

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

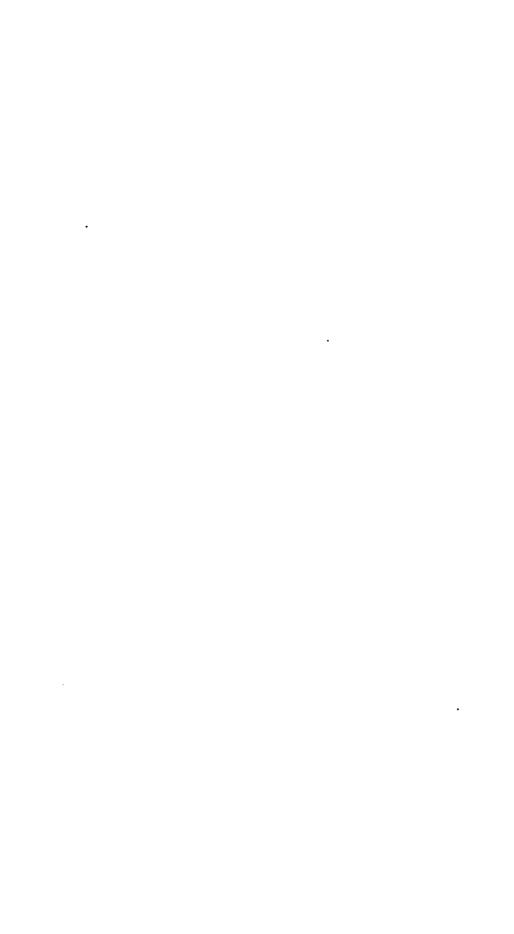
About Google Book Search

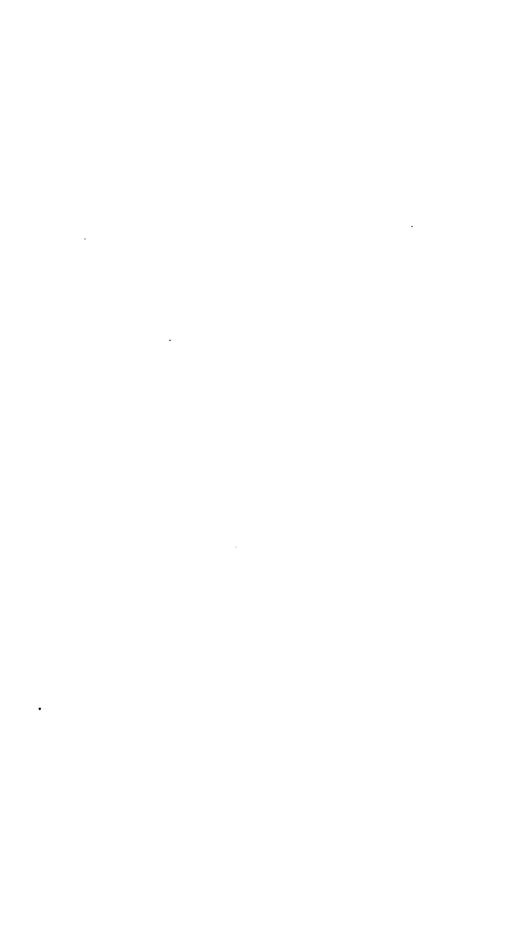
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Ga 112. 203. Bought with THE INCOME FROM THE GIFT OF STEPHEN SALISBURY. Of Worcester, Mass. (Class of 1817.)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ.

ARISTOTLE'S ETHICS,

WITH

ENGLISH NOTES.

BY

WILLIAM EDWARD JELF, B.D.,

OXFORD,
AND 377, STRAND, LONDON;

JOHN HENRY AND JAMES PARKER.

M DCCC LVI...

Ga 112,203

1860, Will. 12. Falishury Fund.

PRINTED BY MESSES. PARKER, CORN-MARKET, OXFORD.

د. در

то тнв

REV. ROBERT SCOTT, D.D., MASTER OF BALLIOL AND PREBENDARY OF EXETER, SOMETIME STUDENT OF CHRIST CHURCH,

These Volumes

ARE INSCRIBED, IN GRATEFUL REMEMBRANCE

OF AN UNBROKEN FRIENDSHIP OF MORE THAN

TWENTY-FIVE YEARS.

PREFACE.

It is not my purpose in this edition to set forth a complete system of moral philosophy, or to compare and reconcile different views, but simply to assist the student of the Ethics in understanding Aristotle's meaning, and in following his arguments in the book before us. There is, indeed, scarcely a page of the work which might not have served as a peg on which to hang a dissertation on some point of the theory and practice of morals; but to do so would have interfered with, rather than furthered, my main aim: and I have therefore abstained from general disquisitions, and have neither referred to ancient systems of philosophy, except where Aristotle's meaning would have been obscure without such reference; nor to modern views, except where they directly illustrate, in more familiar language, and thus enable us more completely to apprehend what Aristotle meant to say. And this was the less necessary, as I believe what I have left undone will be performed by able hands. I wish rather to guide students, as far as I am able, to an understanding of what Aristotle says, before they proceed to compare him with, or judge him by, what has been advanced by those who went before or came after him. I am sure that he who carefully and patiently studies his ethical writings, (in which I would include the Rhetoric,) will gain a knowledge of many of the secrets of man's nature, as it practically exists, and of men as they practically act, which will be found of great service, as well in the abstract study of the subject, as in practical dealing with, or guidance of, men. For Aristotle, looking with a curious and careful eye on the realities of human life, saw the elements of man's nature, the motives and springs of action,

vi PREFACE.

and the manner of their working, far more distinctly and accurately than any other philosopher, ancient or modern. He may not have had the brilliant imagination of Plato; but his wonderful powers of discernment, of analysis, of comparison, of combination, of distinction, of sifting the wheat from the chaff, enabled him to arrive at conclusions which, as far as they go, are wonderfully in harmony with the fuller and deeper knowledge which is vouchsafed to us. If I were called upon to rest Aristotle's fame on one part of his manifold wisdom, it would be on the patient confidence with which he believes that nature has worked, and does work, for the best; and that true moral philosophy consists, not in dogmatising on what man ought to be, or what he would be, had he been created otherwise than he is, but in seeing what he was intended to be as he is; on the patient skill with which, in accordance with this principle, taking man as he is, and the world as it is, he has worked out the nature, the functions, the perfection, the true happiness of such a being placed in such a world. If it may with truth be said that Socrates drew morality from heaven, it is not less true to say that Aristotle found it on earth.

Aristotle's fame undoubtedly rests rather on his logical and moral writings than on his physical, though it is hardly fair to form an unfavourable judgment of his whole natural philosophy from what remains to us. The names of several of his lost works might lead us to suppose that he treated the subject more completely and truly than is sometimes supposed; but without taking this into account, physical science was then undoubtedly in its infancy. Observations and experiment could not, in the nature of things, have given the same variety of data as the moderns possess; and, it may be, our treasury of facts will seem to future enquirers to be but scantily filled. Physical science is always cradled in time, the giant of one generation is but the infant of the next: so that it is no detraction from Aristotle's powers as a philosopher, if his physical science seems a dwarf by the side of our own: but in whatever regards that on which time has nothing new to reveal,—the powers and laws of thought and

vii

action,—Aristotle's data were as ample as, though not more so than, our own, and therefore his logical, ethical, and political writings maintain the place which was assigned them two thousand years ago: they have informed and guided the wisest men in succeeding generations; and especially in our own language, the arms of the truest and deepest philosophers bear undoubted marks of the armoury in which they were forged.

PREFACE.

The keystone of Aristotle's philosophy, which enabled him thus to construct a stable system out of the shifting materials he had, is οὐθὲν ἡ φύσις μάτην ποιεῖ: while in Ethics he was led to truth by taking a true view of man as a compound being, made up of reason and passions, each of which had their function in the formation of his moral character and the development of moral action. This view of man as a compound being is discernible in his Rhetoric as well as his Ethics.

The data which Aristotle uses will be found to be either the opinions of men, expressed or implied, or the facts of nature, as seen either in the general laws and principles which philosophy had been able to detect, or common sense to recognise; or in the facts of daily life, as discernible by our senses or reason. Most philosophers of his age rejected the one, while they asserted the claims of the other. Aristotle uses the one or the other as they come most readily to hand, (see bk. i. notes 58, 61,) and, if possible, both, so as to shew the agreement which ought to exist, and, when both are carefully examined, does exist, between them.

Again, in the examination of philosophic or popular opinions, and he does not throw aside a dogma, or even a proverb, without care: he extracts from the very dross whatever gold may be in it; and pointing out where each has fallen short of, or exceeded the limits of truth, confirms his own opinion by shewing how it agrees with the truth, while he corrects the errors of others. And thus one great lesson to be learnt from the study of Aristotle is, that where contrary opinions are held by honest men, with a fair show of argument on each side, or have obtained in popular opinion of different ages or

countries, each is true with limitations or additions: where one says "it is wholly this," and another, "it is wholly that," the truth lies hid in the fact that both are partially, neither wholly, right.

As for the treatise itself, enough is said from time to time in the notes on the general object and nature of its several parts and of it as a whole, to render it unnecessary to go over the same ground here. I had some thoughts, at one time, of prefixing an Analysis or Conspectus, such as that of Michelet's; but on consideration, I think there is sufficient help given in the notes to enable the student to do it for himself, with far more benefit than if he had it ready made to his hands; and I should be doing more harm than good if I superseded useful labour, instead of merely guiding and assisting it. I have directed some blank pages to be left in the beginning of the first volume for this purpose, and I subjoin an analysis of one chapter very much on Michelet's plan, as a specimen of the way in which I should recommend such work to be done. Suffice it to sav. that I believe the Ethics to have been written by Aristotle as a scientific proof that moral virtue was the perfection of man, a compound being, placed in the world in which we find him; and hence that his happiness, the production and preservation of which ought to be the aim of the science of social life, is to be found in the faithful discharge of his duties as a citizen and a man. Of course there is much practical information and explanation given throughout, but I do not agree with those who cannot see in the Ethics a distinct point to be proved, and a distinct line of argument to prove it. It is a scientific enquiry into and proof of the practical nature of human virtue and happiness, - not merely a barren speculation into its abstract nature, with no aim or result beyond speculation, but with a view to practice, and the attainment of something beyond itself. (See bk. ii. note 13.)

The reading given is almost invariably that of Bekker's. The duodecimo text has been printed in an octavo page, so as to leave room for a running abstract or observations which may strike the student as he reads; thus giving all the ad-

PREFACE. ix

vantage of an interleaved book, without being interleaved. And I have not loaded the text or notes with various readings. but have contented myself with merely giving those which seemed to affect the sense. Not that I would be supposed to undervalue various readings; they afford scope for the exercise and development of a very useful mental faculty; but I think they belong rather to the poets than to the philosophers. In the former the taste is chiefly called into play. and therefore it is right that scope should be found for the occasional exercise of the critical faculties side by side with the other, in comparing and judging of authorities and probabilities. In the latter there is sufficient scope for the critical faculty in the subject and the arguments, and the introduction of unimportant and formal points of criticism would rather call off the judgment from its more important sphere in the contents of the book itself.

In some, if not many passages, the conciseness of the style, so different from that of Plato, renders the reasoning at first sight obscure and difficult; but these, even where the general line and conclusion of the argument are clear enough. may not be neglected or slurred over. It is no fruitless mental exercise to follow such a mind as Aristotle's even where the path is rugged, and where we think we see a short cut. Whoever declines this labour will fail to master many forms of thought and argument which would have made his own powers of thought and argument more varied and available. This important result will be obtained, and the treatise more thoroughly mastered, by following out the connection and arguments as closely as possible, -searching into the force of illative conjunctions, (such as yap, ovv, &c.), and the way in which one clause is connected with another. This requires much labour and patience,-but it will not be labour and patience misspent; and I would warn beginners against supposing that they have got all that the Ethics has to offer when they have read it once over, or when they have mastered the details. These, of course, must be mastered first, but these are not all. The Ethics is an inexhaustible mine; -I am afraid to say how often I have read it over, but I am not

x • PREFACE.

afraid to say that every time I have read it I have found something worth knowing which had not struck me before.

I would warn the student also against careless construing of Greek words into inadequate English; such, for instance, as always construing καλόν "honourable," or alσχρόν "disgraceful;" or, what is still more common, rendering a whole sentence into English words without mastering the notion which the Greek is meant to convey.

It is not necessary for me to bring forward here the leading and essential points in the book; but among the points which occur incidentally, I would call especial attention to Aristotle's opinion of, and use of, induction,—to the way in which he speaks of the gods, —and the reverential and even affectionate way in which he speaks of Plato; these being some among the many points in which Aristotle has been misrepresented and misused.

Those who are acquainted with Michelet's Commentary will not fail to observe that I am occasionally indebted to him for explanations or references, which I have not hesitated to adopt without acknowledging them in each case.

There are, of course, a few trifling misprints: those which I have myself detected are in the accents; one especially, of the class which, to use a forcible expression of the late Dean of Christ Church, sets one's teeth on edge,—a pro-proparoxyton, žopiotos. But I must add, that this arose from my correcting the press at a distance, which made me, sometimes, in order to save time, let the sheets be printed off without seeing with my own eyes that the final corrections had been made.

I will only add, that I shall be much gratified if it should turn out that my labours assist others in the study of a work from which I feel that I have myself obtained much, and of which, the more thoroughly it is studied, the more will the value and benefits be felt.

CAERDEON, Jan. 1856.

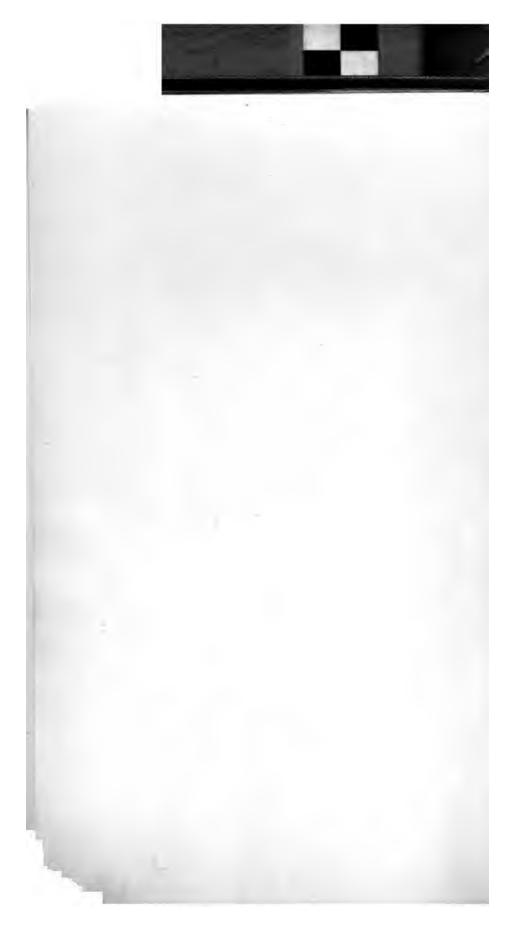
Specimen of Analysis.

Book i. ch. 6.—Plato's notion of the idéa does not give us the true nature of good.

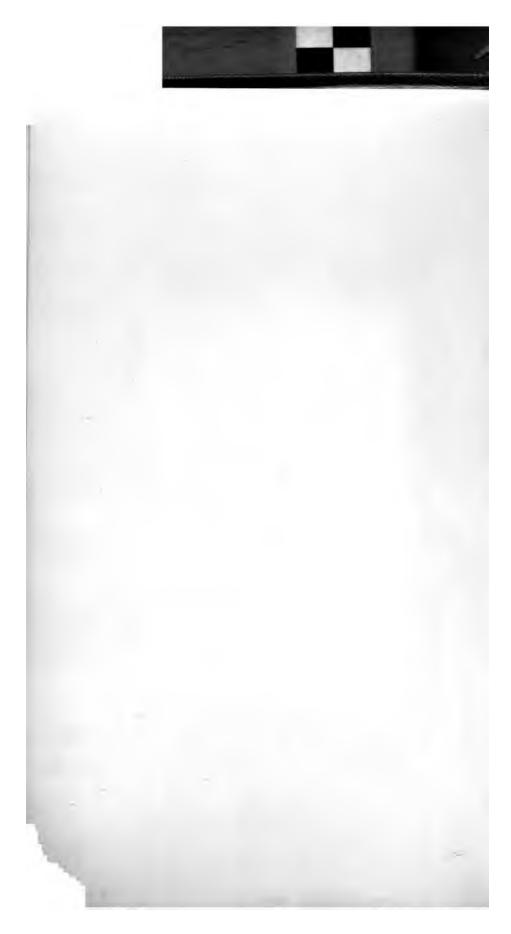
- 1. Apology for opposing Plato, 1.
- 2. Why his doctrine wrong, 2 to the end.
 - a. Good is predicated in Priority and Posteriority, 2.
 - B. Goods are predicated in different categories, 3.
 - y. There is no one science of good, 4.
 - 8. The doctrine unintelligible and unpractical, 5-7.
 - a. No real difference between the supposed idéa and concrete goods, 5.
 - b. Supposed eternity of abstract loca no argument to the contrary, 6.
 - c. Testimony of Speusippus, 7.
 - c. The doctrine not tenable on the theory of distinction between goods dependent and independent, 8, 12.
 - aa. Supposed division of goods, 8, 9.
 - bb. Difficulty of distinguishing between them, 10.
 - cc. Dilemma arising from different notions of dependent and independent goods.
 - aa. If only the ιδέα independent, then no reality in concrete, 10.
 - ββ. If others also, then all should fall under one definition, 11.
 - dd. Why called by common name of "good," 12.
 - ₹. Even if true, not practical or attainable, 13—16.
- 1. Argument of Platonists that it would serve as a model, 14.
- 2. Disproved by practice of men in general, 15.
- 3. By the practical sciences.

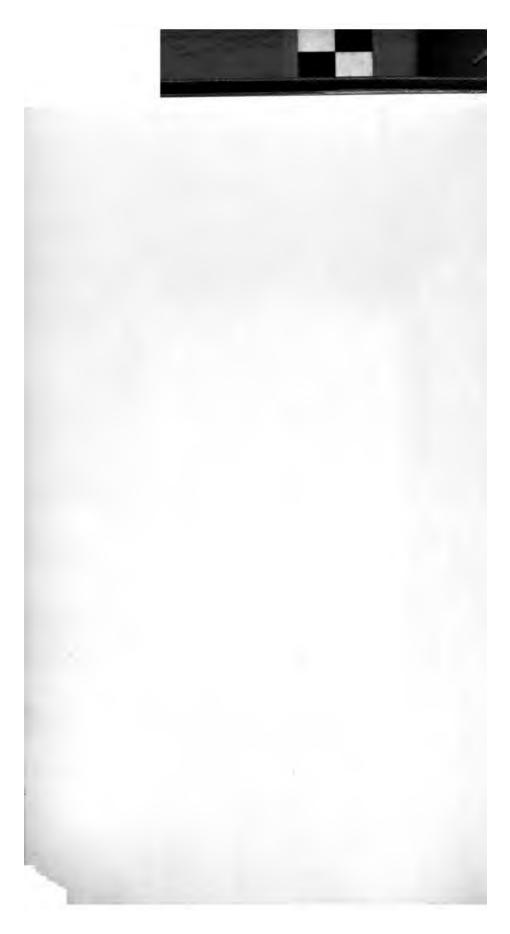

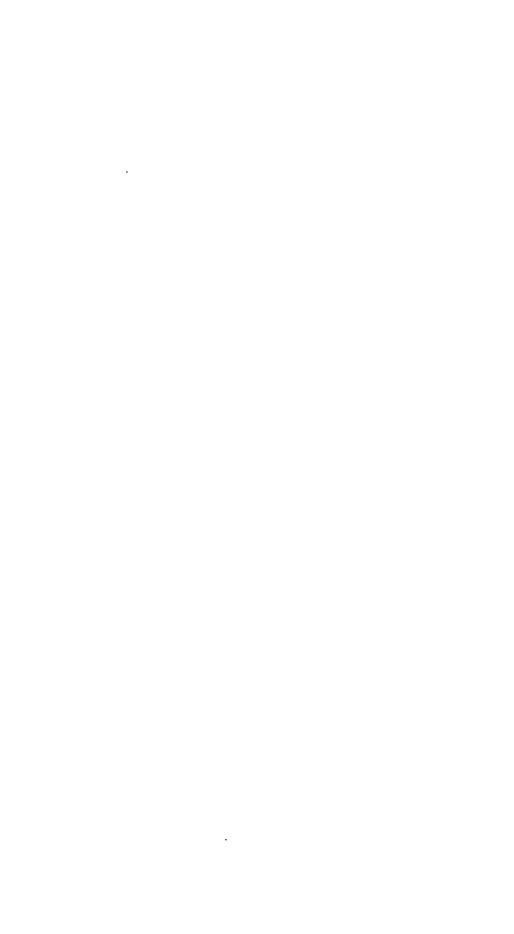

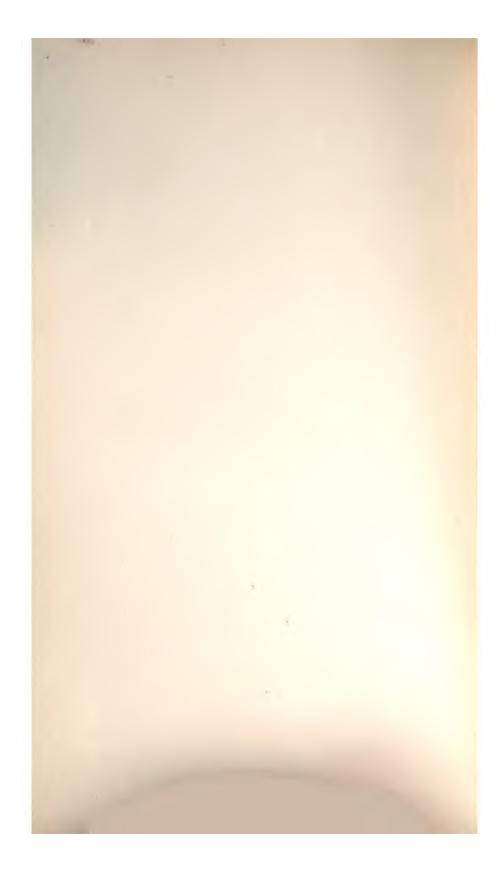

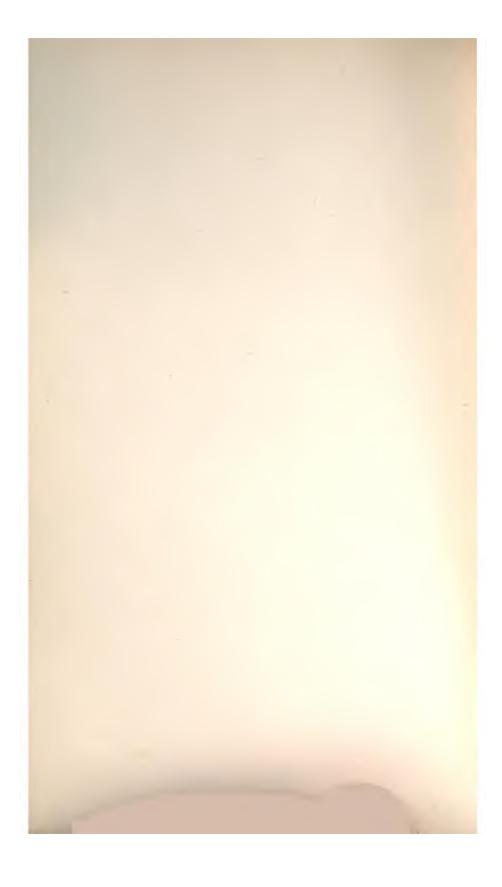

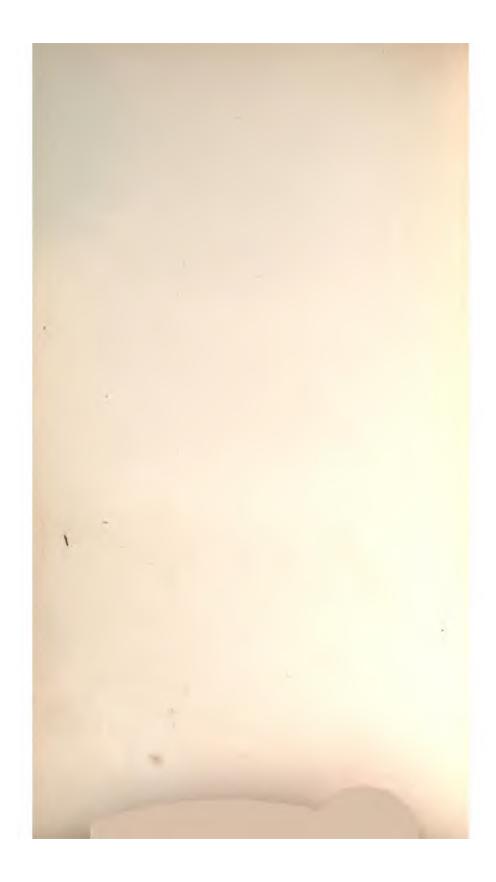

ήδονήν, διό και τον βίον άγαπωσι τον άπολαυστικόν. Τρείς γάρ είσι μάλιστα οί προύχοντες, ο τε νῦν είρημένος και δ πολιτικός και τρίτος δ θεωρητικός. Οι μέν 3 ούν πολλοί παντελώς ανδραποδώδεις φαίνονται βοσκημάτων βίον προαιρούμενοι, τυγχάνουσι δε λόγου δια τὸ πολλούς των έν ταις έξουσίαις δμοδοπάθειν Σαρδαναπάλλφ. Οἱ δὲ χαρίεντες καὶ πρακτικοὶ τιμήν τοῦ γὰρ 4 πολιτικοῦ βίου σχεδον τοῦτο τέλος. Φαίνεται δ' έπιπολαιότερον είναι τοῦ ζητουμένου δοκεί γὰρ ἐν τοίς τιμώσι μάλλον είναι ή έν τφ τιμωμένφ, τάγαθὸν δέ ολκείον τι και δυσαφαίρετον είναι μαντευόμεθα. "Ετι δ' 5 έοίκασι την τιμην διώκειν, ΐνα πιστεύωσιν έαυτους άγαθούς είναι ζητοῦσι γοῦν ὑπὸ τῶν φρονίμων τιμᾶσθαι, καὶ παρ' οἶς γιγνώσκονται, καὶ ἐπ' ἀρετῆ 'δῆλον οὖν ὅτι κατά γε τούτους ἡ ἀρετὴ κρείττων. Τάχα δὲ καὶ μᾶλλον 6 αν τις τέλος του πολιτικού βίου ταίτην υπολάβοι. Φαίνεται δε ατελεστέρα και αυτη· δοκεί γαρ ενδέχεσθαι και καθεύδειν έχοντα την άρετην, η άπρακτείν διά βίου, καί πρός τούτοις κακοπαθείν καὶ άτυχείν τὰ μέγιστα· τὸν δ' ούτω ζώντα σύδεις αν εύδαιμονίσειεν, εί μη θέσιν διαφυλάττων. Καὶ περί μεν τυύτων άλις ίκανως γάρ καὶ έν τοις έγκυκλίοις είρηται περί αὐτών τρίτος δ' έστιν 7 ό θεωρητικός, περί οδ την επίσκεψιν έν τοις επομένοις ποιησόμεθα. Ο δε χρηματιστής βίαιός τις έστιν, και ό 8 πλούτας δήλον ότι οὐ τὸ ζητούμενον άγαθών χρήσιμον γὰρ καὶ ἄλλου χάριν. Διὸ μᾶλλον τὰ πρότερον λεχθέντα τέλη τις αν ύπολάβοι· δι' αύτα γαρ αγαπαται. Φαίνεται δ' οὐδ' ἐκεῖνα· καίτοι πολλοὶ λόγοι πρὸς αὐτὰ ε καταβέβληνται.

Ταθτα μέν οδυ ἀφείσθω τὸ δὲ καθόλου βέλτιον(6) 4 του ἐπισκέψασθαι καὶ διαπορήσαι πῶς λέγεται, καίπερ

HΘΙΚΩΝ NIKOMAXEIΩN

A.

ΠΑΣΑ τέχνη καὶ πῶσα μέθοδος, ὁμοίως δὲ πρᾶξίς 1 τε καὶ προαίρεσις, ἀγαθοῦ τινὸς ἐφίεσθαι δοκεί· διὸ καλως απεφήναντο ταγαθόν, οδ πάντ' εφίεται. Διαφορά 2 δέ τις φαίνεται τῶν τέλῶν τὰ μὲν γάρ εἰσιν ἐνέργειαι; τὰ δὲ παρ' αὐτὰς ἔργα τινά. *Ων δ' εἰσὶ τέλη τινὰ παρὰ τὰς πράξεις, ἐν τούτοις βελτίω πέφυκε τῶν ἐνεργειών τὰ ἔργα. Πολλών δὲ πράξεων οὐσών καὶ τεχ-3 νων και επιστημών πολλά γίνεται και τά τέλη ιατρικης μέν γάρ ύγίεια, ναυπηγικής δέ πλοίον, στρατηγικής δὲ νίκη, οἰκονομικῆς δὲ πλοῦτος. "Οσαι δ' εἰσὶ τῶν 4 τοιούτων ύπὸ μίαν τινὰ δύναμιν, καθάπερ ύπὸ τὴν ίππικήν ή χαλινοποιϊκή καὶ ὅσαι ἄλλαι τῶν ἱππικῶν οργάνων είσίν -αυτη δε και πάσα πολεμική πράξις ύπὸ τὴν στρατηγικήν τὸν αὐτὸν δὴ τρύπον ἄλλαι ὑφ' έτέρας τέν άπάσαις δὲ τὰ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τέλη πάντων έστιν αίρετώτερα των ύπ' αὐτά· τούτων γάρ χάριν κάκεινα διώκεται. Διαφέρει δ' οὐδεν τάς ενερ- δ yelas αὐτὰς είναι τὰ τέλη τῶν πράξεων ή παρὰ ταύτας άλλο τι, καθάπερ έπὶ τῶν λεχθεισῶν ἐπιστημῶν.

Εὶ δή τι τέλος ἐστὶ τῶν πρακτῶν δ δι' αὐτὸ βουλόμεθα, (2)
τάλλα δὲ διὰ τοῦτο, καὶ μὴ πάντα δι' ἔτερον αἰρούμεθα
ΑΒΙΕΤΟΤΙ ΕΖΗ.
Β

(πρόεισι γλρ ουτω γ' είς απειρον, ωστ' είναι κενής καὶ ματαίαν τὴν ὅρεξιν), δῆλον ὡς τοῦτ' ἄν εἴη τάγαθὸν 2 καὶ τὸ ἄριστον. ᾿Αρ᾽ οὖν καὶ πρὸς τὸν βίον ἡ γνῶσις αὐτοῦ μεγάλην ἔχει ροπήν, καὶ καθάπερ τοξόται σκοπὸν 3 έχοντες, μάλλον άν τυγχάνοιμεν τοῦ δέοντος; εὶ δ' ούτω, πειρατέον τύπω γε περιλαβείν αὐτό τί ποτ έστὶ - 4 καὶ τίνος τῶν ἐπιστημῶν ἢ δυνάμεων. Δόξειε δ' ἀν 5 της κυριωτάτης και μάλιστα άρχιτεκτονικής. Τοιαύτη δ' ή πολιτική φαίνεται. Τίνας γὰ, είναι χρεών τῶν επιστημών εν ταις πύλεσι, και ποίας εκάστους μανθάνειν 6 καὶ μέχρι τίνος, αυτη διατάσσει. 'Ορώμεν δὲ καὶ τὰς έντιμοτάτας τῶν δυνάμεων ὑπὸ ταύτην οδσας, οἶον στρα-7 τηγικήν οἰκουρμικήν ρητορικήν. Χρωμένης δὲ ταύτης ταις λοιπαις πρακτικαις των επιστημών, έτι δε νομοθετούσης τι δεί πράττειν και τίνων απέχεσθαι, τὸ ταύτης τέλος περιέχοι αν τὰ τῶν ἄλλων, ώστε τοῦτ 8 αν είη τανθρώπινον αγαθόν. Εὶ γὰρ καὶ ταὐτόν έστιν ένὶ καὶ πύλει, μείζου γε καὶ τελεώτερου τὸ τῆς πολεως φαίνεται καὶ λαβεῖν καὶ σώζειν άγαπητὸν μέν γλρ καὶ ένὶ μόνφ, κάλλιον δὲ καὶ θειύτερον ἔθνει καὶ πόλεσιν. 9 ή μεν οὖν μέθοδος τούτων ἐφίεται, πολιτική τις οὖσα. Λέγοιτο δ' αν Ικανώς, εί κατά την ύποκειμένην ύλην

διασαφηθείη· τὸ γὰρ ἀκριβὲς οὐχ ὁμοίως ἐν ἄπασι τοῖς λόγοις ἐπιζητητέον, ὥσπερ οὐδ' ἐν τοῖς δημιουρ2 γουμένοις. Τὰ δὲ καλὰ καὶ τὰ δίκαια, περὶ ὧν ἡ πολιτική σκοπείται, τοσαύτην ἔχει διαφορὰν καὶ πλάνην δ ὧστε δοκείν νύμω μύνον είναι, φύσει δὲ μή. Τοιαύτην δὲ τινα πλάνην ἔχει καὶ τὰγαθὰ διὰ τὸ πολλοῖς συμβαίνειν βλάβας ἀπ' αὐτῶν· ἤδη γάρ τινες ἀπώλοντο 4 διὰ πλοῦτον, ἔτεροι δὲ δι' ἀνδρείαν. ᾿Αγαπητὸν οὖν περὶ τοιούτων καὶ ἐκ τοιούτων λέγοντας παχυλῶς καὶ

make

τύπφ τάληθες ενδείκυυσθαι, καὶ περὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐκ τοιούτων λέγοντας τοιαῦτα καὶ συμπεραίνεσθαι.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἀποδέχεσθαι χρεών ἔκαστον των λεγομένων πεπαιδευμένου γάρ έστιν έπὶ τοσούτον τάκριβές ἐπιζητείν καθ' ἔκαστον γένος, ἐφ' δσον ή του πράγματος φύσις ἐπιδέχεται παραπλήσιον γάρ φαίνεται μαθηματικού τε πιθανολογούντος αποδέχεσθαι καὶ ρητορικον ἀποδείξεις ἀπαιτείν. "Εκαστος δέ 5 κρίνει καλώς ά γινώσκει, καὶ τούτων έστὶν άγαθὸς κριτής. Καθ' έκαστον άρα ὁ πεπαιδευμένος, άπλως δ' ὁ περί πῶν πεπαιδευμένος. Διὸ τῆς πολιτικῆς οὐκ ἔστιν οίκειος άκροατής ὁ νέος. ἄπειρος γὰρ τῶν κατὰ τὸν βίον πράξεων, οί λόγοι δ' έκ τούτων καὶ περὶ τούτων. "Ετι 6 δε τοις πάθεσιν ακολουθητικός ων ματαίως ακούσεται καὶ ἀνωφελώς, ἐπειδή τὸ τέλος ἐστὶν οὐ γνώσις ἀλλά πράξις. Διαφέρει δ' οὐθέν νέος την ηλικίαν ή τὸ ήθος 7 νεαρύς οὐ γὰρ παρὰ τὸν χρόνον ἡ ἔλλειψις, ἀλλά διὰ τὸ κατὰ πάθος ζην καὶ διώκειν έκαστα. Τοῖς γὰρ τοιούτοις ανόνητος ή γνωσις γίνεται, καθάπερ τοις ακρατέσιντοις δέ κατά λόγον τὰς ὀρέξεις ποιουμένοις καὶ πράττουσι πολυωφελές αν είη το περί τούτων είδεναι. Kal 8 περί μεν ακροατού, και πως αποδεκτέον, και τί προτιθέμεθα, πεφροιμιάσθω τοσαῦτα.

Λέγωμεν δ' ἀναλαβώντες, ἐπειδή πᾶσα γνῶσις καὶ προ- (4) 2 αΙρεσις ἀγαθοῦ τινὸς ὀρέγεται, τί ἐστιν οῦ λέγομεν τὴν πολιτικὴν ἐφίεσθαι καὶ τί τὸ πάντων ἀκρότατον τῶν πρακτῶν ἀγαθῶν. "Ονόματι μὲν οὖν σχεδὸν ὑπὸ τῶν πλείσ- 2 των ὁμολογεῖται· τὴν γὰρ εὐδαιμονίαν καὶ οἱ πολλοὶ καὶ οι χαρίεντες λέγουσιν, τὸ δ' εὖ ζῆν καὶ τὸ εὖ πράττειν ταὐτὸν ὑπολαμβάνουσι τῷ εὐδαιμονεῖν. Περὶ δὲ τῆς εὐδαιμονίας, τἱ ἐστιν, ἀμφισβητοῦσι καὶ οὐχ ὁμοίως οἱ

Autor

in a gen

3 πυλλυί τοις σοφοίς αποδιδόασίν. Οι μέν γαρ των έναργών τι καὶ φανερών, οίον ήδονήν ή πλούτον ή τιμήν, άλλοι δ' άλλο, πολλάκις δε καὶ ὁ αὐτὸς ετερον νοσήσας μεν γάρ ύγίειαν, πενόμενος δε πλούτον συνειδότες δ' έαυτοις άγνοιαν τους μέγα τι και υπέρ αυτους λέγοντας θαυμάζουσιν. Ένιοι δ΄ φοντο παρά τὰ πολλά ταῦτα ἀγαθὰ ἄλλο τι καθ' αὐτὸ εἶναι, ὁ καὶ τοῖσδε 4 πᾶσιν αἴτιόν ἐστι τοῦ εἶναι ἀγαθά. 'Απάσας μὲν οὖν έξετάζειν τὰς δόξας ματαιύτερον ἴσως έστιν, Ικανον δέ τας μάλιστα επιπολαζούσας ή δοκούσας έχειν τινα 5 λόγον. Μὴ λανθανέτω δ' ἡμᾶς ὅτι διαφέρουσιν οἱ ἀπὸ των άρχων λόγοι καὶ οἱ ἐπὶ τὰς ἀρχάς. Εὖ γὰρ καὶ Πλάτων ηπόρει τοῦτο καὶ εζήτει, πύτερον ἀπὸ τῶν- ἀρχων η έπι τας άρχας έστιν η όδος, ωσπερ έν τφ σταδίφ από των αθλοθετών έπὶ τὸ πέρας η ανάπαλιν. Αρκτέον ΄μεν οὖν ἀπὸ τῶν γνωρίμων, ταῦτα δε διττῶς τὰ μεν Υαρ ήμεν τα δ άπλως. Ίσως οδυ ήμεν γε αρκτέου από 6 των ήμιν γνωρίμων. Διο δεί τοις έθεσιν ήχθαι καλώς , του περί καλών και δικαίων και όλως τών πολιτικών Τον περι καλών και οικαιών και ολώς των πολιτικών Το άποι καὶ εί τοῦτο φαίνωτο άρκούντως, οὐδέν προσδεήσει τοῦ διότι. 'Ο __ δε τοιούτος ή έχει ή λάβοι αν αρχας ραδίως. *Q δε μηδέτερον ὑπάρχει τούτων, ἀκουσάτω τῶν Ἡσιόδου·

> Οδτος μέν πανάριστος δε αὐτὸς πάντα νοήση, Εσθλὸς δ' αδ κάκεῖνος δε εδ εἰπόντι πίθηται. Ος δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη μήτ' ἄλλου ἀκούων Ἐν θυμῷ βάλληται, ὁ δ' αδτ' ἀχρήῖος ἀνήρ.

3 (5) Ήμεις δε λέγωμεν δθεν παρεξέβημεν. Τὸ γὰρ ἀγαθὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἀλόγως ἐοἰκασιν ἐκ τῶν 2 βίων ὑπυλαμβάνειν οἱ μὲν πολλοὶ καὶ φορτικώτατοι τὴν

ήδουήν, διὸ καὶ τὸν βίου ἀγαπῶσι τὸν ἀπολαυστικόν. Τρείς γάρ είσι μάλιστα οἱ προύχοντες, ὅ τε νῦν εἰρημένος καὶ ὁ πολιτικός καὶ τρίτος ὁ θεωρητικός. Οἱ μέν 3 ούν πολλοί παντελώς ανδραποδώδεις φαίνονται βοσκημάτων βίον προαιρούμενοι, τυγχάνουσι δε λόγου διά τὸ πολλούς τῶν ἐν ταῖς ἐξουσίαις ὁμοιοπαθεῖν Σαρδαναπάλλφ. Οἱ δὲ χαρίεντες καὶ πρακτικοὶ τιμήν τοῦ γάρ 4 πολιτικοῦ βίου σχεδον τοῦτο τέλος. Φαίνεται δ' έπιπολαιότερον είναι του ζητουμένου δοκεί γάρ έν τοις τιμώσι μάλλον είναι ή έν τῷ τιμωμένω, τάγαθον δέ οίκειον τι και δυσαφαίρετον είναι μαντευόμεθα. "Ετι δ' 5 έοίκασι την τιμην διώκειν, ίνα πιστεύωσιν έαυτους άγαθούς είναι ζητούσι γούν ύπο των φρονίμων τιμασθαι, καὶ παρ' οἶς γιγνώσκονται, καὶ ἐπ' ἀρετή. δήλον οὖν ὅτι κατά γε τούτους ή άρετη κρείττων. Τάχα δὲ καὶ μᾶλλον 6 αν τις τέλος του πολιτικού βίου ταίτην ύπολάβοι. Φαίνεται δε άτελεστέρα καὶ αυτη· δοκεῖ γὰρ ἐνδέχεσθαι καὶ ούτω ζωντα ούδεις αν εύδαιμονίσειεν, εί μη θέσιν δια-φυλάττων. Καὶ περὶ μὲν τούτων έλιν. καθεύδειν έχοντα την άρετην, ή άπρακτείν διά βίου, καὶ έν τοις έγκυκλίοις είρηται περί αὐτών τρίτος δ' έστιν 7 ό θεωρητικός, περί ου την επίσκεψιν έν τοις επομένοις ποιησόμεθα. 'Ο δε χρηματιστής βίαιδς τις έστιν, και δ 8 πλούτος δήλου ότι οὐ τὸ ζητούμενον ἀγαθών χρήσιμον γάρ καὶ ἄλλου χάριν. Διὸ μᾶλλον τὰ πρότερον λεχθέντα τέλη τις αν υπολάβου δι αυτά γάρ αγαπαται. Φαίνεται δ' οὐδ' ἐκείνα: καίτοι πολλοί λόγοι πρός αὐτά καταβέβληνται.

Ταῦτα μέν οὖν ἀφείσθω τὸ δὲ καθόλου βέλτιον(6) 4 ίσως επισκέψασθαι και διαπορήσαι πως λέγεται, καίπερ

προσάντους της τοιαύτης ζητήσεως γινομένης διά τὸ φίλους ἄνδρας είσαγαγείν τὰ είδη. Δύξειε δ' αν ἴσως Βελτιον είναι και δείν έπι σωτηρία γε της άληθείας και τὰ οἰκεῖα ἀναιρεῖν, ἄλλως τε καὶ φιλοσόφους ὅντας٠ άμφοιν γάρ δυτοιν φίλοιν όσιον προτιμάν την άλήθειαν. 2 ΟΙ δε κυμίσαντες την δόξαν ταύτην οὐκ εποίουν ιδέας έν οίς τὸ πρότερον καὶ τὸ ΰστερον ἔλεγον, διόπερ οὐδὲ τῶν άριθμῶν ἰδέαν κατεσκεύαζον τὸ δ' άγαθὸν λέγεται καὶ έν τῷ τί ἐστι καὶ ἐν τῷ ποιῷ καὶ ἐν τῷ πρός τι, τὸ δὲ καθ' αὐτὸ καὶ ἡ οὐσία πρότερον τῆ φύσει τοῦ πρώς τι παραφυάδι γάρ τοῦτ' ἔοικε και συμβεβηκότι τοῦ ὅντος, 3 ώστ' οὐκ ἄν είη κοινή τις ἐπὶ τούτων ίδέα. Ετι ἐπεὶ ετάγαθον Ισαχώς λέγεται τώ οντι (και γάρ έν τώ τί λέγεται, οίον δ θεός και ό νοις, και έν τῷ ποιῷ αί ἀρεται, και εν τῷ ποσῷ τὸ μέτριον, και εν τῷ πρός τι τὸ χρήσιμον, καὶ ἐν χρόνφ καιρὸς, καὶ ἐν τόπφ δίαιτα, καὶ ἔτερα τοιαύτα), δήλον ώς οὐκ ἀν εἵη κοινόν τι καθύλου καὶ ε̈νοὐ γὰρ ẫν ἐλέγετ' ἐν πάσαις ταῖς κατηγορίαις, ἀλλ' ἐν 4 μιᾳ μόνη. Ἔτι δ' ἐπεὶ τῶν κατὰ μίαν ἰδέαν μία καὶ έπιστήμη, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων ἦν ἃν μία τις ἐπιστήμη· νῦν δ' εἰσὶ πολλαὶ καὶ τῶν ὑπὸ μίαν κατηγορίαν, οίου καιρού εν πολέμφ μεν στρατηγική εν νόσφ δ' ίατρική, καὶ τοῦ μετρίου ἐν τροφή μὲν ἰατρική ἐν πόνοις 5 δε γυμναστική. Απορήσειε δ' αν τις τί ποτε καὶ βούλονται λέγειν αὐτοέκαστον, είπερ έν τε αὐτοανθρώπω καὶ ἀνθρώπω είς καὶ ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν ὁ τοῦ ἀνθρώ-που ή γιρ ἄνθρωπος, οὐδὲν διοίσουσιν εἰ δ' οὐτως, θουδ' ή αγαθόν. 'Αλλά μην ουδέ το αίδιον είναι μαλλον αγαθον έσται, είπερ μηθε λευκύτερον το πολυχρόνιον 7 του έφημέρου. Πιθανώτερον δ' εοίκασιν οι Πυθαγήρειοι λέγειν περί αὐτοῦ, τιθέντες ἐν τῆ τῶν ἀγαθῶν συστοιχία

When Entire by &

report - line

that of morning of

ON ANTHONY OF

DUYBYULLE =

the unite and

against - take

grees to true il

on home from

er stretue.

έν οίς δή και Σπεύσιππος επακολουθήσαι δοκεί. Αλλά περί μέν τούτων άλλος έστω λόγος, τοις δέ λεχ-8 θείσιν άμφισβήτησίς τις υποφαίνεται διὰ τὸ μὴ περί παυτός αγαθού τους λόγους είρησθαι, λέγεσθαι δέ καθ έν είδος τὰ καθ' αὐτὰ διωκύμενα καὶ ἀγαπώμενα, τὰ δὲ ποιητικά τούτων ή φυλακτικά πως ή των έναντίων κωλυτικὰ διὰ ταῦτα λέγεσθαι καὶ τρόπον ἄλλον. Δῆλον οὖν 9 ότι διττώς λέγοιτ αν τάγαθά, καὶ τὰ μέν καθ' αὐτὰ, θάτερα δε δια ταυτα. Χωρίσαντες ουν από των ωφελίμων τὰ καθ' αὐτὰ, σκεψώμεθα εἰ λέγεται κατὰ μίαν 1δέαν. Καθ' αὐτὰ δὲ ποιά θείη τις ἄν; ἡ ὅσα καὶ μο-10 νούμενα διώκεται, οίον τὸ φρονείν καὶ όραν καὶ ήδοναί τινες καὶ τιμαί; ταῦτα γὰρ εἰ καὶ δι ἄλλο τι διώκομεν, ὅμως τῶν καθ αὐτὰ ἀγαθῶν θείη τις ἄν. Ἡ οὐδ' ἄλλο ούδεν πλήν της ίδεας; ώστε ματαίον έσται το είδος. Εί δὲ καὶ ταῦτ' ἐστὶ τῶν καθ' αὐτὰ, τὸν τὰγαθοῦ λόγον 11 έν απασιν αὐτοῖς τὸν αὐτὸν ἐμφαίνεσθαι δεήσει, καθάπερ εν χιόνι και ψιμμυθίω τον της λευκότητος. Τιμής δέ και φρονήσεως και ήδονης έτεροι και διαφέροντες οί λόγοι ταύτη ή ἀγαθά. Οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ ἀγαθὸν κοινόν τι κατὰ μίαν ἰδέαν. 'Αλλὰ πῶς δὴ λέγεται; οὐ γὰρ 12 ἔοικε τοῖς γε ἀπὸ τύχης όμωνύμοις. 'Αλλ' ἄρά γε τῷ άφ' ένδς είναι, ή πρός έν απαντα συντελείν; ή μαλλον κατ' αναλογίαν; ως γάρ έν σωματι όψις, έν ψυχή νους, καὶ ἄλλο δὴ ἐν ἄλλφ. 'Αλλ' ἴσως ταῦτα μὲν ἀφετέον 3 τὸ νῦν εξακριβοῦν γὰρ ὑπέρ αὐτῶν ἄλλης ἄν εἴη φιλοσοφίας οἰκειότερον. 'Ομοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἰδέας' εἰ γάρ καὶ ἔστιν ἔν τι τὸ κοινή κατηγορούμενον ἀγαθὸν ή χωριστόν τι αὐτὸ καθ αὐτὸ, δηλον ώς οἰκ ἄν εἴη πρακτόν ούδε κτητόν ανθρώπων νῦν δε τοιοῦτόν τι ζητείται. Τάχα δέ τω δόξειεν αν βέλτιον είναι γνωρίζειν 14

mag

10 55 might whose served

informable is

αὐτὸ πρὸς τὰ κτητὰ καὶ πρακτὰ τῶν ἀγαθῶν οἶον γὰρ παράδειγμα τοῦτ ἔχοντες μᾶλλον εἰσόμεθα καὶ τὰ ἡμῖν 15 αγαθά, καν είδωμεν, επιτευξόμεθα αὐτων. Πιθανότητα μέν οδν έχει τινά ό λόγος, έοικε δε ταις επιστήμαις διαφωνείν πάσαι γάρ άγαθου τινός έφιέμεναι και τὸ Καίτοι βοήθημα τηλικοῦτον ἄπαντας τοὺς τεχνίτας ἀγ-16 νοεῖν καὶ μηδ' ἐπιζητεῖν οὐκ εῦλογοῦ. ᾿Απορον δὲ καὶ τί

ώφεληθήσεται ύφάντης ή τέκτων πρός την αύτου τέχνην είδως αυτό τάγαθον, ή πως ιατρικώτερος ή στρατηγικώτερος έσται ο την ίδεαν αυτήν τεθεαμένος. Φαίνεται μέν γάρ οὐδε την ύγιειαν ούτως επισκοπείν ο ιατρός, άλλα την ανθρώπου, μαλλον δ' ίσως την τουδε καθ έκαστον γάρ Ιατρεύει.

Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· πάλιν δ' έπανέλθωμεν έπι το ζητούμενον αγαθών, τί ποτ' αν είη. Φαίνεται μέν γὰρ ἄλλο ἐν ἄλλη πράξει καὶ τέχνη. άλλο γὰρ ἐν ἰατρική καὶ στρατηγική καὶ ταῖς λοιπαῖς όμοιως. Τι οὖν ἐκάστης τὰγαθών; ἡ οὖ χάριν τὰ λοιπὰ πράττεται ; τοῦτο δ' ἐν Ιατρική μὲν ὑγίεια, ἐν στρατηγική δε νίκη, εν οἰκοδομική δ' οἰκία, εν άλλφ δ άλλο, εν άπάση δε πράξει και προαιρέσει το τέλος τούτου γάρ ενεκα τὰ λοιπὰ πράττουσι πάντες. "Ωστ' εί τι τῶν πρακτῶν ἀπάντων ἐστὶ τέλος, τοῦτ' ἄν είη 2 τὸ πρακτὸν ἀγαθὸν, εἰ δὲ πλείω, ταῦτα. Μεταβαίνων δὴ ὁ λόγος εἰς ταὐτὸν ἀφικται. Τοῦτο δ' ἔτι μάλλον 3 διασαφήσαι πειρατέον. Ἐπεὶ δὲ πλείω φαίνεται τὰ τελη, τούτων δ' αίρουμεθά τινα δι' έτερα, οίον πλούτον,

μύλους και όλως τα δργανα, δήλου ώς ουκ έστι πάντα τέλεια το δ' άριστου τελειόν τι φαίνεται. "Ωστ' εί μέν έστιν έν τι μόνον τελειον, τουτ' αν αίη το ζητούμενον,

Þ

εὶ δὲ πλείω, τὸ τελειότατον τούτων. Τελειότερον δὲ 4 λέγομεν τὸ καθ' αὐτὸ διωκτὸν τοῦ δι' ἔτερον καὶ τὸ μηδέποτε δι' άλλο αίρετον των καὶ καθ' αὐτὰ καὶ διὰ τουθ' αίρετων, καὶ άπλως δή τελειον τὸ καθ' αύτὸ αίρετον ἀεὶ καὶ μηδέποτε δι' άλλο. Τοιοῦτον δ' ή εὐδαι- 5 μονία μάλιστ' είναι δοκεί· ταύτην γάρ αίρούμεθα ἀεὶ δι' αύτην και οὐδέποτε δι' άλλο τιμήν δὲ και ήδονήν και νούν και πάσαν άρετην αίρούμεθα μέν και δι' αυτά (μηδενός γαρ αποβαίνοντος ελοίμεθ αν εκαστον αὐτων,) αἰρούμεθα δὲ καὶ τῆς εὐδαιμονίας χάριν, διὰ τούτων ύπολαμβάνοντες εὐδαιμονήσειν. Τὴν δ' εὐδαιμονίαν οὐδείς αίρειται τούτων χάριν, οὐδ' όλως δι' άλλο. Φαί- 6 νεται δέ και έκ της αυταρκείας το αυτό συμβαίνειν το γάρ τέλειον αγαθόν αυταρκες είναι δοκεί. Το δ' αυταρκες λέγομεν ούκ αὐτῷ μόνῳ τῷ ζῶντι βίον μονώτην, άλλα και γονεύσι και τέκνοις και γυναικί και όλως τοις φίλοις και πολίταις, έπειδή φύσει πολιτικός ἄνθρωπος. Τούτων δε ληπτέος όρος τις έπεκτείνοντι γάρ έπὶ τούς 7 γονείς και τούς ἀπογόνους και των φίλων τούς φίλους είς ἄπειρον πρόεισιν. 'Αλλά τοῦτο μέν εἰσαῦθις ἐπισκεπτέον, τὸ δ' αυταρκες τίθεμεν ὁ μονούμενον αίρετὸν ποιεί τον βίον καὶ μηδενός ένδεα τοιούτον δε την εύδαιμονίαν ολόμεθα είναι. "Ετι δε πάντων αίρετωτάτην, μη 8 συναριθμουμένην, συναριθμουμένην δε δήλον ως αίρετω-τέραν μετά του έλαχίστου των άγαθων ύπεροχή γάρ άγαθων γίνεται τὸ προστιθέμενον, άγαθων δέ τὸ μείζον αίρετώτερον αξί. Τέλειον δή τι φαίνεται και αυταρκες ή εὐδαιμονία, τῶν πρακτῶν οὖσα τέλος.

'Αλλ' ΐσως τὴν μέν εὐδαιμονίαν τὸ ἄριστον λέγειν 9 6 όμολογούμενον τι φαίνεται, ποθείται δ' ἐναργέστερον Τατί ἐστιν ἔτι λεχθῆναι. Τάχα δὴ γένοιτ' ἄν τοῦτ', εἰ 10 αὐτό πρός τὰ κτητά καὶ πρακτά τῶν ἀγαθῶν οἶον γὰρ παράδειγμα τοῦτ' ἔχοντες μᾶλλον εἰσόμεθα καὶ τὰ ἡμῖν 15 ἀγαθὰ, κἄν εἰδώμεν, ἐπιτευξόμεθα αὐτῶν. Πιθανότητα μὲν οὖν ἔχει τινὰ ὁ λόγος, ἔοικε δὲ ταῖς ἐπιστήμαις διαφωνεῖν πᾶσαι γὰρ ἀγαθοῦ τινὸς ἐφιἐμεναι καὶ τὸ ἐνδεὲς ἐπιζητοῦσαι παραλείπουσι τὴν γνῶσιν αὐτοῦ. Καίτοι βοήθημα τηλικοῦτον ἄπαντας τοὺς τεχνίτας ἀγ-16 νοεῖν καὶ μηδ' ἐπιζητεῖν οὐκ εῦλογοῦ. Απορον δὲ καὶ τί

δυοείν και μηδ΄ έπιζητείν οὐκ εὔλογού. "Απορον δε και τί ἀφεληθήσεται ὑφάντης ή τέκτων πρὸς τὴν αὐτοῦ τέχνην εἰδώς αὐτὸ τὰγαθὸν, ή πῶς ὶατρικώτερος ή στρατηγικώτερος ἔσται ὁ τὴν ἰδέαν αὐτὴν τεθεαμένος. Φαίνεται μὲν γὰρ οὐδὲ τὴν ὑγίειαν οὕτως ἐπισκοπεῖν ὁ ἰατρὸς, ἀλλὰ τὴν ἀνθρώπου, μᾶλλον δ΄ ἴσως τὴν τοῦδε· καθ΄

εκαστον γάρ Ιατρεύει.

(7) Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω· πάλιν δ' ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τὸ ζητούμενον ἀγαθὸν, τί ποτ' ἄν είη. Φαίνεται μὲν γὰρ ἄλλο ἐν ἄλλη πράξει καὶ τέχνη ἄλλο γὰρ ἐν ἰατρικὴ καὶ στρατηγικὴ καὶ ταῖε λοιπαῖε ὁμοίως. Τί οὖν ἐκάστης τὰγαθόν; ἡ οῦ χάριν τὰ λοιπὰ πράττεται; τοῦτο δ' ἐν ἰατρικὴ μὲν ὑγίεια, ἐν στρατηγικὴ δὲ νίκη, ἐν οἰκοδομικὴ δ' οἰκία, ἐν ἄλλω δ' ἄλλο, ἐν ἀπάση δὲ πράξει καὶ προαιρέσει τὸ τέλος τοῦτου γὰρ ἔνεκα τὰ λοιπὰ πράττουσι πάντες. "Ωστ' εί τι τῶν πρακτῶν ἀπάντων ἐστὶ τέλος, τοῦτ' ἄν είη 2 τὸ πρακτὸν ἀγαθὸν, εὶ δὲ πλείω, ταῦτα. Μεταβαίνων δὴ ὁ λόγος εἰς ταὐτὸν ἀφίκται. Τοῦτο δ' ἔτι μᾶλλον 3 διασαφήσαι πειρατέον. 'Επεὶ δὲ πλείω φαίνεται τὰ τελη,

τούτων δ' αἰρούμεθα τινα δι' ἔτερα, οἶον πλοῦτον, αὐλοὺς καὶ ὅλως τὰ ὅργανα, δηλον ὡς οὐκ ἔστι πάντα τέλεια· τὸ δ' ἄριστον τελειόν τι φαίνεται. "Ωστ' εὶ μίν ἐστιν ἔν τι μόνον τέλειον, τοῦτ' ἡν ἔη τὸ ζητούμενον,

unging at 500

det to the was

εί δὲ πλείω, τὸ τελειότατον τούτων. Τελειότερον δὲ 5 λέγομεν τὸ καθ' αὐτὸ διωκτὸν τοῦ δι' ἔτερον καὶ τὸ μηθέποτε δι' ἄλλο αἰρετὸν τῶν καὶ καθ' αὐτὰ καὶ διὰ τουθ αίρετών, και άπλως δή τελειον το καθ αύτο αίρετὸν ἀεὶ καὶ μηδέποτε δι' άλλο. Τοιοῦτον δ' ή εὐδαι- δ μονία μάλιστ' είναι δοκεί ταύτην γάρ αίρούμεθα ἀεὶ δι' αύτην και οὐδέποτε δι' άλλο τιμην δε και ήδονην και νούν και πάσαν άρετήν αιρούμεθα μέν και δι' αυτά (μηθενός γαμ αποβαίνοντος ελοίμεθ αν εκαστον αυτών,) αίρούμεθα δε και της ευδαιμονίας χάριν, δια τούτων ύπολαμβάνοντες εὐδαιμονήσειν. Την δ' εὐδαιμονίαν οὐδεὶς αἰρεῖται τούτων χάριν, οὐδ' όλως δι' άλλο. Φαί- 6 νεται δε και έκ της αυταρκείας το αυτό συμβαίνων το γάρ τέλειων άγαθον αυταρκες είναι δοκεί. Το δ' αυταρκες λέγομεν οὐκ αὐτῷ μόνο τῷ ζῶντι βίον μόνωτην, άλλά και γονεύσι και τέκνοις και γυναικί και όλως τοις φίλοις και πολίταις, έπειδη φύσει πολιτικός άνθρωπος. Τούτων δε ληπτέος όρος τις επεκτείνοντι γάρ επί τους 7 γονείς και τούς απογόνους και των φίλων τούς φίλους είς απειρον πρόεισιν. 'Αλλά τοῦτο μεν είσαῦθις επισκεπτέον, το δ' αυταρκες τίθεμεν δ μονούμενον αίρετον ποιεί τὸν βίον καὶ μηδενὸς ἐνδεᾶ· τοιοῦτον δὲ τὴν εὐδαιμονίαν οιόμεθα είναι. Έτι δε πάντων αίρετωτάτην, μη 8 συναμομένην δε δηλον ως αίρετω-τέραν μετά του ελαχίστου των άγαθων ύπεροχή γαρ άγαθων γίνεται τὸ προστιθέμενον, άγαθων δὲ τὸ μείζον αίρετώτερον αξί. Τέλειον δή τι φαίνεται και αυταρκες ή εὐδαιμονία, τῶν πρακτῶν οὖσα τέλος.

'Δλλ' ἴσως τὴν μὲν εὐδαιμονίαν τὸ ἄριστον λέγειν 9 β διμολογούμενον τι φαίνεται, ποθεῖται δ' ἐναργέστερον Τὰ τί ἐστιν ἔτι λεχθῆναι. Τάχα δὴ γένοιτ' ἄν τοῦτ', εἰ 10 ληφθείη τὸ ἔργον τοῦ ἀνθρώπου. "Ωσπερ γὰρ αὐλητή καὶ ἀγαλματοποιῷ καὶ παυτὶ τεχνίτη, καὶ ὅλως ὧν ἐστὶν ἔργον τι καὶ πρᾶξις, ἐν τῷ ἔργον δοκεῖ τὰγαθὸν εἶναι καὶ τὸ εἶν, οὕτω δόξειεν ἄν καὶ ἀνθρώπω, εἶπερ ἔστι τι

11 έργον αὐτοῦ. Πότερον οὖν τέκτονος μέν καὶ σκυτέως ἔστιν ἔργα τινὰ καὶ πράξεις, ἀνθρώπου δ' οὐδέν ἐστιν, ἀλλ' ἀργὸν πέφυκεν; ἢ καθάπερ ὀφθαλμοῦ καὶ χειρὸς καὶ ποδὸς καὶ ὅλως ἐκάστου τῶν μορίων φαίνεταί τι ἔργον, οὐτω καὶ ἀνθρώπου παρὰ πάντα ταύτα θείν τις

ἔργον, οὖτω καὶ ἀνθρώπου παρὰ πάντα ταὐτα θείη τις 12 ἀν ἔργον τι; τί οὖν δὴ τοῦτ ἀν εἰη ποτέ; τὸ μὲν γὰρ ζῆν κοινὸν εἶναι φαίνεται καὶ τοῖς φυτοῖς, ζητεῖται δὲ τὸ ἴδίου. Αφοριστεον ἄρα τὴν θρεπτικήν καὶ αὐξητικήν ζωήν. Ἐπομένη δὲ αἰσθητική τις ἀν εἵη, φαίνεται δὲ

13 καὶ αῦτη κοινὴ καὶ ἵππω καὶ βοὶ καὶ παντὶ ζώφ. Λείπεται δὴ πρακτική τις τοῦ λόγον ἔχοντος. Τούτου δὲ τὸ μὲν ὡς ἐπιπείθες λόγω, τὸ δ΄ ὡς ἔχον καὶ διανορύμενου. Διττῶς δὲ καὶ ταύτης λεγομένης τὴν κατ ἐνεργείαν

14 θετέον κυριώτερον γὰρ αὕτη δοκεῖ λέγεσθαι. Εἰ δ' έστὶν ἔργον ἀνθρώπου ψυχῆς ἐνέργεια κατὰ λόγον ἡ μὴ ἄνευ λόγου, το δ' αὐτο ψομεν ἔργον εἶναι τῷ γένει τοῦδε καὶ τοῦδε ὁπουδαίου, ὡσπερ κιθαριστοῦ καὶ σπουδαίου κιθαριστοῦ, καὶ ἀπλῶς δὴ τοῦτ' ἐπὶ πάντων, προστιθεμένης τῆς κατ' ἀρετὴν ὑπεροχῆς προς τὸ ἔργον κιθαριστοῦ μὲν γὰρ τὸ κιθαρίζειν, σπουδαίου δὲ τὰ εὖτην δὲ ψυχῆς ἐνέργειαν καὶ πράξεις μετὰ λόγου, σπου15 δαίου δ' ἀνδρὸς εὖ ταῦτα καὶ καλῶς, ἔκαστον δ' εὖ

15 δαίου δ' ἀνδρός εὖ ταῦτα καὶ καλῶς, ἔκαστον δ' εὖ κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν ἀποτελεῖται· εἰ δ' οὕτω, τὰ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ψυχῆς ἐνέργεια γίνεται κατ' ἀρετήν, εἰ δὲ πλείους αἱ ἀρεταὶ, κατὰ τὴν ἀρίστην καὶ τελειο-16 τάτην "Ετι δ' ἐν βίω τελείω." Μία γὰρ χελιδών ἔαρ

manual in the a secured in the

repetable

TORNICKY

ου ποιεί, ουθέ μία ημέρα ουτω δε ουθέ μακάριον και εὐδαίμονα μία ἡμέρα οὐδ' ὀλίγος χρόνος. ... Περιγεγράφθω μέν οδυ τάγαθον ταύτη· δεί γαρ ίσως 17 7 ύποτυπῶσαι πρῶτον, είθ ὕστερον ἀναγράψαι. Δόξειε δ' ἀν παιτος είναι προαγαγείν και διαρθρῶσαι τὰ καλῶς έχοντα τη περιγραφή, καὶ ὁ χρόνος τῶν τοιούτων εύρετης ή συνεργός άγαθός είναι. Όθεν και των τεχνών γεγόνασιν αι επιδόσεις παντός γάρ προσθείναι το έλλείπου. Μεμυήσθαι δέ και των προειρημένων χρή, και 18 την ἀκρίβειαν μη όμοίως εμ ἄπασιν ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἐν ἐκάστοις κατὰ τὴν ὑπρκεἰμένην ῦλην καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὄσον οἰμείον τη μεθοδού. Καὶ γὰρ τέκτων καὶ γεω- 19 μέτρης διαφερόντως επιζητοῦσι τὴν ὀρθήν ὁ μεν γὰρ έφ' δσην χρησίμη πρὸς τὸ ἔργον, ὁ δὲ τί ἐστιν ἡ ποιόν τι· θεατης γὰρ τάληθους. Τον αὐτον δὴ τρόπου καὶ ἐν τοις άλλοις ποιητέον, όπως μή τὰ πάρξρος των έργων πλείω γίγνηται. Οὐκ ἀπαιτητέον δ' οὐδὲ τὴν αἰτίαν ἐν 20 άπασιν όμοιως, αλλ' Ικανόν εν τισι το στι δειχθήναι καλώς, οδον και περί τας άρχας το δ΄ ατι πρώτον και άρχής των άρχων δ' al μεν έπαγωγή θεωρούνται, al δ' 21 αίσθησει, αί δ' εθισμών τινί, και άλλαι, δ' άλλως. Μετιέναι δε πειρατέον έκμστας ή πεφύκασιν, και σπουδα-στέον όπως ορίσθωσι καλώς μεγάλην γαρ έχουσι παντός είναι ή άρχή, και πολλά συμφανή γίνεσθαι δί αὐτῆς τῶν ζητουμένων.

Σκεπτέου δή περὶ αὐτῆς οὐ μόνου ἐκ τοῦ συμπεράσ- ματος καὶ ἐξ ὧν ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λεγομένως περὶ αὐτῆς· τῷ μὲν γὰρ ἀληθεῖ πάντα συνάδει τὰ ὑπάρ-χοντα, τῷ δὲ ψευδεῖ ταχὺ διαφωνεῖ τὰληθές. Νενεμη- 2 μένων δή τῶν ἀγαθῶν τριχῆ, καὶ τῶν μὲν ἔκτὸς λεγομένων

των δέ περί ψυχήν και σώμα, τὰ περί ψυχήν κυριώτατα λέγομεν καὶ μάλιστα ἀγαθά. Τὰς δὲ πράξεις καὶ τὰς ἐν-εργείας τὰς ψυχικὰς περί ψυχήν τίθεμεν. "Ωστε καλῶς αν λέγοιτο κατά γε ταύτην την δόξαν παλαιάν ούσαν καί 3 όμολογουμένην ύπο των φιλοσοφούντων. 'Ορθώς δέ καὶ ότι πράξεις τινές λέγονται και ένέργειαι το τέλος ούτω γάρ των περί ψυχην άγαθων γίνεται, καὶ οὐ των έκτος.

4 Συνάδει δε τῷ λόγω καὶ τὸ εὖ ζῆν καὶ τὸ εὖ πράττειν τὸν εὐδαίμονα σχεδὸν γὰρ εὐζωία τις εἴρηται καὶ εὐπραξία.

5 Φαίνεται δὲ καὶ τὰ ἐπιζητούμενα περὶ τὴν εὐδαι-6 μονίαν ἄπανθ' ὑπάρχειν τῷ Κεχθεντί. Τοῖς μὲν γὰρ άρετή, τοις δε φρόνησις, άλλοις δε σοφία τις είναι δοκεί, τοις δε ταθτα ή τούτων τι μεθ' ήδονης ή ούκ άνεν ήδουης. έτεροι δέ και την έκτος εὐετηρίαν συμπαραλαμ-

7 βάνουσιν. Τούτων δέ τὰ μέν πολλοί και παλαιοί λέγουσιν, τὰ δὲ ὀλίγοι καὶ ἔνδοξοι ἄνδρες: οὐδετέρους δὲ τούτων εῦλογον διαμαρτάνειν τοις ὅλοις, ἀλλ' ἔν γέ τι ἡ

8 καὶ τὰ πλείστα κατορθούν. Τοῖς μέν οὖν λέγουσι τὴν αρετήν ή αρετήν τινα συνωδίς έστιν ό λόγος ταύτης 9 γάρ έστιν ή κατ' αὐτήν ενίργεια. Διαφέρει δε ίσως οὐ

μικρου έν κτήσει ή χρήσει το άριστον ύπολαμβάνειν, καὶ ἐν ἔξει ἡ ἐνεργεία. Τὴν μὲν γὰρ ἔξιν ἐνδέχεται μηδέν αγαθον αποτελείν υπάρχουσαν, οίον τῷ καθεύδοντι ή και άλλως πως έξηργηκότι, την δ' ένέργειαν ούχ οίον τε πράξει γὰρ έξ ἀνάγκης, καὶ εὖ πράξει. "Ωσπερ δ' 'Ολυμπίασιν ούχ οἱ κάλλιστοι καὶ ἰσχυρότατοι στεφανοῦνται ἀλλ' οἱ ἀγωνιζόμενοι (τούτων γάρ τινες νικῶσιν), ούτω καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ καλῶν κάγαθῶν οἱ πράττοντες 10 ορθώς ἐπήβρλοι γίγνονται. "Εστι δὲ καὶ ὁ βίος αὐτῶν

καθ' αυτόν ήδύς. Τὸ μέν γὰρ ήδεσθαι τῶν ψυχικῶν, έκαστω δ' έστιν ήδυ προς ο λέγεται φιλοτοιούτος, οίον

procline make

ΐππος μέν τῷ φιλίππω, θέαμα δὲ τῷ φιλοθεώρω τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ δίκαια τῷ φιλοδικαίφ, καὶ δλως τὰ κατ' ἀρετὴν τῷ φιλαρέτῳ. Τοῖς μὲν οὐν πυλλοῖς 11 τὰ ἡδέα μάχεται διὰ τὸ μὴ φύσει τοιαῦτ' είναι, τοῖς δὲ φιλοκάλοις έστιν ήδέα τὰ φύσει ήδέα. Τοιαῦτα δ' al κατ' αρετήν πράξεις, ώστε και τούτοις είσιν ήδείαι και καθ αυτάς. Ομθέν δή προσθείται της ήδονης δ βίος 12 αυτών ώσπερ περ<u>ιέπτ</u>ου τινός, άλλ' έχει την ήδονην έν έαυτφ. Πρός τοις είρημένοις γαρ ούδ έστιν αγαθός ό μή χαίρων Ψαις καλαίς πράξεσιν ούτε γαρ δίκαιον ουδείς αν είποι τον μή χαίροντα τώ δικαιοπραγείν, ουτ' έλευθέριον τον μή χαίροντα ταις έλευθερίοις πράξεσιν όμοίως δε και επί των άλλων. Εί δ' ούτω, καθ' αύτας 13 αν είεν αι κατ' άρετην πράξεις ήδειαι. 'Αλλά μην καί άγαθαί γε καὶ καλαὶ, καὶ μάλιστα τούτων εκαστον, είπερ καλώς κρίνει περί αὐτών ὁ σπουδαίος· κρίνει δ' ώς είπομεν. "Αριστον άρα καλ κάλλιστον καλ ήδιστον ή 14 εὐδαιμονία, καὶ οὐ διώρισται ταῦτα κατὰ τὸ Δηλιακὸν ἐπίγραμμα.

Κάλλιστον το δικαιότατον, λφοτον δ' δγιαίνειν' "Ηδιστον δε πέφυχ' οδ τις έρφ το τυχείν.

άπαυτα γὰρ ὑπάρχει ταῦτα ταῖς ἀρίσταις ἐνεργείαις ταύτας δὲ, ἡ μίαν τούτων τὴν ἀρίστην, φαμὲν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν. Φαίνεται δ΄ ὅμως καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν 15 προσδεομένη, καθάπερ εἴπομεν ἀδύνατον γὰρ ἡ οὐ ῥάοιον τὰ καλὰ πράττειν ἀχορήγητον ὅντα. Πολλὰ μὲν γὰρ πράττεται, καθάπερ δι' ὀργάνων, διὰ φίλων καὶ πλούτου καὶ πολιτικῆς δυνάμεως ἐνίων δὲ τητώμενοι 16 ρυπαίτουσι τὸ μακίριον, οἶον εἰγενείας εὐτεκνίας κίλλους οὐ πάνυ γὰρ εὐδαιμονικὸς ὁ τὴν ἰδέιν παναί-

نحرسن

a113)11

7. 16 K 11 . 1

Jim

ληφθείη τὸ ἔργον τοῦ ἀνθρώπου. "Ωσπερ γὰρ αὐλητή καὶ ἀγαλματοποιῷ καὶ παντὶ τεχνίτη, καὶ όλως ὧν ἐστὶν ἔργον τι καὶ πρᾶξις, ἐν τῷ ἔργω δοκεῖ τὰγαθὸν εἶναι καὶ τὸ εὖ, οὖτω δόξειεν ἄν καὶ ἀνθρώπω, εἴπερ ἔστι τι 11 ἔργον αὐτοῦ. Πότερον οὖν τέκτονος μὲν καὶ σκυτέως

ἔμγου αὐτοῦ. Πότερου οὔν τέκτονος μὲν καὶ σκυτέως ἔστιν ἔργα τινὰ καὶ πράξεις, ἀνθρώπου δ' οὐδέν ἐστιν, ἀλλ' ἀργὸν πέφυκεν ; ἢ καθάπερ ὀφθαλμοῦ καὶ χειρὸς

καὶ ποδός καὶ όλως έκάστου των μορίων φαίνεται τι ἔργον, ούτω καὶ ἀνθρώπου παρά πάγτα ταύτα θείη τις 12 ἀν ἔργον τι; τι ούν δη τοῦτ' ἀν ἔτη ποτέ; τὸ μὲν γὰρ ζῆν κρινὸν είναι φαίνεται καὶ τοῖς φικοῖς, ζητεῖται ξὲ

το το τε τις τι συν οη τουτ αν είη ποτε; το μεν γαρ (ην κοινόν είναι φοίνεται και τοις φιποίς, ζητείται δε το ιδίου. Αφοριστέον αρα την θοεπτικήν και ανξητικήν - ζωήν. Επομένη δε αλοθητική τις αν είη, φαίνεται δε

13 καὶ αύτη κομνή καὶ Ιππω καὶ βοί καὶ παντὶ ζώφ. Λείπεται δη πράκτική τις τοῦ λόγον έχοντος. Τούτου δὲ τὸ μὲν ὡς ἐπιπείδες λόγω, τὸ δ΄ ὡς ἔχον καὶ διανορύμενομ. Διττῶς δὲ καῖ ταύτης λεγομένης τὴν κατ' ἐνεργείαν

Διττως δε και ταυτης Λεγομινής την κατ ενεργείαν 3
14 θετέυν κυριώτερον γὰρ αὐτη δοκεί λέγγεσθαι. Εἰ δ' έστιν ἔργον ἀυθρώπου ψυχῆς ἐνέργεια κατὰ λύγον ἡ μὴ ἄνευ λόγου, το δ' αμτό τρωεν ἔργον είναι τῷ γνεί τοῦδε και τοῦδε σπουδαίου, ἀσπερ κιθαριστοῦ και σπου-

τούδε καὶ τούδε όπουδαίου, δόπερ κιθαριστού καὶ σπουδαίου κιθαριστού, καὶ ἀπλώς δη τοῦτ ἐξὶ πάντων, πρόστιθεμένης τῆς κατ ἀρετὴν ὑπεροχης πρός τὸ ἐργονκιθαριστού μὲν γὰρ τὸ κιθαρίζειν, σπουδαίου δὲ, τὰ ἔῦ· εὶ δ' οὕτως, ἀνθρώπου δὲ τίθεμεν ἔργον ζωάν, τίνα, τάὐτην δὲ ψυχῆς ἐνέργειαν καὶ πράξεις μετά λύγου, σπου-15 δαίου δ' ἀιδρὸς εὐ ταῦτα καὶ καλώς, ἔκαστον δ' εὐ

κατά την ολκείαν ἀρετήν ἀποτελείται εἰ δ' ούτος τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν ψυχῆς ἐνέργεια γίνεται κατ' ἀρετήν, εἰ δὲ πλείους αἰ ἀρεταὶ, κατά τὴν ἀρίστην καὶ τελεω-16 τάτην Έτι δ' ἐν βίω τελείω. Μία γὰρ χελιδών ἔαρ

20.00

part 16 will

12 realis

οὐ ποιεί, οὐδὲ μία ἡμέρα οὕτω δὲ οὐδὲ μακάριον καὶ

εὐδαίμονα μία ἡμέρα οὐδ' ολίγος χρόνος.

Περιγεγράφθω μέν οὖν τὰγαθὸν ταύτη δεῖ γὰρ ἴσως 17 7 ύποτυπώσαι πρώτον, είθ' υστερον αναγράψαι, Δόξειε δ' αν παντός είναι προαγαγείν και διαρθρώσαι τὰ καλώς έχοντα τη περιγραφή, και ό χρόνος των τοιούτων εύρετής ή συνεργός αγαθός είναι. "Οθεν και τῶν τεχνῶν γεγόνασιν αι ἐπιδόσεις παυτός γὰρ προσθείναι τὸ ἐλλείπου. Μεμνησθαι δέ και των προειρημένων χρή, και 18 την ακρίβειαν μη όμοίως έν απασιν επιζητείν, άλλ' έν έκάστοις κατά την υποκειμένην ύλην και έπι τοσούτον έφ' οσον οίκειον τη μεθόδω. Και γαρ τέκτων και γεω- 19 μέτρης διαφερόντως έπιζητούσι την όρθην ό μέν γάρ έφ' όσον χρησίμη πρὸς τὸ ἔργον, ὁ δὲ τί ἐστιν ἡ ποιόν τι θεατής γάρ τάληθους. Τον αὐτον δή τρόπον καὶ έν τοις άλλοις ποιητέον, ὅπως μή τὰ πάρεργα τῶν ἔργων τοις ακλοίς ποιητεύς, όπαι τητέον δ' οὐδε την αlτίαν έν 20 απασιν όμοιως, αλλ' Ικανόν εν τιαι το στι δειχθηναι καλώς, οἰον καὶ περὶ τὰς ἀρχάς τὸ δ' ὅτι πρώτον καὶ καλώς, οἰον καὶ περὶ τὰς ἀρχάς τὸ δ' ὅτι πρώτον καὶ δ' 21 άρχή, των άρχων δ' αί μεν έπαγωγή θεωρούνται, αί δ' 21 αίσθησει, αί δ' εθισμώ τινί, και άλλαι δ' άλλως. Μετιέναι δέ πειρατέον έκάστας ή πεφυκασίν, καὶ σπουδαστέον όπως όρισθωσι καλώς· μεγάλην γὰρ ἔχουσι ρυπήν πρός τὰ ἐπόμενα. Δοκεί γὰρ πλείον ἡ ῆμισυ παντός είναι ή άρχη, και πολλά συμφανή γίνεσθαι δί αύτης των ζητουμένων.

Σκεπτέον δή περί αὐτῆς αὐ μόνον ἐκ τοῦ συμπεράσ- 8 ματος καὶ ἐξ ὧν ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν λεγομένων περὶ αὐτῆς: τῷ μὲν γὰρ ἀληθεῖ πάντα συνάθει τὰ ὑπάρ-χοντα, τῷ δὲ ψευδεῖ ταχὺ διαφωνεῖ τὰληθές. Νενεμη- 2 μένων δή τῶν ἀγαθῶν τριχῆ, καὶ τῶν μὲν ἐκτὸς λεγομένων

των δέ περί ψυχήν και σώμα, τὰ περί ψυχήν κυριώτατα λέγομεν καὶ μάλιστα ἀγαθά. Τὰς δὲ πράξεις καὶ τὰς ἐνεργείας τὰς ψυχικὰς περί ψυχην τίθεμεν. "Ωστε καλῶς αν λέγοιτο κατά γε ταύτην την δόξαν παλαιάν ουσαν καὶ 8 όμολογουμένην ὑπὸ τῶν φιλοσοφούντων. 'Ορθῶς δὲ καὶ στι πράξεις τινές λέγονται καὶ ένέργειαι τὸ τέλος: οῦτω γάρ των περί ψυχήν άγαθων γίνεται, καὶ οὐ των έκτός. 4 Συνάδει δε τῷ λόγφ καὶ τὸ εὖ ζῆν καὶ τὸ εὖ πράττειν τὸν εὐδαίμονα· σχεδὸν γὰρ εὐζωία τις εἴρηται καὶ εὐπραξία. 5 Φαίνεται δὲ καὶ τὰ ἐξπιζητούμενα πέρὶ τὴν εὐδαι-6 μονίαν ἄπανθ ὑπάρχεψ τῷ Χεχθέντὶ. Τοῖς μὲν γὰρ άρετή, τοις δε φρόνησις, άλλοις δε σοφία τις είναι δοκεί, τοίς δε ταθτα ή τούτων τί μεθ ήδονης ή φεκ ανεγ ήδονης. έτεροι δε και την έκτος εθετηρίαν συμπαραλαμ-7 βάνουσιν. Τούτων δὲ τὰ μὲν πολλοὶ καὶ παλαιοὶ λέγουσιν, τὰ δὲ ὐλίγοι καὶ ἔνδοξοι ἄνδρες; οὐδετέρους δὲ τούτων εῦλογον διαμαρτάνεμν τοις ὅλοις, ἀλλ' ἔν γέ τι ἡ 8 καὶ τὰ πλείστα κατορθοδύ. Τοῦς μὲν οὖν λέγουσι τὴν ἀρετὴν ἢ ἀρετήν ἢτινα συνερδύς, ἐστιν ὁ λόγος ταύτης 9 γάρ ἐστιν ἡ κατ ἀὐτὴν ἐνιργεῖα. Διαφέρει ἢὲ ἔσως οὖ μικρον εν κτήσει ή χρήσει το αριστον υπολαμβάνειν, και εν εξει ή ενεργεία. Την μεν γράρ εξιν ενδέχεταν μηθεν άγαθον απατελείν υπάρχουσαν, οδον τῷ καθεύδοντι ή και άλλως πως εξήργηκότι, την δ' ενέργειαν ούχ οδόν τε πράξει γὰρ ἐξ ἀνάγκης, καὶ εδ πράξει. "Ωσπερ δ' 'Ολυμπίασιν οὐχ οἱ κάλλιστοι καὶ ἰσχυρότατοι στεφανουνται άλλ' οἱ ἀγωνιζόμενοι (τούτων γάρ τινες νικώσιν), ούτω και των έν τφ βίφ καλων κάγαθων οι πράττοντες 10 δρίως ἐπήβρλοι γίγνονται. "Εστι δὲ καὶ ὁ βίος αὐτών καθ αυτόν ήδύς. Τὸ μεν γάρ ήδεσθαι τών ψυχικών,

έκαστφ δ' έστιν ήδυ πρώς δ λέγεται φιλοτοιούτος, οίον

ίππος μέν τῷ φιλίππω, θέαμα δὲ τῷ φιλοθεώρω τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ δίκαια τῷ φιλοδικαίῳ, καὶ ὅλως τὰ κατ' ἀρετὴν τῷ φιλαρέτῳ. Τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς 11 τὰ ἡδέα μάχεται διὰ τὸ μὴ φύσει τοιαῦτ' είναι, τοῖς δὲ φιλοκάλοις εστίν ήδεα τὰ φύσει ήδεα. Τοιαύτα δ' αί κατ' αρετήν πράξεις, ώστε καὶ τούτοις είσιν ήδείαι καὶ καθ' αυτάς. Οιδέν δή προσδείται της ήδονης ο βίος 12 αὐτῶν ὥσπερ περιάπτου τινὸς, ἀλλ' ἔχει τὴν ήδονὴν ἐν έαυτώ. Πρός τοις είρημένοις γάρ οὐδ' έστιν ἀγαθός ό χαίρων ταις καλαίς πράξεσιν ούτε γάρ δίκαιον ούδεις Δυ είποι του μή χαίροντα τω δικαιοπραγείν, ούτ έλευθέριον τον μή χαίροντα ταις έλευθερίοις πράξεσιν όμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Εἰ δ' οῦτω, καθ' αὐτὰς 13 άν είεν αί κατ' άρετην πράξεις ήδείαι. 'Αλλά μην καί άγαθαί γε καὶ καλαὶ, καὶ μάλιστα τούτων έκαστον, είπερ καλώς κρίνει περί αὐτών ὁ σπουδαίος κρίνει δ' ώς είπομεν. "Αριστον άρα καὶ κάλλιστον καὶ ήδιστον ή 14 εὐδαιμονία, καὶ οὐ διώρισται ταῦτα κατὰ τὸ Δηλιακὸν έπίγραμμα*

Κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ' ὁγιαίνειν'
"Ηδιστον δὲ πέφυχ' οὖ τις ἐρῷ τὸ τυχεῖν.

άπαντα γὰρ ὑπάρχει ταῦτα ταῖς ἀρίσταις ἐνεργείαις·
ταύτας δὲ, ἢ μίαν τούτων τὴν ἀρίστην, φαμὲν εἶναι τὴν
εὐδαιμονίαν. Φαίνεται δ᾽ ὅμως καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν 15
προσδεομένη, καθάπερ εἶπομεν· ἀδύνατον γὰρ ἢ οὐ ῥάδιον τὰ καλὰ πράττειν ἀχορήγητον ὅντα. Πολλὰ μὲν
γὰρ πράττεται, καθάπερ δι᾽ ὀργάνων, διὰ φίλων καὶ
πλούτου καὶ πολιτικῆς δυνάμεως· ἐνίων δὲ τητώμενοι 16
βυπαίνουσι τὸ μακάριον, οἶον εἰγενείας εὐτεκνίας κάλλους· οὐ πάνυ γὰρ εὐδαιμονικὸς ὁ τὴν ἰδέαν παναί-

...

ήττου, εί τφ πάγκακοι παίδες είεν ή φίλοι, ή άγαθεί 17 όντες τεθνάσιν. Καθάπερ οὖν εἶπομεν, ἔοικε προσδεῖσθαι καὶ τῆς τοιαύτης εὐημερίας. ὅθεν εἰς ταὐτὸ τάττουσιν ενιοι την ευτυχίαν τη ευδαιμονία, ετεροι δε την αρετήν. Οθεν και απορείται πότερον έστι μαθητον ή έθιστον η άλλως πως ασκητόν, η κατά τινα θείαν μοί-2 ραν η και δια τύχην παραγίνεται. Ει μεν ούν και άλ- α. λο τι έστὶ θεῶν δώρημα ἀνθρώποις, εὕλογον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν θεώσδοτον είναι, καὶ μάλιστα τῶν ἀνθρω-'Αλλά τοῦτο μέν ἴσως ἄλλης 3 πίνων ὅσφ βέλτιστον. αν είη σκέψεως είκειότερον, φαίνεται δε καν εί μή θεόπεμπτός έστιν άλλα δι' άρετην καί τινα μάθησιν ή ασκησιν παραγίνεται, των θειστάτων είναι· τὸ γάρ της άρετης άθλον και τέλος άριστον είναι φαίνεται και θειών 4 τι καὶ μακάριους Είη δ' αν καὶ πολύκοινον δυνατόν, γαρ υπάρξαι πασι τοις μη πεπηρωμένοις πρός αρετήν 5 διά τινος μαθήσεως καὶ έπιμελείας. Εἰ δ' ἐστὶν οῦτω c. βέλτιον ή δια τύχην εὐδαιμονείν, εῦλογον ἔχειν οὖτως, είπερ τὰ κατὰ φύσιν, ώς οἶόν τε κάλλιστα ἔχειν, οῦτω 6 πέφυκενε 'Ομοίως δε και τα κατά τέχνην και πασαν αἰτίαν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρίστης. Τὸ βὲ μέγιρτον καὶ κάλλιστον ἐπιτρέψαι τύχη λίαν πλημμέλες αν εἶη. 7 Συμφανές δ' έστι και έκ του λύγου το ζητούμενονείρηται γάρ ψυχης ενέργεια κατ' άρετην ποιά τις. Τών δε λοιπών άγαθών τὰ μεν υπάρχειν άναγκαῖον, τὰ δε 8 συνεργά και χρήσιμα πέφυκεν δργανικώς. 'Ομολογούμενα δε ταῦτ' αν είη καὶ τοῖς εν άρχη το γάρ της πολιτικής τέλος ἄριστον ἐτίθεμεν, αὖτη δὲ πλείστην έπιμέλειαν ποιείται τοῦ ποιούς τινας καὶ ἀγαθοὺς τοὺς 9 πολίτας ποιήσαι καὶ πρακτικούς τών καλών. Εἰκότως

οὖν οὕτε βοῦν οὕτε ἵππον οὕτε ἄλλο τῶν ζώων οὐδὲν εὕδαιμον λέγομεν οὐδὲν γὰρ αὐτῶν οἴόν τε κοινωνῆσαι τοιαύτης ἐνεργείας. Διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν οὐδὲ παις 10 εὐδαίμων ἐστίν οῦπω γὰρ πρακτικὸς τῶν τοιούτων διὰ τὴν ἡλικίαν οἱ δὲ λεγόμενοι διὰ τὴν ἐλπίδα μακαρίζονται. Δεῖ γὰρ, ῶσπερ εἴπομεν καὶ ἀρετῆς τελείας καὶ βίον τελείου. Πολλαὶ γὰρ μεταβολαὶ γἰνονται καὶ παν-11 τοῖαι τύχαι κατὰ τὸν βίον, καὶ ἐνδεχεται τὸν μὰλιστ' εὐθηνοῦντα μεγάλαις συμφοραῖς περιπεσεῖν ἐπὶ γήρως, καθιπερ ἐν τοῖς ἡρωικοῖς περὶ Πριάμου μυθεῦεται τὸν δὲ τοιαύταις χρησάμενον τύχαις καὶ τελευτήσαντα ἀθλίως οὐδείς εὐδαιμονίζει.

Πότερον οὖν οὖδ' ἄλλον οὐδένα ἀνθρώπων εὐδαιμονισ- (10)11 τέον έως αν ζη, κατά Σόλωνα δε χρεών τέλος όραν; Εί δε 2 δή καὶ θετέον ούτως, ἀρά γε καὶ ἔστιν εὐδαίμων τότε ἐπειδαν αποθάνη : ή τοῦτό γε παντελώς ατοπον, άλλως τε καί τοις λέγουσιν ήμιν ένέργειάν τινα την ευδαιμονίαν; εί δέ 3 μή λέγομεν τὸν τεθνεώτα εὐδαίμονα, μηδέ Σόλων τοῦτο βούλεται, άλλ' ότι τηνικαύτα άν τις άσφαλώς μακαρίσειεν ανθρωπον ως έκτὸς ήδη των κακών όντα καὶ των δυστυχημάτων, έχει μεν και τοῦτ' ἀμφισβήτησίν τινα δοκεί γὰρ είναι τι τῷ τεθνεῶτι καὶ κακὸν καὶ ἀγαθὸν, εἴπερ καὶ τῷ ζώντι μη αἰσθανομένω δὲ, οίον τιμαὶ καὶ ἀτιμίαι καὶ τέκνων και όλως απογόνων ευπραξίαι τε και δυστυχίαι. Απορίαν δὲ καὶ ταῦτα παρέχει τῷ γὰρ μακαρίως βε- 4 βιωκότι μέχρι γήρως και τελευτήσαντι κατά λόγον ένδεχεται πολλάς μεταβολάς συμβαίνειν περί τούς έκγόνους, καὶ τοὺς μέν αὐτῶν ἀγαθοὺς είναι καὶ τυχείν Βίου του κατ' άξιαν, τους δ' έξ έναντίας. Δήλον δ' ότι και τοις αποστήμασι πρός τους γονείς παντοδαπώς έχειν αὐτούς ἐνδέχεται. "Ατοπον δή γίνοιτ αν, εὶ συμμετα- 5

πάλιν δ' άθλιος, "Αποπου δε καὶ τὸ μηδεν μηδ' επί τινα χρόνου συθικυείσθαι τὰ τῶν ἐκγόνων τοῖς γονεῦ-σιν. 'Αλλ' ἐπανιτέου ἐπὶ τὸ πρότερου ἀπορηθέν τάχα, 2 γαρ αν θεωρηθείη και το νυν επιζητούμενον εξ εκείνου. 7 Εὶ δὴ τὸ τέλος όρῶν δεῖ καὶ τότε μακαρίζειν εκαστου ούχ ώς όντα μακάριον άλλ' ότι πρότερον ήν, πώς οὐκ άτοπον, εἰ στ', ἔστιν εὐδαίμων, μὴ ἀληθεύσεται κατ' αἰτοῦ το ὑπάρχον, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τοὺς ζώντας εὐδαιμονίζειν διὰ τὰς μεταβολάς, καὶ διὰ τὸ μόνιμον τε την εύδαιμονίαν ύπειληφέναι και μηδαμώς εύμετάβολον, τας δε τύχας πολλάκις ανακυκλείσθαι περί τους αυτούς; 8 δήλον γάρ ώς εί συνακολουθοίημεν ταις τύχαις, τον αὐτὸν εὐδαίμονα καὶ πάλιν ἄθλιον έροῦμεν πολλάκις, χαμαιλέοντά τινα τὸχ εὐδαίμονα ἀποφαίνοντες καὶ σα-9 θρῶς ἰδρυμένον. "Η τὸ μὲν ταῖς τύχαις ἐπακολουθεῖν οὐδαμῶς ὀρθόν οὐ γὰρ ἐν ταύταις τὸ εὖ ἡ κακῶς, ἀλλὰ προσθείται τούτων δ ανθρώπινος βίος, καθάπερ ειπαμεν, κύριαι δ' είσιν αι κατ' άρετην ένέργειαι της εύδαιμονίας, 10 al δ' εναντίαι τοῦ εναντίου. Μαρτυρεί δε τῷ λόγφ καὶ τὸ νῦν διαπορηθέν. Περὶ οὐδὲν γὰρ οὕτως ὑπάρχει τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων βεβακότης ὡς περὶ τὰς ἐνεργείας τὰς κατ' άρετήν μονιμώτεραι γὰρ καὶ τῶν ἐπιστημῶν αὖται δοκοῦσιν εἶναι. Τούτων δ' αὐτῶν αὶ τιμιώταται μονιμώταται διά τὸ μάλιστα καὶ συνεχέστατα καταζην έν αύταις τους μακαρίους, τουτο γαρ τοικεν αίτιφ του μή 11 γίγνεσθαι περί αυτά λήθην. Υπάρξει δή το ζητούμενον τῷ εὐδαίμονι, καὶ ἔσται διὰ βίου τοιοῦτος ἀεὶ γὰρ 🛊 μάλιστα πάντων πράξει καὶ θεωρήσει τὰ κατ' άρετήν, καὶ τὰς τύχας οἴσει κάλλιστα καὶ πάντη πάντως έμμελως ο γ' ως άληθως άγαθος και τετράγωνος άνευ

the French

ψόγου. Πολλών δε γινομένων κατά τύχην και διαφε-12 ρώντων μεγέθει καὶ μικρότητι, τὰ μέν μικρά τῶν εὐτυχημιίτων, όμοίως δε και των αντικειμένων, δήλον ώς ού ποιεί ροπήν της ζωής, τὰ δὲ μεγιίλα καὶ πολλά γιγγόμενα μεν εξ μακαριώτερον του βίον ποιήσει (καὶ γλρ αὐτὰ συνεπικόσμειν πεφυκεν, καὶ ή χρησις αὐτῶν καλή και σπουδαία χίγνεται), ανάπαλιν δε συμβαίνοντα Πάλβει και λυμαίνεται το μακάριον λύπας τε γαρ έπιφέρει και έμποδίζει πολλαίς ένεργείαις. "Ομως δέ και έν τούτοις διαλάμπει το καλόν, έπειδαν φέρη τις εὐκύλως πολλάς καὶ μεγάλας άτυχίας, μή δι' ἀναλγησίαν, αλλά γεννάδας ων καί μεγαλόψυχος. Εί δ' είσιν al 13 ένέργειαι κύριαι της ζωής, καθάπερ είπομεν, οὐδείς αν γένοιτο των μακαρίων αθλιος οὐδέποτε γάρ πράξει τὰ μισητά καὶ φαῦλα. Τὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸν καὶ εμφρονα πάσας οξόμεθα τὰς τύχας εὐσχημόνως φέρειν, και εκ των υπαρχόντων αεί τὰ κάλλιστα πράττειν, καθιίπερ καὶ στρατηγόν άγαθὸν τῷ παρόντι στρατοπέδφ χρησθαι πολεμικώτατα, και σκυτοτόμον έκ των δοθέντων σκυτών κάλλιστον υπόδημα ποιείν τον αυτόν δε τρόπον καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας ἄπαντας. Εἰ δ' οῦτως, ἄθλιος 14 μεν οὐδέποτε γένοιτ αν ό εὐδαίμων, οὐ μὴν μακάριός γε, αν Πριαμικαίς τύχαις περιπέση. Οὐδε δή ποικίλος γε καὶ εὐμετάβολος οῦτε γὰρ ἐκ τῆς εὐδαιμονίας κινηθήσεται ράδίως, οὐδ' ὑπὸ τῶν τυχόντων ἀτυχημάτων άλλ' ὑπὸ μεγάλων καὶ πολλών, ἔκ τε τών τοιούτων οὐκ αν γένοιτο πάλιν εὐδαίμων εν ολίγφ χρόνφ, αλλ' είπερ, έν πυλλφ τινί και τελείφ, μεγάλων και καλών έν αυτφ γενόμενος επήβολος. Τί οδυ κωλύει λέγειν εὐδαίμονα 15 τον κατ' αρετήν τελείαν ένεργούντα και τοις έκτος αγαθοίς ίκανως κέχορηγημένον, μή τον τυχόντα χρόνον ARISTOT. ETH.

Καὶ περὶ μὲν τούτων ἐπὶ τοσοῦτον διωρίσθω τας δὲ

. ἀλλὰ τέλειον βίον; ἢ προσθετέον καὶ βιωσόμενον οὕτω καὶ τελευτήσοντα κατὰ λύγον, ἐπειδὴ τὸ μέλλον ἀφανὲς ἡμῖν, τὴν εὐδαιμονίαν δὲ τέλος καὶ τέλειον τίθεμεν 16 πάντη πάντως. Εἰ δ' οὕτω, μακαρίους ἐροῦμεν τῶν ζώντων οἶς ὑπάρχει καὶ ὑπάρξει τὰ λεχθέντα, μακαρίους - ὑπάρχει δ' ἀνθρώπους.

των απογόνων τύχας και των φιλων απάντων το μέν μηδοτιούν συμβάλλεσθαι λίαν ἄφιλον φαίνεται καὶ ταῖς 2δόξαις έναντίον πολλών δέ και παντοίας έχόντων διαφοράς των συμβαινώντων, και των μέν μάλλον συνικνουμένων, τῶν δ' ἦττον, καθ' ἔκαστον μὲν διαιρεῖν μακρὸν και απέραντον φαίνεται, καθόλου δε λεχθεν και τύπο Βτάχ' ἄν ἱκανῶς ἔχοι. Εἰ δὴ, καθάπερ καὶ τῶν περὶ αύτον ατυχημάτων τα μέν έχει τι βρίθος και ροπήν πρός τον βίον, τὰ δ' έλαφροτέροις ἔοικεν, οὖτω καὶ τὰ 4 περί τούς φίλους όμοίως δπαντας, διαφέρει δέ τῶν παθών εκαστον περί ζώντας ή τελευτήσαντας συμβαίνειν πολύ μᾶλλον ή τὰ παράνομα καὶ δεινά προϋπάρχειν 5 έν ταις τραγφδίαις ή πράττεσθαι· συλλογιστέον δή καλ ταύτην την διαφοράν, μάλλον δ' ζσως το διαπορείσθαι περί τους κεκμηκότας εί τινος άγαθου κοινωνούσιν ή τών αυτικειμένων είναι γαρ έκ τούτων εί και διϊκνείται πρός αυτούς ότιουν, είτ' αγαθόν είτε τούναντίον, αφαυρόν τ

καὶ μικρόν ή ἀπλῶς ἡ ἐκείνοις εἶναι, εἶ δὲ μἡ, τοποῦτόν γε καὶ τοιοῦτον ὥστε μὴ ποιεῖν εὐδαίμονας τοὺς μὴ ὅντας 6 μηδὲ τοὺς ὅντας ἀφαιρεῖσθαι τὸ μακάριον. Συμβάλλεσθαι μὲν οὖν τι φαίνονται τοῖς κεκμηκόσιν αἰ εὖπραξίαι τῶν φίλων, ὁμοίως δὲ καὶ αἰ δυσπραξίαι, τοιαῦτα δὲ καὶ τηλικαῦτα ὥστε μήτε τοὺς εὐδαίμονας μὴ εὐδαίμονας ποιεῖν μήτ' ἄλλο τῶν τοιούτων μηδέν.

Διωρισμένων δε τούτων επισκεψώμεθα περί της εὐ- 12 δαιμονίας πύτερα των έπαινετων έστιν ή μαλλον των τιμίων δήλον γὰρ ὅτι τῶν γε δυνάμεων οὐκ ἔστιν. Φαίνεται δή παν τὸ ἐπαινετὸν τῷ ποιόν τι είναι καὶ 2 πρός τι πως έχειν επαινείσθαι τον γάρ δίκαιον καὶ τὸν ανδρείον και όλως του αγαθού και την αρετήν επαινούμεν διὰ τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔργα, καὶ τὸν Ισχυρον καὶ τύν δρυμικόν και των άλλων έκαστον τώ ποιόν τινα πεφυκέναι καὶ έχειν πως πρὸς άγαθόν τι καὶ σπουδαίων. Δήλον δε τουτο και έκ των περί τους θεούς επαίνων 3 γελοίοι γάρ φαίνονται πρός ήμας αναφερύμενοι, τουτο δε συμβαίνει διά το γίνεσθαι τους επαίνους δι' αναφορας, ώσπερ είπαμεν. Εί δ' έστιν ό έπαινος των τοιούτων, 4 δήλον ότι των αρίστων ουκ έστιν έπαινος, αλλά μείζον τι καὶ βέλτιον, καθύπερ καὶ φαίνεται τούς τε γὰρ θεοὺς μακαρίζομεν και εὐδαιμονίζομεν και των ἀνδρών τοὺς θειστάτους μακαρίζομεν. Ομοίως δε και των αγαθών ούδεις γάρ την εύδαιμονίαν έπαινεί καθάπερ το δίκαιον, άλλ' ώς θειότερόν τι καὶ βέλτιον μακαρίζει. Δακεί δε 5 καὶ Εύδοξος καλώς συνηγορήσαι περί των ἀριστείων τή ήδονης το γάρ μη έπαινείσθαι των άγαθων οδσαν μηνύειν φετο ότι κρείττον έστι των έπαινετών, τοιούτον δ' είναι τὸν θεὸν καὶ τάγαθόν πρὸς ταῦτα γὰρ καὶ τάλλα ἀναφέρεσθαι. 'Ο μὲν γὰρ ἔπαινος τῆς ἀρετῆς πρακτι- 6 κοὶ γὰρ τῶν καλῶν ἀπὸ ταύτης τὰ δ' ἐγκώμια τῶν έργων όμοίως καὶ τῶν σωματικών καὶ τῶν ψυχικῶν. 'Αλλά ταθτα μέν Ισως οἰκειότερον έξακριβοθν τοίς 7 περί τὰ εγκώμια πεπονημένοις, ἡμίν δε δήλον εκ των είρημένων ότι έστιν ή εύδαιμονία των τιμίων και τελείων. Εοικε δ' ούτως έχειν και διά τὸ είναι άρχή 8 ταύτης γάρ χάριν τὰ λοιπά πάντα πάντες πράττομεν,

την άρχην δε και το αίτιον των άγαθων τίμιον τι και θείον τίθεμεν.

Έπει δ' ἐστὰν ἡ εὐδαιμονία ψυχῆς ἐνέργειά τις κατ' ἀρετὴν τελείαν, περὶ ἀρετῆς ἐπισκεπτέον τάχα γὰρ οῦτως ᾶν βέλτιον καὶ περὶ τῆς εὐδαιμονίας θεωρήσαιμεν.
 Δοκεῖ δὲ καὶ ὁ κατ' ἀλήθειαν πολιτικὸς περὶ ταύτην μιὶλιστα πεπονῆσθαι. βούλεται γὰρ τοὺς πολίτας ἀγυ-3 θυὺς ποιείν καὶ τῶν νόμων ὑπηκόους. Παράδειγμα δὲ

3 θους ποιείν και των νομων υπηκοους. Παρασειγμα σε τούτων έχ μεν τούς Κρητών και Λακεδαιμονίων νομα-4 θίτας, και εί τινες έτεμοι τοιούτοι γεγένηνται. Εί δε της πολιτικής έστιν ή σκέψις αύτη, δήλον ότι γένοιτ' άν ή 5 ζήτησις κατά την έξ άρχης προαίρεσιν. Περι άρετης δε έπισκεπτέον άνθρωπίνης δήλον ότι και γάρ τάγαθον

ανθρώπινον έζητοῦμεν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἀνθρωπίνην.
6 'Αρετὴν δὲ λέγομεν ἀνθρωπίνην, οὐ τὴν τοῦ σώματος ἀλλὰ τὴν τῆς ψυχῆς· καὶ τὴν εὐδαιμονίαν δὲ ψυχῆς
7 ἐνέργειαν λέγ-μεν. Εἰ δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχει, δῆλον ὅτι δεῖ τὺν πολιτικὸν εἰδέναι πως τὰ περὶ ψυχὴν, ὥσπερ καὶ τὸν ὀφθαλμοὺς θεραπέῦσοντα καὶ πῶν σῶμα, καὶ μῶλλον

σοφ τιμιωτέρα καὶ βελτίων ή πολιτική τῆς ἰατρικής.
Τῶν δ' ἰατρῶν οἱ χαρίεντες πολλὰ πραγματεύονται περὶ
8 τὴν τοῦ σώματος γνῶσιν. Θεωρητέον δὴ καὶ τῷ πολιτικῷ περὶ ψυχῆς, θεωρητέον δὲ τούτων χάριν, καὶ ἐφ

οσον Ικανώς έχει πρός τὰ ζητούμενα τὸ γὰρ ἐπὶ πλείον εξακριβοῦν ἔργωδέστερον ἴσως ἐστὶ τῶν προκειμένων. 9 Λέγεται δὲ περὶ αὐτῆς καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις ἀρκούστως ἔνιὰ, καὶ χρηστέον αὐτοῖς. Οἶον τὸ μὲν

10 άλογον αὐτῆς εἶναι, το δε λόγον ἔχον. Ταῦτα δὲ πότερον διώρισται καθάπερ τὰ τοῦ σώματος μόρια καὶ πᾶν τὸ μεριστὸν, ἢ τῷ λόγῳ δύο ἐστὶν ἀχώριστα πεφυκότα καθάπερ ἐν τῆ περιφερεία τὸ κυρτὸν καὶ τὸ κοίλον,

NIKOMAXEION A. 12, 13.

οὐθὲν διαφέρει πρὸς τὸ παρόν. Τοῦ ἀλόγου δὲ τὸ μὲν 11 **ἔοικε κοινῷ καὶ φυτικῷ, λέγω δὲ τὸ αἵτιον τοῦ τρέφε**σθαι καὶ αξεσθαι την τοιαύτην γάρ δύναμιν της ψυχης εν απασι τοις τρεφομένοις θείη τις αν και εν τοις έμβρύοις, την αὐτην δὲ ταύτην καὶ ἐν τοις τελείοις εὐλογώτερου γὰρ ή ἄλλην τινά. Ταύτης μὲν οὖν κοινή 12 τις άρετή και οικ ανθρωπίνη φαίνεται δοκεί γαρ έν τοις υπνοις ένεργειν μάλιστα το μόριον τουτο και ή δύναμις αύτη, ὁ δ' αγαθός καὶ κακός ηκιστα διάδηλοι καθ ύπνον, δθεν φασίν οὐδεν διαφέρειν το ήμισυ τοῦ βίου τοὺς εὐδαίμονας τῶν ἀθλίων. Συμβαίνει βὲ τοῦτο 18 εἰκότως ἀργία γάρ ἐστιν ὁ ὕπνος τῆς ψυχῆς ἢ λέγεται σπουδαία και φαύλη, πλην εἴ πη κατὰ μικρόν διίκθοῦνταί τινες τῶν κινησέων, και ταύτη βελτίω γίνεται τὰ φαυτάσματα τῶν ἐπιεικῶν ἢ τῶν τυχόντων.. ᾿Αλλὰ περὶ 14 ἐτί τοῦτων ἄλις, και τὸ θρέπτικον ἐατέον, ἐπειδὴ τῆς ανθρωπικής αρετής αμοιρον πέφυκεν. Εοικε δε και 15 άλλη τις φύσις της ψυχης άλογος είναι, μετέχουσα μέντοι τη λόγου. Του γάρ έγκρατους και άκρατους τον λύγον και της ψυχής το λύγον έχον επαινούμεν ορθώς γάρ καὶ ἐπὶ τὰ βέλτιστα παρακαλεί: φαίνεται δ' ἐν αὐτοῖς καὶ ἄλλο τι παρὰ τὸν λύγον πεφυκὸς, ὁ μάχεταί τε καὶ ἀντιτείνει τῷ λύγφ. ᾿Ατεχνῶς γὰρ καθάπερ τὰ 16 παμαλελυμένα τοῦ σώματος μύρια els τὰ δεξιὰ προαιρουμένων κινήσαι τουναντίον είς τὰ αριστερά παραφέρεται, καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς οῦτως ἐπὶ τἀναντία γὰρ αἰ
ορμάς τῶν ἀκρατῶν. ᾿Αλλ' ἐν τοῖς σώμασι μὲν ὁρῶμεν
το παραφερήμενον ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐχ ὁρῶμεν.
Τοῦς καὶ ἐκὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐχ ὁρῶμεν.
Τοῦς καὶ ἐκὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐχ ὁρῶμεν.
Τακος καὶλὶς Τοῦς καὶ δὲ τῆς ψυχῆς οὐχ ὁρῶμεν. "Ισως δ' οὐδὲν ήττον καὶ ἐν τῆ ψυχῆ νομιστέον είναί τι παρά τον λόγον, εναντιούμενον τούτφ καὶ αντιβαίνον: Πως δ' ετερον, οὐδεν διαφέρει. Λόγου δε καὶ τοῦτο 17

1.4014 . ZETI BUPLA 3,0 n 2 s

φαίνεται μετέχειν, δισπερ εξπομεν πειθαρχεί γοῦν τῷ λύγφ τὸ τοῦ ἐγκρατοῦς. "Ετι δ' ζσως εἰηκοώτερύν ἐστι το του σώφρονος και ανδρείου πάντα γάρ όμοφωνεί τω 18 λύγφ. Φαίνεται δή καὶ τὸ άλογον διττόν. Τὸ μέν γὰρ φυτικόν ούδαμώς κοινωνές λόγου, τὸ δ' ἐπιθυμητικών καὶ όλως ομεκτικόν μετέχει πως, ή κατήκούν έστιν αὐτοῦ καὶ πειθαρχικόν. Οὖτω δή καὶ τοῦ πατρὸς καὶ των φίλων φαμέν έχειν λόγον, καὶ οὐχ ώσπερ των μαθηματικών. Ότι δε πείθεται πως ύπο λόγου τὸ άλογον, μηνύει καὶ ή νουθέτησις καὶ πάσα ἐπιτίμησίς '-19 τε καὶ παράκλησις. Εὶ δὲ χρὴ καὶ τοῦτο φάναι λόγον ἔχειν, διττὸν ἔσται καὶ τὸ λύγον ἔχον, τὸ μὲν κυρίως καὶ ἐν αὐτῷ. τὸ δ' ὥσπερ τοῦ πατρὸς ἀκουστικόν τι. 20 Διορίζεται δε καὶ ή άρετή κατά την διαφοράν ταύτην λέγομεν γάρ αὐτών τὰς μὲν διανοητικάς, τὰς δὲ ἦθικάς, συφίαν μέν και σύνεσιν και φρόνησιν διανοητικάς, έλευθεριάτητα δε και πωφροσύνην ήθικάς. Λέγοντες γαρ περί του ήθους ου λέγομεν ότι σοφος ή συνετός αλλ' ότι πράος ή σώφρων, επαινούμεν δε και τον σοφόν κατά την εξιν των εξεων δε τάς επαινετάς άρετας λέγομεν.

B.

Διττῆς δὲ τῆς ἀρετῆς οῦσης, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἡθικῆς, ἡ μὲν διανοητική τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὕξησιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρύνου, ἡ δ' ἡθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλῖνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. Εξ οδ καὶ δήλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἡθικῶν ἀρετῶν Φύσει 2 ήμιν έγγίνεται οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὅντων ἄλλως έθιζεται, οίον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ αν έθισθείη άνω Φέρεσθαι, οὐδ' αν μυριάκις αὐτὸν εθίζη τις άνω ρίπτων, οὐδὲ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' άλλο οὐδὲν τῶν αλλως πεφυκότων αλλως αν εθέσθείη. Οθτ' αρα φύσει 3 ούτε παρά φύσιν έγγίνωνται αί άρεται, άλλά πεφυκύσι μέν ήμιν δέξασθαι αίτας, τελειουμένοις δέ δια τοῦ έθους. Ετι όσα μεν φύσει ήμιν παραγίνεται, τας δυ-4 νάμεις τούτων πρότερον κομιζύμεθα, υστερον δε τάς ένεργείας αποδίδομεν. Όπερ έπι των αισθήσεων δηλον ού γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ίδεῖν ἡ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αίσθήσεις ελάβομεν, άλλ' ανάπαλιν έχοντες έχρησάμεθα, ου χρησάμενοι έσχομεν. Τàs δ' άρετας λαμβά- 🤼 νομεν ένεργήσαντες πρότερον, ώσπερ καὶ έπὶ τῶν ἄλλων τεχνών ά γάρ δει μαθόντας ποιείν, ταῦτα ποιοῦντες μανθάνομεν, οίον οίκοδομούντες οίκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί. Οὕτω δὲ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον 5 έν ταις πύλεσιν οι γάρ νομοθέται τούς πολίτας έθίζοντες ποιούσιν άγαθούς, καὶ τὸ μέν βούλημα παντός νομοθέτου τουτ' έστιν, όσοι δέ μη εδ αυτό ποιοίσιν άμαρτάνουσιν, και διαφέρει τούτφ πολιτεία πολιτείας άγαθή φαύλης. Ετι έκ των αὐτων καὶ διὰ των αὐτων 6 καὶ γίνεται πάσα ἀρετή καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· έκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. 'Ανάλογον δέ και οί οίκοδόμοι και οί λοιποί πάντες εκ μεν γάρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοί ολκοδόμοι έσυνται, έκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Ελ γὰρ μὴ 7

), AV

. .

ούτως είχεν, ούδεν αν έδει του διδάξοντος, άλλα πάντες αν εγίνοντο αγαθοί ή κακοί. Ούτω δή και έπη τών άρετων έχει πράττοντες γάρ τὰ έν τοις συνάλλαγμασι τοις πρός τους ανθρώπους γινόμεθα οι μέν δίκαιοι οι δέ αδικοι, πράττοντες δε τά έν τοις δεινοις και εθιζόμενοι φοβείσθαι ή θαρρείν οι μέν ανδρείοι οι δε δειλοί. 'Ομοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰ περὶ τὰς ὀμγάς οι μεν γὰρ σφφρονες και πράοι γίνονται, οι δ' ἀκόλαστοι και ὀργίλοι, οι μεν έκ τοῦ ούτωσι ἐν αὐτοις αναστρέφεσθαι, οι δε έκ του ουτώσι. Και ένι δή 8 λόγφ εκ των όμοίων ενεργειών αι εξεις γίνονται. Διὸ δεί τὰς ἐνεργείας ποιὰς ἀποδιδόναι κατὰ γὰρ τὰς τού-των διαφορὰς ἀκολουθυῦσιν al ἔξἐις! Οὐ μικρὸν οῦν διαφέρει το ούτως, η ούτως, εύθης έκ νέων εθίζεσθαι, άλλα πάμπολυ, μάλλον δε το πάν. Επεὶ οδν ή παρούσα πραγματεία οὐ θεωρίας ένεκά έστιν δισπερ al άλλαι (οὐ γὰρ ἴν' εἰδῶμεν τί ἐστιν ἡ ἀρετή σκεπτόμεθα, αλλ' ἴν' ἀγαθοί γενώμεθα, ἐπεὶ οὐδὰν αν ην δφελος αυτής), αναγκαίον έστι σκέψασθαι τὰ περί

έστιν δοπερ αι δίλαι (οὐ γὰρ ἴν' εἰδῶμεν τι ἐστιν ἡ ἀρετή σκεπτόμεθα, ἀλλὶ ἴν' ἀγαθοὶ γενώμεθα, ἐπεὶ οὐδὲν ἄν ἢν ὅφελος αὐτῆς), ἀναγκαῖόν ἐστι σκέψασθαι τὰ περὶ τὰς πράξεις, πῶς πρακτέον αὐτάς· αὕται γάρ εἰσι κύριαι καὶ τοῦ ποιὰς γενέσθαι τὰς ἔξεις, καθάπερ εἰρήκαμεν. Τὸ μὲν σὖν κατὰ τὸν ὁρθὸν λόγον πράττειν κοινὸν καὶ ὑποκείσθω, ἡηθήσεται δ' ὕστερον περὶ αὐτοῦ, καὶ τί ἐστιν ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὰς ἄλλας δάτιν ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὰς ἄλλας τῶν πρικτῶν λόγος τύπφ καὶ οὐκ ἀκριβῶς ὀφείλει λέγεσθαι, ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχὰς εἴπομεν ὅτι κατὰ τὴν ῦλην οὶ λόγοι ἀπαιτητέοι· τὰ δ' ἐν ταῖς πράξεσι καὶ τὰ συμφέροντα οὐδὲν ἔστηκὸς ἔχει, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ὑγιεινά.
† Τοιούτου δ' ὅντος τοῦ καθύλου λύγου, ἔτι μᾶλλον ὁ περὶ

τῶν καθ' ἔκαστα λόγος οὐκ ἔχει τὰκριβές. οὕτε γάρ ὑπὸ τέχνην ουθ υπό παραγγελίαν ουθεμίαν πίπτει, δεί δ' αυτούς αεί τους πράττοντας τα πρός του καιρόν σκοπείν, ώσπερ και έπι της ιατρικής έχει και της κυβερνητικής. Αλλά καίπερ όντος τοιούτου του παρόντος λόγου πει- 5 ρατέον βοηθείν. Πρώτον οδν τοῦτο θεωρητέον, ὅτι τὰ 6 τοιαύτα πέφυκεν υπό ένδείας και υπερβολής φθείρεσθαι, (δεί γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀφανῶν τοῖς φανεροῖς μαρτυρίοις χρησθαι) Εσπερ έπλ της λοχύος καλ της ύγιείας δρώμεν τά τε γὰρ ὑπερβάλλοντα γυμνάσια καὶ τὰ ἐλλείποντα φθείρει την Ισχύν, όμοίως δε και τα ποτά και τα σιτία πλείω και ελάττω γινόμενα φθείρει την ύγίειαν, τὰ δὲ σύμμετρα καὶ ποιεί καὶ αθξει καὶ σώζει. Οῦτως οὐν 7 καὶ ἐπὶ σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας ἔχει καὶ τῶν ἄλλων άρετών ο τε γάρ πάντα φεύγων καὶ φοβούμενος καὶ μηδεν ύπομενων δειλός γίνεται, ο τε μηδεν όλως φοβούμενος άλλα πρός πάντα βαδίζων θρασύς. Όμοίως δέ και ό μεν πάσης ήδονης απολαύων και μηδεμιάς απεχόμενος ακόλαστος, ό δε πάσας φεύγων, ωσπερ οί αγροίκοι, αναίσθητύς τις φθείρεται γαρ ή σωφροσύνη και ή ανδρεία υπό της υπερβολής και της ελλείψεως, υπό δε της μεσότητος σώζεται. 'Αλλ' ου μόνον αι γενέσεις 8 καὶ αὶ αὐξήσεις καὶ αἱ φθυραὶ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ ὑπὸ των αυτών γίνονται, άλλα καί αι ένέργειαι έν τοις αυτοις έσονται και γαρ έπι των άλλων των φανερωτέρων ούτως έχει, οίον έπὶ της Ισχύος γίνεται γάρ έκ τοῦ πολλήν τροφήν λαμβώνειν καὶ πολλούς πόνους ύπομένειν, καὶ μιίλιστα δύναται ταῦτα ποιεῖν ὁ Ισχυρός. Οὔτω 9 δ' έχει καὶ επὶ των άρετων έκ τε γὰρ τοῦ ἀπέχεσθαι τών ήδονών γινόμεθα σώφρονες, και γενόμενοι μάλιστα δυνάμεθα ἀπέχεσθαι αὐτῶν. 'Ομοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς

profession regularis;

ανδρείας· εθιζύμενοι γάρ καταφρονείν των φοβεμών καὶ ύπομένειν αὐτὰ γινόμεθα ἀνδρεῖοι, καὶ γενόμενοι μάλιστα (3) δυνησύμεθα υπομένειν τὰ φοβερά. Σημείον δὲ δεί ποιείσθαι των έξεων την επιγινομένην ήδονην ή λύπην τοίς έργοις ό μέν γάρ ἀπεχύμενος των σωματικών ήδρνων και αὐτῷ τούτω χαίρων σώφρων, ὁ δ' ἀχθύμενος ἀκύλαστος, καὶ ὁ μὲν ὑπομένων τὰ δεινὰ καὶ χαίρων ἡ μὴ λυπο μενός γε ανδιρείος, ο δε λυπούμενος δειλός. Περί ήδονως γάρ και λύπας έστιν ή ήθική άρετή. διά μέν γάρ την ήδονην τὰ φαύλα πράττομεν, διὰ δὲ την λύπην των 2 καλών απεχύμεθα. Διὸ δεῖ ήχθαί πως εὐθὺς ἐκ νέων, ώς ό Πλάτων φησίν, ώστε χαίρειν τε καὶ λυπείσθαι οἶς 3 δεί· ή γὰρ ὀρθή παιδεία αὕτη έστίν. "Ετι δ' εἰ ἀρεταί είσι περί πράξεις καὶ πάθη, παντί δὲ πάθει καὶ πάση πράξει επεται ήδουή και λύπη, και διά τουτ' αυ είη ή · 4 άμετή περί ήδονάς και λύπας. Μηνύουσι δε και al κολάσεις γινόμεναι δια τούτων λατρείαι γάρ τινές είσιν, αί δὲ ἰπτρεῖαι διὰ τῶν ἐναντίων πεφύκασι γίνεσθαι.

5 Ετι, ώς καὶ πρότερον εἴπομεν, πᾶσα ψυχῆς εξις, ὑψ΄ οιων πέφυκε γίνεσθαι χείρων καὶ βελτίων, πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτα τὴν φύσιν ἔχει. δι ἢδονὰς δὲ καὶ λύπας φαῦλιι γίνονται, τῷ διώκειν ταύτας καὶ φεύγειν, ἢ ἄς μὴ δεὶ ἢ ὅτε οὐ δεὶ ἢ ὡς οὐ δεὶ ἢ ὁσαχῶς ἄλλως ὑπὸ τοῦ λύγου διορίζεται τὰ τοιαῦτα. Διὸ καὶ ὁρίζωνται τὰς ἀρετὰς ἀπαθείας τινὰς καὶ ἢρεμίας οὐκ εὖ δὲ, ὅτι ἀπλῶς λέγουσιν, ἀλλ' οὐχ ὡς δεὶ καὶ ὡς οὐ δεῖ, καὶ ὅτε, καὶ ὅσα ἄλλα προστίθεται. Ὑπύκειται ἄρα ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ τοιαύτη περὶ ἡδωνὰς καὶ λύπας τῶν βελτίστων πρακτικὸ,

7 ή δε κακία τουναυτίον. Γένοιτο δ' αν ήμεν και έκ τυύτων φανερον έτι περί των αυτών. Τριών γαρ δντων τών είς τας αιρέσεις και τριών των είς τας φυγάς, καλου,

συμφέροντος, ήδέος, και τριών των έναντίων, αισχρού, βλαβερού, λυπηρού, περί πάντα μέν ταῦτα ὁ ἀγαθὸς κατορθωτικός έστιν, ό δὲ κακὸς άμαρτητικὸς, μάλιστα δὲ περί την ήδονήν κοινή τε γάρ αύτη τοις ζώοις, καὶ πασι τοις ύπο την αίρεσιν παρακολουθεί και γαρ το καλόν και το συμφέρον ήδυ φαίνεται. "Ετι δ' έκ νηπίου 8 πασιν ήμαν συντέθραπται διο χαλεπον αποτρίψασθαι τούτο τὸ πάθος εγκεχρωσμένον τῷ βίφ. Κανονίζομεν δὲ καὶ τὰς πράξεις, οἱ μὲν μᾶλλον οἱ δ' ἦττον, ήδονῃ καὶ λύπη. Διὰ τοῦτ' οὖν ἀναγκαῖον είναι περὶ ταῦτα 9 την πάσαν πραγματείαν οὐ γὰρ μικρὸν εἰς τὰς πράξεις ευ ή κακώς χαίρειν και λυπείσθαι. "Ετι δε χαλεπώτερον 10 ήδονη μάχεσθαι ή θυμφ, καθάπερ φησίν Ηράκλειτος, περί δε το χαλεπώτερου αεί και τέχνη γίνεται και αρετή. και γαρ το ευ βελτιου εν τούτω. "Ωστε και δια τούτο περί ήδονας και λύπας πασα ή πραγματεία και τη άρετη καὶ τῆ πολιτική ο μέν γὰρ εὖ τούτοις χρώμενος άγαθος έσται, ό δὲ κακῶς κακός.

^{*}Οτι μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας. 11 και ότι εξ δρ γίνεται, υπό τούτων και αξεται, και φθεί-ρεται μη ωσαντως γίνομενων, και ότι εξ ων εγένετο,

περί ταῦτα καὶ ἐνεργεῖ, εἰρήσθω.

'Απορήσειε δ' αν τις πως λέγομεν ότι δεί τὰ μέν (4) 3 δίκαια πράττοντας δικαίους γίνεσθαι, τὰ δὲ σώφρονα ω σώφρονας εί γὰρ πράττουσι τὰ δίκαια καὶ τὰ σώφρονα, ήδη είσι δίκαιοι και σώφρονες, ωσπερ εί τα γραμματικά καὶ τὰ μουσικά γραμματικοί καὶ μουσικοί. "Η οὐδ' ἐπὶ 2 των τεχνών ούτως έχει; ενδέχεται γάρ γραμματικόν τι ποιήσαι και από τύχης και άλλου υποθεμένου. Τότε οδυ έσται γραμματικός, έὰν καὶ γραμματικόν τι ποιήση καὶ γραμματικώς τούτο δ' έστι τὸ κατά τὴν ἐν αύτῷ

50 F A

3 γραμματικήν. "Ετι οὐδ' δμοιόν έστιν έπὶ τῶν τεχνῶν γραμματική» το μεν γαρ ύπο των τεχνών γινόμενα το εδ έχει εν αυτοίε, αρκεί όδυ ταυτά πως έχοντα γενέσθιιι τὰ δὲ κατὰ τὰς ἀρετὰς γινύμενα οὐκ ἐὰν αὐτά πως έχη, δικαίως ή σωφρόνως πρώττεται, άλλα και έαν ό πράττων πως έχων πράττη, πρώτον μεν έαν είδως, έπειτ' εαν προαιρούμενος, και προαιρούμενος δι' αὐτα, τὸ δὲ τρίτον καὶ ἐὰν βεβαίως καὶ ἀμετακιγήτως ἔχων πράττη. Ταυτα δέ πρός μέν το τάς άλλας τέχνας έχειν ου συναριθμείται, πλήν αυτό το είδεναι προς δέ το τάς άμετας το μεν είδεναι μικρον ή ούδεν Ισχύει, τὰ δ' άλλα ha hall or ... ου μικρών άλλα το παν δύναται, άπερ έκ του πολλάκις 4 πράττειν τὰ δίκαια καὶ σώφρονα περιγίνεται. Τὰ μὲν ούν πρώγματα δίκαια καὶ σώφρονα λέγεται, όταν 🖁 τοιαυτα οία αν δ δίκαιος ή δ σώφρων πράξειεν δίκαιος δέ καὶ σώφρων έστιν ούχ δ ταῦτα πράττων, ἀλλά καὶ δ ούτω πράττων ώς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σώφρηνες πράττουσιν. 5 Εδ οδυ λέγεται ότι έκ τοῦ δίκαια πράττειν ὁ δίκαιος γίνεται καὶ ἐκ τοῦ τὰ σώφρονα ὁ σώφρων ἐκ δὲ τοῦ μή πρώττειν ταυτα ουδείς διν ουδέ μελλήσειε γενέσθαι 6 άγαθύς, 'Αλλ' οι πολλοί ταῦτα μέν οὺ πράττουσιν, επὶ δὲ τὖν 'λύγον καταφεύγοντες οἴονται φιλοσοφείν καὶ ουτως ἔσεσθαι σπουδαίαι, ομοιόν τι ποιούντες τοίς κύμνουσιν, οί των Ιατρών ἀκοίουσι μέν ἐπιμελώς, ποιοῦσι δ' οὐθὲν τῶν προσταττομένων. "Ωσπερ οὖν οὐδ' έκείνοι εὖ έξουσι τὸ σώμα οῦτω θεραπευόμενοι, οὐδ'

οδτοι την ψυχην ούτω φιλοσοφούντες.
4 (5) Μετά δε ταθτα τι έστιν η άρετη σκεπτέου. οδυ τὰ ἐυ τῆ ψυχῆ γινόμενα τρία ἐστὶ, πάθη, δυνάμεις. : έξεις, τούτων αν τι είη ή άρετή. Λέγω δε πάθη μεν έπιθυμίαν, δργήν, φόβον, θρώσος, φθόνον, χαράν, φι-

λίαν, μίσος, πόθον, ζηλόν, έλεον, όλως οξε έπεται ήδονή η λύπη, δυνάμεις δε καθ' ds πάθητικοι τούτων λεγώμεθα, οίον καθ de δυνατοί όργισθηναι ή λυπηθηναι ή έλεησαι, εξεις δε καθ de προς τα πάθη έχομεν εξ ή κακώς, οίον πρός το όργισθηναι, εί μεν υτο φοθράς ή ανειμένως, κακώς έχομεν, εί δε μέσως, εδ. 'Ομοίως δε καί πρός τάλλα. Πάθη μέν οὖν οὐκ είσὶν οὕθ' ai ἀρεταὶ, οὕθ' 3 αί κακίαι, ότι ου λεγύμεθα κατά τὰ πάθη σπουδαίοι ή φυῦλοι, κατὰ δὲ τὰς ἀρετὰς ἡ τὰς κακίας λεγύμεθα, καὶ ότι κατά μεν τα πάθη ουτ' επαινούμεθα, ουτε ψεγόμεθα (οὐ γὰρ ἐπαινεῖται ὁ Φι βούμενος οὐδὲ ὁ ὀργιζόμενος, οὐδὲ ψέγεται ὁ ἀπλῶς ὀργιζόμενος άλλ' ὁ πῶς.) κατά δε τας αρετάς και τας κακίας επαινούμεθα ή ψεγόμεθα. "Ετι δργιζόμεθα μέν καὶ φοβούμεθα ἀπροαιρέτως, ai δ'4 άρεταὶ προαιρέσεις τινές ή οὐκ ἄνευ προαιρέσεως. Πρός δὲ τούτοις κατὰ μὲν τὰ πάθη κινεῖσθαι λεγόμεθα, κατὰ δὲ τὰς άρετὰς καὶ τὰς κακίας οὐ κινεῖσθαι άλλὰ διακείσθαί πως. Διὰ ταῦτα δὲ οὐδὲ δυνάμεις εἰσίν οδτε γάρ 5 άγαθοί λεγόμεθα τῷ δύνασθαι πάσχειν ἀπλῶς οδτε κακοί, ουτ' επαινούμεθα ουτε ψεγύμεθα. Καὶ ετι δυνατοί μέν έσμεν φύσει, αγαθοί δὲ ή κακοί οὐ γινόμεθα φύσει είπομεν δε περί τούτου πρότερον. Εί οδν μήτε πάθη είσιν 6 al άρεται μήτε δυνάμεις, λείπεται έξεις αὐτάς είναι.

"Ο τι μεν οδν έστι τῷ γένει ἡ ἀρετη, εἴρηται δεῖ βεὶ (β) 5
μὴ μόνον οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἔξις, ἀλλὰ καὶ πόἰα τις.
'Ρητέρν οδν ὅτι πᾶσα ἀρετὴ, οδ ἃν ἢ ἀρετὴ, αὐτό τε εὖ 2
ἔχον ἀποτελεῖ, καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ εὖ ἀποδίδωσιν, οἶον ἡ
τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετὴ τόν τε ὀφθαλμὸν σπουδαῖον ποιεῖ
καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ τῆ γὰρ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀρετῆ εὖ
ὁρῶμεν. 'Ομοίως ἡ τοῦ ἔππου ἀρετὴ ἵππον τε σπουδαῖον ποιεῖ καὶ ἀγαθὸν δραμεῦν καὶ ἐνεγκεῖν τὸν ἐπι-

mark

3 πίτην και μείναι τους πολεμίους. Ει δή τουτ επί πάντων ούτως έχει, καὶ ή τοῦ ανθρώπου αρετή είη αν έξις ιφ' ής αγαθύς ανθρωπος γίνεται και αφ' ής ευ τὸ 4 έμυτου έργον αποδώσει. Πώς δε τουτ' έσται, ήδη μεν ελρήκαμεν, έτι δε καί ωδ' έσται φανερον, εάν θεωρήσωμεν ποία τις έστιν ή φύσις αὐτής. Έν παντί δή συνεχεί και διαιρετώ έστι λαβείν το μεν πλείον, το δ έλαττον, τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἡ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ή πρὸς ήμας τὸ δ' ἴσον μέσον τι ὑπερβολής καὶ ελλεί-5 ψεως. Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον απέχου αφ' έκατέρου των δικρων, όπερ έστιν έν και ταὐτὸν πάσιν, πρὸς ήμας δὲ δ μήτε πλεονάζει μήτε G έλλείπει. Τούτο δ' ούχ έν, οὐδε ταὐτὸν πᾶσιν, οἶον εἰ τα δέκα πυλλά τα δε δύο όλίγα, τα εξ μέσα λαμβάνουσε 7 κατά το πράγμα ίσφ γαρ υπερέχει τε και υπερέχεται, τυῦτο δε μέσον έστι κατά την άριθμητικήν ἀναλογίαν. Το δε προς ήμας ούχ οῦτω ληπτέον οὐ γάρ εἴ τφ δέκα μναί φαγείν πολύ δύο δε όλίγον, ό άλείπτης εξ μνας προστάξει έστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολύ τῷ ληψομένο ή ολίγου Μίλωνι μεν γαρ ολίγου, τῷ δὲ ἀρχομένος τῶν 8 γυμνασίων πολύ. 'Ομοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. δή πας επιστήμων την υπερβολήν μεν και την ελλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεί καὶ τοῦθ αἰρείται, μέσον δὲ 9 οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς. Εἰ δή πῶσα επιστήμη ούτω τὸ έργον εὖ ἐπιτελεῖ, πρὸς τὸ μέσον βλέπουσα καὶ εἰς τοῦτο ἄγουσα τὰ ἔργα (ὅθεν εἰώθασιν έπιλέγειν τοις εὖ έχουσιν έργοις ὅτι οὕτ ἀφελείν ἔστιν ούτε προσθείναι, ώς της μεν υπερβολής και της έλλείψεως φθειρούσης τὸ εὖ, τῆς δὲ μεσότητος σωζούσης), οί δ' αγαθοί τεχνίται, ώς λέγομεν, πρός τούτο βλέποντες εργάζονται, ή δ' ασετή πάσης τέχνης ακριβεστέρα

καὶ εἰμείνων έστιν, ώσπερ καὶ ή φύσες, τοῦ μέσου αν είπ στοχαστική. Λέγω δε την ηθικήν αυτη γάρ έστι περί 10 πάθη και πράξεις, εν δε τούτοις έστιν υπερβολή και έλλειψις καὶ τὸ μέσον. Οίον καὶ φοβηθήναι καὶ θαρρήσαι και επιθυμήσαι και όργισθήναι και ελεήσαι και όλως ήσθηναι και λυπηθηναι έστι και μάλλον και ήττον, καὶ ἀμφότερα οὐκ εὖ τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἶς καὶ πρὸς 11 ους και ου ένεκα και ως δεί, μέσον τε και άριστον, σπερ έστὶ τῆς ἀρετῆς. 'Ομοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἔστιν 12 ύπερβολή καὶ ελλειψις καὶ τὸ μέσον. 'Η δ' άρετη περὶ πάθη καὶ πράξεις έστιν, έν οίς ή μέν ύπερβολή άμαρτάκαὶ κιτορθούται ταυτα δ' άμφω της άρετης. Μεσότης 13 τις άρα ἐστὶν ἡ άρετη, στογαστική το Σ «Ετι τὸ μὲν άμαρτάνειν πολλαχῶς ἔστιν (τὸ γὰρ κακὸν 14 τοῦ ἀπείρου, ώς οἱ Πυθαγόρειοι εξκαζον, τὸ δ' ἀγαθὸν τοῦ πεπερασμένου,) τὸ δὲ κατορόοῦν μοναχώς διὸ καὶ τὸ μεν ράδιον τὸ δε χαλεπὸν, ράδιον μεν τὸ ἀποτυχεῖν τοῦ σκοποῦ, χαλεπὸν δὲ τὸ ἐπιτυχείν. Καὶ διὰ ταῦτ' ουν της μέν κακίας ή υπερβολή και ή έλλειψις, της δ' άρετης ή μεσότης

έσθλοι μέν γάρ άπλως, παντοδαπώς δέ κακοί.

"Εστιν άρα ή ἀρετή, ἔξις προαιρετική, ἐν μεσότητι 15 6 οὖσα τῆ πρὸς ἡμᾶς, ὡρισμένη λόγφ καὶ ὡς ἀν ὁ φρόνιμος ὁρισείεν. Μεσότης δὲ δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῆς δὲ κατ' ἔλλειψιν καὶ ἔτι τῷ τὰς μὲν 16 ἐλλείπειν τὰς δ' ὑπερβάλλειν τοῦ δέοντος ἔν τε τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσι, τὴν δ' ἀρετὴν τὸ μέσον καὶ εὐρίσκειν καὶ αἰμεῖσθαι. Διὸ κατὰ μὲν τὴν οὐσῖαν καὶ 17 τὸν λόγον τὸν τί ἢν εἶναι λέγοντα μεσότης ἐστὶν ἡ

ąķ.

18 ἀρετὴ, κατὰ δὲ τὸ ἄριστον καὶ τὸ εὖ ἀκρότης. Οὺ πῶσα δ' ἐπιδέχεται πρῶξις οὐδὲ πῶν πάθος τὴν μεσότητα ἔνια γὰρ εὐθὺς ἀνόμασται συνειλημμένα μετὰ τῆς φαυλότητος, οἷον ἐπιχαιρεκακία, ἀναισχυντία, φθύνος, καὶ ἐπὶ τῶν πράξεων μοιχεία, κλοπὴ, ἀνδροφονία πάντα γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ψέγεται τῷ αὐτὰ φαῦλα εἶναι,

άλλ' οὐχ αι ὑπερβολαὶ πὐτών οὐδ' αι έλλείψεις. Οὐκ ἔστιν οὖν οἰδέποτε περὶ αὐτὰ κατορθοῦν, ἀλλ' ἀεὶ άμαρ-

τάνειν οὐδ' ἔστι τὸ εὖ ἢ μὴ εὖ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐν τῷ ἢν δεῖ καὶ ὅτε καὶ ὡς μοιχεύειν, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ ποιεῦν 19 ότιοῦν τούτων ἀμαρτάνειν ἐστίν. "Ομοιον οὖν τὸ ἀξιοῦν καὶ περὶ τὸ ἀδικεῖν καὶ δειλαίνειν καὶ ἀκολασταίνειν εἶναι μεσότητα καὶ ὑπερβολὴν καὶ ἔλλειψιν ἔσται γὰρ κοῦς το ἐπερθολῆς καὶ ἐλλείψενος μεσότητο καὶ ὑπερο

είναι μεσότητα και ὑπερβολήν και ελλειψων εσται γήρ εύτω γε ὑπερβολής και ελλείψεως μεσότης και ὑπερ-20 βολής ὑπερβολή και ελλειψις ελλείψεως. "Ωσπερ δὲ σωφροσύνης και ἀνδρείας οὐκ ἔστιν ὑπερβολή καὶ ελλειψις διὰ τὸ τὸ μέσον εἶναί πως ἄκρον, οὕτως οὐδὲ

έκείνων μεσότης οὐδὲ ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις, ἀλλ' ὡς ἀν πράττηται άμαρτάνεται ὅλως γὰρ οῦθ ὑπερβυλῆς καὶ ἐλλείψεως μεσότης ἔστιν, οῦτε μεσότητος ὑπερβυλὴ καὶ ἔλλειψις.

πράξεις, δέου δ' ἐπὶ τούτων συμφωνεῖν. Ληπτέον οὖν
2 ταῦτα ἐκ τῆς διαγραφῆς. Περὶ μὲν οὖν φύβους καὶ
θάρρη ἀνδρεία μεσύτης τῶν δ' ὑπερβαλλόντων ὁ μὲν
τῆ ἀφοβία ἀνώνυμος (πολλὰ δ' ἐστὶν ἀνώνυμα,) ὁ δ' ἐν
τῷ θαρρεῖν ὑπεμβάλλων θρασὺς, ὁ δὲ τῷ μὲν φοβεῖσθαι
δ ὑπερβάλλων τῷ δὲ θαρρεῖν ἐλλείπων δειλύς. Περὶ

ήδονας δέ και λύπας ού πάσας, ήττον δέ και περί τας λύπας, μεσότης μέν σωφροσύνη, ύπερβολή δε άκολασία. Έλλείπουτες δε περί τὰς ήδουὰς οὐ πάνυ γύνονται-διόπερ οὐδ' ὀνόματος τετυχήκασιν οὐδ' οἱ τοιοῦτοι, έστωσαν δε αναίσθητοι. Περί δε δόσιν χρημάτων και 4 λήψιν μεσότης μεν ελευθεριότης, υπερβολή δε και ελ-λειψις ασωτία και ανελευθερία. Έναντίως δ' εαυταίς ύπερβάλλουσι καὶ έλλείπουσιν ό μέν γάρ ἄσωτος έν μέν προέσει ύπερβάλλει, έν δε λήψει έλλείπει, ό δ' ανελεύθερος έν μεν λήψει υπερβάλλει, έν δε προέσει έλλείπει. Νῦν μὲν οὖν τύπφ καὶ ἐπὶ κεφαλαίφ λέγομεν, 5 άρκούμενοι αὐτῷ τούτῳ. ὕστερον δὲ ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν διορισθήσεται. Περὶ δὲ τὰ χρήματα καὶ ᾶλλαι 6 🗙 διαθέσεις είσι, μεσότης μέν μεγαλοπρέπεια (δ γάρ μεγαλοπρεπής διαφέρει έλευθερίου ό μέν γάρ περί μεγάλα, ὁ δὲ περὶ μικρὰ,) ὑπερβολή δὲ ἀπειροκαλία καὶ βαναυσία, έλλειψις δε μικροπρέπεια διαφέρουσι δ' αύται των περί την έλευθεριότητα, πη δε διαφέρουσιν, υστερου ρηθήσεται. Περί δε τιμήν και ατιμίαν μεσότης 7 μεν μεγαλοψυχία, ύπερβολή δε χαυνότης τις λεγομένη, ελλειψις δε μικροψυχία ως δ' ελέγομεν έχειν πρός 8 την μεγαλοπρέπειαν την έλευθεριότητα, περί μικρά διαφέρουσαν, ούτως έχει τις καὶ πρὸς τὴν μεγαλοψυχίαν, περί τιμήν οδσαν μεγάλην, αυτή περί μικράν οδσα· έστι γαρ ως δεί ορέγεσθαι τιμής και μαλλον ή δεί και ήττον, λέγεται δ' ὁ μὲν ὑπερβάλλων ταις ὀρέξεσι φιλότιμος, ὁ δ' έλλείπων άφιλότιμος, ό δε μέσος άνώνυμος. 'Ανώνυμοι δέ καὶ αἱ διαθέσεις, πλην ή τοῦ φιλοτίμου φιλοτιμία. "Οθεν επιδικάζονται οί ἄκροι της μέσης χώρας. Καὶ ἡμεῖς δὲ ἔστι μέν ὅτε τὸν μέσον φιλότιμον καλοῦμεν έστι δ' ότε αφιλότιμον, και έστιν ότε μεν έπαινουμεν

ARISTOT. ETH.

Mad kol

9 του φιλότιμου, έστι δ' ότε του αφιλότιμου. Δια τίνα δ' αιτίαν τούτο ποιούμεν, έν τοις έξης δηθήσεται νύν δέ Laws W. περί των λοιπών λέγωμεν κατά τον υφηγημένον τρόπον. 10 Εστι δέ και περι όργην ύπερβολή και έλλειψις και wat area All μεσώτης, σχεδών δε άνωνύμων ύντων αὐτών, τὸν μέσον πράον λέγοντες την μεσότητα πραότητα καλέσομεν των La cardine δ' ακρων ό μεν ύπερβαλλων δργίλος έστω, ή δε κακία ύμγιλότης, ό δ' έλλείπων αόργητός τις, ή δ' έλλειψις 11 αυργησία. Είσὶ δε καὶ άλλαι τρεῖς μεσότητες, έχουσαι μέν τινα υμουίτητα πρός άλλήλας, διαφέρουσαι δ' άλλήλων πάσαι μέν γάρ είσι περί λόγων καὶ πράξεων κυινωνίαν, διαφέρουσι δε ότι ή μέν έστι περί τάληθες το έν αυτοίε, αί δε περί το ήδυ τούτου δε το μεν έν παιδιά, τὸ δ' ἐν πάσι τοῖς κατὰ τὸν βίον. 'Ρητέον οὖν και περί τούτων, ίνα μαλλον κατίδωμεν ότι έν πάσιν ή μεσότης έπαινετον, τὰ δ' ἄκρα οῦτ' ὀρθὰ οῦτ' ἐπαινετὰ άλλα ψεκτά. "Εστι μέν οδν και τούτων τα πλείω ἀνώνυμα, πειρατέον δ', ώσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, αὐτοὺς ὀνηματοποιείν σαφηνείας ένεκεν καὶ τοῦ εὐπαρα-12 rολουθήτου. Περί μέν οὖν τὸ ἀληθές ὁ μέν μέσος άληθής τις, και ή μεσότης άλήθεια λεγέσθω, ή δέ προσποίησις ή μέν έπὶ τὸ μείζον αλαζονεία καὶ ὁ ἔχων αιτήν αλαζων, ή δ' έπὶ τὸ έλαττον εἰρωνεία καὶ εἴρων 13 Περί δὲ τὸ ἡδὸ τὸ μὲν ἐν παιδιᾶ ὁ μὲν μέσος εὐτράπελος καὶ ἡ διάθεσις εὐτραπελία, ἡ δ' ὑπερβολὴ βωμολοχία [***] καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν βωμολόχος, ὁ δ' ελλείπων ἀγροϊκός τις καὶ ἡ εξις άγροικία. Περὶ δὲ τὸ λοιπὸν ἡδὺ τὸ ἐν τῷ βίφ ό μεν ώς δει ήδυς ών, φίλος, και ή μεσότης φιλία, ό δ' ὑπερβάλλων, εὶ μὲν οὐδενὸς ἔνεκα, ἄρεσκος, εὶ δ' ώφελείας της αύτου, κόλαξ, ό δ' έλλείπων και έν πάσιν 11 ἀηδής δύσερίς τις καὶ δύσκολος. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς

πάθεσι καὶ ἐν τοῖς περὶ τὰ πάθη μεσότητες ἡ γὰρ αἰδὼς ἀρετή μὲν οὐκ ἔστιν, ἐπαινεῖται δὲ καὶ ὁ αἰδήμων. Καὶ γὰρ ἐν τούτοις ὁ μὲν λέγεται μέσος, ὁ δ' ὑπερβάλλων, ὡς ὁ καταπλήξ, ὁ πάντα αἰδούμενος ὁ δ' ἐλλείπων ἢ ὁ μηδὲ ὅλως ἀναίσχυντος ὁ δὲ μέσος αἰδήμων. Νέμεσις δὲ μεσότης φθόνου καὶ ἐπιχαιρεκακίας. Εἰσὶ δὲ 15 περὶ λύπην καὶ ἤδονὴν τὰς ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τοῖς πέλας γινομένας ὁ μὲν γὰρ νεμεσητικὸς λύπεῖται ἐπὶ τοῖς ἀναξίως εὖ πρὰτουσιν, ὁ δὲ φθονερὸς ὑπερβάλλων τοῦτον ἐπὶ πῶςι λυπεῖται, ὁ δ' ἐπιχαιρέκακος τοσοῦτον ἐλλείπει τοῦ λυπεῖσθαι ὥστε καὶ χαίρειν. ᾿Αλλὰ περὶ 16 μὲν τούτων καὶ ἄλλοθι καιρὸς ἔσται περὶ δὲ δικαιοσύνης, ἐπεὶ οὐχ ἀπλῶς λέγεται, μετὰ ταῦτα διελόμενοι περὶ ἐκατέρας ἐροῦμεν πῶς μεσότητές εἰσιν ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λογικῶν ἀρετῶν.

Τριών δὲ διαθέσεων οὐσων, δύο μέν κακιών, της μέν 8 καθ ύπερβολήν της δε κατ' έλλειψιν, μιας δ' αρετης της μεσότητος, πάσαι πάσαις αντίκεινταί πως αί μέν γάρ ἄκραι καὶ τῃ μέση καὶ ἀλλήλαις ἐναντίαι εἰσὶν, ἡ δὲ μέση ταις ἄκραις. Εσπερ γάρ τὸ ἴσον πρὸς μέν τὸ 2 έλαττον μείζον, πρός δε το μείζον έλαττον, ούτως αί μέσαι έξεις πρός μέν τὰς ἐλλείψεις ὑπερβάλλουσι, πρός δε τάς ύπερβολάς ελλείπουσιν έν τε τοις πάθεσι καὶ ταις πράξεσιν. 'Ο γάρ ανδρείος πρός μέν τον δειλον θρασύς φαίνεται, πρός δε τον θρασύν δειλός όμοίως δε καὶ ὁ σώφρων πρὸς μέν τὸν ἀναίσθητον ἀκόλαστος, πρός δέ τον ἀκόλαστον ἀναίσθητος, ὁ δ' ἐλευθέριος πρός μέν τὸν ἀνελεύθερον ἄσωτος, πρὸς δὲ τὸν ἄσωτον ἀνελεύθερος. Διὸ καὶ ἀπωθοῦνται τὸν μέσον οἱ ἄκροι 3 έκάτερος πρός έκάτερον, καὶ καλοῦσι τὸν ἀνδρεῖον ὁ μὲν δειλός θρασύν, ό δε θρασύς δειλόν, και έπι των άλλων

in a certain sense

4 ανάλογον. Ουτω δ' αντικειμένων αλλήλοις τοίτων, πλείων έναντιότης έστι τοις ακροις πρός αλληλα ή πρός το μέσον πορρωτέρω γάρ ταθτα άφέστηκεν άλλήλων ή του μέσου, διόπερ τὸ μέγα τοῦ μικροῦ καὶ τὸ μικρὸν τοῦ με-5 γάλου ἢ ζιμφω τοῦ ἴσου. "Ετι πρὸς μὲν τὸ μέσον ἐνίοις ακροις όμοιότης τις φαίνεται, ώς τη θρασύτητι πρός την ανδρείαν, και τη ασωτία πρώς την ελευθεριότητα τοις δέ ακροις πρὸς άλληλα πλείστη ανομοιότης. Τὰ δὲ πλείστον απέχοντα αλλήλων έναντία δρίζονται, ώστε και μαλλον 6 εναντία τὰ πλείον ἀπέχοντα. Πρὸς δὲ τὸ μέσον ἀντίκειται μάλλου εφ' ων μεν ή ελλειψις, εφ' ων δε ή ύπερβολή, οιον εινδρεία μεν ούχ ή θρασύτης υπερβολή ούσα, άλλ ή δειλία ελλειψις οὖσα, τη δε σωφροσύνη οὐχ ή ἀναι-σθησία ενδεια οὖσα, ἀλλ΄ ή ἀκολασία ὑπερβολή οὖσα. 7 Διὰ δύο δ' αἰτίας τοῦτρ συμβαίνει, μίαν μὲν τὴν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος τῷ γαρ ἐγγύτερον είναι καὶ δμοιότερον τὸ ἔτερον ἄκρον τῷ μέσῷ, οὐ τοῦτο ἄλλὰ τοὐνωντίον ἀντιτίθεμεν μᾶλλον, οἶον ἐπεὶ ὁμοιότερον εἶναι δοκεῖ τῇ ἀνδρείᾳ ἡ θρασύτης καὶ ἐγγύτερον, ἀνομοιότερον δ' ή δειλία, ταύτην μαλλον αντιτίθεμεν τά γάρ απέχοντα πλείον τοῦ μέσου έναντιώτερα δοκεί είναι. 8 Μία μέν οὖν αἰτία αὖτη, ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ἐτέρα δὲ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν πρὸς ὁ γὰρ αὐτοὶ μᾶλλον πεφύκαμέν πως, ταῦτα μᾶλλον ἐναντία τῷ μέσφ φαίνεται. Οίου αὐτοὶ μάλλον πεφύκαμεν πρός τὰς ήδονὰς, διὸ εὐκατάφοροί ἐσμεν μᾶλλον πρὸς ἀκολασίαν ἡ πρὸς κοσ-, μιύτητα. Ταῦτ' οὖν μᾶλλον ἐναντία λέγομεν, πρὸς å ἡ ἔπίδοσις μᾶλλον ἢίνεται καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀκολασία ψπερβολή οὐσα ἐναντιωτέρα ἐστὶ τῆ σωφροσύνη.

9 "Οτι μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ἀρετὴ ἡ ἡθικὴ μεσότης, καὶ πῶς, καὶ ὅτι μεσότης δύο κακιῶν, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν της δὲ κατ' ἔλλειψιν, καὶ ὅτι τοιαύτη ἐστὶ διὰ τὸ στοχαστικὴ τοῦ μέσου εἰναι τοῦ ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς
πράξεσιν, ἱκανῶς εἴρηται. Διὸ καὶ ἔργον ἐστὶ σπου- 2
δαῖον εἶναι: ἐν ἐκάστῳ χὰρ τὸ μέσον λαβεῖν ἔργον, οἶον
κύκλου τὸ μέσον οῦ παντὸς ἀλλὰ τοῦ εἰδύτος. Οὕτω δὲ
καὶ τὸ μὲν ὀργισθῆναι παντὸς καὶ ράβιον καὶ τὸ ἄρῦναι.
ἀργύριον καὶ δαπανῆσαι: τὸ δ' ῷ καὶ ὅσον καὶ ὅτε καὶ
οῦ ἔνεκα καὶ ὡς, οὐκέτι παντὸς οὐδὲ ράβιον. διόπερ τὸ
εὖ καὶ σπάνιον καὶ ἐπαινετὸν καὶ καλόν. Διὸ δεῖ τὸν ὅ
στοχαζόμενον τοῦ μέσου πρῶτον μὲν ἀποχωρεῖν τοῦ,
μᾶλλον ἐναντίου, καθάπερ καὶ ἡ Καλυψὼ παραινεῖ

(ἐξτες)

Clark moned)

τούτου μέν καπνοῦ καὶ κύματος έκτὸς ἔεργε νῆα.

των γὰρ ἄκρων τὸ μέν ἐστιν ἁμαρτωλότερον, τὸ δ' ἦτ-4 τον ἐπεὶ οδυ τοῦ μέσου τυχεῖν ἄκρως χαλεπὸν, κατὰ τὸν δεὐτἔρον φασι πλοῦν τὰ ἐλάχιστα ληπτέον τῶν κακῶν τοῦτο δ' ἔσται μάλιστα τοῦτον τὸν τρόπον δυ λέγομεν. Σκοπεῖν δὲ δεῖ πρὸς ἀ καὶ αὐτοὶ εὐκατάφοροἱ ἐσμεν ἄλλοι γὰρ πρὸς ἄλλα πεφύκαμεν. Τοῦτο δ' ἔσται γνώριμον ἐκ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς λύπης τῆς γινομένης περὶ ἡμᾶς. Εἰς τοῦναντίον δ' ἐσυτοὺς ἀφέλκειν δ δεῖ πολὺ γὰρ ἀπαγαγόντες τοῦ ἀμαρτάνεψ εἰς τὸ μέσον ἤξομεν, ὅπερ οἱ τὰ διεστραμμένα τῶν ξύλῶν ὁρθοῦντες ποιοῦσιν. Ἐν παντὶ δὲ μάλιστα φυλακτέον τὸ ἡδὺ καὶ 6 τὴν ἡδονήν οὐ γὸρ ἀδέκαστοι κρίνομεν αὐτήν. "Οπερ σὖν οἱ δημῶγέροντες ἔπαθονὶ πρὸς τὴν Ἑλένηϋ, τοῦτο δεῖ παθεῖν καὶ ἡμᾶς πρὸς τὴν ἡδονὴν, καὶ ἐν πᾶσι τὴν ἐκείνων ἐπιλέγειν φωνήν οὖτω γὰρ αὐτὴν ἀποπεμπόμενοι ἦττον άμαρτησόμεθα. Ταῦτ οὖν ποιοῦντες, ὡς ἐν πεφαλαίφ εἰπεῖν, μάλιστα δυνησόμεθα τοῦ μέσου τυγ-

ΗΘΙΚΩΝ Χαλεπόν δ' ίσως τοῦτο, καὶ μάλιστ' ἐν τοῖς καθ εκαστον οὐ γὰρ ράδιον διορίσαι πῶς καὶ πόσον γράμενο διορίσαι πῶς καὶ πόσον γράμενο διορίσαι πῶς καὶ ποίοις καὶ πόσον γράμενο διορίσαι πῶς καὶ πόσον γράμενο διορίσαι πῶς καὶ πόσον γράμενο δελ καὶ πόσον καὶ πόσ ότε μεν τους ελλείποντας επαινούμεν και πράους φαμέν, ότε δε τους χαλεπαίνοντας ανδρώδεις αποκαλούμεν. δ'Αλλ' ό μέν μικρόν τοῦ εδ παρεκβαίνων οὐ ψέγεται, υθτ' έπὶ τὸ μᾶλλου οθτ' έπὶ τὸ ἦττου, ὁ δὲ πλέου κοτορί γὰρ οὐ λαυθώνει. 'Ο δὲ μέχρι τίνος καὶ ἐπὶ πόσου ψεκτος οὐ ράδιον τῷ λόγῳ ἀφορίσαι οὐδὶ γὰρ άλλο οὐδὶν των αἰσθητών τὰ δὲ τοιαῦτα ἐν τοῖς καθ ἔκαστα, καὶ 9 έν τῆ αἰσθήσει ή κρίσις. Τὸ μὲν ἄρα τοσοῦτο δηλου ότι ή μέση έξις έν πασιν έπαινετή, αποκλίνειν δε δεί ότε μεν επί την υπερβολην, ότε δ' επί την ελλειψιν ούτω γάρ βάστα του μέσου και του εθ τευξόμεθα.

Γ.

Της άρετης δη περί πάθη τε και πράξεις οθσης, και έπὶ μὲν τοῖς έκουσίοις ἐπαίνων καὶ ψόγων γινομένων, έπὶ δὲ τοῖς ἀκουσίοις συγγνώμης, ἐνίστε δὲ καὶ ἐλέου, τὸ έκούσιον καὶ ἀκούσιον ἀναγκαῖον ἴσως διορίσαι τοῖς περὶ ἀρετής ἐπισκοποῦσι, χρήσιμον δὲ καὶ τοῖς νομο-2 θετούσι πρός τε τὰς τιμὰς καὶ τὰς κολάσεις. Δοκεί δὰ 3 ἀκούσια είναι τὰ βία η δι ἄγνοιαν γινόμενα. Βίαιον δὲ οδ ή άρχη εξωθεν, τοιαύτη οδσα έν ή μηδέν συμβάλ. ... το δολο λεται ό πράττων ή ό πάσχων, οίον εί πνευμα κομίσαι 4 ποι ή ἄνθρωποι κύριοι ὅντες. "Οσα δὲ διὰ φόβον μειζύνων κακών πράττεται ή δια καλύν τι, οίον εί τύραννος προστάττοι αλσχρόν τι πράξαι κύριος δυ γονίων καλ

αποθνήσκοιεν, αμφισβήτησιν έχει πύτερον ακούσια έστιν ή έκούσαι. Τοιούτον δέ τι συμβαίνει και περί τὰς ἐν 5 τοις χειμώσιν ἐκβολάς ἀπλώς μέν γὰρ οὐδεὶς ἀποβαλλεται έκων, έπὶ σωτηρία δ' αύτοῦ και των λοιπών απαντες οί νοῦν έχοντες. Μικταί μέν οὖν εἰσὶν αί τοι- 6 αύται πράξεις, εοίκασι δε μάλλον έκουσίοις αίρεταλ γώρ είσι τότε ότε πρώττονται, τὸ δὲ τέλος τῆς πρώξεως κατά τὸν καιρών ἐστιν. Καὶ τὸ ἐκούσιον δὴ καὶ τὸ ἀκούσιον, ότε πρώττει, λεκτέον. Πράττει δε έκών και γαρ ή ἀρχὴ τοῦ κινεῖν τὰ ὀργανικὰ μέρη ἐν ταῖς τοιαύταις πράξεσιν ἐν αὐτῷ ἐστίν ὧν δ' ἐν αὐτῷ ἡ ἀρχὴ, ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ πράττειν καὶ μή. 'Εκούσια δὴ τὰ τοιαῦτα, άπλως δ' ίσως ακούσια οὐδεὶς γὰρ αν ελοιτο καθ αίπὸ των τοιούτων οὐδέν. Ἐπὶ ταις πράξεσι δὲ ταις τοιαύ- 7 ταις ενίστε και επαινούνται, όταν αισχρών τι ή λυπηρών ύπομένωσιν άντι μεγάλων και καλών αν δ' ανάπαλιν, ψέγονται τὰ γὰρ αἴσχισθ ὑπομείναι ἐπὶ μηδενὶ καλῷ ἡ μετρίφ φαύλου. Ἐπ' ἐνίοις δ' ἔπαινος μὲν οὐ γίνεται, συγγνώμη δ', όταν διά τοιαθτα πράξη τις ά μη δεί, ά την ανθρωπίνην φύσιν υπερτείνει και μηδείς αν υπομεί-Ένια δ' ἴσως οὐκ ἔστιν ἀναγκασθῆναι, ἀλλά 8 μαλλον αποθανετέον παθύντι τὰ δεινότατα· καὶ γὰρ τὸν Εύριπίδου 'Αλκμαίωνα γελοία φαίνεται τὰ ἀναγκάσαντα μητροκτονήσαι. "Εστι δέ χαλεπόν ένίστε διακρίναι ποίον 9 άυτι ποίου αίρετεον και τι άντι τίνος υπομενετεον, ετι δε χαλεπώτερον έμμείναι τοις γνωσθείσιν ώς γάρ έπὶ τὸ πολύ ἐστι τὰ μὲν προσδοκώμενα λυπηρὰ, ἃ δ' ἀναγκάζονται αλοχρά, ύθεν επαινοι καλ ψύγοι γίνονται περλ τους ἀναγκασθέντας ή μή. Τὰ δὴ ποῖα φατέον βίαια; 10 Η άπλως μεν, όποτ αν ή αιτία έν τοις έκτος ή και ό

6.1 4.

πράττων μηδέν συμβάλληται; Α δέ καθ αυτά μέν ακούσια έστι, νέν δε και άντι τωνθε αίρετα, και ή άρχη ἐν τῷ πράττοντι, καθ αὐτὰ μὲν ἀκούσιά ἐστι, νῦν δὲ καὶ αντί τωνδε έκούσια. Μάλλον δ' εοικεν έκουσίοις αί γὰρ πράξεις ἐν τοῖς καθ' ἔκαστα, ταῦτα δ' ἐκούσια. Ποῖα δ' ἀντὶ ποίων αἰρετέον, οὐ ῥάδιον ἀποδοῦναι· πολ-

11 λαι γάρ διαφοραί είσιν έν τοις καθ έκαστα. El δέ τις 🕂 环 τὰ ἡδέα καὶ τὰ καλὰ φαίη βίαια είναι (ἀναγκάζειν γὰρ έξω οντα), πάντα άν είη ουτω βίαια· τούτων γαρ χάριν πάντες πάντα πράττουσιν. Καὶ οἱ μέν βία καὶ ἄκοντες λυπηρώς, οί δε διά τὸ ἡδὸ καὶ καλών μεθ ἡδονῆς. Γελοίον δή τὸ αἰτιᾶσθαι τὰ ἐκτὸς, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν εὐθήρατον όντα ύπο των τοιούτων, καὶ των μέν καλών έαυτον, 12 τῶν δ' αἰσχρῶν τὰ ἡδέα. "Εσικε δὴ τὸ βίαιον είναι οῦ εξωθεν ή άρχη, μηδέν συμβαλλομένου του βιασθέντος.

Τὸ δὲ δι ἄγνοιαν οὐχ έκούπιον μὲν ἄπαν ἐστὶν, ἀκούσιον δε το επίλυπον και εν μεταμελεία. ο γάρ δι άγνοιαν πράξας ύτιουν, μηδέν δε δυσχεραίνων επί τη πράξει, έκων μέν οὐ πέπραχεν, ο γε μη ήδει, οὐδ' αὖ ακων, μη λυπούμενός γε. Του δή δι' άγνοιαν ό μεν έν μεταμελεία ιικων διικεί, ό δε μη μεταμελόμενος, επεί ετερος εστωκ ουχ έκών έπει γαρ διαφέρει, βέλτιον δνομα έχειν ίδιον. 14"Ετερον δ' εοικε καὶ τὸ δι' άγνοιαν πράττειν τοῦ άγνοούντα ποιείν ό γάρ μεθύων ή δργιζύμενος οὐ δοκεί δι ἄγνοιαν πράττειν, άλλὰ διά τι τῶν εἶρημένων, οὐκ εἰδὼς δὲ ἀλλ' ἀγνοῶν. ᾿Αγνοεῖ μὲν οὖν πᾶς ὁ μοχθηρὸς & δεῖ

πράττειν καὶ ων άφεκτέον, καὶ διὰ τὴν τοιαύτην άμαρτίαν 15 άδικοι καὶ ύλως κακοὶ γίνονται. Τὸ δ' ἀκούσιον βούλεται λέγεσθαι οὐκ εί τις άγνοει τὸ συμφέρον οὐ γὰρ ἡ ἐν τῆ προαιρέσει αγνοια αίτια τοῦ ἀκουσίου ἀλλὰ τῆς μοχθηρίας, οὐδ' ή καθύλου (ψέγονται γὰρ διά γε ταύτην) άλλ

NIKOMAXEIΩN Γ. 1-3.

ή καθ' έκαστα, εν οίς και περί ά ή πράξις εν τούτοις 16 γάρ καὶ έλεος καὶ συγγνώμη ό γάρ τούτων τι άγνοων άκοισίως πράττει. "Ισως οθν οθ χεί, ων διορίσαι αθτά, τίνα καὶ πόσα ἐστὶ, τίς τε δή καὶ τί καὶ περὶ τί ή ἐν τίνι πράττει, ενίστε δε και τίνι, οίον οργάνω, και ενεκα τίνος, οΐον σωτηρίας, καὶ πῶς, οίον ἡρέμα ἡ σφόδρα. Απαντα 17 μεν οὖν ταῦτα οὐδεὶς ἄν ἀγνοήσειε μὴ μαινόμενος, δῆλον δ' ώς οὐδὲ τὸν πράττοντα· πῶς γὰρ ἐαυτόν γε; Ο δὲ πράττει, αγνοήσειεν αν τις, οδον λέγοντές Φασιν έκπεσείν αὐτοὺς, η οὐκ εἰδέναι ὅτι ἀπόρρητα ην, ώσπερ Αἰσχύλος τὰ μυστικά, ή δείξαι βουλόμενος άφείναι, ώς ό τὸν καταπέλτην. Οἰηθείη δ' αν τις καὶ τὸν υἱὸν πυλέμιον είναι ώσπερ ή Μερόπη, καὶ έσφαιρωσθαι τὸ λελογχωμένον δόρυ, ή τον λίθον κίσσηριν είναι καὶ ἐπὶ σωτηρία παίσας αποκτείναι αν και δείξαι βουλάμενος, ωσπερ οἱ ἀκροχειριζόμενοι, πατάξειεν αν. Περὶ πάντα 18 δή ταθτα της άγνοίας υθσης έν οίς ή πράξις, ό τυύτων τι αγνοήσας ακων δοκεί πεπραχέναι, και μάλιστα έν τοίς κυριωτάτοις κυριώτατα δ' είναι δοκεί έν οίς ή πράξις καὶ οὖ ἔνεκα. Τοῦ δὴ κατὰ τὴν τοιαύτην ἄγνοιαν 19 ακουσίου λεγομένου έτι δεί την πράξιν λυπηράν είναι καὶ ἐν μεταμελεία.

"Οντος δ' ἀκουσίου τοῦ βία καὶ δι' ἄγνοιαν, τὸ ἐκού-20 \$ σιον δόξειεν ἃν εἶναι οδ ἡ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ εἰδότι τὰ καθ ἔκαστα ἐν οἷς ἡ πρᾶξις. "Ισως γὰρ οὐ καλῶς λέγεται 21 ἀκούσια εἶναι τὰ διὰ θυμὸν ἡ δι' ἐπιθυμίαν. Πρῶτον 22 μὲν γὰρ οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ζώων ἐκουσίως πράξει, οὐδ' οἱ παῖδες: εἶτα πότερον οὐδὲν ἐκουσίως πράττομεν 23 τῶν δι' ἐπιθυμίαν καὶ θυμὸν, ἡ τὰ καλὰ μὲν ἐκουσίως τὰ δ' αἰσχρὰ ἀκουσίως; ἡ γελοῖον ἐνύς γε αἰτίου ὅντος; ἄτοπον δὲ ἴσως τὸ ἀκούσια φάναι ὧν δεῖ ὀρέγεσθαι. 24

Δεῖ δὲ καὶ ὀργίζεσθαι ἐπί τισι καὶ ἐπιθυμεῖν τινῶν, οἶον 25 ὑγιείας καὶ μαθήσεως. Δοκεῖ δὲ τὰ μὲν ἀκούσια λυπηρὰ 26 εἶναι, τὰ δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἡδέα. "Ετι δὲ τί διαφέρει τῷ ἀκούσια εἶναι τὰ κατὰ λογισμὸν ἡ θυμὸν ἀμαρτη-27 θέντα; φευκτὰ μὲν γὰρ ἄμφω, δοκεῖ δὲ οὐχ ἤττον ἀνθρωπικὰ εἶναι τὰ ἄλογα πάθη. Αὶ δὲ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ συμοῦ καὶ ἐπιθυμίας. "Ατοπον δὴ τὸ τιθένιι ἀκούσια ταῦτα.

Διωρισμένων δε τοῦ τε έκουσίου καὶ τοῦ ἀκουσίου, περί προαιρέσεως επεται διελθείν ολκειότατον γάρ είναι δοκεί τη άρετη και μάλλον τα ήθη κρίνειν των πράξεων. 2 Η προαίρεσις δή έκούσιον μέν φαίνεται, οὐ ταὐτὸν δέ, άλλ' επί πλέον τὸ εκούσιον τοῦ μεν γάρ εκουσίου καὶ παίδες και τάλλα ζώα κοινωνεί, προαιρέσεως δ' οθ, και τὰ εξαίφνης εκούσια μεν λέγομεν, κατὰ προαίρεσιν δ' ι ου. Ol δε λέγοντες αυτήν επιθυμίαν ή θυμον ή βούλησιν ή τινα δύξαν οὐκ ἐὐίκασιν ὀρθῶς λέγειν. Οὐ γὰρ κοινών ή προαίρεσις και των αλόγων, επιθυμία δε και 4 θυμός. Καὶ ὁ ἀκρατης ἐπιθυμῶν μὲν πράττει, προαιρούμενος δ' οῦ ο εγκρατής δ' ἀνάπαλιν προαιρούμενος δ μέν, επιθυμών δ' οδ. Καὶ προαιρέσει μέν επιθυμία έναντιοῦται, ἐπιθυμία δ' ἐπιθυμία οῦ. Καὶ ἡ μὲν ἐπιθυμία ήδέος και επιλύπου, ή προαίρεσις δ' ούτε λυπηρού 6 οῦθ' ἡδέος. Θυμός δ' ἔτι ἦττον ἤκιστα γὰρ τὰ διὰ θυ-7 μον κατά προαίρεσιν είναι δοκεί. 'Αλλά μήν οὐδέ βούλησίς γε, καίπερ σύνεγγυς φαινόμενον προαίρεσις μέν γάρ οὐκ ἔστι των άδυνάτων, καὶ εί τις φαίη προαιρείσθαι, δοκοίη αν ηλίθιος είναι βούλησις δ' έστι των 8 άδυνάτων, οίον άθανασίας. Καὶ ή μεν βούλησίς έστι καὶ περὶ τὰ μηδαμώς δι' αύτοῦ πραχθέντα διν, οἶον

ύποκριτήν τινα νικάν ή άθλητήν προαιρείται δέ τὰ τοιαύτα οὐδείς, άλλ' όσα οίεται γενέσθαι άν δι' αύτου. "Ετι δ' ή μέν βούλησις τοῦ τέλους έστι μάλλον, ή δέ 9 προαίρεσις των πρός τὸ τέλος, οιον ύγιαίνειν βουλόμεθα, προαιρούμεθα δέ δι' ων ύγιανούμεν, καὶ εὐδαιμονείν Βουλόμεθα μέν καὶ φαμέν, προαιρούμεθα δὲ λέγειν ούχ άρμόζει όλως γάρ ἔοικεν ή προαίρεσις περί τὰ έφ' ήμίν είναι. Οὐδε δή δόξα ᾶν είη· ή μεν γὰρ δόξα δοκεί περί 10 πάντα είναι, καὶ οὐδέν ήττον περὶ τὰ ἀίδια καὶ τὰ ἀδύνατα ή τὰ ἐφ΄ ἡμῶν καὶ τῷ ψευδεῖ καὶ άληθεῖ διαιρεῖται, οὐ τῷ κακῷ καὶ ἀγαθῷ, ἡ προαίρεσις δὲ τούτοις μάλλον. "Ολως μεν οὖν δόξη ταὐτὸν ἴσως οὐδε λέγει οὐδείς. 'Αλλ' 11 οὐδέ τινι· τῷ γὰρ προαιρεῖσθαι τάγαθὰ ἡ τὰ κακὰ ποιοί τινές έσμεν, τῷ δὲ δοξάζειν οῦ. Καὶ προαιρούμεθα μέν 12 λαβείν ή φυγείν ή τι των τοιούτων, δοξάζομεν δε τί έστιν ή τίνι συμφέρει ή πως λαβείν δ' ή φυγείν οὐ πάνυ δοξάζομεν. Καὶ ή μεν προαίρεσις επαινείται τῷ είναι οὖ 13 δεί μάλλον ή τῷ ὀρθῶς, ἡ δὲ δόξα τῷ ὡς ἀληθῶς. Καὶ προαιρούμεθα μέν α μάλιστα ίσμεν αγαθά οντα, δοξάζομεν δε ά οὐ πάνυ ισμεν. Δοκοῦσί τε οὐχ οἱ αὐτοὶ 14 προαιρείσθαί τε άριστα καὶ δοξάζειν, άλλ' ένιοι δοξάζειν μεν ἄμεινον, διὰ κακίαν δ' αἰρεῖσθαι οὐχ α δεῖ. δέ προγίνεται δόξα της προαιρέσεως ή παρακολουθεί, οὐδεν διαφέρει οὐ τοῦτο γὰρ σκοποῦμεν, ἀλλ' εἰ ταὐτόν έστι δόξη τινί. Τί οὖν ή ποῖόν τι έστὶν, ἐπειδή τῶν 16 εἰρημένων οὐθέν; έκούσιον μεν δή φαίνεται, τὸ δ' έκούσιον οὐ πῶν προαιρετόν. 'Αλλ' ἄρά γε τὸ προβεβου-17 λευμένον; ή γαρ προαίρεσις μετά λόγου και διανοίας. Υποσημαίνειν δ' ξοικε και τουνομα ως ον προ έτερων

Βουλεύονται δέ πότερα περί πάντων, και πάν βου- (3) 5

2 λευτόν έστιν, ή περὶ ένίων οὐκ ἔστι βουλή; λεκτέον δ' ίσως βουλευτόν ούχ ύπερ ου βουλεύσαιτ' αν τις ηλίθιος 3 ή μαινόμενος, άλλ' ύπερ ων ό νουν έχων. Περί δε των αιδίων ουδεις βουλεύεται, οίον περί τοῦ κόσμου ή τής 4 διαμέτρου και τής πλευράς, στι ασύμμετροι. 'Αλλ' ουδέ περί των εν κινήσει, αεί δε κατά ταὐτά γινομένων, είτ έξ ανάγκης είτε και φύσει ή διά τινα αιτίαν αλλην, οίον 5 τροπών καὶ ἀνατολών. Οὐδὲ περὶ τών ἄλλοτε ἄλλως, οἷον αὐχμῶν καὶ ὅμβρων. Οὐδὰ περὶ τῶν ἀπὸ τύχης, 6 οἷον θησαυροῦ εὐρέσεως. 'Αλλ' οὐδὰ περὶ τῶν ἀνθρωπικών πάντων, οίον πώς αν Σκύθαι αριστα πολιτεύοιντο ούδεις Λακεδαιμονίων βουλεύεται. Οὐ γὰρ γένοιτ' ἄν 7 τούτων οὐθὲν δι' ήμῶν. Βουλευόμεθα δὲ περί τῶν ἐφ' ήμιν πρακτών ταυτα δὲ καὶ ἔστι λοιπά. Αἴτια γὰρ δοκουσιν είναι φύσις και άνάγκη και τύχη, έτι δε νους καὶ πῶν τὸ δι' ἀνθρώπου. Τῶν δ' ἀνθρώπων ἔκαστοι 8 βουλεύονται περὶ τῶν δι' αὐτῶν πρακτῶν. Καὶ περὶ μέν τὰς ἀκριβείς καὶ αὐτάρκεις τῶν ἐπιστημῶν οὐκ ἔστι βουλή, οίον περί γραμμάτων (οὐ γὰρ διστάζομεν πῶς γραπτέον) άλλ' όσα γίνεται δι' ήμων, μη ώσαύτως δ' αεὶ, περὶ τούτων βουλευόμεθα, οἶον περὶ τῶν κατὰ laτρικήν και χρηματιστικήν, και περί κυβερνητικήν μάλλον 9 ή γυμναστικήν, όσφ ήττον διηκρίβωται, καὶ έτι περὶ των λοιπων όμοίως, μάλλον δέ και περί τάς τέχνας ή τὰς ἐπιστήμας μᾶλλον γὰρ περὶ αὐτὰς διστάζομεν. 10 Το βουλεύεσθαι δε έν τοις ως έπι το πολύ, άδήλοις δε πως αποβήσεται, και έν οις αδιόριστον. Συμβούλους δέ παραλαμβάνομεν είς τὰ μεγάλα, ἀπιστοῦντες ἡμῖν αὐ-11 τοις ώς οὐχ ἰκανοις διαγνώναι. Βουλευόμεθα δ' οὐ περί τῶν τελῶν ἀλλὰ περὶ τῶν πρὸς τὰ τέλη. Οὅτε γὰρ ιατρός βουλεύεται ει ύγιάσει, ούτε ρήτωρ ει πείσει,

ούτε πολιτικός εί εὐνομίαν ποιήσει, οὐδὲ τῶν λοιπῶν οὐδεὶς περὶ τοῦ τέλους ἀλλὰ θέμενοι τέλος τι, πῶς καὶ διὰ τίνων ἔσται σκοποῦσι, καὶ διὰ πλειόνων μέν φαινομένου γίνεσθαι διὰ τίνος ρῷστα καὶ κάλλιστα ἐπισκοπούσι, δι' ένδς δ' έπιτελουμένου πως δια τούτου έσται κάκείνο διὰ τίνος, έως αν έλθωσιν έπὶ τὸ πρώτον αΐτιον, ὁ ἐν τῆ εὑρέσει ἔσχατόν ἐστιν ὁ γὰρ βουλευόμενος εοικε ζητείν και αναλύειν τον είρημένον τρύπον ωσπερ διάγραμμα. (Φαίνεται δ΄ ή μεν ζήτησις οὐ πασα 12 είναι βούλευσις, οίον αι μαθηματικαί, ή δε βούλευσις πασα ζήτησις,) και τὸ ἔσχατον ἐν τἢ ἀναλύσει πρώτον είναι εν τη γενέσει. Κάν μεν άδυνάτω εντύχωσιν, άφί- 13/ στανται, οίον εί χρημάτων δεί, ταῦτα δὲ μὴ οίόν τε πορισθήναι εάν δε δυνατών φαίνηται, εγχειρούσι πράττειν. Δυνατά δε ά δι' ήμων γένοιτ' άν τὰ γάρ διά των φίλων δι' ήμῶν πως ἐστίν ή γὰρ ἀρχὴ ἐν ἡμῖν. Ζητεῖ- 14 ται δ' ότὲ μὲν τὰ ὅργανα, ότὲ δ' ή χρεία αὐτῶν ὁμοίως δε και εν τοις λοιποις ότε μεν δι' ου, ότε δε πως ή δια τίνος. Εοικε δή, καθάπερ εξιρηται, ανθρωπος εξναι άρχή 15 τῶν πράξεων ή δὲ βυυλή περὶ τῶν αὐτῷ πρακτῶν, αί δε πράξεις άλλων ενεκα. Οικ άν ουν είη βουλευτύν 16 τὸ τέλος ἀλλὰ τὰ πρὸς τὰ τέλη. Οὐδὲ δὴ τὰ καθ εκαστα, οἶον εἰ ἄμτυς τοῦτο ἡ πέπεπται ὡς δεῖ· αἰσθήσεως γάρ ταῦτα. Εὶ δὲ ἀεὶ βουλεύσεται, εἰς ἄπειρον ηξει. Βουλευτόν δε καὶ προαιρετόν το αὐτο, πλην άφω- 17 ρισμένον ήδη τὸ προαιρετύν τὸ γὰρ ἐκ τῆς βουλῆς προκριθέν προαιρετόν έστιν. Παύεται γάρ εκαστος ζητων πως πράξει, σταν/είς αυτον αναγάγη την άρχην, καί αύτοῦ είς τὸ ἡγούμενον τοῦτο γὰρ τὸ προαιρούμενον. Δήλον δε τοῦτο καὶ εκ των άρχαίων πολιτειών, ας 18 "Ομηρος ἐμιμεῖτο· οἱ γι ρ βασιλεῖς ἃ προέλουτο ἀνήγ19 γελλον τῷ δήμφ. "Οντος δὲ τοῦ προαιρετοῦ βουλευτοῦ ορεκτου των εφ' ήμιν, και ή προαίρεσις αν είη βουλευτική δρεξις των έφ' ήμιν έκ του βουλεύσασθαι γάρ κρίναντες δρεγόμεθα κατά την βούλευσιν.

΄Η μέν οὖν προαίρεσις τύπφ εἰρήσθω, καὶ περὶ ποῖά

έστι, καὶ ὅτι τῶν πρὸς τὰ τέλη. ΄Η δε βούλησις ότι μεν του τέλους έστιν είρηται, δοκεί δὲ τοῖς μὲν ἀγαβοῦ είναι, τοῖς δὲ τοῦ φαινομένου 2 ἀγαβοῦ. Συμβαίνει δὲ τοῖς μὲν τὸ βουλητὸν τάγαβον λέγουσι μη είναι βουλητόν δ βούλεται ό μη δρθώς aiρούμενος (εί γάρ έσται βουλητόν, καὶ ἀγαθύν ήν δ', 3 εἰ οῦτως ἔτυχε, κακὸν), τοῖς δ' αὖ τὸ φαινόμενον ἀγαθον το βουλητον λέγουσι μη είναι φύσει βουλητον, άλλ έκάστφ τὸ δοκοῦν· ἄλλο δ' ἄλλφ φαίνεται, καὶ εἰ οὖτως 4 έτυχε, τάναντία. Εὶ δὲ δὴ ταῦτα μὴ ἀρέσκει, ἄρα φατέον άπλως μέν και κατ' αλήθειαν βουλητόν είναι τάγαθου, έκάστφ δε το φαινόμενου; τῷ μεν οὖν σπουδαίφ τὸ κατ' ἀλήθειαν εἶναι, τῷ δε φαύλφ τὸ τυχὸν, ὧσπερ και έπι των σωμάτων τοις μέν εδ διακειμένοις ύγιεινά έστι τὰ κατ' ἀλήθειαν τοιαῦτα ὅντα, τοῖς δ' ἐπινύσοις έτερα. 'Ομοίως δὲ καὶ πικρά καὶ γλυκέα καὶ θερμά καὶ βαρέα καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστα· ὁ σπουδαίος γὰρ ἔκαστα κρίνει ὀρθώς, καὶ ἐν ἐκάστοις τὰληθὲς αὐτῷ φαίνεται. 5 Καθ' ἐκάστην γὰρ ἔξιν ἴδιά ἐστι καλὰ καὶ ἡδέα, καὶ διαφέρει πλείστον ίσως ό σπουδαίος τῷ τὰληθὲς ἐν έκάστοις όραν, ώσπερ κανών και μέτρον αυτών ών. Τοις πολλοίς δε ή απάτη δια την ήδονην ξοικε γίνεσθαι οὐ 6 γὰρ οὖσα ἀγαθὸν φαίνεται. Αἰροῦνται οὖν τὸ ἡδὺ 🖦 άγαθὸν, τὴν δὲ λύπην ὡς κακὸν Φεύγουσιν.
(5) "Οντος δὴ βουλητοῦ μὲν τοῦ τέλους, βουλευτῶν δὲ

καὶ προαιρετών τών πρὸς τὸ τέλος, αί περὶ ταῦτα πρά-

ξεις κατὰ προαίρεστε των εἶεν καὶ έκούστοι. Αἱ δὲ τῶν ἀρετῶν ἐνέργειαι περὶ ταῦτα. Ἐψ΄ ἡμῖν δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ, 2 ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κακία. Ἐν οἶς γὰρ ἐψ΄ ἡμῖν τὸ πράτττειν, καὶ τὸ μὴ πράττειν, καὶ ἐν οἶς τὸ μὴ, καὶ τὸ ναί- ώστ' εἰ τὸ πράττειν καλὸν δν ἐψ΄ ἡμῖν ἐστὶ, καὶ τὸ μὴ πράττειν ἐφ' ἡμῖν ἔσται αἰσχρὸν δν, καὶ εἰ τὸ μὴ πράτττειν καλὸν δν ἐψ΄ ἡμῖν, καὶ τὸ πράττειν αἰσχρὸν δν ἐψ΄ ἡμῖν. Εἰ δ' ἐψ΄ ἡμῖν τὰ καλὰ πράττειν καὶ τὰ αἰσχρὰ, 3 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ πράττειν, τοῦτο δ' ἦν τὸ ἀγαθοῖς καὶ κακοῖς εἶναι, ἔψ΄ ἡμῖν ἄρα τὸ ἐπιεικέσι καὶ φαύλοις εἶναι. Τὸ δὲ λέγειν ώς

ούδεls έκων πονηρός ούδ' άκων μάκαρ,

ἔοικε τὸ μὲν ψευδεῖ τὸ δ' ἀληθεῖ· μακάριος μὲν γὰρ οὐδεὶς ἄκων, ἡ δὲ μοχθηρία ἐκούσιον. *Η τοῖς γε νῦν 5 είρημένοις άμφισβητητέον, καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐ φατέον άρχην είναι ούδε γεννητήν των πράξεων ώσπερ καί τέκνων. Εί δε ταύτα φαίνεται, και μή έχομεν είς άλλας 6 άρχας αναγαγείν παρά τας έφ' ήμίν, ων και αι άρχαι έν ήμῖν, καὶ αὐτὰ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐκούσια. Τούτοις δ' ἔοικε 7 μαρτυρεῖσθαι καὶ ἰδία ὑφ' ἐκάστων καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν νομοθετών κολάζουσι γάρ και τιμωρούνται τούς δρώντας μοχθηρά, όσοι μη βία ή δι' άγνοιαν ής μη αὐτοι αίτιοι, τούς δέ τὰ καλά πράττοντας τιμώσιν, ώς τούς μέν προτρέψοντες τους δε κωλύσοντες. Καίτοι όσα μήτ' εφ' ήμιν έστὶ, μήθ' έκουσια, ούδεις προτρέπεται πράττειν. ως οὐδεν πρό έργου ον το πεισθήναι μη θερμαίνεσθαι ή άλγειν ή πεινην ή άλλ' ότιοῦν τῶν τοιούτων οὐθέν γὰρ ήττον πεισύμεθα αὐτά. Καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῷ τῷ ἀγνοεῖν 8 κολάζουσιν, έὰν αίτιος είναι δοκή της άγνοίας, οίον τοῖς μεθύουσι διπλά τὰ ἐπιτίμιιι ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ. κύ-

Not Aily

ριος γάρ του μή μεθυσθήναι, τούτο δ' αίτιον της αγνοίας. Καὶ τοὺς ἀγνοοῦντάς τι των ἐν τοῖς νόμοις, α 9 δει ἐπίστασθαι καὶ μὴ χαλεπά ἐστι, κολάζουσιν. Ομοίως δέ καὶ έν τοῖς ἄλλοις, ὅσα δι' ἀμέλειαν ἀγνοεῖν δοκοῦσιν, ώς ἐπ' αὐτοῖς δυ τὸ μὴ ἀγυοεῖυ τοῦ γὰρ ἐπιμεληθηναι 10 κύριοι. 'Αλλ' ἴσως τοιοῦτός ἐστιν ἄστε μὴ ἐπιμεληθήναι. 'Αλλά τοῦ τοιούτους γενέσθαι αὐτοὶ αίτιοι ζώντες ανειμένως, και του άδικους ή ακολάστους είναι, οί μέν κακουργούντες, οί δε έν πότοις και τοις τοιούτοις διάγοντες αί γαρ περί εκαστα ενέργειαι τοιούτους ποιου-11 σιν. Τοῦτο δὲ δηλον ἐκ τῶν μελετώντων πρὸς ἡντινοῦν 12 άγωνίαν ή πράξιν διατελοῦσι γὰρ ἐνεργοῦντες. Τὸ μέν.
οῦν ἀγνοεῖν ὅτι ἐκ τοῦ ἐνεργεῖν περὶ ἔκαστα αἰ ἔξεις.
13 γίνονται, κομιδὴ ἀναισθήτου. Ἔτι δ' ἄλογον, τὸν ἀδικούντα μή βούλεσθαι άδικον είναι ή τὸν ἀκολασταίνοντα 14 ἀκόλαστου. Εἰ δὲ μὴ ἀγυοῶν τις πρώττες εξ ὧν ἔσται ἄδικος, έκὼν ἄδικος ὧν εἴης οὐ μὴν ἐἀν γε βούληται, άδικος ων παύσεται καὶ έσται δίκαιος οὐδὲ γάρ ύ νοσῶν ὑγιής. Καὶ εἰ οῦτως ἔτυχεν, έκὼν νοσεῖ, ἀκρατῶς βιοτεύων καὶ ἀπεμθών τοῖς ἰατροῖς. Τότε μεν οὐν εξην αὐτῷ μη νοσεῖν, προεμένο δ' οὐκέτι, ώσπερ οὐδ' άφέντι λίθον έτ' αὐτὸν δυνατὸν ἀναλαβεῦν ἀλλ έπ' αὐτῷ τὸ βαλεῖν καὶ ρῖψαι ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐπ' αὐτῷ. Οὕτω δὲ καὶ τῶ ἀλίσι το καὶ μο καὶ το καὶ Ουτω δε και τῷ ἀδίκφ και τῷ ἀκολάστῳ εξ ἀρχης μεν εξήν τοιούτοις μή γενέσθαι, διὸ έκύντες εἰσίν γενομέ-15 νοις δ' οὐκέτι εξεστι μή είναι. Οὐ μύνον δ' al τής ψυχης κακίαι έκούσιοι είσιν, άλλ' ενίοις και αι τοῦ σώματος, cls καὶ ἐπιτιμῶμεν τοῖς μὲν γὰρ διὰ φύσιν αίσχροις οὐδείς επιτιμά, τοις δε δι' άγυμνασίαν καὶ αμέλειαν. Όμοίως δε και περι ασθένειαν και πήρωσιν υὐθεὶς γὰρ ἄν ἀνειδίσειε τυφλφ φύσει ή έκ νύσου ή έκ

πληγής, άλλα μαλλον έλεήσαι τω δ' έξ οίνοφλυγίας ή άλλης ακολασίας πας αν επιτιμήσαι. Των δή περί το 16 σωμα κακιών αί έφ' ήμιν επιτιμώνται, αί δε μή έφ' ήμιι ού. Εί δ' ούτω, και έπι των άλλων αι έπιτιμώμεναι των κακιῶν ἐφ' ἡμίν ἄν είεν. Εὶ δέ τις λέγοι ὅτι πάντες 17 έφίενται του φαινομένου αγαθού, της δε φαντασίας οὐ κύριοι, άλλ' ὁποῖός ποθ' ἔκαστος ἐστι, τοιοῦτο καὶ τὸ τέλος φαίνεται αὐτῷ· εὶ μέν οὖν ἔκαστος έαυτῷ τῆς έξεως έστί πως αίτιος, και της φαντασίας έσται πως αὐτὸς αἴτιος εἰ δὲ μὴ, οὐθεὶς αὐτῷ αἴτιος τοῦ κακὰ ποιείν, άλλα δι' άγνοιαν τοῦ τέλους ταῦτα πράττει, διὰ τούτων ολόμενος αυτώ το άριστον έσεσθαι; 'Η δε του τέλους έφεσις οὐκ αὐθαίρετος, ἀλλὰ φῦναι δεῖ Εσπερ όψιν έχουτα, ή κρινεί καλώς και τὸ κατ' ἀλήθειαν άγαθον αιρήσεται. Και έστιν εύφυης ώ τουτο καλώς πέφυκεν τὸ γὰρ μέγιστον καὶ κάλλιστον, καὶ ὁ παρ' έτέρου μη οίον τε λαβείν μηδέ μαθείν, άλλ' οίον έφυ, τοιούτον έξει, καὶ τὸ εὖ καὶ τὸ καλῶς τοῦτο πεφυκέναι ή τελεία καὶ ἀληθινή ἄν εἴη εὐφυία. Εἰ δη ταῦτ' ἐστὶν ἀληθη, 18 τί μᾶλλον ἡ ἀρετή τῆς κακίας ἔσται ἐκοῦσιον; ἀμφοῦν γαρ όμοίως, τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ, τὸ τέλος φύσει ή οπωσδήποτε φαίνεται και κείται, τὰ δὲ λοιπά πρὸς τουτ αναφέροντες πράττουσιν όπωσδήποτε. Είτε δή το τέλος 19 μή φύσει έκάστω φαίνεται οδονδήποτε, άλλά τι καὶ παρ' αὐτόν ἐστιν, είτε τὸ μεν τέλος φυσικόν, τῷ δὲ τὰ λοιπά πράττειν έκουσίως τον σπουδαίον ή άρετη έκούσιον έστιν, οὐθὲν ήττον καὶ ή κακία έκούσιον αν είη· όμοίως γάρ καὶ τῷ κακῷ ὑπάρχει τὸ δι' αὐτὸν ἐν ταῖς πράξεσι καὶ εἰ μὴ ἐν τῷ τέλει. Εἰ οὖν, ὥσπερ λέγεται, ἐκού- 20 σιοί είσιν αι άρεται (και γάρ των έξεων συναίτιοι πως αὐτοί ἐσμεν, καὶ τῷ ποιοί τινες εἶναι τὸ τέλος

(2) con the the soul on for mention it

ARISTOT. ETH.

τοιόνδε τιθέμεθα), καὶ αὶ κακίαι έκούσιοι αν εἶεν όμοίως γάρ.

3 21 Κοινή μέν οὖν περὶ των ἀρετων εἴρηται ἡμῖν τό τε τη γένος τύπω, ὅτι μεσώτητές εἰσιν, καὶ ὅτι ἔξεις, ὑζίς το γίνονται, καὶ ὅτι τούτων πρακτικαὶ καθ αὐτὰς, καὶ ὅτι ἐφ' ἡμῖν καὶ ἐκούσιοι, καὶ οὕτως ὡς ἄν ὁ ὑρθὸς

στι εφ ημίν και εκουσιοί, και ουτως ως αυ ο υρους 22 λόγος προστάξη. Οὐχ όμοίως δε αι πράξεις έκουσιοί είσι και αι έξεις: τῶν μεν γὰρ πράξεων ἀπ ἀρχῆς, μέχρι τοῦ τίλους κύριοί ἐσμεν, εἰδύτες τὰ καθ' ἔκδάτα, τῶν ἔξεων δὲ τῆς ἀρχῆς, καθ' ἔκαστα δὲ ἡ πρόσθεσις οὐ γνώριμος, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀρρωστιῶν ἀλλ' ὅτι ἐφ' ἡμῖν ἦν οὕτως ἡ μὴ οὕτω χρήσασθαι, διὰ τοῦτο ἐκούσιοι.

3 'Αναλαβόντες δή περὶ ἐκάστης, εἴπωμεν τίνες εἰσὶ καὶ περὶ ποῖα καὶ πῶς· ἄμα δ' ἔσται δήλον καὶ πόσαι εἰσίν.
 2 Καὶ πρῶτον περὶ ἀνδρείας. "Ότι μὲν οὖν μεσότης ἐστὶ

(6) περί φυβους καὶ θάρρη, ήδη καὶ πρότερον εἴρηται· φοβούμεθα δὴ δῆλον ὅτι τὰ φοβερά· ταῦτα δ' ἐστὶν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν κακά· διὸ καὶ τὸν φόβον ὁρίζονται προσ3 δικίαν κακοῦ. Φοβούμεθα μὲν οὖν πάντα τὰ κακὰ, οἶον ἀδοξίαν, πενίαν, νόσον ἀφιλίαν, θάνατον· ἀλλ' οἰ περὶ

αδοξίαν, πενίαν, νόσον αφιλίαν, θάνατον άλλ οἱ περὶ πάντα δοκεῖ ὁ ἀνδρεῖος εἶναι τοι γὰρ καὶ δεῖ φοβεῖσθαι καὶ καλὸν, τὸ δε μὴ αἰσχρὸν, οἶον ἀδοξίαν ὁ μὲν γὰρ φοβούμενος ἐπειεκὴς καὶ αἰδήμων, ὁ δὲ μὴ φοβούμενος ἀπειεκὴς καὶ αἰδήμων, ὁ δὲ μὴ φοβούμενος ἀναίσχυντος. Λέγεται δ' ὑπό τινων ἀνδρεῖος κατὰ μεταφοράν ἔχει γάρ τι ὅμοιον τῷ ἀνδρείω ἄφοβος γάρ τις καὶ ὁ ἀνδρεῖος. Πενίαν δ' ἴσως οὐ δεῖ φοβεῖσθαι οὐδὲ νύσον, οὐδ' ὅλως ὅσα μὴ ἀπὸ κακίας μηδὲ δι' αὐτόν. 'Αλλ' οἰδ' ὁ περὶ ταῦτα ἄφοβος ἀνδρεῖος. Λέγομεν δὲ καὶ τοῖτον καθ' ὁμοιότητα ἔνιοι γὰρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις δειλοὶ ὅντες ἐλευθέριοί εἰσι καὶ πολεμικοῖς κινδύνοις δειλοὶ ὅντες ἐλευθέριοί εἰσι καὶ

5 πρώς χρημάτων ἀποβολήν εὐθαρσῶς ἔχουσιν. Οὐδὲ δή

εί τις υβριν περί παίδας και γυναίκα φοβείται ή φθόνον ή τι των τοιούτων, δειλός έστιν οὐδ' εἰ θαρρεῖ μέλλων μαστιγούσθαι, ανδρείος. Περὶ ποία οὖν τῶν φοβερῶν 6 ό ἀνδρείος; ή περί τὰ μέγιστα; οὐθείς γὰρ ὑπομενετικώτερης των δεινών. Φοβερώτατον δ' δ θάνατος πέρας γάρ, και οὐδεν έτι τῷ τεθνεῶτι δοκεῖ οὕτ' ἀγαθον οὕτε κακὸν είναι. Δόξειε δ' αν οὐδὲ περί θάνατον τὸν ἐν 7 παντί ὁ ἀνδρείος είναι, οίον εί ἐν θαλάττη ἡ ἐν νόσοις. Έν τίσιν οὖν; ή ἐν τοῖς καλλίστοις; τοιοῦτοι δὲ οἶ 8 έν πολέμφι έν μεγίστω γάρ καὶ καλλίστω κινδύνω. + 'Ομόλογοι δὲ τούτοις εἰσὶ καὶ αὶ τιμαὶ αἱ ἐν ταῖς πόλεσι 9 καὶ παρὰ τοῖς μονάρχοις. Κυρίως δη λέγοιτ αν ανδρεῖος 10 ό περί τον καλον θάνατον άδεής, και όσα θάνατον έπιφέρει ὑπόγυια όντα· τοιαῦτα δὲ μάλιστα τὰ κατὰ πόλεμον. Ού μην άλλα και εν θαλάττη και εν νόσοις άδεης 11 ό ἀνδρείος, ούχ ούτω δε ως οί θαλάττιοι οί μεν γαρ άπεγνώκασι την σωτηρίαν καὶ τὸν θάνατον τὸν τοιοῦτον δυσχεραίνουσιν, οἱ δὲ εὐέλπιδές εἰσι παρὰ τὴν ἐμπειρίαν. "Αμα δέ καὶ ἀνδρίζονται έν οις έστιν άλκη ή καλών το ἀπο- 12 θανείν έν ταις τοιαύταις δε φθοραίς οὐθετερον ὑπάρχει.

Τὸ δὲ φοβερὸν οὐ πᾶσι μὲν τὸ αὐτὸ, λέγομεν δὲ τι (7) 10 καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον. Τοῦτο μὲν οὖν παντὶ φοβερὸν τῷ γε νοῦν ἔχοντι, τὰ δὲ κατ' ἄνθρωπον διαφέρει μεγέθει καὶ τῷ μᾶλλον καὶ ἤττον ὁμοίως δὲ καὶ τὰ θαρραλέα.

Ό δὲ ἀνδρεῖος ἀνέκπληκτος ὡς ἄνθρωπος. Φοβήσεται 2 μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα, ὡς δεῖ δὲ καὶ ὡς ὁ λόγος ὑπομενεῖ, τοῦ καλοῦ ἔνεκα· τοῦτο γὰρ τέλος τῆς ἀρετῆς.

"Εστι δὲ μᾶλλον καὶ ἤττον ταῦτα φοβεῖσθαι, καὶ ἔτι τὰ 3 μὴ φοβερὰ ὡς τοιαῦτα φοβεῖσθαι. Γίνεται δὲ τῶν ὶ ἀμαρτιῶν ἡ μὲν ὅτι οὐ δεῖ, ἡ δὲ ὅτι οὐχ ὡς δεῖ, ἡ δὲ ὅτι οὐχ ὡς δεῖ, ἡ δὲ ὅτι οὐχ ὅτε, ἤ τι τῶν τοιούτων· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὰ

5 θαρραλέα. 'Ο μέν οὖν α δεῖ καὶ οὖ ενεκα ὑπομένων καὶ φοβούμενος, καὶ ώς δεί καὶ ὅτε, όμοίως δὲ καὶ θαρρών, ἀνδρείος κατ' ἀξίαν γὰρ, καὶ ὡς ἄν ὁ λύγος, πάσχει 6 καὶ πράττει ὁ ἀνδρείος. Τέλος δὲ πάσης ένεργείας έστλ τὸ κατὰ τὴν ἔξιν. Καὶ τῷ ἀνδρείῳ δὲ ἡ ἀνδρεία καλόν. Τοιοῦτον δὴ καὶ τὸ τέλος ὁρίζεται γὰρ ἔκαστον τῷ τέλει. (Καλοῦ δὴ ἔνεκα ὁ ἀνδρεῖος ὑπομένει καὶ πρώττει τὰ κατὰ τὴν ἀνδρείαν. Τῶν δ' ὑπερβαλλύντων ὁ μὲν τῆ άφοβία ανώνθικος (είρηται δ' ήμεν εν τοις πρότερον ότι πολλά έστιν ανώνυμα), είη δ' αν τις μαινόμενος ή ανάλγητος, εὶ μηθὲν φοβοίτο, μήτε σεισμὸν μήτε τὰ κύματα, καθάπερ φασὶ τοὺς Κελτούς. Ο δὲ τῷ θαρρεῖν ὑπερ-8 βάλλων περὶ τὰ φοβερὰ θρασύς. Δοκεῖ δὲ καὶ ἀλαζὼν είναι ο θρασύς και προσποίητικος ανδρείας. 'Ως οδυ έκείνος περί τὰ φοβερὰ έχει, ούτως ούτος βούλεται 9 φαίνεσθαι έν οις ουν δύναται, μιμείται. Διὸ και είσιν οί πολλοὶ αὐτῶν θρασύδειλοι· ἐν τούτοις γὰρ θρασυνό- ~ 10 μενοι τὰ φοβερὰ οὐχ ὑπομένουσιν. Ὁ δὲ τῷ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλων δειλός· καὶ γὰρ ἄ μὴ δεῖ καὶ ὡς οὐ δεῖ, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἀκολουθεῖ αἰτῷ. Ἐλλείπει δὲ καὶ τῷ θαρρείν άλλ' ἐν ταις λύπαις ὑπερβάλλων μαλλον 11 καταφανής έστιν. Δύσελπις δή τις ό δειλύς πάντα γαρ φοβείται. 'Ο δ' ανδρείος έναντίως το γαρ θαρ-12 ρείν εὐέλπιδος. Περί ταὐτα μεν ούν έστιν ο τε δειλος και ο θρασύς και ο ανδρείος, διαφύρως δ' έχουσι πρός αὐτά οἱ μέν γὰρ ὑπερβάλλουσι καὶ έλλείπουσιν, ὁ δὲ μέσως έχει και ώς δεί και οι μεν θρασείς προπετείς, και βουλόμενοι πρό των κινδύνων, έν αὐτοῖς δ' άφιστάνται, οί δ' ανδρείοι εν τυίς εργοις όξεις, πρότερον δ' ήσύχιοι. Καθάπερ ουν είρηται, ή ανδρεία μεσότης έστι περί 13 θυρμαλέα και φοβερά, έν οις είρητας και ότι καλύν

un dieter

NIKOMAXEIΩN Γ. 10, 11.

αίρεῖται καὶ ὑπομένει, ἡ ὅτι αἰσχρὸν τὸ μή. Τὸ δ' ἀποθνήσκειν φεύγοντα πενίαν ἡ ἔρωτα ἤ τι λυπηρὸν οἰκ
ἀνδρείου, ἀλλὰ μᾶλλον δειλοῦ· μαλακία γὰρ τὸ φεύγειν
τὰ ἐπίπονα, καὶ οὐχ ὅτι καλὸν ὑπομένει, ἀλλὰ φεύγων
κακόν. Ἔστι μὲν οὖν ἡ ἀνδρεία τοιοῦτόν τι, λέγονται (8)
δὲ καὶ ἔτεραι κατὰ πέντε τρόπους, πρῶτον μὲν ἡ πολιτική· μάλιστα γὰρ ἔοικεν· δοκοῦσι γὰρ ὑπομένειν τοὺς
κινδύνους οἱ πολίται διὰ τὰ κτῶν νόμων ἐπιτίμια καὶ γ
τὰ ἀνείδη καὶ διὰ τὰς τιμάς. Καὶ διὰ τοῦτο ἀνδρειότατοι 2
δοκοῦσιν εἶναι παρ' οἶς οἱ δειλοὶ ἄτιμοι καὶ οἱ ἀνδρείοι
ἔντιμοι. Τοιούτους δὲ καὶ Ὅμηρος ποιεῖ, οἶον τὸν Διομήδην καὶ τὸν Ἔκτορα.

Πουλυδάμας μοι πρώτος έλεγχείην αναθήσει και Διομήδης,

Έκτωρ γάρ ποτε φήσει ένὶ Τρώεσσ' ἀγορεύων " Τυδείδης ὑπ' ἐμεῖο.''

'Ωμοίωται δ' αὔτη μάλιστα τῆ πρότερον εἰρημένη, ὅτι ι δι' ἀρετὴν γίνεται δι' αἰδῶ γάρ καὶ διὰ καλοῦ ὅρεξιν (τιμῆς γάρ) καὶ φυγὴν ὀνείδους, αἰσχροῦ ὅντος. Τάξαι 4 δ' ἄν τις καὶ τοὺς, ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἀναγκαζομένους εἰς ταὐτό χείρους δ', ὅσφ οὐ δι' αἰδῶ ἀλλὰ διὰ φόβον αὐτὸ δρῶσι, καὶ φεύγοντες οὐ τὸ αἰσχρὸν ἀλλὰ τὸ λυπηρόν ἀναγκάζουσι γὰρ οἱ κύριοι, ὥσπερ ὁ Ἔκτωρ

ου δε κ' έγων απάνευθε μάχης πτώσσοντα νοήσω, οδ οί άρκιον έσσεῖται φυγέειν κύνας. καὶ οί προστάττοντες, καν ἀναχωρώσι τύπτοντες τὸ 5

και οι προσταττοντες, καν αναχωρωσι τυπτοντες το σ αὐτὸ δρῶσι, καὶ οι πρό τῶν τάφρων καὶ τῶν τοιούτων παρατάττοντες· πάντες γὰρ ἀναγκιίζουσιν. Δεῖ δ' οὐ δι' ἀνάγκην ἀνδρεῖον εἶναι, ἀλλ' ὅτι καλόν. Δοκεῖ δὲ καὶ 6 ἡ ἐμπειρία ἡ περὶ ἔκαστα ἀνδρεία τις εἶναι ὅθεν καὶ δ Σωκράτης ῷἡθη ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀνδρείαν. Τοι-

...

mi

ou;

οῦτοι δὲ ἄλλοι μὲν ἐν ἄλλοις, ἐν τοῖς πυλεμικοῖς δ' οἰ στρατιώται δοκεί γάρ είναι πολλά κενά του πολέμου, ά μάλιστα συνεωράκασιν ούτοι φαίνονται δή ανδρείοι, 7 υτι ούκ Ισασιν οἱ άλλοι οἱα ἐστίν. Εἶτα ποιῆσαι καὶ μή παθείν μάλιστα δύνανται έκ της έμπειρίας, δυνάμενοι χρησθαι τοις οπλοις και τοιαύτα έχοντες όποια αν είη καὶ πρὸς τὸ ποιῆσαι καὶ πρὸς τὸ μὴ παθεῖν κράτιστα. 8 Οσπερ οὖν ἀνόπλοις ώπλισμένοι μάχονται καὶ ἀθληταὶ ιδιώταις και γάρ έν τοις τοιούτοις άγωσιν ούχ οί άνδρειότατοι μαχιμώτατοί είσιν, άλλ' οἱ μάλιστα ἰσχύον-9 τες καὶ τὰ σωματα ἄριστα ἔχοντες. Οἱ στρατιώται δὲ δειλοί γίνονται, σταν υπερτείνη ο κίνδυνος και λείπωνται τοις πλήθεσι και ταις παρασκευαίς πρώτοι γαρ φεύγουσι, τὰ δὲ πολιτικά μένοντα ἀποθνήσκει, ὅπερ κἀπὶ τῷ Ερμαίο συνέξη. Τοῖς μέν γὰρ αἰσχρόν τὸ φεύγειν και ο θώνατος της τοιαίτης σωτηρίας αίρετώτερος οί δε καὶ ἐξ ἀρχής ἐκινδύνευον ὡς κρείττους ὅντες, γνόντες δὲ φείγουσι, των θώνιτον μάλλον τοῦ αἰσχροῦ φοβούμενοι 10 ο δ' ανδρείος οι τοιοίτος. Και τον θυμών δ' επί την ανθρείαν επιφέρουσαν ανδρείοι γαρ είναι δοκούσι και οι διά θυμών ώσπερ τα θηρία επί τούς τρώσαντας φε ρόμενοι, ότι και οι ανθρείοι θυμοειδείς ιτητικώτατον nin o Armie apie rois kudivors, ober kai "Ounpos

oderne kußike bring uerne nas brude krepe krind 5° ded für av ueroe

literer alaa

म्यानमा पूर्वत को कार्याक्ष विवाद वस्तावीस्था क्षेत्र को सेक्षको ।। कुंबारमा को कार्यक्र, भी बाह और वीक्षकों सेव को कार्यक

πράττουσιν, δ δε θυμός συνεργεί αὐτοίς τα θηρία δε διὰ λύπην διὰ γὰρ τὸ πληγηναι η Φοβείσθαι, ἐπεὶ ἐιίν γε εν ΰλη ή εν ελει ή, οὐ προσερχονται. Οὐ δή εστιν ανδρεία δια το ύπ' αλγηδύνος και θυμοῦ έξελαυνύμενα πρός τον κίνδυνον δρμαν, οθθέν των δεινών προορώντα, έπεὶ ούτω γε κάν οἱ ὅνοι ἀνδρεῖοι εἶεν πεινώντες τυπτόμενοι γάρ οὐκ ἀφίστανται τῆς νομῆς καὶ οἱ μοιχοὶ δὲ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τολμηρὰ πυλλὰ δρῶσιν. Οὐ δή 12 έστιν ανδρεία τα δι' αλγηδόνος ή θυμοῦ έξελαυνόμενα πρός του κίνδυνου. Φυσικωτάτη δ' ξοικευ ή δια του θυμόν είναι, και προσλαβούσα προαίρεσιν και το οδ θυμών είναι, και προσπαμουσια προσπριών ενεκα ἀνδρεία είναι. Καὶ οἱ ἄνθρωποι δὴ ὀργιζόμενοι μεν άλγοῦσι, τιμωρούμενοι δ' ήδονται οί δε διά ταῦτα μαχόμενοι μάχιμοι μέν, οὐκ ἀνδρεῖοι δέ· οὐ γὰρ διὰ τὸ καλύν οὐδ' ὡς ὁ λόγος, ἀλλὰ διὰ τὸ πάθος παραπλήσιον δ' ἔχουσί τι. Οὐδὲ δὴ οἱ εὐέλπιδες ὅντες ἀν-13 δρεῖοι· διὰ γὰρ τὸ πολλάκις καὶ πολλούς νενικηκέναι θαρρούσιν έν τοις κινδύνοις. Παρόμοιοι δέ, ὅτι ἄμφω θαρραλέοι άλλ' οι μέν ανδρείοι διά τα προειρημένα θαρραλέοι, οἱ δὲ διὰ τὸ οῗεσθαι κρείττους εἶναι καὶ μηθέν ἀντιπαθείν. Τοιούτον δέ ποιούσι καὶ οἱ μεθυσκό- 11 μενοι εὐέλπιδες γὰρ γίνονται. "Όταν δὲ αὐτοῖς μὴ συμβή τοιαθτα, φεύγουσιν ανδρείου δ' ήν τα φο, θερά ανθρώπφ όντα και φαινύμενα ύπομένειν, ότι καλύν και αισχρον το μή. Διο και ανδρειστέρου δοκεί είναι το 15 έν τοις αλφνιδίοις φύβοις ἄφοβον και ἀτάραχον είναι ή έν τοις προδήλοις ἀπὸ έξεως γὰρ μάλλον, ή καὶ ὅτι ήττον έκ παρασκευής· τὰ προφανή μέν γὰρ κἇν έκ λογισμοῦ καὶ λύγου τις προέλοιτο, τὰ δ' έξαίφνης κατὰ την έξιν. 'Ανδρείοι δε φαίνονται και οι άγνοουντες, 16 καὶ εἰσὶν οὐ πύρρω τῶν εὐελπίδων, χείρους δ' ὖσω

em Al 1 e 1

than,

άξίωμα οὐδὲν ἔχουσιν, ἐκεῖνοι δέ. Διὸ καὶ μένουσί τινα χρόνον οἱ δ' ἢπατημένοι, ἐὰν γνῶσιν ὅτι ἔτεραν ἡ ὑποπτεύσωσι, φεύγουσιν ὅπερ οἱ ᾿Αργεῖοι ἔπαθον 17 περιπεσόντες τοῖς Λάκωσιν ὡς Σικυωνίοις. Οἴ τε δἡ ἀνδρεῖοι ἔξηνται ποῖοί τινες, καὶ οἱ δοκοῦντες ἀνδρεῖοι.

ανόρειοι είρηνται ποιοί τινες, καί οι δοκουντες ανόρειοι.

)) Περὶ θάρρη δὲ καὶ φόβους ἡ ἀνδρεία οὖσα οὐχ ὁμοίως περὶ ἄμφω ἐστὶν, ἀλλὰ μᾶλλον περὶ τὰ φοβερά· ὁ γὰρ ἐν τούτοις ἀτάραχος καὶ περὶ ταῦθ' ὡς δεῖ ἔχων ἀνδρεῖος μᾶλλον ἡ ὁ περὶ τὰ θαρραλία. Τῷ δὴ τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν, ὡς εἴρηται, ἀνδρεῖοι λέγονται.

2 Διὸ καὶ ἐπίλυπον ἡ ἀνδρεία, καὶ δικαίως ἐπαινεῖται· χαλεπώτερον γὰρ τὰ λυπηρὰ ὑπομένειν, ἢ τῶν ἡδέων ἀπέχεσθαι. Οὐ μὴν ἀλλὰ δόξειεν ἄν εἴναι τὰ κατὰ τὴν ἀνδρείαν τέλος ἡδὺ, ὑπὸ τῶν κύκλῳ δ' ἀφανίζεσθαι, οἶον κὰν τοίς γυμνικοῖς ἀγῶσι γίνεται· τοῖς γὰρ πύκταις τὸ μὲν τέλος ἡδὺ, οῦ ἔνεκα, ὁ στέφανος καὶ αὶ τιμαὶ, τὸ δὲ τύπτεσθαι ἀλγεινὸν, εἴπερ σάρκινοι, καὶ λυπηρὸν, καὶ πᾶς ὁ πόνος· διὰ δὲ τὸ πολλὰ ταῦτ εἶναι, μικρὸν δν ὅτὸ οῦ ἔνεκα οὐδὲν ἡδὺ φαίνεται ἔνειν. Εἰ δὰ τοιοῦτόν

καὶ πᾶς ὁ πόνος· διὰ δὲ τὸ πολλὰ ταῦτ' εἶναι, μικρὸν δυ 3 τὸ οῦ ἔνεκα οὐδὲν ἡδὺ φαίνεται ἔχειν. Εἰ δὴ τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ περὶ τὴν ἀνδρείαν, ὁ μὲν θάνατος καὶ τὰ τραύματα λυπηρὰ τῷ ἀνδρείω καὶ ἄκοντι ἔσται, ὑπομένει 4 δὲ αὐτὰ, ὅτι καλὸν ἡ ὅτι αἰσχρὸν τὸ μή. Καὶ ὅσφ δυ μᾶλλον τὴν ἀρετὴν ἔχη πᾶσαν καὶ εὐδαιμονέστερος ἢ, μᾶλλον ἐπὶ τῷ θανάτω λυπηθήσεται· τῷ τοιούτῳ γὰρ μάλιστα ζῆν ἄξιον, καὶ οῦτος μεγίσταν ἀγαθῶν ἀποστερεῖται εἰδώς· λυπηρὸν δὲ τοῦτο. 'Αλλ' οὐδὲν ἤττον ἀνδρεῖος, ἴσως δὲ καὶ μᾶλλον, ὅτι τὸ ἐν τῷ πολέμῳ καλὰν ἀντ' ἐκείνων αἰρεῖται. Οὐ δὴ ἐν ἀπάσαις ταῖς ἀρεταῖς τὸ ἡδέως ἐνεργεῖν ὑπάρχει, πλὴν ἐψὸ ὅσον τοῦ 6 τέλους ἐφάπτεται. Στρατιώτας δ' οὐδὲν ἴσως κωλύει μὴ τοὺς τοιούτους κρατίστους εἶναι, ἀλλὰ τοὺς ῆττον μὲν

άνδρείους, άλλο δ' άγαθὸν μηδέν έχουτας. έτοιμοι γάρ ούτοι πρός τούς κινδύνους, καὶ τὸν βίον πρός μικρά κέρδη καταλλάττονται.

Περί μέν οὖν ἀνδρείας ἐπὶ τοσοῦτον εἰρήσθω τί δ' 7 έστιν, οὐ χαλεπόν τύπφ γε περιλαβείν έκ τῶν εἰρημένων.

Μετὰ δὲ ταίτην περὶ σωφροσύνης λέγωμεν δοκοῦσι (10)13 το των αλόγων μερών αίται είναι αι άρεται. "Οτι μέν ούν μεσότης έστι περί ήδονας ή σωφροσύνη, είρηται ήμιν ήττον γάρ και ούχ όμοίως έστι περί τάς λύπας. έν τοις αὐτοις δέ και ή ἀκολασία φαίνεται. Περί 2 ποίας ούν των ήδονων, νύν άφορίσωμεν. Διηρήσθωσαν δέ αί ψυχικαί και αί σωματικαί, οίον φιλοτιμία, φιλομάθεια έκάτερος γάρ τούτων χαίρει, ου φιλητικός έστιν, ούθεν πάσχοντος του σώματος, άλλα μαλλον της διανοίας οι δέ περί τας τοιαύτας ήδονας ούτε σώφρονες ούτε ἀκόλαστοι λέγονται. 'Ομοίως δ' οὐδ' οἱ περὶ τὰς 3 άλλας όσαι μή σωματικαί είσιν τούς γάρ φιλομύθους και διηγητικούς και περί των τυχύντων κατατρίβοντας τας ημέρας αδολέσχας, ακολάστους δ' οὐ λέγομεν, οὐδέ τους λυπουμένους έπι χρήμασιν ή φίλοις. Περί δέ τάς 4 σωματικάς είη ἄν ή σωφροσύνη, οὐ πάσας δὲ οὐδὲ ταύτας οί γάρ χαίροντες τοις διά της όψεως, οίον χρώμασι καὶ σχήμασι καὶ γραφή, οὕτε σώφρονες οὕτε ακόλαστοι λέγονται καίτοι δόξειεν αν είναι και ώς δεί χαίρειν καὶ τούτοις, καὶ καθ' ὑπερβολήν καὶ έλλειψιν. 'Ομοίως δε και έν τοις περί την ακοήν τους 5 γαρ ύπερβεβλημένως χαίροντας μέλεσιν ή υποκρίσει ούθεις ακολάστους λέγει, ούδε τούς ώς δεί σώφρονας. Οὐδέ τοὺς περὶ τὴν ὀσμὴν, πλὴν κατὰ συμβεβηκός 6 τούς γάρ χαίροντας μήλων ή ρύδων ή θυμιαμάτων όσμαις οὐ λέγομεν ἀκολάστους, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς

babbles

μύρων καὶ όψων χαίρουσι γάρ τούτοις οἱ ἀκόλαστοι, ύτι διά τούτων ανάμνησις γίνεται αὐτοῖς τῶν ἐπιθυ-7 μητών. 1δοι δ' αν τις καὶ τοὺς άλλους, όταν πεινῶσι, χαίροντας ταις των βρωμάτων όσμαις. Τὸ δὲ τοιούτοις χαίρειν ἀκολάστου τούτφ γὰρ ἐπιθυμητὰ δ ταῦτα. Οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τοῖς ἄλλοις ζώοις κατὰ ταύτας τας αλσθήσεις ήδονή πλήν κατά συμβεβηκός οὐδε γάρ ταις όσμαις των λαγωών αι κύνες χαίρουσιν, άλλα τη Βρώσει την δ' αισθησιν ή όσμη εποίησεν. ουδ' δ λέων τη φωνή του βούς, άλλα τη έδωδη ότι δ' έγγύς έστι, διά της φωνής ήσθετο, και χαίρειν δη ταύτη φαίνεται. 'Ομοίως δ' οιδ' ιδών η εύρων ελάφον η πγριον αίγα, 9 αλλ' ότι βοράν έξει. Περί τὰς τοιαύτας δη ήδονας ή σωφροσύνη καὶ ή ἀκολασία ἐστὶν ὧν καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα κοινωνεί, ύθεν ανδραποδώδεις και θηριώβεις φαίνονται 10 αίται δ' είσιν άφή και γεύσις. Φαίνονται δή και τή γεύσει έπὶ μικρὸν ἡ οἰθεν χρῆσθαι τῆς γὰρ γεύσεώς έστιν ή κρίσις των χυμών, όπερ ποιοίσιν οί τους οίνους δοκιμάζοντες και τὰ όψα άρτίοντες οὐ πάνυ δὲ χαίμουσι τούτοις, ή ούχ οί γε ακόλαστοι, αλλά τη απολαύσει, ή γίνεται πασα δι' άφης και έν σιτίοις και έν ποτοίς και τοίς άφροδισίοις λεγομένοις. Διὸ και ηυξατά τις άψοφάγος ών τὸν φάριγγα αύτῷ μακρότερον 11 γεμίνου γενέσθαι, ώς ήδόμενος τη άφη. Κοινοτάτη δή των αισθήσεων καθ' ήν ή ακολασία και δόξειεν αν δικαίως επονείδιστος είναι, ότι οιχ ή ανθρωποί έσμεν ίπορχει, αλλ' ή ζώα. Τὸ δή τοιοίτοις χαίρευ καὶ 13 μιλιστα άγαπαν θηριώδες. Καὶ γάρ αἱ ελευθεριώταται τών θα της άφης ήδονών άφηρηνται, οίον αι έν τοις 14, Jeminorius dia trifems kai tifs Cephagias guoherai. οι γάρ περί πάν το σώμα ή του ακολάστου άφή, άλλά

περί τινα μέρη. Των δ' έπιθυμιων αί μέν κοιναί δοκούσιν (11) είναι, αὶ δ' ἴδιοι καὶ ἐπίθετοι· οἶον ἡ μὲν τῆς τροφῆς λιωλος λεη ακμάζων το δε τοιασδε ή τοιασδε, οὐκέτι πας, οὐδε των ve Les very long de αὐτῶν. Διὸ φαίνεται ἡμέτερου είναι. Οὐ μὴν ἀλλ' 2 έχει γέ τι καὶ φυσικόν έτερα γὰρ έτέροις έστιν ἡδέα, καὶ ἔνια πᾶσιν ἡδίω τῶν τυχόντων. Έν μὲν οὖν ταῖς 3 φυσικαῖς ἐπιθυμίαις δλίγοι ἀμαρτάνουσι καὶ ἐψ' ἐν, έπι το πλείον το γάρ έσθιειν τὰ τυχόντα ή πίνειν εως αν ύπερπλησθή, ύπερβάλλειν έστι τὸ κατὰ φύσιν τῷ τι Δυταίο πλήθει αναπλήρωσις γαρ της ένδείας ή φυσική έπιθυμία. Διὸ λέγονται ούτοι γαστρίμαργοι, ώς παρά τὸ δέον πληρούντες αυτήν. Τοιούτοι δε γίνονται οί λίαν ανδραποδώδεις. Περί δε τας ίδίας των ήδονων πολλοί 4 μεταίταν καὶ πολλαχῶς άμαρτάνουσιν τῶν γὰρ Φιλοτοιούτων λεγομένων ή τῷ χαίρειν οἶς μὴ δεῖ, ή τῷ μᾶλλον, ή ώς οἱ πολλοί, ή μή ως δεί, κατά πάντα δ' οἱ ἀκόλαστοι ύπερβάλλουσιν και γάρ χαίρουσιν ένίοις οίς οὐ δεί (μισητά γάρ), καὶ εἴ τισι δεῖ χαίρειν τῶν τοιούτων, μάλλον ή δεί, και ώς οί πολλοί χαίρουσιν. ή μέν ούν 5 περί τὰς ἡδονὰς ὑπερβολὴ ὅτι ἀκολασία καὶ ψεκτὸν, δήλον περί δε τας λύπας ούχ ωσπερ επί της ανδρείας τῷ ὑπομένειν λέγεται σώφρων ἀκόλαστος δὲ τῷ μὴ, άλλ' δ μέν ἀκόλαστος τῷ λυπεῖσθαι μᾶλλον ή δεῖ ὅτι των ήδεων οὐ τυγχάνει (καὶ τὴν λύπην δὲ ποιεῖ αὐτῷ ἡ ήδονή), ό δὲ σώφρων τῷ μὴ λυπεῖσθαι τῆ ἀπουσία καὶ τω απέχεσθαι του ήδέος.

'Ο μέν οδη ἀκόλαστος ἐπιθυμεῖ τῶν ἡδέων πάντων ἡ 14 τῶν μάλιστα, καὶ ἄγεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ὥστε ἀντὶ 6 τῶν ἄλλων ταῦθ' αἰρεῖσθαι· διὸ καὶ λυπεῖται καὶ ἀπο-

τυγχάνων καὶ ἐπιθυμών μετὰ λίπης γὰρ ή ἐπιθυμίαι ατόπω δ' εοικε το δι' ήδονήν λυπείσθαι. Έλλειποντες δέ περί τὰς ήδονὰς καὶ ήττον ή δεῖ χαίροντες οὐ πάνυ γίνυνται ου γάρ ανθρωπική έστιν ή τοιαίτη αναισθησία καὶ γὰρ τὰ λοιπὰ ζῶα διακρίνει τὰ βρώματα, καὶ τοῖς μεν χαίρει τοις δ' ου εί δέ τω μηθέν έστιν ήδυ μηδέ διαφέρει έτερον έτέρου, πόρρω αν είη του ανθρωπος είναι οὐ τέτευχε δ' ό τοιοῦτος ὀνόματος διὰ τὸ μή 8 πάνυ γίνεσθαι. Ο δε σώφρων μέσως περί ταιτ' έχειούτε γάρ ήθεται οίς μαλιττα δ ακολαστος, αλλά μαλ- ... λον δυσχεραίνει, ούθ' ύλως οίς μη δει ούτε σφόδρα τοιούτφ οίδενι, ουτ' απόντων λυπείται ούδ' επιθυμεί, ή μετρίως, οὐδε μαλλον ή δεί, οὐδ΄ ὅτε μη δεί, οὐδ΄ όλως των τοιοίτων οιθέν όσα δε πρώς υγίειαν έστω ή προς εὐεξίαν ήδεα όντα, τούτων, δρέξεται μετρίως καὶ ώς δεί, καὶ τῶν ἄλλων ἡδέων μὴ ἐμποδίων τούτοις ὅντων ἡ παρὰ τὸ καλὸν ἡ ὑπὲρ τὴν οὐσίαν. Ὁ γὰρ οῦτως έχων μάλλον άγαπα τὰς τοιαύτας ήδονας της άξίας ό δὲ σώφρων οὐ τοιοῦτος, ἀλλ' ὡς ὁ ὀρθὸς λόγος.

Εκουσίφ δὲ μᾶλλον ἔοικεν ἡ ἀκολασία τῆς δειλίας.

'Η μὲν γὰρ δι ἡδυνὴν, ἡ δὲ διὰ λύπην, ὧν τὸ μὲν αἰρε2 τὸν, τὸ δὲ φευκτόν. Καὶ ἡ μὲν λύπη εξίστησε καὶ φθείρει τὴν τοῦ ἔχοντος φύσιον, ἡ δὲ ἡδονὴ οὐδὲν τοιοῦτον ποιεῖ, μᾶλλον δ' ἐκούσιον διὸ καὶ ἐπονειδιστύτερον. Καὶ γὰρ ἐθισθῆναι ἡᾶον πρὸς αὐτά· πολλὰ γὰρ ἐν τῷ βίφ τὰ τοιαῦτα, καὶ οἱ ἐθισμοὶ ἀκίνδυνοι. Ἐπὶ
δὲ τῶν φοβερῶν ἀνάπαλιν. Δόξειε δ' ἀν οὐχ ὁμοίως
ἐκούσιον ἡ δειλία εἶναι τοῖς καθ ἔκαστον αὐτὴ μὲν
γὰρ ἄλυπος, ταῦτα δὲ διὰ λύπην ἐξίστησιν, ὥστε καὶ
τὰ ὅπλα ῥίπτειν καὶ τὰλλα ἀσχημονεῖν διὸ καὶ δοκεῖ
4 βίαια εἶναι. Τῷ δ' ἀκολάστφ ἀνάπαλιν τὰ μὲν καθ'

مار المسلمة وسط

έκαστα έκούσια, επιθυμούντι γάρ καὶ ὀρεγομένω, τὸ δ' όλον ήττον ούθεις γάρ επιθυμεί ἀκόλαστος είναι. Τὸ 5 δ' δνομα της ακολασίας και έπι τας παιδικάς άμαρτίας φέρομεν έχουσι γάρ τινα όμοιότητα. Πότερον δ' ἀπὸ ποτέρου καλείται, οὐθέν πρός τὰ νῦν διαφέρει, δήλον δ' ότι τὸ ὕστερον ἀπὸ τοῦ προτέρου. Οὐ κακῶς δ' ἔοικε 6 μετενηνέχθαι κεκολάσθαι γάρ δεί το των αίσχρων όρεγόμενον καὶ πολλήν αὕξησιν ἔχον, τοιοῦτον δὲ μάλιστα ή ἐπιθυμία καὶ ὁ παῖς· κατ' ἐπιθυμίαν γὰρ ζῶσι καὶ τὰ παιδία, καὶ μάλιστα έν τούτοις ή του ήδέος ὅρεξις. Εί7 ούν μή έσται εύπειθές και ύπο το άρχον, έπι πολύ ήξειἄπληστος γάρ ή του ήδέος ὅρεξις καὶ πανταχόθεν τώ ἀνοήτω, καὶ ή τῆς ἐπιθυμίας ἐνέργεια αὕξει τὸ συγγενές, καν μεγάλαι και σφοδραί ωσι, και τον λογισμον έκκρούουσιν. Διὸ δεί μετρίας είναι αὐτάς καὶ ολίγας, καὶ τῷ λόγω μηθέν έναντιοῦσθαι. Τὸ δέ τοιοῦτον εὐπειθές λέ-8 γομεν καὶ κεκολασμένον. ώσπερ γὰρ τὸν παίδα δεῖ κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ παιδαγωγοῦ ζῆν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν κατά του λόγον. Διὸ δεί τοῦ σώφρονος τὸ 9 έπιθυμητικόν συμφωνείν τῷ λόγω· σκοπός γὰρ ἀμφοίν τὸ καλὸν, καὶ ἐπιθυμεῖ ὁ σώφρων ὧν δεῖ καὶ ὡς δεῖ καὶ ότε· ούτω δὲ τάττει καὶ ὁ λόγος. (ταῦτ' οὖν ἡμῖν εἰ- 10 ρήσθω περί σωφροσύνης.

1

Λέγωμεν δ' έξης περὶ έλευθεριότητος, δοκεῖ δ' εἶναι 1 ή περὶ χρήματα μεσότης έπαινεῖται γὰρ ὁ έλευθέριος αὐκ ἐν τοῖς πολεμικοῖς, οὐδ' ἐν οῖς ὁ σώφρων, οὐδ'

die As

2 ληψιν, μάλλον δ' έν τη δύσει. Χρήματα δε λέγομεν 3 πάντα δσων ή άξία νο<u>μί</u>σματι μετρείται. "Εστι δε καί το ή ασωτία και ή ανελευθερία περί χρήματα υπερβολαί και έλλείψεις και την μέν ανελευθερίαν προσάπτομεν αεί τοις μαλλον ή δεί περί χρήματα σπουδάζουσι, την δ' ασωτίαν επιφέρομεν ενίστε συμπλέκοντες τους γάρ ... » ε---άκρατεῖς καὶ εἰς ἀκολασίαν δαπανηρούς ἀσώτους καλοῦ-4 μεν. Διὸ καὶ φαυλότατοι δοκοῦσιν είναι πολλάς γάρ αμα κακίας έχουσιν. Οὐ δὴ οἰκείως προσαγορεύονται· 5 βούλεται γὰρ ἄσωτος είναι ὁ εν τι κακὸν έχων, τὸ φθείρειν την οὐσίαν ἄσωτος γὰρ ὁ δι' αύτον ἀπολλύμενος, . δοκεί δ' ἀπώλειά τις αύτοῦ είναι καὶ ἡ τῆς οὐσίας φθορὰ, ώς του ζην διά τούτων άντος. Ούτω δή την άσωτίαν 6 έκδεχύμεθα. * Ων δ' έστι χρεία, έστι τούτοις χρησθαι και εὐ και κακώς· δ πλοῦτος δ' έστι των χρησίμων· έκάστφ δ' ἄριστα χρηται ό έχων την περί τουτο άρετήν καὶ πλούτω δη χρήσεται άριστα ό έχων την περί τὰ 7 χρήματα άρετήν. Ούτος δ' έστιν ό έλευθέριος. Χρησις ΄ είναι δοκεί χρημάτων δαπάνη καὶ δύσις· ή δὲ λῆψις καὶ ή φυλακή κτήσις μᾶλλον. Δι' μᾶλλόν έστι τοῦ έλευθερίου το διδώναι οίς δεί ή λαμβάνειν όθεν δεί καί μή λαμβάνειν όθεν οὐ δεῖ. Τῆς γὰρ ἀρετῆς μᾶλλον τὸ εὖ ποιεῖν ἢ τὸ εὖ πάσχειν, καὶ τὰ καλὰ πράττειν 8 μάλλον ή τὰ αἰσχρὰ μὴ πράττειν οὐκ ἄδηλον δ' ὅτι τῆ μεν δόσει επεται το εξ ποιείν και το καλά πράττει», τη δε λήψει το εί πάσχειν ή μη αισχροπραγείν. Καί ή χάρις τῷ διδύντι, οὐ τῷ μὴ λαμεάνωντι· καὶ ὁ ἔπαινος 9 δὲ μᾶλλον. Καὶ βῷον δὲ τὸ μὴ λαβεῖν τοῦ δοῦναι· τὸ γάρ οἰκείον ήττον προίενται μιλλον ή οὐ λαμβάνουσι τὸ 10 αλλότριον. Καὶ έλευθέριοι δὲ λέγονται οἱ διδόντες 🗙

οί δὲ μὴ λαμβάνοντες οὐκ εἰς έλευθεριότητα ἐπαινοῦνται, άλλ' ούχ ήττον εἰς δικαιοσύνην οἱ δὲ λαμβάνοντες οὐδ' 11 επαινούνται πάνυ. Φιλοῦνται δὲ σχεδὸν μάλιστα οἱ ελευθέμιοι τῶν ἀπ' ἀρετῆς ἀφελιμοι γὰρ, τοῦτο δ' ἐν τή δόσει. Αι δε κατ' αρετήν πράξεις καλαί και του 12 καλοῦ ἔνεκα. Καὶ ὁ ἔλευθέριος οὖν δώσει τοῦ καλοῦ ένεκα καὶ ὀρθώς· οἶς γὰρ δεῖ καὶ ὅσα καὶ ὅτε, καὶ τἄλλα ὅσα ἔπεται τῆ ὀρθῆ δόσει. Καὶ ταῦτα ἡδέως 13 ἢ ἀλύπως· τὰ γὰρ κατ' ἀρετὴν ἡδὺ ἡ ἄλυπον, ῆκιστα δὲ λυπηρόν. Ο δὲ διδοὺς οἶς μὴ δεῖ, ἢ μὴ τοῦ καλοῦ 14 ενεκα άλλα διά τιν' άλλην αlτίαν, οὐκ ελευθέριος άλλ' άλλος τις ρηθήσεται. Οὐδ' ὁ λυπηρώς· μάλλον γάρ έλοιτ' αν τὰ χρήματα τῆς καλῆς πράξεως, τοῦτο δ' οὐκ έλευθερίου. Οὐδὲ λήψεται δὲ ὅθεν μὴ δεῖ· οὐδὲ γάρ 15 έστι του μη τιμώντος τὰ χρήματα ή τοιαύτη ληψις. Οὐκ ἄν είη δὲ οὐδ' αἰτητικός οὐ γάρ ἐστι τοῦ εὖ 16 ποιούντος εύχερως εύεργετείσθαι. "Οθεν δε δεί, λήψε- 17 ται, οξον ἀπὸ τῶν ἰδίων κτημάτων, οὐχ ὡς καλὸν ἀλλ' ώς αναγκαίον, όπως έχη διδύναι. Οὐδ' αμελήσει των ίδίων, βουλόμενώς γε δια τούτων τισίν επαρκείν. Οὐδε τρίς τυχούσι δώσει, ίνα έχη διδόναι οίς δεί και ότε καί οδ καλόν. Έλευθερίου δ' έστι σφόδρα και το ύπερ-18 Βάλλειν έν τη δόσει, ώστε καταλείπειν έαυτφ ελάττω. το γάρ μη επιβλέπειν εφ' εαυτον ελευθερίου. Κατά 19 την οὐσίαν δ' ή έλευθεριότης λέγεται οὐ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τῶν διδομένων τὸ έλευθέριον, ἀλλ' ἐν τῆ τοῦ • Αλιπο διδόντος έξει, αύτη δε κατά την ουσίαν δίδωσιν. Ουθέν δή κωλύει έλευθεριώτερον είναι τον τὰ έλάττω διδόντα, εὰν ἀπ' ελαττόνων διδφ. Ἐλευθεριώτεροι δὲ είναι 20 δοκούσιν οἱ μὴ κτησάμενοι ἀλλὰ παραλαβόντες τὴν οὐσίαν ἄπειροί τε γάρ της ένδείας, και πάντες άγαπωσι

μαλλον τὰ αὐτῶν ἔργα, ὥσπερ οἱ γονεῖς καὶ οἱ ποιηταί. Πλουτείν δ' οὐ ράδιον τὸν έλευθέριον, μήτε ληπτικόν οντα μήτε φυλακτικόν, προετικόν δε και μή τιμώντα δε 21 αυτά τὰ χρήματα άλλ' ενεκα τής δόσεως. Διὸ και έγκαλείται τ<u>η τύχη</u> ότι οἱ μάλιστα ἄξιοι όντες **ἤκιστα** πλουτοῦσιν. Συμβαίνει δ' οὐκ ἀλύγως τοῦτο· οὐ γὰρ οδόν τε χρήματ' έχειν μη επιμελούμενον όπως έχη, ∠2 ώσπερ οὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων. Οὐ μὴν δώσει γε οἰς οὐ δεί οὐδ' ὅτε μὴ δεί, οὐδ' ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· οὐ γὰρ αν έτι πράττοι κατά την έλευθεριότητα, και els ταυτα 23 αναλώσας οὐκ αν έχοι είς α δεί αναλίσκειν. "Ωσπερ γὰρ εἴρηται, ελευθεριός επτιν ὁ κατὰ τὴν οὐσίαν δαπανών και είς ά δεί ο δ' ύπερβάλλων άσωτος. Διδ τούς τυράννους οδ λέγομεν ασώτους το γάρ πλήθος της κτήσεως οὐ δοκεῖ μάδιον είναι ταίς δόσεσι καὶ ταίς 24 δαπάναις ύπερβαλλειν. Της έλευθεριότητος δή μεσότητος ούσης περί χρημάτων δόσιν και λήψιν, δ έλευθέριος καὶ δώσει καὶ δαπανήσει εἰς ά δεῖ καὶ ὅσα δεῖ, όμοίως εν μικροίς και μεγάλοις, και ταθτα ήδεως και λήψεται δ' δθεν δεί καὶ δσα δεί. Της άρετης γάρ περί αμφω ούσης μεσότητυς, ποιήσει αμφότερα ως δεί επεται γάρ τῆ ἐπιεικεῖ δόσει ή τοιαύτη λῆψις, ή δὲ μή τοιαύτη εναντία εστίν. ΔΙ μεν οδν επόμεναι γίγνονται των 25 αμα εν τῷ αὐτῷ, al δ' εναντίαι δῆλον ώς οδ. 'Eàu δε ---παρά τὸ δέον καὶ τὸ καλῶς ἔχον συμβαίνη αὐτῷ ἀνα-

παρά τό δεον και τό καιλως έχου συμβαινη αυτφ αναλίσκειν, λυπήσεται, μετρίως δὲ καὶ ὡς δεῖ· τῆς ἀρετῆς γὰρ καὶ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι ἐφ' οἶς δεῖ καὶ ὡς δεῖ καὶ ὡς δεῖ καὶ ὑς δρίματα· δύναται γὰρ ἀδικεῖσθαι, μὴ τιμῶν γε τὰ χρήματα, καὶ 27 μῦλλον ἀχθόμενος εἴ τι δέον μὴ ἀνάλωσεν ἡ λυπούμενος εἶ τι ἀνάλωσε, καὶ τῷ Σιμωνίδη οὐκ

άρεσκύμενος. 'Ο δ' ἄσωτος καὶ έν τούτοις διαμαρτάνει 28 3 ούτε γαρ ήθεται εφ' οίς δεί, ούδε ως δεί, ούτε λυπείται. έσται δὲ προϊούσι φανερώτερον. Είρηται δ' ήμιν ότι 29 ύπερβολαί και έλλείψεις είσιν ή άσωτία και ή άνελευθερία, καὶ ἐν δυσὶν, ἐν δύσει καὶ λήψει καὶ τὴν δαπάνην γαρ els την δόσιν τίθεμεν. 'Η μέν οδν ασωτία τώ διδόναι καὶ μὴ λαμβάνειν ὑπερβάλλει, τῷ δὲ λαμβάνειν έλλείπει, ή δ' ανελευθεμία τῷ διδόναι μέν έλλείπει, τῷ λαμβάνειν δ' ύπερβάλλει, πλην έπὶ μικροίς. Τὰ μέν 80 how σολη οὖν τῆς ἀσωτίας οὐ πάνυ συνδυάζεται οὐ γὰρ ράδιον ১٠٠٠ μηδαμόθεν λαμβάνοντα πασι διδόναι ταχέως γάρ έπιλείπει ή οὐσία τοὺς ἰδιώτας διδόντας, οἵπερ καὶ δοκοῦσιν ασωτοι είναι· έπεὶ ο γε τοιούτος δύξειεν αν οὐ μικρώ 31 βελτίων είναι τοῦ ἀνελευθέρου. Εὐίατός τε γάρ ἐστι καὶ ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ ὑπὸ τῆς ἀπορίας, καὶ ἐπὶ τὸ μέσον δύναται ἐλθεῖν. "Εχει γὰρ τὰ τοῦ ἐλευθερίουκαὶ γὰρ δίδωσι καὶ οὐ λαμβάνει, οὐδέτερον δ' ώς δεῖ οὐδ' εὖ. Εἰ δὴ τοῦτο ἐθισθείη, ἤ πως ἄλλως μεταβάλοι, είη αν έλευθέριος δώσει γαρ υις δεί, και ου λήψεται ύθεν οὐ δεῖ. Διὸ καὶ δοκεῖ οὐκ εἶναι φαῦλος τὸ ἦθος. ού γάρ μοχθηρού ούδ' άγεννούς τὸ ύπερβαλλειν διδόντα καὶ μὴ λαμβάνοντα, ἢλιθίου δέ. Ο δὲ τοῦτον τὸν τρό-32 πον ασωτος πυλύ δοκεί βελτίων τοῦ ανελευθέρου είναι διά τε τὰ εἰρημένα, καὶ ὅτι ὁ μὲν ἀφελεῖ πολλοὺς, ὁ δὲ οὐθένα, ἀλλ' οὐδ' αὐτόν. 'Αλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀσώτων, 33 καθάπερ είρηται, καὶ λαμβάνουσιν ὅθεν μὴ δεί, καὶ εἰσὶ κατά τοῦτο ἀνελεύθεροι. Ληπτικοί δε γίνονται διά τό 34 βούλεσθαι μεν αναλίσκειν, εύχερως δε τοῦτο ποιείν μή δύνασθαι ταχύ γὰρ ἐπιλείπει αὐτοὺς τὰ ὑπάρχοντα. ~ 'Αναγκάζονται οδυ έτέρωθεν πορίζειν. "Αμα δε καὶ διὰ τὸ μηθὲν τοῦ καλοῦ φροντίζειν όλιγώρως καὶ πάντοθεν ARISTOT, BTH

1

λαμβάνουσιν διδύναι γαρ επιθυμούσι, το δε πως ή 35 πύθεν οι θεν αυτοίς διαφέρει. Διόπερ ουδ' έλευθέριοι al δόσεις αὐτῶν εἰσίν οὐ γὰρ καλαὶ, οὐδὲ τούτου αὐ-τοῦ ἔνεκα, οὐδὲ ὡς δεῖ ἀλλ' ἐνίστε οδς δεῖ πένεσθαι, τούτους πλουσίους ποιούσι, καὶ τοῖς μὲν μετρίοις τὰ 46η οὐδεν ἄν δοίεν, τοίς δε κόλαξιν ή τιν άλλην ήδονην πο-ρίζουσι πολλά. Διὸ καὶ ἀκύλαστοι αὐτῶν εἰσὶν οἰ πολλοί· εὐχερως γάρ ἀναλίσκοντες καὶ εἰς τὰς ἀκολασίας δαπανηροί είσι, καὶ διὰ τὸ μὴ πρὸς τὸ καλὸν ζῆν πρὸς 36 τὰς ἡδονὰς ἀποκλίνουσιν. Ο μὲν οὖν ἄσωτος ἀπαιδαγώγητος γενόμενος είς ταῦτα μεταβαίνει, τυχών δ' έπι-37 μελείας είς τὸ μέσον καὶ τὸ δέυν ἀφίκοιτ' ἄν. 'Η δ' ανελευθερία ανίατός εστιν· δοκεί γάρ το γήρας και πάσα αδυγαμία ανελευθέρους ποιείν. Καὶ συμφυέστερον τοις ανθρώποις της ασωτίας οι γάρ πολλοι φιλοχρήματοι 28 μαλλον ή δοτικοί. Καὶ διατείνει δ' έπὶ πολύ, καὶ πολυειδές έστιν πολλοί γάρ τρόποι δοκούσι της ανελευθερίας είναι. Έν δυσί γάρ ούσα, τη τ' έλλείψει της δύσεως καὶ τῆ ὑπερβολῆ τῆς λήψεως, οὐ πᾶσιν όλόκ κληρος παραγίνεται, ἀλλ' ἐνίστε χωρίζεται, καὶ οὶ μὲν τῆ λήψει ὑπερβάλλουσιν, οἱ δὲ τῆ δόσει ἐλλείπουσιν. :90 εμέν γάρ έν ταις τοιαύταις προσηγορίαις οδον φειδω- ملل السلم λοὶ, γλίσχροι, κίμβικες, πάντες τη δόσει έλλείπουσι, των δ' άλλοτρίων ουκ έφίενται ουδέ βρούλονται λαμβάνειν, οἱ μεν διά τινα επιείκειαν καὶ εὐλάβειαν τῶν αἰσχρών. Δοκούσι γὰρ ἔνιοι ἡ φασί γε διὰ τοῦτο φυλάττειν, ίνα μή ποτ' αναγκασθώσιν αίσχρόν τι πραξαι. Τούτων δε καὶ ὁ κυμινοπρίστης καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος ωνόμασται δ' από της ύπερβολης του μηθενί αν δουναι. 40 Οἱ δ' αὖ διὰ φύβον ἀπέχονται τῶν ἀλλοτρίων, ὡς οὐ ράδιον το αὐτον μέν τὰ έτέρων λαμβάνειν, τὰ δ' αὐτοῦ

έτέρους μή· αρέσκει οθν αθτοίς το μήτε λαμβάνειν μήτε διδόναι. Οἱ δ' αὖ κατὰ τὴν ληψιν ὑπερβάλλουσι τῷ πάντοθεν λαμβάνειν και παν, οίον οι τὰς ἀνελευθέρους έργασίας έργαζόμενοι, πορνοβοσκοί και πάντες οί τοιουτοι, καὶ τοκισταὶ κατὰ μικρὸν ἐπὶ πολλῷ. Πάντες γὰρ ούτοι όθεν οὐ δεί λαμβάνουσι, καὶ ὁπόσον οὐ δεί. Κοι- 41 νὸν δ' ἐπ' αὐτοῖς ἡ αἰσχροκέρδεια φαίνεται πάντες γὰρ ένεκα κέρδους, καὶ τούτου μικροῦ, ὀνείδη ὑπομένουσιν. Τούς γάρ τὰ μεγάλα μὴ ὅθεν δὲ δεῖ λαμβάνοντας, μηδὲ 42 ά δεί, οὐ λέγομεν ἀνελευθέρους, οἶον τοὺς τυράννους πόλεις πορθούντας και Ιερά συλώντας, άλλά πονηρούς μάλλον και άσεβείς και άδίκους. 'Ο μέντοι κυβευτής και 43 ὁ λωποδύτης και ὁ ληστής των ἀνελευθέρων εἰσίν αισχροκερδείς γάρ. Κέρδους γάρ ενεκεν άμφότεροι πραγματεύονται και όνείδη ύπομένουσιν, και οί μέν κινδύνους τούς μεγίστους ένεκα τοῦ λήμματος, οἱ δ' ἀπὸ τῶν φίλων κερδαίνουσιν, οίς δεί διδόναι. 'Αμφότεροι δή οθεν οὐ δεῖ κερδαίνειν βουλόμενοι αλσχροκερδείς, καλ πάσαι δή αί τοιαυται λήψεις ανελεύθεροι. Εἰκότως δέ 44 τη έλευθεριότητι ανελευθερία έναντίον λέγεται μείζον τε γάρ έστι κακον της άσωτίας, και μάλλον έπι ταύτην άμαρτάνουσιν ή κατά την λεχθείσαν άσωτίαν.

Περί μεν ούν ελευθεριότητος και των αντικειμένων 45

κακιών τοσαῦτ' εἰρήσθω.

Δόξειε δ' αν ακόλουθον είναι καὶ περὶ μεγαλοπρε-(2) 4
πείας διελθείν· δοκεῖ γὰρ καὶ αὐτὴ περὶ χρήματά τις
ἀρετὴ είναι. Οὐχ ισπερ δ' ἡ ἐλευθεριότης διατείνει
περὶ πάσας τὰς ἐν χρήμασι πράξεις, ἀλλὰ περὶ τὰς
δαπανηρὰς μόνον· ἐν τούτοις δ' ὑπερέχει τῆς ἐλευθεριότητος μεγέθει. Καθάπερ γὰρ τοῦνομα αὐτὸ ὑποσημαίνει,
ἐν μεγέθει πρέπουσα δαπάνη ἐστίν. Τὸ δὲ μέγεθος πρός 2

also land purely located

τι· οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ δαπάνημα τριηράρχφ καὶ ἀρχιθεωρφ 3 Το πρέπον δή προς αὐτον, καὶ ἐν φ καὶ περὶ α. 'Ο δ' ἐν μικροῖς ἡ ἐν μετρίοις κατ' ἀξίαν δαπανών οὐ λέγεται μεγαλοπρεπής, οίον τὸ "πολλάκι δόσκον άλήτη." ό εν μεγάλοις ούτως. 'Ο μεν γάρ μεγαλοπρεπής ελευθέριος, ὁ δ' ἐλευθέριος οὐθέν μᾶλλον μεγαλοπρεπής. 4 Της τοιαύτης δ' έξεως η μεν ελλειψις μικραπρέπεια καλείται, η δ' ύπερβολή βαναυσία καὶ ἀπειροκαλία καὶ όσαι τοιαύται, οὐχ ὑπερβαλλουσαι τῷ μεγέθει περὶ δ δεί, αλλ' έν οίς ου δεί και ώς ου δεί λαμπρυνόμεναι. 5 υστερου δε περί αὐτῶν ερούμεν. Ο δε μεγαλοπρεπής ἐπιστήμονι ἔοικεν τὸ πρέπον γὰρ δύναται θεωρήσαι καὶ 6 δαπανήσαι μεγάλα ἐμμελως. "Ωσπερ γὰρ ἐν ἀρχή εἶ- Κ πομεν, ή έξις ταίε ενεργείαις δρίζεται, καὶ δυ εστίν. Αί δὴ τοῦ μεγαλοπρεποῦς δαπάναι μεγάλαι καὶ πρέπουσαι. Τοιαῦτα δὴ καὶ τὰ ἔργα· οὖτω γὰρ ἔσται μέγα δαπάνημα καὶ πρέπου τῷ ἔργῳ. "Ωστε τὸ μὲν ἔργου τῆς δαπάνης ἄξιου δεί είναι, τὴν δὲ δαπάνην τοῦ ἔργου, ἡ 7 καὶ ὑπερβάλλειν. Δαπανήσει δὲ τὰ τοιαῦτα ὁ μεγαλοπιρεπής του καλού ενεκα κοινόν γάρ τουτο ταις άρεταις. 8 Καὶ ἔτι ἡδέως καὶ προετικώς· ἡ γὰρ ἀκριβολογία μι-9 κροπρεπές. Και πως κάλλιστον και πρεπωδέστατον, σκεψαιτ' αν μαλλον ή πόσου και πως ελαχίστου. 10 Αναγκαίον δή και ελευθέριον τον μεγαλοπρεπή είναι. καὶ γὰρ ὁ έλευθέριος δαπανήσει ά δεί καὶ ώς δεί. "Εν τούτοις δὲ τὸ μέγα τοῦ μεγαλοπρεποῦς, οἶον μέγεθος, περί ταυτά της ελευθεριότητος ούσης, και από της ίσης δαπάνης τὸ ἔργον ποιήσει μεγαλοπρεπέστερον. Οὐ γάρ ή αὐτή ἀρετή κτήματος καὶ ἔργου· κτήμα μὲν γὰρ τὸ πλείστου ἄξιον τιμιώτατον, οδον χρυσός, έργον δε το μέγα καὶ καλόν. Τοῦ γὰο τοιούτου ἡ θεωρία θαυμαστή,

τὸ δὲ μεγαλυπρεπὲς θαυμαστόν. Καὶ ἔστιν ἔργου αρετη μεγαλοπρέπεια ἐν μεγέθει. • ` λουρι εκαλο

"Εστι δε τῶν δαπανημάτων οἶα λεγομεν τὰ τίμια, 11 5-1-1οίον τὰ περί θεούς ἀναθήματα καὶ κατασκευαὶ καὶ θυσίαι, όμοίως δὲ καὶ όσα περὶ πᾶν τὸ δαιμόνιον, καὶ όσα πρὸς τὸ κοινὸν εὐφιλοτίμητά ἐστιν, οἶον εἴ που χορηγείν οίονται δείν λαμπρώς ή τριηραρχείν ή και έστιαν την πόλιν. 'Εν ἄπασι δ' ὥσπερ είρηται καὶ πρὸς τὸν πράτ- 12 τοντα αναφέρεται τὸ τίς ὧν καὶ τίνων ὑπαρχόντων άξια γάρ δεί τούτων είναι, καὶ μή μόνον τῷ ἔργῷ άλλά καὶ τῷ ποιούντι πρέπειν. Διὸ πένης μέν οὐκ αν είη μεγαλο- 13 πρεπής ου γάρ έστιν άφ' ων πολλά δαπανήσει πρεπόντως ό δ' επιχειρών ηλίθιος παρά την άξιαν γάρ καὶ το δέον κατ' άρετην δε το ορθώς. Πρέπει δε και οίς 14 τὰ τοιαῦτα προϋπάρχει δι' αὐτῶν ή διὰ τῶν προγόνων ή ων αυτοίς μέτεστιν, και τοίς ευγενέσι και τοίς ενδόξοις καὶ όσα τοιαύτα πάντα γὰρ ταύτα μέγεθος έχει καὶ άξίωμα. Μάλιστα μέν ούν τοιούτος ό μεγαλοπρεπής, 15 καὶ ἐν τοις τοιούτοις δαπανήμασιν ἡ μεγαλοπρέπεια, ώσπερ είρηται μέγιστα γάρ καὶ έντιμότατα των δέ ίδίων όσα εἰσάπαξ γίνεται, οίον γάμος καὶ εί τι τοιούτον, καὶ εί περί τι πάσα ή πόλις σπουδάζει ή οί εν άξιώματι, καὶ περί ξένων δὲ ὑποδοχὰς καὶ ἀποστολὰς, καὶ δωρεὰς και άντιδωρεάς οὐ γὰρ εἰς έαυτὸν δαπανηρὸς ὁ μεγαλοπρεπής, άλλ' είς τὰ κοινά' τὰ δὲ δῶρα τοις ἀναθήμασιν έχει τι δμοιον. Μεγαλοπρεπούς δέ και οίκον κατα-16 σκευάσασθαι πρεπόντως τῷ πλούτω κόσμος γάρ τις καὶ ούτος. Καὶ περὶ ταῦτα μάλλον δαπανάν ὅσα πολυχρόνια των έργων κάλλιστα γάρ ταῦτα. Καὶ ἐν ἐκάστοις τὸ πρέπον οὐ γὰρ ταὐτὰ ἄρμόζει θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, 17 ούδ' έν ίερφ και τάφφ· και έπι των δαπανημάτων

time yours

a Brooker Chapman oursuggia

σφαίρα μέν γαρ ή λήκυθος ή καλλίστη έχει μεγαλοπρέπειαν παιδικού δώρου, ή δε τούτου τιμή μικρόν καί 19 ἀνελεύθερον. Διὰ τοῦτό ἐστι τοῦ μεγαλοπρεποῦς, ἐν

ολκ εὐυπέρβλητου, καὶ ἔχου κατ' ἀξίαν τοῦ δαπανήματος.
6 20 Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ μεγαλοπρεπής, ὁ δ' ὑπερβάλλων
καὶ βάναυσος τῷ παρὰ τὸ δέον ἀναλίσκειν ὑπερβάλλει,
ὥσπερ εἴρηται.

ο του ποιή γένει, μεγαλοπρεπώς ποιείν το γάρ τοιούτον

Έν γὰρ τοις μικροίς τῶν δαπανημάτων πολλὰ ἀναλίσκει καὶ λαμπρίνεται παρὰ μίλος, οἶον ἐρανιστὰς γαμικῶς ἐστιῶν, καὶ κωμφδοίς χορηγῶν ἐν τἢ παρόδφ πορφίραν εἰσφέρων, ὥσπερ οἱ Μεγαρεῖς. Καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ποιήσει οὐ τοῦ καλοῦ ἔνεκα, ἀλλὰ τὸν πλοῦτον ἐπιδεικνύμενος, καὶ διὰ ταῖτα οἰόμενος θαυμάζεσθαι, καὶ οὕ μὲν δεῖ πολλὰ ἀναλῶσαι, ὀλίγα δαπανῶν, οῦ δ΄ 21 ἀλίγα, πολλά. 'Ο δὲ μικροπρεπὴς περὶ πάντα ἐλλείψει, καὶ τὰ μέγιστα ἀναλῶσας ἐν μικρῷ τὸ καλὸν ἀπολεῖ, καὶ ὅ τι ἀν ποιἢ μέλλων, καὶ σκοπῶν πῶς ᾶν ἐλάχιστον

ἀναλώσαι, καὶ ταιτ' όδυρόμενος, καὶ πάντ' οἰύμενος
22 μείζω ποιείν ἢ δεί. Εἰσὶ μὲν οὖν αὶ ἔξεις αὐται κακίαι,
οὶ μὴν ὖιείδη γ' ἐπιφέρουσι διὰ τὸ μήτε βλαβεραὶ
τῷ πελας εἶναι, μήτε λίαν ἀσχήμονες.

7 (3) Ἡ δε μεγαλοψυχία περὶ μεγάλα μεν καὶ ἐκ τοῦ ὁνώματος ἔοικεν εἶναι, περὶ ποῖα δ' ἐστὶ πρῶτον λά-2 3ωμεν. Διαφέρει δ' οι θέν τὴν ἔξιν ἢ τὸν κατὰ τὴν εἴξιν σκοπείν. Δοκεῖ δὲ μεγαλύψυχος εἶναι ὁ μεγιίλων αἰτὸν αξιών ἄξιος ὧν. ὁ γὰρ μὴ κατ' ἀξίαν αὐτὸ ποιῶν ἤλίθιος, τῶν δὲ κατ' ἀἰρετὴν οἰδεὶς ἤλίθιος οἰδ' ἀνόητος.

Μεγαλόψυχος μέν οὖν ὁ εἰρημένος. 'Ο γὰρ μικρῶν 4 άξιος καὶ τούτων άξιων ξαυτόν σώφρων, μεγαλύψυχος δ' οῦ- ἐν μεγέθει γὰρ ἡ μεγαλοψυχία, ωσπερ καὶ τὸ 5 κάλλος ἐν μεγάλφ σώματι, οἱ μικροὶ δ' ἀστεῖοι καὶ σύμμετροι, καλοὶ δ' οῦ. 'Ο δὲ μεγάλων ἐαυτὸν ἀξιῶν 6 ἀνάξιος ών χαῦνος ὁ δὲ μειζύνων ἡ ἄξιος οὐ πᾶς χαῦνος. Ὁ δ' ελαττώνων ἡ ἄξιος μικρόψυχος, ἐάν 7 τε μεγάλων ἐάν τε μετρίων, ἐάν τε καὶ μικρῶν άξιος ων έτι ελαττόνων αύτον άξιοί. Καὶ μάλιστα άν δόξειεν ό μεγάλων ἄξιος. τί γὰρ ῶν ἐποίει, εἰ μή τοσούτων ήν ἄξιος; ἔστι δή ὁ μεγαλόψυχος δ τῷ μὲν μεγέθει ἄκρος, τῷ δὲ ὡς δεῖ μέσος· τοῦ γὰρ κατ' ἀξίαν αύτὸν ἀξιοῖ. Οἱ δ' ὑπερβάλλουσι καὶ έλλείπουσιν. Εὶ δὲ δὴ μεγάλων ἐαυτὸν ἀξιοί ἄξιος ὧν, 9 και μάλιστα τών μεγίστων, περί έν μάλιστα αν είη. Ή δ' ἀξία λέγεται πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀγαθά. Μέγιστον δὲ 10 τοῦτ' ἄν θείημεν ὁ τοῖς θεοῖς ἀπονέμομεν, καὶ οὖ μάλιστ' έφίενται οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς καλλίστοις άθλον. Τοιούτον δ ή τιμή μέγιστον γὰρ δὴ τούτο τῶν έκτὸς ἀγαθών. Περί τιμάς δή και ἀτιμίας ὁ μεγαλόψυχός έστιν ώς δεί. Καὶ ᾶνευ δὲ λόγου φαίνονται 11 οί μεγαλόψυχοι περί τιμήν είναι τιμής γάρ μάλισθ' οί μεγάλοι άξιοῦσιν ἐαυτοὺς, κατ' άξίαν δέ. 'Ο δὲ 12 μικρύψυχος έλλείπει καὶ πρὸς έαυτὸν καὶ πρὸς τὸ τοῦ μεγαλοψύχου άξίωμα. 'Ο δέ χαῦνος πρός έαυτόν μέν 13 ύπερβάλλει, οὐ μὴν τύν γε μεγαλύψυχον. Ο δὲ μεγα-14 λύψυχος, είπερ των μεγίστων άξιος, άριστος αν είη. μείζονος γάρ ἀεὶ ὁ βελτίων ἄξιος, καὶ μεγίστων ὁ ἄριστος. Τον ως άληθως άρα μεγαλόψυχον δεί άγαθον είναι. Καὶ δόξειε δ' αν είναι μεγαλοψύχου τὸ ἐν έκάστη άρετη μέγα. Οὐδαμῶς τ' ἄν Αρμόζοι μεγαλοψύχω 15

Φεύγειν παρασείσαντι, οὐδ' ἀδικεῖν τίνος γὰρ ενεκα πράξει αλσχρά, δ οὐθεν μέγα; καθ' έκαστα δ' έπισκοπουντι πάμπαν γελοίος φαίνοιτ' ζεν ο μεγαλόψυχος μή άγαθος ων. Οὐκ εἴη δ' ζεν οὐδε τιμής ἄξιος φαυλος ών της αρετής γαρ αθλον ή τιμή, και απονέμεται τοις 16 αγαθοίς. Εσικε μεν ουν ή μεγαλοψυχία οδον κόσμος τις είναι των άρετων μείζους γάρ αὐτάς ποιεί, καὶ οὐ γίνεται ανευ εκείνων. Διὰ τοῦτο χαλεπών τη άληθεία μεγαλύψυχον είναι· οὐ γὰρ οἰόν τε ἄνευ καλοκαγαθίας. 17 Μάλιστα μέν οὖν περὶ τιμὰς καὶ ἀτιμίας ὁ μεγαλόψυχός έστι, καὶ ἐπὶ μὲν ταῖς μεγάλαις καὶ ὑπὸ τῶν σπουδαίων μετρίως ήσθήσεται, ως των ολκείων τυγχάνων ή καλ έλαττόνων ἀρετῆς γὰρ παντελοῦς οὐκ ᾶν γένοιτο ἀξία τιμή· οὐ μὴν ἀλλ' ἀποδέξεταί γε τῷ μὴ ἔχειν αὐτοὺς μείζω αὐτῷ ἀπονέμειν. Τῆς δὲ παρὰ τῶν τυχόντων καὶ έπὶ μικροίς πάμπαν όλιγωρήσει· οὐ γὰρ τούτων άξιος. [•]Ομοίως δὲ καὶ ἀτιμίας· οὐ γὰρ ἔσται δικαί<mark>ως περὶ</mark> 18 αὐτών. Μάλιστα μέν οὖν έστὶν, ώσπερ εἴρηται, ὁ μεγαλόψυχος περί τιμάς, οὐ μὴν ἀλλά καὶ περί πλούτον καὶ δυναστείαν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν μετρίως ἔξει, ὅπως ἄν γίνηται, καὶ οὕτ' εὐτυχῶν περιχαρής ἔσται, οὕτ' ἀτυχῶν πεμίλυπος. Οὐδὲ γὰρ περὶ τιμήν ούτως έχει ώς μέγιστον δν. Αί γαρ δυναστείαι και ό πλούτος διὰ τὴν τιμήν ἐστιν αίρετά οι γοῦν ἔχοντες αὐτὰ τιμᾶσθαι δι' αὐτῶν βούλονται. Ο δὴ καὶ ἡ τιμὴ μικρών έστι, τούτφ καὶ τάλλα. Διὸ ὑπερόπται δοκοῦσιν 8 είναι. Δοκεί δε και τὰ εὐτυχήματα συμβάλλεσθαι πρὸς 19 μεγαλοψυχίαν. Οι γάρ εὐγενεῖς ἀξιοῦνται τιμῆς καὶ οἰ δυναστεύοντες ή οι πλουτοῦντες έν ύπεροχή γάρ, τὸ δ' ἀγαθῷ ὑπεμέχον πᾶν ἐντιμύτερον. Διὸ καὶ **τὰ** 20 τοιαθτα μεγαλοψυχοτέρους ποιεί· τιμώνται γάρ ύπο

τινών. Κατ' ἀλήθειαν δ' ὁ ἀγαθὸς μόνος τιμητέος. ὧ δ' αμφω υπάρχει, μαλλον αξιούται τιμης. Οί δ' ανευ άρετης τὰ τοιαύτα ἀγαθὰ ἔχοντες, ούτε δικαίως ἐαυτούς μεγάλων άξιούσιν, ούτε όρθως μεγαλόψυχοι λέγονται. ανευ γάρ άρετης παντελούς ούκ έστι ταύτα. Υπερόπται 21 δέ καὶ ὑβρισταὶ καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἔχοντες ἀγαθὰ γίγνουται. "Ανευ γαρ αρετής οὐ ράδιον φέρειν εμμελώς τὰ εὐτυχήματα· οὐ δυνάμενοι δὲ φέρειν καὶ οἰόμενοι των άλλων ύπερέχειν έκείνων μέν καταφρονούσιν, αύτοί δ' δ τι αν τύχωσι πράττουσιν. Μιμούνται γάρ τον μεγαλόψυχον ούχ δμοιοι όντες, τοῦτο δε δρωσιν εν οίς δύνανται τὰ μὲν οὖν κατ' ἀρετήν οὐ πράττουσι, καταφρονοῦσι δὲ τῶν ἄλλων. 'Ο δὲ μεγαλόψυχος δικαίως καταφρονεί 22 (δοξάζει γάρ άληθῶς), οἱ δὲ πολλοὶ τυχόντως. Οὐκ 23 έστι δὲ μικροκίνδυνος οὐδὲ φιλοκίνδυνος διὰ τὸ όλίγα τιμάν, μεγαλοκίνδυνος δέ, και όταν κινδυνεύη, άφειδής τοῦ βίου, ώς οὐκ ἄξιον δν πάντως ζην. Καὶ οἰος εὐ 24 ποιεῖν, εὐεργετούμενος δ' αἰσχύνεται. Τὸ μὲν γὰρ ύπερέχοντος, τὸ δ' ὑπερεχομένου. Καὶ ἀντευεργετικὸς πλειόνων ούτω γάρ προσοφλήσει ό ύπάρξας καὶ έσται εὖ πεπονθώς. Δοκοῦσι δὲ καὶ μνημονεύειν οὖς ἄν ποιή- 25 σωσιν εί, ων δ' άν πάθωσιν ού· έλάττων γάρ ὁ παθών εὐ τοῦ ποιήσαντος, βούλεται δ΄ ὑπερέχειν. Καὶ τὰ μέν ήδέως ἀκούει, τὰ δ' ἀηδώς. διὸ καὶ τὴν Θέτιν οὐ λέγειν τάς εὐεργεσίας τῷ Διί οὐδ' οἱ Λάκωνες πρὸς τοὺς 'Αθηναίους, άλλ' ά πεπόνθεσαν εδ. Μεγαλοψύχου δέ 26 και το μηθενός δείσθαι ή μόγις, ύπηρετείν δε προθύμως, καὶ πρὸς μέν τοὺς έν άξιώματι καὶ εὐτυχίαις μέγαν είναι, πρός δε τούς μέσους μέτριον τῶν μεν γὰρ ὑπερέχειν χαλεπόν καὶ σεμνόν, των δὲ ράδιον, καὶ ἐν ἐκείνοις μέν σεμνύνεσθαι οὐκ άγεννες, έν δε τοις ταπεινοίς φορ-

μαλλον τὰ αύτων έργα, ωσπερ οί γονείς καὶ οί ποιηταί. Πλουτείν δ' οὐ ράδιον τὸν έλευθέριον, μήτε ληπτικόν ουτα μήτε φυλακτικον, προετικον δε καὶ μή τιμώντα δι' 21 αυτά τὰ χρήματα άλλ' ενεκα τῆς δόσεως. Διὸ καὶ έγκα-.... is velpresetud <u>λεῖται τῇ τύχη</u> ὅτι οἱ μάλιστα ἄξιοι ὅντες ἤκιστα πλουτοῦσιν. Συμβαίνει δ' οὐκ ἀλόγως τοῦτο· οὐ γὰρ οδόν τε χρήματ' έχειν μη ἐπιμελούμενον ὅπως ἔχη, 42 ωσπερ οὐδ' ἐπὶ τῶν ᾶλλων. Οὐ μὴν δώσει γε οἶς οὐ δεί οὐδ' ὅτε μὴ δεί, οὐδ' ὅσα ἄλλα τοιαῦτα οὐ γὰρ αν έτι πράττοι κατά την έλευθεριότητα, και είς ταυτα 23 αναλώσας οὐκ αν έχοι είς α δεί αναλίσκειν. "Ωσπερ γὰρ εξρηται, ελευθέριος έστιν ο κατά την οὐσίαν δαπανών και είς α δεί: ο δ' ύπερβάλλων ασωτος. Διδ τους τυράννους οδ λέγομεν ασώτους το γάρ πληθος της κτήσεως οὐ δοκεί ράδιον είναι ταίς δόσεσι καὶ ταίς 24 δαπάναις ύπερβάλλειν. Της έλευθεριότητος δη μεσότητος ούσης περί χρημάτων δόσιν και ληψιν, ό έλευθέριος καὶ δώσει καὶ δαπανήσει είς ά δεῖ καὶ δσα δεῖ, όμοίως εν μικροίς και μεγάλοις, και ταθτα ήδέως και λήψεται δ' δθεν δεί καὶ όσα δεί. Της άρετης γάρ περί αμφω ούσης μεσότητος, ποιήσει αμφότερα ως δεί: επεται γὰρ τῆ ἐπιεικεῖ δόσει ἡ τοιαύτη λῆψις, ἡ δὲ μὴ τοιαύτη ἐναντία ἐστίν. Δὶ μὲν οὖν ἐπόμενωι γίγνονται τοιαίτη ἐναντία ἐστίν. Δὶ μὲν οὖν ἐπόμενωι γίγνονται το τοῦ αὐτῷ, al δ' ἐναντίαι δῆλον ὡς οῦ. 'Εὰν δὲ τοῦ καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού και τοῦν καινοικού και τοῦν καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού και τοῦν καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν καινοικού καινοικού και τοῦν και παρά το δέον και το καλώς έχον συμβαίνη αυτώ άνα-

λίσκειν, λυπήσεται, μετρίως δὲ καὶ ὡς δεῖ τῆς ἀρετῆς
γὰρ καὶ ἦδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι ἐφ' οἶς δεῖ καὶ ὡς δεῖ.
26 Καὶ εἰκοινώνητος δ' ἐστὶν ὁ ἐλευθέριος εἰς χρήματα·
δύναται γὰρ ἀδικεῖσθαι, μὴ τιμῶν γε τὰ χρήματα, καὶ
27 μᾶλλον ἀχθόμενος εἴ τι δέον μὴ ἀνάλωσεν ἡ λυπού-
μενος εἰ μὴ δέον τι ἀνάλωσε, καὶ τῷ Σιμωνίδη οὐκ

71

άρεσκύμενος. 'Ο δ' ἄσωτος καὶ έν τούτοις διαμαρτάνει 28 3 ούτε γάρ ήθεται εφ' οίς θεί, οὐθε ώς θεί, ούτε λυπείται. έσται δὲ προϊούσι φανερώτερον. Είρηται δ' ήμιν ότι 29 ύπερβολαί και έλλείψεις είσιν ή ασωτία και ή ανελευθερία, καὶ ἐν δυσὶν, ἐν δύσει καὶ λήψει· καὶ τὴν δαπάνην γάρ είς την δόσιν τίθεμεν. Ἡ μέν οδν ἀσωτία τῷ διδόναι καὶ μή λαμβάνειν ὑπερβάλλει, τῷ δὲ λαμβάνειν έλλείπει, ή δ' ανελευθερία τῷ διδόναι μέν έλλείπει, τῷ λαμβάνειν δ' υπερβάλλει, πλήν έπι μικροίς. Τὰ μέν 30 სων οπίνη ουν της ασωτίας ου πάνυ συνδυάζεται ου γάρ ράδιον 😘 🦄 μηδαμόθεν λαμβάνοντα πασι διδόναι ταχέως γάρ έπιλείπει ή οὐσία τοὺς ἰδιώτας διδόντας, οἵπερ καὶ δοκοῦσιν ασωτοι είναι' έπεὶ ο γε τοιούτος δύξειεν αν οὐ μικρφ 31 βελτίων είναι τοῦ ἀνελευθέρου. Εὐίατός τε γάρ ἐστι καὶ ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ ὑπὸ τῆς ἀπορίας, καὶ ἐπὶ τὸ μέσον δύναται έλθειν. "Εχει γάρ τὰ τοῦ έλευθερίουκαὶ γὰρ δίδωσι καὶ οὐ λαμβάνει, οὐδέτερον δ' ώς δεῖ οὐδ' εὐ. Εἰ δή τοῦτο ἐθισθείη, ή πως ἄλλως μεταβάλοι, είη αν έλευθέριος δώσει γάρ οις δεί, και ου λήψεται όθεν οὐ δεί. Διὸ καὶ δοκεί οὐκ είναι φαῦλος τὸ ήθος. οὐ γὰρ μοχθηροῦ οὐδ' ἀγεννοῦς τὸ ὑπερβαλλειν διδόντα καὶ μὴ λαμβάνοντα, ἠλιθίου δέ. Ο δὲ τοῦτον τὸν τρό- 32 πον ασωτος πυλύ δοκεί βελτίων τοῦ ανελευθέρου είναι διά τε τὰ εἰρημένα, καὶ ὅτι ὁ μὲν ὡφελεῖ πολλούς, ὁ δὲ οὐθένα, ἀλλ' οὐδ' αὐτόν. 'Αλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀσώτων, 33 καθάπερ είρηται, καὶ λαμβάνουσιν όθεν μή δεί, καὶ είσὶ κατά τοῦτο ἀνελεύθεροι. Ληπτικοί δε γίνονται διὰ τὸ 34 βούλεσθαι μέν αναλίσκειν, εύχερως δε τοῦτο ποιείν μή δύνασθαι· ταχὺ γὰρ ἐπιλείπει αὐτοὺς τὰ ὑπάρχοντα. ~ ᾿Αναγκάζονται οὖν ἐτέρωθεν πορίζειν. "Αμα δὲ καὶ διὰ τὸ μηθὲν τοῦ καλοῦ φροντίζειν όλιγώρως καὶ πάντοθεν ARISTOT, BTH

•

λαμβάνουσιν· διδύναι γὰρ ἐπιθυμοῦσι, τὸ δε πῶς ἡ 85 πόθεν οὐθὲν αὐτοῖς διαφέρει. Διόπερ οὐδ' έλευθέριοι al δόσεις αὐτῶν εἰσίν· οὐ γὰρ καλαὶ, οὐδὲ τούτου αὐ-τοῦ ἔνεκα, οὐδὲ ὡς δεῖ· ἀλλ' ἐνίστε οδς δεῖ πένεσθαι, τούτους πλουσίους ποιούσι, καὶ τοῖς μὲν μετρίοις τὰ ήθη οὐδεν ἄν δοίεν, τοίς δε κόλαξιν ή τιν άλλην ήδονην πορίζουσι πολλά. Διὸ καὶ ἀκόλαστοι αὐτῶν εἰσὶν οἱ πολλοί· εὐχερῶς γὰρ ἀναλίσκοντες καὶ εἰς τὰς ἀκολασίας δαπανηροί εἰσι, καὶ διὰ τὸ μὴ πρὸς τὸ καλὸν ζῆν πρὸς 36 τὰς ἡδονὰς ἀποκλίνουσιν. Ο μὲν οὖν ἄσωτος ἀπαιδαγώγητος γενόμενος είς ταῦτα μεταβαίνει, τυχών δ' έπι-37 μελείας είς το μέσον και το δέυν αφίκοιτ' αν. 'Η δ' ανελευθερία ανίατός έστιν δοκεί γαρ το γήρας και πάσα αδυναμία ανελευθέρους ποιείν. Και συμφυέστερον τοις ανθρώποις της ασωτίας· οι γάρ πολλοί φιλοχρήματοι 38 μάλλον ή δοτικοί. Καὶ διατείνει δ' έπὶ πολύ, καὶ πολυειδές έστιν πολλοί γάρ τρόποι δοκούσι της ανελευθερίας είναι. Έν δυσί γάρ ούσα, τη τ' έλλείψει της δόσεως καὶ τῆ ὑπερβολῆ τῆς λήψεως, οὐ πᾶσιν όλόκληρος παραγίνεται, ἀλλ' ἐνίστε χωρίζεται, καὶ οὶ μὲν τη λήψει ὑπερβάλλουσιν, οἱ δὲ τη δόσει έλλείπουσιν. :90 luiv yap ev rais rolaurals προσηγορίαις οδον φείδω- all din due be λοί, γλίσχροι, κίμβικες, πάντες τη δόσει έλλείπουσι, των δ' άλλοτρίων ούκ έφίενται ούδε βιούλονται λαμβάνειν, οἱ μὲν διά τινα ἐπιείκειαν καὶ εὐλάβειαν τῶν αλσχρών. Δοκούσι γάρ ένιοι ή φασί γε διά τούτο φυλάττειν, ίνα μή ποτ' αναγκασθώσιν αλσχρόν τι πραξαι. Τούτων δὲ καὶ ὁ κυμινοπρίστης καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος: ώνόμασται δ' ἀπὸ της ὑπερβολης τοῦ μηθενὶ ἄν δοῦναι.

40 Ol δ' αδ διά φόβον ἀπέχονται των άλλοτρίων, ως οὐ ράδιον τὸ αὐτὸν μὲν τὰ ἐτέρων λαμβάνειν, τὰ δ' αὐτοῦ

έτέρους μή αρέσκει ουν αυτοίς το μήτε λαμβάνειν μήτε διδόναι. Οἱ δ' αν κατά τὴν ληψιν ὑπερβάλλουσι τῶ πάντοθεν λαμβάνειν και παν, οίον οι τὰς ἀνελευθέρους έργασίας έργαζόμενοι, πορνοβοσκοί και πάντες οι τοιοῦτοι, καὶ τοκισταὶ κατὰ μικρον ἐπὶ πολλώ. Πάντες γὰρ ούτοι όθεν οὐ δεί λαμβάνουσι, καὶ ὁπόσον οὐ δεί. Κοι- 4! νὸν δ' ἐπ' αὐτοῖς ἡ αἰσχροκέρδεια φαίνεται πάντες γὰρ ένεκα κέρδους, καὶ τούτου μικρού, ἀνείδη ὑπομένουσιν. Τούς γάρ τὰ μεγάλα μὴ ὅθεν δὲ δεῖ λαμβάνοντας, μηδὲ 42 ά δεί, ού λέγομεν ανελευθέρους, οίον τούς τυράννους πόλεις πορθούντας καὶ ἱερὰ συλώντας, ἀλλὰ πονηρούς μάλλον και άσεβεις και άδίκους. Ο μέντοι κυβευτής και 43 ο λωποδύτης και ο ληστής των ανελευθέρων είσιν αισχροκερδείς γάρ. Κέρδους γάρ ένεκεν άμφότεροι πραγματεύονται και ονείδη ύπομένουσιν, και οί μεν κινδύνους τοὺς μεγίστους ἔνεκα τοῦ λήμματος, οἱ δ' ἀπὸ τῶν φίλων κερδαίνουσιν, οίς δεί διδόναι. 'Αμφότεροι δή όθεν οὐ δεῖ κερδαίνειν βουλόμενοι αἰσχροκερδεῖς, καὶ πασαι δή αι τοιαίται λήψεις ανελεύθεροι. Εικότως δε 44 τη έλευθεριότητι ανελευθερία έναντίον λέγεται μείζον τε γάρ έστι κακὸν τῆς ἀσωτίας, καὶ μᾶλλον ἐπὶ ταύτην άμαρτάνουσιν ή κατά την λεχθείσαν άσωτίαν.

Περί μεν οδυ έλευθεριότητος καὶ τῶν ἀντικειμένων 45

κακιών τοσαῦτ' εἰρήσθω.

Δόξειε δ' αν ακόλουθον είναι και περι μεγαλοπρε-(2) 4
πείας διελθείν δοκεί γαρ και αυτή περι χρήματά τις
άρετή είναι. Οὐχ ὥσπερ δ' ή ελευθεριότης διατείνει
περι πάσας τὰς εν χρήμασι πράξεις, ἀλλὰ περι τὰς
δαπανηρὰς μόνου εν τούτοις δ' ὑπερέχει τῆς ελευθεριότητος μεγέθει. Καθάπερ γὰρ τοῦνομα αὐτὸ ὑποσημαίνει,
εν μεγέθει πρέπουσα δαπάνη ἐστίν. Τὸ δὲ μέγεθος πρός 2

τι οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ δαπάνημα τριηράρχο καὶ ἀρχιθεωρφ. 3 Το πρέπου δή προς αὐτου, καὶ ἐυ φ καὶ περὶ α. 'Ο δ' ἐν μικροίς ἡ ἐν μετρίοις κατ' ἀξίαυ δαπανώμ οὐ λέγεται μεγαλοπρεπής, οίον τὸ "πολλάκι δόσκον ἀλήτη." ό έν μεγάλοις ούτως. 'Ο μέν γάρ μεγαλοπρεπής έλευθέριος, ὁ δ' έλευθέριος οὐθέν μαλλον μεγαλοπρεπής. 4 Της τοιαύτης δ' έξεως ή μεν έλλειψις μικροπρέπεια καλείται, ή δ' ὑπερβολή βαναυσία καὶ ἀπειροκαλία καὶ όσαι τοιαθται, οθχ υπερβάλλουσαι τῷ μεγέθει περὶ ά δεί, αλλ' έν οίς οὐ δεί καὶ ώς οὐ δεί λαμπρυνόμεναι. 5 υστερον δε περί αὐτών ερούμεν. Ο δε μεγαλοπρεπής έπιστήμονι ἔοικεν· τὸ πρέπον γὰρ δύναται θεωρῆσαι καὶ 6 δαπανῆσαι μεγάλα ἐμμελώς. "Ωσπερ γὰρ ἐν ἀρχῷ εἴ- Κ πομεν, ή έξις ταίε ένεργείαις δρίζεται, και ων έστίν. Αί δή του μεγαλοπρεπούς δαπάναι μεγάλαι και πρέπουσαι. Τοιαύτα δή καὶ τὰ ἔργα· οὕτω γὰρ ἔσται μέγα δαπάνημα καὶ πρέπου τῷ ἔργῳ. "Ωστε τὸ μὲν ἔργου τῆς δαπάνης άξιον δεί είναι, την δε δαπάνην του έργου, ή 7 καὶ ὑπερβάλλειν. Δαπανήσει δὲ τὰ τοιαῦτα ὁ μεγαλοπρεπής του καλού ένεκα κοινόν γάρ τουτο ταις άρεταις. 8 Καὶ ἔτι ἡδέως καὶ προετικῶς ἡ γὰρ ἀκριβολογία μι-9 κροπρεπές. Και πως κάλλιστον και πρεπωδέστατον, σκέψαιτ' αν μαλλον ή πόσου και πώς έλαχίστου. 10 Αναγκαίον δή και έλευθέριον τον μεγαλοπρεπή είναι· καὶ γὰρ ὁ ελευθέριος δαπανήσει ά δει καὶ ώς δει. Έν τούτοις δε το μέγα του μεγαλοπρεπους, οξον μέγεθος, περί ταὐτά της έλευθεριότητος ούσης, και άπο της ίσης δαπάνης τὸ ἔργον ποιήσει μεγαλοπρεπέστερον. Οὐ γὰρ ή αὐτή ἀρετή κτήματος καὶ ἔργου κτήμα μὲν γὰρ τὸ πλείστου άξιον τιμιώτατον, οδον χρυσός, έργον δε τό μέγα καὶ καλόν. Τοῦ γὰο τοιούτου ἡ θεωρία θαυμαστή,

οίον τὰ περὶ θεοὺς ἀναθήματα καὶ κατασκευαὶ καὶ θυσίαι, δμοίως δὲ καὶ ὅσα περὶ πᾶν τὸ δαιμόνιον, καὶ ὅσα πρὸς

icha arten

τὸ κοινὸν εὐφιλοτίμητά έστιν, οίον εί που χορηγείν οίονται δείν λαμπρώς ή τριηραρχείν ή καὶ έστιαν την πόλιν. Έν απασι δ' ωσπερ είρηται καὶ πρὸς τὸν πράτ- 12 τοντα αναφέρεται το τίς ων και τίνων υπαρχύντων άξια γάρ δεί τούτων είναι, καὶ μὴ μόνον τῷ ἔργῷ ἀλλὰ καὶ τῷ ποιοῦντι πρέπειν. Διὸ πένης μέν οὐκ αν είη μεγαλο- 13 πρεπής ου γάρ έστιν αφ' ων πολλά δαπανήσει πρεπόντως δ δ' επιχειρών ηλίθιος παρά την άξιαν γάρ καὶ το δέου κατ' άρετην δε το όρθως. Πρέπει δε και οίς 14 τὰ τοιαῦτα προϋπάρχει δι' αὐτῶν ἡ διὰ τῶν προγόνων η δυν αυτοίς μέτεστιν, και τοίς εθγενέσι και τοίς ένδοξοις καὶ δσα τοιαῦτα· πάντα γὰρ ταῦτα μέγεθος ἔχει καὶ άξίωμα. Μάλιστα μέν ουν τοιούτος ο μεγαλοπρεπής, 15 καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις δαπανήμασιν ἡ μεγαλοπρέπεια, δοπερ είρηται μέγιστα γάρ καὶ έντιμότατα των δέ ιδίων όσα είσάπαξ γίνεται, οίον γάμος καὶ εί τι τοιούτον, καὶ εὶ περί τι πάσα ἡ πόλις σπουδάζει ἡ οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ περὶ ξένων δὲ ὑποδοχὰς καὶ ἀποστολὰς, καὶ δωρεὰς καὶ ἀντιδωρεάς οὐ γὰρ εἰς ἐαυτὸν δαπανηρὸς ὁ μεγαλοπρεπής, άλλ' είς τὰ κοινά' τὰ δὲ δῶρα τοις ἀναθήμασιν έχει τι ομοιον. Μεγαλοπρεπούς δέ καὶ οίκον κατα-16 σκευάσασθαι πρεπόντως τῷ πλούτῳ· κόσμος γάρ τις καὶ ούτος. Καὶ περὶ ταῦτα μάλλον δαπανάν ὅσα πολυχρόνια των έργων κάλλιστα γάρ ταῦτα. Καὶ ἐν ἐκάστοις τὸ πρέπον· οὐ γὰρ ταὐτὰ άρμόζει θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, 17 ούδ' ἐν ἱερῷ καὶ τάφῳ· καὶ ἐπὶ τῶν δαπανημάτων

and france eas

ἔκαστον μέγα ἐν τῷ γένει, καὶ μεγαλοπρεπέστατον μὲν.
τὸ ἐν μεγάλφ μέγα, ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐν τούτοις μέγα. Υ
18 Καὶ διαφέρει τὸ ἐν τῷ ἔργφ μέγα τοῦ ἐν τῷ δαπανήματι·
σφαῖρα μὲν γὰρ ἢ λήκυθος ἡ καλλίστη ἔχει μεγαλοπρέπειαν παιδικοῦ δώρου, ἡ δὲ τούτου τιμὴ μικρὸν καὶ
19 ἀνελεύθερον. Διὰ τοῦτό ἐστι τοῦ μεγαλοπρεποῦς, ἐν
ῷ ἄν ποιῆ γένει, μεγαλοπρεπῶς ποιεῖν· τὸ γὰρ τοιοῦτον
οὐκ εὐυπέρβλητον, καὶ ἔχον κατ' ἀξίαν τοῦ δαπανήματος.
6 20 Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ μεγαλοπρεπὴς, ὁ δ' ὑπερβάλλων

3 20 Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ μεγαλοπρεπὴς, ὁ δ' ὑπερβάλλων καὶ βάναυσος τῷ παρὰ τὸ δέον ἀναλίσκειν ὑπερβάλλει, ὥσπερ εἴρηται.

Έν γὰρ τοῖς μικροῖς τῶν δαπανημάτων πολλὰ ἀναλίσκει καὶ λαμπρίνεται παρὰ μέλος, οἶον ἐρανιστὰς γαμικῶς ἐστιῶν, καὶ κωμφδοῖς χορηγῶν ἐν τἢ παρόδφ πορφίραν εἰσφέρων, ὥσπερ οἱ Μεγαρεῖς. Καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ποιήσει οἰ τοῦ καλοῦ ἔνεκα, ἀλλὰ τὸν πλοῦτον ἐπιδεικνύμενος, καὶ διὰ ταῦτα οἰόμενος θαυμάζεσθαι, καὶ οῦ μὲν δεῖ πολλὰ ἀναλῶσαι, ὀλίγα δαπανῶν, οῦ δ' 21 ὀλίγα, πολλά. 'Ο δὲ μικροπρεπὴς περὶ πάντα ἐλλείψει, καὶ τὰ μέγιστα ἀναλῶσας ἐν μικρῷ τὸ καλὸν ἀπολεί, καὶ ὅ τι ἀν ποιῆ μέλλων, καὶ σκοπῶν πῶς ἀν ἐλάχιστον ἀναλώσαι, καὶ ταῦτ' ὀδυρόμενος, καὶ πάντ' οἰόμενος 22 μείζω ποιεῖν ἢ δεῖ. Εἰσὶ μὲν οῦν αὶ ἔξεις αὖται κακίαι, οὺ μὴν ὀνείδη γ' ἐπιφέρουσι διὰ τὸ μήτε βλαβεραὶ τῷ πέλας εἶναι, μήτε λίαν ἀσχήμονες.

(3) 'Η δὲ μεγαλοψυχία περί μεγάλα μὲν καὶ ἐκ τοῦ δνόματος ἔοικεν εἶναι, περὶ ποῖα δ' ἐστὶ πρῶτον λά-2 βωμεν. Διαφέρει δ' οἰθὲν τὴν ἔξιν ἢ τὸν κατὰ τὴν 3 ἔξιν σκοπεῖν. Δοκεῖ δὲ μεγαλόψυχος εἶναι ὁ μεγιίλων αὐτὸν ἀξιῶν ἄξιος ὧν ὁ γὰρ μὴ κατ' ἀξίαν αὐτὸ ποιῶν ἡλίθιος, τῶν δὲ κατ' ἀρετὴν οὐδεὶς ἡλίθιος οὐδ' ἀνόητος.

άξιος και τούτων άξιων ξαυτόν σώφρων, μεγαλύψυχος

δ' ου το μεγέθει γαρ ή μεγαλοψυχία, ωσπερ και τό 5 κάλλος ἐν μεγάλφ σώματι, οἱ μικροὶ δ' ἀστεῖοι καὶ σύμμετροι, καλοὶ δ' οῦ. Ὁ δὲ μεγάλων ἐαυτὸν ἀξιῶν 6 ανάξιος ών χαθνος ό δε μειζάνων ή αξιος οθ πας χαύνος. 'Ο δ' έλαττώνων ή ἄξιος μικρόψυχος, εάν 7 τε μεγάλων εάν τε μετρίων, εάν τε καὶ μικρών άξιος δυ έτι έλαττόνων αύτον άξιοι. Και μάλιστα αν δόξειεν ό μεγάλων αξιος: τί γὰρ αν ἐποίει, εἰ μὴ τοσούτων ἢν αξιος; ἔστι δὴ ὁ μεγαλόψυχος 8 τῷ μὲν μεγέθει ακρος, τῷ δὲ ὡς δεῖ μέσος: τοῦ γὰρ κατ' αξίαν αυτον αξιοί. Οι δ' υπερβάλλουσι και έλλείπουσιν. Εί δε δή μεγάλων έαυτον άξιοι άξιος ων, 9 καὶ μάλιστα τῶν μεγίστων, περὶ ἐν μάλιστα ἄν εἶη.
'Η δ' ἀξία λέγεται πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀγαθά. Μέγιστον δὲ 10 τοῦτ' ἀν θείημεν ὁ τοῖς θεοῖς ἀπονέμομεν, καὶ οὖ μάλιστ' έφίενται οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς καλλίστοις άθλον. Τοιούτον δ' ή τιμή· μέγιστον γὰρ δὴ τοῦτο τῶν έκτὸς ἀγαθών. Περὶ τιμὰς δη καὶ ἀτιμίας ο μεγα-λόψυχος ἐστιν ὡς δεῖ. Καὶ ἄνευ δὲ λόγου φαίνονται 11 οὶ μεγαλόψυχοι περὶ τιμὴν εἶναι· τιμῆς γὰρ μάλισθ' οἱ μεγάλοι ἀξιοῦσιν ἐαυτοὺς, κατ' ἀξίαν δέ. Ο δὲ 12μικρόψυχος έλλείπει και πρός έαυτον και πρός το τοῦ μεγαλοψύχου ἀξίωμα. Ο δε χαῦνος πρὸς εαυτὸν μεν 13 ύπερβάλλει, οὐ μὴν τύν γε μεγαλύψυχον. Ο δὲ μεγα- 14 λύψυχος, είπερ των μεγίστων άξιος, άριστος αν είημείζονος γάρ ἀεὶ ὁ βελτίων ἄξιος, καὶ μεγίστων ὁ ἄριστος. Τὸν ὡς ἀληθῶς ἄρα μεγαλόψυχον δεῖ ἀγαθὸν είναι. Καὶ δόξειε δ' αν είναι μεγαλοψύχου το εν εκάστη άρετη μέγα. Οὐδαμῶς τ' ἀν άρμάζοι μεγαλοψύχω 15 ging his armi

φεύγειν παρασείσαντι, οὐδ' ἀδικεῖν τίνος γὰρ ενεκα πράξει αλσχρά, ο οὐθεν μέγα; καθ' εκαστα δ' επισκοπούντι πάμπαν γελοίος φαίνοιτ' αν δ μεγαλόψυχος μή άγαθὸς ων. Οὐκ εῖη δ' αν οὐδε τιμης ἄξιος φαῦλος ών της αρετής γαρ άθλον ή τιμή, και απονέμεται τοίς 16 αγαθοίς. Εσικε μεν ουν ή μεγαλοψυχία οίον κόσμος τις είναι των άρετων μείζους γάρ αὐτάς ποιεί, καὶ οὐ γίνεται ἄνευ ἐκείνων. Διὰ τοῦτο χαλεπὸν τῆ ἀληθεία μεγαλόψυχον είναι οὐ γὰρ οἰόν τε ἄνευ καλοκαγαθίας. 17 Μάλιστα μεν ούν περί τιμάς και ατιμίας ὁ μεγαλόψυχός έστι, καὶ ἐπὶ μὲν ταις μεγάλαις καὶ ὑπὸ τῶν σπουδαίων μετρίως ήσθήσεται, ως των ολκείων τυγχάνων ή καὶ έλαττόνων άρετης γὰρ παντελοῦς οὐκ ἄν γένοιτο ἀξία τιμή· οὐ μὴν άλλ' ἀποδέξεταί γε τῷ μὴ ἔχειν αὐτοὺς μείζω αὐτῷ ἀπονέμειν. Τῆς δὲ παρὰ τῶν τυχύντων καὶ έπὶ μικροίς πάμπαν όλιγωρήσει· οὐ γὰρ τούτων ἄξιος. 'Ομοίως δὲ καὶ ἀτιμίας οὐ γὰρ ἔσται δικαίως περὶ 18 αὐτύν. Μάλιστα μὲν οὖν ἐστὶν, ισπερ εἴρηται, ὁ μεγαλόψυχος περί τιμάς, οὐ μὴν άλλά και περί πλοῦτον καὶ δυναστείαν καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν μετρίως εξει, ὅπως ἄν γίνηται, καὶ οὕτ' εὐτυχῶν περιχαρής ἔσται, οὕτ' ἀτυχῶν περίλυπος. Οὐδὲ γὰρ περὶ τιμὴν οὕτως ἔχει ὡς μέγιστον ὄν. Αὶ γὰρ δυναστείαι καὶ ὁ πλούτος διὰ την τιμήν έστιν αίρετά οι γουν έχοντες αυτά τιμάσθαι δι' αυτών βούλονται. Ο δη καὶ ή τιμή μικρύν έστι, τούτφ καὶ τάλλα. Διὸ ὑπερόπται δοκοῦσιν 8 είναι. Δοκεί δὲ καὶ τὰ εὐτυχήματα συμβάλλεσθαι πρὸς 19 μεγαλοψυχίαν. Οἱ γὰρ εὐγενεῖς ἀξιοῦνται τιμῆς καὶ οἱ δυναστεύοντες ἡ οἱ πλουτοῦντες ἐν ὑπεροχῆ γὰρ, τὸ δ' αγαθώ ύπεμέχου παν εντιμότερου. Διὸ καὶ τὰ 20 τοιαθτα μεγαλοψυχοτέρους ποιεί· τιμώνται γάρ ύπό

τινών. Κατ' ἀλήθειαν δ' ὁ ἀγαθὸς μόνος τιμητέος. ὧ δ' άμφω ὑπάρχει, μᾶλλον ἀξιοῦται τιμης. Οἱ δ' ἄνευ ἀρετης τὰ τοιαύτα ἀγαθὰ ἔχοντες, οὕτε δικαίως ἐαυτούς μεγάλων άξιουσιν, ούτε όρθως μεγαλόψυχοι λέγονται. άνευ γαρ άρετης παντελούς ούκ έστι ταύτα. Υπερόπται 21 δέ καὶ ύβρισταὶ καὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἔχοντες ἀγαθὰ γίγνονται. "Ανευ γάρ άρετης οὐ ράδιον φέρειν έμμελώς τὰ εὐτυχήματα οὐ δυνάμενοι δὲ φέρειν καὶ οἰόμενοι τῶν άλλων ὑπερέχειν ἐκείνων μέν καταφρονοῦσιν, αὐτοὶ δ' ὅ τι αν τύχωσι πράττουσιν. Μιμούνται γάρ τον μεγαλόψυχον ούχ ομοιοι όντες, τοῦτο δὲ δρῶσιν ἐν οἶς δύνανται τὰ μέν οὖν κατ' ἀρετήν οὐ πράττουσι, καταφρονοῦσι δὲ τῶν ἄλλων. Ο δὲ μεγαλόψυχος δικαίως καταφρονεί 22 (δοξάζει γὰρ ἀληθῶς), οἱ δὲ πολλοὶ τυχόντως. Οὐκ 23 έστι δέ μικροκίνδυνος οὐδέ φιλοκίνδυνος διὰ τὸ ολίγα τιμάν, μεγαλοκίνδυνος δέ, καὶ ὅταν κινδυνεύη, ἀφειδής τοῦ βίου, ὡς οὐκ ἄξιον δν πάντως ζῆν. Καὶ οἰος εὖ 24 ποιεῖν, εὖεργετούμενος δ' αἰσχύνεται. Τὸ μὲν γὰρ ύπερέχουτος, τὸ δ' ὑπερεχομένου. Καὶ ἀντευεργετικός πλειόνων ούτω γάρ προσοφλήσει ό υπάρξας καὶ έσται εὖ πεπονθώς. Δοκοῦσι δὲ καὶ μνημονεύειν οὖς ἄν ποιή- 25 σωσιν εδ, ων δ' αν πάθωσιν οδ. έλάττων γαρ ὁ παθων εὖ τοῦ ποιήσαντος, βούλεται δ' ὑπερέχειν. Καὶ τὰ μέν ήδέως ἀκούει, τὰ δ' ἀηδῶς. διὸ καὶ τὴν Θέτιν οὐ λέγειν τάς εὐεργεσίας τῷ Δεί οὐδ οἱ Λάκωνες πρὸς τοὺς 'Αθηναίους, άλλ' ά πεπόνθεσαν εδ. Μεγαλοψύχου δέ 26 καὶ τὸ μηθενὸς δεῖσθαι ή μόγις, ὑπηρετεῖν δὲ προθύμως, καὶ πρός μέν τους έν άξιώματι καὶ εὐτυχίαις μέγαν είναι, πρός δε τούς μέσους μέτριον των μέν γάρ ύπερέχειν χαλεπόν και σεμνόν, των δε ράδιον, και εν εκείνοις μέν σεμνύνεσθαι ούκ άγεννές, έν δέ τοις ταπεινοίς φορἔντιμα μὴ ἰέναι, ἡ οῦ πρωτεύουσιν ἄλλοι· καὶ ἀργὸν

είναι καὶ μελλητήν, ἀλλ' ή ὅπου τιμή μεγάλη ή ἔργον. Καὶ ολίγων μέν πρακτικόν, μεγάλων δέ καὶ δνομαστών. 18 Αναγκαΐον δέ και φανερόμισον είναι και φανερόφιλον τὸ γὰρ λανθάνειν Φοβουμένου. Καὶ μέλειν τῆς ἀληθείας μαλλον ή της δόξης, και λέγειν και πράττειν φανερώς. παρρησιαστής γάρ διά τὸ καταφρονείν. Διὸ καὶ άληθευτικός, πλήν όσα μή δι' είρωνείαν' είρωνα δε πρός 29 τους πολλούς. Καὶ πρός άλλον μή δύνασθαι ζην άλλ' η πρός φίλον δουλικόν γάρ, διό και πάντες οι κόλακες θητικοί και οι ταπεινοί κόλακες. Οὐδε θαυμαστικύς 30 οὐθὲν γὰρ μέγα αὐτῷ ἐστίν. Οὐδὲ μνησίκακος οὐ γὰρ μεγαλοψύχου το απομνημονεύειν, άλλως τε και κακά, 31 άλλα μαλλον παροράν. Οὐδ' ἀνθρωπολόγος οῦτε γαρ περί αύτου έρει ούτε περί έτερου ούτε γάρ ίνα επαινήται μέλει αὐτῷ, οῦθ' ὅπως οἱ ἄλλοι ψέγωνται' οὐδ' αὖ επαινετικός εστιν διόπερ οὐδε κακολόγος, οὐδε τῶν 32 έχθρών, εί μή δι' ὕβριν. Καὶ περὶ ἀναγκαίων ἡ μικρών ηκιστα δλοφυρτικός και δεητικός σπουδάζοντος γάρ 33 ούτως έχειν περί ταύτα. Καὶ οίος κεκτήσθαι μάλλον τὰ καλά καὶ ἄκαρπα τῶν καρπίμων καὶ ἀφελίμων αὐτάρ-34 κους γάρ μάλλον. Καὶ κίνησις δὲ βραδεία τοῦ μεγαλοψύχου δοκεί είναι, και φωνή βαρεία, και λέξις στάσιμος ου γάρ σπευστικός ό περί όλίγα σπουδάζων, ούδε σύντονος ο μηθεν μέγα ολόμενος ή δ' οξυφωνία καὶ ή ταχυτής διὰ τούτων. Τοιοῦτος μεν οὖν ό μεγαλόψυχος, ὁ δ' ελλείπων μικρόψυχος, ὁ δ' ὑπερβάλλων 35 χαθνος. Οὐ κακοὶ μέν οὖν δοκοθσιν είναι οὐδ' οὖτοι' οὐ γὰρ κακοποιοί εἰσιν ἡμαρτημένοι δέ. Ὁ μὲν γὰρ μικρόψυχος, ἄξιος ὧν ἀγαθῶν, ἐαυτὸν ἀποστερεῖ ὧν

ἄξιός έστι, καὶ ἔοικε κακὸν ἔχειν τι ἐκ τοῦ μὴ ἀξιοῦν ἐαυτόν τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγνοεῖν δ' ἐαυτόν ὼρέγετο γὰρ ἄν ὧν ἄξιος ἢν, ἀγαθῶν γε ὄντων. Οὐ μὴν ἢλίθιοί γε οἱ τοιοῦτοι δοκοῦσιν εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον ὀκνηροί. Ἡ τοιαὑτη δὲ δόξα δοκεῖ καὶ χείρους ποιεῖν ἔκαστοι γὰρ ἐφίενται τῶν κατ' ἀξίαν, ἀφίστανται δὲ καὶ τῶν πράξεων τῶν καλῶν καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὡς ἀνάξιοι ὅντες, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν. Οἱ δὲ χαῦνοι ἢλίθιοι 36 καὶ ἐαυτοὺς ἀγνοοῦντες, καὶ ταῦτ' ἐπιφανῶς ὡς γὰρ ἄξιοι ὅντες τοῖς ἐντίμοις ἐπιχειροῦσιν, εἶτα ἐξελέγχονται καὶ ἐσθῆτι κοσμοῦνται καὶ σχήματι καὶ τοῖς τοιοῦτοις, καὶ βούλονται τὰ εὐτυχήματα φανερὰ εἶναι αὐτῶν, καὶ λέγουσι περὶ αὐτῶν, ὡς διὰ τούτων τιμηθησόμενοι. ᾿Αντιτίθεται δὲ τῆ μεγαλοψυχία ἡ μικροψυχία μᾶλλον 37 τῆς χαυνότητος καὶ γὰρ γίγνεται μᾶλλον καὶ χείρον ἐστῦν.

Ή μεν οὖν μεγαλοψυχία περὶ τιμήν ἐστι μεγάλην, 38 ὅσπερ εἴρηται ἔοικε δὲ καὶ περὶ ταύτην εἶναι ἀρετή τις, (4) 10 καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις ἐλέχθη, ἢ δόξειεν ἄν παραπλησίως ἔχειν πρὸς τὴν μεγαλοψυχίαν ὥσπερ καὶ ἡ ἐλευθεριότης πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν. "Αμφω γὰρ αἴται τοῦ μὲν μεγάλου ἀφεστᾶσι, περὶ δὲ τὰ μέτρια καὶ τὰ μικρὰ διατιθέασιν ἡμᾶς ὡς δεῖ. "Ωσπερ δ' ἐν λήψει 2 καὶ δόσει χρημάτων μεσότης ἔστι καὶ ὑπερβολή τε καὶ ἔλλειψις, οὖτω καὶ ἐν τιμῆς ὀρέξει τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ ἔτιμῆς ἀρέξει Τὸν τε γὰρ φιλότι- 3 μον ψέγομεν ὡς καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ, καὶ ὅθεν οὐ δεῖ, τῆς τιμῆς ἐψιεμενον, τόν τε ἀφιλότιμον, ὡς οὐδ' ἐπὶ τοῖς καλοῖς προαιρούμενον τιμᾶσθαι. "Εστι δ' ὅτε τὸν φιλότιμον ὡς πέτριον καὶ σώφρονα, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς

πρώτοις εἴπομεν. Δῆλον δ' στι πλεοναχῶς τοῦ φιλοτοιούτου λεγομένου, οὐκ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀεὶ φέρομεν τὸν φιλότιμον, ἀλλὶ ἐπαινούντες μὲν, ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ οἱ πολλοὶ, ψέγοντες δ' ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ δεῖ. 'Ανωνύμου δ' οὕσης τῆς μεσύτητος, ὡς ἐρήμης ἔοικεν ἀμφισβητεῖν τὰ ἄκρα· ἐν οἶς δ' ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις, καὶ τὸ 5 μέσον. 'Ορέγονται δὲ τιμῆς καὶ μᾶλλον ἢ δεῖ, καὶ ἤττον, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὡς δεῖ ἐπαινεῖται γοῦν ἡ ἔξις αῦτη, μεσότης οὖσα περὶ τιμὴν ἀνώνυμος. Φαίνεται δὲ πὸς κρὶν τὴν φιλοτιμίαν ἀφιλοτιμία, πρὸς δὲ τὴν ἀφιλοτιμίαν ἀριλοτιμία, πρὸς δὲ τὴν ἀφιλοτιμίαν ἀριλοτιμίαν ἀριλοτ

11 (δ) Πραότης δ' ἐστὶ μὲν μεσύτης περὶ ὀργὰς, ἀνωνύμου δ' ὅντος τοῦ μέσου, σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄκρων, ἐπὶ τὸν μέσον τὴν πραότητα φέρομεν, πρὸς τὴν ἔλλειψιν ἀποκ-2 λίνουσαν, ἀνώνυμον οὕσαν. 'Η δ' ὑπερβολὴ ὀργιλότης τις λέγοιτ' ἄν. Τὸ μὲν γὰρ πάθος ἐστὶν ὀργὴ, τὰ δ' 3 ἐμποιοῦντα πολλὰ καὶ διαφέροντα. 'Ο μὲν οὖν ἐφ' οἷς δεῖ, καὶ οἷς δεῖ, ὀργιζόμενος, ἔτι δὲ καὶ ὡς δεῖ, καὶ ὅτε, καὶ ὅσον χρόνον, ἐπαινεῖται· πρῶςς δὴ οὖτος ἄν εἴη, εἴπερ ἡ πραότης ἐπαινεῖται· πρῶςς δὴ οὖτος ἄν εἴη, εἴπερ ἡ πραότης ἐπαινεῖται. Βούλεται γὰρ ὁ πρῶςς ἀτάραχος εἶναι, καὶ μὴ ἄγεσθαι ὑπὸ τοῦ πάθους, ἀλλ' ὡς ἄν ὁ λύγος τάξη, οὕτω καὶ ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον χαλεπαίνειν. 'Λμαρτάνειν δὲ δοκεῖ μᾶλλον 4 ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν' οὐ γὰρ τιμωρητικός ὁ πρῶςς, ἀλλὰ δ μᾶλλον συγγνωμονικός. 'Η δ' ἔλλειψις, εἴτ' ἀοργησία τίς ἐστιν, εἴδ' ὅ τι δή ποτε, ψέγεται. Οἱ γὰρ μὴ ὀργιζόμενοι ἐφ' οἶς δεῖ ἡλίθιοι δοκοῦσιν εἶναι, καὶ οἱ μὴ ὡς δεῖ, 6 μηδ' ὅτε, μηδ' οἷς δεῖ· δοκεῖ γὰρ οὐκ αἰσθάνεσθαι οἰδὲ

λυπείσθαι, μή δριγιζόμενός τε ούκ είναι άμυντικός. Τὸ δέ προπηλακιζόμενον ἀνέχεσθαι καὶ τοὺς οἰκείους περιοράν άνδραποδώδες. 'Η δ' ὑπερβολή κατὰ πάντα μὲν γίνεται' 7 καὶ γὰρ οἶς οὐ δεῖ, καὶ ἐφ' οἶς οὐ δεῖ, καὶ μᾶλλον ἡ δεῖ, καὶ θᾶττον, καὶ πλείω χρόνον οὐ μὴν ἄπαντά γε τῷ αὐτῷ ὑπάρχει. Οὐ γὰρ ἄν δύναιτ' εἶναι· τὸ γὰρ κακὸν καὶ έαυτὸ ἀπόλλυσι, κάν ὁλόκληρον ή, ἀφόρητον γίνεται. ΟΙ μέν οὖν ὀργίλοι ταχέως μέν ὀργίζονται, καὶ οἶς οὐ δεῖ, 8 καὶ ἐψ' οἶς οὐ δεῖ, καὶ μάλλον ή δεῖ, παύονται δὲ ταχέως δ και βέλτιστον έχουσιν. Συμβαίνει δ' αὐτοῖς τούτο, ὅτι οὐ κατέχουσι τὴν ὀργὴν ἀλλ' ἀνταποδιδόασιν ή φανεροί είσι διὰ τὴν ὀξύτητα, εἶτ' ἀποπαύονται. Υπερβολή δ' εἰσὶν οἱ ἀκρόχολοι ὀξεῖς καὶ πρὸς πῶν ὀργί- 9 λοι καὶ ἐπὶ παντί ὅθεν καὶ τοῦνομα. οἱ δὲ πικροὶ δυσ- 1) διάλυτοι, και πολύν χρόνον δργίζονται· κατέχουσι γάρ τον θυμόν. Παῦλα δὲ γίνεται, ὅταν ἀνταποδιδῷ ἡ γὰρ τιμωρία παύει της όργης, ήδονην άντι της λύπης έμποιοῦσα. Τούτου δὲ μὴ γινομένου τὸ βάρος ἔχουσιν' διὰ γάρ το μή επιφανές είναι ούδε συμπείθει αὐτούς οὐδείς, έν αύτφ δε πέψαι την δργην χρόνου δεί. Είσι δ' οί τοιούτοι έαυτοις οχληρότατοι και τοις μάλιστα φίλοις. Χαλεπούς δε λέγομεν τούς εφ' οίς τε μή δει χαλεπαί- 11 νουτας, καὶ μᾶλλον ή δεί, καὶ πλείω χρόνον, καὶ μή διαλλαττομένους ἄνευ τιμωρίας ή κολάσεως. Τή πραότητι 12 δέ μάλλον την ύπερβολην αντιτίθεμεν και γάρ μάλλον γίνεται ανθρωπικώτερον γάρ το τιμωρείσθαι. Καί πρός τό συμβιούν οἱ χαλεποὶ χείρους. "Ο δέ καὶ ἐν τοῖς 13 πρότερον είρηται, καὶ έκ τῶν λεγομένων δήλον οὐ γὰρ ράδιον διορίσαι το πώς και τίσι και επί ποίοις και πόσον χρόνον δργιστέον, καὶ τὸ μέχρι τίνος δρθώς ποιεί τις ή άμαρτάνει. 'Ο μέν γάρ μικρόν παρεκβαίνων οὐ

γάρ τους έλλείποντας έπαινουμεν και πράους φαμέν, καὶ τοὺς χαλεπαίνοντας ἀνδρώδεις ὡς δυναμένους ἄρχειν. 'Ο δή πόσον καὶ πῶς παρεκβαίνων ψεκτὸς, οὐ ῥάδιον τῷ λόγφ αποδούναι εν γάρ τοις καθ έκαστα και τη αίσ-14 θήσει ή κρίσις. 'Αλλά τό γε τοσοῦτον δηλον, ὅτι ἡ μὲν μέση έξις επαινετή, καθ ήν οίς δεί δργιζύμεθα καὶ εφ' οίς δεί, και ώς δεί, και πάντα τὰ τοιαῦτα, αί δ' ύπερ-Βολαί καὶ έλλείψεις ψεκταί, καὶ έπὶ μικρου μέν γινύμεναι ήρέμα, ἐπὶ πλέον δὲ μᾶλλον, ἐπὶ πολὺ δὲ σφόδρα. 12 (6) Δήλον οδυ ότι της μέσης έξεως ανθεκτέον. Αί μέν οδυ περί την οργήν εξεις είρησθωσαν 'Εν δε ταις όμιλίαις καὶ τῷ συζην καὶ λόγων καὶ πραγμάτων κοινωνείν οί μεν άρεσκοι δοκούσιν είναι, οί πάντα πρός ήδονήν έπαινοῦντες καὶ οὐθὲν ἀντιτείνοντες, ἀλλ' οἰόμενοι δεῖν ἄλυ-2 ποι τοις εντυγχάνουσιν είναι οί δ' εξ εναντίας τούτοις πρός πάντα άντιτείνοντες και του λυπείν ουδ' ότιουν 3 φροντίζοντες δύσκολοι καὶ δυσέριδες καλοῦνται. "Οτι μέν οδν αί είρημέναι έξεις ψεκταί είσιν, οδκ άδηλον, καὶ ὅτι ἡ μέση τούτων ἐπαινετὴ, καθ' ἡν ἀποδέξεται Å 4 δεῖ καὶ ὡς δεῖ, ὁμοίως δὲ καὶ δυσχερανεῖ. "Όνομα δ' ούκ αποδέδοται αὐτή τι, ἔοικε δὲ μάλιστα φιλία τοιοῦτος γάρ έστιν ό κατά την μέσην έξιν οίον βουλόμεθα λέγειν του ἐπιεική φίλου, τὸ στέργειν προσλαβόντα. 5 Διαφέρει δε της φιλίας, ότι ἄνευ πάθους έστι και τοῦ στέργειν οις όμιλει· οὐ γὰρ τῷ φιλείν ἡ ἐχθαίρειν ἀποδέχεται έκαστα ώς δεῖ, ἀλλὰ τῷ τοιοῦτος εἶναι. 'Ομοίως γάρ πρός άγνωτας καὶ γνωρίμους καὶ συνήθεις καὶ άσυνήθεις αὐτὸ ποιήσει, πλην καὶ ἐν ἐκάστοις ὡς άρμόζει οι γάρ όμοίως προσήκει συνήθων και όθνείω» 6 φροντίζειν, οὐδ' αὖ λυπείν. Καθόλου μὲν οὖν εἴρηται

ότι ώς δεί όμιλήσει, αναφέρων δέ πρός το καλόν και τό συμφέρον στοχάσεται του μή λυπείν ή συνηδύνειν. Εοικε μέν γὰρ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας είναι τὰς ἐν ταῖς όμιλίαις γινομένας, τούτων δ' όσας μέν αὐτῷ έστὶ μὴ καλόν ή βλαβερον συνηδύνειν, δυσχερανεί, και προαιρήσεται λυπείν. Κάν τῷ ποιοῦντι δ' ἀσχημοσύνην φέρη, και ταύτην μή μικράν, ή βλάβην, ή δ' έναντίωσις μικράν λύπην, ουκ ἀποδέξεται, άλλὰ δυσχερανεί. Διαφερόντως 8 δ' όμιλήσει τοις έν άξιώμασι καὶ τοις τυχούσι, καὶ μάλλον ή ήττον γνωρίμοις, όμοίως δέ καὶ κατά τὰς άλλας διαφοράς, έκάστοις ἀπονέμων τὸ πρέπον, καὶ καθ' αὐτὸ μέν αίρούμενος το συνηδύνειν, λυπείν δ' εύλαβούμενος, τοις δ' ἀποβαίνουσιν, έὰν ή μείζω, συνεπόμενος, λέγω δέ τῷ καλῷ καὶ τῷ συμφέροντι. Καὶ ἡδονῆς δ' ἔνεκα τῆς εί-9 σαῦθις μεγάλης μικρά λυπήσει. 'Ο μέν οδυ μέσος τοιοῦτός έστιν, οὐκ ἀνόμασται δέ, τοῦ δέ συνηδύνωντος ὁ μέν τοῦ ἡδὺς είναι στοχαζόμενος μὴ δι' ἄλλο τι ἄρεσκος, ὁ δ' όπως ωφέλειά τις αυτώ γίγνηται είς χρήματα καὶ όσα διὰ χρημάτων, κόλαξ· ὁ δὲ πᾶσι δυσχεραίνων εἴρηται ὅτι δύσκολος καὶ δύσερις. `Αντικεῖσθαι δὲ φαίνεται τὰ άκρα έαυτοις διά το άνωνυμον είναι το μέσον.

Περὶ τὰ αὐτὰ δὲ σχεδόν ἐστι καὶ ἡ τῆς ἀλαζονείας (7) 18 μεσότης· ἀνώνυμος δὲ καὶ αὐτή. Οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὰς τοιαύτας ἐπελθεῖν· μᾶλλόν τε γὰρ ἄν εἰδείημεν τὰ περὶ τὸ ἡθος, καθ' ἔκαστον διελθόντες, καὶ μεσότητας εἶναι τὰς ἀρετὰς πιστεύσαιμεν ἄν, ἐπὶ πάντων οὕτως ἔχον συνιδόντες. Ἐν δὴ τῷ συζῆν οἱ μὲν πρὸς ἡδονὴν καὶ λύπην όμιλοῦντες εἴρηνται, περὶ δὲ τῶν ἀληθευόντων τε καὶ ψευδομένων εἴπωμεν όμοίως ἐν λόγοις καὶ πράξεσι καὶ τῷ προσποίματι. Δοκεῖ δὴ ὁ μὲν ἀλαζών προσποι- 2 ητικὸς τῶν ἐνδόξων εἶναι καὶ μὴ ὑπαρχόντων καὶ μειζό- 3

4 νων ή ύπάρχει, ό δὲ είρων ἀνάπαλιν ἀρνείσθαι τὰ ὑπάρχοντα ή έλάττο ποιείν, ο δε μέσος αθθέκαστός τις δυ δ άληθευτικός και τῷ βίω και τῷ λόγω, τὰ ὑπάρχοντα όμολογών είναι περί αύτον, και ούτε μείζω ούτε ελάττω. 6 Εστι δε τούτων εκαστα καὶ ενεκά τινος ποιείν καὶ μηθενός. Εκαστος δ' οίος έστι, τοιαθτα λέγει και πράττει ταὶ οὕτω ζῆ, ἐὰν μή τινος ἔνεκα πράττη. Καθ' αὐτὸ δὲ τὸ μὲν ψεῦδος φαῦλον καὶ ψεκτὸν, τὸ δ' άληθὲς καλὸν Ουτω δε και ο μεν άληθευτικος μέσος καὶ ἐπαινετόν. 7 ων επαινετός, ol δε ψευδόμενοι αμφότεροι μεν ψεκτοί, Περὶ έκατέρου δ' εἴπωμεν, πρότεμᾶλλον δ' ό ἀλαζών. ρον δὲ περὶ τοῦ ἀληθευτικοῦ. Οὐ γὰρ περὶ τοῦ ἐν ταῖς όμολογίαις άληθεύοντος λέγομεν, οὐδ' ὅσα εἰς άδικίαν ἡ δικαιοσύνην συντείνει (ἄλλης γὰρ αν είη ταῦτ' ἀρετῆς), 8 άλλ' εν οίς μηθενός τοιούτου διαφέροντος καὶ εν λόγφ καὶ ἐν βίφ ἀληθεύει τῷ τὴν έξιν τοιοῦτος είναι. Δόξειε δ' αν ό τοιοῦτος ἐπιεικὶς είναι. Ο γαρ φιλαλήθης, καὶ έν οίς μή διαφέρει άληθείων, άληθεύσει καὶ έν οίς διαφέρει έτι μαλλον ώς γαρ αισχρόν το ψεύδος εύλαβή-9 σεται, δ γε και καθ' αυτό ηυλαβείτο ο δε τοιούτος έπαινετός. Έπὶ τὸ έλαττον δὲ μᾶλλον τοῦ ἀληθοῦς έμμελέστερον γάρ φαίνεται διά τὸ ἐπαχθεῖς 10 ἀποκλίνει· ταις ύπερβολάς είναι. Ο δε μείζω των ύπαρχύντων προσποιούμενος μηθενός ένεκα φαύλφ μέν έοικεν (οὐ γὰρ αν 11 έχαιρε τφ ψεύδει), μάταιος δε φαίνεται μάλλον ή κακός. Εἰ δ΄ ενεκά τινος, ὁ μὲν δόξης ἢ τιμῆς οὐ λίαν 12 ψεκτὸς, ὡς ὁ ἀλαζων, ὁ δὲ ἀργυρίου, ἢ ὅσα εἰς ἀργύριον, ασχημονέστερος. Οὐκ ἐν τῆ δυνάμει δ' έστὶν ὁ άλαζων, άλλ' έν τη προαιρέσει κατά την έξιν γάρ καὶ τφ τοιόσδε είναι άλαζών έστιν, ώσπερ καὶ ψεύστης ό μεν τῷ ψεύδει αὐτῷ χαίρων, ὁ δὲ δόξης ὀρεγόμενος ἢ κέρδους. Οἱ μὲν οὖν δόξης χάριν ἀλαζονευόμενοι τὰ 13 τοιαύτα προσποιούνται έφ' οίς έπαινος ή εὐδαιμονισμός. οί δὲ κέρδους, ὧν καὶ ἀπόλαυσίς ἐστι τοῖς πέλας καὶ ἀ διαλαθείν έστι μή όντα, οίον μάντιν σοφον ή λατρόν. Διὰ τοῦτο οἱ πλεῖστοι προσποιοῦνται τὰ τοιαῦτα καὶ άλαζονεύονται έστι γάρ έν αὐτοῖς τὰ εἰρημένα. Οἱ δ' 14 είρωνες έπὶ τὸ έλαττον λέγοντες χαριέστεροι μέν τὰ ήθη φαίνονται οὐ γὰρ κέρδους ένεκα δοκοῦσι λέγειν, άλλα φεύγοντες τὸ όγκηρον μάλιστα δὲ καὶ οὖτοι τὰ ἔνδοξα ἀπαρνοῦνται, οἶον καὶ Σωκράτης ἐποίει. Οἱ δὲ 15 καὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ φανερὰ προσποιούμενοι βαυκοπανοῦργοι λέγονται καὶ εὐκαταφρόνητοί εἰσιν. Καὶ ἐνίστε άλαζονεία φαίνεται, οίον ή των Λακώνων ἐσθής· καὶ γάρ ή ὑπερβολή καὶ ή λίαν ἔλλειψις ἀλαζονικόν. Οἱ 16 δέ μετρίως χρώμενοι τη είρωνεία και περί τα μη λίαν έμποδών και φανερά είρωνευόμενοι χαρίεντες φαίνονται. Αντικείσθαι δ' ὁ ἀλαζων φαίνεται τῷ ἀληθευτικώ· χεί- 17 ρων γάρ.

Ούσης δὲ καὶ ἀναπαύσεως ἐν τῷ βίω, καὶ ἐν ταύτη (8) 14 διαγωγῆς μετὰ παιδιᾶς, δοκεῖ καὶ ἐνταῦθα εἶναι ὁμιλία τις ἐμμελὴς, καὶ οἶα δεῖ λέγειν καὶ ὡς, ὁμοίως δὲ καὶ ἀκοῦειν. Διοίσει δὲ καὶ τὸ ἐν τοιούτοις λέγειν ἡ τοιούτων ἀκοῦειν. Δῆλον δ΄ ὡς καὶ περὶ ταῦτ' ἔστιν 2 ὑπερβολή τε καὶ ἔλλειψις τοῦ μέσου. Οἱ μὲν οὖν τῷ 3 γελοίω ὑπερβάλλοντες βωμολόχοι δοκοῦσιν εἶναι καὶ φορτικοὶ, γλιχόμενοι πάντως τοῦ γελοίου, καὶ μᾶλλον στοχαζόμενοι τοῦ γελωτα ποίησαι ἡ τοῦ λέγειν εὐσχήμονα καὶ μὴ λυπεῖν τὸν σκωπτόμενον οἱ δὲ μήτ' αὐτοὶ ἀν εἰπόντες μηθὲν γελοῖον τοῖς τε λέγουσι δυσχεραίνοντες ἄγριοι καὶ σκληροὶ δοκοῦσιν εἶναι. Οἱ δ' ἐμμελῶς παίζοντες εὐτράπελοι προσαγορεύονται, οἶον εὔτροποι·

ARISTOT. ETH.

μαλλον τὰ αὐτῶν ἔργα, ὥσπερ οἱ γονείς καὶ οἱ ποιηταί. Πλουτείν δ' οὐ ράδιον τὸν έλευθέριον, μήτε ληπτικόν ουτα μήτε φυλακτικόν, προετικόν δε και μή τιμώντα δι' 21 αυτά τὰ χρήματα άλλ' ενεκα τῆς δόσεως. Διὸ και έγκαλείται τῆ τύχη ὅτι οἱ μάλιστα ἄξιοι ὅντες ῆκιστα πλουτοῦσιν. Συμβαίνει δ' οὐκ ἀλύγως τοῦτο οὐ γὰρ οδόν τε χρήματ' έχειν μη ἐπιμελούμενον ὅπως ἔχη, 42 ώσπερ οὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων. Οὐ μὴν δώσει γε οἰς οὐ δεί οὐδ' ὅτε μὴ δεί, οὐδ' ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· οὐ γὰρ αν έτι πράττοι κατά την έλευθεριότητα, καὶ είς ταῦτα 23 αναλώσας ούκ αν έχοι είς α δεί αναλίσκειν. "Ωσπερ γαρ είρηται, έλευθέριος έστιν ο κατά την ούσίαν δαπανών καὶ εἰς α δεί· ὁ δ' ὑπερβάλλων ἄσωτος. Διὸ τους τυράννους οὐ λέγομεν ἀσώτους τὸ γὰρ πλήθος της κτήσεως οὐ δοκεῖ ράδιον είναι ταις δόσεσι και ταις 24 δαπάναις ὑπερβάλλειν. Της έλευθεριότητος δή μεσότητος ούσης περί χρημάτων δόσιν και ληψιν, ὁ έλευθέριος και δώσει και δαπανήσει είς ά δει και όσα δεί, όμοιως έν μικροίς και μεγάλοις, και ταυτα ήδέως και λήψεται δ' οθεν δεί καὶ όσα δεί. Της άρετης γάρ περί αμφω ούσης μεσότητος, ποιήσει αμφότερα ως δεί επεται γάρ τη έπιεικεί δόσει ή τοιαύτη λήψις, ή δὲ μή

τοιαύτη ἐναντία ἐστίν. Δὶ μὲν οὖν ἐπόμεναι γίγνονται 25 ἄμα ἐν τῷ αὐτῷ, αἱ δ' ἐναντίαι δῆλον ὡς οὔ. Ἐὰν δὲ παρὰ τὸ δέον καὶ τὸ καλῶς ἔχον συμβαίνη αὐτῷ ἀναλίσκειν, λυπήσεται, μετρίως δὲ καὶ ὡς δεῖ· τῆς ἀρετῆς γὰρ καὶ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι ἐψ' οἶς δεῖ καὶ ὡς δεῖ. 26 Καὶ εὐκοινώνητος δ' ἐστὶν ὁ ἐλευθέριος εἰς χρήματα δύναται γὰρ ἀδικεῖσθαι, μὴ τιμῶν γε τὰ χρήματα, καὶ

δύναται γὰρ άδικεισθαι, μή τιμῶν γε τὰ χρήματα, καὶ 27 μᾶλλον ἀχθόμενος εἴ τι δέον μή ἀνάλωσεν ἡ λυπούμενος εἰ μὴ δέον τι ἀνάλωσε, καὶ τῷ Σιμωνίδη οὐκ

can a deal with

άρεσκόμενος. 'Ο δ' ἄσωτος καὶ έν τούτοις διαμαρτάνει 28 3 ούτε γαρ ήδεται έφ' οίς δεί, οὐδε ώς δεί, ούτε λυπείται. έσται δέ προϊούσι φανερώτερον. Είρηται δ' ήμιν ότι 29 ύπερβολαί και ελλείψεις είσιν ή ασωτία και ή ανελευθερία, καὶ ἐν δυσίν, ἐν δύσει καὶ λήψει καὶ τὴν δαπάνην γάρ είς την δόσιν τίθεμεν. Ἡ μέν οὖν ἀσωτία τώ διδόναι καὶ μὴ λαμβάνειν ὑπερβάλλει, τῷ δὲ λαμβάνειν έλλείπει, ή δ' ανελευθερία τῷ διδόναι μεν έλλείπει, τῷ λαμβάνειν δ' ὑπερβάλλει, πλήν ἐπὶ μικροίς. Τὰ μέν 30 Ισων σολο ούν της άσωτίας ου πάνυ συνδυάζεται ου γάρ ράδιον καιλί μηδαμόθεν λαμβάνοντα πασι διδόναι ταχέως γάρ έπιλείπει ή οὐσία τοὺς ἰδιώτας διδόντας, οἴπερ καὶ δοκοῦσιι ασωτοι είναι έπει ο γε τοιούτος δόξειεν αν ου μικρώ 31 βελτίων είναι του ανελευθέρου. Εύιατός τε γάρ έστι καὶ ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ ὑπὸ τῆς ἀπορίας, καὶ ἐπὶ τὸ μέσον δύναται ἐλθεῖν. "Εχει γὰρ τὰ τοῦ ἐλευθερίουκαὶ γὰρ δίδωσε καὶ οὐ λαμβάνει, οὐδέτερον δ' ώς δεῖ οὐδ' εὖ. Εὶ δή τοῦτο ἐθισθείη, ή πως ἄλλως μεταβάλοι, είη αν ελευθέριος δώσει γαρ οίς δεί, και ου λήψεται όθεν οὐ δεί. Διὸ καὶ δοκεί οὐκ είναι φαῦλος τὸ ήθος. ού γὰρ μοχθηροῦ οὐδ' ἀγεννοῦς τὸ ὑπερβαλλειν διδόντα και μή λαμβάνοντα, ήλιθίου δέ. 'Ο δε τοῦτον τὸν τρό- 32 που άσωτος πολύ δοκεί βελτίων του άνελευθέρου είναι διά τε τὰ εἰρημένα, καὶ ὅτι ὁ μὲν ἀφελεῖ πολλούς, ὁ δὲ οὐθένα, ἀλλ' οὐδ' αὐτόν. 'Αλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀσώτων, 33 καθάπερ είρηται, και λαμβάνουσιν όθεν μή δεί, και είσι κατά τουτο άνελεύθεροι. Ληπτικοί δε γίνονται διά τό 34 βούλεσθαι μέν αναλίσκειν, εύχερως δέ τουτο ποιείν μή δύνασθαι ταχύ γὰρ ἐπιλείπει αὐτοὺς τὰ ὑπάρχοντα. *Αναγκάζονται οὖν ἐτέρωθεν πορίζειν, "Αμα δὲ καὶ διὰ τὸ μηθέν τοῦ καλοῦ φροντίζειν ὀλιγώρως καὶ πάντοθεν

ABISTOT, ETH

helidesames

λαμβάνουσιν διδόναι γαρ ἐπιθυμοῦσι, τὸ δε πῶς ή 35 πόθεν οὐθέν αὐτοῖς διαφέρει. Διόπερ οὐδ' έλευθέριοι αί δόσεις αὐτῶν εἰσίν οὐ γὰρ καλαὶ, οὐδὲ τούτου αὐτου ένεκα, οὐδε ώς δει άλλ' ένίστε οθς δεί πένεσθαι. τούτους πλουσίους ποιούσι, καὶ τοῖς μέν μετρίοις τὰ ήθη οὐδὲν ἄν δοῖεν, τοῖς δὲ κόλαξιν ή τιν άλλην ήδονήν πορίζουσι πολλά. Διὸ καὶ ἀκόλαστοι αὐτῶν είσὶν οἱ πολλοί εύχερως γάρ ἀναλίσκοντες καὶ είς τὰς ἀκολασίας δαπανηροί είσι, και διά τό μη πρός το καλόν ζην πρός 26 τὰς ήδονὰς ἀποκλίνουσιν. Ο μέν οὖν ἄσωτος ἀπαιδαγώγητος γενόμενος είς ταῦτα μεταβαίνει, τυχών δ' έπι-37 μελείας είς τὸ μέσον καὶ τὸ δέον ἀφίκοιτ' αν. 'Η δ' ανελευθερία ανίατός έστιν. δοκεί γάρ το γήρας και πάσα άδυναμία ανελευθέρους ποιείν. Και συμφυέστερον τοίς άνθρώποις της άσωτίας οί γάρ πολλοί φιλοχρήματοι 38 μάλλον ή δοτικοί. Καὶ διατείνει δ' έπὶ πολύ, καὶ πολυειδές έστιν πολλοί γάρ τρόποι δοκούσι της άνελευθερίας είναι. 'Εν δυσί γὰρ οὖσα, τῆ τ' ἐλλείψει τῆς δόσεως καὶ τῆ ὑπερβολῆ τῆς λήψεως, οὐ πᾶσιν όλό-κληρος παραγίνεται, ἀλλ' ἐνίστε χωρίζεται, καὶ οἱ μὲν τη λήψει ὑπερβάλλουσιν, οἱ δὲ τη δόσει ἐλλείπουσιν. 29 01 μεν γάρ έν ταις τοιαύταις προσηγορίαις οίον φειδωλοί, γλίσχροι, κίμβικες, πάντες τη δόσει έλλείπουσι, των δ' άλλοτρίων οὐκ ἐφίενται οὐδὲ βούλονται λαμβάνειν, οἱ μὲν διά τινα ἐπιείκειαν καὶ εὐλάβειαν τῶν αἰσχρῶν, Δοκοῦσι γὰρ ἔνιοι ἡ φασί γε διὰ τοῦτο φυλάττειν, ίνα μή ποτ' ἀναγκασθῶσιν αἰσχρόν τι πρᾶξαι. Τούτων δὲ καὶ ὁ κυμινοπρίστης καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος· ώνόμασται δ' ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μηθενὶ ἄν δοῦναι. 40 ΟΙ δ' αὖ διὰ φόβον ἀπέχονται τῶν ἀλλοτρίων, ὡς οὖ

ράδιον το αυτόν μέν τα έτέρων λαμβάνειν, τα δ' αυτου

all this the cuty

shouthink to to

έτέρους μή αρέσκει οθν αθτοίς το μήτε λαμβάνειν μήτε διδόναι. Οἱ δ' αδ κατὰ τὴν λῆψιν ὑπερβάλλουσι τῷ πάντοθεν λαμβάνειν καὶ πᾶν, οίον οἱ τὰς ἀνελευθέρους έργασίας έργαζόμενοι, πορνοβοσκοί και πάντες οί τοιοῦτοι, καὶ τοκισταὶ κατὰ μικρου έπὶ πολλφ. Πάντες γὰρ το κοι ούτοι όθεν οὐ δεί λαμβάνουσι, καὶ όπόσον οὐ δεί. Κοι- 41 νὸν δ' ἐπ' αὐτοῖς ἡ αἰσχροκέρδεια φαίνεται· πάντες γὰρ ένεκα κέρδους, καὶ τούτου μικροῦ, ἀνείδη ὑπομένουσιν. Τοὺς γὰρ τὰ μεγάλα μὴ ὅθεν δὲ δεῖ λαμβάνοντας, μηδὲ 42 ά δεί, οὐ λέγομεν ἀνελευθέρους, οίον τοὺς τυράννους πόλεις πορθούντας καὶ ίερα συλώντας, άλλα πονηρούς μάλλον καὶ ἀσεβεῖς καὶ ἀδίκους. Ο μέντοι κυβευτής καὶ 43 ό λωποδύτης και ό ληστής των ανελευθέρων είσιν αισχροκερδείς γάρ. Κέρδους γάρ ενεκεν αμφότεροι πραγματεύονται καὶ ἀνείδη ὑπομένουσιν, καὶ οἱ μὲν κινδύνους τοὺς μεγίστους ένεκα τοῦ λήμματος, οἱ δ' ἀπὸ τῶν φίλων κερδαίνουσιν, οίς δεί διδύναι. 'Αμφότεροι δή δθεν ου δεί κερδαίνειν βουλόμενοι αισχροκερδείς, και πασαι δή αί τοιαθται λήψεις ανελεύθεροι. Εἰκότως δε 44 τη έλευθεριότητι ανελευθερία έναντίον λέγεται μείζον τε γάρ έστι κακόν της άσωτίας, και μάλλον έπι ταύτην άμαρτάνουσιν ή κατά την λεχθείσαν άσωτίαν.

Πέρλ μέν σύν έλευθεριότητος καλ τών αντικειμένων 45

κακιών τοσαῦτ' εἰρήσθω.

Δόξειε δ' αν ακόλουθον είναι καὶ περὶ μεγαλοπρε- (2) 4 πείας διελθείν δοκεί γάρ και αύτη περι χρήματά τις άρετη είναι. Ούχ ώσπερ δ' ή έλευθεριότης διατείνει περί πάσας τὰς ἐν χρήμασι πράξεις, ἀλλὰ περί τὰς δαπανηράς μόνον έν τούτοις δ' ύπερέχει της έλευθεριότητος μεγέθει. Καθάπερ γὰρ τοῦνομα αὐτὸ ὑποσημαίνει, έν μεγέθει πρέπουσα δαπάνη έστίν. Τὸ δὲ μέγεθος πρόε 2

τι οὐ γὰρ τὸ αὐτὸ δαπάνημα τριηράρχω καὶ ἀρχιθεωρώ. 3 Το πρέπου δή προς αὐτου, καὶ ἐν ορ καὶ περὶ α. 'Ο δ' έν μικροίς ή έν μετρίοις κατ αξίαν δαπανών οὐ λέγεται μεγαλοπρεπής, οίον τὸ "πολλάκι δόσκον ἀλήτη." άλλ' ό ἐν μεγάλοις οὕτως. 'Ο μέν γὰρ μεγαλοπρεπής έλευθέριος, ὁ δ' έλευθέριος οὐθέν μαλλον μεγαλοπρεπής. 4 Της τοιαύτης δ' έξεως ή μεν έλλειψις μικροπρέπεια καλείται, ή δ' ὑπερβολή βαναυσία καὶ ἀπειροκαλία καὶ όσαι τοιαύται, ούχ ύπερβαλλουσαι τῷ μεγέθει περὶ ά δεί, άλλ' έν οίς οὐ δεί καὶ ώς οὐ δεί λαμπρυνόμεναι. 5 ύστερου δέ περί αὐτῶν ἐροῦμεν. Ο δέ μεγαλοπρεπής ἐπιστήμονι ἔοικεν· τὸ πρέπον γὰρ δύναται θεωρῆσαι καὶ 6 δαπανῆσαι μεγάλα ἐμμελῶs. "Ωσπερ γὰρ ἐν ἀρχῷ εἴ- Κ. πομεν, ή έξις ταις ένεργείαις όρίζεται, και ων έστίν. Αί δή του μεγαλοπρεπούς δαπάναι μεγάλαι και πρέπουσαι. Τοιαύτα δή καὶ τὰ ἔργα· ούτω γὰρ ἔσται μέγα δαπάνημα καὶ πρέπον τῷ ἔργῳ. "Ωστε τὸ μὲν ἔργον τῆς δαπάνης ἄξιον δεί είναι, την δε δαπάνην του έργου, ή 7 καὶ ὑπερβάλλειν. Δαπανήσει δὲ τὰ τοιαῦτα ὁ μεγαλοπρεπής του καλού ένεκα κοινον γάρ τουτο ταις άρεταις. 8 Καὶ ἔτι ἡδέως καὶ προετικώς. ἡ γὰρ ἀκριβολογία μι-9 κροπρεπές. Καὶ πῶς κάλλιστον καὶ πρεπωδέστατον, σκέψαιτ' ἄν μάλλον ή πόσου καὶ πῶς έλαχίστου. 10 Αναγκαΐον δή καὶ ελευθέριον τον μεγαλοπρεπή είναι καὶ γὰρ ὁ ἐλευθέριος δαπανήσει α δεί καὶ ώς δεί. Έν τούτοις δε το μέγα του μεγαλοπρεπούς, οίον μέγεθος, περί ταυτά της έλευθεριότητος ούσης, και ἀπό της ίσης δαπάνης τὸ ἔργον ποιήσει μεγαλοπρεπέστερον. Οὐ γὰρ ή αὐτή ἀρετή κτήματος καὶ ἔργου κτήμα μέν γὰρ τὸ πλείστου άξιον τιμιώτατον, οδον χρυσός, έργον δε τὸ μέγα καὶ καλόν. Τοῦ γὰο τοιούτου ἡ θεωρία θαυμαστή,

Έστι δε των δαπανημάτων οία λεγομεν τὰ τίμια, 11 5-1-1-1 οίον τὰ περί θεούς ἀναθήματα καὶ κατασκευαί καὶ θυσίαι, όμοίως δε καί όσα περί παν το δαιμόνιον, καί όσα πρός τὸ κοινὸν εὐφιλοτίμητά έστιν, οἶον εἴ που χορηγείν οίονται δείν λαμπρώς ή τριηραρχείν ή καὶ έστιαν την πόλιν. Έν απασι δ' ωσπερ εξρηται καὶ πρὸς τὸν πράτ- 12 τοντα αναφέρεται το τίς ων και τίνων υπαρχύντων άξια γάρ δει τούτων είναι, και μή μόνον τῷ ἔργῷ ἀλλά καὶ τῷ ποιοῦντι πρέπειν. Διὸ πένης μὲν οὐκ αν εξη μεγαλο- 13 πρεπής ου γάρ έστιν άφ' ων πολλά δαπανήσει πρεπόντως δ δ' επιχειρών ηλίθιος παρά την άξίαν γάρ καὶ τό δέον' κατ' άρετην δε το ορθώς. Πρέπει δε και οίς 14 τὰ τοιαῦτα προϋπάρχει δι' αὐτῶν ή διὰ τῶν προγόνων ή δυ αυτοίς μέτεστιν, και τοίς ευγενέσι και τοίς ένδάξοις καὶ δσα τοιαῦτα· πάντα γὰρ ταῦτα μέγεθος ἔχει καὶ άξίωμα. Μάλιστα μέν ουν τοιούτος ό μεγαλοπρεπής, 13 καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις δαπανήμασιν ἡ μεγαλοπρέπεια, δισπερ είρηται· μέγιστα γάρ καὶ ἐντιμότατα· τῶν δὲ ιδίων δσα εισάπαξ γίνεται, οίον γάμος και εί τι τοιουτον, καὶ εἰ περί τι πάσα ἡ πόλις σπουδάζει ἡ οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ περὶ ξένων δὲ ὑποδοχὰς καὶ ἀποστολὰς, καὶ δωρεὰς καὶ ἀντιδωρεάς οὐ γὰρ εἰς έαυτὸν δαπανηρὸς ὁ μεγαλοπρεπής, άλλ' είς τὰ κοινά' τὰ δὲ δῶρα τοῖς ἀναθήμασιν έχει τι δμοιον. Μεγαλοπρεποῦς δὲ καὶ οἰκον κατα-16 σκευάσασθαι πρεπόντως τῷ πλούτῳ· κόσμος γάρ τις καὶ ούτος. Καὶ περὶ ταῦτα μάλλον δαπανάν όσα πολυχρόνια των ἔργων κάλλιστα γὰρ ταῦτα. Καὶ ἐν ἐκάστοις τὸ πρέπον οὐ γὰρ ταὐτὰ άρμόζει θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, 1? ούδ' ἐν ἱερῷ καὶ τάφῳ· καὶ ἐπὶ τῶν δαπανημάτων

the aston

του γάρ ήθους αι τοιαυται δοκούσι κινήσεις είναι, ώππερ δὲ τὰ σώματα ἐκ τῶν κινήσεων κρίνεται, οὕτω καί 4 τὰ ήθη. Επιπολάζοντος δὲ τοῦ γελοίου, καὶ τῶν πλείστων χαιρόντων τη παιδιά καὶ τῷ σκώπτειν μάλλον ή δεί, καὶ οἱ βωμολόχοι εὐτράπελοι προσαγορεύονται ώς χαρίεντες. "Οτι δέ διαφέρουσι, καὶ οὐ μικρον, ἐκ τῶν εἰρη-5 μένων δήλου. Τη μέση δ' έξει ολκείου καὶ ή ἐπιδεξιότης ἐστίν τοῦ, δ' ἐπιδεξίου ἐστὶ τοιαῦτα λέγειν καὶ ἀκούειν οία τῷ ἐπιεικεῖ καὶ ἐλευθερίῳ άρμόττει· ἔστι γάρ τινα πρέποντα τῷ τοιούτῳ λέγειν ἐν παιδιᾶς μέρει καὶ ακούειν, καὶ ή τοῦ έλευθερίου παιδιὰ διαφέρει τῆς τοῦ άνδραποδώδους, καὶ αὖ τοῦ πεπαιδευμένου καὶ ἀπαιδεύ-6 του. "1δοι δ' αν τις καὶ ἐκ τῶν κωμφδιῶν τῶν παλαιῶν καὶ τῶν καινῶν· τοῖς μὲν γὰρ ἦν γελοῖον ἡ αἰσχρολογία, τοις δε μάλλον ή ὑπόνοια· διαφέρει δ' οὐ μικρὸν ταῦτα 7 πρός εὐσχημοσύνην. Πότερον οὖν τὸν εὖ σκώπτοντα όριστέον τῷ λέγειν ὁ πρέπει έλευθερίω, ἡ τῷ μὴ λυπείν τον ακούοντα, ή και τέρπειν; ή και τό γε τοιούτον άόρι-8 στον; άλλο γὰρ άλλφ μισητόν τε καὶ ἡδύ. Τοιαῦτα δὲ καὶ ἀκούσεται· α γὰρ ὑπομένει ἀκούων, ταῦτα καὶ ποιεῖν 9 δοκεί. Οὐ δὴ πῶν ποιήσει· τὸ γὰρ σκῶμμα λοιδόρημά τι ἐστὶν, οἱ δὲ νομοθέται ἔνια λοιδορεῖν κωλύουσιν· ἔδει δ' ΐσως καὶ σκώπτειν. 'Ο δὴ χαρίεις καὶ ελευθέριος οῦτως 10 εξει, οἶον νόμος δυ έαυτῷ. Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ μέσος ἐστίν, είτ' ἐπιδέξιος είτ' εὐτράπελος λέγεται· ὁ δὲ βωμολόχος ήττων έστὶ τοῦ γελοίου, καὶ οὔτε έαυτοῦ οὔτε τῶν ἄλλων ἀπεχόμενος, εἰ γέλωτα ποιήσει, καὶ τοιαῦτα λέγων ων οἰθεν αν είποι ὁ χαρίεις, ενια δ' οὐδ' αν ἀκούσαι. 'Ο δ' άγριος είς τὰς τοιαύτας όμιλίας άχρεῖος οὐθεν γὰρ 11 συμβαλλόμενος πασι δυσχεραίνει. Δοκεί δε ή ανάπαυ-12 σις καὶ ή παιδιὰ έν τῷ βίφ είναι ἀναγκαΐον. Τρεῖς οὖν

αί είρημέναι ἐν τῷ βίῳ μεσότητες, εἰσὶ δὲ πᾶσαι περὶ λόγων τινῶν καὶ πράξεων κοινωνίαν. Διαφέρουσι δ' ὅτι ἡ μὲν περὶ ἀλήθειάν ἐστιν, αὶ δὲ περὶ τὸ ἡδύ. Τῶν δὲ περὶ τὴν ἡδονὴν ἡ μὲν ἐν ταῖς παιδιαῖς, ἡ δ' ἐν ταῖς κατὰ τὸν ἄλλον βίον ὁμιλίαις.

Περί δε αίδους ως τινος άρετης ου προσήκει λέγειν (9)15 πάθει γὰρ μᾶλλον ἔοικεν ἡ ἔξει. 'Ορίζεται γοῦν φόβος τις αδοξίας, αποτελείται δε τώ περί τὰ δεινά φόβω 2 παραπλήσιον έρυθραίνονται γάρ οι αισχυνόμενοι, οι δέ τον θάνατον φοβούμενοι ώχριώσιν. Σωματικά δή φαίνεταί πως είναι αμφότερα, ὅπερ δοκεῖ πάθους μᾶλλον ή έξεως είναι. Οὐ πάση δ' ήλικία τὸ πάθος άρμόζει, άλλά 3 τη νέα* ολόμεθα γάρ δείν τούς τηλικούτους αλδήμονας είναι διὰ τὸ πάθει ζώντας πολλὰ άμαρτάνειν, ὑπὸ τῆς αίδους δέ κωλύεσθαι. Καὶ έπαινουμεν των μέν νέων τους αίδήμονας, πρεσβύτερον δ' ούδεις αν έπαινέσειεν ότι αλσχυντηλός οὐθὲν γὰρ ολόμεθα δείν αὐτὸν πράττειν έφ' οίς έστιν αισχύνη. Ούδε γάρ επιεικούς έστιν ή 4 αλσχύνη, είπερ γίγνεται έπὶ τοις φαύλοις οὐ γάρ πρακτέον τὰ τοιαῦτα. Εὶ δ' ἐστὶ τὰ μὲν κατ' ἀλήθειαν 5 αίσχρα, τὰ δὲ κατά δόξαν, οὐθὲν διαφέρει οὐδέτερα γάρ πρακτέα, ωστ' ούκ αισχυντέον. Φαύλου δέ καὶ τὸ 6 είναι τοιούτον οίον πράττειν τι των αίσχρων. Τὸ δ' ούτως έχειν ώστ' εὶ πράξειέ τι τῶν τοιούτων αἰσχύνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτ' οἴεσθαι ἐπιεικῆ εἶναι, ἄτοπον' ἐπὶ τοις έκουσίοις γαρ ή αίδως, έκων δε ό έπιεικής οὐδέποτε πράξει τὰ φαῦλα. Εἴη δ' ἄν ἡ αἰδώς ἐξ ὑποθέσεως 7 έπιεικές εί γὰρ πράξαι, αἰσχύνοιτ ἄν οὐκ ἔστι δὲ τούτο περί τὰς ἀρετάς. Εἰ δ' ἡ ἀναισχυντία φαῦλον καὶ τὸ μὴ αἰδείσθαι τὰ αἰσχρὰ πράττειν, οὐθέν μᾶλλον τό τοιαύτα πράττοντα αἰσχύνεσθαι ἐπιεικές. Οὐκ ἔστι 8

δ' οὐδ' ή ἐγκράτεια ἀρετὴ, ἀλλά τις μικτή δειχθήσεται δὲ περὶ αὐτῆς ἐν τοῖς ὕστερον. Νῦν δὲ περὶ δικαιοσύνης εἴπωμεν.

E.

1 Περί δὲ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας σκεπτέον, περὶ ποίας τε τυγχάνουσιν οὖσαι πράξεις, καὶ ποία μεσότης 2 έστιν ή δικαιοσύνη, και τὸ δίκαιον τίνων μέσον. Η δέ σκέψις ήμιν έστω κατά την αυτήν μέθοδον τοις προει-3 ρημένοις. 'Ορώμεν δή πάντας την τοιαύτην έξιν βουλομένους λέγειν δικαιοσύνην, άφ' ής πρακτικοί των δικαίων είσὶ καὶ ἀφ' ἡς δικαιοπραγοῦσι καὶ βούλονται τὰ δίκαια του αυτου δε τρόπου και περι άδικίας, άφ' ής άδικοῦσι καὶ βούλονται τὰ ἄδικα. Διὸ καὶ ἡμῶν πρώτον 4 ως εν τύπφ ύποκείσθω ταῦτα. Οὐδε γὰρ τὸν αὐτὸν έχει τρόπου επί τε των επιστημών και δυνάμεων και επί των έξεων. Δύναμις μεν γάρ και επιστήμη δοκεί των έναντίων ή αὐτή είναι, έξις δ' ή εναντία των εναντίων ού, οίον από της ύγιείας οὐ πράττεται τὰ έναντία, άλλα τα ύγιεινα μόνου λέγομεν γαρ ύγιεινως βαδίζειν, σταν 5 βαδίζη ως αν δ ύγιαίνων. Πολλάκις μεν οδυ γνωρίζεται ή εναντία εξις από της εναντίας, πολλάκις δε αί εξεις άπο των υποκειμένων εάν τε γάρ ή εὐεξία ή φανερά, καὶ ή καχεξία φανερά γίνεται, καὶ ἐκ τῶν εὖεκτικῶν ή εὐεξία καὶ ἐκ ταύτης τὰ εὐεκτικά. Εὶ γάρ ἐστιν ἡ εὐεξία πυκνότης σαρκός, ἀνάγκη καὶ τὴν καχεξίαν εἶναι μανότητα σαρκός και το εὐεκτικον το πυιητικον πυκνό-6 τητος έν σαρκί. 'Ακολουθεί δ' ώς έπὶ τὸ πολύ, έὰν

θάτερα πλιοναχώς λέγηται, καὶ θάτερα πλεοναχώς λέγεσθαι, οίον εὶ τὸ δίκαιον, καὶ τὸ άδικον. "Εοικε δὲ 7 2 πλεοναχώς λέγεσθαι ή δικαιοσύνη καὶ ή άδικία, άλλά διά τὸ σύνεγγυς είναι την όμωνυμίαν αὐτῶν λανθάνει καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πόρρω δήλη μᾶλλον. ἡ γὰρ διαφορά πολλή ή κατά την ίδεαν, οίον ότι καλείται κλείς όμωνύμως ή τε ύπο τον αὐχένα των ζώων καὶ ή τας θύρας κλείουσιν. Εἰλήφθω δή ὁ ἄδικος ποσαχώς 8 λέγεται. Δοκεί δὲ ο τε παράνομος άδικος είναι καὶ ό πλεονέκτης και δ άνισος, ώστε δήλον ότι και δ δίκαιος έσται ο τε νόμιμος καὶ ὁ ἴσος. Τὸ μὲν δίκαιον ἄρα τὸ νόμιμον καὶ τὸ ἴσον, τὸ δ' ἄδικον τὸ παράνομον καὶ τὸ ἄνισον. Ἐπεὶ δὲ καὶ πλεονέκτης ὁ ἄδικος, περὶ 9 τάγαθά ἔσται, οὐ πάντα, άλλά περί ὅσα εὐτυχία, καὶ ἀτυχία, ὁ ἐστὶ μὲν ἀπλῶς ἀεὶ ἀγαθὰ, τινί δ' οὐκ άεί. (Οἱ δ' ἄνθρωποι ταιτα εῦχονται καὶ διώκουσιν' δεί δ' οῦ, ἀλλ' εῦχεσθαι μέν τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ καὶ αὐτοις αγαθά είναι, αιρείσθαι δὲ τὰ αὐτοις αγαθά.) 'Ο δ' 10 άδικος οὐκ ἀεὶ τὸ πλέον αἰρεῖται, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔλαττον ἐπὶ τῶν ἀπλῶς κακῶν' ἀλλ' ὅτι δοκεῖ καὶ τὸ μεῖον κακὸν άγαθόν πως είναι, τοῦ δ' άγαθοῦ ἐστὶν ἡ πλεονεξία, διὰ τοῦτο δοκεῖ πλεονέκτης είναι. "Εστι δ' ἄνισος' τοῦτο 11 γὰρ περιέχει καὶ κοινόν. Έπεὶ δ' ὁ παράνομος ἄδικος ἡν, 12 3 ό δὲ νόμιμος δίκαιος, δήλον ὅτι πάντα τὰ νόμιμά ἐστί πως δίκαια' τά τε γάρ ώρισμένα ύπὸ της νομοθετικής νόμιμά έστι, και έκαστον τούτων δίκαιον είναι φαμέν. Οἱ δὲ νόμοι ἀγορεύουσι περὶ ἀπάντων, στοχαζόμενοι ή 13 του κοινή συμφέροντος πάσιν ή τοις άριστοις ή τοις κυρίοις, κατ' άρετην ή κατ' άλλον τινά τρόπον τοιούτον' ωστε ένα μέν τρόπον δίκαια λέγομεν τὰ ποιητικά καὶ φυλακτικά της ευδαιμονίας και των μορίων αυτης τη

14 πολιτική κοινωνία. Προστάττει δ' ὁ νόμος καὶ τὰ τοῦ ἀνδρείου ἔργα ποιεῖν, οἶον μὴ λείπειν τὴν τάξιν μηδὲ φείγειν μηδὲ ἡιπτειν τὰ ὅπλα, καὶ τὰ τοῦ σώφρονος, οἶον μὴ μοιχεύειν μηδὶ ὑβρίζειν, καὶ τὰ τοῦ πράου, οἶον μὴ πόπτειν μηδὲ κακηγορεῖν, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς καὶ μοχθηρίας τὰ μὲν κελεύων, τὰ δ' ἀπαγορεύων, ὀρθῶς μὲν ὁ κείμενος ὀρθῶς, χεῖρον δ' ὁ 15 ἀπεσχεδιασμένος. Αῦτη μὲν οὖν ἡ δικαιοσύνη ἀρετὴ μέν ἐστι τελεία, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ πρὸς ἔτεμον. Καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις κρατίστη τῶν ἀρετῶν εἶναι δοκεῖ ἡ δικαιοσύνη, καὶ οῦθ ἔσπερος οῦθ έῷος οῦτω θαυμαστός' καὶ παροιμιαζόμενοί φαμεν

έν δὲ δικαιοσύνη σολλήβδην πασ' άρετη ένι.

Καὶ τελεία μάλιστα ἀρετὴ, ὅτι τῆς τελείας ἀρετῆς χρῆσις ἐστίν. Τελεία δ' ἐστὶν, ὅτι ὁ ἔχων αὐτὴν καὶ πρὸς ἔτερον δύναται τῆ ἀρετῆ χρῆσθαι, ἀλλ' οὐ μόνον καθ' αὐτόν πολλοὶ γὰρ ἐν μὲν τοῖς οἰκείοις τῆ ἀρετῆ δύναν-16 ται χρῆσθαι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς ἔτερον ἀδυκατοῦσιν. Καὶ διὰ τοῦτο εδ δοκεῖ ἔχειν τὸ τοῦ Βίαντος, ὅτι ἀρχὴ ἄνδρα δείξει' πρὸς ἔτερον γὰρ καὶ ἐν κοινωνία ἤδη ὁ 17 ἄρχων. Διὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀλλότριον ἀγαθὸν δοκεῖ εἶναι ἡ δικαιοσύνη μόνη τῶν ἀρετῶν, ὅτι πρὸς ἔτερον ἐστιν' ἄλλφ γὰρ τὰ συμφέροντα πράττει, ἡ 18 ἄρχοντι ἡ κοινωνῷ. Κάκιστος μὲν οῦν ὁ καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς ὁ Πους χρώμενος τῆ μοχθηρία, ἄριστος δ' οὐχ ὁ πρὸς αὐτὸν τῆ ἀρετῆ ἀλλὰ πρὸς ἔτερον' τοῦτο 19 γὰρ ἔργον χαλεπόν. Αὕτη μὲν οῦν ἡ δικαιοσύνη οὐ μέρος ἀρετῆς, ἀλλ' δλη ἀρετή ἐστιν, οὐδ' ἡ ἐναντία 20 ἀδικία μέρος κακίας, ἀλλ' δλη κακία. Τί δὲ διαφέρει ἡ

άρετή καὶ ή δικαιοσύνη αὖτη, δήλον ἐκ τῶν εἰρημένωνἔστι μὲν γὰρ ἡ αὐτή, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτὸ, ἀλλ' ἦ μὲν πρὸς ἔτερον, δικαιοσύνη, ἦ δὲ τοιάδε ἔξις, ἀπλῶς

άρετή.

Ζητούμεν δέ γε την έν μέρει άρετης δικαιοσύνην (2)4 έστι γάρ τις, ως φαμέν. 'Ομοίως δέ και περι άδικίας της κατά μέρος. Σημείον δ' ὅτι ἔστιν' κατά μέν γάρ τας άλλας μοχθηρίας ὁ ἐνεργῶν αδικεί μέν, πλεονεκτεί δ' οὐδεν, οίον ὁ ρίψας την ἀσπίδα διὰ δειλίαν, ή κακῶς είπων δια χαλεπότητα, ή οὐ βοηθήσας χρήμασι δι' ανελευθερίαν όταν δε πλεονεκτή, πολλάκις κατ οὐδεμίαν τῶν τοιούτων, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ πάσας, κατὰ πονηρίαν δέ γε τινά (ψέγομεν γάρ) καὶ κατ' άδικίαν. "Εστιν 3 αρα γε άλλη τις άδικία ώς μέρος της όλης, και άδικόν τι έν μέρει τοῦ όλου ἀδίκου τοῦ παρὰ τὸν νόμον. "Ετι εὶ ὁ ‡ μέν του κερδαίνειν ενεκα μοιχεύει και προσλαμβάνων, ό δέ προστιθείς και ζημιούμενος δι' έπιθυμίαν, ούτος μέν ακόλαστος δόξειεν αν είναι μαλλον ή πλεονέκτης, έκει-νος δ' άδικος, ακόλαστος δ' οῦ' δήλον άρα ὅτι διὰ τὸ κερδαίνειν. "Ετι περί μεν τάλλα πάντα άδικήματα γίνε- 5 ται ή έπαναφορά έπι τινα μοχθηρίαν άει, οίον εί έμοίχευσεν, έπ' ἀκολασίαν, εὶ έγκατέλιπε τὸν παραστάτην, έπὶ δειλίαν, εὶ ἐπάταξεν, ἐπ' ὀργήν' εὶ δ' ἐκέρδανεν, ἐπ' οὐδεμίαν μοχθηρίαν ἀλλ' ἡ ἐπ' ἀδικίαν. "Ωστε 6 φανερον ότι έστι τις άδικία παρά την όλην άλλη έν μέρει, συνώνυμος, ότι ὁ όρισμὸς ἐν τῷ αὐτῷ γένει" αμφω γάρ εν τῷ πρὸς ετερον εχουσι τὴν δύναμιν, άλλ' ή μέν περί τιμήν ή χρήματα ή σωτηρίαν, ή εί τινι έχοιμεν ένὶ ὀνόματι περιλαβείν ταῦτα πάντα, καὶ δι' ήδονήι την ἀπὸ τοῦ κέρδους, ή δὲ περὶ ἄπαντα περὶ ὅσα ὁ σπουδαίος.

5 7 "Οτι μὲν οὖν εἰσὶ δικαιοσύναι πλείους, καὶ ὅτι ἔστι τις καὶ ἔτέρα παρὰ τὴν ὅλην ἀρετὴν, δῆλον τίς δὲ καὶ δ ὁποία τις, ληπτέον. Διώρισται δὴ τὸ ἄδικον τό τε παράνομον καὶ τὸ ἄνισον, τὸ δὲ δίκαιον τό τε νόμιμον καὶ τὸ ἴσον. Κατὰ μὲν οὖν τὸ παράνομον ἡ πρότερον ἐἰρη-

9 μένη ἀδικία ἐστίν. 'Επεὶ δὲ τὸ ἄνισον καὶ τὸ πλέον οὐ ταὐτὸν ἀλλ' ἔτερον ὡς μέρος πρὸς ὅλον (τὸ μέν γὰρ πλέον ἄπαν ἄνισον, τὸ δ' ἄνισον οὐ πῶν πλέον), καὶ τὸ ἄδικον καὶ ἡ ἀδικία οὐ ταὐτὰ, ἀλλ' ἔτερα ἐκείνων, τὰ μὲν ὡς μέρη, τὰ δ' ὡς ὅλα· μέρος γὰρ αὖτη ἡ ἀδικία τῆς ὅλης ἀδικίας, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς δικαιοσύνης. ''Ωστε καὶ περὶ τῆς ἐν μέρει δικαιοσύνης καὶ περὶ τῆς ἐν μέρει δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἀδίκου ὡ-

10 σαύτως. 'Η μὲν οὖν κατὰ τὴν ὅλην ἀρετὴν τεταγμένη δικαιοσύνη καὶ ἀδικία, ἡ μὲν τῆς ὅλης ἀρετῆς οὖσα χρῆσις πρὸς ἄλλον, ἡ δὲ τῆς κακίας, ἀφείσθω. Καὶ τὸ δίκαιον δὲ καὶ τὸ ἄδικον τὸ κατὰ ταύτας φανερὸν ὡς διοριστέον σχεδὸν γὰρ τὰ πολλὰ τῶν νομίμων τὰ ἀπὸ τῆς ὅλης ἀρετῆς πραττόμενά ἐστιν καθ' ἐκάστην γὰρ ἀρετῆν προστάττει ζῆν καὶ καθ' ἐκάστην μοχθηρίαν κωλύει ὁ

11 νόμος. Τὰ δὲ ποιητικὰ τῆς ὅλης ἀρετῆς ἐστὶ τῶν νομίμων ὅσα νενομοθέτηται περὶ παιδείαν τὴν πρὸς τὸ κοινόν. Περὶ δὲ τῆς καθ' ἔκαστον παιδείας, καθ' ἢν ἀπλῶς ἀνὴρ ἀγαθός ἐστι, πότερον τῆς πολιτικῆς ἐστὶν ἡ ἐτέρας, ὕστερον διοριστέον· οὐ γὰρ ἵσως ταὐτὸν ἀνδρί τ' ἀγαθῷ

12 εἶναι καὶ πολίτη παντί. Τῆς δὲ κατὰ μέρος δικαιοσύνης καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν δικαίου ἐν μέν ἐστιν είδος τὸ ἐν ταῖς διανομαῖς τιμῆς ἡ χρημάτων ἡ τῶν ἄλλων ὅσα μεριστὰ τοῖς κοινωνοῦσι τῆς πολιτείας (ἐν τούτοις γὰρ ἔστι καὶ ἄνισον ἔχειν καὶ ἵσον ἔτερον ἐτέρου), ἐν δὲ τὸ ἐν τοῖς 13 συναλλάγμασι διορθωτικόν. Τούτου δὲ μέρη δύο τῶν γὰρ

συναλλαγμάτων τὰ μέν έκούσιά έστι, τὰ δ' ἀκούσια, έκούσια μέν τὰ τοιάδε οίον πρᾶσις, ώνη, δανεισμός, έγγύη, χρήσις, παρακαταθήκη, μίσθωσις έκούσια δέ λέγεται, ὅτι ή άρχη των συναλλαγμάτων τούτων έκούσιος. Των δ' ακουσίων τα μέν λαθραΐα, οἷον κλοπή, μοιχεία, φαρμακεία, προαγωγεία, δουλαπατία, δολοφονία, ψευδομαρτυρία, τὰ δέ βίαια, οἶον αἰκία δεσμός, θάνατος, άρπαγή, πήρωσις, κακηγορία, προπηλακισμός. Έπεὶ δ' ὅ τ' ἄδικος ἄνισος (3) 6 καὶ τὸ ἄδικον ἄνισον, δήλον ὅτι καὶ μέσον τι ἐστὶ τοῦ ανίσου. Τοῦτο δ' έστὶ τὸ ἴσον ἐν ὁποία γὰρ πράξει 2 έστι το πλέον και το έλαττον, έστι και το ίσον. Εί ουν 3 τὸ ἄδικον ἄνισον, τὸ δίκαιον ἴσον: ὅπερ καὶ ἄνευ λόγου δοκεί πάσιν. Έπεὶ δέ τὸ ίσον μέσον, τὸ δίκαιον μέσον τι αν είη. "Εστι δέ τὸ ισον έν έλαχίστοις δυσίν ανάγ- 4 κη τοίνυν το δίκαιον μέσον τε καὶ ἴσον είναι Γκαὶ πρός τι] καὶ τισὶν, καὶ ή μὲν μέσον, τινῶν (ταῦτα δ' έστὶ πλείον και έλαττον), ή δ' ίσον έστι, δυοίν, ή δε δίκαιον, τισίν. 'Ανάγκη ἄρα τὸ δίκαιον ἐν ἐλαχίστοις είναι τέτ- 5 ταρσιν οίς τε γὰρ δίκαιον τυγχάνει δν, δύο έστὶ, καὶ έν οίς τὰ πράγματα, δύο. Καὶ ἡ αὐτὴ ἔσται ἰσότης, οίς καὶ 6 έν οίς ώς γαρ έκεινα έχει τα έν οίς, ούτω κακείνα έχει εί γὰρ μὴ ἴσοι, οὐκ ἴσα εξουσιν, ἀλλ' ἐντεῦθεν αἱ μάχαι καὶ τὰ ἐγκλήματα, ὅταν ἡ ἴσοι μὴ ἴσα ἡ μὴ ἴσοι ἴσα ἔχωσι καὶ νέμωνται. "Ετι έκ τοῦ κατ' ἀξίαν τοῦτο δήλον το 7 γάρ δίκαιον έν ταις διανομαίς όμολογούσι πάντες κατ' άξίαν τινά δείν είναι, την μέντοι άξίαν ου την αυτήν λέγουσι πάντες ὑπάρχειν, άλλ' οἱ μεν δημοκρατικοὶ ελευθερίαν, οἱ δ' όλιγαρχικοὶ πλοῦτον, οἱ δ' εὐγένειαν, οἱ δ' άριστοκρατικοί άρετήν. "Εστιν άρα τὸ δίκαιον ἀνάλογόν 8 τι. Τὸ γὰρ ἀνάλογον οὐ μόνον ἐστὶ μοναδικοῦ ἀριθμοῦ ίδιον, άλλ' όλως άριθμοῦ ή γὰρ ἀναλογία ἰσότης ἐστὶ

9 λόγων, καὶ ἐν τέτταρσιν έλαχίστοις. Ἡ μέν οδν διηρημένη ότι ἐν τέτταρσι, δήλον. 'Αλλά καὶ ἡ συνεχής τώ γάρ ένι ως δυσι χρηται και δις λέγει, οίον ως ή του α πρός την του β, ούτως και ή του β πρός την του γ. Δίς ουν ή του β είρηται· ώστ' έαν ή του β τεθή δίς, τέτταρα 10 έσται τὰ ἀνάλογα. Εστι δὲ καί τὸ δίκαιον ἐν τέτταρσιν έλαχίστοις, και ὁ λόγος ὁ αὐτός. διήρηνται γὰρ ὁμοίως, 11 οίς τε καὶ α. Εσται αρα ως δ α ορος πρός τον β, ουτως ό γ πρὸς τὸν δ, καὶ ἐναλλάξ ἄρα, ὡς ὁ α πρὸς τὸν γ, ό β πρός του δ. "Ωστε και το όλου προς το όλου. όπερ ή νομή συνδυάζει καν ούτω συντεθή, δικαίως συνδυάζει. 7 12 Η ἄρα τοῦ α ὅρου τῷ γ καὶ ἡ τοῦ β τῷ δ σύζευξις τὸ ἐν διανομή δίκαιον έστι, καὶ μέσον τὸ δίκαιον τοῦτ' έστὶ τοῦ παρὰ τὸ ἀνάλογον τὸ γὰρ ἀνάλογον μέσον, τὸ δὲ 18 δίκαιον ἀνάλογον. Καλοῦσι δὲ τὴν τοιαύτην ἀναλογίαν γεωμετρικήν οί μαθηματικοί έν γάρ τή γεωμετρική συμβαίνει και το δλον πρός το δλον όπερ εκάτερον πρός 14 έκατερον. "Εστι δ' οὐ συνεχής αυτη ή ἀναλογία οὐ γὰρ γίνεται εις ἀριθμῷ ὅρος, ιξ καὶ ὅ. Τὸ μὲν οὖν δίκαιον τοῦτο τὸ ἀνάλογον, τὸ δ΄ ἄδικον τὸ παρὰ τὸ ἀνάλογον. Γίνεται άρα το μέν πλέον, το δε έλαττον. Όπερ και επί των έργων συμβαίνει ό μεν γαρ αδικών πλέον 15 έχει, ό δ' αδικούμενος έλαττον του άγαθου. Έπι δε τοῦ κακοῦ ἀνάπαλιν ἐν ἀγαθοῦ γὰρ λόγφ γίνεται τὸ 16 έλαττον κακὸν πρὸς τὸ μείζον κακόν έστι γὰρ τὸ έλαττον κακόν μάλλον αίρετον του μείζονος, τό δ' al-(4) ρετόν άγαθόν, καὶ τὸ μᾶλλον μεῖζον. Τὸ μὲν οὖν ἐν είδος τοῦ δικαίου τοῦτ' ἐστὶν, τὸ δὲ λοιπὸν ἐν τὸ διορθωτικόν, δ γίνεται εν τοις συναλλάγμασι και τοις έκουσίοις καὶ τοῖς ἀκουσίοις. Τοῦτο δὲ τὸ δίκαιον 2 άλλο είδος έχει τοῦ προτέρου. Τὸ μέν γὰρ διανεμητικον δίκαιον των κοινών αξί κατά την αναλογίαν έστι την είρημένην καὶ γὰρ ἀπὸ χρημάτων κοινῶν ἐὰν γίγνηται ή διανομή, έσται κατά τον λόγον τον αύτον όνπερ έχουσι πρὸς ἄλληλα τὰ εἰσενεχθέντα· καὶ τὸ ἄδικον τὸ ἀντικείμενον τῷ δικαίφ τούτφ παρὰ τὸ ἀνάλογόν ἐστιν. Τὸ 3 δ' έν τοις συναλλάγμασι δίκαιον έστι μέν ίσον τι, καὶ το άδικον άνισον, άλλ' οὐ κατά την ἀναλογίαν ἐκείνην, άλλα κατά την αριθμητικήν. Οὐθέν γαρ διαφέρει, εί έπιεικής φαῦλον ἀπεστέρησεν ή φαῦλος ἐπιεική, οὐδ' εἰ έμοιχευσεν έπιεικής ή φαύλος άλλα πρός του βλάβους την διαφοράν μόνον βλέπει ό νόμος, και χρηται ώς ισοις, εὶ ὁ μὲν ἀδικεῖ, ὁ δ' ἀδικεῖται, καὶ εὶ ἔβλαψεν, ὁ δὲ βέβλαπται. "Ωστε τὸ ἄδικον τοῦτο ἄνισον δυ Ισάζειν πειρα-4ται ὁ δικαστής καὶ γὰρ ὅταν ὁ μὲν πληγῆ, ὁ δὲ πατάξη, ή και κτείνη, ὁ δ' ἀποθάνη, διηρηται τὸ πάθος και ή πραξις είς ἄνισα· ἀλλὰ πειραται τῆ ζημία Ισάζειν, άφαιμών του κέρδους. Λέγεται γαρ ως άπλως είπειν έπὶ τοις τοιούτοις, κάν εί μή τισιν οίκειον ονομα είη, το κέρδος, οίον τῷ πατάξαντι, καὶ ἡ ζημία τῷ παθόντι ἀλλ' 6 όταν γε μετρηθή τὸ πάθος, καλείται τὸ μὲν ζημία, τὸ δὲ κέρδος. "Ωστε τοῦ μὲν πλείονος καὶ ελάττονος τὸ ἴσον μέσον, τὸ δὲ κέρδος καὶ ἡ ζημία τὸ μὲν πλέον, τὸ δ΄ έλαττον εναντίως, το μεν τοῦ ἀγαθοῦ πλέον, τοῦ κακοῦ δ' έλαττον κέρδος, τὸ δ' εναντίον ζημία ων ἢν μέσον τὸ ίσον, ὁ λέγομεν είναι δίκαιον ώστε τὸ έπανορθωτικον δίκαιον αν είη τὸ μέσον ζημίας καὶ κέρδους. Διὸ καὶ 7 όταν αμφισβητώσιν, έπὶ τὸν δικαστήν καταφεύγουσιν τὸ δ' ἐπὶ τὸν δικαστήν ἰέναι ἰέναι ἐστὶν ἐπὶ τὸ δίκαιον' ό γαρ δικαστής βούλεται είναι οίον δίκαιον εμψυχον καὶ, ζητούσι δικαστήν μέσον, καὶ καλούσιν ένιοι μεσιδίους, ως έὰν τοῦ μέσου τύχωσι, τοῦ δικαίου τευ-

8 ξόμενοι. Μέσον άρα τι τὸ δίκαιον, είπερ καὶ ὁ δικαστής. 'Ο δε δικαστής επανισοί, και ώσπερ γραμμής είς ανισα τετμημένης, ο το μείζον τμήμα της ήμισείας υπερέχει, τοῦτ' ἀφείλε καὶ τῷ ἐλάττονι τμήματι προσέθηκεν. "Όταν δὲ δίχα διαιρεθῆ τὸ ὅλον, τότε φασὶν ἔχειν τὰ αὐ-9 των, όταν λάβωσι τὸ ίσον. Τὸ δ' ίσον μέσον έστὶ τῆς μείζονος καὶ έλάττονος κατά την άριθμητικήν άναλογίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὀνομάζεται δίκαιον, ὅτι δίχα ἐστὶν, ὥσπερ 10 αν εί τις είποι δίχαιον, και ό δικαστής διχαστής. Ἐπαν γάρ δύο Ισων άφαιρεθη άπο θατέρου, προς θάτερον δέ προστεθή, δυσὶ τούτοις ὑπερέχει θάτερον εὶ γὰρ ἀφηρέθη μέν, μή προσετέθη δε ένι αν μόνον ύπερείχεν. Τοῦ 11 μέσου ἄρα ένὶ, καὶ τὸ μέσον, ἀφ' οδ ἀφηρέθη, ένί. Τοῦτφ άρα γνωριούμεν τί τε άφελείν δεί άπο του πλέον έχοντος, και τί προσθείναι τῷ ἔλαττον ἔχοντι· ῷ μὲν γαρ το μέσον υπερέχει, τουτο προσθείναι δεί τῷ έλαττον έχοντι, φ δ' ὑπερέχεται, ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ μεγίστου. 12 Ισαι αἰ ἐφ' ὧν ΑΑ ΒΒ ΓΓ ἀλλήλαις· ἀπὸ τῆς ΑΑ ἀφηρήσθω τὸ ΑΕ, καὶ προσκείσθω τῆ ΓΓ τὸ ἐφ' ὧν ΓΔ, διστε όλη ή ΔΓΓ της ΕΑ ύπερέχει τῷ ΓΔ καὶ τῷ ΓΖ· της άρα ΒΒ τῷ ΓΔ. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν άλλων τεχνῶν τούτο ανηρούντο γάρ αν, εί μή εποίει το ποιούν καί όσον καὶ οίον, καὶ τὸ πάσχον ἔπασχε τοῦτο καὶ τοσοῦ-13 τον καὶ τοιούτον. Ἐλήλυθε δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα; ή τε ζημία καὶ τὸ κέρδος, ἐκ τῆς ἐκουσίου ἀλλαγῆς τὸ μὲν γάρ πλέον έχειν ή τὰ έιιυτοῦ κερδαίνειν λέγεται, τὸ δ' έλαττον των έξ άρχης ζημιουσθαι, οίον έν τω ώνεισθαι καὶ πωλείν καὶ έν οσοις αλλοις άδειαν εδωκεν ό νόμος. 14 Όταν δε μήτε πλέον μήτ' έλαττον άλλ' αὐτὰ δι' αὐτῶν γένηται, τὰ αὐτῶν φασὶν ἔχειν καὶ οῦτε ζημιοῦσθαι οῦτε κερδαίνειν διστε κέρδους τινός και ζημίας μέσον το δίκαιόν έστι των παρά τὸ έκούσιον, τὸ ἴσον έχειν καὶ πρό-

τερον καὶ ὖστερον.

Δοκεί δέ τισι καὶ τὸ ἀντιπεπονθὸς εἶναι ἀπλῶς (5) 8 δίκαιον, ὥσπερ οἱ Πυθαγόρειοι ἔφασαν ὡρίζοντο γὰρ ἀπλῶς τὸ δίκαιον τὸ ἀντιπεπονθὸς ἄλλφ. Τὸ δ' ἀντι-2 πεπονθὸς οὐκ ἐφαρμόττει, οῦτ' ἐπὶ τὸ διανεμητικὸν δίκαιον, οῦτ' ἐπὶ τὸ διορθωτικόν καίτοι βούλονταί γε 3 τοῦτο λέγειν καὶ τὸ 'Ραδαμάνθυος δίκαιον'

εί κε πάθοι τά κ' έρεξε, δίκη κ' ίθεῖα γένυιτο.

πολλαχού γάρ διαφωνεί οίον εί άρχην έχων έπάταξεν, 4 ού δεί άντιπληγήναι, καὶ εί άρχοντα επάταξεν, ού πληγηναι μόνον δεί, άλλα καὶ κολασθηναι. "Ετι τὸ έκούσιον 5 καὶ τὸ ἀκούσιον διαφέρει πολύ. 'Αλλ' έν μέν ταις κοινω- 6 νίαις ταις άλλακτικαις συνέχει το τοιούτον δίκαιον το αντιπεπονθός, κατ' αναλογίαν καὶ μή κατ' Ισότητα' τῷ αντιποιείν γαρ ανάλογον συμμένει ή πόλις. *Η γαρ τὸ κακώς ζητούσιν' εί δέ μή, δουλεία δοκεί είναι, εί μή άντιποιήσει ή τὸ εὖ εἰ δὲ μή, μετάδοσις οὐ γίνεται, τη μεταδόσει δέ συμμένουσιν. Διὸ καὶ Χαρίτων ίερον 7 έμποδών ποιούνται, ίν' ἀνταπόδοσις ή τούτο γὰρ ἴδιον χάριτος ἀνθυπηρετήσαι τε γὰρ δεῖ τῷ χαρισαμένῳ, 8 και πάλιν αὐτὸν ἄρξαι χαριζόμενον. Ποιεί δὲ τὴν ἀντίδοσιν τήν κατ' αναλογίαν ή κατά διάμετρον σύζευξις, οίον οἰκοδόμος ἐφ' ῷ Α, σκυτοτόμος ἐφ' ῷ Β, οἰκία ἐφ' ῷ Γ, ὑπόδημα ἐφ' ῷ Δ. Δεῖ οὖν λαμβάνειν τὸν οἰκοδόμον παρά τοῦ σκυτοτόμου τοῦ ἐκείνου ἔργου, καὶ αὐτὸν έκείνω μεταδιδόναι το αύτου. Έαν ουν πρώτον ή το κατά την ἀναλογίαν ἴσον, είτα τὸ ἀντιπεπουθὸς γένηται, έσται τὸ λεγόμενον. Εὶ δὲ μή, οἰκ ἴσον, οὐδὲ συμμένει

οὐθέν γὰρ κωλύει κρείττον είναι τὸ θατέρου έργον ή τὸ 9 θατέρου, δεί οὖν ταῦτα ἰσασθῆναι. Εστι δὲ τοῦτο καὶ έπι των άλλων τεχνών ανηρούντο γαρ αν, ει μη έποιει τὸ ποιοῦν καὶ ὅσον καὶ οἶον, καὶ τὸ πάσχον ἔπασχε τοῦτο καὶ τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον. Οὐ γὰρ ἐκ δύο ἰατρῶν γίνεται κοινωνία, άλλ' έξ λατροῦ καλ γεωργοῦ, καὶ ὅλως έτέ-10 ρων καὶ οὐκ ἴσων άλλὰ τούτους δεῖ Ισασθήναι. Διὸ πάντα συμβλητά δεί πως είναι, δύ έστιν άλλαγή. 'Εφ' ο το νόμισμ' ελήλυθε, και γίνεται πως μέσον πάντα γάρ μετρεί, ώστε καὶ τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν, πόσα ἄττα δὴ ὑποδήματ' ἴσον οἰκία ἢ τροφῆ. Δεῖ τοίνυν οπερ οἰκοδόμος πρὸς σκυτοτόμον, τοσαδὶ ὑποδήματα πρὸς ολκίαν ή τροφήν. Εί γάρ μη τοῦτο, οὐκ ἔσται άλλαγη οὐδὲ κοινωνία. Τοῦτο δ', εὶ μὴ ἴσα εἴη πως, οὐκ ἔσται. 11 Δεί ἄρα ένί τινι πάντα μετρείσθαι, ώσπερ ελέχθη πρότερον. Τοῦτο δ' ἐστὶ τῆ μὲν ἀληθεία ἡ χρεία, ἡ πάντα συνέχει εί γὰρ μηθέν δέοιντο ή μή όμοίως, ή οὐκ έσται άλλαγή ή ούχ ή αὐτή. Οἶον δ' ὑπαλλαγμα τῆς χρείας το νόμισμα γέγονε κατά συνθήκην και διά τοῦτο τοθνομα έχει νόμισμα, ότι οὐ φύσει ἀλλὰ νόμφ ἐστὶ, καὶ ἐἀὸ ἡιῶν μεταβαλεῦν καὶ ποιῆσαι ἄχρηστον. Εσται 12 καὶ ἐφ' ἡμῶν μεταβαλεῖν καὶ ποιῆσαι ἄχρηστον. δή αντιπεπουθός, όταν Ισασθή, ώστε όπερ γεωργός πρός σκυτοτόμον, τὸ ἔργον τὸ τοῦ σκυτοτόμου πρὸς τὸ τοῦ γεωργού. Είς σχημα δ' αναλογίας οὐ δεί άγειν, δταν άλλάξωνται· εὶ δὲ μὴ, ἀμφοτέρας ἔξει τὰς ὑπεροχὰς 'Αλλ' όταν έχωσι τὰ αύτῶν, ούτως τὸ έτερον ἄκρον. ίσοι καὶ κοινωνοί, ότι αυτή ή ισότης δύναται ἐπ' αυτών γίνεσθαι. Γεωργός Α, τροφή Γ, σκυτοτόμος Β, τὸ ἔργον αὐτοῦ τὸ Ισασμένον Δ. Εί δ' οῦτω μή ην ἀντιπεπον-13 θέναι, οὐκ ἄν ἦν κοινωνία. "Οτι δ' ἡ χρεία συνέχει &σπερ εν τι δν, δηλοί ότι όταν μή εν χρεία ώσιν άλλήλων,

ή αμφότεροι ή ατερος, ούκ αλλαττονται, ώσπερ όταν ού έχει αυτός δέηται τις, οίον οίνου, διδόντες σίτου έξαγωγης. Δεί ἄρα τοῦτο ἰσασθηναι. Ύπερ δε της μελλού- 14 σης άλλαγης, εί νῦν μηδέν δείται, ὅτι ἔσται ἐὰν δεηθη, το νόμισμα οίον έγγυητής έσθ' ήμιν δεί γάρ τουτο φέροντι είναι λαβείν. Πάσχει μέν ούν καὶ τοῦτο τὸ αὐτὸ. ού γὰρ ἀεὶ ἴσον δύναται· ὅμως δὲ βούλεται μένειν μάλλον. Διὸ δεῖ πάντα τετιμησθαι· οῦτω γὰρ ἀεὶ ἔσται άλλαγή, εί δὲ τοῦτο, κοινωνία. Τὸ δὴ νόμισμα ὥσπερ μέτρον σύμμετρα ποιήσαν Ισάζει ούτε γάρ αν μή ούσης άλλαγης κοινωνία ήν, ούτ' άλλαγη Ισότητος μή ούσης, ούτ ἰσότης μή ούσης συμμετρίας. Τῆ μέν οὐν 15 άληθεία άδύνατον τὰ τοσοῦτον διαφέροντα σύμμετρα γενέσθαι, πρός δε την χρείαν ενδέχεται ίκανως. Εν δή τι δεί είναι τούτο δ' έξ ὑποθέσεως' διὸ νόμισμα καλείται τούτο γάρ πάντα ποιεί σύμμετρα μετρείται γάρ πάντα νομίσματι. Οίκία Α, μναί δέκα Β, κλίνη Γ. Τὸ δὴ Α τοῦ Β ημισυ, εἰ πέντε μνῶν ἀξία ἡ οἰκία, ἡ ἴσον· ή δὲ κλίνη δέκατον μέρος τὸ Γ τοῦ Β. δήλον τοίνυν πόσαι κλίναι ίσον οἰκία, ὅτι πέντε. "Οτι δ' οῦτως ἡ ἀλλαγή 16 ην πρίν το νόμισμα είναι, δήλον διαφέρει γαρ οὐδεν ή κλίναι πέντε αντί οίκίας, ή οσου αί πέντε κλίναι.

Τί μέν οὖν τὸ ἄδικον καὶ τί τὸ δίκαιόν ἐστιν, εἴρηται. 17 9 διωρισμένων δὲ τούτων δηλον ὅτι ἡ δικαιοπραγία μέσον ἐστὶ τοῦ ἀδικεῖν καὶ ἀδικεῖσθαι· τὸ μὲν γὰρ πλέον ἔχειν, τὸ δ᾽ ἔλαιτον ἐστἰν. Ἡ δὲ δικαιοσύνη μεσότης ἐστὶν οὐ τὰν αὐτὸν τρόπον ταῖς πρότερον ἀρεταῖς, ἀλλ᾽ ὅτι μέσου ἐστίν· ἡ δ᾽ ἀδικία τῶν ἄκρων. Καὶ ἡ μὲν δικαιοσύνη ἐστὶ καθ᾽ ἡν ὁ δίκαιος λέγεται πρακτικὸς κατὰ προαίρεσιν τοῦ δικαίου, καὶ διανεμητικὸς καὶ αὐτῷ πρὸς ἄλλον καὶ ἐτέρῳ πρὸς ἔτερον, οὐχ οὕτως ὥστε τοῦ μὲν αἰρετοῦ

18 πλέον αὐτῷ, ἔλαττον δὲ τῷ πλησίον, τοῦ βλαβεροῦ δ' ἀνάπαλιν, ἀλλὰ τοῦ ἴσου τοῦ κατ' ἀναλογίαν, όμοίως δὲ καὶ ἄλλφ πρὸς ἄλλον. ἡ δ' ἀδικία τοὐναντίον τοῦ ἀδίκου. Τοῦτο δ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις τοῦ ἀφελίμου ἡ βλαβεροῦ παρὰ τὸ ἀνάλογον. Διὸ ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις ἡ ἀδικία, ὅτι ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως ἐστιν, ἐφ' αὐτοῦ μὲν ὑπερβολῆς μὲν τοῦ ἀπλῶς ὡφελίμου, ἐλλείψεως δὲ τοῦ βλαβεροῦ· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων τὸ μὲν ὅλον ὁμοίως, τὸ δὲ παρὰ τὸ ἀνάλογον, ὁποτέρως ἔτυχεν. Τοῦ δὲ ἀδικήματος τὸ μὲν ἔλαττον τὸ ἀδικεῖσθαί ἐστι, τὸ δὲ μεῖζον τὸ ἀδικεῖν.

Περί μέν οψν δικαιοσύνης καὶ άδικίας, τίς έκατέρας έστιν ή φύσις, ειρήσθω τοῦτον τὸν τρόπον, όμοίως δὲ 10(6) καὶ περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἀδίκου καθόλου. Ἐπεὶ δ' ἔστιν άδικουντα μήπω άδικον είναι, ό ποία άδικήματα άδικών ήδη άδικός έστιν έκάστην άδικίαν, οίον κλέπτης ή μοιχός ή ληστής; ή ούτω μέν οὐδέν διοίσει; καὶ γὰρ ἄν συγγένοιτο γυναικὶ εἰδώς τὸ ἢ, ἀλλ' οὐ διὰ προαιρέσεως 2 ἀρχὴν, ἀλλὰ διὰ πάθος. 'Αδικεῖ μὲν οὖν, ἄδικος δ' οὐκ έστιν, οίον οὐδὲ κλέπτης, ἔκλεψε δὲ, οὐδὲ μοιχὸς, ἐμοί-3 χευσε δέ· όμοίως δε καὶ επὶ των άλλων. Πως μεν οδν έχει τὸ ἀντιπεπονθὸς πρὸς τὸ δίκαιον, εἴρηται πρότερον 4 δεί δε μή λανθάνειν ότι το ζητούμενον έστι καὶ το άπλώς δίκαιον και το πολιτικόν δίκαιον. Τοῦτο δ' ἔστιν έπὶ κοινωνών βίου πρός τὸ είναι αὐτάρκειαν, ελευθέρων καὶ ἴσων ἡ κατ' ἀναλογίαν ἡ κατ' ἀριθμόν. ώστε ὅσοις μή έστι τοῦτο, οὐκ ἔστι τούτοις πρός ἀλλήλους τὸ πολιτικόν δίκαιον, άλλά τι δίκαιον καὶ καθ' δμοιότητα. "Εστι γάρ δίκαιον, οίς καὶ νόμος πρός αὐτούς" νόμος δ', έν οις άδικία ή γάρ δίκη κρίσις του δικαίου και του άδίκου. Εν οίς δ' άδικία, και το άδικείν έν τούτοις, έν

οίς δε τὸ ἀδικείν, οὐ πᾶσιν ἀδικία· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ πλέον αύτω νέμειν των άπλως αγαθών, έλαττον δέ των άπλως κακών. Διὸ οὐκ ἐώμεν ἄρχειν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸν λό- 5 γον, ότι έαυτφ τοῦτο ποιεί καὶ γίνεται τύραννος. "Εστι δ' ό ἄρχων φύλαξ τοῦ δικαίου, εί δὲ τοῦ δικαίου, καὶ τοῦ ίσου. Έπεὶ δ' οὐθὲν αὐτῷ πλέον είναι δοκεί, είπερ δί- 6 καιος οὐ γάρ νέμει πλέον τοῦ ἀπλῶς ἀγαθοῦ αὐτῷ, εἰ μή πρός αὐτὸν ἀνάλογόν ἐστιν διὸ έτέρω ποιεί καὶ διά τοῦτο ἀλλότριον είναι φασιν ἀγαθὸν τὴν δικαιοσύνην, καθάπερ ελέχθη καὶ πρότερον. Μισθὸς ἄρα τις δοτέος, 7 τούτο δὲ τιμή καὶ γέρας ὅτφ δὲ μή ἰκανὰ τὰ τοιαύτα, οὖτοι γίνονται τύραννοι. Τὸ δὲ δεσποτικὸν δίκαιον καὶ 8 τό πατρικόν οὐ ταὐτὸν τούτοις ἀλλ' ὅμοιον οὐ γάρ ἐστιν άδικία πρός τὰ αύτοῦ ἀπλῶς, τὸ δὲ κτήμα καὶ τὸ τέκνον, έως αν ή πηλίκον και μή χωρισθή, ώσπερ μέρος αὐτοῦ, αύτον δ' οὐθείς προαιρείται βλάπτειν διὸ οὐκ ἔστιν 9 άδικία πρός αύτόν. Οὐδ' ἄρα ἄδικον οὐδὲ δίκαιον τὸ πολιτικών κατά νόμον γάρ ήν, και έν οις επεφύκει είναι νόμος ούτοι δ' ήσαν οίς υπάρχει Ισότης του άρχειν καί αρχεσθαι. Διὸ μάλλον πρὸς γυναϊκά έστι δίκαιον ή πρός τέκνα και κτήματα τούτο γάρ έστι το οίκονομικόν δίκαιον έτερον δέ καὶ τοῦτο τοῦ πολιτικοῦ. Τοῦ (7) δέ πολιτικοῦ δικαίου τὸ μὲν φυσικόν ἐστι τὸ δὲ νομικὸν, φυσικόν μέν το πανταχού την αυτήν έχον δύναμιν, καὶ οὐ τῷ δοκεῖν ἡ μὴ, νομικὸν δὲ ὁ ἐξ ἀρχῆς μὲν οὐθὲν διαφέρει ούτως ή άλλως, όταν δὲ θώνται, διαφέρει, οίον τὸ μνᾶς λυτροῦσθαι, ή τὸ αίγα θύειν άλλὰ μὴ δύο πρόβατα, έτι όσα έπὶ τῶν καθ' ἔκαστα νομοθετοῦσιν, οἶον τὸ θύειν Βρασίδα, καὶ τα ψηφισματώδη. Δοκεί δ' ένίοις είναι 2 πάντα τοιαύτα, ότι τὸ μέν φύσει ἀκίνητον καὶ πανταχοῦ την αὐτην έχει δύναμιν, ωσπερ τὸ πῦρ καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν

3 Πέρσαις καίει, τὰ δὲ δίκαια κινούμενα ορωσιν. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν οὕτως ἔχον, ἀλλ' ἔστιν ως. Καίτοι παρά γε τοις θεοις ίσως ούδαμως· παρ' ήμιν δ' έστι μέν τι καὶ φύσει, κινητὸν μέντοι πᾶν. 'Αλλ' ὅμως ἐστὶ τὸ καὶ φύσει, κινητὸν μέντοι πᾶν. 4 μεν φύσει τὸ δ' οὐ φύσει. Ποῖον δε φύσει τῶν ενδεχομένων καὶ άλλως έχειν, καὶ ποίον οθ άλλά νομικόν καὶ συνθήκη, εἶπερ ἄμφω κινητὰ όμοίως, δηλον. έπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς άρμόσει διορισμός. φύσει γὰρ ή δεξιά κρείττων, καίτοι ενδέχεται τινας άμφιδεξίους γε-5 νέσθαι. Τὰ δὲ κατὰ συνθήκην καὶ τὸ συμφέρον τῶν δικαίων ομοιά έστι τοις μέτροις ου γάρ πανταχού ίσα τὰ οίνηρὰ καὶ σιτηρὰ μέτρα, άλλ' οδ μέν ώνοῦνται, μείζω, οδ δὲ πωλοῦσιν, ἐλάττω. 'Ομοίως δὲ καὶ τὰ μὴ φυσικὰ άλλ' ανθρώπινα δίκαια οὐ ταὐτά πανταχοῦ, ἐπεὶ οὐδ' al πολιτείαι, άλλα μία μόνον πανταχοῦ κατά φύσιν ή ἀρίστη. 6 Τῶν δὲ δικαίων καὶ νομίμων ἔκαπτον ὡς τὰ καθύλου πρός τὰ καθ' ἔκαστα ἔχει· τὰ μὲν γὰρ πραττόμενα 7 πολλά, ἐκείνων δ' ἔκαστον ἔν καθόλου γάρ. Διαφέρει δὲ τὸ ἀδίκημα καὶ τὸ ἄδικον καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ δίκαιον άδικον μέν γάρ έστι τῆ φύσει ἡ τάξει τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο, ὅσαν πραχθῆ, ἀδίκημά ἐστι, πρὶν δὲ πραχ-θῆναι, οὅπω, ἀλλ' ἄδικον. 'Ομοίως δὲ καὶ δικαίωμα. Καλείται δε μάλλον δικαιοπράγημα το κοινον, δικαίωμα δὲ τὸ ἐπανόρθωμα τοῦ ἀδικήματος. Καθ' ἔκαστον δὲ αὐτῶν, ποίά τε είδη καὶ πόσα καὶ περὶ ποία τυγχάνει (8) όντα, υστερον επισκεπτέου. "Οντων δε τών δικαίων καὶ αδίκων των είρημένων, αδικεί μέν και δικαιοπραγεί, όταν έκων τις αὐτὰ πράττη. ὅταν δ' ἄκων, οῦτ' ἀδικεῖ οῦτε δικαιοπραγεί ἀλλ' ή κατά συμβεβηκός οίς γάρ συμβέ-2 βηκε δικαίοις είναι ή άδίκοις, πράττουσιν. δὲ καὶ δικαιοπράγημα διρισται τῷ ἐκουσίῳ καὶ ἀκουσίω. ὅταν γὰρ ἐκούσιον ἢ, ψέγεται, ἄμα δὲ καὶ ἀδίκημα τότ' έστίν' ώστ' έσται τι άδικον μέν, άδίκημα δ' ούπω, ἐὰν μὴ τὸ ἐκούσιον προσή. Λέγω δ' ἐκούσιον 3 μέν, ώσπερ καὶ πρότερον είρηται, ὁ ἄν τις τῶν ἐφ' αὐτῷ ουτων είδως και μή άγνοων πράττη μήτε δν μήτε ώ μήτε οὖ ένεκα, οἶον τίνα τύπτει καὶ τίνι καὶ τίνος ένεκα, κάκείνων έκαστον μή κατά συμβεβηκός μηδέ βία, ώσπερ εί τις λαβών την χείρα αὐτοῦ τύπτοι ἔτερον, οὐχ έκών ου γάρ ἐπ' αὐτῷ. Ἐνδέχεται δὲ τὸν τυπτόμενον πατέρα είναι, τὸν δ' ὅτι μὲν ἄνθρωπος ἡ τῶν παρόντων τις γινώσκειν, ὅτι δὲ πατήρ ἀγνοείν. 'Ομοίως δὲ τὸ τοιοῦτον διωρίσθω καὶ έπὶ τοῦ οὖ ἔνεκα, καὶ περὶ τὴν πράξιν Τὸ δὴ ἀγνοούμενον, ἡ μὴ ἀγνοούμενον μὲν μὴ ἐπ΄ αὐτῷ δ' δν, ή βία, ἀκούσιον πολλὰ γὰρ καὶ τῶν φύσει ύπαρχόντων είδότες και πράττομεν και πάσχομεν, ων οὐθὲν οὕθ' ἐκούσιον οὕτ' ἀκούσιόν ἐστιν, οἶον τὸ γηρῶν ή ἀποθνήσκειν. "Εστι δ' όμοίως ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ μ τῶν δικαίων καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός καὶ γὰρ ἄν τὴν παρακαταθήκην ἀποδοίη τις ἄκων καὶ διὰ φόβον, δυ οῦτε δίκαια πράττειν ούτε δικαιοπραγείν φατέον άλλ' ή κατά συμβεβηκός. 'Ομοίως δέ και τον άναγκαζόμενον και ακοντα την παρακαταθήκην μη αποδιδόντα κατά συμβεβηκός φατέον άδικειν και τὰ άδικα πράττειν. Των δέ 5 έκουσίων τὰ μέν προελόμενοι πράττομεν, τὰ δ' οὐ προελόμενοι, προελόμενοι μεν όσα προβουλευσάμενοι, άπροαίρετα δὲ όσα ἀπροβούλευτα. Τριῶν δὴ οὐσῶν βλαβῶν 6 των έν ταις κοινωνίαις, τὰ μέν μετ' άγνοίας άμαρτήματά έστιν, όταν μήτε ον μήτε ο μήτε ῷ μήτε οδ ἔνεκα ὑπέλαβε πράξη. ή γὰρ οὐ βαλείν ή οὐ τούτω ή οὐ τοῦτον ή οὐ τούτου ἔνεκα ώήθη, ἀλλὰ συνέβη οὐχ οὖ ἔνεκα ώήθη, οίον ούχ ϊνα τρώση άλλ' ϊνα κεντήση, ή ούχ ον, ή ούχ

7 ως. "Όταν μέν οὖν παραλόγως ή βλάβη γένηται, ἀτύχημα, ύταν δέ μή παραλόγως, άνευ δέ κακίας, άμάρτημα. άμαρτάνει μὲν γὰρ ὅταν ἡ ἀρχὴ ἐν αὐτῷ ἢ τῆς alτίας, 8 ἀτυχεῖ δ ὅταν ἔξωθεν. "Οταν δὲ εἶδὼς μὲν μὴ προβουλεύσας δὲ, ἀδίκημα, οἶον ὅσα τε διὰ θυμὸν καὶ ἄλλα πάθη, δσα ἀναγκαῖα ἡ φυσικὰ, συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις· ταῦτα γὰρ βλάπτοντες καὶ άμαρτάνοντες άδικοῦσι μέν, καὶ ἀδικήματά ἐστιν, οὐ μέντοι πω ἄδικοι διὰ ταῦτα 9 οὐδὲ πονηροί· οὐ γὰρ διὰ μοχθηρίαν ή βλάβη· ὅταν δ' έκ προαιρέσεως, άδικος καὶ μοχθηρός. Διὸ καλῶς τὰ ἐκ θυμοῦ οὐκ ἐκ προνοίας κρίνεται· οὐ γὰρ ἄρχει ὁ θυμῷ Ετι δε οὐδε περί τοῦ γενέσθαι 10 ποιῶν, ἀλλ' ὁ ὀργίσας. η μη αμφισβητείται, αλλά περί του δικαίου επί φαινομένη γὰρ ἀδικία ἡ ὀργή ἐστιν. Οὐ γὰρ ώσπερ ἐν τοῖς συναλλάγμασι περί τοῦ γενέσθαι αμφισβητοῦσιν, ων ανάγκη τον ετερον είναι μοχθηρον, αν μη δια λήθην αὐτο δρῶσιν ἀλλ' όμολογοῦντες περί τοῦ πράγματος, περί τοῦ ποτέρως δίκαιον ἀμφισβητοῦσιν. 'Ο δ' ἐπιβουλεύσας οὐκ ἀγνοεῖ, ώστε ὁ μὲν οἵεται ἀδικεῖσθαι, ὁ δ' οῦ. 11 αν δ' έκ προαιρέσεως βλάψη, άδικεί. Και κατά ταῦτ' ήδη τὰ ἀδικήματα ὁ ἀδικῶν ἄδικος, ὅταν παρὰ τὸ ἀνάλογον ή ή παρά τὸ ἴσον. Όμοίως δὲ καὶ δίκαιος, ὅταν προελύμενος δικαιοπραγή. Δικαιοπραγεί δέ, αν μόνον 12 έκων πράττη. Των δ' ακουσίων τα μέν έστι συγγνωμονικά, τὰ δ' οὐ συγγνωμονικά όσα μέν γάρ μη μόνον άγνοοῦντες άλλὰ καὶ δι' ἄγνοιαν άμαρτάνουσι, συγγνωμονικά, οσα δε μή δι' άγνοιαν, άλλ' άγνοοῦντες μεν διὰ πάθος δε μήτε φυσικόν μήτ' ανθρώπινον, οὐ συγγνωμονικά. 'Απορήσειε δ' αν τις, εί ίκανως διώρισται περί τοῦ

αδικείσθαι και αδικείν, πρώτον μέν εί έστιν ώσπερ Εὐρι-

πίδης εξρηκε, λέγων απόπως

μητέρα κατέκτα την έμην, βραχύς λόγος, έκων έκουσαν, η θέλουσαν ούχ έκων

πότερον γαρ ώς αληθώς έστιν έκόντα αδικείσθαι, ή ουάλλ' ακούσιον άπαν, ώσπερ και τὸ αδικείν παν έκούσιον; καὶ ἄρα πῶν οὕτως ἡ ἐκείνως, ὥσπερ καὶ τὸ ἀδικείν πῶν έκούσιον, ή τὸ μὲν έκούσιον τὸ δ' ἀκούσιον; ὁμοίως δὲ 2 καὶ ἐπὶ τοῦ δικαιοῦσθαι· τὸ γὰρ δικαιοπραγείν πᾶν έκούσιον, δοτ' εύλογον αντικείσθαι όμοίως καθ' έκάτερον τό τ' άδικείσθαι καὶ τὸ δικαιοῦσθαι ἡ έκούσιον ἡ ἀκούσιον είναι. "Ατοπον δ' αν δύξειε καὶ ἐπὶ τοῦ δικαιοῦσθαι, εἰ παν έκούσιον ένιοι γαρ δικαιούνται ούχ έκόντες. 'Επεί 3 καὶ τόδε διαπορήσειεν αν τις, πότερον ὁ τὸ άδικον πεπονθως άδικείται πας ή ώσπερ και έπι του πράττειν, και έπι τοῦ πάσχειν ἐστίν κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ ἐνδέχεται ἐπ' αμφοτέρων μεταλαμβάνειν των δικαίων. Όμοίως δέ δήλον ότι και έπι των άδικων ου γάρ ταυτύν το τάδικα πράττειν τῷ ἀδικείν, οὐδὲ τὸ ἄδικα πάσχειν τῷ ἀδικείσ-'Ομοίως δε και επί του δικαιοπραγείν και δικαιούσθαι. αδύνατον γάρ αδικείσθαι μή αδικούντος ή δικαιοῦσθαι μὴ δικαιοπραγοῦντος. Εἰ δ' ἐστὶν άπλῶς τὸ ἀδι- 4 κείν τὸ βλάπτειν εκόντα τινά, τὸ δ' εκόντα εἰδότα καὶ δν καὶ ος καὶ δε, ὁ δ' ἀκρατης έκων βλάπτει αὐτὸς αύτὸν, έκών τ' αν άδικοίτο και ενδέχοιτο αύτον αύτον άδικείν. [™]Εστι δὲ καὶ τοῦτο ἔν τι τῶν ἀπορουμένων, εἰ ἐνδέχεται αὐτὸν αὐτὸν ἀδικείν. "Ετι έκὼν ἄν τις δι' ἀκρασίαν ὑπ' 5 άλλου βλάπτοιτο έκόντος, ώστ' είη αν έκόντ' άδικεισθαι. *Η οὐκ ὀρθὸς ὁ διορισμὸς, ἀλλὰ προσθετέον τῷ βλάπτειν είδύτα καὶ δυ καὶ ῷ καὶ ὡς τὸ παρὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν; βλάπτεται μέν οὖν τις έκων καὶ τάδικα πάσχει, 6 αδικείται δ' οὐθεὶς έκών οὐθεὶς γὰρ βούλεται, οὐδ' ό άκρατής, άλλα παρά την βούλησιν πράττει οδτε γάρ

βούλεται οὐθεὶς ὁ μὴ οἴεται εἶναι σπουδαῖον, ὅ τε ἀκρα-7 τὴς οὐχ ὰ οἴεται δεῖν πράττειν πράττει. ΄Ο δὲ τὰ αὐτοῦ διδοὺς, ὥσπερ "Ομηρός φησι δοῦναι τὸν Γλαῦκον τῷ Διομήδει

χρύσεα χαλκείων, έκατόμβοι' έννεαβοίων,

οὐκ ἀδικείται· ἐπ' αὐτῷ γάρ ἐστι τὸ διδόναι, τὸ δ' ἀδικείσθαι οὐκ ἐπ' αὐτῷ, ἀλλὰ τὸν ἀδικοῦντα δεί ὑπάρχειν. η Περί μεν ούν τοῦ ἀδικεῖσθαι, ὅτι οὐχ ἐκούσιον, δῆλον. 12"Ετι δ' ων προειλόμεθα δύ' έστιν είπειν, πότερόν ποτ' άδικει ό νείμας παρά την άξιαν το πλείον η ό έχων, και 9 εί έστιν αὐτὸν αὐτὸν ἀδικείν εί γὰρ ἐνδέχεται τὸ πρότερον λεχθέν, καὶ ὁ διανέμων άδικεῖ άλλ' οὐχ ὁ ἔχων τὸ πλέον, εί τις πλέον έτέρφ ή αυτφ νέμει είδως και έκων, ούτος αυτός αυτόν άδικει. "Οπερ δοκούσιν οι μέτριοι ποιείν ο γάρ επιεικής ελαττωτικός εστιν. *Η οὐδε τοῦτο ἀπλοῦν; ἐτέρου γὰρ ἀγαθοῦ, εὶ ἔτυχεν, ἐπλεονέκτει, οίον δόξης ή τοῦ ἀπλῶς καλοῦ. Ετι λύεται καὶ κατά τὸν διορισμὸν τοῦ άδικεῖν οὐθέν γάρ παρά την αύτου πάσχει βούλησιν, ώστε ούκ άδικείται διά γε 10 τοῦτο, ἀλλ' είπερ, βλάπτεται μόνον. Φανερον δὲ καὶ ότι ὁ διανέμων ἀδικεῖ, ἀλλ' οὐχ ὁ τὸ πλέον ἔχων ἀείου γάρ φ το άδικον υπάρχει άδικει, άλλ' φ το έκόντα τοῦτο ποιείν τοῦτο δ' δθεν ή ἀρχὴ τῆς πράξεως, ή ἐστιν ἐν τῷ διανέμοντι ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ λαμβάνοντι. 11 Ετι έπει πολλαχώς το ποιείν λέγεται, και έστιν ώς τα άψυχα κτείνει καὶ ἡ χεὶρ καὶ ὁ οἰκέτης ἐπιτάξαντος, οὐκ 12 ἀδικεῖ μὲν, ποιεῖ δὲ τὰ άδικα. "Ετι εὶ μὲν ἀγνοῶν ἔκρινεν, οὐκ ἀδικεί κατὰ τὸ νομικὸν δίκαιον, οὐδ' ἄδικος ἡ κρίσις ἐστὶν, ἔστι δ' ὡς ἄδικος· ἔτερον γὰρ τὸ νομικὸν δίκαιον καὶ τὸ πρώτον εἰ δὲ γινώσκων ἔκρινεν ἀδίκως, πλεονεκτεί και αὐτὸς ή χάριτος ή τιμωρίας. "Ωσπερ 13 οδν κάν εί τις μερίσαιτο τοῦ ἀδικήματος, καὶ ὁ διὰ ταῦτα κρίνας ἀδίκως πλέον ἔχει· καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων ὁ τὸν άγρον κρίνας οὐκ άγρον, άλλ' άργύριον έλαβεν. Οἱ δ' 14 13 ανθρωποι έφ' έαυτοις οιονται είναι το άδικειν, διο και το δίκαιον είναι ράδιον. Τὸ δ' οὐκ ἔστιν συγγενέσθαι μέν γάρ τη του γείτονος και πατάξαι τον πλησίον και δουναι τή χειρὶ τὸ ἀργύριον βάδιον καὶ ἐπ' αὐτοῖε, ἀλλὰ τὸ ὡδὶ ἔχοντας ταῦτα ποιεῖν οῦτε βάδιον οῦτ' ἐπ' αὐτοῖε. 'Ομοίως δὲ καὶ τὸ γνῶναι τὰ δίκαια καὶ τὰ ἄδικα οὐδὲν 15 οΐονται σοφὸν εἶναί, ὅτι περὶ ὧν οἱ νόμοι λέγουσιν οὐ χαλεπὸν συνιέναι. ᾿Αλλ᾽ οὐ ταῦτ᾽ ἐστὶ τὰ δίκαια ἀλλ᾽ 🐧 κατὰ συμβεβηκὸς, ἀλλά πως πραττόμενα καί πως νεμόμενα δίκαια τοῦτο δὲ πλέον ἔργον ἢ τὰ ὑγιεινὰ είδεναι, έπει κάκει μέλι και οίνον και έλλέβορον και καῦσιν καὶ τομήν εἰδέναι ράδιον, ἀλλὰ πῶς δεί νείμαι προς υγίειαν, και τίνι, και πότε, τοσούτον έργον οσον λατρών είναι. Δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ δικαίου οἴονται 16 είναι οὐθεν ήττον τὸ άδικεῖν, ὅτι οὐθεν ήττον ὁ δίκαιος άλλα και μαλλον δύναιτ' αν εκαστον πράξαι τούτων καὶ γὰρ συγγενέσθαι γυναικὶ καὶ πατάξαι, καὶ ὁ ἀνδρεῖος την ασπίδα αφείναι και στραφείς έφ' δποτεραούν τρέχειν. 'Αλλά τὸ δειλαίνειν καὶ τὸ άδικεῖν οὐ τὸ ταῦτα ποιείν έστὶ, πλην κατά συμβεβηκός, άλλά τὸ ώδὶ ἔχοντα ταύτα ποιείν, ώσπερ καὶ τὸ Ιατρεύειν καὶ τὸ ὑγιάζειν οὐ τὸ τέμνειν ή μη τέμνειν η φαρμακεύειν η μη φαρμα-κεύειν έστιν, άλλα τὸ ώδί. Εστι δὲ τὰ δίκαια έν τού- 17 τοις οίς μέτεστι των άπλως αγαθών, έχουσι δ' ύπερβολήν εν τούτοις καὶ ελλειψιν τοίς μεν γάρ οὐκ εστιν ύπερβολή αυτών, οίον ίσως τοίς θεοίς, τοίς δ' οὐθέν μόριον ἀφέλιμον, τοις ἀνιάτως κακοίς, ἀλλὰ πάντα

βλάπτει, τοίς δε μέχρι τοῦ διὰ τοῦτ' ἀνθρώπινόν έστιν.

14(10)

Περί δε επιεικείας και του επιεικούς, πως έχει ή μεν έπιείκεια πρός δικαιοσύνην, τὸ δ' ἐπιεικές πρός τὸ δίκαιον, εχόμενόν εστιν είπειν ούτε γάρ ώς ταὐτὸν άπλως, ουθ' ως έτερον τω γένει φαίνεται σκοπουμένοις. καὶ ότε μεν τὸ επιεικές επαινούμεν καὶ ανδρα τὸν τοιούτον, ωστε και έπι τα άλλα έπαινουντες μεταφέρομεν αντί του αγαθού, τὸ ἐπιεικέστερον ὅτι βέλτιον δηλούντες ότε δε τφ λόγω ακολουθούσι φαίνεται άτοπον εί τὸ έπιεικές παρά το δίκαιον τι δυ έπαινετου έστιν. ή γάρ τὸ δίκαιον οὐ σπουδαίον, ή τὸ ἐπιεικές οὐ δίκαιον, εἰ 2 άλλο: ἡ εἰ ἄμφω σπουδαία, ταὐτόν ἐστιν. Ἡ μέν οὖν απορία σχεδόν συμβαίνει διά ταῦτα περὶ τὸ ἐπιεικές, έχει δ' ἄπαντα τρόπον τινά όρθως καὶ οὐθὲν ὑπεναντίον έαυτοις τό τε γάρ επιεικές δικαίου τινός δυ βέλτιου έστι δίκαιου, και ουχ ώς άλλο τι γένος δυ βέλτιου έστι τοῦ δικαίου. Ταὐτὸν ἄρα δίκαιον καὶ ἐπιεικὲς, καὶ ἀμ-3 φοίν σπουδαίοιν δυτοιν κρείττον τὸ ἐπιεικές. δε την απορίαν ότι το επιεικές δίκαιον μεν εστιν, ου τὸ κατὰ νόμον δὲ, ἀλλ' ἐπανόρθωμα νομίμου δικαίου. 4 Αἴτιον δ' ὅτι ὁ μὲν νόμος καθόλου πᾶς, περὶ ἐνίων δ' ούχ οδόν τε όρθως είπειν καθόλου. Έν οδς ούν ανάγκη μέν είπειν καθόλου, μή οίδν τε δε δρθώς, το ώς έπι το πλέον λαμβάνει ο νόμος, οὐκ ἀγνοῶν τὸ άμαρτανόμενον. Καὶ έστιν οὐδεν ήττον όρθως το γάρ αμάρτημα οὐκ εν τῷ νόμῳ, οὐδ' ἐν τῷ νομοθέτη, ἀλλ' ἐν τῆ Φύσει τοῦ πράγματός έστιν εύθυς γὰρ τοιαύτη ή τῶν πρακτῶν ὕλη 5 έστίν. "Όταν οὖν λέγη μὲν ὁ νόμος καθόλου, συμβή δ' έπὶ τούτου παρὰ τὸ καθόλου, τότε ὀρθῶς ἔχει, ή παραλείπει ο νομοθέτης και ημαρτεν άπλως είπων, έπανορθούν

τὸ έλλειφθέν, ὁ κάν ὁ νομοθέτης αὐτὸς οῦτως ἄν εἴποι έκει παρών, και εί ήδει, ένομοθέτησεν αν. Διὸ δίκαιον 6 μέν έστι, και βέλτιών τινος δικαίου, οὐ τοῦ άπλῶς δέ, άλλα του διά το άπλως άμαρτήματος. Καὶ ἔστιν αυτη ή φύσις ή τοῦ ἐπιεικοῦς, ἐπανόρθωμα νόμου, ή ἐλλείπει διὰ τὸ καθόλου. Τοῦτο γὰρ αἴτιον καὶ τοῦ μὴ πάντα κατά νόμον είναι, ότι περί ενίων αδύνατον θέσθαι νόμον, ώστε ψηφίσματος δεί. Του γάρ ἀορίστου ἀόριστος 7 καὶ ὁ κανών ἐστιν, ὥσπερ καὶ τῆς Λεσβίας οἰκοδομῆς ὁ μολίβδινος κανών πρὸς γάρ τὸ σχήμα τοῦ λίθου μετακινείται καὶ οὐ μένει ὁ κανών, καὶ τὸ ψήφισμα πρὸς τὰ πράγματα. Τί μεν οὖν ἐστὶ τὸ ἐπιεικές, καὶ ὅτι δίκαιον, 8 καὶ τίνος βέλτιον δικαίου, δήλον. Φανερον δ' έκ τούτου καὶ ὁ ἐπιεικὴς τίς ἐστιν· ὁ γὰρ τῶν τοιούτων προαιρετικός και πρακτικός, και ό μη άκριβοδίκαιος έπι τὸ χείρον, άλλ' έλαττωτικός, καίπερ έχων τον νόμον βοηθον, έπιεικής έστι, και ή έξις αυτη έπιείκεια, δικαιοσύνη τις οὖσα καὶ οὖχ έτέρα τις έξις.

Πότερον δ' ἐνδέχεται ἐαυτὸν ἀδικεῖν ἢ οῦ, φανερὸν ἐκ (11) 15 τῶν εἰρημένων τὰ μὲν γάρ ἐστι τῶν δικαίων τὰ κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεταγμένα, οἶον οὐ κελεύει ἀποκτιννύναι ἑαυτὸν ἀ νόμος, ἀ δὲ μὴ κελεύει, ἀπαγορεύει ἔτι ὅταν παρὰ τὸν νόμον βλάπτη μὴ ἀντιβλάπ- 2 των, ἐκὼν, ἀδικεῖ, ἐκὼν δὲ ὁ εἰδώς καὶ δν καὶ ῷ. 'Ο δὲ δι' ὀργὴν ἑαυτὸν σφάττων ἐκὼν τοῦτο δρῷ παρὰ τὸν ὀρβὸν λόγον, ὁ οἰκ ἐῷ ὁ νόμος ἀδικεῖ ἄρα. 'Αλλὰ 3 τίνα; ἢ τὴν πόλιν, αὐτὸν δ' οῦ; ἐκὼν γὰρ πάσχει, ἀδικεῖται δ' οὐθεὶς ἐκών. Διὰ καὶ ἡ πόλις ζημιοῖ, καὶ τις ἀτιμία πρόσεστι τῷ ἐαυτὸν διαφθείραντι ὡς τὴν πόλιν ἀδικοῦντι. Έτι καθ' ὁ ἄδικος ὁ μόνον ἀδικῶν καὶ ὶ μὴ δλως φαῦλος, οὐκ ἔστιν ἀδικῆσαι ἐαυτόν. Τοῦτο

γαρ άλλο εκείνου. Εστι γαρ πως ό άδικος ούτω ποιηρός ώσπερ ό δειλός, ούχ ώς όλην έχων την πονηρίαν, ώστ' οὐδὲ κατά ταύτην άδικεί. ἄμα γάρ ἄν τῷ αὐτῷ εἴη άφηρησθαι και προσκείσθαι το αὐτό τοῦτο δὲ ἀδύνατον, άλλ' άεὶ έν πλείοσιν άνάγκη είναι τὸ δίκαιον καὶ 5 τὸ ἄδικον. Ετι δὲ ἐκούσιόν τε καὶ ἐκ προαιρέσεως καὶ Ο γὰρ διότι ἔπαθε, καὶ τὸ αὐτὸ ἀντιποιῶν πρότερον. οὐ δοκεῖ ἀδικεῖν αὐτὸς δ' ἐαυτὸν, τὰ αὐτὰ ἄμα καὶ πάσ-6 χει καὶ ποιεί. Ετι είη αν έκόντα άδικείσθαι. Πρός δέ τούτοις, ανευ των κατά μέρος άδικημάτων ούθεις άδικεί, μοιχεύει δ' οὐδεὶς τὴν έαυτοῦ, οὐδὲ τοιχωρυχεῖ τὸν έαυτοῦ τοίχον, οὐδὲ κλέπτει τὰ έαυτοῦ. "Ολως δὲ λύεται τὸ έαυτὸν άδικεῖν κατά τὸν διορισμόν τὸν περὶ τοῦ έκου-7 σίως αδικείσθαι. Φανερον δε και ότι αμφω μεν φαύλα, καὶ τὸ ἀδικεῖσθαι καὶ τὸ ἀδικεῖν τὸ μέν γὰρ ἔλαττον, τὸ δὲ πλέον ἔχειν ἐστὶ τοῦ μέσου· καὶ δισπερ ὑγιεινὸν μὲν ἐν ἰατρικῆ, εὐεκτικὸν δὲ ἐν γυμναστικῆ· ἀλλ' ὅμως χείρον το άδικείν το μέν γάρ άδικείν μετά κακίας καλ ψεκτον, και κακίας ή της τελείας και άπλως ή έγγύς (οὐ γὰρ ἄπαν τὸ ἐκούσιον μετὰ ἀδικίας), τὸ δ' ἀδικεῖσθαι 8 ανευ κακίας και άδικίας. Καθ' αυτό μεν ουν το άδικεισθαι ήττον φαῦλον, κατά συμβεβηκός δ' οὐθέν κωλύει μεῖζον είναι κακόν. 'Αλλ' οὐδὲν μέλει τῆ τέχνη, άλλά πλευρίτιν λέγει μείζω νόσον προσπταίσματος καίτοι γένοιτ' αν ποτε θάτερον κατά συμβεβηκός, εὶ προσπταίσαντα δια το πεσείν συμβαίη ύπο των πολεμίων ληφθήναι και 9 αποθανείν. Κατά μεταφοράν δε και δμοιότητά εστιν ούκ αὐτῷ πρὸς αὐτὸν δίκαιον, ἀλλὰ τῶν αὐτοῦ τισίν οὐ παν δε δίκαιον, άλλα το δεσποτικόν ή το ολκονομικόν έν τούτοις γάρ τοις λόγοις διέστηκε το λόγον έχον μέρος της ψυχης πρός τὸ άλογον. Εἰς ά δη βλέπουσι καὶ δοκεί είναι άδικία πρός αύτον, ότι εν τούτοις έστι πάσχειν τι παρά τὰς έαυτων ορέξεις. ώσπερ οῦν ἄρχοντι καὶ ἀρχομένω είναι πρός άλληλα δίκαιόν τι καὶ τούτοις.

Περί μὲν οὖν δικαιοσύνης καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἦθικῶν ἀρετῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

Z.

Επεὶ δὲ τυγχάνομεν πρότερον είρηκότες δτι δεῖ τὸ 1 μέσον αίρεισθαι καὶ μὴ τὴν ὑπερβολὴν μηδὲ τὴν ἔλλειψιν, τὸ δὲ μέσον έστὶν ώς ὁ λόγος ὁ ὀρθὸς λέγει, τοῦτο διέλωμεν. Έν πάσαις γάρ ταις είρημέναις έξεσι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἔστι τις σκοπὸς πρὸς ον ἀποβλέπων ό τὸν λόγον έχων ἐπιτείνει καὶ ἀνίησιν, καί τις έστιν δρος τών μεσοτήτων, àς μεταξύ φαμεν είναι της ύπερβολής καὶ τής έλλείψεως, ούσας κατά τὸν ὀρθὸν λό-. γον. "Εστι δε το μεν είπειν ούτως άληθες μεν, ούθεν δε σα- 2 φές· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπιμελείαις, περὶ ὅσας ἐστὶν έπιστήμη, τουτ' άληθες μεν είπειν, ότι ούτε πλείω ούτε έλάττω δεί πονείν οὐδε ραθυμείν, άλλα τα μέσα και ώς ό όρθος λόγος τοῦτο δε μόνον έχων αν τις οὐθεν αν είδείη πλέον, οίον ποία δεί προσφέρεσθαι πρός το σώμα, εί τις είπειεν ότι όσα ή λατρική κελεύει και ώς ό ταύτην έχων. Διο δεί και περί τας της ψυχης έξεις μη μόνον 8 άληθες είναι τοῦτ' είρημένον, άλλα και διωρισμένον τίς τ' έστιν δ δρθός λόγος και τυύτου τίς δρος.

Τάς δη της ψυχης άρετας διελόμενοι τας μεν είναι 4 2 του ήθους έφαμεν, τας δε της διανοίας. Περί μεν ούν των ήθικων διεληλύθαμεν, περί δε των λοιπων, περί ψυχης πρώτον είπόντες, λέγωμεν ούτως. Πρότερον μεν δ

οδυ έλέχθη δύ είναι μέρη της ψυχης, τό τε λόγου έχου καὶ τὸ ἄλογον- νῦν δὲ περὶ τοῦ λόγον ἔχοντος τὸν αὐτὸν τρόπον διαιρετέον. Καὶ ὑποκείσθω δύο τὰ λόγον ἔχοντα, έν μεν φ θεωρούμεν τα τοιαύτα των όντων όσων αί άρχαι μή ενδέχονται άλλως έχειν, έν δε φ τα ενδεχόμενα πρός γάρ τὰ τῷ γένει ἔτερα καὶ τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ετερον τῷ γένει τὸ πρὸς ἐκάτερον πεφυκὸς, είπερ καθ' δμοιότητά τινα καὶ οἰκειότητα ή γνῶσις ὑπάρχει 6 αὐτοῖς. Λεγέσθω δὲ τούτων τὸ μὲν ἐπιστημονικὸν, τὸ δε λογιστικόν το γαρ βουλεύεσθαι και λογίζεσθαι ταυτον, ούθεις δε βουλεύεται περί των μή ενδεχομένων άλλως έχειν. "Ωστε τὸ λογιστικόν έστιν έν τι μέρος τοῦ 7 λόγον έχοντος. Ληπτέον ἄρ' έκατέρου τούτων τίς ή βελτίστη έξις αυτη γὰρ ἀρετή έκατέρου, ή δ' ἀρετή πρὸς τὸ (2) ἔργον τὸ οἰκεῖον. Τρία δ΄ ἐστὶν ἐν τῆ ψυχῆ τὰ κύρια 2 πράξεως καὶ ἀληθείας, αἴσθησις νοῦς ὅρεξις. Τούτων δ' ή αἴσθησις οὐδεμιᾶς ἀρχὴ πράξεως. δῆλον δὲ τῷ τὰ θηρία αΐσθησιν μέν έχειν, πράξεως δέ μή κοινωνείν. Εστι δ' δπερ έν διανοία κατάφασις και απόφασις, τουτ' έν ορέξει δίωξις και φυγή· ώστ' έπειδή ή ήθική άρετή έξις προαιρετική, ή δε προαίρεσις δρεξις βουλευτική, δεί διά ταθτα τόν τε λόγον άληθη είναι και την δρεξιν όρθην, είπερ ή προαίρεσις σπουδαία, και τὰ αὐτὰ τὸν μεν φάναι, την δε διώκειν. Αυτη μεν ουν ή διάνοια και ή άλή-3 θεια πρακτική. Της δε θεωρητικής διανοίας καὶ μη πρακτικής μηδέ ποιητικής το εδ και κακώς τάληθές έστι και ψεῦδος· τοῦτο γάρ ἐστι παντὸς διανοητικοῦ ἔργον, τοῦ δὲ πρακτικοῦ καὶ διανοητικοῦ ἡ ἀλήθεια όμολόγως ἔχου-4 σα τῆ ὀρέξει τῆ ὀρθῆ. Πράξεως μὲν οὖν ἀρχὴ προαίρε-σις, ὄθεν ἡ κίνησις, ἀλλ' οὐχ οὖ ἔνεκα, προαιρέσεως δὲ ορεξις και λόγος ό ενεκά τινος διο ουτ' ανευ νου και

διανοίας, οδτ' ἄνευ ἠθικῆς ἐστὶν ἔξεως ἡ προαίρεσις· εὐπραξία γὰρ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν πράξει ἄνευ διανοίας καὶ ἤθους οὐκ ἔστιν. Διάνοια δ' αὐτὴ οὐθὲν κινεῖ, ἀλλ' 5 ἡ ἔνεκά του καὶ πρακτική· αὔτη γὰρ καὶ τῆς ποιητικῆς ἄρχει· ἔνεκα γάρ του ποιεῖ πᾶς ὁ ποιῶν, καὶ οὐ τέλος ἀπλῶς, ἀλλὰ πρός τι καὶ τινὸς τὸ ποιητὸν, ἀλλὰ τὸ πρακτικὸς νοῦς ἡ προαίρεσις, ἡ δ' ὅρεξις τούτου· διὸ ἢ ὁρεκτικὸς νοῦς ἡ προαίρεσις, ἡ ὅρεξις τούτου· διὸ ἡ τοιαύτη ἀργ ἄνθρωπος. Οὐκ ἔστι δε προαιρτον οὐ- ὁ ἐν γεγονὸς, οἶον οὐθεὶς προαιρεῖται ὅλιον πεπορθηκέναι· οὐδὲ γὰρ βουλεύεται περὶ τοῦ γεγονότος, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐσομένου καὶ ἐνδεχομένου, τὸ δὲ γεγονὸς οὐκ ἐνδέχεται μὴ γενέσθαι· διὸ ὀρθῶς ᾿Αγάθων

μόνου γάρ αὐτοῦ καὶ θεὸς στερίσκεται, ἀγένητα ποιεῖν ἄσσ' αν ή πεπραγμένα.

'Αμφοτέρων δη των νοητικών μορίων ἀλήθεια το ἔμγον. Καθ ås οὖν μάλιστα ἔξεις ἀληθεύσει ἐκάτερον, αὖται ἀρεταὶ ἀμφοῖν.

'Αρξάμενοι οὖν ἄνωθεν περὶ αὐτῶν πάλιν, λέγωμεν. (3) "Εστω δὴ οἶς ἀληθεύει ἡ ψυχὴ τῷ καταφάναι ἡ ἀποφάναι, πέντε τὸν ἀριθμόν· ταῦτα δ' ἐστὶ τέχνη, ἐπιστήμη, φρόνησις, σοφία, νοῦς· ὑπολήψει γὰρ καὶ δύξη ἐνδέχεται διαψεύδεσθαι. 'Επιστήμη μὲν οὖν τί ἐστιν, ἐντεῦθεν 2 φανερὸν, εἰ δεῖ ἀκριβολογεῖσθαι καὶ μὴ ἀκολουθεῖν ταῖς ὁμοιότησιν. Πάντες γὰρ ὑπολαμβάνομεν, δ ἐπιστάμεθα, μὴ ἐνδέχεσθαι ἄλλως ἔχειν· τὰ δ' ἐνδεχόμενα ἄλλως, ὅταν ἔξω τοῦ θεωρεῖν γένηται, λανθάνει εἰ ἔστιν ἡ μή. 'Εξ ἀνάγκης ἄρα ἐστὶ τὸ ἐπιστητόν. 'Αίδιον ἄρα· τὰ γὰρ εξ ἀνώγκης ὅντα ἀπλῶς πάντα ἀίδια, τὰ δ' ἀίδια 3 ἀγένητα καὶ ἄφθαρτα. "Ετι διδακτή πᾶσα ἐπιστήμη δοκεί εἶναι, καὶ τὸ ἐπιστητὸν μαθητόν. Ἐκ προγινωσκομένων δὲ πᾶσα διδασκαλία, &σπερ καὶ ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς λέγομεν ἡ μὲν γὰρ δι' ἐπαγωγῆς, ἡ δὲ συλλογισμῷ. Ἡ μὲν δὴ ἐπαγωγὴ ἀρχή ἐστι καὶ τοῦ καθόλου, ὁ δὲ συλλογισμὸς ἐκ τῶν καθόλου. Εἰσὶν ἄρα ἀρχαὶ ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς, ὧν οὐκ ἔστι συλλογισμός· ἐπαγωγὴ ἄρα. 4 Ἡ μὲν ἄρα ἐπιστήμη ἐστὶν ἔξις ἀποδεικτικὴ, καὶ ὅσα ἄλλα προσδιοριζόμεθα ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς· ὅταν γάρ πως πιστεύη καὶ γνώριμοι αὐτῷ ὧσιν αὶ ἀρχαὶ, ἐπίσταται· εὶ γὰρ μὴ μᾶλλον τοῦ συμπεράσματος, κατὰ συμβεβηκὸς ἔξει τὴν ἐπιστήμη». Περὶ μὲν οὖν ἐπιστήμης διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον.

Τοῦ δ' ἐνδεχομένου ἄλλως ἔχειν ἔστι τι καὶ ποιητὸν καὶ 2 πρακτὸν, ἔτερον δ' ἐστὶ ποίησις καὶ πρᾶξις: πιστεύομεν δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τοῖς ἐξωτερόν ἐστι τῆς μετὰ λόγου τἔς πρακτική ἔτερόν ἐστι τῆς μετὰ λόγου ποιητικῆς ἔξεως. Διὰ οὐδὲ περιέχονται ὑπ' ἀλλήλων οὕτε γὰρ ἡ πρᾶξις ποίησις, οὕτε ἡ ποίησις πρᾶξις δέστίν. Ἐπεὶ δ' ἡ οἰκοδομικὴ τέχνη τίς ἐστι, καὶ ὅπερ ἔξις τις μετὰ λόγου ποιητικὴ, καὶ οὐδεμία οὕτε τέχνη ἐστὶν ἤτις οὐ μετὰ λόγου ποιητικὴ ἔξις ἐστὶν, οὕτε τοιαύτη ἡ οὐ τέχνη, ταὐτὸν ἀν εἴη τέχνη καὶ 4 ἔξις μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητική. Ἐστι δὲ τέχνη πάσα περὶ γένεσιν, καὶ τὸ τεχνάζειν, καὶ θεωρεῖν ὅπως ἀν γένηταί τι τῶν ἐνδεχομένων καὶ εἴναι καὶ μὸ εἴναι, καὶ δυ ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ ποιοῦντι, ἀλλὰ μὴ ἐν τῷ ποιουμένῳ· οῦτε γὰρ τῶν ἐξ ἀνάγκης ὅντων ἡ γινομένων ἡ τέχνη ἐστὶν, οῦτε τῶν κατὰ φύσιν ἐν αὐτοῖς γὰρ 5 ἔχουσι ταῦτα τὴν ἀρχήν. Ἐπεὶ δὲ ποίησις καὶ πράξεως ἔτερον, ἀνάγκη τὴν τέχνην ποιήσεως ἀλλ' οὐ πράξεως ἐντοῖς ἐναινοῦς ἀλλ' οὐ πράξεως ἔτερον, ἀντοῖς τὰνοῦς τὰνοῦ

είναι. Καὶ τρόπον τινὰ περὶ τὰ αὐτά ἐστιν ἡ τύχη καὶ ἡ τέχνη, καθάπερ καὶ ᾿Αγάθων φησὶ

τέχνη τύχην ξστερξε καλ τύχη τέχνην.

'Η μὲν οὖν τέχνη, ώσπερ εἴρηται, ἔξις τις μετὰ λόγου β ἀληθοῦς ποιητική ἐστιν, ἡ δ' ἀτεχνία τοὐναντίον μετὰ λόγου ψευδοῦς ποιητική ἔξις, περὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἔχειν.

Περί δε φρονήσεως ούτως αν λάβοιμεν, θεωρήσαντες (5) τίνας λέγομεν τους φρονίμους. Δοκεί δή φρονίμου είναι τὸ δύνασθαι καλώς βουλεύσασθαι περί τὰ αύτῷ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, οὐ κατὰ μέρος, οἶον ποῖα πρὸς ὑγίειαν ή Ισχύν, άλλα ποία πρός το εί ζην. Σημείον δ΄ ότι και 2 τους περί τι φρονίμους λέγομεν, σταν προς τέλος τι σπου-δαίου εὐ λογίσωνται, δυ μή έστι τέχνη. "Ωστε καὶ όλως αν είη φρόνιμος ὁ βουλευτικός. Βουλεύεται δ' οὐθείς 3 περί των αδυνάτων άλλως έχειν, οὐδε των μή ενδεχομενων αὐτῷ πράξαι. ώστ' είπερ ἐπιστήμη μὲν μετ' ἀποδείξεως, δυ δ' αἱ ἀρχαὶ ἐνδέχονται ἄλλως ἔχειν, τούτων μή έστιν ἀπόδειξις (πάντα γὰρ ἐνδέχεται καὶ ἄλλως έχειν, καὶ οὐκ ἔστι βουλεύσασθαι περὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης δυτων), οὐκ αν είη ή φρόνησις ἐπιστήμη, οὐδὲ τέχνη, έπιστήμη μέν, ότι ενδέχεται το πρακτον άλλως έχειν, τέχνη δ', ότι άλλο το γένος πράξεως και ποιήσεως. Λείπεται αρα αὐτὴν είναι έξιν ὰληθη μετὰ λόγου πρακτι- Ε κήν περί τὰ ἀνθρώπφ ἀγαθὰ καὶ κακά· τῆς μὲν γὰρ ποιήσεως έτερον το τέλος, της δε πράξεως ούκ αν είη. έστι γαρ αὐτή ή εὐπραξία τέλος. Δια τοῦτο Περικλέα καὶ δ τους τοιούτους φρονίμους ολόμεθα είναι, ότι τὰ αυτοῖς άγαθὰ καὶ τὰ τοῖς ἀνθρώποις δύνανται θεωρείν. είναι δὲ τοιούτους ήγούμεθα τους οίκονομικους και τους πολιτι-

3 Πέρσαις καίει, τὰ δὲ δίκαια κινούμενα ορωσιν. Τοῦτο δ' οὐκ ἔστιν οὕτως ἔχον, ἀλλ' ἔστιν ώς. Καίτοι παρά γε τοις θεοις ίσως οὐδαμώς παρ' ήμιν δ' έστι μέν τι καὶ φύσει, κινητὸν μέντοι παν. 'Αλλ' όμως έστὶ τὸ 4 μεν φύσει τὸ δ' οὐ φύσει. Ποῖον δὲ φύσει τῶν ἐνδεχομένων καὶ άλλως έχειν, καὶ ποίον οῦ άλλὰ νομικόν καὶ συνθήκη, είπερ ἄμφω κινητὰ όμοίως, δήλον. Καὶ έπι των άλλων ό αὐτὸς άρμόσει διορισμός φύσει γαρ ή δεξιά κρείττων, καίτοι ένδέχεται τινας άμφιδεξίους γε-5 νέσθαι. Τὰ δὲ κατὰ συνθήκην καὶ τὸ συμφέρον τῶν δικαίων ομοιά έστι τοις μέτροις ου γάρ πανταχού ισα τὰ οίνηρὰ καὶ σιτηρὰ μέτρα, ἀλλ' οὖ μὲν ἀνοῦνται, μείζω, οδ δέ πωλούσιν, έλάττω. 'Ομοίως δέ και τὰ μὴ φυσικά άλλ' ἀνθρώπινα δίκαια οὐ ταὐτὰ πανταχοῦ, ἐπεὶ οὐδ' αἰ πολιτείαι, άλλα μία μόνον πανταχοῦ κατά φύσιν ή αρίστη. 6 Τῶν δὲ δικαίων καὶ νομίμων ἔκαστον ὡς τὰ καθόλου πρός τὰ καθ' ἔκαστα ἔχει τὰ μέν γὰρ πραττόμενα 7 πολλά, ἐκείνων δ' ἔκαστον ἔν' καθόλου γάρ. Διαφέρει δέ τὸ ἀδίκημα καὶ τὸ ἄδικον καὶ τὸ δικαίωμα καὶ τὸ δίκαιον άδικον μέν γάρ έστι τή φύσει ή τάξει το αὐτο δὲ τοῦτο, ὅσαν πραχθή, ἀδίκημά ἐστι, πρὶν δὲ πραχθήναι, ούπω, άλλ' ἄδικον. 'Ομοίως δὲ καὶ δικαίωμα. Καλείται δε μαλλον δικαιοπράγημα το κοινόν, δικαίωμα δέ τὸ ἐπανόρθωμα τοῦ ἀδικήματος. Καθ' ἔκαστον δὲ αὐτῶν, ποιά τε είδη καὶ πόσα καὶ περὶ ποια τυγχάνει (8) όντα, υστερον επισκεπτέον. "Οντων δε των δικαίων καὶ άδίκων των είρημένων, άδικεί μέν καὶ δικαιοπραγεί, όταν έκων τις αὐτὰ πράττη. ὅταν δ' ἄκων, οὕτ' ἀδικεί οὕτε δικαιοπραγεί ἀλλ' ή κατά συμβεβηκός οίς γάρ συμβέ-2 βηκε δικαίοις είναι ή άδίκοις, πράττουσιν. 'Αδίκημα δέ καὶ δικαιοπράγημα ὥρισται τῷ έκουσίῳ καὶ ἀκουσίφο όταν γὰρ έκούσιον ή, ψέγεται, άμα δὲ καὶ ἀδίκημα τότ' έστίν ωστ' έσται τι άδικον μέν, αδίκημα δ' ούπω, έὰν μη τὸ έκούσιον προσή. Λέγω δ' έκούσιον 3 μέν, ώσπερ και πρότερον είρηται, δ αν τις των έφ' αυτώ όντων είδως και μη άγνοων πράττη μήτε ον μήτε ο μήτε οδ ενεκα, οδον τίνα τύπτει καλ τίνι καλ τίνος ένεκα, κάκείνων έκαστον μη κατά συμβεβηκός μηδέ βία, ώσπερ εί τις λαβών την χείρα αὐτοῦ τύπτοι ἔτερον, οὐχ έκών ου γάρ ἐπ' αυτφ. Ἐνδέχεται δὲ τὸν τυπτόμενον πατέρα είναι, τὸν δ' ὅτι μὲν ἄνθρωπος ἡ τῶν παρόντων τις γι-νώσκειν, ὅτι δὲ πατὴρ ἀγνοεῖν. 'Ομοίως δὲ τὸ τοιοῦτον διωρίσθω καὶ ἐπὶ τοῦ οὖ ἔνεκα, καὶ περὶ τὴν πράξιν δλην. Τὸ δὴ ἀγνοούμενον, ἡ μὴ ἀγνοούμενον μὲν μὴ ἐπ' αὐτῷ δ' δν, ή βία, ἀκούσιον πολλά γάρ καὶ τῶν φύσει ύπαρχόντων είδότες καὶ πράττομεν καὶ πάσχομεν, δυν οὐθὲν οῦθ' έκούσιον οῦτ' ἀκούσιόν ἐστιν, οἶον τὸ γηρᾶν ή ἀποθνήσκειν. "Εστι δ' όμοίως έπὶ τῶν ἀδίκων καὶ ! τών δικαίων καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός καὶ γὰρ αν τὴν παρακαταθήκην ἀποδοίη τις ἄκων καὶ διὰ φόβον, δυ οῦτε δίκαια πράττειν οθτε δικαιοπραγείν φατέον άλλ' ή κατά συμβεβηκός. 'Ομοίως δέ και τον αναγκαζόμενον και ακοντα την παρακαταθήκην μη αποδιδόντα κατά συμβεβηκός φατέον άδικείν και τὰ άδικα πράττειν. Των δέ 5 έκουσίων τὰ μέν προελόμενοι πράττομεν, τὰ δ' οὐ προελόμενοι, προελόμενοι μέν όσα προβουλευσάμενοι, άπροαίρετα δε όσα άπροβούλευτα. Τριών δη οὐσών βλαβών 6 των έν ταις κοινωνίαις, τὰ μέν μετ' άγνοίας άμαρτήματά έστιν, όταν μήτε δυ μήτε δ μήτε οδ μήτε οδ ένεκα υπέλαβε πράξη. ή γὰρ οὐ βαλείν ή οὐ τούτφ ή οὐ τοῦτον η οὐ τούτου ένεκα φήθη, ἀλλὰ συνέβη οὐχ οὖ ένεκα φήθη, οίον ούχ ίνα τρώση άλλ' ίνα κεντήση, ή ούχ δν, ή ούχ

πολύ θειότερα την φύσιν, οίον φανερώτατά γε έξ ων ό Εκ δή των είρημένων δήλον ὅτι ή 5 κόσμος συνέστηκεν. σοφία έστι και έπιστήμη και νούς των τιμιωτάτων τη φύσει. Διὸ 'Αναξαγόραν καὶ Θαλην καὶ τοὺς τοιούτους σοφούς μέν, φρονίμους δ' οῦ φασιν είναι, όταν ίδωσιν άγνοοῦντας τὰ συμφέρονθ' έαυτοῖς, καὶ περιττά μέν καὶ θαυμαστά και χαλεπά και δαιμόνια είδεναι αὐτούς φασιν, 8 6 ἄχρηστα δ', ὅτι οὐ τὰ ἀνθρώπινα ἀγαθὰ ζητοῦσιν. Ἡ δε φρόνησις περί τὰ ἀνθρώπινα καὶ περί ων έστι βουλεύσασθαι τοῦ γὰρ φρονίμου μάλιστα τοῦτ' ἔργον είναι φαμεν, τὸ εὐ βουλεύεσθαι, βουλείεται δ' οὐθεὶς πεμί των άδυνάτων άλλως έχειν, οὐδ όσων μή τέλος τι ευτι, καὶ τοῦτο πρακτὸν ἀγαθόν. 'Ο δ' ἀπλῶς εξβουλος ό τοῦ ἀρίστου ἀνθρώπω τῶν πρακτῶν στοχαστικὸς κατὰ 7 τὸν λογισμόν. Οὐδ' ἐστὶν ἡ Φρόνησις τῶν καθόλου μόνον, αλλά δεί και τα καθ έκαστα γνωρίζειν πρακτική γάρ, ή δε πρûξις περί τὰ καθ' εκαστα. Διὸ καὶ ενιοι οίκ είδύτες έτέρων είδότων πρακτικώτεροι, καὶ έν τοίς αλλοις οί εμπειροι εί γάρ είδείη ότι τὰ κουφα εθπεπτα κρέα καὶ ύγιεινὰ, ποῖα δὲ κοῦφα ἀγνοοῖ, οὐ ποιήσει ὑγί-ειαν, ἀλλ' ὁ εἰδὼς ὅτι τὰ ὀρνίθεια κοῦφα καὶ ὑγιεινὰ, ποιήσει μᾶλλον. Ἡ δὲ φρύνησις πρακτική ὧστε δεῖ αμφω έχειν, η ταύτην μάλλου. Είη δ' αν τις καὶ (8) ενταϊθα ἀρχιτεκτονική. Εστι δὲ καὶ ή πολιτική καὶ ή φρόνησις ή αὐτή μέν έξις, τὸ μέντοι είναι οὐ ταὐτὸν 2 αὐταῖς. Της δὲ περὶ πόλιν ή μὲν ώς ἀρχιτεκτονική φρόνησις νομοθετική, ή δε ως τα καθ' εκαστα το κοινον έχει ονομα, πολιτική· αύτη δε πρακτική και βουλευτική τὸ γαρ ψήφισμα πρακτόν ώς το έσχατον. Διο πολιτεύεσθαι τούτους μόνους λέγουσιν· μόνοι γαρ πράττουσιν 3 οδτοι δισπερ οι χειροτέχναι· δοκεί δε και φρόνησις μάλιστ' εἶναι ἡ περὶ αὐτὸν καὶ ἔνα. Καὶ ἔχει αὕτη τὸ κοινὸν ὅνομα, φρόνησις (ἐκείνων δὲ ἡ μὲν, οἰκονομία· ἡ δὲ, νομοθεσία· ἡ δὲ, πολιτική καὶ ταύτης ἡ μὲν, βου-λευτικὴ, ἡ δὲ, δικαστική.) Εἶδος μὲν οὖν τι ἄν εἴη γνώ- 4 9 σεως τὸ αὐτῷ εἰδέναι· ἀλλ' ἔχει διαφορὰν πολλήν· καὶ δοκεῖ ὁ τὰ περὶ αὐτὸν εἰδὼς καὶ διατρίβων φρόνιμος εἶναι, οἱ δὲ πολιτικοὶ πολυπράγμονες διὸ Εὐριπίδης

πῶς δ' ἀν φρονοίην, ῷ παρῆν ἀπραγμόνως ἐν τοῖσι πολλοῖς ἡριθμημένῳ στρατοῦ ἴσον μετασχεῖν ; τοὺς γὰρ περισσοὺς καί τι πράσσοντας πλέον . .

ζητοῦσι γὰρ τὸ αὐτοῖς ἀγαθὸν, καὶ οἴονται τοῦτο δεῖν πράττειν. Έκ ταύτης οὖν τῆς δόξης ἐλήλυθε τὸ τούτους φρονίμους είναι καίτοι ἴσως ούκ ἔστι τὸ αὐτοῦ εὖ ανευ οἰκονομίας οὐδ' ανευ πολιτείας. "Ετι δὲ τὰ αὐτοῦ πῶς δεί διοικείν, ἄδηλον καὶ σκεπτέον. Σημείον δ' έστὶ 5 τοῦ εἰρημένου καὶ διότι γεωμετρικοί μέν νέοι καὶ μαθηματικοί γίνονται καὶ σοφοί τὰ τοιαῦτα, φρόνιμος δ' οὐ δοκεῖ γίνεσθαι. Αἴτιον δ', ὅτι τῶν καθ' ἔκαστά ἐστιν ἡ φρόνησις, à γίνεται γνώριμα έξ έμπειρίας, νέος δ' έμπειρος οὐκ ἔστιν· πλήθος γὰρ χρόνου ποιεί τὴν έμπειρίαν έπει και τουτ' αν τις σκέψαιτο, δια τί δή μαθη- 6 ματικός μεν παις γένοιτ' αν, σοφός δ' ή φυσικός ου. Η ότι τὰ μέν δι' ἀφαιρέσεώς έστιν, των δ' αὶ ἀρχαὶ έξ έμπειρίας; καὶ τὰ μέν οὐ πιστεύουσιν οἱ νέοι, ἀλλά λέγουσιν των δε το τί έστιν οὐκ ἄδηλον. "Ετι ή 7 άμαρτία ή περὶ τὸ καθόλου ἐν τῷ βουλεύσασθαι ή περὶ τὸ καθ' ἔκαστον ἡ γὰρ ὅτι πάντα τὰ βαρύσταθμα ύδατα φαύλα, ή ότι τοδί βαρύσταθμον. "Οτι δ' ή φρό- 8

νησις οὐκ ἐπιστήμη, φανερών τοῦ γὰρ ἐσχάτου ἐστὶν, 9 ὅσπερ εἴρηται: τὸ γὰρ πρακτὸν τοιοῦτον. 'Αντίκειται μὲν δὴ τῷ νῷ ὁ μὲν γὰρ νοῦς τῶν ὅρων, ὧν οὐκ ἔστι λύγος, ἡ δὲ τοῦ ἐσχάτου, οῦ οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη ἀλλ' αἴσθησις, οὐχ ἡ τῶν ἰδίων, ἀλλ' οἴα αἰσθανόμεθα ὅτι τὸ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς ἔσχατον τρίγωνον στήσεται γὰρ κἀκεῖ. 'Αλλ' αὕτη μᾶλλον αἴσθησις ἡ φρύνησις, ἐκείνης δ' ἄλλο εἶδος.

Τὸ ζητεῖν δὲ καὶ τὸ βουλεύεσθαι διαφέρει τὸ γὰρ βουλεύεσθαι ζητείν τι έστίν. Δεί δε λαβείν και περί εὐβουλίας τί έστι, πότερον ἐπιστήμη τις ἡ δόξα, ἡ 2 εὐστοχία, ἡ ἄλλο τι γένος. Ἐπιστήμη μέν δὴ οὐκ ἔστιν οὐ γὰρ ζητοῦσι περὶ ὧν ἴσασιν, ἡ δ' εὐβουλία Βουλή τις, ὁ δὲ βουλευόμενος ζητεί καὶ λογίζεται. Αλλά μὴν οὐδ' εὐστοχία. ἄνευ τε γάρ λόγου καὶ ταχύ τι ή εὐστοχία, βουλεύονται δὲ πολύν χρόνον, καὶ φασὶ πράττειν μεν δείν ταχύ τα βουλευθέντα, βουλεύεσθαι δε 3 βραδέως. "Ετι ή άγχίνοια έτερον καὶ ή εὐβουλία. έστι δ' εὐστοχία τις ή ἀγχίνοια. Οὐδὲ δη δόξα ή εὐβουλία οὐδεμία. 'Αλλ' ἐπεὶ ὁ μὲν κακῶς βουλευόμενος άμαρτάνει, ό δ' εὖ όρθῶς βουλεύεται, δηλον ὅτι ὀρθότης τις ή εὐβουλία ἐστὶν, οῦτ' ἐπιστήμης δὲ οῦτε δόξης ἐπιστήμης μέν γάρ οὐκ ἔστιν ὀρθότης (οὐδὲ γάρ άμαρτία), δόξης δ' ορθότης αλήθεια· αμα δε και ωρισται ήδη παν ου δόξα εστίν. 'Αλλά μην ουδ' ανευ λόγου η ευβουλία. Διανοίας άρα λείπεται· αυτη γάρ ούπω φάσις· καὶ γάρ ή δόξα οὐ ζήτησις άλλα φάσις τις ήδη, ό δε βουλευόμενος, εάν τε εδ εάν τε κακώς βουλεύηται, ζητεί τι καί 4 λογίζεται. 'Αλλ' δρθότης τις έστλυ ή εὐβουλία βουλής. διὸ ή βουλή ζητητέα πρώτον τί καὶ περὶ τί. Ἐπεὶ δ' ή όρθότης πλεοναχώς, δήλον ὅτι οὐ πάσα· ὁ γὰρ ἀκρατής

καὶ ὁ φαύλος ὁ προτίθεται ἰδεῖν ἐκ τοῦ λογισμοῦ τεύξεται, ώστε όρθως έσται βεβουλευμένος, κακόν δε μέγα είληφως. Δοκεί δ' αγαθόν τι είναι τὸ εὖ βεβουλεῦσθαιή γάρ τοιαύτη δρθότης βουλής εὐβουλία, ή άγαθοῦ τευκ-'Αλλ' έστι καὶ τούτου ψευδεί συλλογισμώ 5 τυχείν, και ὁ μεν δεί ποιησαι τυχείν, δι' οδ δ' οδ, άλλά ψευδή τὸν μέσον ὅρον είναι' ὥστ' οὐδ' αὖτη πω εὐβουλία, καθ' ήν οδ δεί μεν τυγχάνει, οὐ μέντοι δι' οδ έδει. "Ετι έστι πολύν χρόνον βουλευόμενον τυχείν, τον δε ταχύ. 6 Οὐκοῦν οὐδ' ἐκείνη πω εὐβουλία, ἀλλ' ὀρθότης ἡ κατὰ τὸ ἀφέλιμον, καὶ οδ δεί, καὶ ὡς, καὶ ὅτε. "Ετι ἔστι 7 καὶ άπλῶς εὐ βεβουλεῦσθαι, καὶ πρός τι τέλος. Ἡ μέν δή άπλως, ή πρὸς τὸ τέλος τὸ άπλως κατορθοῦσα, ή δέ τις, ή πρός τι τέλος. Εί δή των φρονίμων τὸ εδ βεβουλεύσθαι, ή εὐβουλία είη αν δρθότης ή κατά τὸ συμφέρον πρός τι τέλος, οδ ή φρόνησις άληθής ὑπόλη-Vis coTIV.

"Εστι δὲ καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ ἀσυνεσία, καθ' åς λέγο-(10) 11 μεν συνετοὺς καὶ ἀσυνέτους, οῦθ' ὅλως τὸ αὐτὸ ἐπιστήμη ἡ δόξη (πάντες γὰρ ἄν ἦσαν συνετοὶ) οῦτε τις μία τῶν κατὰ μέρος ἐπιστημῶν, οἶον ἰατρικὴ περὶ ὑγιεινῶν, ἡ γεωμετρία περὶ μεγέθους: οῦτε γὰρ περὶ τῶν ὰεὶ ὅντων καὶ ἀκινήτων ἡ σύνεσις ἐστιν, οῦτε περὶ τῶν γιγνομένων ὁτουοῦν, ἀλλὰ περὶ τὰ αὐτὰ μὲν τῆ φρονήσει ἐστιν, οὐκ ἔστι δὲ ταὐτὸν σύνεσις καὶ φρόνησις: ἡ μὲν γὰρ φρόνη-2 σις ἐπιτακτική ἐστιν τί γὰρ δεῖ πράττειν ἡ μὴ, τὸ τελος αὐτῆς ἐστίν ἡ δὲ σύνεσις κριτικὴ μόνου ταὐτὸν γὰρ σύνεσις καὶ εὐσυνεσία καὶ συνετοὶ καὶ εὐσύνετοι. "Εστι 3 δὶ οῦτε τὸ ἔχειν τὴν φρόνησιν οῦτε τὸ λαμβάνειν ἡ σύνεσις ἀλλ' ὥσπερ τὸ μανθῶνειν λέγεται συνιέναι, ὅταν

χρήται τη ἐπιστήμη, οὕτως ἐν τῷ χρησθαι τη δόξη ἐπὶ τὸ κρίνειν περὶ τούτων περὶ ὧν ἡ φρόνησίς ἐστιν, ἄλλου λέγοντος, καὶ κρίνειν καλῶς· τὸ γὰρ εὖ τῷ καλῶς ταὐ-4 τόν. Καὶ ἐντεῦθεν ἐλήλυθε τοῦνομα ἡ σύνεσις, καθ ἡν εὐσύνετοι, ἐκ τῆς ἐν τῷ μανθάνειν· λέγομεν γὰρ τὸ μανθάνειν συνιέναι πολλάκις.

- (11) 'Η δὲ καλουμένη γνώμη, καθ' ἡν εὐγνώμονας καὶ ἔχειν φαμὲν γνώμην, ἡ τοῦ ἐπιεικοῦς ἐστὶ κρίσις ὀρθή. Σημεῖον δέ· τὸν γὰρ ἐπιεικῆ μάλιστά φαμεν εἶναι συγγνωμονικὸν, καὶ ἐπιεικὲς τὸ ἔχειν περὶ ἔνια συγγνώμην. 'Η δὲ συγγνώμη γνώμη ἐστὶ κριτικὴ τοῦ ἐπιεικοῦς ὀρθή. 'Ορθὴ δ' ἡ τοῦ ἀληθοῦς.
 - Είσι δὲ πᾶσαι αἱ έξεις εὐλόγως εἰς ταὐτὸ τείνουσαι. λέγομεν γάρ γνώμην καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν καὶ νοῦν, έπὶ τοὺς αὐτοὺς ἐπιφέροντες γνώμην ἔχειν καὶ νοῦν ήδη καὶ φρονίμους καὶ συνετούς· πάσαι γάρ αὶ δυνάμεις αὖ-ται τῶν ἐσχάτων εἰσὶ καὶ τῶν καθ' ἔκαστον, καὶ ἐν μὲν τφ κριτικός είναι περί ων ό φρόνιμος, συνετός καὶ εὐγνώμων ή συγγνώμων τὰ γὰρ ἐπιεική κοινὰ τῶν ἀγαθῶν 3 άπάντων έστιν έν τῷ πρὸς ἄλλον. "Εστι δὲ τῶν καθ έκαστα καὶ τῶν ἐσχάτων πάντα τὰ πρακτά· καὶ γὰρ τὸν φρόνιμον δεί γινώσκειν αὐτὰ, καὶ ἡ σύνεσις καὶ ἡ γνώμη 4 περί τὰ πρακτὰ, ταῦτα δ' ἔσχατα. Καὶ δ νοῦς τῶν ἐσχάτων ἐπ' ἀμφότερα· καὶ γὰρ τῶν πρώτων δρων καὶ τῶν ἐσχάτων νοῦς ἐστὶ καὶ οὐ λόγος, καὶ ὁ μὲν κατὰ τὰς ἀποδείξεις των ακινήτων όρων και πρώτων, ό δ' έν ταις πρακτικαίς του έσχάτου και ένδεχομένου και της έτέρας προτάσεως άρχαι γάρ του ου ένεκα αυται έκ των καθ δ ἔκαστα γὰρ τὸ καθόλου. Τούτων οὖν ἔχειν δεῖ αἴσθησιν, αὕτη δ' ἐστὶ νοῦς. Διὸ καὶ φυσικὰ δοκεῖ εἶναι ταῦτα, καὶ φύσει σοφός μέν οὐδεὶς, γνώμην δ' έχειν καὶ σύνεσιν

καὶ νοῦν. Σημεῖον δ' ὅτι καὶ ταῖς ἡλικίαις οἰόμεθα ἀκο- 6 λουθεῖν, καὶ ἥδε ἡ ἡλικία νοῦν ἔχει καὶ γυώμην, ὡς τῆς φύσεως αἰτίας οὔσης. Διὸ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος νοῦς· ἐκ τούτων γὰρ αἰ ἀποδείξεις καὶ περὶ τούτων. Ὅστε δεῖ προσέχειν τῶν ἐμπείρων καὶ πρεσβυτέρων ἡ φρονίμων ταῖς ἀναποδείκτοις φάσεσι καὶ δόξαις οὐχ ἦττον τῶν ἀποδείξεων· διὰ γὰρ τὸ ἔχειν ἐκ τῆς ἐμπειρίας ὅμμα

όρῶσιν ὀρθῶς.

Τί μέν οὖν ἐστὶν ἡ φρόνησις καὶ ἡ σοφία, καὶ περὶ 7 τίνα έκατέρα τυγχάνει οὖσα, καὶ ὅτι ἄλλου τῆς ψυχῆς μορίου άρετή έκατέρα, είρηται διαπορήσειε δ' αν τις (12). 3 περί αὐτῶν τί χρήσιμοί είσιν. Ἡ μέν γὰρ σοφία οὐδέν θεωρεί έξ ων έσται εὐδαίμων ἄνθρωπος (οὐδεμιας γάρ έστι γενέσεως), ή δε φρόνησις τοῦτο μεν έχει, άλλά τίνος ένεκα δει αὐτης, είπερ ή μεν φρόνησίς έστιν ή περί τὰ δίκαια καὶ καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἀνθρώπφ, ταῦτα δ' ἐστὶν ά του άγαθου έστιν άνδρος πράττειν, ουδέν δέ πρακτικώτεροι τφ είδεναι αυτά έσμεν, είπερ έξεις αι άρεται είσιν, ωσπερ οὐδὲ τὰ ὑγιεινὰ οὐδὲ τὰ εὐεκτικὰ, ὅσα μή τω ποιείν άλλά τῷ ἀπὸ τῆς έξεως είναι λέγεται οὐθέν γὰρ πρακτικώτεροι τῷ ἔχειν τὴν ἰατρικὴν καὶ γυμναστικήν έσμεν. Εί δὲ μὴ τούτων χάριν φρώνιμου θετέον άλλά 2 του γίνεσθαι, τοις ούσι σπουδαίοις ούθεν αν είη χρήσιμος, έτι δ' οὐδὲ τοίς μὴ ἔχουσιν· οὐθὲν γὰρ διοίσει αὐτους έχειν ή άλλοις έχουσι πείθεσθαι, ίκανως τ' έχοι άν ήμιν ώσπερ καὶ περὶ τὴν ὑγίειαν βουλόμενοι γὰρ ὑγιαίνειν όμως οὐ μανθάνομεν ἰατρικήν. Πρός δὲ τούτσις ἄτο- 3 πον αν είναι δόξειεν, εί χείρων της σοφίας ούσα κυριωτέρα αὐτης ἔσται ή γάρ ποιούσα ἄρχει καὶ ἐπιτάττει περί έκαστον. Περί δή τούτων λεκτέον νύν μέν γάρ ηπόρηται περί αὐτῶν μόνον. Ποῶτον μέν οὖν λέγομεν 4

ότι καθ' αύτὰς ἀναγκαῖον αίρετὰς αὐτὰς είναι, ἀρετάς γ οδσας έκατέραν έκατέρου τοῦ μορίου, καὶ εἰ μή ποιοῦσι 5 μηδέν μηδετέρα αὐτῶν. "Επειτα καὶ ποιοῦσι μέν, οὐχ ώς λατρική δε ύγίειαν, άλλ' ώς ή ύγίεια, ουτως ή σοφία εὐδαιμονίαν μέρος γάρ οὖσα της όλης άρετης τῷ ἔχεσθαι 6 ποιεί καὶ τῷ ἐνεργεῖν εὐδαίμονα. "Ετι τὸ ἔργον ἀποτελείται κατά την φρόνησιν και την ηθικήν άρετην ή μέν γάρ άρετή τὸν σκοπὸν ποιεί ὀρθὸν, ή δὲ φρόνησις τὰ πρὸς τοῦτον. Τοῦ δὲ τετάρτου μορίου τῆς ψυχῆς οὐκ ἔστιν άρετή τοιαύτη, του θρεπτικού οὐθεν γάρ ἐπ' αὐτῷ πράτ-7 τειν ή μη πράττειν. Περί δέ του μηθέν είναι πρακτικωτέρους διά την φρόνησιν των καλών και δικαίων, μικρόν ἄνωθεν ἀρκτέον, λαβόντας ἀρχὴν ταύτην. "Ωσπερ γὰρ καὶ τὰ δίκαια λέγομεν πράττουτάς τινας οῦπω δικαίους είναι, οίον τους τὰ ὑπὸ τῶν νόμων τεταγμένα ποιοῦντας ή ἄκοντας, ή δι' ἄγνοιαν, ή δι' ἔτερόν τι, καὶ μή δι' αὐτά (καίτοι πράττουσί γε α δεί, και όσα χρή τον σπουδαίον), ούτως, ως εοικεν, έστι τὸ πως έχοντα πράττειν έκαστα ωστ' είναι άγαθὸν, λέγω δ' οίον διὰ προαίρεσιν, καὶ αὐ-8 των ένεκα των πραττομένων. Την μέν οδν προαίρεσιν όρθήν ποιεί ή άρετή, τὸ δ' όσα έκείνης ένεκα πέφυκε πράττεσθαι οὐκ ἔστι τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' έτέρας δυνάμεως. 9 Λεκτέον δ' έπιστήσασι σαφέστερον περί αὐτῶν. "Εστι δή τις δύναμις, ην καλουσι δεινότητα αυτη δ' έστὶ τοιαύτη, ώστε τὰ πρὸς τὸν ὑποτεθέντα σκοπὸν συντείνοντα δύνασθαι ταῦτα πράττειν καὶ τυγχάνειν αὐτῶν. *Αν μὲν οὖν ὁ σκοπὸς ή καλὸς ἐπαινετή ἐστιν, αν δὲ φαῦλος, πανουργία διό και τούς φρονίμους δεινούς και πανούργους 10 φαμέν είναι. "Εστι δ' ή φρόνησις οὐχ ή δεινότης, άλλ' ούκ ἄνευ της δυνάμεως ταύτης. 'Η δ' έξις τῷ ὅμματι τούτω γίνεται της ψυχης ούκ άνευ άρετης, ώς είρηταί τε

καὶ ἔστι δήλον οἱ γὰρ συλλογισμοὶ τῶν πρακτῶν ἀρχήν έχοντές είσιν, ἐπειδή τοιόνδε τὸ τέλος καὶ τὸ ἄριστον, ότιδήποτε ον έστω γὰρ λόγου χάριν τὸ τυχόν. Τοῦτο δ' εί μη τω άγαθω, ού φαίνεται διαστρέφει γάρ ή μοχθηρία και διαψεύδεσθαι ποιεί περί τὰς πρακτικάς άρχάς. "Ωστε φανερον ότι αδύνατον φρόνιμον είναι μή όντα άγαθόν. Σκεπτέον δή πάλιν και περί άρετης και γάρ ή (13) άρετή παραπλησίως έχει ώς ή φρόνησις πρός την δεινότητα ού ταύτου μέν, ομοιον δέ ούτω καὶ ή φυσική άρετή πρός τήν κυρίαν. Πάσι γάρ δοκεί εκαστα των ήθων ὑπάρχειν φύσει πως καὶ γὰρ δίκαιοι καὶ σωφρονικοι και ανδρείοι και τάλλα έχομεν εύθυς έκ γενετής άλλ' όμως ζητούμεν έτερόν τι το κυρίως άγαθον καὶ τὰ τοιαὖτα ἄλλον τρόπον ὑπάρχειν· καὶ γὰρ παισὶ καὶ θηρίοις αὶ φυσικαὶ ὑπάρχουσιν ἔξεις, ἀλλ' ἄνευ νοῦ βλαβεραὶ φαίνονται οὐσαι. Πλήν τοσοῦτον ἔοικεν όρᾶσθαι, ὅτι ώσπερ σώματι Ισχυρώ άνευ όψεως κινουμένω συμβαίνει σφάλλεσθαι Ισχυρώς διά το μή έχειν όψιν, ούτω καὶ ένταῦθα ἐὰν δὲ λάβη νοῦν, ἐν τῷ πράττειν διαφέρει. 'Η 2 δ' έξις όμοία οὖσα τότ' έσται κυρίως άρετή. "Ωστε καθάπερ επί του δοξαστικού δύο έστιν είδη, δεινότης και φρώνησις, ούτω καὶ έπὶ τοῦ ἡθικοῦ δύο ἐστὶ, τὸ μὲν άρετή φυσική, τὸ δ' ή κυρία, καὶ τούτων ή κυρία οὐ γίνεται άνευ φρυνήσεως. Διόπερ τινές φασι πάσας τὰς 3 άρετας φρονήσεις είναι, και Σωκράτης τη μέν όρθως έζήτει, τῆ δ΄ ἡμάρτανεν ὅτι μὲν γὰρ φρονήσεις ῷετο είναι πάσας τὰς ἀρετὰς, ἡμάρτανεν, ὅτι δ' οὐκ ἄνευ φρονήσεως, καλώς έλεγεν. Σημείον δέ και γάρ νῦν πάντες, 4 όταν όρίζωνται την άρετην, προστιθέασι την έξιν, είπόντες και πρός ἄ έστι, την κατά των ορθών λόγον ορθώς δ' ό κατά τήν φρόνησιν. Έσίκασι δή μαντεύεσθαί πως

απαντες ότι ή τοιαύτη έξις άρετή έστιν ή κατά την φρύ-5 νησιν. Δεί δε μικρον μεταβηναι ού γαρ μόνον ή κατά τον ορθον λόγον, αλλ' ή μετά τοῦ ορθοῦ λόγου εξις άρετή έστιν. 'Ορθός δὲ λόγος περὶ τῶν τοιούτων ἡ φρόνησίς έστιν. Σωκράτης μεν ουν λόγους τας αρετας φετο είναι (ἐπιστήμας γὰρ είναι πάσας), ἡμεῖς δὲ μετὰ λόγου. 6 Δηλον οδν έκ των είρημένων ότι οδχ οδόν τε αγαθόν είναι κυρίως ανευ φρονήσεως, οὐδε φρόνιμον ανευ της ηθικης αρετής. 'Αλλά και ό λύγος ταύτη λύοιτ' αν, φ διαλεχθείη τις αν ότι χωρίζονται άλλήλων αι άρεται ου γάρ ο αυτὸς εὐφυέστατος πρὸς ἀπάσας, ὥστε τὴν μὲν ήδη, τὴν δ' ούπω είληφως έσται· τούτο γάρ κατά μέν τάς φυσικάς άρετας ενδέχεται, καθ' δε δε άπλως λέγεται άγαθός, οὐκ ένδέχεται άμα γάρ τη φρονήσει μιά οδση πάσαι υπάρ-7 ξουσιν. Δήλον δέ, καν εί μη πρακτική ην, ότι έδει αν αὐτης διὰ τὸ τοῦ μορίου ἀρετην είναι, καὶ ὅτι οὺκ ἔσται ή προαίρεσις όρθη ανευ φρονήσεως οὐδ ανευ άρετης ή μεν γάρ το τέλος, ή δε τα πρός το τέλος ποιεί πράττειν. 8 Αλλά μην οὐδὲ κυρία γ' ἐστὶ τῆς σοφίας οὐδὲ τοῦ βελτίονος μορίου, ώσπερ οὐδὲ τῆς ὑγιείας ἡ ἰατρική· οὐ γὰρ χρήται αὐτή, ἀλλ' όρα ὅπως γένηται· ἐκείνης οὖν ἕνεκα ἐπιτάττει, ἀλλ' οὐκ ἐκείνη. Ετι ὅμοιον κὰν εἴ τις τὴν πολιτικήν φαίη ἄρχειν των θεων, ὅτι ἐπιτάττει περί πάντα τὰ έν τῆ πόλει.

H.

Μετά δὰ ταῦτα λεκτέον, ἄλλην ποιησαμένους ἀρχὴν, 1 ὅτι τῶν περὶ τὰ ἤθη φευκτῶν τρία ἐστὶν εἴδη, κακία, ἀκpaσία, θηριότης. Τὰ δ' ἐναντία τοῖς μὲν δυσὶ δῆλα· τὸ μὲν γὰρ ἀρετὴν, τὸ δ' ἐγκράτειαν καλοῦμεν· πρὸς δὲ τὴν θηριότητα μάλιστ' ἀν ἀρμόττοι λέγειν τὴν ὑπὲρ ἡμᾶς ἀρετὴν, ἡρωικήν τινα καὶ θείαν, ὡσπερ "Ομηρος περὶ «Εκτορος πεποίηκε λέγοντα τὸν Πρίαμον ὅτι σφόδρα ἦν ἀγαθὸς,

> οὐδὲ ἐφκει ἀ**νδρός γε θνητοῦ πά**ῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο.

"Δοτ' εἰ, καθάπερ φασὶν, ἐξ ἀνθρώπων γίνονται θεοὶ δι' 2 ἀρετῆς ὑπερβολὴν, τοιαύτη τις ἀν εἴη δῆλον ὅτι ἡ τῆ θηριώδει ἀντιτιθεμένη ἔξις· καὶ γὰρ ὅσπερ οὐδὲ θηρίου ἀστὶ κακία οὐδ' ἀρετὴ, οὕτως οὐδὲ θεοῦ, ἀλλ' ἡ μὲν τιμώτερον ἀρετῆς, ἡ δ' ἄτερόν τι γένος κακίας. 'Επεὶ δὲ 3 σπάνων καὶ τὸ θεῖον ἄνδρα εἶναι, καθάπερ οἱ Λάκωνες εἶώθασι προσαγορεύειν, ὅταν ἀγασθώσι σφόδρα του (σεῖος ἀνήρ φασιν), οὕτω καὶ ὁ θηριώδης ἐν τοῖς ἀνθρώποις σπάνως. Μάλιστα δ' ἐν τοῖς βαρβάροις ἐστὶν, γίνεται δ' ἔνια καὶ διὰ νόσους καὶ πηρώσεις· καὶ τοὺς διὰ κακίαν δὲ τῶν ἀνθρώπων ὑπερβάλλοντας οῦτως ἐπιδυσφημοῦμεν. 'Λλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης διαθέσεως 4 ὕστερον ποιητέον τινὰ μνείαν, περὶ δὲ κακίας εἰρηται πρότερον ποιητέον τινὰ μνείαν, περὶ δὲ κακίας καὶ τρυφῆς λεκτέον, καὶ περὶ ἐγκρατείας καὶ καρτερίας· οὕτε γὰρ ὡς

περὶ τῶν αὐτῶν ἔξεων τῷ ἀρετῷ καὶ τῷ μοχθηριᾳ ἐκατέ5 ραν αὐτῶν ὑποληπτέον, οῦθ ὡς ἔτερον γένος. Δεῖ δ',
ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, τιθέντας τὰ φαινόμενα, καὶ πρῶτον διαπορήσαντας, οῦτω δεικνύναι μάλιστα μὲν πάντα
τὰ ἔνδοξα περὶ ταῦτα τὰ πάθη, εἰ δὲ μὴ, τὰ πλεῖστα
καὶ κυριώτατα· ἐὰν γὰρ λύηταί τε τὰ δυσχερῆ καὶ καταλείπηται τὰ ἔνδοξα, δεδειγμένον ἀν εἶη ἰκανῶς.

- Λειπηται τα ευοοξα, οτοτεγμενου αυ ει η ικανως.
 26 Δοκεί δη ή τε έγκράτεια και καρτερία τῶν σπουδαίων και τῶν ἐπαινετῶν εἶναι, ἡ δ' ἀκρασία τε και μαλακία τῶν φαύλων τε και ψεκτῶν, και ὁ αὐτὸς ἐγκρατης και ἐμμενετικὸς τοῦ λογισμοῦ. Και ὁ μὲν ἀκρατης εἰδῶς ὅτι φαῦλαι, πράττει διὰ πάθος, ὁ δ' ἐγκρατης, εἰδῶς ὅτι φαῦλαι αὶ ἐπιθυμίαι, οὐκ ἀκολουθεί διὰ τὸν λόγον. Και τὸν σώφρονα μὲν ἐγκρατῆ καὶ καρτερικὸν, τὸν δὲ τοιοῦτον οἱ μὲν πάντα σώφρονα, οἱ δ' οῦ, και τὸν ἀκολαστον ἀκρατῆ και τὸν ἀκρατῆ ἀκῶλαστον συγκεχυμένως, οἱ δ' ἐτέρους εἶναι γ φασιν. Τὸν δὲ φρόνιμον ότὲ μὲν οῦ φασιν ἐνδέχεσθαι εἶναι ἀκρατῆ, ότὲ δ' ἐνίους φρονίμους ὅντας καὶ δεινοὺς ἀκρατεῖς εἶναι. "Ετι ἀκρατεῖς λέγονται καὶ θυμοῦ καὶ τιμῆς καὶ κέρδους.
- 3 (2) Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα ταῦτ' ἐστίν ἀπορήσειε δ' ἄν τις πῶς ὑπολαμβάνων ὀρθῶς ἀκρατεύεταί τις. 'Επιστάμενον μὲν οὖν οῦ φασί τινες οἶόν τε εἶναι· δεινὸν γὰρ ἐπιστήμης ἐνούσης, ὡς ῷετο Σωκράτης, ἄλλο τι κρατεῖν καὶ περιέλκειν αὐτὸν ὡσπερ ἀνδράποδον. Σωκράτης μὲν γὰρ ὅλως ἐμάχετο πρὸς τὸν λόγον ὡς οὖκ οὖσης ἀκρασίας· οὐθένα γὰρ ὑπολαμβάνοντα πράττειν παρὰ τὸ βέλτιστον, 2 ἀλλὰ δι' ἄγνοιαν. Οὖτος μὲν οὖν ὁ λόγος ἀμφισβητεῖ τοῖς φαινομένοις ἐναργῶς, καὶ δέον ζητεῖν περὶ τὸ πάθος, εἰ δι' ἄγνοιαν, τίς ὁ τρόπος γίνεται τῆς ἀγνοίας. "Οτι

γάρ οὐκ οἵεταί γε ὁ ἀκρατευόμενος, πρὶν ἐν τῷ πάθει γενέσθαι, φανερόν. Είσι δέ τινες, οι τὰ μέν συγχωρού- 3 σι, τὰ δ' οῦ. τὸ μέν γὰρ ἐπιστήμης μηθέν είναι κρείττον όμολογούσιν, τὸ δὲ μηθένα πράττειν παρὰ τὸ δόξαν βέλτιον ούχ δμολογούσιν, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀκρατή φασίν ούκ έπιστήμην έχοντα κρατείσθαι ύπὸ τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ δόξαν. 'Αλλά μην είγε δόξα καὶ μη επιστήμη, μηδ' ίσ- 4 χυρά ὑπόληψις ή ἀντιτείνουσα άλλ' ήρεμαία, καθάπερ έν τοις διστάζουσι, συγγνώμη τῷ μὴ μένειν ἐν αὐταις πρὸς έπιθυμίας Ισχυράς τη δέ μοχθηρία οὐ συγγνώμη, οὐδέ των άλλων ούδενὶ των ψεκτών. Φρονήσεως άρα άντι-5 τεινούσης αυτη γάρ Ισχυρότατον. 'Αλλ' ἄτοπον έσται γάρ ὁ αὐτὸς ἄμα φρόνιμος καὶ ἀκρατής, φήσειε δ' οὐδ' άν είς φρονίμου είναι τὸ πράττειν έκόντα τὰ φαυλότατα. Πρός δὲ τούτοις δεδεικται πρότερον ὅτι πρακτικός γε ὁ φρόνιμος των γάρ έσχάτων τις καὶ τὰς ἄλλας ἔχων άρετάς. "Ετι εί μεν έν τῷ ἐπιθυμίας ἔχειν Ισχυράς καὶ 6 φαύλας ὁ έγκρατής, οὐκ ἔσται ὁ σώφρων έγκρατής, οὐδ' ό έγκρατής σώφρων οῦτε γάρ τὸ ἄγαν σώφρονος, οῦτε τὸ φαύλας έχειν. 'Αλλά μην δεί γε· εί μεν γάρ χρησταί αὶ ἐπιθυμίαι, φαύλη ή κωλύουσα έξις μή ἀκολουθείν, ωσθ ή εγκράτεια οὐ πᾶσα σπουδαία· εὶ δ' ἀσθενείς καὶ μή φαύλαι, ούθεν σεμνόν, ούδ' εί φαύλαι καὶ ασθενείς, οὐθέν μέγα. Ετι εὶ πάση δόξη έμμενετικόν ποιεί ή έγ-7 κράτεια, φαύλη, οίον εί και τῆ ψευδεί και εί πάσης δόξης ή άκρασία έκστατικόν, έσται τις σπουδαία άκρασία, οἶον ό Σοφοκλέους Νεοπτολεμος έν τῷ Φιλοκτήτη επαινετός γαρ ούκ έμμενων οίς επείσθη ύπο του 'Οδυσσέως δια το λυπείσθαι ψευδόμενος. "Ετι ο σοφιστικός λόγος ψευ-8 δόμενος απορία· δια γαρ το παράδοξα βούλεσθαι έλέγχειν, ίνα δεινοί ωσιν όταν έπιτύχωσιν, ό γενόμενος συλ-

λογισμός ἀπορία γίνεται δέδεται γὰρ ἡ διάνοια, ὅταν μένειν μέν μή βούληται διά το μή άρέσκειν το συμπερανθέν, προϊέναι δέ μή δύνηται διά το λύσαι μή έχειν τον 9 λόγου. Συμβαίνει δ' έκ τινος λόγου ή άφροσύνη μετά άκρασίας άρετή· τάναντία γάρ πράττει δυν υπολαμβάνει διά την ακρασίαν, υπολαμβάνει δε ταγαθά κακά είναι καὶ οὐ δεῖν πράττειν, διστε τάγαθὰ καὶ οὐ τὰ κακὰ 10 πράξει. "Ετι ό τῷ πεπείσθαι πράττων καὶ διώκων τὰ ήδεα και προαιρούμενος βελτίων αν δόξειεν του μή δια λογισμον άλλα δι' άκρασίαν εὐιατότερος γαρ δια το μεταπεισθήναι αν. Ο δ' ακρατής ενοχος τη παροιμία εν ή 11 φαμέν " όταν το ύδωρ πνίγη, τι δει έπιπίνειν;" εί μέν γαρ μη επεπειστο α πράττει, μεταπεισθείς αν επαύσατο. νῦν δὲ πεπεισμένος οὐδὲν ἡττον ἄλλα πράττει. Ετι εἰ περὶ πάντα ἀκρασία έστὶ καὶ έγκράτεια, τίς ὁ ὁπλῶς άκρατής; οὐθείς γὰρ ἀπάσας ἔχει τὰς ἀκρασίας, φαμέν

δ' εἶναί τινας ἀπλῶς.

12 Αἱ μὲν οὖν ἀπορίαι τοιαῦταί τινες συμβαίνουσιν, τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνελεῖν δεῖ, τὰ δὲ καταλιπεῖν ἡ γὰρ λύσις (3) τῆς ἀπορίας εὔρεσίς ἐστιν. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον πότερον εἰδότες ἡ οὖ, καὶ πῶς εἰδότες, εἶτα περὶ ποῖα τὸν ἀκρατῆ καὶ τὸν ἐγκρατῆ θετέον, λέγω δὲ πότερον περὶ πᾶσαν ἡδονὴν καὶ λύπην, ἡ περὶ τινας ἀφωρισμένας, καὶ τὸν ἐγκρατῆ καὶ τὸν καρτερικὸν, πότερον ὁ αὐτὸς ἡ ἔτερός ἐστιν' ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα 2 συγγενῆ τῆς θεωρίας ἐστὶ ταύτης. Ἔστι δ' ἀρχὴ τῆς σκέψεως, πότερον ὁ ἐγκρατὴς καὶ ὁ ἀκρατής εἰσι τῷ περὶ ἀ, ἡ τῷ πῶς, ἔχοντες τὴν διαφορὰν, λέγω δὲ πότερον τῷ περὶ ταδὶ εἶναι μόνον ἀκρατὴς ὁ ἀκρατὴς, ἡ οῦ, ἀλλὰ τῷ ὡς, ἡ οῦ, ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν ἔπειτ' εἰ περὶ πάντ' ἐστὶν ἡ ἀκρασία καὶ ἡ ἐγκράτεια, ἡ οῦ· οὕτε γὰρ περὶ

πάντ' έστιν ὁ άπλῶς ἀκρατής, ἀλλὰ περί ἄπερ ὁ ἀκόλαστος, οὕτε τῷ πρὸς ταῦτα ἀπλῶς ἔχειν (ταὖτὸν γὰρ ᾶν ἦν τῆ ἀκολασία), ἀλλὰ τῷ ώδὶ ἔχειν. 'Ο μὲν γὰρ ἄγεται προαιρούμενος, νομίζων ἀεὶ δείν τὸ παρὸν ἡδὺ διώκειν 3 5 ό δ' οὐκ οἴεται μὲν, διώκει δέ. Περὶ μὲν οὖν τοῦ δόξαν ἀληθη, ἀλλὰ μὴ ἐπιστήμην εἶναι παρ' ἡν ἀκρατεύονται, ούθεν διαφέρει πρός τον λόγον ένιοι γάρ των δοξαζώντων οὐ διστάζουσιν, άλλ' οἴονται ἀκριβῶς εἰδέναι. Εἰ 4 ούν διὰ τὸ ἡρέμα πιστεύειν οἱ δοξάζοντες μᾶλλον τῶν έπισταμένων παρά την ὑπόληψιν πράξουσιν, οὐθέν διοίσει έπιστήμη δόξης. ένιοι γάρ πιστεύουσιν οὐδέν ήττον οις δοξάζουσιν, ή ετεροι οις επίστανται· δηλοί δ' Ήρά-κλειτος. 'Αλλ' επεί διχως λέγομεν τὸ επίστασθαι (καὶ 5 γάρ ὁ ἔχων μέν, οὐ χρώμενος δὲ τῆ ἐπιστήμη, καὶ ὁ χρώμενος λέγεται ἐπίστασθαι), διοίσει τὸ ἔχοντα μέν, μή θεωρούντα δέ, α μή δεί πράττειν του έχοντα καὶ θεωρούντα τούτο γάρ δοκεί δεινόν, άλλ' ούκ εί μή θεωρών. Έτι έπει δύο τρόποι των προτάσεων, έχοντα μεν άμφο- 6 τέρας οὐθὲν κωλύει πράττειν παρά τὴν ἐπιστήμην, χρώμενον μέντοι τη καθόλου, άλλά μή τη κατά μέρος πρακτὰ γὰρ τὰ καθ ἔκαστα. Διαφέρει δὲ καὶ τὸ καθόλου τὸ μέν γάρ έφ' έαυτου, τὸ δ' έπι τοῦ πράγματός έστιν, οίον ότι παντί ανθρώπω συμφέρει τα ξηρά, και ότι ούτος ανθρωπος ή ὅτι ξηρὸν τὸ τοιόνδε ἀλλ' εἰ τόδε τοιόνδε, ή ούκ έχει, ή ούκ ένεργεί. Κατά τε δή τούτους διοίσει τούς τρόπους αμήχανον όσον, ώστε δοκείν ούτω μέν είδέναι μηθέν ἄτοπον, ἄλλως δὲ θαυμαστόν. "Ετι τὸ ἔχειν 7 την έπιστήμην άλλον τρόπον των νῦν ρηθέντων ὑπάρχει τοις ἀνθρώποις' ἐν τῷ γὰρ ἔχειν μὲν, μὴ χρῆσθαι δε, διαφερουσαν όρωμεν την έξιν, ώστε καὶ έχειν πως καὶ μὴ ἔχειν, οἶον τὸν καθεύδοντα καὶ μαινόμενον καὶ

οινωμένον. 'Αλλά μην ουτω διατίθενται οι έν τοις πάθεσιν όντες. θυμοί γάρ και επιθυμίαι άφροδισίων και ένια των τοιούτων επιδήλως και το σωμα μεθιστάσι», ένίοις δέ και μανίας ποιούσιν. Δήλον ούν ότι όμοίως δ έχειν λεκτέον τοὺς ἀκρατεῖς τούτοις. Τὸ δὲ λέγειν τοὺς λόγους τους από της επιστήμης ουδέν σημείον και γάρ οί εν τοις πάθεσι τούτοις δυτες αποδείξεις και επη λέγουσιν Έμπεδοκλέους, και οι πρώτον μαθόντες συνείρουσι μέν τους λόγους, ίσασι δ' ούπω δεί γάρ συμφῦναι, τούτφ δε χρόνου δεί· διστε καθάπερ τοὺς ὑποκρινομένους, ούτως ὑποληπτέον λέγειν καὶ τοὺς ἀκρατευομένους. Ετι καὶ δόδε φυσικώς ἄν τις ἐπιβλέψειε τὴν 9 rous. αιτίαν. Ἡ μὲν γὰρ καθολου δύξα, ἡ δ' έτέρα περὶ τῶν καθ' εκαστά έστιν, ων αισθησις ήδη κυρία σταν δε μία γένηται έξ αὐτῶν, ἀνάγκη τὸ συμπερανθέν ἔνθα μέν φάναι την ψυχήν, έν δε ταις ποιητικαις πράττειν είθύς, οίον, εί παντός γλυκέος γεύεσθαι δεῖ, τουτὶ δὲ γλυκὸ ὡς εν τι των καθ εκαστον, ανάγκη τον δυνάμενον και μή 10 κωλυόμενον άμα τοῦτο καὶ πράττειν. "Όταν οὖν ἡ μὲν καθόλου ένη κωλύουσα γένεσθαι, ή δε, ότι πάν το γλυκύ ήδὺ, τουτὶ δὲ γλυκύ (αὕτη δὲ ἐνεργεῖ), τύχη δ' ἐπιθυμία ένουσα, ή μέν λέγει φεύγειν τούτο, ή δ' έπιθυμία άγει. κινείν γάρ εκαστον δίναται των μορίων διστε συμβαίνει ύπο λόγου πως και δύξης ακρατεύεσθαι, οὐκ έναντίας δὲ 11 καθ αυτήν, άλλα κατά συμβεβηκός. Η γαρ επιθυμία έναντία, άλλ' οὐχ ή δόξα, τῷ ὀρθῷ λόγφ' ώστε καὶ διὰ τοιτο τὰ θηρία οὐκ ἀκρατῆ, ὅτι οὐκ ἔχει τῶν καθόλου ύποληψιν, άλλα των καθ έκαστα φαντασίαν και μνή-12 μην. Πως δε λύεται ή άγνοια, και πάλιν γίνεται επιστήμων ό άκρατής, ό αὐτὸς λόγος καὶ περὶ οἰνωμένου καὶ καθεύδοντος, και ούκ ίδιος τούτου του πάθους, δν δεί παρὰ τῶν φυσιολόγων ἀκούειν. Ἐπεὶ δ' ή τελευταία 13 πρότασις δόξα τε αἰσθητοῦ καὶ κυρία τῶν πράξεων, ταύτην ἢ οὐκ ἔχει ὁ ἐν τῷ πάθει ὧν, ἢ οὕτως ἔχει ὡς οὐκ ἢν τὸ ἔχειν ἐπίστασθαι, ἀλλὰ λέγειν, ὥσπερ ὁ οἰνωμένος τὰ Ἐμπεδοκλέους, καὶ διὰ τὸ μὴ καθόλου μήδ' ἐπιστημονικὸν ὁμοίως εἶναι δικεῖν τῷ καθόλου τὸν ἔσχατον ὅρον. Καὶ ἔοικεν ὁ ἐξήτει Σωκράτης συμβαίνειν οὐ 14 γὰρ τῆς κυρίως ἐπιστήμης εἶναι δοκούσης παρούσης γίνεται τὸ πάθος, οὐδ' αὖτη περιέλκεται διὰ τὸ πάθος,

άλλά της αλσθητικής.

Περί μέν οὖν τοῦ εἰδότα καὶ μή, καὶ πῶς εἰδότα ἐνδέ- (4) 6 χεται ακρατεύεσθαι, τοσαῦτα εἰρήσθω· πότερον δ' ἐστί τις ἀπλώς ἀκρατής, ἡ πάντες κατὰ μέρος, καὶ εἰ ἔστι, περὶ ποῖά ἐστι, λεκτέον ἐφεξής. "Ότι μὲν οὖν περὶ ήδονας και λύπας είσιν οι τ' έγκρατείς και καρτερικοί καὶ οἱ ἀκρατεῖς καὶ μαλακοὶ, φανερόν ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ 2 μέν ἀναγκαῖα τῶν ποιούντων ἡδονὴν, τὰ δ' αἰρετὰ μέν καθ' αύτὰ, ἔχοντα δ' ὑπερβολήν, ἀναγκαῖα μὲν τὰ σωματικά (λέγω δὲ τὰ τοιαῦτα, τά τε περὶ τὴν τροφὴν καὶ την των άφροδισίων χρείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα των σωματικών, περί α την ακολασίαν έθεμεν και την σωφροσύνην), τὰ δ' ἀναγκαῖα μέν οῦ, αἰρετὰ δὲ καθ' αὐτά (λέγω δ' οίον νίκην, τιμήν, πλούτον, καὶ τὰ τοιαύτα τῶν άγαθών και ήδέων), τούς μέν ούν πρός ταῦτα παρά τὸν όρθον λόγον ὑπερβάλλοντας τον ἐν αὐτοῖς ἀπλῶς μὲν οὐ ορουν λόγου ακρατείε, προστιθέντες δε το χρημάτων ακρατείς, καὶ κέρδους, καὶ τιμῆς, καὶ θυμοῦ, ἀπλῶς δ' οῦ, ὡς * έτέρους καὶ καθ' όμοιότητα λεγομένους, ώσπερ ἄνθρωπος ό τὰ 'Ολύμπια νενικηκώς - ἐκείνφ γὰρ ὁ κοινὸς λόγος τοῦ ίδιου μικρώ διέφερεν, άλλ' όμως έτερος ήν. Σημείον δέ ή μέν γάρ ἀκρασία ψέγεται, ούχ ως άμαρτία μόνον,

ARISTOT. ETH.

νησις οὐκ ἐπιστήμη, φανερόν· τοῦ γὰρ ἐσχάτου ἐστὶν, 9 ὥσπερ εἴρηται· τὸ γὰρ πρακτὸν τοιοῦτον. ᾿Αντίκειται μὲν δὴ τῷ νῷ· ὁ μὲν γὰρ νοῦς τῶν ὅρων, ὧν οὐκ ἔστι λόγος, ἡ δὲ τοῦ ἐσχάτου, οὖ οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη ἀλλ' αἴσθησις, οὐχ ἡ τῶν ἰδίων, ἀλλ' οῖα αἰσθανόμεθα ὅτι τὸ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς ἔσχατον τρίγωνον στήσεται γὰρ κἀκεῖ. ᾿Αλλ' αὕτη μᾶλλον αἴσθησις ἡ φρόνησις, ἐκείνης δ' ἄλλο εἶδος.

10 (9) Τὸ ζητείν δὲ καὶ τὸ βουλεύεσθαι διαφέρει τὸ γάρ βουλεύεσθαι ζητείν τι έστίν. Δεί δε λαβείν και περί εὐβουλίας τί ἐστι, πότερον ἐπιστήμη τις ἡ δόξα, ἡ 2 εὐστοχία, ἡ ἄλλο τι γένος. Ἐπιστήμη μὲν δὴ οὐκ ἔστιν οὐ γὰρ ζητοῦσι περὶ ὧν ἵσασιν, ἡ δ' εὐβουλία βουλή τις, ὁ δὲ βουλευόμενος ζητεί και λογίζεται. 'Αλλά μὴν οὐδ' εὐστοχία' ἄνευ τε γὰρ λόγου καὶ ταχύ τι ή εὐστοχία, βουλεύονται δέ πολύν χρόνον, καὶ φασὶ πράττειν μεν δείν ταχύ τὰ βουλευθέντα, βουλεύεσθαι δέ 3 βραδέως. "Ετι ή ἀγχίνοια ἔτερον καὶ ή εὐβουλία. ἔστι δ' εὐστοχία τις ή ἀγχίνοια. Οὐδὲ δὴ δόξα ή εὐβουλία οὐδεμία. 'Αλλ' ἐπεὶ ὁ μεν κακῶς βουλευόμενος άμαρτάνει, ὁ δ' εὐ ὀρθῶς βουλεύεται, δήλον ὅτι ὀρθότης τις ή εὐβουλία ἐστὶν, οὕτ' ἐπιστήμης δὲ οὕτε δόξης ἐπιστήμης μέν γάρ οὐκ ἔστιν ὁρθότης (οὐδὲ γάρ άμαρτία), δόξης δ' δρθότης άλήθεια. αμα δὲ καὶ ωρισται ήδη παν οὖ δόξα ἐστίν. 'Αλλὰ μὴν οὐδ' ἄνευ λόγου ἡ εὐβουλία. Διανοίας άρα λείπεται αυτη γάρ ούπω φάσις και γάρ ή δόξα οὐ ζήτησις άλλα φάσις τις ήδη, ὁ δὲ βουλευόμενος, εάν τε εὖ εάν τε κακῶς βουλεύηται, ζητεῖ τι καὶ 4 λογίζεται. 'Αλλ' δρθότης τις έστιν ή εὐβουλία βουλής. διὸ ή βουλή ζητητέα πρώτον τί καὶ περὶ τί. 'Επεὶ δ' ή δρθότης πλεοναχώς, δήλον ὅτι οὐ πᾶσα· ὁ γὰρ ἀκρατής

καὶ έν τούτοις, εί τις ώσπερ ή Νιόβη μάχοιτο καὶ πρὸς τούς θεούς, ή ώσπερ Σάτυρος ό φιλοπάτωρ επικαλούμενος περί τον πατέρα. λίαν γάρ έδόκει μωραίνειν. Μοχθηρία μέν ούν ούδεμία περί ταῦτ' έστὶ διὰ τὸ είρημένου, ότι φύσει των αίρετων έκαστόν έστι δί αύτό. φαύλαι δέ και φευκται αὐτῶν εἰσὶν αι ὑπερβολαί. 'Ο- 6 μοίως δὲ οὐδὲ ἀκρασία. ή γὰρ ἀκρασία οὐ μόνον φευκτον, αλλά και των ψεκτων έστίν. Δι' όμοιότητα δέ του πάθους προσεπιτιθέντες την ακρασίαν περί έκαστου λέγουσιν, οίου κακὸν ἰατρὸν, καὶ κακὸν ὑποκριτήν, δυ άπλως οὐκ ἄν εἴποιεν κακόν ωσπερ οὖν οὐδ' ἐνταῦθα, διὰ τὸ μὴ κακίαν είναι έκάστην αὐτῶν, ἀλλὰ τῷ ἀνάλογον όμοίαν, ούτω δήλον ότι κάκει ύποληπτέον μόνην άκρασίαν καὶ έγκράτειαν είναι, ήτις έστὶ περί ταὐτά τή σωφροσύνη και τη ακολασία, περί δε θυμόν καθ' όμοιότητα λέγομεν διὸ καὶ προστιθέντες ακρατή θυμοῦ, ωσπερ τιμής και κέρδους, φαμέν.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἔνια μὲν ἡδέα φύσει, καὶ τούτων τὰ (5)
μὲν ἀπλῶς, τὰ δὲ κατὰ γένη καὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων, τὰ
δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ πηρώσεις, τὰ δὲ δι' ἔθη
γίνεται, τὰ δὲ διὰ μοχθηρὰς φύσεις, ἔστι καὶ περὶ τούτων ἔκαστα παραπλησίας ἰδεῖν ἔξεις. Λέγω δὲ τὰς 2
θηριώδεις, οἶον τὴν ἄνθρωπον, ἡν λέγουσι τὰς κυούσας
ἀνασχίζουσαν τὰ παιδία κατεσθίειν, ἡ οἴοις χαίρειν φασὰν ἐνίους τῶν ἀπηγριωμένων περὶ τὸν Πόντον, τοὺς μὲν
ὡμοῖς, τοὺς δὲ ἀνθρώπων κρέασιν, τοὺς δὲ τὰ παιδία
δανείζειν ἀλλήλοις εἰς εὐωχίαν, ἡ τὸ περὶ Φάλαριν λε-

δανείζειν άλλήλοις είς εὐωχίαν, ή τὸ περὶ Φάλαριν λεγόμενον. Αὖται μὲν θηριώδεις, αὶ δὲ διά τε νόσους γί- 3 νονται καὶ μανίαν ἐνίοις, ὥσπερ ὁ τὴν μητέρα καθιερεύσας καὶ φαγών, καὶ ὁ τοῦ συνδούλου τὸ ἡπαρ. Αὶ δὲ νοσηματώδεις ἡ ἐξ ἔθους, οἶον τριχῶν τίλσεις καὶ ὀνύσ

χων τρώξεις, έτι δ' ἀνθράκων καὶ γῆς, πρὸς δὲ τούτοις ή των αφροδισίων τοις άρρεσιν τοις μέν γαρ φύσει, τοις δ' έξ έθους συμβαίνουσιν, οίον τοις ύβριζομένοις 4 έκ παίδων. "Οσοις μέν οθν φύσις αλτία, τούτους μέν ούδεις αν είπειεν ακρατείς, ώσπερ ούδε τας γυναίκας, ότι ούκ υπυίουσιν άλλ' οπυίονται ώσαύτως δέ καὶ τοίς νο-5 σηματωδώς έχουσι δι' έθος. Τὸ μέν οὖν έχειν έκαστα τούτων εξω των δρων έστι της κακίας, καθάπερ και ή θηριότης. το δ΄ έχοντα κρατείν ή κρατείσθαι, ουχ ή άπλη ἀκρασία, άλλ' ή καθ όμοιότητα, καθάπερ καὶ τὸν περί τοὺς θυμοὺς ἔχοντα τοῦτον τὸν τρόπον τοῦ πάθους. άκρατη δ' οὐ λεκτέον. Πάσα γὰρ ὑπερβάλλουσα καὶ άφροσύνη, καὶ δειλία, καὶ ἀκολασία, καὶ χαλεπότης, αἰ 6 μεν θηριώδεις, αί δε νοσηματώδεις είσίν ό μεν γάρ φύσει τοιούτος οίος δεδιέναι πάντα, κάν ψοφήση μύς, θηριώδη δειλίαν δειλός, ό δε την γαλην έδεδίει διά νόσον και τών άφρόνων οί μεν έκ φύσεως άλόγιστοι καὶ μύνον τῆ αἰσθήσει ζώντες, θηριώδεις, ώσπερ ένια γένη τών πόρρω βαρβάρων, οί δε δια νόσους, οίον τας επιληπτικάς, ή μανίας 7 νοσηματώδεις. Τούτων δ' έστι μέν έχειν τινά ένίστε μόνου, μή κρατείσθαι δέ, λέγω δέ οίον εί Φάλαρις κατείχεν έπιθυμών παιδίου φαγείν, ή πρός άφροδισίων άτοπον 8 ήδονήν εστι δε και κρατείσθαι, μη μόνον έχειν. περ οδυ καὶ μοχθηρία ή μεν κατ' ανθρωπου άπλως λέγεται μοχθηρία, ή δε κατά πρόσθεσιν, ότι θηριώδης ή νοσηματώδης, άπλως δ' οθ, τον αθτόν τρόπον δήλον ότι και ακρασία έστιν ή μέν θηριώδης, ή δε νοσηματώδης, άπλως δέ ή κατά την άνθρωπίνην ακολασίαν μόνη.

79 "Οτι μὲν οδν ἀκρασία καὶ ἐγκράτειά ἐστι μόνον περὶ ἄπερ ἀκολασία καὶ σωφροσύνη, καὶ ὅτι περὶ τὰ ἄλλα ἐστὶν ἄλλο είδος ἀκρασίας, λεγόμενον κατὰ μεταφορὰν

καὶ οὐχ ἀπλῶς, δηλον ὅτι δὲ καὶ ἡττον αἰσχρὰ ἀκρασία (β) ή του θυμού ή ή των επιθυμιών, θεωρήσωμεν. "Εοικε γάρ δ θυμός ακούειν μέν τι τοῦ λόγου, παρακούειν δέ, καθάπερ οἱ ταχείς τῶν διακόνων, οἱ πρὶν ἀκοῦσαι πᾶν τὸ λεγόμενον εκθέουσεν, είτα άμαρτάνουσε της προστάξεως, καὶ οἱ κύνες, πρὶν σκέψασθαι εἰ φιλος, ἃν μόνον ψοφήση, ύλακτουσιν ούτως ὁ θυμὸς διὰ θερμότητα καὶ ταχυτήτα της φύσεως ακούσας μέν, οὐκ ἐπίταγμα δ' ακούσας, δρμά πρός την τιμωρίαν. Ο μέν γαρ λόγος ή ή φαντασία ότι υβρις ή όλιγωρία έδήλωσεν, ό δ', ωσπερ συλλογισάμενος ότι δεί τῷ τοιούτῷ πολεμείν, χαλεπαίνει δη εὐθύς· η δ' επιθυμία, εαν μόνον είπη στι ήδυ ό λόγος ή ή αΐσθησις, όρμα πρός την απόλαυσιν. "Ωσθ ό μεν θυμός ακολουθεί τῷ λόγο πως, ή δ' ἐπιθυμία οῦ. Αλσχίων οδυν ό μεν γάρ τοῦ θυμοῦ ἀκρατής τοῦ λόγου πως ήτταται, ό δὲ τῆς ἐπιθυμίας καὶ οὐ τοῦ λόγου. "Ετι 2 ταίς φυσικαίς μάλλον συγγνώμη ακολουθείν δρέξεσιν, **ἐπεὶ καὶ ἐπιθ**υμίαις ταίς τοιαύταις μᾶλλον ὅσαι κοιναὶ πασι, καὶ ἐφ' δσον κοιναί ο δὲ θυμός φυσικώτερον καὶ ή χαλεπότης των επιθυμιών των της ύπερβολης και των μη αναγκαίων, ώσπερ ο απολογούμενος ότι τὸν πατέρα τύπτοι. "Καὶ γὰρ οὖτος" ἔφη "τὸν ἐαυτοῦ, κἀκείνος τον άνωθεν," και το παιδίον δείξας "και ούτος εμέ" έφη, " όταν ανήρ γένηται συγγενές γαρ ήμιν." Καὶ ό ελκόμενος ύπο του υίου παύεσθαι εκέλευε πρός ταις θύραις καὶ γὰρ αὐτὸς ελκύσαι τὸν πατέρα μέχρις ἐνταθθα. "Ετι άδικώτεροι οἱ ἐπιβουλότεροι. 'Ο μέν οὖν 3 θυμώδης σύκ ἐπίβουλος, οὐδ' ὁ θυμὸς, ἀλλὰ φανερός. ή δ' επιθυμία, καθάπερ την Αφροδίτην φασίν δολοπλύκου γάρ κυπρογενούς καὶ τὸν κεστὸν ἱμάντα "Ομηρος.

πάρφασις, ή τ' ξκλεψε νόον πύκα περ φρονέοντος.

ώστ' είπερ αδικωτέρα και αισχίων ή ακρασία αυτη της περί τὸν θυμόν ἐστι, καὶ ἀπλῶς ἀκρασία καὶ κακία πως. 4 Ετι οὐδεὶς ὑβρίζει λυπούμενος, ὁ δ' ὀργή ποιών πας ποιεί λυπούμενος, ό δ' ύβρίζων μεθ' ήδονης. Εί ούν οις δργίζεσθαι μάλιστα δίκαιον, ταῦτα άδικώτερα, καὶ ή άκρασία ή δι' επιθυμίαν οὐ γάρ εστιν εν θυμφ υβρις. 5 Ως μεν τοίντη αλσχίων ή περί επιθυμίας ακρασία τής περί του θυμου, και ότι έστιν ή έγκράτεια και ή ακρασία 6 περί επιθυμίας και ήδονας σωματικάς, δήλον. Αὐτών δε τούτων τὰς διαφοράς ληπτέον. "Ωσπερ γὰρ εξρηται κατ' άρχας, αί μεν ανθρωπικαί είσι και φυσικαί, και τώ γένει καὶ τῷ μεγέθει, αἱ δὲ θηριώδεις, αἱ δὲ διὰ πηρώσεις καὶ νοσήματα. Τούτων δέ περί τὰς πρώτας σωφροσύνη καὶ ἀκολασία μόνον ἐστίν διὸ καὶ τὰ θηρία οῦτε σώφρονα οδτ' ἀκόλαστα λέγομεν, ἀλλ' ή κατά μεταφοράν, καὶ εί τινι όλως άλλο πρὸς άλλο διαφέρει γένος των ζώων υβρει και σιναμωρία και τώ παμφάγον είναι οὐ γαρ έχει πρυαίρεσιν οὐδε λογισμον, άλλ' εξέστηκε της 7 φύσεως, ώσπερ οί μαινόμενοι των ανθρώπων. "Ελαττον δε θηριότης κακίας, φοβερώτερον δε ου γάρ διέφθαρται τὸ βέλτιστον, δισπερ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀλλ' οὐκ ἔχει. "Ομοιον οὖν δισπερ ἄψυχον συμβάλλειν πρὸς ἔμψυχον, πότερον κάκιον ασινεστέρα γάρ ή φαυλότης αξί ή τοῦ μή έχοντος άρχην, ό δε νους άρχη. Παραπλήσιον οδν τὸ συμβάλλειν άδικίαν πρὸς ἄνθρωπον ἄδικον ἔστι γὰρ ώς έκάτερον κάκιου μυριοπλάσια γάρ αν κακά ποιήσειεν ανθρωπος κακός θηρίου. Περί δε τας δι' άφης και γεύσεως ήδονας και λύπας

8 (7) Περὶ δὲ τὰς δι' ἀφῆς καὶ γεύσεως ἡδονὰς καὶ λύπας καὶ ἐπιθυμίας καὶ φυγὰς, περὶ ἄς ῆ τε ἀκολασία καὶ ἡ σωφροσύνη διωρίσθη πρότερον, ἔστι μὲν οὕτως ἔχειν, ὥστε ἡττᾶσθαι καὶ ὧν οἱ πολλοὶ κρείττους, ἔστι δὲ κρα-

τείν και ων οί πολλοί ήττους τούτων δ' ό μέν περί ήδονας ακρατής, ό δ' έγκρατής, ό δε περί λύπας μαλακός, ὁ δὲ καρτερικός. Μεταξύ δ' ή τῶν πλείστων εξις, κάν εἰ ρέπουσι μάλλον πρὸς τὰς χείρους. Ἐπεὶ δ' ενιαι των ήδονων ἀναγκαίαί εἰσιν, αἱ δ' οῦ, καὶ 2 μέχρι τινός, αί δ' ύπερβολαί ού, οὐδ' αί έλλείψεις, όμοίως δέ και περι έπιθυμίας έχει και λύπας, ό μέν τας ύπερβολάς διώκων των ήδέων, ή καθ ύπερβολάς ή διά προαίρεσιν, δι' αυτάς και μηδέν δι' έτερον αποβαίνον, ἀκόλαστος ἀνάγκη γὰρ τοῦτον μὴ είναι μεταμελητικόν, ωστ άνίστος ὁ γὰρ άμεταμέλητος άνίστος. 'Ο δ' έλλείπων ὁ ἀντικείμενος, ὁ δὲ μέσος σώφρων. 'Ομοίως δέ καὶ ὁ φεύγων τὰς σωματικάς λύπας, μὴ δι' ήτταν, άλλα δια προαίρεσιν. Των δέ μη προαιρουμένων ό μέν 3 άγεται διὰ τὴν ἡδονὴν, ὁ δὲ διὰ τὸ φεύγειν τὴν λύπην την από της επιθυμίας, ώστε διαφέρουσιν αλλήλων. Παντί δ' αν δάξειε χείρων είναι, εί τις μη έπιθυμών ή ηρέμα πράττοι τι αίσχρον, ή εί σφόδρα έπιθυμών, και εί μή δργιζόμενος τύπτοι, ή εί δργιζόμενος τί γαρ αν έποίει έν πάθει ών; διὸ ὁ ἀκόλαστος χείρων τοῦ ἀκρατους. Των δή λεχθέντων το μεν μαλακίας είδος μαλλον, δ δ' ἀκόλαστος. 'Αντίκειται δὲ τῷ μὲν ἀκρατεῖ ὁ ἐγκρα- 4 τής, τῷ δὲ μαλακῷ ὁ καρτερικός τὸ μὲν γὰρ καρτερείν έστιν έν τῷ ἀντέχειν, ἡ δ' ἐγκράτεια ἐν τῷ κρατείν, έτερον δε τὸ ἀντέχειν καὶ κρατείν, ωσπερ καὶ τὸ μὴ ήττασθαι του νικάν διὸ καὶ αίρετώτερον έγκράτεια καρτερίας έστίν. 'Ο δ' έλλείπων πρός à οί πολλοί και άν- 5 τιτείνουσι καὶ δύνανται, ούτος μαλακός καὶ τρυφών καὶ γαρ ή τρυφή μαλακία τις έστίν. ος έλκει το ίματιον, ίνα μή πονήση την άπο του αίρειν λύπην, και μιμούμενος του κάμνοντα ούκ οίεται άθλιος είναι, άθλίω όμοιος ών.

λογισμός ἀπορία γίνεται δέδεται γάρ ή διάνοια, δταν μένειν μέν μή βούληται διά το μή άρεσκειν το συμπερανθεν, προϊέναι δε μή δύνηται διά το λύσαι μή έχειν τον 9 λόγον. Συμβαίνει δ' έκ τινος λόγου ή άφροσύνη μετά άκρασίας άρετή· τάναντία γάρ πράττει δεν υπολαμβάνει διά την ακρασίαν, υπολαμβάνει δε τάγαθά κακά είναι καὶ οὐ δεῖν πράττειν, διστε τάγαθὰ καὶ οὐ τὰ κακὰ 10 πράξει. Έτι ὁ τῷ πεπείσθαι πράττων καὶ διώκων τὰ ήδεα και προαιρούμενος βελτίων αν δόξειεν του μή διά λογισμόν άλλα δι' άκρασίαν εὐιατότερος γάρ δια το μεταπεισθήναι αν. 'Ο δ' ακρατής ενοχος τη παροιμία εν ή 11 φαμέν " όταν το ύδωρ πνίγη, τι δει επιπίνειν;" εί μέν γαρ μη επέπειστο α πράττει, μεταπεισθείς αν επαύσατο νῦν δὲ πεπεισμένος οὐδὲν ἦττον ἄλλα πράττει. Ετι εἰ περὶ πάντα ἀκρασία ἐστὶ καὶ ἐγκράτεια, τίς δ ὁπλῶς άκρατής; οὐθεὶς γὰρ ἀπάσας ἔχει τὰς ἀκρασίας, φαμέν

ἀκρατής; οὐθεὶς γὰρ ἀπάσας ἔχει τὰς ἀκρασίας, φαμὲν δ' εἶναί τινας ἀπλῶς.

12 Αὶ μὲν οὖν ἀπορίαι τοιαῦταί τινες συμβαίνουσιν, τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνελεῖν δεῖ, τὰ δὲ καταλιπεῖν ἡ γὰρ λύσις (3) τῆς ἀπορίας εὔρεσίς ἐστιν. Πρῶτον μὲν οὖν σκεπτέον πότερον εἰδότες ἡ οὖ, καὶ πῶς εἰδότες, εἶτα περὶ ποῖα τὸν ἀκρατῆ καὶ τὸν ἐγκρατῆ θετέον, λέγω δὲ πότερον περὶ πᾶσαν ἡδονὴν καὶ λύπην, ἡ περί τινας ἀφωρισμένας, καὶ τὸν ἐγκρατῆ καὶ τὸν καρτερικὸν, πότερον ὁ αὐτὸς ἡ ἔτερός ἐστιν' ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα 2 συγγενῆ τῆς θεωρίας ἐστὶ ταύτης. "Εστι δ' ἀρχὴ τῆς σκέψεως, πότερον ὁ ἐγκρατὴς καὶ ὁ ἀκρατής εἰσι τῷ περὶ ἀ, ἡ τῷ πῶς, ἔχοντες τὴν διαφορὰν, λέγω δὲ πότερον τῷ περὶ ταδὶ εἶναι μόνον ἀκρατὴς ὁ ἀκρατὴς, ἡ οῦ, ἀλλὰ τῷ ὡς, ἡ οῦ, ἀλλὶ ἐξ ἀμφοῖν ἔπειτ' εἰ περὶ πάντ' ἐστὶν ἡ ἀκρασία καὶ ἡ ἐγκράτεια, ἡ οῦ· οῦτε γὰρ περὶ

πάντ' έστιν ὁ άπλῶς ἀκρατής, ἀλλὰ περί ἄπερ ὁ ἀκόλαστος, ούτε τῷ πρὸς ταῦτα άπλῶς ἔχειν (ταὐτὸν γὰρ ἄν ἦν τῆ ἀκολασία), ἀλλὰ τῷ ώδὶ ἔχειν. Ὁ μὲν γὰρ ἄγεται προαιρούμενος, νομίζων αεί δείν το παρον ήδυ διώκειν 3 5 ό δ' οὐκ οἵεται μεν, διώκει δέ. Περὶ μεν οὖν τοῦ δόξαν άληθη, άλλά μη επιστήμην είναι παρ' ην άκρατεύονται, οὐθὲν διαφέρει πρὸς τὸν λόγον ἔνιοι γὰρ τῶν δοξαζώντων οὐ διστάζουσιν, άλλ' οἴονται ἀκριβῶς εἰδέναι. Εἰ 4 οὖν διὰ τὸ ἡρέμα πιστεύειν οἱ δοξάζοντες μᾶλλον τῶν έπισταμένων παρά την υπόληψιν πράξουσιν, οὐθέν διοίσει έπιστήμη δόξης. ένιοι γάρ πιστεύουσιν οὐδέν ήττον οις δοξάζουσιν, ή ετεροι οις επίστανται δηλοί δ' Ήράκλειτος. 'Αλλ' έπεὶ διχῶς λέγομεν τὸ ἐπίστασθαι (καὶ 5 γάρ ὁ ἔχων μέν, οὐ χρώμενος δὲ τῆ ἐπιστήμη, καὶ ὁ χρώμενος λέγεται ἐπίστασθαι), διοίσει τὸ ἔχοντα μὲν, μὴ θεωρούντα δέ, ά μη δεί πράττειν του έχοντα και θεωρούντα· τούτο γάρ δοκεί δεινάν, άλλ' ούκ εί μή θεωρών. Έτι ἐπεὶ δύο τρόποι τῶν προτάσεων, ἔχοντα μὲν ἀμφο- 6 τέρας ούθεν κωλύει πράττειν παρά την έπιστήμην, χρώμενον μέντοι τη καθόλου, άλλα μη τη κατά μέρος πρακτὰ γὰρ τὰ καθ' ἔκαστα. Διαφέρει δὲ καὶ τὸ καθόλου: τὸ μέν γάρ έφ' έαυτοῦ, τὸ δ' ἐπὶ τοῦ πράγματός ἐστιν, οἶον ότι παντί ανθρώπω συμφέρει τὰ ξηρά, καὶ ότι ούτος άνθρωπος ή ὅτι ξηρών τὸ τοιόνδε ἀλλ' εἰ τόδε τοιόνδε, ή ούκ έχει, ή ούκ ένεργεί. Κατά τε δή τούτους διοίσει τούς τρόπους άμήχανον όσον, ώστε δοκείν ούτω μέν είδέναι μηθέν ἄτοπον, άλλως δέ θαυμαστόν. "Ετι τὸ ἔχειν 7 την έπιστημην άλλον τρόπον των νῦν ρηθέντων ὑπάρχει τοις ανθρώποις έν τῷ γὰρ έχειν μέν, μὴ χρησθαι δέ, διαφέρουσαν όρωμεν την έξιν, ωστε καὶ έχειν πως καὶ μή ἔχειν, οἶον τὸν καθεύδοντα καὶ μαινόμενον καὶ

οινωμένον. 'Αλλά μην ουτω διατίθενται οι έν τοις πάθεσιν όντες. θυμοί γάρ και επιθυμίαι άφροδισίων και **ἔνια τῶν τοιούτων ἐπιδήλως καὶ τὸ σῶμα μεθιστᾶσι»,** ένίοις δέ και μανίας ποιούσιν. Δήλον ούν ότι όμοίως δ έχειν λεκτέον τους ακρατείς τούτοις. Το δε λέγειν τους λόγους τους από της επιστήμης ουδεν σημείον και γαρ οί έν τοις πάθεσι τούτοις όντες αποδείξεις και έπη λέγουσιν Έμπεδοκλέους, καὶ οί πρώτον μαθόντες συνεί-ρουσι μεν τους λόγους, ισασι δ' ούπω' δεί γάρ συμφυναι, τούτφ δε χρόνου δεί. ώστε καθάπερ τους υποκρινομένους, ούτως ὑποληπτέον λέγειν καὶ τοὺς ἀκρατευομένους. Ετι καὶ δόε φυσικῶς ἄν τις ἐπιβλέψειε τὴν 9 rous. αλτίαν. Ἡ μὲν γὰρ καθολου δόξα, ἡ δ' έτέρα περὶ τῶν καθ' εκαστά έστιν, ων αισθησις ήδη κυρία σταν δε μία γένηται έξ αὐτῶν, ἀνάγκη τὸ συμπερανθέν ἔνθα μέν φάναι την ψυχήν, έν δε ταις ποιητικαις πράττειν είθύς, οίον, εί παντός γλυκέος γεύεσθαι δεί, τουτί δε γλυκύ ώς έν τι τῶν καθ έκαστον, ἀνάγκη τὸν δυνάμενον καὶ μὴ 10 κωλυόμενον άμα τοῦτο καὶ πράττειν. "Όταν οὖν ἡ μὲν καθόλου ένη κωλύουσα γέυεσθαι, ή δέ, ότι πᾶν τὸ γλυκὺ ήδὺ, τουτὶ δὲ γλυκύ (αὕτη δὲ ἐνεργεῖ), τύχη δὶ ἐπιθυμία ένουσα, ή μεν λέγει φεύγειν τουτο, ή δ' επιθυμία άγεικινείν γάρ εκαστον δίναται των μορίων ωστε συμβαίνει ύπο λόγου πως και δύξης ακρατεύεσθαι, ούκ έναντίας δὲ 11 καθ αύτην, άλλα κατά συμβεβηκός. ή γαρ επιθυμία έναντία, άλλ' οὐχ ή δόξα, τῷ ὀρθῷ λόγφ' ώστε καὶ διὰ τοίτο τὰ θηρία οὐκ ἀκρατῆ, ὅτι οὐκ ἔχει τῶν καθόλου ύποληψιν, άλλά των καθ έκαστα φαντασίαν καὶ μνή-12 μην. Πώς δε λύεται ή άγνοια, καὶ πάλιν γίνεται επιστήμων ό ακρατής, ό αυτός λόγος και περί οινωμένου και καθεύδοντος, καὶ οὐκ ίδιος τούτου τοῦ πάθους, δν δεῖ

παρὰ τῶν ψυσιολόγων ἀκούειν. Ἐπεὶ δ' ἡ τελευταία 13 πρότασις δόξα τε αἰσθητοῦ καὶ κυρία τῶν πράξεων, ταύτην ἡ οὐκ ἔχει ὁ ἐν τῷ πάθει ὧν, ἡ οὕτως ἔχει ὡς οὐκ ἤν τὸ ἔχειν ἐπίστασθαι, ἀλλὰ λέγειν, ὥσπερ ὁ οἰνωμένος τὰ Ἐμπεδοκλέους, καὶ διὰ τὸ μὴ καθόλου μήδ' ἐπιστημονικὸν ὁμοίως εἶναι δοκεῖν τῷ καθόλου τὸν ἔσχατον ὅρον. Καὶ ἔοικεν ὁ ἐζήτει Σωκράτης συμβαίνειν οὐ 14 γὰρ τῆς κυρίως ἐπιστήμης εἶναι δοκούσης παρούσης γίνεται τὸ πάθος, οὐδ' αὕτη περιέλκεται διὰ τὸ πάθος,

άλλά της αἰσθητικής.

Περί μέν οὖν τοῦ εἰδότα καὶ μή, καὶ πῶς εἰδότα ένδέ- (4) 6 χεται άκρατεύεσθαι, τοσαθτα εἰρήσθω πότερον δ' έστί τις άπλως άκρατής, ή πάντες κατά μέρος, καὶ εὶ έστι, περί ποιά έστι, λεκτέον έφεξης. "Ότι μέν οὖν περί ήδονας και λύπας είσιν οι τ' έγκρατείς και καρτερικοί καὶ οἱ ἀκρατεῖς καὶ μαλακοὶ, φανερόν ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ 2 μέν ἀναγκαῖα τῶν ποιούντων ήδονήν, τὰ δ' αίρετὰ μέν καθ' αύτὰ, ἔχοντα δ' ὑπερβολήν, ἀναγκαῖα μέν τὰ σωματικά (λέγω δὲ τὰ τοιαῦτα, τά τε περὶ τὴν τροφὴν καὶ τήν των άφροδισίων χρείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα των σωματικών, περί ά την ακολασίαν έθεμεν και την σωφροσύνην), τὰ δ' ἀναγκαῖα μὲν οῦ, αἰρετὰ δὲ καθ' αὐτά (λέγω δ' οίον νίκην, τιμήν, πλούτον, καὶ τὰ τοιαύτα τῶν αγαθών καὶ ήδέων), τοὺς μέν οὖν πρὸς ταῦτα παρὰ τὸν όρθον λόγον ύπερβάλλοντας του έν αύτοις άπλως μέν ου λέγομεν ακρατείς, προστιθέντες δε το χρημάτων ακρατείς, καὶ κέρδους, καὶ τιμής, καὶ θυμοῦ, ἀπλῶς δ' οῦ, ὡς * έτερους καὶ καθ' ὁμοιότητα λεγομένους, ὥσπερ ἄνθρωπος ό τὰ 'Ολύμπια νενικηκώς εκείνω γὰρ ὁ κοινὸς λόγος τοῦ ίδιου μικρώ διέφερεν, άλλ' όμως έτερος ήν. Σημείον δέ ή μέν γὰρ ἀκρασία ψέγεται, οὐχ ὡς άμαρτία μόνον,

ARISTOT. ETH.

άλλα και ώς κακία τις, ή άπλως οὖσα, ή κατά τι μέρος, 3 τούτων δ' οὐθείς. Των δε περί τας σωματικάς απολαύσεις, περί δε λέγομεν τον σώφρονα και ακύλαστον, ό μή τώ προαιρείσθαι τών τε ήδέων διώκων τας ύπερβολάς καὶ τῶν λυπηρῶν Φεύγων, πείνης καὶ δίψης καὶ ἀλέας καὶ ψύχους καὶ πάντων τῶν περὶ άφην καὶ γεῦσιν, ἀλλά παρά την προαίρεσιν και την διάνοιαν, ακρατής λέγεται, ου κατά πρόσθεσιν, ότι περί τάδε, καθάπερ όργης, άλλ' 4 άπλως μόνον. Σημείον δέ καὶ γὰρ μαλακοὶ λέγονται περί ταύτας, περί εκείνων δ' οὐδεμίαν. Καὶ διὰ τοῦτ' είς ταὐτὸν τὸν ἀκρατῆ καὶ τὸν ἀκόλαστον τίθεμεν, καὶ έγκρατή καὶ σώφρονα, (άλλ' οὐκ ἐκείνων οὐδένα,) διὰ τὸ περί τὰς αὐτάς πως ήδονὰς καὶ λύπας είναι οἱ δ' εἰσὶ μέν περί ταὐτά, άλλ' οὐχ ώσαύτως εἰσίν, άλλ' οἱ μέν προαιρούνται, οί δ' οὐ προαιρούνται. Διὸ μᾶλλον ἀκόλαστον αν εξποιμεν, όστις μη επιθυμών η ηρέμα διώκει τας ύπερβολας και φεύγει μετρίας λύπας, ή τοῦτον, όστις διά τὸ ἐπιθυμεῖν σφόδρα τί γάρ αν ἐκεῖνος ποιήσειεν, εί προσγένοιτο έπιθυμία νεανική, και περί τὰς τῶν 5 αναγκαίων ενδείας λύπη Ισχυρά; επεί δε των επιθυμιών καὶ τῶν ἡδονῶν al μέν elσι τῷ γένει καλῶν καὶ σπου-δαίων (τῶν γὰρ ἡδέων ἔνια φύσει alperá) τὰ δ' ἐναντία τούτων, τὰ δὲ μεταξὺ, καθάπερ διείλομεν πρότερον, οίον χρήματα καὶ κέρδος καὶ νίκη καὶ τιμή πρὸς ἄπαντα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τὰ μεταξύ, οὐ τῷ πάσχειν καὶ έπιθυμείν καὶ φιλείν ψέγονται, άλλά τῷ πως ὑπερβάλλειν. Διὸ όσοι μέν παρά τὸν λόγον ή κρατούνται, ή διώκουσι τῶν φύσει τι καλῶν καὶ ἀγαθῶν, οίον οί περὶ τιμήν μάλλον ή δεί σπουδάζοντες, ή περί τέκνα καί γονείς και γάρ ταθτα τών άγαθών, και έπαινοθνται οί περί ταιτα σπουδάζοντες άλλ' δμως έστι τις υπερβολή

καὶ ἐν τούτοις, εἴ τις ὧσπερ ἡ Νιόβη μάχοιτο καὶ πρὸς τούς θεούς, ή ώσπερ Σάτυρος ό φιλοπάτωρ ἐπικαλούμενος περί τον πατέρα. λίαν γάρ έδόκει μωραίνειν. Μοχθηρία μέν οὖν οὐδεμία περὶ ταῦτ' ἐστὶ διὰ τὸ εἰρημένου, ότι φύσει των αίρετων εκαστόν έστι δι' αύτό. φαύλαι δέ και φευκται αυτών είσιν αι υπερβολαί. 'Ο- 6 μοίως δε ούδε άκρασία. ή γάρ άκρασία ού μόνον φευκτον, άλλα και των ψεκτων έστίν. Δι' όμοιότητα δέ του πάθους προσεπιτιθέντες την ακρασίαν περί έκαστου λέγουσιν, οίου κακόν Ιατρόν, και κακόν ύποκριτήν, δν άπλως οὐκ ἀν εἴποιεν κακόν ωσπερ οὖν οὐδ' ἐνταῦθα, διά τὸ μὴ κακίαν είναι έκάστην αὐτῶν, άλλά τῷ ἀνάλογον όμοίαν, ούτω δήλον ότι κάκει ύποληπτέον μόνην άκρασίαν καὶ έγκράτειαν είναι, ήτις έστὶ περὶ ταὐτὰ τῆ σωφροσύνη και τη ακολασία, περί δε θυμόν καθ' όμοιότητα λέγομεν διὸ καὶ προστιθέντες ακρατή θυμού, ωσπερ τιμής και κέρδους, φαμέν.

Έπεὶ δ' ἐστὶν ἔνια μὲν ἡδέα φύσει, καὶ τούτων τὰ (5) μὲν ἀπλῶς, τὰ δὲ κατὰ γένη καὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων, τὰ δὶ οἰκ ἔστιν, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ πηρώσεις, τὰ δὲ διὶ ἔθη γίνεται, τὰ δὲ διὰ μοχθηρὰς φύσεις, ἔστι καὶ περὶ τούτων ἔκαστα παραπλησίας ἰδεῖν ἔξεις. Λέγω δὲ τὰς 2 θηριώδεις, οἶον τὴν ἄνθρωπον, ἡν λέγουσι τὰς κυούσας ἀνασχίζουσαν τὰ παιδία κατεσθίειν, ἡ οἴοις χαίρειν φασὶν ἐνίους τῶν ἀπηγριωμένων περὶ τὸν Πόντον, τοὺς μὲν ἀμοῖς, τοὺς δὲ ἀνθρώπων κρέασιν, τοὺς δὲ τὰ παιδία δανείζειν ἀλλήλοις εἰς εἰωχίαν, ἡ τὸ περὶ Φάλαριν λεγόμενον. Αὖται μὲν θηριώδεις, αὶ δὲ διά τε νόσους γί- 3 νονται καὶ μανίαν ἐνίοις, ὅσπερ ὁ τὴν μητέρα καθερεύσας καὶ φαγών, καὶ ὁ τοῦ συνδούλου τὸ ἡπαρ. Αὶ δὲ νοσηματώδεις ἡ ἐξ ἔθους, οἶον τριχῶν τίλσεις καὶ ὀνύσους καὶ ἀνύσους καὶ ἀνύσους καὶ ἐξ ἔθους, οἶον τριχῶν τίλσεις καὶ ὀνύσους καὶ ἀνύσους καὶ ἀνύσους καὶ ἀνώσους καὶ ἀνόσους καὶ ἀνώσους καὶ ἀνώσου

χων τρώξεις, έτι δ' ανθράκων και γης, πρός δε τούτοις ή των άφροδισίων τοῖς ἄρρεσιν τοῖς μὲν γὰρ φύσει, τοις δ' έξ εθους συμβαίνουσιν, οίον τοις υβριζομένοις 4 έκ παίδων. "Οσοις μέν οδυ φύσις αλτία, τούτους μέν ούδεις διν εξπειεν ακρατείς, ώσπερ ούδε τας γυναίκας, ότι οὐκ ὀπυίουσιν άλλ' ὀπυίονται· ώσαύτως δὲ καὶ τοῖς νο-5 σηματωδώς έχουσε δι' έθος. Τὸ μὲν οὖν έχειν έκαστα τούτων έξω των δρων έστι της κακίας, καθάπερ και ή θηριότης· τὸ δ' έχοντα κρατείν ή κρατείσθαι, οὐχ ή ἀπλη ἀκρασία, ἀλλ' ή καθ' όμοιότητα, καθάπερ και τὸν περί τούς θυμούς έχοντα τούτον τὸν τρόπον τοῦ πάθους, ακρατή δ' οὐ λεκτέον. Πάσα γάρ ὑπερβάλλουσα καὶ άφροσύνη, καὶ δειλία, καὶ ἀκολασία, καὶ χαλεπότης, αἰ 6 μεν θηριώδεις, αί δε νοσηματώδεις είσίν ό μεν γάρ φύσει τοιούτος οίος δεδιέναι πάντα, καν ψοφήση μύς, θηριώδη δειλίαν δειλός, ό δε την γαλην έδεδίει δια νόσον και των αφρόνων οι μεν εκ φύσεως αλόγιστοι και μύνον τη αισθήσει ζωντες, θηριώδεις, ώσπερ ένια γένη των πόρρω βαρβάρων, οί δὲ διὰ νόσους, οίον τὰς ἐπιληπτικὰς, ἡ μανίας 7 νοσηματώδεις. Τούτων δ' έστι μέν έχειν τινά ένίστε μόνου, μή κρατείσθαι δέ, λέγω δέ οίου εί Φάλαρις κατείχευ έπιθυμών παιδίου φαγείν, ή πρός άφροδισίων άτοπον 8 ήδονήν έστι δε καὶ κρατείσθαι, μὴ μόνον έχειν. περ οὖν καὶ μοχθηρία ή μεν κατ' ἄνθρωπον άπλῶς λέγεται μοχθηρία, ή δε κατά πρόσθεσιν, ότι θηριώδης ή νοσηματώδης, άπλως δ' ού, τον αὐτον τρόπον δήλον ότι καὶ ἀκρασία ἐστὶν ἡ μὲν θηριώδης, ἡ δὲ νοσηματώδης, άπλῶς δὲ ἡ κατὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀκολασίαν μόνη.

7 9 "Οτι μὲν οὖν ἀκρασία καὶ ἐγκράτειά ἐστι μάνον περὶ ἄπερ ἀκολασία καὶ σωφροσύνη, καὶ ὅτι περὶ τὰ ἄλλα ἐστὶν ἄλλο εἶδος ἀκρασίας, λεγόμενον κατὰ μεταφορὰν

καὶ σὺχ ἀπλώς, δηλον ὅτι δὲ καὶ ἡττον αἰσχρὰ ἀκρασία (β) ή του θυμού ή ή των επιθυμιών, θεωρήσωμεν. "Εοικε γαρ δ θυμός ακούειν μέν τι τοῦ λόγου, παρακούειν δέ, καθάπερ οί ταχείς των διακόνων, οί πρίν ακούσαι πάν τὸ λεγόμενον εκθέουσιν, είτα άμαρτάνουσι της προστάξεως, και οι κύνες, πριν σκέψασθαι ει φίλος, αν μόνον ψοφήση, ύλακτουσιν ούτως ὁ θυμὸς διὰ θερμότητα καὶ ταχυτήτα τής φύσεως ακούσας μέν, οὐκ ἐπίταγμα δ' ἀκούσας, όρμα πρὸς τὴν τιμωρίαν. Ο μέν γὰρ λόγος ἡ ἡ φαντασία ότι υβρις ή όλιγωρία εδήλωσεν, ό δ', ώσπερ συλλογισάμενος ότι δεί τῷ τοιούτῷ πολεμείν, χαλεπαίνει δη εὐθύς· η δ' επιθυμία, εαν μόνον είπη ὅτι ήδυ ό λόγος ή ή αισθησις, όρμα προς την απόλαυσιν. "Ωσθ ό μεν θυμός ἀκολουθεί τῷ λόγφ πως, ἡ δ' ἐπιθυμία οῦ. Αἰσχίων οὖν ὁ μὲν γὰρ τοῦ θυμοῦ ἀκρατὴς τοῦ λόγου πως ήτταται, ό δὲ τῆς ἐπιθυμίας καὶ οὐ τοῦ λόγου. "Ετι 2 ταίς φυσικαίς μάλλον συγγνώμη ακολουθείν ορέξεσιν, έπει και επιθυμίαις ταις τοιαύταις μαλλον όσαι κοιναί πασι, καὶ ἐφ' ὅσον κοιναί. ὁ δὲ θυμός φυσικώτερον καὶ ή χαλεπότης των επιθυμιών των της ύπερβολης και των μή αναγκαίων, ωσπερ δ απολογούμενος ότι τὸν πατέρα τύπτοι. "Καὶ γὰρ οὖτος" ἔφη " τὸν έαυτοῦ, κάκεῖνος τον άνωθεν," και το παιδίον δείξας "και ούτος εμέ" έφη, " όταν ἀνηρ γένηται συγγενές γαρ ημίν." Καὶ ό ελκόμενος ύπο του υίου παύεσθαι έκέλευε προς ταις θύραις και γάρ αὐτὸς ελκύσαι τὸν πατέρα μέχρις ενταθθα. "Ετι άδικώτεροι οἱ ἐπιβουλότεροι. 'Ο μέν οὖν 3 θυμώδης οὐκ ἐπίβουλος, οὐδ' ὁ θυμὸς, ἀλλὰ φανερύς ή δ' έπιθυμία, καθάπερ την Αφροδίτην φασίν δολοπλόκου γάρ κυπρογενούς καὶ τὸν κεστὸν ἱμάντα "Ομηρος.

πάρφασις, ή τ' ξκλεψε νόον πύκα περ φρονέοντος.

ώστ' είπερ άδικωτέρα και αισχίων ή ακρασία αύτη της περί τὸν θυμόν ἐστι, καὶ ἀπλῶς ἀκρασία καὶ κακία πως. 4 Ετι οὐδεὶς ὑβρίζει λυπούμενος, ὁ δ' ὀργή ποιῶν πᾶς ποιεί λυπούμενος, ό δ' ύβρίζων μεθ' ήδονης. Εἰ ούν οις δργίζεσθαι μάλιστα δίκαιον, ταῦτα άδικώτερα, καὶ ή άκρασία ή δι' επιθυμίαν ού γάρ εστιν εν θυμφ ύβρις. 5 'Ως μέν τοίνυν αλσχίων ή περλ έπιθυμίας ακρασία τής περί τὸν θυμὸν, καὶ ὅτι ἔστιν ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἀκρασία 6 περί επιθυμίας καὶ ήδονας σωματικάς, δήλον. Αὐτών δε τούτων τὰς διαφοράς ληπτέον. "Ωσπερ γὰρ είρηται κατ' άρχας, αί μεν ανθρωπικαί είσι και φυσικαί, και τώ γένει καὶ τῷ μεγέθει, αἱ δὲ θηριώδεις, αἱ δὲ διὰ πηρώσεις καὶ νοσήματα. Τούτων δέ περί τὰς πρώτας σωφροσύνη καὶ ἀκολασία μόνον ἐστίν διὸ καὶ τὰ θηρία οθτε σώφρονα οδτ' ἀκόλαστα λέγομεν, ἀλλ' ή κατά μεταφοράν, καὶ εί τινι όλως άλλο πρὸς άλλο διαφέρει γένος τών ζώων υβρει και σιναμωρία και τώ παμφάγον είναι οὐ γαρ έχει προαίρεσιν οὐδε λογισμόν, άλλ' έξέστηκε της 7 φύσεως, ώσπερ οἱ μαινόμενοι τῶν ἀνθρώπων. "Ελαττον δε θηριότης κακίας, φοβερώτερον δε ου γάρ διέφθαρται τὸ βελτιστον, δισπερ εν τῷ ἀνθρώπψ, ἀλλ' οὐκ ἔχει. "Ομοιον ουν ώσπερ άψυχον συμβάλλειν πρός έμψυχον, πότερον κάκιον ασινεστέρα γαρ ή φαυλότης αεί ή τοῦ μή έχοντος άρχην, ό δὲ νοῦς άρχή. Παραπλήσιον οὖν τὸ συμβάλλειν ἀδικίαν πρὸς ἄνθρωπον ἄδικον ἔστι γὰρ ώς έκάτερον κάκιον μυριοπλάσια γάρ αν κακά ποιήσειεν ἄνθρωπος κακὸς θηρίου.

(7) Περί δε τὰς δι' ἀφῆς καὶ γεύσεως ήδοτὰς καὶ λύπας καὶ ἐπιθυμίας καὶ φυγὰς, περὶ ἄς ῆ τε ἀκολασία καὶ ἡ σωφροσύνη διωρίσθη πρότερον, ἔστι μὲν οὕτως ἔχειν, ὥστε ἡττᾶσθαι καὶ ὧν οἱ πολλοὶ κρείττους, ἔστι δὲ κρα-

τείν και ων οί πολλοι ήττους τούτων δ' ό μέν περί ήδονας ακρατής, ὁ δ' έγκρατής, ὁ δὲ περὶ λύπας μαλακὸς, ὁ δὲ καρτερικός. Μεταξὺ δ' ἡ τῶν πλείστων εξις, κάν εἰ ρέπουσι μαλλον πρὸς τὰς χείρους. Ἐπεὶ δ' ενιαι των ήδονων ἀναγκαιαί εἰσιν, αί δ' οῦ, καὶ 2 μέχρι τινός, αί δ' ύπερβολαί οῦ, οὐδ' αί ἐλλείψεις, όμοίως δὲ καὶ περὶ ἐπιθυμίας ἔχει καὶ λύπας, ὁ μὲν τὰς ύπερβολάς διώκων των ήδέων, ή καθ' ύπερβολάς ή διά προαίρεσιν, δι' αὐτὰς καὶ μηδέν δι' ἔτερον ἀποβαίνον, άκόλαστος ἀνάγκη γὰρ τοῦτον μὴ είναι μεταμελητικόν, ωστ' ἀνίατος ὁ γὰρ ἀμεταμέλητος ἀνίατος. Ο δ' έλλείπων ὁ ἀντικείμενος, ὁ δὲ μέσος σώφρων. 'Ομοίως δε καὶ ὁ φεύγων τὰς σωματικὰς λύπας, μὴ δι' ἡτταν, άλλα δια προαίρεσιν. Των δε μή προαιρουμένων ο μέν 3 άγεται διά την ήδουην, ό δε διά το φεύγειν την λύπην την από της επιθυμίας, ώστε διαφέρουσιν αλλήλων. Παντί δ' αν δάξειε χείρων είναι, εί τις μη επιθυμών ή ηρέμα πράττοι τι αίσχρον, ή εί σφόδρα έπιθυμών, και εί μή δργιζόμενος τύπτοι, ή εί δργιζόμενος τί γάρ αν έποίει έν πάθει ων; διὸ ὁ ἀκόλαστος χείρων τοῦ ἀκρατους. Των δή λεχθέντων το μέν μαλακίας είδος μάλλον, ό δ' ἀκόλαστος. 'Αντίκειται δὲ τῷ μὲν ἀκρατεῖ ὁ έγκρα- 4 τής, τῷ δὲ μαλακῷ ὁ καρτερικός τὸ μὲν γὰρ καρτερείν έστιν έν τῷ ἀντέχειν, ἡ δ' ἐγκράτεια ἐν τῷ κρατείν, έτερον δε τὸ ἀντέχειν καὶ κρατείν, ώσπερ καὶ τὸ μὴ ήττασθαι του νικάν διὸ και αίρετώτερον εγκράτεια καρτερίας έστίν. 'Ο δ' έλλείπων πρός α οί πολλοί και αν- 5 τιτείνουσι καὶ δύνανται, ούτος μαλακός καὶ τρυφών καὶ γαρ ή τρυφή μαλακία τις έστίν. δε έλκει το ίματιον, ίνα μή πονήση την ἀπὸ τοῦ αίρειν λύπην, καὶ μιμούμενος τον κάμνοντα ούκ οίεται ἄθλιος είναι, ἀθλίω ὅμοιος ων.

6 Ομοίως δ' έχει καὶ περὶ έγκράτειαν καὶ ακρασίαν οὐ γάρ εί τις ισχυρών και ύπερβαλλουσών ήδονών ήτταται ή λυπών, θαυμαστόν, άλλα συγγνωμονικόν, εί αντιτείνων, ώσπερ ο Θεοδέκτου Φιλοκτήτης υπό του έχεως πεπληγμένος, ή ὁ Καρκίνου έν τη Αλόπη Κερκύων, καὶ δισπερ οι κατέχειν πειρώμενοι τον γελωτα άθρόον έκκαγχάζουσιν, οίον συνέπεσε Κενοφάντφ, άλλ' εί τις πρός ας οι πολλοι δύνανται αντέχειν, τούτων ήτταται καὶ μή δύναται ἀντιτείνειν, μή διὰ φύσιν τοῦ γένους, ή διά νόσον, οίον έν τοις Σκυθών βασιλεύσιν ή μαλακία διά τὸ γένος, καὶ ώς τὸ θηλυ πρὸς τὸ ἄρρεν διέστηκεν. Τ Δοκεί δε και ό παιδιώδης ακύλαστος είναι, έστι δε μαλακός· ή γὰρ παιδιὰ ἄνεσίς ἐστιν, εἴπερ ἀνάπαυσις· τῶν δ δὲ πρὸς ταύτην ὑπερβαλλόντων ὁ παιδιώδης ἐστίν. 'Ακρασίας δε το μεν προπέτεια, το δ' ασθένεια οι μεν γάρ βουλευσάμενοι οὐκ ἐμμένουσιν οἶς ἐβουλεύσαντο διὰ τὸ πάθος, οἱ δὲ διὰ τὸ μὴ βουλεύσασθαι ἄγονται ὑπὸ τοῦ πάθους. ένιοι γάρ, ώσπερ προγαργαλίσαντες οὐ γαργαλίζονται, ούτω και προαισθόμενοι και προϊδόντες και προεγείραντες έαυτούς και τον λογισμόν ούχ ήττωνται ύπὸ τοῦ πάθους, οῦτ' ἄν ἡδὰ ἢ, οῦτ' ἄν λυπηρόν μάλιστα δ' οἱ ὀξεῖς καὶ μελαγχολικοὶ τὴν προπετῆ ἀκρασίαν είσιν ακρατείς οι μέν γάρ διά την ταχυτήτα, οι δέ διά την σφοδρότητα οὐκ ἀναμένουσι τὸν λόγον, διὰ τὸ ακολουθητικοί είναι τῆ φαντασία.

(8) "Εστι δ' ό μὲν ἀκόλαστος, ὡσπερ ἐλέχθη, οὐ μεταμελητικός ἐμμένει γὰρ τῆ προαιρέσει ὁ δ' ἀκρατὴς μεταμελητικός πὰς. Διὸ οὐχ ὡσπερ ἡπορήσαμεν οὖτω καὶ ἔχει, ἀλλ' ὁ μὲν ἀνίατος, ὁ δ' ἰατός ἔοικε γὰρ ἡ μὲν μοχθηρία τῶν νοσημάτων οἷον ὑδέρῳ καὶ φθίσει, ἡ δ' ἀκρασία τοῖς ἐπιληπτικοῖς, ἡ μὲν γὰρ συνεχὴς, ἡ δ' οὐ

συνεχής πουηρία. Καὶ όλως δ' έτερου τὸ γένος άκρασίας καὶ κακίας ή μεν γάρ κακία λανθάνει, ή δ' άκρασία οὐ λανθάνει. (Αὐτῶν δὲ τούτων βελτίους οἱ ἐκστατικοὶ 2 ή οί τον λόγον έχοντες μέν, μή έμμενοντες δε ύπ ελάττονος γάρ πάθους ήττῶνται, καὶ οὐκ ἀπροβούλευτοι, ώσπερ ἄτεροι') ὅμοιος γὰρ ὁ ἀκρατής ἐστι τοῖς ταχὺ μεθυσκομένοις, καὶ ὑπ' ὀλίγου οἵνου, καὶ ἐλάττονος ἡ ὡς οἱ πολλοί. "Οτι μὲν οὖν κακία ἡ ἀκρασία οὐκ ἔστι, 3 φανερόν. 'Αλλά πῆ ἴσως τὸ μέν γὰρ παρὰ προαίρεσιν, τὸ δὲ κατὰ προαίρεσίν ἐστιν. Οὐ μὴν ἀλλ' ὅμοιόν γε κατά τὰς πράξεις, ὥσπερ τὸ Δημοδόκου είς Μιλησίους " Μιλήσιοι άξύνετοι μεν ούκ είσιν, δρώσι δ' οίάπερ οί άξύνετοι." Καὶ οἱ ἀκρατεῖς ἄδικοι μὲν οὐκ εἰσὶν, ἀδικουσι δέ. Έπει δ' ό μεν τοιούτος οίος μη διά το πεπεί-4 σθαι διώκειν τὰς καθ' ὑπερβολην καὶ παρά τον ὀρθόν λόγον σωματικάς ήδονάς, ὁ δὲ πέπεισται διὰ τὸ τοιοῦτος είναι οίος διώκειν αὐτὰς, ἐκείνος μὲν οὖν εὐμετάπειστος, ό δ' ου ή γαρ άρετη καὶ ή μοχθηρία την άρχην, ή μέν φθείρει, ή δε σώζει, εν δε ταις πράξεσι το οδ ενεκα άρχη, ώσπερ έν τοις μαθηματικοίς αι υποθέσεις ούτε δή έκει ὁ λόγος διδασκαλικός των άρχων, ούτε ένταθθα, άλλ' άρετη ή φυσική ή έθιστη του όρθοδοξείν περί την άρχήν. Σώφρων μεν ούν ό τοιούτος, ακόλαστος δ' ό έναντίος. "Εστι δέ τις διὰ πάθος έκστατικός παρὰ τὸν ὀρθὸν 5 λόγου, δυ ώστε μὲν μὴ πράττειν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, κρατεί τὸ πάθος, ώστε δ' είναι τοιούτον οίον πεπείσθαι διώκειν ανέδην δείν τὰς τοιαύτας ήδονὰς οὐ κρατεί οὐτός έστιν ὁ ἀκρατής, βελτίων τοῦ ἀκολάστου, οὐδε φαῦλος άπλώς σώζεται γὰρ τὸ βέλτιστον, ἡ ἀρχή. "Αλλος δ' έναντίος, ὁ έμμενετικὸς καὶ οὐκ έκστατικὸς διά γε τὸ πάθος. Φανερον δή έκ τούτων ότι ή μέν σπουδαία έξις, ή δε φαύλη.

10 (9) Πύτερον οὖν ἐγκρατής ἐστιν ὁ ὁποιφοῦν λόγφ καὶ δποιφούν προαιρέσει έμμένων, ή ό τη δρθή, καὶ ἀκρατής δε ό όποιφουν μη εμμένων προαιρέσει και όποιφουν λόγφ, ή ό τῷ ψευδεί λόγφ καὶ τὴ προαιρέσει τὴ μὴ ὀρθή, ώσπερ ήπορήθη πρότερον; ή κατά μέν συμβεβηκός όποιαοῦν, καθ' αὐτὸ δὲ τῷ ἀληθεῖ λόγφ καὶ τῆ ὀρθῆ προαιρέσει ὁ μὲν ἐμμένει, ὁ δ' οὐκ ἐμμένει; εἰ γάρ τις τοδὶ διὰ τυδὶ αίρεῖται ή διώκει, καθ' αύτὸ μὲν τοῦτο διώκει και αίρειται, κατά συμβεβηκός δε το πρότερον. Απλως δε λεγομεν το καθ' αυτό, ωστε έστι μεν ως όποιαουν δόξη ό μεν εμμένει, ό δ' εξίσταται, άπλως δε ό τη 2 άληθεί. Είσι δέ τινες και έμμενετικοι τή δύξη, οδς καλοῦσιν Ισχυρογνώμονας, οίον δύσπειστοι καὶ οὐκ εὐμετάπειστοι· οι δμοιον μέν τι έχουσι τφ έγκρατεί, ώσπερ ό ασωτος τῷ ἐλέυθερίῳ, καὶ ὁ θρασὺς τῷ θαρραλέῳ, εἰσὶ δ' ἔτεροι κατὰ πολλά. 'Ο μὲν γὰρ διὰ πάθος καὶ ἐπιθυμίαν οὐ μεταβάλλει, ὁ έγκρατης, ἐπεὶ εῦπειστος, ὅταν τύχη, έσται ό έγκρατής ό δε ούχ ύπο λόγου, έπει έπιθυμίας γε λαμβάνουσι, καὶ ἄγονται πολλοὶ ὑπὸ τῶν 3 ήδονων. Είσὶ δὲ Ισχυρογνώμονες οἱ Ιδιογνώμονες, καὶ οί ἀμαθείς, καὶ οἱ ἄγροικοι, οἱ μὲν ἰδιογνώμονες δι' ήδονήν καὶ λύπην χαίρουσι γάρ νικώντες, έὰν μή μεταπείθωνται, καὶ λυποῦνται, ἐὰν ἄκυρα τὰ αὐτῶν ἢ ώσπερ ψη φίσματα· διστε μάλλον τῷ ἀκρατεῖ ἐοίκασιν ἡ τῷ ἐγ-4 κρατεί. Είσι δέ τινες οί τοις δόξασιν ούκ έμμενουτιν οὐ δι' ἀκρασίαν, οἷον ἐν τῷ Φιλοκτήτη τῷ Σοφοκλίους δ Νεοπτόλεμος. Καίτοι δι' ήδονὴν οὐκ ἐνέμεινεν, ἀλλὰ καλήν το γαρ αληθεύειν αὐτῷ καλον ην, επείσθη δ' ύπο τοῦ 'Οδυσσέως ψεύδεσθαι. Οὐ γὰρ πᾶς ὁ δὶ ἡδονήν τι πράττων ουτ' ἀκόλαστος, ουτε φαῦλος, ουτ' ἀκρατής, άλλ' ὁ δι' αἰσχράν.

Έπει δ' έστι τις και τοιούτος οίος ήττον ή δεί τοίς 5 11 σωματικοίς χαίρων, καὶ οὐκ ἐμμένων τῷ λόγῳ ή τοιοῦτος, τούτου καὶ τοῦ ἀκρατοῦς μέσος ὁ ἐγκρατής ὁ μὲν γάρ ἀκρατής οὐκ ἐμμένει τῷ λόγῳ διὰ τὸ μᾶλλόν τι, ούτος δε διὰ τὸ ήττόν τι ὁ δ' έγκρατής εμμένει καὶ οὐδὲ δι' ἔτερον μεταβάλλει. Δεῖ δὲ, εἴπερ ἡ ἐγκράτεια σπουδαίον, αμφοτέρας τας έναντίας έξεις φαύλας είναι, ωσπερ καὶ φαίνονται· άλλὰ διὰ τὸ τὴν έτέραν ἐν ἀλίγοις καὶ όλιγάκις είναι φανεράν, ώσπερ ή σωφροσύνη τῆ ακολασία δοκεί έγναντίον είναι μόνον, ούτω καὶ ή έγκράτεια τη ἀκρασία. Έπεὶ δὲ καθ' δμοιότητα πολλά λέγε- 6 ται, καὶ ἡ ἐγκράτεια ἡ τοῦ σώφρονος καθ' ὁμοιότητα ἡκολούθηκεν ό τε γάρ έγκρατής οίος μηδέν παρά τον λόγον διά τις σωματικάς ήδονάς ποιείν και ό σώφρων, άλλ' ό μέν έχων, ὁ δ' οὐκ έχων φαύλας ἐπιθυμίας, καὶ ὁ μέν τοιούτος οίος μη ήδεσθαι παρά του λόγου, ό δ' οίος ήδεσθαι άλλα μη άγεσθαι. "Ομοιοι δε καὶ ό άκρατης καὶ 7 ό ἀκόλαστος, ἔτεροι μεν ὅντες, ἀμφότεροι δε τὰ σωματικὰ ἡδέα διώκουσιν, άλλ' ὁ μέν καὶ οἰύμενος δείν, ὁ δ' ούκ ολόμενος. Ούδ' άμα φρόνιμον καὶ ἀκρατη ἐνδέχεται (10) είναι τὸν αὐτόν ἄμα γὰρ φρόνιμος καὶ σπουδαίος τὸ ήθος δέδεικται ών. "Ετι οὐ τῷ εἰδέναι μόνον φρόνιμος, 2 άλλα και τῷ πρακτικός ὁ δ' ἀκρατής οὐ πρακτικός. Τον δε δεινόν ούδεν κωλύει ακρατή είναι διο καὶ δοκούσιν ένίστε φρόνιμοι μέν είναι τινες, ακρατείς δέ, δια τὸ την δεινότητα διαφέρειν της φρονήσεως τον είρημένον τρόπου ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, καὶ κατὰ μὲν τὸν λόγον έγγὺς είναι, διαφέρειν δὲ κατά τὴν προαίρεσιν. Οὐδέ δή 3 ώς ὁ είδως καὶ θεωρών, ἀλλ' ώς ὁ καθεύδων ή οἰνωμένος. Καὶ έκων μέν (τρόπον γάρ τινα εἰδώς καὶ ὁ ποιεί καὶ οὐ ενεκα), πονηρός δ' οῦ· ή γὰρ προαίρεσις επιεικής· &σθ'

ημιπόνηρος. Καὶ οὐκ ἄδικος οὐ γὰρ ἐπίβουλος ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν οὐκ ἐμμενετικὸς οἶς ἄν βουλεύσηται, ὁ δὲ μελαγχολικὸς οὐδὲ βουλεύτικὸς ὅλως. Καὶ ἔοικε δὴ ὁ ἀκρατὴς πόλει ἡ ψηφίζεται μὲν ἄπαντα τὰ δέοντα, καὶ νόμους ἔχει σπουδαίους, χρῆται δὲ οὐδὲν, ὥσπερ ᾿Αναξανδρίδης ἔσκωψεν

ή πόλις έβούλεθ', ή νόμων ουδέν μέλει

4 ὁ δὲ πονηρὸς χρωμένη μὲν τοῖς νόμοις, πονηροῖς δὲ χρωμένη. "Εστι δ' ἀκρασία καὶ ἐγκράτεια περὶ τὸ ὑπερβάλ- λον τῆς τῶν πολλῶν ἔξεως. ὁ μὲν γὰρ ἐμμένει μᾶλλον, ὁ δ' ἦττον τῆς τῶν πλείστων δυνάμεως. Εὐιατοτέρα δὲ τῶν ἀκρασιῶν, ἦν οἱ μελαγχολικοὶ ἀκρατεύονται, τῶν Βουλευομένων μὲν μὴ ἐμμενόντων δὲ, καὶ οἱ δὶ ἐθισμοῦ ἀκρατεῖς τῶν φυσικῶν. ῥᾶον γὰρ ἔθος μετακινῆσαι φύσεως. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὰ ἔθος χαλεπὸν, ὅτι τῆ φύσει ἔοικεν, ὅσπερ καὶ Εῦηνος λέγει

φημί πολυχρόνιον μελέτην ξμεναι, φίλε, καὶ δή ταύτην ἀνθρώποισι τελευτώσαν φύσιν είναι.

5 Τί μεν οὖν ἐστὶν εγκράτεια καὶ τί ἀκρασία καὶ τί καρτερία καὶ τί μαλακία, καὶ πῶς ἔχουσιν αὶ ἔξεις αὖται 12(11) πρὸς ἀλλήλας, εἴρηται. Περὶ δὲ ἡδονῆς καὶ λύπης θεωρῆσαι τοῦ τὴν πολιτικὴν φιλοσοφοῦντος οὖτος γὰρ τοῦ τέλους ἀρχιτέκτων, πρὸς ὁ βλέποντες ἔκαστον τὸ μὲν 2 κακὸν τὸ ὁ ἀγαθὸν ἀπλῶς λέγομεν. Ἦτι δὲ καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτῶν τήν τε γὰρ ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν τὴν ἡθικὴν περὶ λύπας καὶ ἡδονῆς ἔθεμεν, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οἱ πλεῖστοι μεθ ἡδονῆς εἶναί φασιν, διὸ καὶ τὸν μακάριον ὧνομάκασιν ἀπὸ τοῦ

χαίρειν. Τοις μέν ουν δοκεί ουδεμία ήδονή είναι άγαθον, 3 υθτε καθ αυτό, οθτε κατά συμβεβηκός ου γάρ είναι ταὐτὸν ἀγαθὸν καὶ ἡδονήν τοῖς δ' ἔνιαι μὲν εἶναι, αἱ δὲ πολλαί φαῦλαι. "Ετι δὲ τούτων τρίτον, εἰ καὶ πᾶσαι άγαθον, δμως μη ενδέχεσθαι είναι το άριστον ήδονήν. Ολως μέν οὖν οὖκ ἀγαθὸν, ὅτι πᾶσα ἡδονή γένεσίς ἐσ-4 τιν είς φύσιν αίσθητή, οὐδεμία δε γένεσις συγγενής τοίς τέλεσιν, οίον οὐδεμία οἰκοδόμησις οἰκία. "Ετι ό σώφρων φεύγει τὰς ἡδονάς. "Ετι ὁ φρόνιμος τὸ ἄλυπον διώκει, οὐ τὸ ἡδύ. Ετι ἐμπόδιον τῷ φρονεῖν αὶ ἡδοναὶ, καὶ όσφ μάλλον χαίρει, μάλλον, οἶον τὴν τῶν ἀφροδισίων οιδένα γὰρ αν δύνασθαι νοῆσαί τι έν αὐτῆ. τέχνη οὐδεμία ήδονης καίτοι πᾶν ἀγαθὸν τέχνης ἔργον. Ετι παιδία καὶ θηρία διώκει τὰς ἡδονάς. Τοῦ δὲ μὴ πά- 5 σας σπουδαίας, ότι είσι και αισχραί και ονειδιζόμεναι, καὶ ἔτι βλαβεραί νοσώδη γὰρ ἔνια τῶν ἡδέων. οὐκ ἄριστον ἡ ἡδονὴ, ὅτι οὐ τέλος, ἀλλὰ γένεσις.

Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν' ὅτι δ' οὐ (12)18 συμβαίνει διὰ ταῦτα μὴ εἶναι ἀγαθὸν μηθὲ τὸ ἄριστον, ἐκ τῶνθε δῆλον. Πρῶτον μὲν, ἐπεὶ τὸ ἀγαθὸν διχῶς (τὸ μὲν γὰρ ἀπλῶς, τὸ δὲ τινὶ,) καὶ αὶ φύσεις καὶ αὶ ἔξεις ἀκολουθήσουσιν, ὥστε καὶ αὶ κινήσεις καὶ αὶ γενέσεις, καὶ αὶ φαῦλαι δοκοῦσαι εἶναι αὶ μὲν ἀπλῶς φαῦλαι τινὶ δ' οὐ ἀλλ' αἰρεταὶ τῷθε, ἔνιαι δ' οὐδὰ τῷθε, ἀλλὰ ποτὲ καὶ δλίγον χρόνον, αἰρεταὶ δ' οῦ' αὶ δ' οὐδ' ἡδοναὶ, ἀλλὰ φαίνονται, ὅσαι μετὰ λύπης καὶ ἰατρείας ἔνεκεν, οἷον αὶ τῶν καμνόντων. Ετι ἐπεὶ τοῦ ἀγαθοῦ τὸ μὲν ἐνέρ- 2 γεια, τὸ δ' ἔξις, κατὰ συμβεβηκὸς αὶ καθιστάσαι εἰς τὴν φυσικὴν ἔξιν ἡδεῖαι εἰσίν. Έστι δ' ἡ ἐνέργεια ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς ὑπολοίπου ἔξεως καὶ φύσεως, ἐπεὶ καὶ ἄπευ λύπης καὶ ἐπιθυμίας εἰσὶν ἡδοναὶ, οἷον αὶ τοῦ

θεωρείν ενέργειαι, της φύσεως οὐκ ενδεοῦς ούσης. Σημείον δ' ότι οὐ τῷ αὐτῷ χαίρουσιν ήδει ἀναπληρουμένης τε της φύσεως καὶ καθεστηκυίας, άλλα καθεστηκυίας μέν τοις άπλως ήδέσιν, αναπληρουμένης δέ καλ τοις εναντίοις και γαρ δξέσι και πικροίς χαίρουσιν, ων οὐδὲν οῦτε φύσει ἡδὺ, οῦθ' ἀπλῶς ἡδύ. "Ωστ' οὐδ' ήδοναί ως γαρ τὰ ήδέα πρός άλληλα συνέστηκεν, ουτω 3 και αι ήδοναι αι από τούτων. "Ετι ουκ ανάγκη ετερόν τι είναι βέλτιον της ήδονης, ώσπερ τινές φασι τὸ τέλος τῆς γενέσεως οὐ γὰρ γενέσεις εἰσὶν, οὐδὲ μετὰ γενέσεως πᾶσαι, ἀλλ' ἐνέργειαι καὶ τέλος' οὐδὲ γινομένων συμβαίνουσιν, άλλά χρωμένων και τέλος οὐ πασών έτερον τι, άλλα των είς την τελέωσιν αγομένων της φύσεως. Διὸ καὶ οὐ καλῶς ἔχει τὸ αἰσθητὴν γένεσιν φάναι είναι την ήδονην, άλλα μαλλον λεκτέον ένέργειαν της κατά φύσιν έξεως, αντί δε του αλσθητήν ανεμπύδισ-Δοκεί δε γένεσίς τις είναι, ότι κυρίως άγαθόν την γαρ ενέργειαν γένεσιν οιονται είναι, εστι δ' έτερον. 4 Τὸ δ' είναι φαύλας, ὅτι νυσώδη ἔνια ἡδέα, τὸ αὐτὸ καὶ ότι ύγιεινὰ ένια φαῦλα πρὸς χρηματισμόν. Ταύτη οὐν φαῦλα ἄμφω, ἀλλ' οὐ φαῦλα κατά γε τοῦτο, ἐπεὶ καὶ τὸ 5 θεωρείν ποτέ βλάπτει πρὸς ύγίειαν. Ἐμποδίζει δὲ οὕτε φρονήσει, οδθ' έξει υὐδεμιᾳ ή ἀφ' έκάστης ήδονή, ἀλλ' αὶ ἀλλότριαι, ἐπεὶ αὶ ἀπὸ τοῦ θεωρείν καὶ μανθάνειν 6 μάλλον ποιήσουσι θεωρείν και μανθάνειν. Το δε τέχνης μή είναι έργον ήδονήν μηδεμίαν εύλόγως συμβέβηκεν. οὐδε γὰρ ἄλλης ενεργείας οὐδεμιᾶς τέχνη έστὶν, άλλά της δυνάμεως καίτοι και η μυρεψική τέχνη και η όψο-7 ποιητική δοκεί ήδονης είναι. Τὸ δὲ τὸν σώφρονα φεύγειν καὶ τὸν φρόνιμον διώκειν τὸν άλυπον βίον, καὶ τὸ τὰ παιδία καὶ τὰ θηρία διώκειν, τῷ αὐτῷ λύεται πάντα.

Έπεὶ γὰρ εἴρηται πῶς ἀγαθαὶ ἀπλῶς καὶ πῶς οἰκ ἀγαθαὶ πῶσαι αἱ ἡδοναὶ, τὰς τοιαύτας τὰ θηρία καὶ τὰ παιδία διῶκει, καὶ τὴν τούτων ἀλυπίαν ὁ φρόνιμος, τὰς μετ' ἐπιθυμίας καὶ λύπης καὶ τὰς σωματικάς (τοιαῦται γὰρ αὖται) καὶ τὰς τόύτων ὑπερβολὰς, καθ' ᾶς ὁ ἀκόλαστος. Διὸ ὁ σώφρων φεύγει ταύτας, ἐπεὶ εἰσὶν ἡδοναὶ καὶ σώφρονος.

Αλλά μήν ότι καὶ ή λύπη κακὸν, όμολογεῖται, καὶ (13)14 φευκτόν ή μέν γὰρ ἀπλῶς κακὸν, ἡ δὲ τῷ πῆ ἐμποδιστική. Τῷ δὲ φευκτῷ τὸ ἐναντίου, ή φευκτόν τε καὶ κακου, αγαθόν. 'Ανάγκη οὖν τὴν ἡδονὴν αγαθόν τι εἶναι. does not work 'Ως γὰρ Σπεύσιππος έλυεν, οὐ συμβαίνει ή λύσις, ώσπερ το μείζον τῷ ἐλάττονι καὶ τῷ ἴσῷ ἐναντίον οὐ γὰρ αν φαίη όπερ κακόν τι είναι την ήδονήν. "Αριστόν τ' 2 ούδεν κωλύει ήδονήν τινα είναι, εί ενιαι φαύλαι ήδοναί, ώσπερ καὶ ἐπιστήμην τινὰ ἐνίων φαύλων οὐσῶν. "Ισως δε και αναγκαίου, είπερ εκάστης εξεώς είσιν ενέργειαι ανεμπόδιστοι, είθ' ή πασών ενέργεια έστιν εύδαιμονία, εἴτε ή τινὸς αὐτῶν, ἄν ἢ ἀνεμπόδιστος, αἰρετωτάτην εἶ-ναι' τοῦτο δ' ἐστὶν ήδονή. "Ωστε εἴη ἄν τις ήδονή τὸ αριστον, των πολλων ήδονων φαύλων οὐσων, εί έτυχεν, άπλως. Καὶ διὰ τοῦτο πάντες τὸν εὐδαίμονα ήδὺν οιονται βίον είναι, καὶ έμπλέκουσι τὴν ἡδονὴν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν, εὐλόγως οὐδεμία γὰρ ἐνέργεια τέλειος ἐμποδιζομένη, ή δ' εὐδαιμονία των τελείων' διὸ προσδείται ό εὐδαίμων τῶν ἐν σώματι ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐκτὸς καὶ τῆς τύχης, όπως μή έμποδίζηται ταῦτα. Οἱ δὲ τὸν τροχιζό- 3 μενον και τον δυστυχίαις μεγάλαις περιπίπτοντα ευδαίμονα φάσκοντες είναι, έὰν ή ἀγαθὸς, ἡ έκόντες ἡ ἄκοντες ούδεν λέγουσιν. Διὰ δὲ τὸ προσδείσθαι της τύχης 4 δοκεί τισὶ ταὐτὸν είναι ἡ εὐτυχία τῆ εὐδαιμονία, οὐκ

οὖσα, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ ὑπερβάλλουσα ἐμπόδιός ἐστ:ν, καὶ ἄπως οὐκέτι εὐτυχίαν καλεῖν δίκαιον' πρὸς γὰρ τὴν εὐδ δαιμονίαν ὁ ὅρος αὐτῆς. Καὶ τὸ διώκειν δ' ἄπαντα καὶ
θηρία καὶ ἀνθρώπους τὴν ἡδονὴν σημεῖόν τι τοῦ εἶναί
πως τὸ ἄριστον αὐτήν'

φήμη δ' ούτι γε πάμπαν ἀπόλλυται, ήν τινα λαοί πολλοί.

- β ἀλλ' ἐπεὶ οὐχ ἡ αὐτὴ οὕτε φύσις, οὕθ' ἔξις ἡ ἀρίστη, οῦτ' ἔστιν, οῦτε δοκεῖ, οὐδ' ἡδονὴν διώκουσι τὴν αὐτὴν πάντες, ἡδονὴν μέντοι πάντες. "Ισως δὲ καὶ διώκουσιν οὐχ ἡν οἴονται οὐδ' ἡν ᾶν φαῖεν, ἀλλὰ τὴν αὐτήν. Πάντα γὰρ φύσει ἔχει τι θεῖον. 'Αλλ' εἰλήφασι τὴν τοῦ ὀνόματος κληρονομίαν αἱ σωματικαὶ ἡδοναὶ διὰ τὸ πλειστάκις τε παραβιίλλειν εἰς αὐτὰς καὶ πάντας μετέχειν αὐτῶν' διὰ τὸ μόνας οὖν γνωρίμους εἶναι ταύτας μόνας Το ιονται εἶναι. Φανερὸν δὲ καὶ ὅτι, εἰ μὴ ἡδονὴ ἀγαθὸν καὶ ἡ ἐνέργεια, οὐκ ἔσται ζῆν ἡδέως τὸν εὐδαίμονα' τίνος γὰρ ἔνεκα δέοι ἄν αὐτῆς, εἴπερ μὴ ἀγαθὸν, ἀλλὰ καὶ λυπηρῶς ἐνδέχεται ζῆν; οὕτε κακὸν γὰρ, οὕτ' ἀγαθὸν ἡ λύπη, εἴπερ μηδ' ἡδονή' ὧστε διὰ τί ᾶν φεύγοι; οὐδὲ δὴ ἡδίων ὁ βίος ὁ τοῦ σπουδαίου, εὶ μὴ καὶ αὶ ἐνέργειαι αὐτοῦ.
- (14) Περὶ δὲ δὴ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ἐπισκεπτέον τοῖς λέγουσιν ὅτι ἔνιαὶ γε ἡδοναὶ αἰρεταὶ σφόδρα, οἶον αἰ καλαὶ, ἀλλ' οὐχ αἱ σωματικαὶ, καὶ περὶ δε δ ἀκόλαστος.
 2 Διὰ τί οὖν αἱ ἐναντίαι λῦπαι μοχθηραί; κακῷ γὰρ ἀγαθὸν ἐναντίον. "Η οὔτως ἀγαθαὶ αἱ ἀναγκαῖαι, ὅτι καὶ τὸ μὴ κακὸν ἀγαθόν ἐστιν; ἡ μέχρι τοῦ ἀγαθαί; τῶν μὲν γὰρ ἔξεων καὶ κινήσεων ὅσων μή ἐστι τοῦ βελτίονος ὑπερβολὴ, οὐδὲ τῆς ἡδονῆς. ἄσων δ' ἔστι, καὶ τῆς ἡδο-

νης έστιν. Των δέ σωματικών αγαθών έστιν ύπερβολή, καὶ ὁ φαῦλος τῷ διώκειν τὴν ὑπερβολήν ἐστιν, ἀλλ' οὐ τὰς ἀναγκαίας πάντες γὰρ χαίρουσί πως καὶ ὅψοις καὶ οἴνοις καὶ ἀφροδισίοις, ἀλλ' οὐχ ὡς δέῖ. Ἐναντίως δ' έπὶ της λύπης οὐ γὰρ την ὑπερβολην φεύγει, ἀλλ' όλως οὐ γάρ ἐστι τῃ ὑπερβολῆ λύπη ἐναντία, ἀλλ' ἡ

τῷ διώκουτι τὴν ὑπερβολήν. Ἐπεὶ δ' οὐ μόνον δεῖ τὰληθὲς εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ 3 15 αίτιον τοῦ ψεύδους τοῦτο γὰρ συμβάλλεται πρὸς τήν πίστιν' όταν γὰρ εῦλυγον φανή τὸ διὰ τί φαίνεται άληθές ούκ ον άληθές, πιστεύειν ποιεί τῷ άληθεί μάλλον. ώστε λεκτέον δια τί φαίνονται αι σωματικαί ήδοναι αίρετώτε αι. Πρώτον μέν οὖν δή, ὅτι ἐκκρούει τὴν λύπην 4 καὶ διὰ τὰς ὑπερβολὰς τῆς λύπης, ὡς οὕσης ἰατρείας, την ήδονην διώκουσι την ύπερβάλλουσαν, και όλως την σωματικήν. Σφοδραί δὲ γίνονται αὶ λατρείαι, διὸ καὶ διώκονται, διὰ τὸ παρὰ τὸ ἐναντίον φαίνεσθαι. Καὶ οὐ σπουδαίον δή δοκεί ή ήδονή δια δύο ταυτα, ώσπερ είρηται, ότι αὶ μέν φαύλης φύσεώς είσι πράξεις, ή έκ γενετης, ώσπερ θηρίου, ή δι' έθος, οίον αι των φαύλων άνθρώπων. Αί δ' Ιατρείαι, ὅτι ἐνδεοῦς, καὶ ἔχειν βέλτιον ή γίνεσθαι. Αί δὲ συμβαίνουσι τελεουμένων κατά συμβεβηκός ούν σπουδαίαι. "Ετι διώκονται διά τὸ σφο- 5 δραί είναι ὑπό τῶν ἄλλαις μή δυναμένων χαίρειν' αὐτοὶ γούν αυτοίς δίψας τινάς παρασκευάζουσιν. "Όταν μέν οδν άβλαβείς, ανεπιτίμητον, όταν δε βλαβεράς, φαῦλονούτε γάρ έχουσιν έτερα έφ' οίς χαίρουσιν, τό τε μηδέτερον πολλοίς λυπηρόν διὰ τὴν φύσιν' ἀεὶ γὰρ πονεί τὸ ζώον, ώσπερ καὶ οἱ φυσικοὶ λόγοι μαρτυρούσι, τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ ἀκούειν φάσκοντες είναι λυπηρόν άλλ' ήδη συνήθεις έσμεν, ως φασίν. 'Ομοίως δ' έν μεν τη νείτη: 6

ARISTOT, ETH.

διά την αθέησιν ωσπερ οί ολνωμένοι διάκεινται, καλ ήδυ ή νεότης. Οἱ δὲ μελαγχολικοὶ τὴν φύσιν ἀεὶ δέονται ιατρείας και γάρ το σώμα δακνόμενον διατελεί διά την κράσιν, και αεί εν ορέξει σφοδρά είσιν. Εξελαύνει δε ήδονή λύπην ή τ' έναντία καὶ ή τυχοῦσα, έὰν ή ἰσχυρά. καὶ διὰ ταῦτα ἀκόλαστοι καὶ φαῦλοι γίνονται. Αἱ δ' 7 ανευ λυπών οὐκ ἔχουσιν ὑπερβολήν. Αὖται δὲ αἱ τῶν φύσει ήδέων καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός. Λέγω δὲ κατὰ συμβεβηκός ήδέα τὰ Ιατρεύοντα ότι γάρ συμβαίνει lατρεύεσθαι τοῦ ὑπομένοντος ὑγιοῦς πράττοντός τι, διὰ τούτο ήδὺ δοκεί είναι φύσει δ' ήδέα, ά ποιεί πράξιν 8 της τοιασδε φύσεως. Οὐκ ἀεὶ δ' οὐθέν ήδὺ τὸ αὐτὸ διά τὸ μὴ ἀπλην ήμων είναι την φύσιν, ἀλλ' ἐνείναί τι καὶ έτερον, καθὸ φθαρτὰ, ώστε ἄν τι θάτερον πράττη, τοῦτο τῆ ἐτέρα φύσει παρὰ φύσιν, ὅταν δ' Ισάζη, οῦτε λυπηρόν δοκεί, ούθ ήδύ το πραττόμενον έπελ εί του ή φύσις άπλη είη, άεὶ ή αὐτή πράξις ήδίστη έσται. Διὸ ό θεός ἀεὶ μίαν καὶ ἀπλην χαίρει ἡδονήν οὐ γὰρ μόνον κινήσεως έστιν ένέργεια, άλλα και ακινησίας, και ήδονή μαλλον εν ήρεμία έστιν ή εν κινήσει. Μεταβολή δε πάντων γλυκύτατον, κατά τὸν ποιητήν, διὰ πονηρίαν τινά ωσπερ γαρ ανθρωπος ευμετάβολος ὁ πονηρός, καὶ ή φύσις ή δεομένη μεταβυλης ου γαρ άπλη ουδ' έπιεικής.

9 Περὶ μὲν οὖν ἐγκρατείας καὶ ἀκρασίας καὶ περὶ ἡδονῆς καὶ λύπης εἴρηται, καὶ τί ἔκαστον καὶ πώς τὰ μὲν ἀγαθὰ αὐτῶν ἐστὶ, τὰ δὲ κακά· λοιπὸν δὲ καὶ περὶ φιλίας ἐροῦμεν.

θ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ φιλίας ἔποιτ' ἀν διελθεῖν ἔστι 1 γὰρ ἀρετή τις ἡ μετ' ἀρετῆς, ἔτι δ' ἀναγκαιότατον εἰς τὸν βίον ἄνευ γὰρ φίλων οὐδεὶς ἔλοιτ' ἀν ζῆν, ἔχων τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ πάντα καὶ γὰρ πλουτοῦσι καὶ ἀρχὰς καὶ δυιαστείας κεκτημένοις δοκεί φίλων μάλιστ' εἶναι χρεία· τί γὰρ ὅφελος τῆς τοιαύτης εὐετηρίας, ἀφαιρεθείσης εὐεργεσίας, ἡ γίγνεται μάλιστα καὶ ἐπαινετωτάτη πρὸς φίλους; ἡ πῶς ἄν τηρηθείη καὶ σώζοιτ' ἄνευ φίλων; ὅσφ γὰρ πλείων, τοσούτφ ἐπισφαλεστέρα. 'Εν 2 πενία τε καὶ ταῖς λοιπαῖς δυστυχίαις μόνην οἴονται καταφυγήν εἶναι τοὺς φίλους. Καὶ νέοις δὲ πρὸς τὸ ἀναμάρτητον καὶ πρεσβυτέροις πρὸς θεραπείαν καὶ τὸ ἐλλεῖπον τῆς πράξεως δι' ἀσθένειαν βοηθεῖ, τοῖς τ' ἐν ἀκμῆ πρὸς τὰς καλὰς πράξεις.

σύν τε δύ έρχομένω.

καὶ γὰρ νοῆσαι καὶ πράξαι δυνατώτεροι. Φύσει τ' ένυ- 3 πάρχειν ἔοιλε πρὸς τὸ γεγνημένον τῷ γεννήσαντι καὶ πρὸς τὸ γεννηθέντι, οὐ μόνον ἐν ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ ἐν ὅρνισι καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ζώων, καὶ τοῖς ὁμοεθνέσι πρὸς ἄλληλα, καὶ μάλιστα τοῖς ἀνθρώποις, ὅθεν τοῦς φιλανθρώπους ἐπαινοῦμεν. "Τὸω οδ ἄν τις καὶ ἐν ταῖς πλάναις, ὡς οἰκεῖον ἄπας ἄνθρωπος ἀνθρώπφ καὶ φιλον. "Εοικε δὲ καὶ τὰς πόλεις συνέχειν ἡ ἐφιλία, καὶ οἱ νομοθέται μάλλον περὶ αὐτὴν σπουδάζιν ἡ ψλία, καὶ οἱ νομοθέται μάλλον περὶ αὐτὴν σπουδάζιν ἡ τὸρ δικαιοσύνην ἡ γὰρ ὁμόνοια ὅμοιόν τι τὴ φιλία ἔοικεν

εἶναι, ταύτης δὲ μάλιστ' ἐφίενται, καὶ τὴν στάσιν ἔχθραν οὖσαν μάλιστα ἐξελαύνουσιν. Καὶ φίλων μὲν ὅντων οὐδὰν δεῖ δικαιοσύνης, δίκαιοι δ' ὅντες προσδέονται φιλίας, καὶ τῶν δικαίων τὸ μάλιστα φιλικὸν εἶναι δοκεῖ. 5 Οὐ μόνον δ' ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ καλόν τοὺς γὰρ φιλοφίλους ἐπαινοῦμεν, ἢ τε πολυφιλία δοκεῖ τῶν καλῶν ἔν τι εἶναι, καὶ ἔνιοι τοὺς αὐτοὺς οἴονται ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ φίλους.

- Διαμφισβητείται δὲ περὶ αὐτῆς οὐκ ὀλίγα. Οἱ μὲν γάρ δμοιότητά τινα τιθέασιν αὐτήν, καὶ τοὺς δμοίους φίλους, δθεν τὸν δμοιόν φασιν ώς τὸν δμοιον, καὶ κολοιον ποτί κολοιον, καί οσα τοιαθτα· οί δ' έξ έναντίας κεραμείς πάντας τούς τοιούτους άλλήλοις φασίν είναι. Καὶ περὶ αὐτῶν τούτων ἀνώτερον ἐπιζητοῦσι καὶ φυσικώτερον, Εὐριπίδης μέν φάσκων έραν μέν δμβρου γαίαν ξηρανθείσαν, έραν δε σεμνών οὐρανών πληρούμενον δμβρου πεσείν ές γαίαν, καὶ Ἡράκλειτος τὸ ἀντίξουν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην άρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ξριν γίνεσθαι: έξ έναντίας δε τούτοις άλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου ἐφίεσθαι. 7 Τὰ μὲν οὖν Φυσικὰ τῶν ἀπορημάτων ἀφείσθω (οὐ γὰρ οίκεία της παρούσης σκέψεως). όσα δ έστιν ανθρωπικά, καὶ ἀνήκει εἰς τὰ ήθη καὶ τὰ πάθη, ταῦτ' ἐπισκεψώμεθα, οίον πότερον εν πασι γίνεται φιλία, η ούχ οίον τε μοχθηρούς όντας φίλους είναι, και πότερον έν είδος της φιλίας έστὶν ή πλείω. Οἱ μέν γὰρ ἐν οἰόμενοι, ὅτι ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἡττον, οὐχ ἱκανῷ πεπιστεύκασι σημείφ. Δέχεται γὰρ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἦττον καὶ τὰ ἔτερα τῷ είδει. Εἰρηται δ' ὑπερ αὐτῶν ἔμπροσθεν.
- (2) Τάχα δ' ἀν γένοιτο περὶ αὐτῶν φανερὸν γνωρισθέντος τοῦ φιλητοῦ δοκεῖ γὰρ οὐ πᾶν φιλεῖσθαι, ἀλλὰ τὸ φι-

λητον, τουτο δ' είναι άγαθον. ή ήδυ ή χρήσιμον. Δό-ξειε δ' αν χρήσιμον είναι, δι' ου γίνεται άγαθόν τι ή ήδονή, ώστε φιλητά αν είη ταγαθόν τε και το ήδυ ώς τέλη. Πότερον οὖν τάγαθὸν φιλοῦσιν, ή τὸ αὐτοῖς άγα- 2 θόν; διαφωνεί γάρ ενίστε ταῦτα. Όμοίως δε καὶ περὶ τὸ ήδύ. Δοκεί δὲ τὸ αὐτῷ ἀγαθὸν Φιλείν εκαστος, καὶ είναι άπλως μέν τάγαθύν φιλητόν, έκάστω δε τό έκάστφ. Φιλεί δ' έκαστος οὐ τὸ δν αὐτῷ ἀγαθὸν, ἀλλὰ τὸ Φαινόμενον. Διοίσει δ' οὐδέν' έσται γάρ τὸ φιλητὸν Φαινόμενον. Τριών δ' όντων δί ά φιλοῦσιν, έπὶ μέν τῆ 3 των άψύχων φιλήσει οὐ λέγεται φιλία οὐ γάρ έστιν αντιφίλησις, οὐδε βούλησις εκείνων αγαθοῦ γελοΐον γάρ ισως τῷ οινφ βούλεσθαι τὰγαθά· ἀλλ' είπερ, σώζεσθαι βούλεται αὐτὸν, ἵνα αὐτὸς ἔχη. Τῷ δὲ φιλφ φασὶ δεῖν βούλεσθαι τάγαθά εκείνου ένεκα. Τούς δε βουλομένους ούτω τάγαθά εύνους λέγουσιν, έάν μή ταὐτό καὶ παρ' έκείνου γίγνηται εθνοιαν γάρ έν άντιπεπονθόσι φιλίαν elrai. Ἡ προσθετέον μη λανθάνουσαν; πολλοί γάρ 4 είσιν εύνοι οίς ούχ έωράκασιν, ύπολαμβάνουσι δε έπιεικείς είναι ή χρησίμους τοῦτο δὲ ταὐτὸν κάν ἐκείνων τις πάθοι πρός τοῦτον. Εὖνοι μὲν οὖν οὖτοι φαίνονται ἀλλήλοις φίλους δὲ πῶς ἄν τις εἶποι λανθάνοντας ὡς έχουσιν έαυτοις; δει άρα εὐνοείν ἀλλήλοις καὶ βούλεσθαι τάγαθὰ μη λανθάνοντας δι' εν τι τῶν εἰρημένων.

Διαφέρει δε ταῦτα ἀλλήλων εἴδει καὶ αί φιλήσεις δ ἄρα καὶ αὶ φιλίαι. Τρία δὴ τὰ τῆς φιλίας εἴδη, ἰσάριθμα τοῖς φιλητοῖς καθ ἔκαστον γάρ ἐστιν ἀντιφίλησις οὐ λαυθάνουσα. Οἱ δὲ φιλοῦντες ἀλλήλους βούλονται τὰγαθὰ ἀλλήλοις ταύτη ἢ φιλοῦσιν. Οἱ μὲν οὖν διὰ τὸ χρήσιμον φιλοῦντες ἀλλήλους, οὐ καθ αὐτοὺς φιλοῦσιν, ἀλλὶ ἢ γίγνεταί τι αὐτοῖς παρ' ἀλλήλων ἀγαθόν. 'Ομοί-

ως δε καὶ οί δι' ήδονήν' οὐ γὰρ τῷ ποιούς τινας είναι 2 ἀγαπῶσι τοὺς εὐτραπείλους, ἀλλ' ὅτι ἡδείς αὐτυίς. Οί τε δή διά τὸ χρήσιμον φιλούντες, διά τὸ αύτοις άγαθὸν ττέργουσι, και οί δι' ήδονην διά το αύτοις ήδύ, και ούχ η ὁ φιλούμενος έστιν, άλλ' ή χρήσιμος ή ήδύς. Κατά συμβεβηκός τε δη αί φιλίαι αὕταί εἰσιν' οὐ γὰρ ή ἐστὶν ὅσπερ ἐστὶν ὁ φιλούμενος, ταύτη φιλεῖται, ἀλλ' ή πορί-βζουσιν, οί μὲν ἀγαθόν τι, οί δ' ήδονήν. Εὐδιάλυτοι δη αί τοιαθταί είσι, μη διαμενόντων αθτών όμοίων εάν γάρ μηκέτι ήδεις ή χρήσιμοι δσι, παύονται φιλοῦντες. Τὸ δὲ χρήσιμον οὐ διαμένει, ἀλλ' ἄλλοτε ἄλλο γίγνεται. 'Απολυθέντος ουν δι' δ φίλοι ήσαν, διαλύεται καὶ ή φι-4λία, ως ούσης της φιλίας πρός έκεινα. Μάλιστα δ' έν τοις πρεσβύταις ή τοιαύτη δοκεί φιλία γίνεσθαι (οὐ γὰρ τὸ ἡδὺ οἱ τηλικοῦτοι διώκουσιν, ἀλλὰ τὸ ἀφέλιμον), καὶ τῶν ἐν ἀκμῆ καὶ νέων ὅσοι τὸ συμφέρον διώκουσιν. Οὐ πάνυ δ' οἱ τοιοῦτοι οὐδὲ συζῶσι μετ' ἀλλήλων ἐνίστε γαρ οὐδ' εἰσὶν ήδεις υὐδε δή προσδέονται της τοιαύτης δμιλίας, εὰν μὴ ἀφελιμοι δσιν επὶ τοσοῦτον γάρ εἰσιν ήδεις, εφ' δσον ελπίδας έχουσιν άγαθου. Els ταύτας δε 5 και την ξενικήν τιθέασιν. Η δε των νέων φιλία δι' ήδονὴν είναι δοκεί κατὰ πάθος γὰρ οὖτοι ζῶσι, καὶ μάλιστα διώκουσι τὸ ἡδὰ αὐτοῖς καὶ τὸ παρόν τῆς ἡλικίας δὲ μεταπιπτούσης καὶ τὰ ἡδέα γίνεται ἔτερα. Διὸ ταχέως γίγνονται φίλοι καὶ παύονται αμα γὰρ τῷ ἡδεῖ ἡ φιλία μεταπίπτει, της δε τοιαύτης ήδονης ταχεία ή μεταβολή. Καὶ ἐρωτικοὶ δ' οἱ νέοι· κατὰ πάθος γὰρ καὶ δι' ήδονήν τὸ πολύ της έρωτικης. διόπερ φιλούσι και ταχέως παύονται, πολλάκις της αυτης ήμέρας μεταπίπτοντες. Συνημερεύειν δε καί συζην οδτοι βούλονται γίνεται γάρ αὐτοῖς τὸ κατὰ φιλίαν οὕτως.

Τελεία δ' έστιν ή των αγαθων φιλία και κατ' αρετήν 6 4 όμοίων ούτοι γάρ τάγαθά όμοίως βούλονται άλλήλοις, ή άγαθοί, άγαθοί δ' είσι καθ' αύτούς. Οἱ δὲ βουλόμενοι τάγαθά τοις φίλοις έκείνων ένεκα μάλιστα φίλοι δι' αύτους γαρ ούτως έχουσι, και ου κατά συμβεβηκός διαμένει οδν ή τούτων φιλία έως αν αγαθοί ωσιν, ή δ' αρετή μόνιμον. Καὶ ἔστιν έκάτερος άπλως άγαθὸς καὶ τῷ φίλφ οί γαρ αγαθοί και άπλως αγαθοί και αλλήλοις ώφελιμοι. Ομοίως δε και ήδεις και γάρ άπλως οι αγαθοι ήδεις και άλλήλοις έκάστφ γάρ καθ' ήδονήν είσιν εί οἰκεῖαι πράξεις καὶ αἰ τοιαῦται, τῶν ἀγαθῶν δὲ αἱ αὐταὶ ἡ ὅμοιαι. Ή τοιαύτη δὲ φιλία μόνιμος εὐλόγως ἐστίν συνάπτει 7 γηρ εν αυτή πάνθ όσα τοις φίλοις δει υπάρχειν. Πάσα φὰρ φιλία δι' ἀγαθύν ἐστιν, ἢ δι' ἡδονὴν, ἢ ἀπλῶς, ἣ τῷ φιλοῦντι, καὶ καθ' ἐμοιύτητά τινα ταύτη δὲ πάνθ ύπάρχει τὰ εἰρημένα καθ' αὐτούς: ταύτη γὰρ ὅμοια καὶ τὰ λοιπὰ, τό τε ἀπλῶς ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ ἀπλῶς ἐστίν. Μάλιστα δε ταῦτα φιλητά, καὶ τὸ φιλεῖν δε καὶ ή φιλία έν τούτοις μάλιστα καὶ ἀρίστη. Σπανίας δ' εἰκὸς τὰς 8 τοιαύτας είναι όλίγοι γάρ οί τοιούτοι. Ετι δε προσδείται χρόνου καὶ συνηθείας κατά την παροιμίαν γάρ οὐκ έστιν είδησαι άλληλους πρίν τούς λεγομένους άλας συναναλώσαι οὐδ' ἀποδέξασθαι δή πρότερον οὐδ' είναι φίλους, πρίν αν έκάτερος έκατέρος φανή φιλητώς καί πιστευθή. Οἱ δὲ ταχέως τὰ φιλικά πρός ἀλλήλους ποι- 9 ούντες βούλονται μέν φίλοι είναι, οὐκ είσὶ δὲ, εί μή καὶ Φιλητοί, καὶ τοῦτ' ἴσασιν βούλησις μὲν γὰρ ταχεία φιλίας γίνεται, φιλία δ' οδ.

Αύτη μέν οδν καὶ κατὰ τὸν χρόνον καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ 5 τελεία ἐστὶ, καὶ κατὰ πάντα ταὐτὰ γίνεται καὶ ὅμοια ἐκατέρφ παρ' ἐκατέρου, ὅπερ δεῖ τοῖς φίλοις ὑπάρχειν.

(4) Η δε διά το ήδυ ομοίωμα ταύτης έχει και γάρ οι άγαθοι ήδεις άλλήλοις. Όμοίως δε καλ ή διά το χρήσιμον καλ γάρ τοιούτοι άλλήλοις οἱ ἀγαθοί. Μάλιστα δὲ καὶ ἐν τούτοις αί φιλίαι διαμένουσιν, όταν τὸ αὐτὸ γίγνηται παρ' άλλήλων, οίον ήδονή, καὶ μή μόνον ούτως, άλλά καὶ ἀπό τοῦ αὐτοῦ, οἶον τοῖς εὐτραπέλοις, καὶ μὴ ὡς ἐραστῆ καὶ ἐρώμένφ· οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ήδονται οὕτοι, ἀλλ' ὁ μὲν όρων έκεινον, ό δὲ θεραπευόμενος ὑπὸ τοῦ έραστοῦ· ληγούσης δε της ώρας ενίστε και ή φιλία λήγει τῷ μεν γαρ οὐκ ἔστιν ήδεῖα ή δψις, τῷ δ' οὐ γίνεται ή θεραπεία. Πολλοί δ' αὐ διαμένουσιν, ἐὰν ἐκ τῆς συνηθείας τὰ ήθη 2 στέρξωσιν, όμοήθεις όντες. Οἱ δὲ μὴ τὸ ἡδὺ ἀντικαταλλαττόμενοι, άλλά το χρήσιμον έν τοῖς έρωτικοῖς, καὶ είσιν ήττον φίλοι και διαμένουσιν. Οι δε διά το χρήσιμον όντες φίλοι, άμα τῷ συμφέροντι διαλύονται· οὐ γὰρ άλλήλων ήσαν φίλοι, αλλά τοῦ λυσιτελοῦς. Δι' ήδονήν μέν οῦν καὶ διὰ τὸ χρήσιμον καὶ φαύλους ἐνδέχεται φίλους είναι άλλήλοις, καὶ ἐπιεικείς φαύλοις, καὶ μηδέτερον όποιφοῦν, δι' αύτοὺς δε δήλον ὅτι μόνους τοὺς ἀγαθούς οί γὰρ κακοὶ οὐ χαίρουσιν έαυτοῖς, εἰ μή τις ἀφέ-3 λεια γίγνοιτο. Καὶ μύνη δὲ ἡ τῶν ἀγαθῶν Φιλία ἀ ιάβλητός έστιν οὐ γὰρ ράδιον οὐδενὶ πίστεῦσαι περὶ τοῦ ἐν πολλῷ χρόνῳ ὑπ' αὐτῶν δεδοκιμασμένου. Καὶ τὸ πιστεύειν ἐν τούτοις, καὶ τὸ μηδέποτ' ἀν ἀδικῆσαι, καὶ οσα άλλα εν τη ως αληθως φιλία αξιούται. Έν δε ταίς 4 έτέραις οὐδὲν κωλύει τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ανθρωποι λέγουσι φίλους καὶ τούς διὰ τὸ χρήσιμον, ώσπερ αι πόλεις (δοκούσι γάρ αι συμμαχίαι ταις πόλεσι γίνεσθαι ενεκα τοῦ συμφέροντος), καὶ τοὺς δι' ήδονήν άλλήλους στέργοντας, ώσπερ οί παίδες, ίσως λέγειν μέν δεί και ήμας φίλους τους τοιούτους, είδη δε της φιλίας

πλείω, καὶ πρώτως μὲν καὶ κυρίως τὴν τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀγαθοὶ, τὰς δὲ λοιπὰς καθ' ὁμοιότητα' ἢ γὰρ ἀγαθόν τι καὶ δμοιον, ταύτη φίλοι· καὶ γὰρ τὸ ἡδὺ ἀγαθὸν τοῖς φιληθέσιν. Οὐ πάνυ δ' αὖται συνάπτουσιν, οὐδὲ γίνονται 5 οἱ αὐτοὶ φίλοι διὰ τὸ χρήσιμον καὶ διὰ τὸ ἡδύ· οὐ γὰρ πάνυ συνδυάζεται τὰ κατὰ συμβεβηκός.

Εἰς ταῦτα δὲ τὰ εἴδη τῆς φιλίας νενεμημένης, οι μὲν 6
Φαῦλοι ἔσονται φίλοι δι' ήδονὴν ἡ τὸ χρήσιμον, ταύτη
ϋμοιοι ὅντες, οἱ δ' ἀγαθοὶ δι' αὐτοὺς φίλοι: ἢ γὰρ ἀγαθοί. Οὖτοι μὲν οὖν ἀπλῶς φίλοι, ἐκείνοι δὲ κατὰ συμβεβηκὸς, καὶ τῷ ὡμοιῶσθαι τούτοις. Ἦπερος δ' ἐπὶ (5)
τῶν ἀρετῶν οἱ μὲν καθ΄ ἔξιν, οἱ δὲ κατ' ἐνέργειαν ἀγαθοὶ
λέγονται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας οἱ μὲν γὰρ συζῶντες χαίρουστε ἀλλήλοις καὶ πορίζουστ τὰγαθὰ, οἱ δὲ
καθεύδοντες ἡ κεχωρισμένοι τοῖς τόποις οὐκ ἐνεργοῦσι
μὲν, οὕτω δ' ἔχουσιν, ὡστ' ἐνεργεῖν φιλικῶς οἱ γὰρ
τόποι οὐ διαλύουσι τὴν φιλίαν ἀπλῶς, ἀλλὰ τὴν ἐνέργειαν. Ἐὰν δὲ χρόνιος ἡ ἀπουσία γίνηται, καὶ τῆς φιλίας
δοκεῖ λήθην ποιεῖν. ὅθεν εἴρηται

πολλάς δή φιλίας άπροσηγορία διέλυσεν.

Οὐ φαίνονται δ' οδθ' οἱ πρεσβῦται, οδθ' οἱ στρυφνοὶ, 2 φιλικοὶ εἶναι: βραχὺ γὰρ ἐν αὐτοῖς τὸ τῆς ἡδονῆς, οὐδεὶς δὲ δύναται συνημερεύειν τῷ λυπηρῷ οὐδὲ τῷ μὴ
ἡδεῖ: μάλιστα γὰρ ἡ φύσις φαίνεται τὸ μὲν λυπηρὸν
φεύγειν, ἐφίεσθαι δὲ τοῦ ἡδέος. Οἱ δ' ἀποδεχόμενοι δ
ἀλλήλους, μὴ συζῶντες δὲ, εῦνοις ἐοἰκασι μάλλον ἡ
φίλοις. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐστὶ φίλων ὡς τὸ συζῆν:
ἀφελείας μὲν γὰρ οἱ ἐνδεεῖς ὀρέγονται, συνημερεύειν
δὲ καὶ οἱ μακάριοι: μονώταις μὲν γὰρ εἶναι τούτοις
ἤκιστα προσήκει. Συνδιάγειν δὲ μετ' ἀλλήλων οὐκ

έστι, μη ήδεις όντας, μηδέ χαίροντας τοις αὐτοις, όπερ ή έταιρική δοκεί έχειν.

- 4 Μάλιστα μέν οὖν ἐστὶ φιλία ἡ τῶν ἀγαθῶν, καθάπερ πολλάκις είρηται δοκεί γάρ φιλητόν μέν και αίρετον τό άπλως αγαθόν ή ήδυ, έκαστω δέ το αυτώ τοιούτον ό δ 5 αγαθός τῷ ἀγαθῷ δι ἄμφω ταῦτα. Εοικε δ' ἡ μὲν φίλησις πάθει, ή δε φιλία έξει ή γαρ φίλησις ούχ ήττον πρός τὰ ἄψυχά ἐστιν, ἀντιφιλοῦσι δὲ μετὰ προαιρέσεως. ή δὲ προαίρεσις ἀφ' ἔξεως. Καὶ τάγαθὰ βούλονται τοις φιλουμένοις έκείνων ένεκα, ου κατά πάθος, άλλά καθ έξιν. Καὶ φιλούντες τὸν φίλον τὸ αὐτοίς άγαθον φιλουσιν' ό γὰρ ἀγαθὸς φίλος γινόμενος ἀγαθὸν γίνεται ο φίλος. Εκάτερος σύν φιλεί τε τὸ αύτο αγαθών, καὶ το ίσον άνταποδίδωσι τη βουλήσει και τφ ήδει λέγεται γαρ φιλότης ή ισότης. Μάλιστα δή τῆ τῶν ἀγαθῶν
- (6) ταῦθ' ὑπάρχει. 'Εν δὲ τοῖς στρυφνοῖς καὶ πρεσβυτικοῖς ήττον γίνεται ή φιλία, ὅσφ δυσκολώτεροί είσι καὶ ήττον ταις όμιλίαις χαίρουσιν' ταυτα γάρ δοκεί μάλιστ' είναι φιλικά καὶ ποιητικά φιλίας. Διὸ νέοι μέν γίνονται φίλοι ταχὺ, πρεσβῦται δ' οῦ' οὐ γὰρ γίγνονται φίλοι οις ἄν μὴ χαίρωσιν όμοιως δ' οὐδ' οι στρυφνοί. 'Αλλ' οἱ τοιοῦτοι εὖνοι μέν εἰσιν ἀλλήλοις' βούλονται γὰρ τάγαθὰ καὶ ἀπαντώσιν εἰς τὰς χρείας φίλοι δ' ού πάνυ είσὶ διὰ τὸ μὴ συνημερεύειν μηδε χαίρειν 2 άλλήλοις, ά δή μάλιστ' είναι δοκεί φιλικά. Πολλοίς δ' είναι φίλον κατά την τελείαν φιλίαν σύκ ενδέχεται, ώσ-περ οὐδ' έραν πολλών άμα. "Εσικε γαρ ύπερβολή, τὸ τοιούτο δε πρός ενα πέφυκε γίνεσθαι, πολλούς δ' δμα τῷ αὐτῷ ἀρέσκειν σφόδρα οὐ ράδιον, ἴσως δ' οὐδ' ἀγα-3 θούς είναι. Δεί δε και έμπειρίαν λαβείν και έν συνη
 - θεία γενέσθαι, δ παγχάλεπον. Διὰ τὸ χρήσιμον δὲ καὶ

τὸ ήδὺ πολλοῖς ἀρέσκειν ἐνδέχεται πολλοὶ γὰρ οἰ τοιούτοι, και έν ολίγω χρόνω αι ύπηρεσίαι. Τούτων δέ 4 μαλλον ἔοικε φιλία ή διὰ τὸ ήδὸ, ὅταν ταὐτὰ ὑπ' ἀμφοῖν γίγνηται, και χαίρωσιν άλλήλοις ή τοις αυτοίς, οίαι των νέων είσιν αι φιλίαι μαλλον γάρ έν ταύταις τὸ έλευθέριον. ή δε δια το χρήσιμον αγοραίων. Καὶ οί μακάριοι δε χρησίμων μεν ούδεν δεονται, ήδεων δε συζην μέν γὰρ βούλονταί τισι, τὸ δὲ λυπηρὸν ὀλίγον μέν χρόνον φέρουσιν, συνεχώς δ' οὐθεὶς αν ὑπομείναι, οὐδ' αὐτό τὸ ἀγαθὸν, εἰ λυπηρὸν αὐτῷ εἴη διὸ τοὺς φίλους ήδεις ζητούσιν. Δεί δ' ίσως καὶ άγαθούς τοιούτους οντας, καὶ έτι αύτοις' ούτω γάρ ὑπάρξει αὐτοις ὅσα δεί τοις φιλοις. Οἱ δ' ἐν ταις ἐξουσίαις διηρημένοις φαί- 5 νονται χρησθαι τοις φίλοις άλλοι γάρ αὐτοις εἰσὶ χρήσιμοι καὶ ἔτεροι ἡδεῖς, ἄμφω δ' οἱ αὐτοὶ οὐ πάνυ' οὕτε γαρ ήδεις μετ' άρετης ζητούσιν, ούτε χρησίμους είς τα καλά, άλλά τους μέν εύτραπελους του ήδεος εφιέμενοι, τούς δὲ δεινούς πράξαι τὸ ἐπιταχθέν ταῦτα δ' οὐ πάνυ γίνεται έν τῷ αὐτῷ. 'Hồùs δὲ καὶ χρήσιμος ἄμα εἴρηται 6 ότι ό σπουδαίος άλλ' ύπερέχοντι οὐ γίνεται ό τοιοίτος φίλος, αν μή και τη άρετη ύπερέχηται εί δε μή, ούκ Ισάζει ανάλογον ύπερεχόμενος. Οὐ πάνυ δ' εἰώθασι τοιούτοι γίνεσθαι.

Είσι δ' οὖν αὶ εἰρημέναι φιλίαι ἐν ἰσότητι τὰ γὰρ 7 8 αὐτὰ γίγνεται ἀπ' ἀμφοῦν καὶ βοῦλουται ἀλλήλοις, ἡ ἔτερον ἀνδ' ἔτέρον ἀντικαταλλάττονται, οἶον ἡδονὴν ἀντ' ἀφελείας. "Οτι δ' ἤττον εἰσὶν αὖται αὶ φιλίαι καὶ μένουσιν, εἴρηται. Δοκοῦσι δὲ καὶ δι' ὁμοιότητα καὶ ἀνομοιότητα ταὐτοῦ εἶναί τε καὶ οὐκ εἶναι φιλίαι καθ' ὁμοιότητα γὰρ τῆς κατ' ἀρετὴν φαίνονται φιλίαι (ἡ μὲν γὰρ τὸ ἡδὺ ἔχει, ἡ δὲ τὸ χρήσιμον, ταῦτα δ' ὑπάρχει

κάκείνη), τῷ δὲ τὴν μὲν ἀδιάβλητον καὶ μόνιμον εἶναι, ταύτας δὲ ταχέως μεταπίπτειν, ἄλλοις τε διαφέρειν πολ-(7)λοῖς, οὐ φαίνονται φιλίαι δι' ἀνομοιότητα ἐκείνης. Ετερον δ' ἐστὶ φιλίας εἶδος τὸ καθ' ὑπεροχὴν, οἶον πατρὶ

καὶ γυναικὶ πρὸς ἄνδρα. 'Ετέρα γὰρ ἐκάστφ τούτων ἀρετή καὶ τὸ ἔργον, ἔτερα δὲ καὶ δι' ἀ φιλοῦσιν ἔτεραι σὖν 2 καὶ αὶ φιλήσεις καὶ αὶ φιλίαι. Ταὐτὰ μὲν δὴ οὕτε γίγνεται ἐκατέρω παρὰ θατέρου, οὕτε δεῖ ζητεῦν ὅταν δὲ γονεῦσι μὲν τέκνα ἀπονέμη ἀ δεῖ τοῖς γεννήσασι, γονεῖς δὲ υἰέσιν ἀ δεῖ τοῖς τέκνοις, μόνιμος ἡ τῶν τοιούτων καὶ

έπιεικης έσται φιλία. 'Ανάλογον δ' έν πάσαις ταῖς καθ ύπεροχην οῦσαις φιλίαις καὶ την φίλησιν δεῖ γίνεσθαι, οδον τὸν ἀμείνω μᾶλλον φιλεῖσθαι ἡ φιλεῖν, καὶ τὸν ἀφελιμώτερον, καὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον ὁμοίως ὅταν γὰρ κατ' ἀξίαν ἡ φίλησις γίγνηται, τύτε γίγνεταί πως

ἐσότης, δ δὴ τῆς φιλίας εἶναι δοκεῖ.

3 Οὐχ όμοίως δὲ τὸ ἴσον ἔν τε τοῖς δικαίοις καὶ ἐν τῆ φιλία φαίνεται ἔχειν· ἔστι γὰρ ἐν μὲν τοῖς δικαίοις ἴσον πρώτως τὸ κατὰ ἀξίαν, τὸ δὲ κατὰ ποσὸν δεντέρως, ἐν δὲ τῆ φιλία, τὸ μὲν κατὰ ποσὸν πρώτως, τὸ δὲ κατὰ ἀξίαν 4 δευτέρως. Δῆλον δ', ἐὰν πολὺ διάστημα γίγνηται ἀρετῆς, ἡ κακίας, ἡ εὐπορίας, ἥ τινος ἄλλου· οὐ γὰρ ἔτι φίλοι εἰσὶν, ἀλλὶ οὐδ' ἀξιοῦσιν. Ἐμφανέστατον δὲ τοῦτ' ἐπὶ τῶν θεῶν· πλεῖστον γὰρ οὕτοι πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς ὑπερέχουσιν. Δῆλον δὲ καὶ ἐπὶ τῶν βασιλέων· οὐδὲ γὰρ τούτοις ἀξιοῦσιν εἶναι φίλοι οἱ πολὺ καταδεέστεροι, οὐδὲ

μέν οδν έν τοις τοιούτοις οὐκ ἔστιν όρισμός, ἔως τίνος οί φίλοι πολλών γάρ άφαιρουμένων έτι μένει, πολύ δέ χωρισθέντος, οίον τοῦ θεοῦ, οὐκέτι. "Οθεν καὶ ἀπορεῖ- 6 ται, μή ποτ' οὐ βούλονται οἱ φίλοι τοῖς φίλοις τὰ μέγιστα των άγαθων, οίον θεούς είναι ούδε γάρ έτι φίλοι έσονται αὐτοῖς, οὐδὲ δὴ ἀγαθά οἱ γὰρ φίλοι ἀγαθά. Εἰ δή καλώς εξρηται, ότι ὁ φίλος τῷ φίλῳ βούλεται τάγα-δὰ εκείνου ενεκα, μένειν αν δέοι οἶός ποτ' ἐστὶν ἐκείνος· άνθρώπο δε δετι βουλήσεται τὰ μέγιστα άγαθά. "Ισως δ' οὐ πάντα' αὐτῷ γὰρ μάλισθ' ἔκαστος βούλεται τὰγαθά. Οί πολλοί δε δοκούσι διά φιλοτιμίαν βούλεσθαι φιλείσ- (8) θαι μάλλον ή φιλείν, διὸ φιλοκύλακες οἱ πολλοί· ὑπερεχόμενος γάρ φίλος ὁ κόλαξ, ή προσποιείται τοιούτος είναι καὶ μάλλον φιλείν ή φιλείσθαι. Τὸ δὲ φιλείσθαι έγγὺς είναι δοκεί του τιμάσθαι, ου δή οί πολλοι εφίενται. Ου 2 δι' αύτὸ δ' ἐοίκασιν αἰρείσθαι τὴν τιμὴν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκύς χαίρουσι γάρ οί μέν πολλοί ύπο των έν ταις εξουσίαις τιμώμενοι διά την ελπίδα οιονται γάρ τεύξεσθαι παρ' αὐτῶν, ἄν του δέωνται ώς δή σημείφ της ευπαθείας χαίρουσι τη τιμή. Οί δ' υπό των έπιεικών καλ είδότων δρεγόμενοι τιμής βεβαιώσαι την ολκείαν δόξαν έφίενται περί αύτων χαίρουσι δή ότι είσιν άγαθοί, πιστεύοντες τῆ τῶν λεγόντων κρίσει. Τῷ φιλεῖσθαι δὲ καθ' αύτο χαίρουσιν' διο δόξειεν αν κρείττον είναι τοῦ τιμάσθαι, καὶ ἡ φιλία καθ αὐτὴν αἰρετὴ είναι. Δοκεί 3 δ' ἐν τῷ φιλεῖν μάλλον ἡ ἐν τῷ φιλεῖσθαι εἶναι. Σημεῖν δ' al μητέρες τῷ φιλείν χαίρουσαι· ἔνιαι γὰρ διδόασι τα έαυτων τρέφεσθαι, και φιλούσι μέν είδυίαι, αντιφιλείσθαι δ' οὐ ζητοῦσιν, ἐὰν ἀμφότερα μὴ ἐνδέχηται, ἀλλ' **Ικανόν αὐταῖς ἔοικεν εἶναι, ἐὰν ὁρῶσιν εὖ πράττοντας,**

καὶ αὐταὶ φιλοῦσιν αὐτοὺς, καν ἐκείνοι μηθὲν 🏜 μητρὶ 10 4 προσήκει ἀπονέμωσι διὰ τὴν ἔγνοιαν. Μᾶλλον δὲ τῆς φιλίας οθσης εν τῷ φιλείν, καὶ τῶν φιλοφίλων επαινουμένων, φίλων άρετη τὸ φιλείν ἔοικεν, ώστ' έν οίς τοῦτο γίνεται κατ' άξίαν, οὖτοι μόνιμοι φίλοι καὶ ή τούτων 5 φιλία. Οὕτω δ' αν καὶ οι ανισοι μάλιστ' είεν φίλοι Ισάζοιντο γὰρ αν. Ἡ δ' Ισότης, καὶ όμοιότης φιλότης, καὶ μάλιστα μὲν ἡ τῶν κατ' ἀρετὴν δμοιότης μόνιμοι γὰρ όντες καθ' αυτούς και πρός άλλήλους μένουσι, και ούτε δέονται φαύλων, οδθ' ὑπηρετοῦσι τοιαῦτα, άλλ' ώς εἰπείν και διακωλύουσεν των άγαθων γάρ μήτ' αὐτούς άμαρτάνειν, μήτε τοις φίλοις επιτρέπειν. Οι δε μοχθηροί τὸ μὲν βέβαιον οὐκ ἔχουσιν οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς διαμένουσιν δμοιοι δντες έπ' όλίγον δε χρόνον γίγνον-6 ται φίλοι, χαίροντες τη άλληλων μοχθηρία. Οι χρήσιμοι δε και ήδεις επί πλειον διαμένουσιν εως γάρ αν πορίζωσιν ήδονας ή ώφελείας άλλήλοις. Έξ εναντίων δε μάλιστα μέν δοκεί ή διά το χρήσιμον γίγνεσθαι φιλία, οίον πένης πλουσίφ, αμαθής είδότι οδ γάρ τυγχάνει τις ένδεης ών, τούτου εφιέμενος αντιδωρείται άλλο. Ένταῦθα δ αν τις έλκοι καὶ έραστήν καὶ έρώμενον, καὶ καλὸν και αισχρόν. Διο φαίνονται και οι έρασται γελοιοι ένίοτε, άξιουντες φιλείσθαι ώς φιλουσιν όμοίως δή φιλητούς όντας ίσως άξιωτέον, μηδέν δέ τοιούτον έχοντας 7 γελοΐον. "Ισως δε οὐδ' εφίεται τὸ εναντίον τοῦ εναντίου καθ' αύτὸ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς, ἡ δ' ὅρεξις τοῦ μέσυυ έστίν τοῦτο γὰρ ἀγαθὸν, οἶον τῷ ξηρῷ οὐχ ὑγρῷ γενέπθαι, άλλ' έπὶ τὸ μέσον έλθεῖν, καὶ τῷ θερμῷ καὶ τοις άλλοις όμοίως. Ταῦτα μέν οὖν ἀφείσθων καὶ γάρ έστιν άλλοτριώτερα.

1 (9) - "Εοικε δὲ, καθάπερ ἐν ἀρχῆ εἴρηται, περὶ ταὐτὰ καὶ ἐν

τοίς αὐτοίς είναι ή τε φιλία καὶ τὸ δίκαιον έν ἀπάση γάρ κοινωνία δοκεί τι δίκαιον είναι, καὶ φιλία δέ' προσαγορεύουσι γουν ώς φίλους τούς σύμπλους καὶ τούς συστρατιώτας, όμοίως δέ καὶ τούς έν ταις άλλαις κοινωνίαις. Καθ' όσον δε κοινωνούσιν, επί τοσούτον έστι φιλία και γάρ τὸ δίκαιον. Και ή παροιμία "κοινά τὰ φίλων." ὀρθῶς ἐν κοινωνία γὰρ ἡ φιλία. "Εστι δ' 2 άδελφοις μέν και έταιροις πάντα κοινά, τοις δ' άλλοις άφωρισμένα, και τοις μέν πλείω, τοις δ' έλάττω' και γαρ των φιλιων αί μέν μαλλον, αί δ' ήττον. Διαφέρει δέ καὶ τὰ δίκαια οὐ γὰρ ταὐτὰ γονεῦσι πρὸς τέκνα, καὶ άδελφοις πρώς άλλήλους, οὐδ' έταίροις και πολίταις, όμοίως δε και έπι των άλλων φιλιών. "Ετερα δή και 3 τὰ ἄδικα πρὸς ἐκάστους τούτων, καὶ αξησιν λαμβάνει τῷ μάλλον πρὸς φίλους είναι, οίον χρήματα ἀποστερήσαι έταιρον δεινότερον ή πολίτην, και μη βοηθήσαι άδελφώ ή όθνείω, και πατάξαι πατέρα ή όντινουν άλλον. Αυξεσθαι δὲ πέφυκεν άμα τη φιλία και τὸ δίκαιον, ώς ἐν τοῖς αὐτοῖς ὅντα καὶ ἐπ' ἴσον διήκοντα. Αἱ δὲ κοινωνίαι πα- 4 σαι μορίοις ἐοίκασι τῆς πολιτικῆς συμπορεύονται γὰρ έπί τινι συμφέροντι, καὶ ποριζόμενοί τι τῶν εἰς τὸν βίον καὶ ή πολιτική δέ κοινωνία τοῦ συμφέροντος χάριν δοκεῖ καὶ έξ άρχης συνελθείν καὶ διαμένειν τούτου γάρ καὶ οί νομοθέται στοχάζονται, καὶ δίκαι όν φασιν είναι τὸ κοινή συμφέρου. Αί μέν οδυ άλλαι κοινωνίαι κατά 5 μέρη του συμφέροντος έφίενται, οίον πλωτήρες μέν τοῦ κατὰ τὸν πλοῦν πρὸς ἐργασίαν χρημάτων ή τι τοιούτον, συστρατιώται δέ του κατά τον πύλεμον, είτε χρημάτων, είτε νίκης ή πόλεως δρεγόμενοι, δμοίως δε καὶ φυλέται καὶ δημόται. "Ενιαι δὲ τῶν κοινωνιῶν δι' ήδονήν δοκούσι γίγνεσθαι, θιασωτών καὶ έρανιστών αὐται

γὰρ θυσίας ἔνεκα καὶ συνουσίας. Πάσαι δ' αὖται ὑπὸ τὴν τολιτικὴν ἐοίκασιν εἶναι' οὐ γὰρ τοῦ παρόντος συμφέρωντος ἡ πολιτικὴ ἐφιεται, ἀλλ' εἰς ἄπαντα τὸν βίον, θυσίας τε ποιοῦντες καὶ περὶ ταύτας συνόδους, τιμὰς ἀπονέμοντες τοῖς θεοῖς, καὶ αὐτοῖς ἀνακαύσεις πορίζοντες μεθ' ἡδονῆς. Αὶ γὰρ ἀρχαῖαι θυσίαι καὶ σύνοδοι φαίνονται γίνεσθαι μετὰ τὰς τῶν καρκῶν συγκομιδὰς, οἶον ἀπαρχαί' μιλιστα γὰρ ἐν τούτοις ἐσχό-6 λαζον τοῖς καιροῖς. Πάσαι δὴ φαίνονται αἰ κοινωνίαι μύρια τῆς πολιτικῆς εἶναι' ἀκολουθήσουσι δὲ αὶ τυιαῦται φιλίαι ταῖς τοιαύταις κοινωνίαις.

Πολιτείας δ' έστιν είδη τρία, ίσαι δέ και παρεκβάσεις, οίον φθοραί τούτων. Είσὶ δ' αί μεν πολιτείαι, βασιλεία τε καὶ ἀριστοκρατία, τρίτη δ' ή ἀπὸ τιμημάτων, ην τιμοκρατικήν λέγειν οἰκείον φαίνεται, πολιτείαν δ' 2 αὐτὴν εἰώθασιν οἱ πλείστοι καλείν. Τούτων δὲ βελτίστη μεν ή βασιλεία, χειρίστη δ' ή τιμοκρατία. Παρέκβασις δε βασιλείας μεν τυραννίς άμφω γάρ μοναρχίαι, διαφέρουσι δὲ πλείστον ὁ μὲν γὰρ τύραννος τὸ ἐαυτῷ συμφέρον σκοπεί, δ δὲ βασιλεύς τὸ τῶν ἄρχομένων. Οὐ γάρ ἐστι βασιλεὺς ὁ μὴ αὐτάρκης καὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοίς ύπερέχων ό δὲ τοιούτος οὐδενὸς προσδείται τὰ ώφελιμα οὖν αὐτῷ μέν οὐκ ἄν σκοποίη, τοῖς δ' ἀρχομένοις ό γάρ μή τοιούτος κληρωτός αν τις είη βασιλεύς. 'Η δε τυραννίς εξ εναντίας ταύτη το γάρ εαυτφ άγαθὸν διώκει. Καὶ φανερώτερον ἐπὶ ταύτης ὅτι χει-3 ρίστη κάκιστον δε το εναντίον τφ βελτίστφ. Μετα-Βαίνει δ' έκ βασιλείας είς τυραννίδα φαυλότης γάρ έστι μοναρχίας ή τυραννίς δ δή μοχθηρός βασιλεύς τύρραννος γίνεται. 'Εξ άριστοκρατίας δε els όλιγαρχίαν κακία τών αρχόντων, οι νέμουσι τα της πόλεως παρά

την άξιαν, και πάντα ή τὰ πλείστα τῶν ἀγαθῶν ἐαυτοίς, καὶ τὰς ἀρχὰς ἀεὶ τοῖς αὐτοῖς, περὶ πλείστου ποιούμενοι τὸ πλουτείν ὁλίγοι δὴ ἄρχουσι καὶ μοχθηροὶ ἀντὶ τῶν έπιεικεστάτων. 'Εκ δε δή τιμοκρατίας els δημοκρατίαν' σύνοροι γάρ είσιν αύται πλήθους γάρ βούλεται καὶ ή τιμοκρατία είναι, καὶ ἴσοι πάντες οἱ ἐν τῷ τιμήματι. Ήκιστα δὲ μοχθηρόν ἐστιν ἡ δημοκρατία ἐπὶ μικρὸν γάρ παρεκβαίνει τὸ τῆς πολιτείας είδος. Μεταβάλλουσι μέν οὖν μάλισθ οὕτως αὶ πολιτείαι ἐλάχιστον γὰρ οὕτω καὶ ράστα μεταβαίνουσιν. 'Ομοιώματα δ' αὐτῶν καὶ 4 οίον παραδείγματα λάβοι τις αν καὶ έν ταις οἰκίαις. 'Η μέν γάρ πατρός πρός υίεις κοινωνία βασιλείας έχει σχήμα. των τέκνων γὰρ τῷ πατρὶ μέλει. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ "Ομηρος τὸν Δία πατέρα προσαγορεύει" πατρική γὰρ Έν Πέρσαις δ΄ άρχη βούλεται ή βασιλεία είναι. τοῦ πατρός τυραννική. χρώνται γάρ ώς δούλοις τοῖς υίέσιν. Τυραννική δε καὶ ή δεσπότου πρὸς δούλους· τὸ γάρ του δεσπότου συμφέρον έν αὐτή πράττεται. Αὔτη μέν οὖν ὀρθὴ φαίνεται, ἡ Περσικὴ δ' ἡμαρτημένη τῶν διαφερόντων γάρ αἱ άρχαὶ διάφοροι. 'Ανδρός δέ καὶ 5 γυναικός άριστοκρατική φαίνεται κατ' άξίαν γάρ ὁ ἀνήρ αρχει, καὶ περὶ ταῦτα α δεῖ τὸν ἄνδρα. ὅσα δὲ γυναικὶ άρμόζει, έκείνη ἀποδίδωσιν. Απάντων δε κυριεύων δ ανήρ είς όλιγαρχίαν μεθίστησιν παρά την άξίαν γάρ αὐτὸ ποιεί, καὶ οὐχ ή ἀμείνων. Ἐνίστε δὲ ἄρχουσιν αί γυναίκες επίκληροι οδσαι· οὐ δή γίνονται κατ' άρετήν αί άρχαὶ, ἀλλὰ διὰ πλοῦτον καὶ δύναμιν, καθάπερ ἐν ταῖς όλιγαρχίαις. Τιμοκρατική δ' ἔοικεν ή τῶν ἀδελφῶν 6 ίσοι γάρ, πλήν έφ' όσον ταις ήλικίαις διαλλάττουσιν διόπερ αν πολύ ταις ήλικίαις διαφέρωσιν, οὐκέτι άδελφική γίνεται ή φιλία. Δημοκρατία δε μάλιστα μεν έν ABISTOT, ETH.

ταις άδεσπότοις των οικήσεων (ένταυθα γάρ πάντες έξ ίσου), καὶ ἐν αίς ἀσθενής ὁ ἄρχων, καὶ ἐκάστφ ἐξουσία. 13 (11) Καθ' έκάστην δε των πολιτειών φιλία φαίνεται, εφ' όσον καὶ τὸ δίκαιον, βασιλεί μέν πρὸς τοὺς βασιλευομένους εν ύπεροχή εὐεργεσίας εὐ γὰρ ποιεί τοὺς βασιλευομένους, είπερ αγαθός ων επιμελείται αυτών, ίν ευ πράττωσιν, ώσπερ νομεύς προβάτων δθεν καὶ "Ομηρος 2 τον 'Αγαμέμνονα ποιμένα λαών είπεν. Τοιαύτη δε καί ή πατρική, διαφέρει δὲ τῷ μεγέθει τῶν εὐεργετημάτων αΐτιος γάρ τοῦ είναι, δοκούντος μεγίστου, καὶ τροφής καὶ παιδείας καὶ τοῖς προγόνοις δὲ ταῦτα ἀπονέμεται* φύσει τε ἀρχικὸν πατὴρ υίῶν, καὶ πρόγονοι ἐκγόνων, καὶ βασιλεὺς βασιλευομένων. Ἐν ὑπεροχῆ δὲ al φιλίαι 3 βασιλεύς βασιλευομένων. αδται, διό καὶ τιμώνται οἱ γονείς. Καὶ τὸ δίκαιον δη έν τούτοις οὐ ταὐτὸ, ἀλλὰ τὸ κατ' ἀξίαν οὕτω γὰρ καὶ ή 4 φιλία. Καὶ ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναῖκα ἡ αὐτὴ φιλία καὶ έν ἀριστοκρατία· κατ' ἀρετὴν γὰρ, καὶ τῷ ἀμείνονι πλέον άγαθών, καὶ τὸ άρμόζον έκάστω οῦτω δὲ καὶ τὸ δίκαιον. 5 Η δε των άδελφων τη εταιρική εοικεν ίσοι γάρ καλ ήλικιωται, οί τοιούτοι δ' όμοπαθείς και όμοήθεις ώς επί τὸ πολύ. Εοικε δή ταύτη καὶ ή κατὰ τὴν τιμοκρατικήν. ίσοι γάρ οἱ πολίται βούλονται καὶ ἐπιεικείς εἶναι' ἐν μέρει δὴ τὸ ἄρχειν, καὶ έξ ἵσου· οὕτω δὴ καὶ ἡ **φιλία**. 6 Έν δὲ ταις παρεκβάσεσιν, ωσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἐπὶ μικρόν έστιν, ούτω καὶ ἡ φιλία έστὶ, καὶ ῆκιστα έν τῆ χειρίστη ' εν τυραννίδι γάρ οὐδεν ή μικρον φιλίας. 'Εν οις γάρ μηθέν κοινόν έστι τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀρχομένῳ, οὐδὲ φιλία οὐδὲ γὰρ δίκαιον άλλ οίον τεχνίτη πρὸς οργανον, καὶ ψυχῆ πρὸς σώμα, καὶ δεσπότη πρὸς δοῦλον' ώφελείται μέν γάρ πάντα ταῦτα ὑπὸ τῶν χρωμένων, φιλία δ' οὐκ ἔστι πρὸς τὰ ἄψυχα οὐδὲ δίκαιον.

οὐδὲ πρὸς ἔππον ἡ βοῦν, οὐδὲ πρὸς δοῦλον ἡ δοῦλος. Οὐδὲν γὰρ κοινόν ἐστιν' ὁ γὰρ δοῦλος ἔμψυχον ὅργανον, τὸ δ' ὅργανον ἄψυχος δοῦλος. Ἦ μὲν οὖν δοῦλος, οὐκ 7 ἔστι ψιλία πρὸς αὐτὸν, ἡ δ' ἄνθρωπος' δοκεῖ γὰρ εἶναί τι δίκαιον παντὶ ἀνθρώπω πρὸς πάντα τὸν δυνάμενον κοινωνῆσαι νόμου καὶ συνθήκης' καὶ ψιλίας δὴ, καθ' ὅσον ἄνθρωπος. Ἐπὶ μικρὸν δὴ καὶ ἐν ταῖς τυραννίσιν αἱ ψιλίαι καὶ τὸ δίκαιον, ἐν δὲ ταῖς δημοκρατίαις ἐπὶ

πλείστον' πολλά γάρ τὰ κοινά ίσοις οὖσιν.

Έν κοινωνία μέν οὖν πάσα φιλία ἐστὶν, καθάπερ εἶ-(12)14 οηται ἀφορίσειε δ' ἄν τις τήν τε συγγενικὴν καὶ τὴν έταιρικήν. Αί δέ πολιτικαί και φυλετικαί και συμπλοϊκαὶ, καὶ όσαι τοιαθται, κοινωνικαῖς ἐοίκασι μάλλον οἶον γάρ καθ' όμολογίαν τινά φαίνονται είναι. Είς ταύτας δέ τάξειεν αν τις καὶ την ξενικήν. Καὶ ή συγγενική δε φαί- 2 νεται πολυειδής είναι, ήρτησθαι δέ πάσα έκ της πατρικής οί γονείς μέν γάρ στέργουσι τὰ τέκνα ώς έαυτών τι οντα, τὰ δὲ τέκνα τοὺς γονείς ὡς ἀπ' ἐκείνων τι ὅντα. Μάλλον δ' Ισασιν οἱ γονεῖς τὰ έξ αὐτῶν, ἡ τὰ γεννηθέντα ότι έκ τούτων, και μάλλον συνφκείωται το άφ' οδ τώ γεννηθέντι, ή τὸ γενόμενον τῷ ποιήσαντι τὸ γὰρ ἐξ αἰτοῦ οἰκείον τῷ ἀφ' οὖ, οἶον όδοὺς ἡ θρίξ ἡ ότιοῦν τῷ έχοντι έκείνω δ' οὐθέν τὸ ἀφ' οῦ, ἡ ἡττον. Καὶ τῷ πλήθει δέ του χρόνου οί μέν γάρ εύθύς γενόμενα στέργουσιν, τὰ δὲ προελθόντα τοῖς χρόνοις τοὺς γονεῖς, σύνεσιν ή αισθησιν λαβόντα. Έκ τούτων δε δήλον και δι ά φιλουσι μάλλον αί μητέρες. Γονείς μέν ουν τέκνα φιλου- 3 σιν ως έαυτούς (τὰ γὰρ έξ αὐτων οἶον ετεροι αὐτοὶ τω κεχωρίσθαι), τέκνα δε γονείς ώς απ' εκείνων πεφυκότα, άδελφοι δ' άλλήλους τῷ ἐκ τῶν αὐτῶν πεφυκέναι ἡ γὰρ πρός έκείνα ταὐτότης άλλήλοις ταὐτοποιεί ὅθεν φασὶ

ταὐτὸν αἶμα καὶ ρίζαν καὶ τὰ τοιαῦτα. Είσι δή ταὐτό 4 πως καὶ ἐν διηρημένοις. Μέγα δὲ πρὸς φιλίαν καὶ τὸ σύντροφον καὶ τὸ καθ' ἡλικίαν' ἡλιξ γὰρ ਜλικα, καὶ οἰ συνήθεις έταιροι· διὸ καὶ ἡ άδελφική τῆ έταιρικῆ όμοιοῦ-'Ανεψιοί δε και οι λοιποί συγγενείς εκ τούτων συνφκείωνται τφ γάρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν είναι. Γίγνονται δ' οἱ μὲν οἰκειότεροι, οἱ δ' ἀλλοτριώτεροι, τῷ σύνεγγυς 5 ή πόρρω του άρχηγου είναι. Εστι δ' ή μεν προς γονείς φιλία τέκνοις, καὶ ἀνθρώποις πρὸς θεούς, ὡς πρὸς ἀγαθὸν καὶ ὑπερέχον εὖ γὰρ πεποιήκασι τὰ μέγιστα τοῦ γὰρ είναι και τραφήναι αίτιοι, και γενομένοις του παιδευθή-6 ναι. Έχει δε καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ χρήσιμον ή τοιαύτη φιλία μάλλον των όθνείων, σσφ και κοινότερος ό βίος αὐτοις έστίν. "Εστι δέ καὶ έν τη άδελφική άπερ καὶ έν τη έταιρική, και μάλλον έν τοις έπιεικέσι, και όλως έν τοις όμοίοις, όσφ ολκειότεροι καλ έκ γενετής υπάρχουσι στέργοντες άλλήλους, και δσφ όμοηθέστεροι οι έκ των αὐτών καὶ σύντροφοι καὶ παιδευθέντες όμοίως καὶ ή κατά τὸν 7 χρόνον δοκιμασία πλείστη και βεβαιοτάτη. 'Ανάλογον δε καὶ εν τοῖς λοιποῖς τῶν συγγενῶν τὰ φιλικά. 'Ανδρὶ δε και γυναικι φιλία δοκεί κατά φύσιν υπάρχειν άνθρωπος γάρ τη φύσει συνδυαστικόν μάλλον ή πολιτικόν, όσφ πρότερον καὶ ἀναγκαιότερον οἰκία πόλεως, καὶ τεκνοποιία κοινότερον τοις ζώοις. Τοις μέν οθν άλλοις έπλ τοσούτον ή κοινωνία έστιν, οί δ' άνθρωποι οὐ μόνον τῆς τεκνοποιίας χάριν συνοικούσιν, άλλα και των els τον βίον εὐθὺς γὰρ διήρηται τὰ ἔργα, καὶ ἔστιν ἔτερα ἀνδρός καὶ γυναικός. ἐπαρκοῦσιν οὖν ἀλλήλοις, εἰς τὸ κοινον τιθέντες τὰ ίδια. Διὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ χρήσιμον είναι δοκεί και το ήδυ έν ταύτη τη φιλία. Είη δ' αν και δι' αρετήν, εἰ ἐπιεικείς εἶεν' ἔστι γαρ ἐκατέρου ἀρετή, και

χαίροιεν ἃν τῷ τοιούτῳ. Σύνδεσμος δὲ τὰ τέκνα δοκεῖ εἶναι· διὸ θᾶττον οἱ ἄτεκνοι διαλύονται· τὰ γὰρ τέκνα κοινὸν ἀγαθὰν ἀμφοῖν, συνέχει δὲ τὸ κοινόν. Τὸ δὲ πῶς 8 συμβιωτέον ἀνδρὶ πρὸς γυναῖκα, καὶ ὅλως φίλῳ πρὸς φίλον, οὐδὲν ἔτερον φαίνεται ζητεῖσθαι ἡ πῶς δίκαιονοὐ γὰρ ταὐτὸν φαίνεται τῷ φίλῳ πρὸς τὸν φίλον, καὶ τὸν ὁθνεῖον, καὶ τὸν ἐταῖρον, καὶ τὸν συμφοιτητήν.

Τριττών δ' οὐσών φιλιών, καθάπερ έν άρχη είρηται, (13) 15 καὶ καθ' ἐκάστην τῶν μὲν ἐν Ισότητι φίλων ὅντων, τῶν δὲ καθ' ὑπεροχήν (καὶ γὰρ ὁμοίως ἀγαθοὶ φίλοι γίνονται καὶ ἀμείνων χείρονι, όμοίως δὲ καὶ ἡδείς, καὶ διὰ τὸ χρήσιμον, Ισάζοντες ταις ώφελείαις και διαφέροντες), τούς ίσους μέν κατ' Ισότητα δεί τῷ φιλείν καὶ τοίς λοιποίς lσάζειν, τούς δ' ανίσους τῷ ανάλογον ταις υπεροχαις αποδιδόναι. Γίγνεται δε τὰ εγκλήματα καὶ αὶ μεμψεις εν 2 τη κατά τὸ χρήσιμον φιλία ή μόνη, ή μάλιστα, εὐλόγως. Οἱ μέν γὰρ δι' ἀρετήν φίλοι ὅντες εὖ δρᾶν ἀλλήλους προθυμούνται· τούτα γάρ άρετης καὶ φιλίας. Πρός τουτο δ' άμιλλωμένων οὐκ ἔστιν ἐγκλήματα οὐδὲ μάχαι· τον γάρ φιλούντα και εὐ ποιούντα οὐδεις δυσχεραίνει, άλλ' έὰν ή χαρίεις, ἀμύνεται εὖ δρῶν. 'Ο δ' ὑπερβάλλων, τυγχάνων οδ έφίεται, οὐκ αν έγκαλοίη τῷ φίλω. έκάτερος γάρ τοῦ ἀγαθοῦ ἐφίεται. Οὐ πάνυ δ΄ οὐδ' ἐν 3 τοις δι' ήδουήν άμα γὰρ ἀμφοίν γίνεται οὐ δρέγονται, εί τῷ συνδιάγειν χαίρουσιν. Γελοίος δ' αν φαίνοιτο καὶ ό έγκαλών τῷ μὴ τέρποντι, έξὸν μὴ συνδιημερεύειν. Ἡ 4 δὲ διὰ τὸ χρήσιμον έγκληματική ἐπ' ἀφελεία γὰρ χρώμενοι άλλήλοις αξί του πλείονος δέονται, και έλαττον έχειν οιονται του προσήκοντος, και μέμφονται ότι ούχ όσων δέονται τοσούτων τυγχάνουσιν άξιοι όντες· οί δ' εὖ ποιούντες οὐ δύνανται ἐπαρκείν τοσαῦτα ὅσων οἰ

ταις άδεσπότοις των οικήσεων (ένταθθα γάρ πάντες έξ ἴσου), καὶ ἐν αἶς ἀσθενής ὁ ἄρχων, καὶ ἐκάστω ἐξουσία. Καθ' έκάστην δέ τῶν πολιτειῶν φιλία φαίνεται, ἐφ' όσον καὶ τὸ δίκαιον, βασιλεί μέν πρὸς τούς βασιλευομένους έν ὑπεροχή εὐεργεσίας εὐ γὰρ ποιεί τοὺς βασιλευομένους, είπερ αγαθός ων επιμελείται αὐτών, "ν' εὐ πράττωσιν, δισπερ νομεύς προβάτων δθεν καὶ "Ομηρος 2 τον Αγαμέμνονα ποιμένα λαών είπεν. Τοιαύτη δέ καὶ ή πατρική, διαφέρει δέ τῷ μεγέθει τῶν εὐεργετημάτων αίτιος γάρ τοῦ είναι, δοκούντος μεγίστου, καὶ τροφής καὶ παιδείας καὶ τοῖς προγόνοις δὲ ταῦτα ἀπονέμεται' φύσει τε άρχικον πατήρ υίων, καὶ πρόγονοι ἐκγόνων, καὶ 3 βασιλεύς βασιλευομένων. Έν ὑπεροχή δὲ αἱ φιλίαι αύται, διὸ καὶ τιμώνται οἱ γονείς. Καὶ τὸ δίκαιον δή ἐν τούτοις οὐ ταὐτὸ, ἀλλὰ τὸ κατ' ἀξίαν· οὕτω γὰρ καὶ ή 4 φιλία. Καὶ ἀνδρὸς δὲ πρὸς γυναϊκα ἡ αὐτή φιλία καὶ έν ἀριστοκρατία: κατ' ἀρετήν γάρ, καὶ τῷ ἀμείνονι πλέον άγαθον, καὶ τὸ άρμόζον ἐκάστως οῦτω δὲ καὶ τὸ δίκαιον. 5'H δε των άδελφων τη έταιρικη εοικεν του γάρ και ήλικιωται, οί τοιούτοι δ' όμοπαθείς και όμοήθεις ως έπι "Εοικε δή ταύτη καὶ ή κατά τήν τιμοκρατικήν. τὸ πολύ. ίσοι γάρ οἱ πολίται βούλονται καὶ ἐπιεικείς εἶναι' ἐν μέρει δή τὸ ἄρχειν, καὶ έξ ἴσου οῦτω δή καὶ ή φιλία. 6 Έν δὲ ταῖς παρεκβάσεσιν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἐπὶ μικρόν έστιν, ούτω καὶ ή φιλία έστὶ, καὶ ἥκιστα έν τῆ χειρίστη ' έν τυραννίδι γαρ οὐδεν ή μικρον φιλίας. 'Εν οίς γάρ μηδέν κοινόν έστι τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἀρχομένω, οὐδε φιλία οὐδε γὰρ δίκαιον ἀλλ' οἶον τεχνίτη πρὸς οργανον, καὶ ψυχή πρὸς σῶμα, καὶ δεσπότη πρὸς δοῦλον ωφελείται μέν γάρ πάντα ταῦτα ὑπὸ τῶν χρωμένων, φιλία δ' οὐκ ἔστι πρὸς τὰ ἄψυχα οὐδὲ δίκαιου. 'Αλλ'

οὐδὲ πρὸς ἵππον ή βοῦν, οὐδὲ πρὸς δοῦλον ή δοῦλος. Οὐδεν γάρ κοινόν έστιν' ό γάρ δοῦλος εμψυχον δργανον, τὸ δ' δργανον ἄψυχος δοῦλος. Η μέν ουν δοῦλος, οὐκ 7 έστι φιλία πρὸς αὐτὸν, ή δ' ἄνθρωπος δοκεί γὰρ είναί τι δίκαιον παντὶ ἀνθρώπφ πρός πάντα τὸν δυνάμενον κοινωνήσαι νόμου καὶ συνθήκης καὶ φιλίας δή, καθ δσον ἄνθρωπος. Έπὶ μικρὸν δὴ καὶ ἐν ταῖς τυραννίσιν αί φιλίαι και τὸ δίκαιον, ἐν δὲ ταις δημοκρατίαις ἐπὶ πλείστον πολλά γάρ τὰ κοινὰ ἴσοις οὖσιν.

Έν κοινωνία μέν ουν πάσα φιλία έστιν, καθάπερ εί- (12) 14 οηται άφορίσειε δ αν τις τήν τε συγγενικήν και τήν έταιρικήν. Αί δὲ πολιτικαὶ καὶ φυλετικαὶ καὶ συμπλοῖκαὶ, καὶ όσαι τοιαῦται, κοινωνικαῖς ἐοίκασι μάλλον οἶον γαρ καθ' δμολογίαν τινά φαίνονται είναι. Είς ταύτας δέ τάξειεν αν τις καὶ τὴν ξενικήν. Καὶ ή συγγενική δε φαί- 2 νεται πολυειδής είναι, ήρτησθαι δε πάσα έκ της πατρικης οί γονείς μέν γάρ στέργουσι τὰ τέκνα ώς έαυτών τι οντα, τὰ δὲ τέκνα τοὺς γονεῖς ὡς ἀπ' ἐκείνων τι οντα. Μάλλον δ' Ισασιν οἱ γονεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν, ἢ τὰ γεννηθέντα ότι έκ τούτων, και μάλλον συνφκείωται το άφ' ου τώ γεννηθέντι, ή τὸ γενόμενον τῷ ποιήσαντι· τὸ γὰρ έξ αὐτοῦ οἰκείον τῷ ἀφ' οδ, οἶον ὀδοὺς ή θρὶξ ή ότιοῦν τῷ έχοντι εκείνω δ' οὐθεν τὸ ἀφ' οῦ, ἡ ἡττον. Καὶ τῷ πλήθει δε του χρόνου οί μεν γαρ εύθυς γενόμενα στέργουσιν, τὰ δὲ προελθόντα τοῖς χρόνοις τοὺς γονεῖς, σύνεσιν ἡ αἴσθησιν λαβόντα. Ἐκ τούτων δὲ δῆλον καὶ δι' ἀ φιλουσι μάλλον αι μητέρες. Γονείς μεν ουν τέκνα φιλου- 3 σιν ως έαυτούς (τὰ γὰρ εξ αὐτων οίον ετεροι αὐτοὶ τῷ κεχωρίσθαι), τέκνα δε γονείς ως απ' εκείνων πεφυκότα, άδελφοί δ' άλλήλους τῷ ἐκ τῶν αὐτῶν πεφυκέναι' ἡ γὰρ πρός έκείνα ταὐτότης άλλήλοις ταὐτοποιεί όθεν φασί

ταὐτὸν αίμα καὶ ρίζαν καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰσὶ δὴ ταὐτό 4 πως καὶ ἐν διηρημένοις. Μέγα δὲ πρὸς φιλίαν καὶ τὸ σύντροφον καὶ τὸ καθ' ἡλικίαν' ἡλιξ γὰρ ἡλικα, καὶ οἱ συνήθεις έταιροι. διὸ καὶ ή άδελφική τη έταιρική όμοιου-'Ανεψιοί δέ και οί λοιποί συγγενείς έκ τούτων συνωκείωνται τῷ γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν είναι. Γίγνονται δ' οἱ μέν οἰκειότεροι, οἱ δ' ἀλλοτριώτεροι, τῷ σύνεγγυς 5 ή πόρρω του αρχηγου είναι. "Εστι δ' ή μεν προς γονείς φιλία τέκνοις, και ανθρώποις πρός θεούς, ώς πρός αγαθόν καὶ ὑπερέχου εὖ γὰρ πεποιήκασι τὰ μέγιστα τοῦ γὰρ είναι καὶ τραφήναι αίτιοι, καὶ γενομένοις τοῦ παιδευθή-6 ναι. "Εχει δέ καὶ τὸ ήδύ καὶ τὸ χρήσιμον ή τοιαύτη φιλία μάλλον των δθνείων, δσφ καὶ κοινότερος δ βίος αὐτοις έστίν. "Εστι δέ καὶ έν τη άδελφικη άπερ καὶ έν τη έταιρική, καὶ μάλλον έν τοις έπιεικέσι, καὶ όλως έν τοις όμοίοις, όσφ οἰκειότεροι καὶ ἐκ γενετής ὑπάρχουσι στέργοντες άλλήλους, και όσφ όμοηθέστεροι οἱ έκ τῶν αὐτῶν καὶ σύντροφοι καὶ παιδευθέντες όμοίως καὶ ή κατά τὸν γρόνον δοκιμασία πλείστη καὶ βεβαιστάτη. 'Ανάλογον 7 χρόνον δοκιμασία πλείστη καὶ βεβαιοτάτη. δέ καὶ έν τοῖς λοιποῖς τῶν συγγενῶν τὰ φιλικά. 'Ανδρὶ δέ και γυναικί φιλία δοκεί κατά φύσιν υπάρχειν άνθρωπος γάρ τη φύσει συνδυαστικόν μάλλον ή πολιτικόν, δσφ πρότερον και άναγκαιότερον οίκία πόλεως, και τεκνοποιία κοινότερον τοις ζώοις. Τοις μέν οὖν άλλοις ἐπὶ τοσούτον ή κοινωνία έστιν, οί δ' ἄνθρωποι οὐ μόνον τῆς τεκνοποιίας χάριν συνοικούσιν, άλλά καὶ τῶν εἰς τὸν βίον εὐθύς γὰρ διήρηται τὰ ἔργα, καὶ ἔστιν ἔτερα ἀνδρός καὶ γυναικός ἐπαρκοῦσιν οὖν ἀλλήλοις, εἰς τὸ κοινὸν τιθέντες τὰ ίδια. Διὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸ χρήσιμον είναι δοκεί και τὸ ήδὺ ἐν ταύτη τῆ φιλία. Εἴη δ' ἄν και δι' άρετήν, εί έπιεικείς είεν έστι γάρ έκατέρου άρετή, καί

χαίροιεν διν τῷ τοιούτῳ. Σύνδεσμος δὲ τὰ τέκνα δοκεῖ εἶναι διὸ θᾶττον οἱ ἄτεκνοι διαλύονται τὰ γὰρ τέκνα κοινὸν ἀγαθὸν ἀμφοῖν, συνέχει δὲ τὸ κοινόν. Τὸ δὲ πῶς 8 συμβιωτέον ἀνδρὶ πρὸς γυναῖκα, καὶ ὅλως φίλφ, πρὸς φίλον, οὐδὲν ἔτερον φαίνεται ζητεῖσθαι ἡ πῶς δίκαιον οἱ γὰρ ταὐτὸν φαίνεται τῷ φίλφ πρὸς τὸν φίλον, καὶ τὸν ὁθνεῖον, καὶ τὸν ἐταῖρον, καὶ τὸν συμφοιτητήν.

Τριττών δ' οὐσών φιλιών, καθάπερ έν άρχη είρηται, (13)15 καλ καθ' έκάστην των μέν έν Ισότητι φίλων δυτων, των δὲ καθ' ὑπεροχήν (καὶ γὰρ ὁμοίως ἀγαθοὶ φίλοι γίνονται καὶ ἀμείνων χείρονι, όμοίως δὲ καὶ ἡδεῖς, καὶ διὰ τὸ χρήσιμον, Ισάζοντες ταις ωφελείαις και διαφέροντες), τους Ισους μέν κατ' Ισότητα δεί τφ φιλείν και τοίς λοιποίς Ισάζειν, τούς δ' ανίσους τφ ανάλογον ταις ύπεροχαις άποδιδόναι. Γίγνεται δε τὰ εγκλήματα καὶ αὶ μέμψεις εν 2 τη κατά τὸ χρήσιμον φιλία ή μόνη, ή μάλιστα, εὐλόγως. Οἱ μὲν γὰρ δι' ἀρετήν φίλοι ὅντες εδ δρᾶν ἀλλήλους προθυμούνται τούτα γάρ άρετης καὶ φιλίας. Πρός τουτο δ' άμιλλωμένων οὐκ ἔστιν ἐγκλήματα οὐδὲ μάχαι· του γάρ φιλούντα και εθ ποιούντα ουδείς δυσχεραίνει, άλλ' έὰν 👸 χαρίεις, ἀμύνεται εὖ δρῶν. 'Ο δ' ὑπερβάλλων, τυγχάνων οδ έφίεται, οδκ αν έγκαλοίη τφ φίλφ. έκάτερος γάρ του άγαθου έφίεται. Οὐ πάνυ δ' οὐδ' έν 3 τοις δι' ήδονήν αμα γαρ αμφοίν γίνεται οδ δρέγονται, εί τῷ συνδιάγειν χαίρουσιν. Γελοίος δ' αν φαίνοιτο καὶ δ έγκαλων τῷ μὴ τέρποντι, έξὸν μὴ συνδιημερεύειν. 'Η 4 δε διά το χρήσιμον εγκληματική επ' ώφελεία γάρ χρώμενοι άλλήλοις αεί τοῦ πλείονος δέονται, καὶ έλαττον έχειν οίονται τοῦ προσήκοντος, καὶ μέμφονται ότι οὐχ οσων δέονται τοσούτων τυγχάνουσιν άξιοι όντες οί δ' εὖ ποιοῦντες οὐ δύνανται ἐπαρκεῖν τοσαῦτα ὅσων οἱ

5 πάσχοντες δέονται. "Εοικε δέ, καθάπερ τὸ δίκαιόν έστι διττόν, τὸ μέν ἄγραφον, τὸ δὲ κατὰ νόμον, καὶ τῆς κατά το χρήσιμον φιλίας ή μεν ήθική, ή δε νομική είναι. Γίγνεται οὖν τὰ ἐγκλήματα μάλισθ, ὅταν μὴ κατὰ τὴν 6 αὐτήν συναλλάξωσι καὶ διαλύωνται. "Εστι δή νομική μεν ή επί ρητοις, ή μεν πάμπαν άγοραία, εκ χειρός είς χείρα, ή δὲ έλευθεριωτέρα εἰς χρόνον, καθ' ὁμολογίαν δὲ τί αντί τίνος. Δήλον δ' έν ταύτη το οφείλημα κούκ άμφίλογον, φιλικήν δέ την αναβολην έχει διο παρ' ένίοις ούκ είσι τούτων δίκαι, άλλ' οιονται δείν στέργειν τούς 7 κατά πίστιν συναλλάξαντας. 'Η δ' ήθική οὐκ ἐπὶ ρητοίς, άλλ' ώς φίλω δωρείται ή ότιδήποτε άλλο. Κομίζεσθαι δε άξιοι το ίσον ή πλέον, ώς ου δεδωκώς, άλλα χρήσας. 8 Ούχ όμοίως δε συναλλάξας και διαλυόμενος εγκαλέσει. Τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ βούλεσθαι μὲν πάντας ή τοὺς πλείστους τὰ καλὰ, προαιρείσθαι δὲ τὰ ὡφελιμα. Καλὸν δε τὸ εὖ ποιείν μὴ ΐνα ἀντιπάθη, ἀφελιμον δε τὸ εὐερ-9 γετείσθαι. Δυναμένω δή ανταποδοτέον την αξίαν ων έπαθεν, καὶ έκόντι· ἄκοντα γὰρ φίλον οὐ ποιητέον. 'Ως δή διαμαρτόντα έν τῆ ἀρχῆ, καὶ εὖ παθόντα ὑφ' οὖ οὖκ έδει οὐ γὰρ ὑπὸ φίλου, οὐδὲ δι' αὐτὸ τοῦτο δρῶντος. καθάπερ οδυ έπὶ ρητοίς εὐεργετηθέντα διαλυτέου. Καὶ όμολογήσαι δ' αν δυνάμενος αποδώσειν αδυνατούντα δ' ούδ' ὁ δούς ήξίωσεν ἄν ἄστ' εὶ δυνατός, ἀποδοτέον. Έν ἀρχή δ' ἐπισκεπτέον ὑφ' οδ εὐεργετείται καὶ ἐπὶ τίνι, 10 οπως επὶ τούτοις ὑπομένη ἡ μή. ᾿Αμφισβήτησιν δ΄ έχει πότερα δεί τη του παθόντος ώφελεία μετρείν και πρὸς ταύτην ποιείσθαι την ἀνταπόδοσιν, ή τη τοῦ δράσαντος εὐεργεσία. Οἱ μὲν γὰρ παθόντες τοιαῦτά φασι λαβεῖν παρά των εθεργετών, ά μικρά ην έκείνοις, καὶ έξην παρ' έτέρων λαβείν, κατασμικρίζοντες οἱ δ' ἀνάπαλιν τὰ μέγιστα τῶν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἃ παρ' ἄλλων οὐκ ἦν, καὶ ἐν κινδύνοις ἢ τοιαύταις χρείαις. ' Αρ' οὖν διὰ μὲν τὸ χρή- 11 σιμον τῆς φιλίας οὔσης ἡ τοῦ παθόντος ὡφελεια μέτρον ἐστίν; οὖτος γὰρ ὁ δεόμενος, καὶ ἐπαρκεῖ αὐτῷ ὡς κομιούμενος τὴν ἴσην τοσαύτη οὖν γεγένηται ἡ ἐπικουρία ὅσον οὖτος ὡφεληται, καὶ ἀποδοτέον δἡ αὐτῷ ὅσον ἐπηύρατο, ἡ καὶ πλέον κάλλιον γάρ. 'Εν δὲ ταῖς κατ' ἀρετὴν ἐγκήματα μὲν οὐκ ἔστιν, μέτρῳ δ' ἔοικεν ἡ τοῦ δράσαντος προαίρεσις τῆς ἀρετῆς γὰρ καὶ τοῦ ἤθους ἐν τῆ προαιρέσει τὸ κύριον.

Διαφέρονται δέ καὶ έν ταις καθ' ὑπεροχὴν φιλίαις (14) 16 άξιοι γαρ έκατερος πλέον έχειν, όταν δε τούτο γίγνηται, διαλύεται ή φιλία. Οίεται γάρ ο τε βελτίων προσήκειν αὐτῷ πλέον ἔχειν τῷ γὰρ ἀγαθῷ νέμεσθαι πλέον ὁμοίως δέ και ό ώφελιμώτερος άχρειον γάρ όντα οῦ φασι δείν ίσον έχειν λειτουργίαν τε γάρ γίνεσθαι καὶ οὐ φιλίαν, εὶ μὴ κατ' ἀξίαν των ἔργων ἔσται τὰ ἐκ τῆς φιλίas οιονται γάρ, καθάπερ έν χρημάτων κοινωνία πλείον λαμβάνουσιν οἱ συμβαλλόμενοι πλείον, οὖτω δείν καὶ ἐν τη φιλία. 'Ο δ' ένδεης και ό χείρων ανάπαλιν φίλου γαρ αγαθού είναι τὸ έπαρκείν τοις ένδεέσιν τί γαρ, φασίν, όφελος σπουδαίω ή δυνάστη φίλον είναι, μηθέν γε μέλλοντα ἀπολαύειν; ἔοικε δὲ ἐκάτερος ὀρθῶς ἀξιοῦν, καὶ 2 δείν έκατέρω πλέον νέμειν έκ της φιλίας, οὐ τοῦ αὐτοῦ δέ, άλλα τῷ μέν ὑπερέχοντι τιμης, τῷ δ' ἐνδεεῖ κέρδους. της μέν γάρ άρετης και της εθεργεσίας ή τιμή γέρας, της δ' ένδείας έπικουρία το κέρδος. Οῦτω δ' έχειν τοῦτο καὶ 3 έν ταις πολιτείαις φαίνεται οὐ γὰρ τιμάται ὁ μηδέν αγαθόν τῷ κοινῷ πορίζων' τὸ κοινὸν γὰρ δίδοται τῷ τὸ κοινόν εὐεργετούντι, ή τιμή δέ κοινόν. Οὐ γὰρ ἔστιν ἄμα χρηματίζεσθαι από των κοινών και τιμασθαι. Έν πασι

γαρ το έλαττον ουδείς υπομένει τῷ δὴ περί χρήματα έλαττουμένω τιμήν άπονέμουσι καὶ τῷ δωροδόκω χρήματα' τὸ κατ' ἀξίαν γὰρ ἐπανισοῖ καὶ σώζει τὴν φιλίαν, καθάπερ είρηται. Ούτω δή και τοις ανίσοις όμιλητέον, καὶ τῷ εἰς χρήματα ἀφελουμένο ἡ εἰς ἀρετὴν τιμὴν ἀνταποδοτέον, ανταποδιδόντα τὸ ένδεχόμενον. Τὸ δυνατὸν 4 γὰρ ἡ φιλία ἐπιζητεῖ, οὐ τὸ κατ' ἀξίαν οὐδὲ γὰρ ἔστιν έν πασι, καθάπερ έν ταις πρός τους θεούς τιμαις και τοὺς γονεῖς· οὐδεὶς γὰρ ἄν ποτε τὴν ἀξίαν ἀποδοίη, εἰς δύναμιν δὲ ὁ θεραπεύων ἐπιεικὴς εἶναι δοκεῖ. Διὸ κᾶν δόξειεν οὐκ έξείναι υἱῷ πατέρα ἀπείπασθαι, πατρὶ δ' υίον οφείλοντα γαρ αποδοτέον ούθεν δε ποιήσας αξιον τῶν ὑπηργμένων δέδρακεν, ὥστ' ἀεὶ ὀφείλει. Οἶς δ' ὀφείλεται, ἐξουσία ἀφείναι καὶ τῷ πατρὶ δή. "Αμα δ' ίσως οὐδείς ποτ' αν αποστήναι δοκεί μη ὑπερβάλλοντος μοχθηρία' χωρίε γάρ της φυσικής φιλίας την έπικουρίαν ἀνθρωπικὸν μὴ διωθεῖσθαι. Τῷ δὲ φευκτὸν, ἡ οὐ σπουδαστὸν τὸ ἐπαρκεῖν, μοχθηρῷ ὅντι· εὖ πάσχειν γὰρ οἱ πολλοὶ βούλονται, τὸ δὲ ποιεῖν φεύγουσιν ὡς ἀλυσιτελές. Περί μεν ούν τούτων έπὶ τοσούτον εἰρήσθω.

I.

1 Έν πάσαις δὲ ταῖς ἀνομοιοειδέσι φιλίαις τὸ ἀνάλογον Ισάζει καὶ σώζει τὴν φιλίαν, καθάπερ εἴρηται, οἶον καὶ ἐν τῆ πολιτικῆ, τῷ σκυτοτόμῳ ἀντὶ τῶν ὑποδημάτων ἀμοιβὴ 2 γίνεται κατ' ἀξίαν, καὶ τῷ ὑφάντη καὶ τοῖς λοιποῖς. Ἐνταῦθα μὲν οὖν πεπόρισται κοινὸν μέτρον τὸ νόμισμα, καὶ

πρός τούτο δή πάντα αναφέρεται, καὶ τούτω μετρείται* έν δέ τῆ έρωτική ένίστε μέν ὁ έραστής έγκαλεί, ὅτι ὑπερφιλών ούκ άντιφιλείται, ούθεν έχων φιλητόν, εί ούτως έτυχεν, πολλάκις δ' ό έρώμενος, ότι πρότερον έπαγγελλόμενος πάντα νῦν οὐθεν ἐπιτελεῖ. Συμβαίνει δε τὰ τοι- 3 αῦτα, ἐπειδὰν ὁ μὲν δι' ἡδονὴν τὸν ἐρώμενον φιλη, ὁ δὲ διά το χρήσιμον τον έραστήν, ταῦτα δε μή ἀμφοῖν ὑπάρχη. Διὰ ταῦτα γὰρ τῆς φιλίας οῦσης διάλυσις γίνεται, έπειδαν μή γίνηται ων ένεκα έφίλουν ου γαρ αυτούς έστεργον, άλλά τὰ ὑπάρχοντα, οὐ μόνιμα ὄντα· διὸ τοιαῦται καὶ αἱ φιλίαι. Ἡ δὲ τῶν ἡθῶν καθ' αὐτὴν οὖσα μένει, καθάπερ είρηται. Διαφέρονται δέ καὶ ὅταν ἔτερα γίγνη- 4 ται αὐτοίς καὶ μὴ ὧν ὀρέγονται ὅμοιον γὰρ τῷ μηθέν γίγνεσθαι, όταν ου εφίεται μή τυγχάνη, οδον και τώ κιθαρωδώ ὁ έπαγγελλόμενος, καὶ ὅσω ἄμεινον ἄσειεν, τοσούτω πλείω είς εω δ' απαιτούντι τας ύποσχέσεις, ανθ' ήδονης ήδονην ἀποδεδωκέναι έφη. Εί μεν οὖν έκάτερος τοῦτο έβούλετο, Ικανῶς ἄν είχεν εἰ δ' ὁ μὲν τέρψιν, ὁ δε κέρδος, καὶ ὁ μεν ἔχει, ὁ δε μή, οὐκ ἄν είη τὸ κατὰ τήν κοινωνίαν καλώς. ων γάρ δεόμενος τυγχάνει, τούτοις καὶ προσέχει, κάκείνου γε χάριν ταῦτα δώσει. Τὴν ἀξίαν 5 δε ποτέρου τάξαι έστι, τοῦ προϊεμένου ή τοῦ προλαβόντος; ό γὰρ προϊέμενος ἔοικ ἐπιτρέπειν ἐκείνω. "Οπερ φασί καὶ Πρωταγόραν ποιείν· ὅτε γὰρ διδάξειεν άδήποτε, τιμήσαι τὸν μαθόντα ἐκέλευεν ὅσου δοκεῖ ἄξια ἐπίστασθαι, καὶ ἐλάμβανε τοσοῦτον. Έν τοῖς τοιούτοις 6 δ' ἐνίοις ἀρέσκει τὸ "μισθὸς δ' ἀνδρί." Οἱ δὲ προλαβόντες το άργύριον, είτα μηθέν ποιούντες ων έφασαν, διά τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἐπαγγελιῶν, εἰκότως ἐν ἐγκλήμασι γίνονται οὐ γὰρ ἐπιτελοῦσιν ἃ ὡμολόγησαν. Τοῦ- 7 το δ' ίσως ποιείν οἱ σοφισταὶ ἀναγκάζονται διὰ τὸ μηθένα

αν δούναι αργύριον ων επίστανται. Οδτοι μέν οδν ων έλαβον τον μισθον, μή ποιούντες είκότως έν έγκλήμασίν είσιν έν οίς δε μη γίγνεται διομολογία της υπουργίας, οί μέν δι' αύτους προϊέμενοι εξρηται ότι ανέγκλητοι τοιαύτη γάρ ή κατ' άρετην φιλία. Την άμοιβήν τε ποιητέον κατά την προαίρεσιν αυτη γάρ του φίλου και της άρετης. Ούτω δ' ἔοικε καὶ τοῖς φιλοσοφίας κοινωνήσασιν ου γάρ πρός χρήμαθ' ή άξία μετρείται, τιμή τ' Ισόρροπος ούκ αν γένοιτο, άλλ' ίσως Ικανόν, καθάπερ καὶ πρός 8 θεούς και πρός γονείς, το ενδεχύμενον. Μή τοιαύτης δ' ούσης της δόσεως άλλ' ἐπί τινι, μάλισκα μὲν ίσως δεῖ την ανταπόδοσιν γίγνεσθαι δοκούσαν αμφούν κατ' αξίαν είναι, εί δε τουτο μή συμβαίνοι, ου μόνον αναγκαίον δόξειεν αν του προέχοντα τάττειν, άλλα και δίκαιονόσον γαρ ούτος ώφελήθη, η ανθ' όσου την ήδονην είλετ' αν, τοσούτον αντιλαβών εξει την παρά τούτου αξίαν καί 9 γαρ έν τοις ωνίοις ουτω φαίνεται γινόμενον ένιαχου τ είσι νόμοι των έκουσίων συμβολαίων δίκας μη είναι ώς δέον, φ επίστευσε, διαλυθήναι πρός τοῦτον καθάπερ έκοινώνησεν. 🗘 γὰρ ἐπετράφθη, τοῦτον οἵεται δικαιότερον είναι τάξαι τοῦ ἐπιτρέψαντος. Τὰ πολλά γάρ οὐ τοῦ ἴσου τιμώσιν οἱ ἔχοντες καὶ οἱ βουλόμενοι λαβείν τὰ γὰρ οἰκεῖα καὶ ὁ διδόασιν ἐκάστοις φαίνεται πολλοῦ άξια. 'Αλλ' όμως ή άμοιβή γίνεται πρός τοσούτον όσον αν τάττωσιν οί λαβόντες. Δεί δ' ίσως οὐ τοσούτου τιμαν όσου έχοντι φαίνεται άξιον, άλλ' όσου πρίν έχειν ἐτίμα.

2 `Απορίαν δ' ἔχει καὶ τὰ τοιάδε, οἷον πότερα δεῖ πάντα τῷ πατρὶ ἀπονέμειν καὶ πείθεσθαι, ἢ κάμνοντα μὲν ἰατρῷ πειστέον, στρατηγὸν δὲ χειροτονητέον τὸν πολεμικόν ὁμοίως δὲ φίλῳ μᾶλλον ἢ σπουδαίῳ ὑπηρετητέου, καὶ

εὐεργέτη ἀνταποδοτέον χάριν μᾶλλον ἡ έταίρφ δοτέον, έὰν ἀμφοῖν μὴ ἐνδέχηται. Αρ' οὖν πάντα τὰ τοιαῦτα 2 άκριβώς μέν διορίσαι οὐ ράδιον; πολλάς γάρ καὶ παντοίας έχει διαφοράς καὶ μεγέθει καὶ μικρότητι καὶ τῷ καλῷ καὶ ἀναγκαίφ. "Ότι δ' οὐ πάντα τῷ αὐτῷ ἀποδοτέον, οὐκ 3 άδηλον. Καὶ τὰς μέν εὐεργεσίας ἀνταποδοτέον ὡς ἐπὶ τὸ πολύ μάλλον ή χαριστέον έταίροις, καὶ ώσπερ δάνειον, φ οφείλει αποδοτέον μαλλον ή έταίρω δοτέον. "Ισως δ' 4 οὐδὲ τοῦτ' ἀεὶ, οἶον τῷ λυτρωθέντι παρὰ ληστῶν πότερον τον λυσάμενον αντιλυτρωτέον, καν δστισούν ή, ή και μή έαλωκότι απαιτούντι δε αποδοτέον, ή τον πατέρα λυτρωτέον; δόξειε γαρ αν καὶ έαυτοῦ μαλλον τον πατέρα. Όπερ οὖν εἴρηται, καθόλου μέν τὸ ὀφείλημα ἀποδοτέον, 5 έὰν δ' ὑπερτείνη ἡ δόσις τῷ καλῷ ἡ τῷ ἀναγκαίφ, πρὸς ταῦτ' ἀποκλιτέον ἐνίστε γὰρ οὐδ' ἐστὶν ἴσον τὸ τὴν προϋπαρχήν ἀμείψασθαι, ἐπειδὰν ὁ μὲν σπουδαίον είδὼς εὖ ποιήση, τῷ δὲ ἡ ἀνταπόδοσις γίγνηται, ὅν οἵεται μοχθηρον είναι. Οὐδε γάρ τῷ δανείσαντι ενίστε ἀντιδανειστέον ὁ μέν γὰρ ολόμενος κομιείσθαι έδάνεισεν έπιεικεί όντι, ό δ' οὐκ ἐλπίζει κομιείσθαι παρά πονηρού. Είτε τοίνυν τη άληθεία ούτως έχει, οὐκ ἴσον τὸ ἀξίωμα' είτ' έχει μέν μή ούτως, οιονται δέ, ούκ αν δόξαιεν άτοπα ποιείν. "Οπερ οὖν πολλάκις εἴρηται, οἱ περὶ τὰ πάθη 6 καὶ τὰς πράξεις λόγοι όμοίως ἔχουσι τὸ ώρισμένον τοῖς περί α είσιν. "Οτι μέν ούν οὐ ταὐτὰ πασιν αποδοτέον, οὐδὲ τῷ πατρὶ πάντα, καθάπερ οὐδὲ τῷ Διὶ θύεται, οὐκ άδηλον έπει δ' έτερα γονεύσι και άδελφοις και έται-7 ροις και εὐεργέταις, έκαστοις τὰ οἰκεία και τὰ άρμόττοντα απονεμητέον. Ούτω δέ και ποιείν φαίνονται είς γάμους μέν γάρ καλούσι τούς συγγενείς τούτοις γάρ κοινόν το γένος και αι πεοί τουτο δή πράξεις και είς

τὰ κήδη δὲ μάλιστ' οιονται δείν τούς συγγενείς ἀπαν-8 τῶν διὰ ταὐτό. Δόξειε δ' ἀν τροφῆς μεν γονεῦσι δεῖν μάλιστ' ἐπαρκεῖν, ὡς ὀφείλοντας, καὶ τοῖς αἰτίοις τοῦ είναι κάλλιον ου ή έαυτοις είς ταυτ' έπαρκείν. Καὶ τιμήν δὲ γονεῦσι καθάπερ θεοῖς, οὐ πᾶσαν δέ. Οὐδὲ γὰρ την αὐτην πατρί καὶ μητρί οὐδ' αὖ την τοῦ σοφοῦ ή τοῦ στρατηγού, άλλα την πατρικήν, όμοίως δε και την μητ-9 ρικήν. Καὶ παυτὶ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ τιμὴν τὴν καθ ήλικίαν, ὑπαναστάσει καὶ κατακλίσει καὶ τοῖς τοιούτοις. Πρός έταίρους δ' αδ καὶ άδελφούς παρρησίαν καὶ άπάντων κοινότητα. Καὶ συγγενέσι δή καὶ φυλέταις καὶ πολίταις και τοις λοιποις απασιν άει πειρατέον το οίκειον άπονέμειν, καὶ συγκρίνειν τὰ έκάστοις ὑπάρχοντα κατ' 10 οἰκειότητα καὶ ἀρετήν ἡ χρῆσιν. Τῶν μέν οὖν ὁμογενῶν ἐάων ἡ κρίσις, τῶν δὲ διαφερόντων ἐργωδεστέρα. Οὐ μὴν διά γε τοῦτο ἀποστατέον, ἀλλ' ὡς ἄν ἐνδέχη-

ται, ούτω διοριστέον.

"Εχει δ' απορίαν καὶ περὶ τοῦ διαλύεσθαι τὰς φιλίας ή μή πρός τους μή διαμένοντας. *Η πρός μέν τους διά τὸ χρήσιμον ή τὸ ἡδὺ φίλους ὅντας, ὅταν μηκέτι ταῦτ΄ έχωσιν, οὐδεν ἄτοπον διαλύεσθαι; εκείνων γάρ ήσαν φίλοι ων ἀπολιπόντων εύλογον τὸ μή φιλείν. 'Еукаλέσειε δ' αν τις, εὶ διὰ τὸ χρήσιμον ἡ τὸ ἡδὸ ἀγαπῶν προσεποιείτο διά τὸ ήθος ὅπερ γὰρ ἐν ἀρχή εἰπομεν, πλεισται διαφοραί γίγνονται τοις φίλοις, ὅταν μὴ 2 ὁμοίως οιωνται καὶ ὧσι φίλοι. "Όταν μὲν οὖν διαψευσθή τις καὶ ὑπολάβη φιλεῖσθαι διὰ τὸ ἦθος, μηθέν τοιοῦτον ἐκείνου πράττοντος, ἐαυτὸν αἰτιῶτ' ἄν' ὅταν δ' ύπὸ τῆς ἐκείνου προσποιήσεως ἀπατηθή, δίκαιον ἐγκαλείν τω απατήσαντι, και μάλλον ή τοις το νόμισμα κιβ-3 δηλεύουσιν, όσφ περί τιμιώτερον ή κακουργία. Έλν

δ' ἀποδέχηται ως ἀγαθον, γένηται δε μοχθηρος καὶ δοκή, ἄρ' ἔτι φιλητέον; ἡ οὐ δυνατόν, είπερ μὴ πᾶν φιλητόν, άλλα ταγαθών; ούτε δε φιλητέον πονηρών ούτε δεί· φιλοπόνηρον γὰρ οὐ χρὴ εἶναι, οὐδ' ὁμοιοῦσθαι φαύλφ' εἴρηται δ' ὅτι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίφ φίλον. ᾿Αρ' οὖν εὐθὺς διαλυτέον; ἡ οὐ πᾶσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀνιάτοις κατά την μοχθηρίαν; ἐπανόρθωσιν δ' ἔχουσι μᾶλλον βοηθητέον εἰς τὸ ήθος ἡ τὴν οὐσίαν, ὅσω βέλτιον καὶ τῆς φιλίας οἰκειότερον. Δόξειε δ' αν ὁ διαλυύμενος οὐδεν ἄτοπον ποιείν οὐ γὰρ τῷ τοιούτῷ φίλος ἦν ἀλλοιωθέντα οὐν ἀδυνατῶν ἀνασῶσαι ἀφίσταται. Εἰ δ' 4 ό μέν διαμένοι, ό δ' έπιεικέστερος γένοιτο και πολύ διαλλάττοι τη άρετη, άρα χρηστέον φίλω, η ούκ ένδέχεται; έν μεγάλη δὲ διαστάσει μάλιστα δήλον γίνεται, οίον έν ταις παιδικαις φιλίαις. εί γαρ ὁ μέν διαμένοι την διάνοιαν παίς, ὁ δ' ἀνὴρ είη οίος κράτιστος, πῶς ἄν είεν φίλοι, μήτ' ἀρεσκόμενοι τοις αὐτοις, μήτε χαίροντες καὶ λυπούμενοι; οὐδε γὰρ περὶ ἀλλήλους ταῦθ' ὑπάρξει αὐτοῖς, ἄνευ δὲ τούτων οὐκ ἦν φίλους είναι. συμβιούν γάρ ούχ οίόν τε. Είρηται δέ περὶ τοίτων. 'Αρ' 5 ούν οὐθεν ἀλλοιότερον πρὸς αὐτὸν έκτέον ἡ εἰ μὴ έγεγόνει φίλος μηδέποτε; ή δεί μνείαν έχειν της γενομένης συνηθείας, και καθάπερ φίλοις μάλλον ή όθνείοις ολόμεθα δείν χαρίζεσθαι, ούτω καὶ τοίς γενομένοις άπονεμητέον τι δια την προγεγενημένην φιλίαν, όταν μη δι' ύπερβολήν μοχθηρίας ή διάλυσις γένηται;

Τὰ φιλικὰ δὲ τὰ πρὸς τοὺς φίλους, καὶ οἶς αἰ φιλίαι 4 ὁρίζονται, ἔοικεν ἐκ τῶν πρὸς ἐαυτὸν ἐληλυθέναι. Τιθέασι γὰρ φίλον τὸν βουλόμενον καὶ πράττοντα τὰγαθὰ ἢ τὰ φαινόμενα ἐκείνου ἔνεκα, ἢ τὸν βουλόμενον εἶναι καὶ ζῆν τὸν φίλον αὐτοῦ χάριν ὅπερ αὶ μητέρες πρὸς

τὰ τέκνα πεπόνθασι, καὶ τῶν φίλων οι προσκεκρουκότες. Οἱ δὲ τὸν συνδιάγοντα καὶ ταὐτὰ αἰρούμενον, ή τὸν συναλγούντα καὶ συγχαίροντα τῷ φίλφ· μάλιστα δὲ καὶ τοῦτο περί τὰς μητέρας συμβαίνει. Τούτων δέ τινι καί 2 τὴν φιλίαν ὁρίζονται. Πρὸς ἐαυτὸν δὲ τούτων ἔκαστον τῷ έπιεικει ὑπάρχει, τοις δε λοιποις, ή τοιούτοι ὑπολαμβάνουσιν είναι. "Εοικε γάρ, καθύπερ είρηται, μέτρον 3 έκάστω ή άρετη και ό σπουδαίος είναι. Ούτος γάρ όμογνωμονεί έαυτφ, καὶ τῶν αὐτῶν ὀρέγεται κατὰ πᾶσαν την ψυχήν, και βούλεται δη έαυτφ τάγαθά και τά φαινόμενα καὶ πράττει (τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ τἀγαθὸν διαπονείν) καὶ έαυτοῦ ενεκα τοῦ γὰρ διανοητικοῦ χάριν, ὅπερ έκαστος είναι δοκεί. Καὶ ζην δὲ βούλεται έαυτὸν καὶ σώζεσθαι, καὶ μάλιστα τοῦτο ῷ Φρονεί· ἀγαθὸν γὰρ τῷ 4 σπουδαίφ τὸ είναι. "Εκαστος δ' έαυτφ βούλεται τάγαθα, γενόμενος δ' άλλος οὐδείς αίρείται πάντ' έχειν έκείνο τὸ γενόμενον έχει γὰρ καὶ νῦν ὁ θεὸς τὰγαθὸν, ἀλλ' ὧν ο τι ποτ' έστίν. Δόξειε δ' αν το νοοῦν εκαστος είναι, ή 5 μάλιστα. Συνδιάγειν τε ο τοιούτος έαυτφ βούλεται ήδέως γάρ αὐτὸ ποιεί: τῶν τε γάρ πεπραγμένων ἐπιτερπείς αί μνημαι, και των μελλόντων έλπίδες άγαθαί αι τοιαυται δ' ήδείαι. Καὶ θεωρημάτων δ' εὐπορεί τῆ διανοία, συναλγεί τε και συνήδεται μάλισθ έαυτφ πάντοτε γάρ έστι τὸ αὐτὸ λυπηρόν τε καὶ ἡδύ, καὶ οὐκ άλλος άλλο αμεταμέλητος γαρ ώς είπειν. Τφ δή πρός αύτον μέν έκαστα τούτων υπάρχειν τῷ ἐπιεικεῖ, πρὸς δὲ τὸν φίλον έχειν ώσπερ πρός έαυτόν (έστι γάρ ό φίλος άλλος αὐτὸς), καὶ ἡ φιλία τούτων είναι τι δοκεῖ, καὶ φίλοι οίς (ταῦθ΄ ὑπάρχει. Πρὸς αὐτὸν δὲ πότερον ἔστιν ἡ υὐκ έστι φιλία, αφείσθω επί του παρόντος δύξειε δ' αν ταύτη ειναι φιλία, ή έστι δύο ή πλείω έκ των είρημένων,

καὶ ὅτι ἡ ὑπερβολὴ τῆς φιλίας τῆ πρὸς αὐτὸν ὁμοιοῦται. Φαίνεται δὲ τὰ εἰρημένα καὶ τοῖς πολλοῖς ὑπάρχειν, καί-7 περ οὖσι φαύλοις. "Αρ' οὖν ή ἀρέσκουσιν έαυτοῖς καὶ ύπολαμβάνουσιν έπιεικείς είναι, ταύτη μετέχουσιν αὐτῶν ; ἐπεὶ τῶν γε κομιδῆ φαύλων καὶ ἀνοσιουργῶν οὐ-θενὶ ταῦθ' ὑπάρχει, ἀλλ' οὐδὲ φαίνεται. Σχεδὸν δὲ 8 οὐδὲ τοῖς φαύλοις διαφέρονται γὰρ έαυτοῖς, καὶ ἐτέρων μέν ἐπιθυμοῦσιν, ἄλλα δέ βούλονται, οίον οἱ ἀκρατείς* αίροῦνται γάρ ἀντὶ τῶν δοκούντων ἐαυτοίς ἀγαθῶν είναι τὰ ἡδέα βλαβερὰ ὅντα οἱ δ΄ αὖ διὰ δειλίαν καὶ ἀργίαν άφιστανται του πράττειν α οιονται έαυτοις βέλτιστα είναι οίς δὲ πολλά καὶ δεινά πέπρακται διά την μοχθηρίαν, μισοῦσί τε καὶ φεύγουσι τὸ ζην καὶ ἀναιροῦσιν έαυτούς. Ζητοῦσί τε οἱ μοχθηροὶ μεθ ων συνδιημερεύ- 9 σουσιν, έαυτούς δε φεύγουσιν άναμιμνήσκονται γάρ πολλών και δυσχερών, και τοιαύθ' έτερα έλπίζουσι, καθ' έαυτούς όντες, μεθ' έτερων δ' όντες έπιλανθάνονται. Οὐθέν τε φιλητον έχοντες οὐθέν φιλικόν πάσχουσι πρός έαυτούς. Οὐδὲ δή συγχαίρουσιν οὐδὲ συναλγούσιν οἰ τοιούτοι έαυτοίς στασιάζει γάρ αὐτῶν ή ψυχή, καὶ τὸ μέν διά μοχθηρίαν άλγει άπεχόμενον τινών, τὸ δ' ήδεται, καὶ τὸ μέν δεῦρο, τὸ δ' ἐκείσε ἔλκει ὥσπερ διασπώντα. Εί δε μή οιόν τε άμα λυπείσθαι και ήδεσθαι, άλλα μετά 10 μικρόν γε λυπείται ότι ήσθη, και ούκ αν έβούλετο ήδέα ταῦτα γενέσθαι αὐτῷ' μεταμελείας γὰρ οἱ φαῦλοι γέμουσιν. Οὐ δὴ φαίνεται ὁ φαῦλος οὐδὲ πρὸς ἐαυτὸν φιλικῶς διακείσθαι διὰ τὸ μηδέν ἔχειν φιλητόν. Εί δή τὸ ούτως έχειν λίαν έστιν άθλιον, φευκτέον την μοχθηρίαν διατεταμένως και πειρατέον έπιεική είναι ούτω γάρ και προς έαυτον φιλικώς αν έχοι και έτέρω φίλος γένοιτο. Ή δ' εύνοια φιλία μεν έοικεν, ου μήν έστι γε φιλία 5

γίνεται γὰρ εὕνοια καὶ πρὸς ἀγνῶτας καὶ λανθάνουσα, φιλία δ' οῦ. Καὶ πρότερον δὲ ταῦτ' εἴρηται. 'Αλλ' οὐδὲ φίλησίς ἐστιν' οὐ γὰρ ἔχει διάτασιν οὐδ' ὅρεξιν, 2 τη φιλήσει δέ ταῦτ' ἀκολουθεί. Καὶ ἡ μέν φίλησις μετὰ συνηθείας, ή δ' εύνοια καὶ έκ προσπαίου, οίον καὶ περὶ τούς αγωνιστάς συμβαίνει εύνοι γάρ αὐτοῖς γίνονται καὶ συνθέλουσιν, συμπράξαιεν δ' αν οὐθέν ὅπερ γὰρ εἶπομιν, προσπαίως εδνοι γίνονται καὶ ἐπιπολαίως στέργου-3 σιν. "Εοικε δή άρχη φιλίας είναι, ώσπερ του έραν, ή δια της όψεως ήδονή· μη γάρ προησθείς τη ίδεα οὐθείς έρα, ό δε χαίρων τῷ είδει οὐθεν μᾶλλον ερά, άλλ' ὅταν καὶ απόντα ποθή καὶ της παρουσίας ἐπιθυμή. Ούτω δή καὶ φίλους ούχ οιόν τ' είναι μή εύνους γενομένους, οί δ' εύνοι ούθεν μάλλον φιλούσιν βούλονται γάρ μόνον τάγαθά οίς είσιν εύνοι, συμπράξαιεν δ' αν οὐθεν, οὐδ' όχληθείεν ύπερ αὐτῶν. Διὸ μεταφέρων φαίη τις ἄν αὐτὴν άργὴν είναι φιλίαν, χρονιζομένην δέ και είς συνήθειαν άφικνουμένην γίνεσθαι φιλίαν, οὐ τὴν διὰ τὸ χρήσιμον οὐδὲ τὴν διὰ τὸ ἡδύ οὐδὲ γὰρ εῦνοια ἐπὶ τούτοις γίνεται. Ο μὲν γαρ ευεργετηθείς ανθ' ων πέπονθεν απονέμει την ευνοιαν, τὰ δίκαια δρών ὁ δὲ βουλόμενός τιν εὐπραγείν, ελπίδα έχων ευπορίας δι έκείνου, ουκ έοικ εύνους έκείνω είναι, άλλα μαλλον έαυτώ, καθάπερ οὐδε φίλος, εὶ θεραπεύει 4 αὐτὸν διά τινα χρησιν. "Ολως δ' ή εὕνοια δι' ἀρετὴν καὶ έπιείκειάν τινα γίνεται, όταν τω φανή καλός τις ή άνδρείος ή τι τοιούτον, καθάπερ και έπι των αγωνιστών είπομεν.

Φιλικὸν δὲ καὶ ἡ ὁμόνοια φαίνεται· διόπερ οὐκ ἔστιν ὁμοδοξία· τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ἀγνοοῦσιν ἀλλήλους ὑπάρξειεν ἄν. Οὐδὲ τοὺς περὶ ὁτουοῦν ὁμογνωμονοῦντας ὁμονοεῖν φασὶν, οἶον τοὺς περὶ τῶν οἰρανίων (οὐ γὰρ φιλι-

κόν τὸ περί τούτων όμονοείν), ἀλλὰ τὰς πόλεις όμονοείν φασίν, όταν περί των συμφερόντων όμογνωμονώσι καί ταὐτὰ προαιρῶνται καὶ πράττωσι τὰ κοινή δόξαντα. Περὶ 2 τὰ πρακτὰ δὴ ὁμονοοῦσιν, καὶ τούτων περὶ τὰ ἐν μεγέθει καὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἀμφοῖν ὑπάρχειν ἡ πᾶσιν, οἶον αὶ πόλεις, όταν πασι δοκή τὰς ἀρχὰς αίρετὰς είναι, ή συμμαχείν Λακεδαιμονίοις, ή ἄρχειν Πιττακόν, ὅτε καὶ αὐτός ήθελεν. "Όταν δ' έκάτερος έαυτὸν βούληται, ώσπερ οί έν ταις Φοινίσσαις, στασιάζουσιν· οὐ γάρ ἐσθ' ὁμονοείν τὸ αὐτὸ ἐκάτερον ἐννοεῖν ὁδήποτε, ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ, οίον όταν καὶ ὁ δήμος καὶ οἱ ἐπιεικείς τοὺς ἀρίστους ἄρχειν ούτω γάρ πάσι γίγνεται οδ έφίενται. Πολιτική δέ φιλία φαίνεται ή δμόνοια, καθάπερ και λέγεται περί τὰ συμφέροντα γάρ έστι καὶ τὰ εἰς τὸν βίον ἀνήκοντα. "Εστι δ' ή τοιαύτη όμόνοια έν τοις επιεικέσιν ούτοι γάρ 3 καὶ έαυτοις όμονουῦσι καὶ ἀλλήλοις, έπὶ τῶν αὐτῶν ὅντες ώς είπειν των τοιούτων γάρ μένει τὰ βουλήματα καὶ οὐ μεταρρεί ωσπερ Εύριπος, βούλονταί τε τὰ δίκαια καὶ τὰ συμφέροντα, τούτων δὲ καὶ κοινῆ ἐφίενται. Τοὺς δὲ 4 φαύλους ούχ οίόν τε όμονοείν πλήν έπὶ μικρόν, καθάπερ καὶ φίλους είναι, πλεονεξίας έφιεμένους έν τοις ωφελίμοις, έν δε τοις πόνοις και ταις λειτουργίαις έλλειποντας. έαυτῷ δ' έκαστος βουλόμενος ταῦτα τὸν πέλας έξετάζει καὶ κωλύει μή γάρ τηρούντων τὸ κοινὸν ἀπολλυται. Συμβαίνει ούν αὐτοῖς στασιάζειν, ἀλλήλους μέν ἐπαναγκάζοντας, αὐτοὺς δὲ μή βουλομένους τὰ δίκαια ποιείν.

Οί δ' εὖεργέται τοὺς εὖεργετηθέντας δοκοῦσι μᾶλλον 7 φιλεῖν ἡ οἱ εὖ παθόντες τοὺς δράσαντας, καὶ ὡς παρὰ λόγον γινόμενον ἐπιζητεῖται. Τοῖς μὲν οὖν πλείστοις φαίνεται, ὅτι οἱ μὲν ὀφείλουσι, τοῖς δὲ ὀφείλεται· καθάπερ οὖν ἐπὶ τῶν δανείων οἱ μὲν ὀφείλοντες βούλονται μὴ

είναι οίς δφείλουσιν, οί δε δανείσαντες και επιμελονται της των όφειλόντων σωτηρίας, ουτω καὶ τοὺς εὐεργετήσαντας βούλεσθαι είναι τους παθόντας, ώς κομιουμένους τας χάριτας, τοις δ' ούκ είναι επιμελές το ανταποδούναι. 'Επίχαρμος μεν οθν τάχ' αν φαίη ταθτα λέγειν αθτοθς έκ πονηρού θεωμένους, έοικε δ' ανθρωπικώ αμνήμονες γαρ οί πολλοί, και μάλλον εὖ πάσχειν ή ποιείν εφίενται. 2 Δόξειε δ' αν φυσικώτερον είναι τὸ αίτιον, καὶ οὐχ όμοιον τῷ περί τοὺς δανείσαντας οὐ γάρ ἐστι φίλησις περί έκείνους, άλλά του σώζεσθαι βούλησις της κομιδής ένεκα· οί δ' εὖ πεποιηκότες Φιλοῦσι καὶ ἀγαπώσι τοὺς πεπονθότας, κάν μηθεν ώσι χρήσιμοι, μήδ είς υστερον γέ-3 νοιντ' αν. "Οπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνιτῶν συμβέβηκεν" πας γαρ το οικείον έργον αγαπά μαλλον ή αγαπηθείη αν ύπὸ τοῦ ἔργου ἐμψύχου γενομένου. Μάλιστα δ ΐσως τούτο περί τούς ποιητάς συμβαίνει ύπεραγαπώσι γάρ 1 ούτοι τὰ οἰκεία ποιήματα, στέργοντες δισπερ τέκνα. Τοιούτφ δή ξοικε καὶ τὸ τῶν εὐεργετῶν τὸ γὰρ εὖ πεπονθύς έργον έστιν αὐτών τοῦτο δή άγαπώσι μάλλον ή τὸ έργον τὸν ποιήσαντα. Τούτου δ' αίτιον, ὅτι τὸ εἶναι πασιν αίρετον καὶ φιλητον, ἐσμὲν δ' ἐνεργεία τῷ ζῆν γὰρ καὶ πράττειν. Ἐνεργεία δη δ ποιήσας τὸ ἔργον ἔστι πως στέργει δή τὸ έργον, διότι καὶ τὸ είναι. Toûro 🗞 φυσικών δ γάρ έστι δυνάμει, τοῦτο ενεργεία το εργον 5 μηνύει. "Δμα δὲ καὶ τῷ μὲν εὐεργέτη καλὸν τὸ κατὰ τὴν πράξιν, διστε χαίρειν έν φ τούτο, τφ δε παθόντι οὐθέν καλὸν εν τφ δράσαντι, άλλ' εἴπερ, συμφέρον τούτο δ' 6 ἦττον ἦδὺ καὶ φιλητόν. 'Ηδεῖα δ' ἐστὶ τοῦ μὲν παρόντος ή ενέργεια, τοῦ δε μέλλοντος ή έλπὶς, τοῦ δε γεγενημένου ή μνήμη. "Ηδιστον δε το κατά την ενέργειαν, καὶ φιλητόν όμοιως. Τφ μέν οδυ πεποιηκότι μένει τό

ἔργον (τὸ καλὸν γὰρ πολυχρόνιον), τῷ δὲ παθόντι τὸ χρήσιμον παροίχεται. "Η τε μνήμη τῶν μὲν καλῶν ἡδεῖα, τῶν δὲ χρησίμων οὐ πάνυ ἡ ἤττον ἡ προσδοκία δ' ἀνάπαλιν ἔχειν ἔοικεν. Καὶ ἡ μὲν φίλησις ποιήσει ἔοικεν, τὸ φιλείσθαι δὲ τῷ πάσχειν. Τοῖς ὑπερέχουσι δὴ περὶ τὴν πρᾶξιν ἔπεται τὸ φιλεῖν καὶ τὰ φιλικά. "Ετι δὲ τὰ ἐπιπόνως γενόμενα πάντες μᾶλλον στέργου-7 σιν, οἶον καὶ τὰ χρήματα οἱ κτησάμενοι τῶν παραλαβόν των δοκεῖ δὴ τὸ μὲν εὖ πάσχειν ἄπονον εἶναι, τὸ δ' εὖ ποιεῖν ἐργῶδες. Διὰ ταῦτα δὲ καὶ αὶ μητέρες φιλοτεκνότεραι' ἐπιπονωτέρα γὰρ ἡ γέννησις, καὶ μᾶλλον ἴσασιν ὅτι αὐτῶν. Δόξειε δ' ἄν τοῦτο καὶ τοῖς εὐεργέταις οἰκεῖον εἶναι.

Απορείται δὲ καὶ πότερον δεῖ φιλείν έαυτὸν μάλιστα 8 ή άλλον τινά ἐπιτιμῶσι γὰρ τοῖς ἐαυτοὺς μάλιστα ἀγαπώσι, καὶ ὡς ἐν αἰσχρῷ φιλαύτους ἀποκαλοῦσι, δοκεῖ τε ό μεν φαύλος έαυτου χάριν πάντα πράττειν, καὶ ὅσφ ἄν μοχθηρότερος ή, τοσούτω μαλλον έγκαλουσι δή αὐτώ ότι οὐθέν ἀφ' ἐαυτοῦ πράττει· ὁ δ' ἐπιεικής διὰ τὸ καλὸν, καὶ όσω αν βελτίων ή, μάλλον διά το καλόν, καὶ φίλου ένεκα· τὸ δ' αύτοῦ παρίησιν. Τοῖς λόγοις δὲ τούτοις τὰ 2 έργα διαφωνεί, οὐκ ἀλόγως. Φασὶ γὰρ δείν φιλείν μάλιστα τον μάλιστα φίλον, φίλος δε μάλιστα ο βουλόμενος δ βούλεται τάγαθά έκείνου ένεκα, καὶ εὶ μηθεὶς είσεται. Ταῦτα δ' ὑπάρχει μάλιστ' αὐτῷ πρὸς αὐτὸν, καὶ τὰ λοιπὰ δὴ πάνθ' οἰς ὁ φίλος ὁρίζεται είρηται γὰρ ὅτι απ' αὐτοῦ πάντα τὰ φιλικὰ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους διήκει. Καὶ αὶ παροιμίαι δὲ πᾶσαι ὁμογνωμονοῦσιν, οἶον τὸ "μία ψυχή" καὶ "κοινὰ τὰ φίλων" καὶ "ἰσότης φιλότης" καὶ "γόνυ κνήμης έγγιον" πάντα γάρ ταῦτα πρὸς αὐτὸν μάλισθ ὑπάρχει μάλιστα γάρ φίλος αὐτῷ, καὶ φιλητέον

δη μάλισθ' ξαυτόν. 'Απορείται δ' εἰκότως ποτέροις χρε-3 ων επεσθαι, αμφοίν εχόντοιν το πιστόν. "Ισως οθν τούς τοιούτους δεί των λόγων διαιρείν και διορίζειν έφ' δσον έκάτεροι καὶ πῆ ἀληθεύουσιν. Εὶ δὴ λάβοιμεν τὸ φίλαυ-4 τον πως έκάτεροι λέγουσιν, τάχ' αν γένοιτο δήλον. Οί μέν οὖν εἰς ὄνειδος ἄγοντες αὐτὸ φιλαύτους καλοῦσι τοὺς έαυτοις απονέμοντας το πλείον έν χρήμασι και τιμαίς και ήδοναις ταις σωματικαις τούτων γάρ οι πολλοι δρέγονται, καὶ ἐσπουδάκασι περὶ αὐτὰ ὡς ἄριστα ὅντα, διὸ καὶ περιμάχητά έστιν. Οἱ δὴ περὶ ταῦτα πλεονέκται χαρίζονται ταις επιθυμίαις και όλως τοις πάθεσι και τφ άλόγφ της ψυχής. Τοιούτοι δ' είσὶν οί πολλοί διὸ καὶ ή προσηγορία γεγένηται ἀπό τοῦ πολλοῦ φαύλου ὅντος. Δικαίως 5 δή τοις ούτω φιλαύτοις όνειδίζεται. "Οτι δε τους τὰ τοιαῦθ' αὐτοῖς ἀπονέμοντας εἰώθασι λέγειν οἱ πολλοὶ Φιλαύτους, οὐκ ἄδηλον· εί γάρ τις ἀεὶ σπουδάζοι τὰ δίκαια πράττειν αὐτὸς μάλιστα πάντων, ἢ τὰ σώφρονα, ἢ ὁποιαοῦν ἄλλα τῶν κατὰ τὰς ἀρετὰς, καὶ ὅλως ἀεὶ τὸ καλὸν έαυτφ περιποιοίτο, οὐθεὶς έρει τοῦτον φίλαυτον οὐδὲ ψέ-6 ξει. Δόξειε δ' αν ό τοιοῦτος μαλλον είναι φίλαυτος: ἀπονέμει γοῦν ἐαυτῷ τὰ κάλλιστα καὶ μάλιστ' ἀγαθὰ, καὶ χαρίζεται έαυτοῦ τῷ κυριωτάτφ, καὶ πάντα τούτφ πείθεται ώσπερ δε καὶ πόλις τὸ κυριώτατον μάλιστ' είναι δοκεί και παν άλλο σύστημα, ούτω και άνθρωπος και φίλαυτος δή μάλιστα ό τοῦτο ἀγαπών καὶ τούτφ χαριζόμενος. Καὶ έγκρατης δὲ καὶ ἀκρατης λέγεται τῷ κρατεῖν τον νουν ή μή, ώς τούτου έκάστου όντος και πεπραγέναι δοκούσιν αὐτοί και έκουσίως τὰ μετὰ λόγου μάλιστα. (τι μέν οδυ τοῦθ ἔκαστός ἐστιν ἡ μάλιστα, οδκ ἄδηλον, καὶ ὅτι ὁ ἐπιεικής μάλιστα τοῦτ ἀγαπῷ. Διὸ φίλαυτος μάλιστ' αν είη, καθ' έτερον είδος τοῦ δνειδιζομένου, καλ

διαφέρων τοσούτον όσον το κατά λόγον ζην τού κατά πάθος, και δρέγεσθαι τοῦ καλοῦ ή τοῦ δοκοῦντος συμφέρειν. Τούς μέν οὖν περὶ τὰς καλὰς πράξεις διαφερόν- 7 τως σπουδάζοντας πάντες ἀποδέχονται καὶ ἐπαινοῦσιν· πάντων δὲ άμιλλωμένων πρὸς τὸ καλὸν καὶ διατεινομένων τὰ κάλλιστα πράττειν κοινή τ' αν πάντ' είη τὰ δέοντα καὶ ἰδία ἐκάστῳ τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν, εἴπερ ἡ ἀρετὴ τοιοῦτών ἐστιν. "Ωστε τὸν μὲν ἀγαθὸν δεῖ φίλαυτον είναι καὶ γὰρ αὐτὸς ὀνήσεται τὰ καλὰ πράττων καὶ τοὺς άλλους ώφελήσει τον δε μοχθηρον ου δεί βλάψει γάρ καὶ έαυτὸν καὶ τοὺς πέλας, φαύλοις πάθεσιν έπόμενος. Τῷ μοχθηρῷ μὲν οὖν διαφωνεῖ α΄ δεῖ πράττειν καὶ α΄ πράτ- 8 τει ό δ' έπιεικής, ά δεί, ταθτα καὶ πράττει πας γάρ νους αίρειται το βελτιστον έαυτώ, ο δ' έπιεικής πειθαρχεί το νω. 'Αληθές δέ περὶ τοῦ σπουδαίου καὶ τὸ των 9 φίλων ένεκα πολλά πράττειν και της πατρίδος, καν δέη ύπεραποθνήσκειν· προήσεται γάρ καὶ χρήματα καὶ τιμάς καὶ όλως τὰ περιμάχητα ἀγαθὰ, περιποιούμενος έαυτώ τὸ καλόν ὅλίγον γὰρ χρόνον ἡσθῆναι σφόδρα μᾶλλον έλοιτ' αν ή πολύν ήρέμα, και βιώσαι καλώς ένιαυτόν ή πόλλ' έτη τυχύντως, καὶ μίαν πράξιν καλήν καὶ μεγάλην ή πολλάς και μικράς. Τοις δ' ύπεραποθνήσκουσι τουτ' ίσως συμβαίνει αίρουνται δή μέγα καλόν έαυτοις. Καί χρήματα προοίντ' αν εφ' ὁ πλείονα λήψονται οἱ φίλοι. γίγνεται γὰρ τῷ μὲν Φίλῷ χρήματα, αὐτῷ δὲ τὸ καλόν τὸ δὴ μεῖζον ἀγαθὸν έαυτῷ ἀπονέμει. Καὶ περὶ τιμὰς δὲ 10 καὶ ἀρχὰς ὁ αὐτὸς τρόπος πάντα γὰρ τῷ Φίλφ ταῦτα προήσεται καλόν γάρ αὐτῷ τοῦτο καὶ ἐπαινετόν. Εἰκότως δή δοκεί σπουδαίος είναι, άντι πάντων αίρούμενος το καλόν. Ενδέχεται δέ καὶ πράξεις τῷ φίλω προίεσθαι, καὶ είναι κάλλιον του αυτόν πράξαι το αίτιον τῷ φίλφ γενέσθαι.

11 Έν πασι δή τοις έπαινετοις ό σπουδαίος φαίνεται έαυτφ τοῦ καλοῦ πλέον νέμων. Οὕτω μὲν οὔν φίλαυτον εἶναι δεὶ, καθάπερ εἴρηται· ὡς δ' οἱ πολλοὶ, οὐ χρή.

) Αμφισβητείται δε και περί τον εὐδαίμονα, εἰ δεήσεται φίλων ἢ μἡ. Οὐθεν γάρ φασι δεῖν φίλων τοῖς μακαρίοις και αὐτάρκεσιν ὑπάρχειν γὰρ αὐτοῖς τὰγαθά·
Αὐτάρκεις οὖν ὅντας οὐδενὸς προσδείσθαι, τὸν δε φίλον, ἔτερον αὐτὸν ὅντα, πορίζειν ὰ δι' αὐτοῦ ἀδυνατεῖ·
ὅθεν τὸ

δταν δ δαίμων εδ διδφ, τί δεί φίλων;

2 ξοικε δ' ατόπφ το παντ' απονέμοντας ταγαθά τφ εὐδαίμονι φίλους μή ἀποδιδόναι, ὁ δοκεί τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν μέγιστον είναι. Εί τε φίλου μαλλόν έστι τό εδ ποιείν ή πάσχειν, καὶ ἔστι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τής ἀρετής τὸ εὐεργετείν, κάλλιον δ' εδ ποιείν φίλους δθνείων, των εδ πεισομένων δεήσεται ό σπουδαίος. Διὸ καὶ ἐπιζητείται πότερον εν εὐτυχίαις μάλλον δεί φίλων ή εν ατυχίαις, ώς καί τοῦ ἀτυχοῦντος δεομένου τῶν εὐεργετησόντων καί τῶν 3 εὐτυχούντων οθε εὖ ποιήσουσιν. "Ατοπον δ' ίσωε καὶ τὸ μονώτην ποιείν τον μακάριον ούθελς γάρ έλοιτ αν καθ' αύτον τὰ πάντ' ἔχειν ἀγαθά πολιτικον γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ συζην πεφυκός. Καὶ τῷ εὐδαίμονι δη τοῦθ ὑπάρχει· τὰ γὰρ τῆ φύσει ἀγαθὰ ἔχει. Δῆλον δ' ὡς μετὰ φίλων καὶ ἐπιεικών κρείττον ή μετ' δθνείων καὶ τών τυχόντων 4 συνημερεύειν δεί άρα τῷ εὐδαίμονι φίλων. Τί σὖν λέγουσιν οί πρώτοι, και πη άληθεύουσιν; ή ότι οί πολλοί φίλους οιονται τους χρησίμους είναι; τών τοιούτων μέν οὖν οὐθὲν δεήσεται ὁ μακάριος, ἐπειδή τάγαθὰ ὑπάρχει αὐτῷ. Οὐδὰ δή τῶν διὰ τὸ ἡδὺ, ἢ ἐπὶ μικρόν ἡδὺς γὰρ

ό βίος ων οὐθεν δείται επεισάκτου ήδονης. Οὐ δεόμενος δέ των τοιούτων φίλων ου δοκεί δείσθαι φίλων. Το δ' 5 οὐκ ἔστιν ἴσως ἀληθές' ἐν ἀρχῆ γὰρ εἴρηται ὅτι ἡ εὐδαι-μονία ἐνέργειά τις ἐστὶν, ἡ δ' ἐνέργεια δῆλον ὅτι γίνεται, καὶ ούχ ὑπάρχει ώσπερ κτημά τι. Εἰ δὲ τὸ εἰδαιμονείν έστιν έν τῷ ζῆν καὶ ἐνεργεῖν, τοῦ δ' ἀγαθοῦ ἡ ἐνέργεια σπουδαία και ήδεια καθ' αυτήν, καθάπερ εν άρχη ειρηται, έστι δέ καὶ τὸ οἰκείον τῶν ἡδέων, θεωρείν δέ μάλλον τους πέλας δυνάμεθα ή έαυτους και τας έκείνων πράξεις ή τὰς οἰκείας, αἱ τῶν σπουδαίων δή πράξεις φίλων οντων ήδειαι τοις άγαθοις άμφω γάρ έχουσι τὰ τή φύσει ήδέα. Ο μακάριος δή φίλων τοιούτων δεήσεται, είπερ θεωρείν προαιρείται πράξεις έπιεικείς και οίκείας τοιαῦται δ' αἱ τοῦ ἀγαθοῦ φίλου ὅντος. Οἴονταί τε δεῖν ήδέως ζην τὸν εὐδαίμονα μονώτη μέν οὖν χαλεπὸς ὁ βίος οὐ γὰρ ράδιον καθ' αὐτὸν ἐνεργεῖν συνεχώς, μεθ' ἐτέρων δὲ καὶ πρὸς ἄλλους ράον. "Εσται οὖν ἡ ἐνέργεια 6 συνεχεστέρα, ήδεία οὖσα καθ' αὐτὴν, ὁ δεί περὶ τὸν μακάριον είναι ὁ γὰρ σπουδαίος, ή σπουδαίος, ταίς κατ' αρετήν πράξεσι χαίρει, ταις δ' από κακίας δυσχεραίνει, καθάπερ ὁ μουσικὸς τοῖς καλοῖς μέλεσιν ήδεται, έπὶ δὲ τοις φαύλοις λυπείται. Γίνοιτο δ' αν και ασκησίς τις της 7 άρετης έκ του συζην τοις άγαθοις, καθάπερ και Θέογνις φησίν. Φυσικώτερον δ' έπισκοπουσιν ἔοικεν ὁ σπουδαίος φίλος τῷ σπουδαίω τῆ φύσει αίρετὸς είναι τὸ γὰρ τῆ φύσει άγαθὸν είρηται ὅτι τῷ σπουδαίω άγαθὸν καὶ ἡδύ έστι καθ' αύτό το δέ ζην δρίζονται τοις ζώσις δυνάμει αλσθήσεως, ανθρώποις δ' αλσθήσεως ή νοήσεως ή δέ δύναμις είς την ένέργειαν άνάγεται. Τὸ δὲ κύριον έν τῆ ένεργεία τοικε δή το ζην είναι κυρίως το αλσθάνεσθαι ή νοείν. Τὸ δὲ ζην τῶν καθ' αὐτὸ ἀγαθῶν καὶ ἡδέων'

ώρισμένον γάρ, το δ' ώρισμένον της τάγαθου φύσεως. Τὸ δὲ τῆ φύσει ἀγαθὸν καὶ τῷ ἐπιεικεί διόπερ ἔοικε πα-8 σιν ήδύ είναι. Οὐ δεί δε λαμβάνειν μοχθηράν ζωήν καὶ διεφθαρμένην, οὐδ' ἐν λύπαις ἀδριστος γὰρ ἡ τοιαύτη, καθάπερ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆ. Έν τοῖς έχομένοις δὲ περί 9 της λύπης έσται φανερώτερον. Εί δ' αὐτό τὸ ζην άγαθον και ήδύ (ξοικε δε και έκ του πάντας δρέγεσθαι αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιεικεῖς καὶ μακαρίους τούτοις γαρ ο βίος αίρετώτατος, και ή τούτων μακαριωτάτη ζωή), ό δ' όρων ότι όρα αλσθάνεται, καλ ό ἀκούων ότι ἀκούει, καὶ ὁ βαδίζων ὅτι βαδίζει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως έστι τι τὸ αἰσθανόμενον ὅτι ἐνεργοῦμεν, δοτε αἰσθανοίμεθ' αν δτι αλσθανόμεθα, καλ νοοιμεν ότι νοουμεν. Τὸ δ' ότι αλσθανόμεθα ή νοουμεν, ότι έσμέν το γάρ είναι ήν αλσθάνεσθαι ή νοείν. Τὸ δ' αλσθάνεσθαι ότι ζή, των ήδεων καθ' αὐτό ' φύσει γὰρ ἀγαθὸν ζωή, τὸ δ' ἀγαθὸν ύπαρχον εν εαυτώ αλσθάνεσθαι ήδύ. Αίρετον δέ το ζην και μάλιστα τοις άγαθοις, ότι το είναι άγαθον έστιν αὐτοῖς καὶ ἡδύ. Συναισθανόμενοι γὰρ τοῦ καθ αὐτὸ 10 ἀγαθοῦ ἦδονται. 'Ως δὲ πρὸς ἐαυτὸν ἔχει ὁ σπουδαῖος, καὶ πρός του φίλου έτερος γάρ αὐτός ὁ φίλος έστίυ. Καθάπερ οὖν τὸ αὐτὸν είναι αίρετόν έστιν έκάστφ, οὖτω και τὸ τὸν φίλον, ή παραπλησίως. Τὸ δ' είναι ήν αίρετον διά το αλσθάνεσθαι αυτού άγαθού όντος. 'Η δέ τοιαύτη αισθησις ήδεια καθ' έαυτήν. Συναισθάνεσθαι άρα δεί καὶ τοῦ φίλου ὅτι ἔστιν, τοῦτο δὲ γίνοιτ' ἀν ἐν τῷ συζην και κοινωνείν λόγων και διανοίας ούτω γάρ αν δόξειε το συζην επί των ανθρώπων λέγεσθαι, και ούχ δισπερ έπι των βοσκημάτων το έν τφ αυτφ νέμεσθαι. Εί δή τῷ μακαρίω τὸ είναι αίρετον έστι καθ' αύτὸ, ἀγαθὸν τη φύσει δυ καὶ ήδὺ, παραπλήσιου δὲ καὶ τὸ τοῦ φίλου

έστιν, καὶ ὁ φίλος τῶν αἰρετῶν ἄν εἴη. Ο δ' ἐστὶν αὐτῷ αἰρετὸν, τοῦτο δεῖ ὑπάρχειν αὐτῷ, ἢ ταύτῃ ἐνδεἰς ἔστιι. Δεήσει ἄρα τῷ εὐδαιμονήσοντι φίλων σπουδαίων.

*Αρ' οὖν ὡς πλείστους φίλους ποιητέον, ἡ καθάπερ ἐπὶ 10 τῆς ξενίας ἐμμελῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ

μήτε πολύξεινος μήτ' άξεινος,

καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας άρμόσει μήτ' ἄφιλον είναι μήτ' αὐ πολύφιλον καθ ὑπερβολήν; τοῖς μέν δή πρὸς χρῆσιν 2 και πάνυ δόξειεν αν άρμόζειν το λεχθέν πολλοίς γάρ ανθυπηρετείν επίπονον, και ούχ ίκανος δ βίος αυτοίς τουτο πράττειν. Οἱ πλείους δή τῶν πρὸς τὸν οἰκείον βίον Ικανών περίεργοι καὶ ἐμπόδιοι πρὸς τὸ καλώς ζην οὐθὲν οὖν δεῖ αὐτῶν. Καὶ οἱ πρὸς ἡδονὴν δὲ ἀρκοῦσιν ὁλίγοι, καθάπερ εν τη τροφή το ήδυσμα. Τους δε σπουδαίους 3 πότερον πλείστους κατ' αριθμόν, ή έστι τι μέτρον καὶ φιλικού πλήθους, ώσπερ πόλεως; ούτε γάρ έκ δέκα άνθρώπων γένοιτ' αν πόλις, ουτ' έκ δέκα μυριάδων έτι πόλις έστίν. Τὸ δὲ ποσὸν οὐκ ἔστιν ἴσως ἔν τι, ἀλλὰ πᾶν τὸ μεταξύ τινῶν ὡρισμένων. Καὶ φίλων δή ἐστι πλήθος ώρισμένον, καὶ ἴσως οἱ πλείστοι μεθ ὧν ἄν δύναιτό τις συζην' τοῦτο γὰρ ἐδόκει φιλικώτατον είναι, ὅτι δ' οὐχ 4 οδόν τε πολλοίς συζην καὶ διανέμειν αύτον, ούκ άδηλου. "Ετι δὲ κὰκείνους δεῖ ἀλλήλοις φίλους είναι, εί μέλλουσι πάντες μετ' άλλήλων συνημερεύειν τούτο δ' έργωδες έν πολλοίς ύπάρχειν. Χαλεπον δε γίνεται καὶ τὸ 5 συγχαίρειν καὶ τὸ συναλγείν οἰκείως πολλοίς εἰκὸς γάρ συμπίπτειν άμα τῷ μὲν συνήδεσθαι, τῷ δὲ συνάχθεσθαι. "Ισως οὖν εὖ έχει μὴ ζητείν ώς πολυφιλώτατον είναι,

άλλά τοσούτους δσοι εἰς τὸ συζην ἱκανοί· οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεσθαι δόξειεν ἀν πολλοῖς εἶναι φίλον σφόδρα. Διόπερ οὐδ' ἐρῶν πλειόνων' ὑπερβολή γάρ τις εἶναι βοῦλεται φιλίας, τοῦτο δὲ πρὸς ἔνα' καὶ τὸ σφόδρα δή πρὸς 6 ὀλίγους. Οὕτω δ' ἔχειν ἔοικε καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων' οὐ
γίγνονται γὰρ φίλοι πολλοὶ κατὰ τὴν ἐταιρικὴν φιλίαν,
αἱ δ' ὑμνούμεναι ἐν δυσὶ λέγονται. Οἱ δὲ πολύφιλοι καὶ
πᾶσιν οἰκείως ἐντιγχάνοντες ούδενὶ δοκοῦσιν εἶναι φίλοι,
πλὴν πολιτικῶς, οὖς καὶ καλοῦσιν ἀρέσκους. Πολιτικῶς
μὲν οὖν ἔστι πολλοῖς εἶναι φίλον καὶ μὴ ἄρεσκον ὅντα,
ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ἐπιεικῆ' δι' ἀρετὴν δὲ καὶ δι' αὐτοὺς
οὐκ ἔστι πρὸς πολλοὺς, ἀγαπητὸν δὲ καὶ ἀλίγους εὐρεῖν
τοιούτους.

Πότερον δ' εν εύτυχίαις μάλλον φίλων δεί ή εν δυστυχίαις; ἐν ἀμφοῖν γὰρ ἐπιζητοῦνται: οι τε γὰρ ἀτυχούντες δέονται έπικουρίας, οί τ' εὐτυχούντες συμβίων και οθε εθ ποιήσουσιν βούλονται γαρ εθ δράν. Άναγκαιότερον μεν δή έν ταις άτυχίαις, διό των χρησίμων ένταῦθα δεῖ, κάλλιον δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις, διὸ καὶ τοὺς έπιεικείς ζητούσιν τούτους γάρ αίρετώτερον εὐεργετείν 2 καὶ μετὰ τούτων διάγειν. Εστι γὰρ καὶ ἡ παρουσία αὐτη τών φίλων ήδεια και έν ταις δυστυχίαις κουφίζονται γάρ οι λυπούμενοι συναλγούντων των φίλων. Διὸ καν απορήσειέν τις πότερον ώσπερ βάρους μεταλαμβάνουσιν, η τούτο μέν οθ, ή παρουσία δ' αὐτῶν ήδεῖα ούσα καὶ ή ἔννοια τοῦ συναλγείν έλάττω την λύπην ποιεί. Ελ μέν οδν διὰ ταῦτα ἡ δι' ἄλλο τι κουφίζονται, ἀφείσθων συμβαίνειν δ' οδν φαίνεται τό λεχθέν. Εοικε δ' ή παρουσία μικτή 3 τις αὐτῶν είναι. Αὐτὸ μέν γὰρ τὸ ὁρᾶν τοὺς φίλους ἡδὺ, άλλως τε και άτυχούντι, και γίνεται τις έπικουρία πρός τό μη λυπείσθαι παραμυθητικόν γάρ ό φίλος και τή όψει καὶ τῷ λόγω, ἐὰν ἢ ἐπιδέξιος οίδε γὰρ τὸ ἡθος καὶ έφ' οις ήδεται και λυπειταί. Τὸ δὲ λυπούμενον αισθάνε- 4 σθαι έπὶ ταις αυτού άτυχίαις λυπηρόν πας γάρ φεύγει λύπης αίτιος είναι τοις φίλοις. Διόπερ οί μεν ανδρώδεις την φύσιν εὐλαβούνται συλλυπείν τούς φίλους αὐτοίς, κάν μη ύπερτείνη τη άλυπία, την έκείνοις γινομένην λύπην ούχ ύπομένει, όλως τε συνθρήνους οὐ προσίεται διὰ τὸ μήδ' αὐτὸς είναι θρηνητικός γύναια δὲ καὶ οἱ τοιοῦτοι ανδρες τοις συστένουσι χαίρουσι, και φιλούσιν ώς φίλους καὶ συναλγούντας. Μιμείσθαι δ' έν άπασι δεί δηλον ὅτι τὸν βελτίω. 'Η δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις τῶν φίλων 5 παρουσία τήν τε διαγωγήν ήδειαν έχει και τήν έννοιαν ότι ήδονται έπὶ τοις αύτοῦ ἀγαθοις. Διὸ δόξειεν αν δείν εἰς μέν τάς εύτυχίας καλείν τούς φίλους προθύμως εύεργετητικόν γάρ είναι καλόν είς δε τάς άτυχίας όκνοῦντα μεταδιδόναι γὰρ ὡς ἥκιστα δεῖ τῶν κακῶν, ὅθεν τὸ "ἄλις έγω δυστυχών." Μάλιστα δέ παρακλητέου, ὅταν μέλλωσιν ολίγα οχληθέντες μεγάλ' αὐτὸν ώφελήσειν. 'Ιέναι δ' 6 ανάπαλιν ίσως άρμόζει πρός μέν τους ατυχούντας ακλητον καὶ προθύμως (φίλου γὰρ εὖ ποιείν, καὶ μάλιστα τούς έν χρεία και το μη άξιωσαντας αμφοίν γαρ κάλλιον καὶ ήδιον), εἰς δὲ τὰς εἰτυχίας συνεργούντα μὲν προθύμως (καὶ γὰρ εἰς ταῦτα χρεία φίλων), πρὸς εὐπάθειαν δὲ σχολαίως οὐ γὰρ καλὸν τὸ προθυμεῖσθαι ἀφελεῖσθαι. Δόξαν δ' άηδίας έν τῷ διωθεῖσθαι ἴσως εὐλαβητέον' ένίοτε γὰρ συμβαίνει. Ἡ παρουσία δὴ τῶν Φιλων ἐν ἄπασιν αίρετή φαίνεται.

*Αρ' οὖν, ὥσπερ τοῖς ἐρῶσι τὸ ὁρᾶν ἀγαπητότατόν 12 ἐστι, καὶ μᾶλλον αἰροῦνται ταύτην τὴν αἴσθησιν ἢ τὰς λοιπὰς, ὡς κατὰ ταύτην μάλιστα τοῦ ἔρωτος ὅντος καὶ γινομένου, οῦτω καὶ τοῖς φίλοις αἰρετώτατόν ἐστι τὸ συ-

ζην; κοινωνία γάρ ή φιλία. Καὶ ώς πρός έαυτον έχει, ούτω καὶ πρὸς τὸν φιλον. Περὶ αύτὸν δ' ή αίσθησις ότι έστιν αίρετή και περί τον φίλον δή. 'Η δ' ένέργεια γίνεται αυτοίς έν τφ συζην, ώστ' ελκότως τούτου έφίενται. 2 Καὶ ὅ τι ποτ' ἐστὶν ἐκάστοις τὸ είναι ἡ οῦ χάριν αίροῦνται τὸ ζην, έν τούτφ μετά τῶν φίλων βούλονται διάγειν' διόπερ οἱ μὲν συμπίνουσιν, οἱ δὲ συγκυβεύουσιν, άλλοι δὲ συγγυμνάζονται καὶ συγκυνηγοῦσιν ή συμφιλοσοφούσιν, έκαστοι έν τούτφ συνημερεύοντες ο τί περ μάλιστα άγαπωσι των έν τῷ βίω. συζην γάρ βουλόμενοι μετά των φίλων, ταυτα ποιούσι και τούτων κοινωνούσιν 8 οίς οιονται συζήν. Γίνεται οθν ή μέν τών φαύλων φιλία μοχθηρά κοινωνούσι γάρ φαύλων άβέβαιοι όντες, καλ μοχθηροί δε γίνονται δμοιούμενοι άλλήλοις ή δε των έπιεικών έπιεικής, συναυξανομένη ταις όμιλίαις δοκούσι δὲ καὶ βελτίους γίνεσθαι ένεργοῦντες καὶ διορθοῦντες άλλήλους απομάττονται γάρ παρ' άλλήλων οίς ἀρέσκονται, ὅθεν

έσθλων μέν γάρ Επ' έσθλά.

Περί μέν οδν φιλίας έπι τοσούτον εἰρήσθω· έπόμενον δ' αν είη διελθείν περι ήδονής.

K.

Μετά δε ταῦτα περὶ ήδονης ἴσως ἔπεται διελθεῖν μά-1 λιστα γάρ δοκεί συνφκειῶσθαι τῷ γένει ἡμῶν, διὸ παιδεύουσι τούς νέους οἰακίζοντες ήδονη καὶ λύπη. Δοκεί δέ καὶ πρὸς τὴν τοῦ ήθους ἀρετὴν μέγιστον είναι τὸ χαίρειν οίς δεί και μισείν ά δεί διατείνει γάρ ταῦτα διὰ παντός του βίου, ροπήν έχοντα καὶ δύναμιν πρὸς άρετήν τε και τον εὐδαίμονα βίον τὰ μὲν γὰρ ἡδέα προαιροῦνται, τὰ δὲ λυπηρὰ φεύγουσιν. Ύπὲρ δὲ τῶν τοιού-2 των ήκιστ' αν δύξειε παρετέον είναι, άλλως τε καὶ πολλήν έχόντων αμφισβήτησιν. Οἱ μέν γαρ ταγαθον ήδονήν λέγουσιν, οί δ' έξ έναντίας κομιδή φαῦλον, οί μέν ίσως πεπεισμένοι ούτω καὶ έχειν, οἱ δὲ οἰόμενοι βέλτιον είναι πρός του βίου ήμων αποφαίνειν την ήδουην των φαύλων, καὶ εἰ μὴ ἐστίν· ρέπειν γὰρ τοὺς πολλοὺς πρὸς αὐτήν καὶ δουλεύειν ταις ήδοναις, διὸ δείν εἰς τούναντίον άγειν' ελθείν γὰρ ἄν οὕτως ἐπὶ τὸ μέσον. Μή ποτε δὲ 3 ού καλώς τούτο λέγεται. Οἱ γὰρ περὶ τών ἐν τοῖς πάθεσι καὶ ταις πράξεσι λόγοι ήττον είσι πιστοί των έργων όταν ούν διαφωνώσι τοις κατά την αίσθησιν, καταφρονούμενοι καὶ τάληθές προσαναιρούσιν ό γὰρ ψέγων την ήδονην, όφθείς ποτ' έφιέμενος, αποκλίνειν δοκεί πρός αὐτήν ὡς τοιαύτην οὖσαν ἄπασαν· τὸ διορίζειν γὰρ οὐκ έστι των πολλών. 'Εοίκασιν ούν οἱ ἀληθείς των λόγων 4 οὐ μόνον πρὸς τὸ εἰδέναι χρησιμώτατοι είναι, ἀλλά καὶ πρός του βίου συνωδοί γάρ όντες τοις έργοις πιστεύονται, διὸ προτρέπονται τούς συνιέντας ζην κατ' αὐτούς.

distrige mender

Τῶν μὲν οὖν τοιούτων ἄλις, τὰ δ' εἰρημένα περὶ τῆς ἡδονῆς ἐπέλθωμεν. Εὔδοξος μὲν οὖν τὴν ἡδονὴν τἀγαθὸν ῷετ' εἶναι διὰ τὸ

πάνθ όραν εφιέμενα αὐτης, καὶ ελλογα καὶ ἄλογα· ἐν

πασι δ' είναι τὸ αίρετὸν ἐπιεικές, καὶ τὸ μάλιστα κράτισ-τον τὸ δὴ πάντ' ἐπὶ ταὐτὸ φέρεσθαι μῆνθείν ὡς πασι τοῦτο αριστον εκαστον γάρ τὸ αὐτῷ ἀγαθών εὐρίσκειν. ώσπερ καὶ τροφήν τὸ δὴ πᾶσιν ἀγαθὸν, καὶ οὖ πάντ' ἐφίεται, τάγαθὸν είναι. Ἐπιστεύοντο δ' οἱ λόγοι διὰ τὴν τοῦ ήθους αρετήν μαλλον ή δι' αυτούς διαφερόντως γαρ έδόκει σώφρων είναι οὐ δή ώς φίλος της ήδονης έδόκει 2 ταῦτα λέγειν, ἀλλ' οὕτως ἔχειν κατ' ἀλήθειαν. Οὐχ ἦττον δ' φετ' είναι φανερόν έκ τοῦ έναντίου την γάρ λύπην καθ' αύτο πασι φευκτον είναι, όμοίως δή τουναντίον αίρετόν. Μάλιστα δ' είναι αίρετον δ μή δι' έτερον μηδ' έτέρου χάριν αξρούμεθα τοιούτον δ' όμολογουμένως εξναι την ήδονήν οὐδένα γαρ ἐπερωταν τίνος ένεκα ήδεται, ώς καθ αύτην ούσαν αίρετην την ήδονήν. Προστιθεμένην τε ότωουν των αγαθών αίρετωτερον ποιείν, οίον τφ δικαιοπραγείν και σωφρονείν και αθξεσθαι δή το άγαθον αυτό 8 αὐτῷ. Εοικε δὴ οὖτός γε ὁ λόγος τῶν ἀγαθῶν αὐτὴν αποφαίνειν, και οὐδεν μαλλον ετέρου παν γάρ μεθ ετέρου αγαθού αίρετώτερον ή μονούμενον. Τοιούτφ δή λόγφ καὶ Πλάτων ἀναιρεί ὅτι οὐκ ἔστιν ἡδονή τάγαθόν αίρετώτερον γάρ είναι τὸν ἡδὺν βίον μετά φρονήσεως ή χωρίς, εί δε το μικτον κρείττον, ούκ είναι την ήδονην τάγαθόν οὐδενὸς γὰρ προστεθέντος αὐτὸ τάγαθὸν αίρετώτερον γίνεσθαι. Δήλον δ' ώς οὐδ' ἄλλο οὐδεν τάγαθὸν αν είη, δ μετά τινος των καθ' αυτό αγαθών αίρετώτερον γί-4 νεται. Τί οὖν ἐστὶ τοιοῦτον, οὖ καὶ ἡμεῖς κοινωνοῦμεν ; τοιούτον γάρ επιζητείται. Οἱ δ' ένιστάμενοι ώς οὐκ άγα-

, , , , ,

θὸν οὖ πάντ' ἐφίεται, μὴ οὐθὲν λέγωσιν ὁ γὰρ πᾶσι δοκεί, τουτ' είναι φαμέν. ὁ δ' άναιρων ταύτην την πίστιν οὐ πάνυ πιστότερα έρει εὶ μέν γάρ τὰ ἀνόητα ωρέγετο αὐτων, ην αν τι το λεγόμενον, εί δε καὶ τὰ φρόνιμα, πως λέγοιεν αν τι; ίσως δε καὶ έν τοις φαυλοις έστι τι φυσικόν άγαθον κρείττον ή καθ' αύτά, δ έφίεται τοῦ οἰκείου ἀγαθοῦ. Οὐκ ἔοικε δὲ οὐδὲ περὶ τοῦ 5 έναντίου καλώς λέγεσθαι. Οὐ γάρ φασιν, εὶ ή λύπη κακόν έστι, την ήδονην αγαθόν είναι αντικείσθαι γαρ καὶ κακὸν κακῷ καὶ ἄμφω τῷ μηδετέρφ, λέγοντες ταῦτα οὐ κακώς, οὐ μὴν ἐπί γε τῶν εἰρημένων ἀληθεύοντες. 'Αμφοίν μέν γάρ όντων κακών καὶ φευκτά έδει ἄμφω είναι, των μηδετέρων δε μηδέτερον ή όμοίως νῦν δε φαίνονται την μεν φεύγοντες ώς κακόν, την δ' αίρούμενοι ώς άγαα θόν ούτω δή και ἀντίκειται. Οὐ μήν οὐδ' εἰ μή τῶν (3) ποιοτήτων έστιν ή ήδονή, διά τουτ' οὐδέ τῶν ἀγαθῶν. ούδε γάρ αι της άρετης ενέργειαι ποιότητές είσιν, ούδ' ή ω εὐδαιμονία. Λέγουσι δὲ τὸ μὲν ἀγαθὸν ὡρίσθαι, τὴν δ' 2 ήδουήν ἀόριστον είναι, ὅτι δέχεται τὸ μάλλον καὶ τὸ ἡττον. Εὶ μὲν οὖν ἐκ τοῦ ἦδεσθαι τοῦτο κρίνουσι, καὶ περὶ «τήν δικαιοσύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς, καθ åς έναργῶς φασί μάλλον καὶ ήττον τούς ποιούς ὑπάρχειν κατὰ τὰς άρετας, έσται τὸ αὐτό δίκαιοι γάρ είσι μάλλον καὶ ἀνδρείοι, έστι δέ καὶ δικαιοπραγείν καὶ σωφρονείν μάλλον και ήττον. Εί δ' έν ταις ήδουαις, μή ποτ' οὐ λέγουσι τὸ 6, αίτιον, αν δισιν αί μεν άμιγείς, αί δε μικταί. Τί γάρ κω- 3 λύει, καθάπερ ύγίεια ώρισμένη οὖσα δέχεται τὸ μάλλον καὶ τὸ ἦττον, οὖτω καὶ τὴν ἡδονήν; οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ συμμετρία έν πασίν έστιν, οὐδ' έν τῷ αὐτῷ μία τις ἀεὶ, ἀλλ' ανιεμένη διαμένει έως τινός, και διαφέρει τῷ μάλλον και ήττον. Τοιούτον δή καὶ τὸ περὶ τὴν ήδονὴν ένδέχεται εί-

9 rollin sudfer 12 Jan me you

to a certain brun

STUBERS OF

i kare 4,

[3,4 ναι. Τέλειον τε τάγαθον τιθέντες, τὰς δὲ κινήσεις καὶ γο 1.88. τας γενέσεις ατελείς, την ήδονην κίνησιν και γένεσιν ἀποφαίνειν πειρώνται. Οὐ καλώς δ' ἐοίκασι λέγειν οὐδ' ω. είναι κίνησιν πάση γάρ οίκεῖον είναι δοκεῖ τάχος καὶ είναι κινησιν παυη γαμ οικτιος βραδυτής, καὶ εἰ μὴ καθ αὐτήν, οἶον τῆ τοῦ κόσμου, πρὸς ἄλλο· τῆ δ' ἡδονῆ τούτων οὐδέτερον ὑπάρχει· ἡσ- () θηναι μέν γάρ έστι ταχέως δοπερ δργισθήναι, ήδεσθαι δ' οδ, οὐδὲ πρὸς ἔτερον, βαδίζειν δὲ καὶ αξξεσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. Μεταβάλλειν μὲν οὖν εἰς την ήδονην ταχέως και βραδέως έστιν, ένεργείν δε 5 κατ' αὐτὴν υὐκ ἔστι ταχέως, λέγω δ' ቭδεσθαι. Γένεt.σίς τε πώς αν είη; δοκεί γαρ οὐκ έκ του τυχόντος τὸ τυχὸν γίγνεσθαι, ἀλλ' έξ οδ γίγνεται, εἰς τοῦτο διαλύεσοβαι. Καὶ οδ γένεσις ἡ ἡδονὴ, τούτου ἡ λύπη φθορά. 6 Καὶ λέγουσι δὲ τὴν μὲν λύπην ἔνδειαν τοῦ κατὰ φύσιν ε είναι, την δ' ήδονην άναπλήρωσιν. Ταῦτα δὲ σωματικά έστι τὰ πάθη. Εὶ δή έστι τοῦ κατὰ φύσιν ἀναπλήρωσις ή ήδουή, ἐν ον ἀναπλήρωσις, τοῦτ' ἄν καὶ ήδοιτο· τὸ σωμα άρα· οὐ δοκει δέ· οὐδ' ἔστιν άρα ἀναπλήρωσις ή , ήδονή, άλλα γινομένης μέν αναπληρώσεως ήδοιτ αν τις, καὶ τεμνόμενος λυποίτο. Ἡ δόξα δ' αυτη δοκεί γεγενησθαι έκ τῶν περί τὴν τροφὴν λυπῶν καὶ ἡδονῶν ἐνδεεῖς γὰρ γινομένους καὶ προλυπηθέντας ήδεσθαι τῆ ἀναπληρώσει. 7 Τοῦτο δ' οὐ περὶ πάσας συμβαίνει τὰς ήδονάς άλυποι γάρ είσιν αί τε μαθηματικαί και των κατά τὰς αἰσθήσεις αί διὰ τῆς ὀσφρήσεως, καὶ ἀκροάματα δὲ καὶ ὁράματα πολλά και μνήμαι και έλπίδες. Τίνος οδν αδται γενέσεις έσονται; οὐδενὸς γὰρ ένδεια γεγένηται, οὖ γένοιτ' ἀν β ἀναπλήρωσις. Πρὸς δὲ τοὺς προφέροντας τὰς ἐπονειδίστους των ήδονων λέγοι τις αν ότι ούκ έστι ταθθ ήδέα

ού γάρ εί τοις κακώς διακειμένοις ήδέα έστιν, ολητέον

my round by round d

αὐτὰ καὶ ήδέα είναι πλην τούτοις, καθάπερ οὐδὲ τὰ τοῖς κάμνουσιν ύγιεινὰ ἡ γλυκέα ἡ πικρὰ, οὐδ' αὖ λευκὰ τὰ φαινόμενα τοῖς ὀφθαλμιῶσιν. *Η οὕτω λέγοιτ' ἄν, ὅτι 9 αί μεν ήδοναι αίρεταί είσιν, ου μήν από γε τούτων, ώσπερ καὶ τὸ πλουτείν, προδόντι δ' οῦ, καὶ τὸ ὑγιαίνειν, οὐ μήν ότιουν φαγόντι. *Η τώ είδει διαφέρουσαν αὶ ήδοναί; 10 έτεραι γάρ αἱ ἀπὸ τῶν καλῶν τῶν ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν, καὶ ούκ έστιν ήσθηναι την του δικαίου μη όντα δίκαιον, ουδέ τήν του μουσικού μη όντα μουσικόν, όμοίως δέ καὶ έπὶ των άλλων. 'Εμφανίζειν δε δοκεί καὶ ό φίλος, ετερος 11 ων του κόλακος, ούκ ούσαν άγαθον την ήδονην ή διαφόρους είδει ό μεν γάρ πρός τάγαθον όμιλείν δοκεί, ό δέ πρός ήδονήν, και τῷ μέν ονειδίζεται, τον δ' έπαινουσιν ώς πρός έτερα όμιλοῦντα. Οὐδείς τ' ἄν έλοιτο ζῆν παι- 12 δίου διάνοιαν έχων δια βίου, ήδόμενος έφ' οίς τα παιδία ώς οδόν τε μάλιστα, οὐδὲ χαίρειν ποιῶν τι τῶν αλσχίστων, μηδέποτε μέλλων λυπηθήναι. Περί πολλά τε σπουδήν ποιησαίμεθ άν και εί μηδεμίαν επιφέροι ήδονήν, οιον δράν, μνημονεύειν, είδέναι, τὰς ἀρετὰς ἔχειν. Εἰ δ' έξ ανάγκης επουται τούτοις ήδοναὶ, οὐδεν διαφέρει ελοίμεθα γὰρ ἀν ταῦτα καὶ εἰ μὴ γίνοιτ' ἀπ' αὐτῶν ἡδονή. Ότι μέν οὖν οὕτε τάγαθὸν ή ήδονή, οὕτε πάσα αίρετή, 13 δήλον ἔοικεν είναι, καὶ ὅτι εἰσί τινες αίρεταὶ καθ' αύτὰς διαφέρουσαι τῷ εἴδει ἡ ἀφ' ὧν. Τὰ μὲν οὖν λεγόμενα περί της ήδουης και λύπης ίκανως ειρήσθω.

Τί δ' έστιν ή ποίόν τι, καταφανέστερον γένοιτ' αν απ' (4) 3 άρχης αναλαβούσιν. Δοκεί γαρ ή μεν δρασις καθ' όντινουν χρόνον τελεία είναι οὐ γάρ έστιν ενδεής οὐδενός, δ εἰς ὕστερον γενόμενον τελειώσει αὐτης τὸ είδος. Τοισύτω δ' ἔοικε καὶ ή ήδονή δλον γάρ τι ἐστὶ, καὶ κατ' οὐδένα χρόνον λάβοι τις αν ήδονην ης ἐπὶ πλείω χρόνον

ARISTOT. ETH.

έστιν' έν χρόνω γάρ πάσα κίνησις καὶ τέλους τινός, οίον ή ολκοδομική τελεία, ὅταν ποιήση οὖ ἐφίεται. Ἡ ἐν ἄπαντι δὴ τῷ χρόνῳ, ἡ τούτῳ, Ἐν δὲ τοῖς μέρεσι τοῦ χρόνου πασαι ατελείς, και έτεραι τῷ είδει τῆς όλης και άλλήλων ή γάρ των λίθων σύνθεσις έτέρα της του κίονος ραβδώσεως, καὶ αὐται τῆς τοῦ ναοῦ ποιήσεως. Καὶ ἡ μέν τοῦ ναοῦ τελεία οὐδενὸς γὰρ ἐνδεής πρὸς τὸ προκείμενον ή δε της κρηπίδος και του τριγλύφου ατελής μέρους γὰρ έκατέρα. Τῷ είδει οὖν διαφέρουσι, καὶ οὖκ ἔστιν εν ότφοῦν χρόνφ λαβείν κίνησιν τελείαν τῷ εἴδει, 3 ἀλλ' εἴπερ, εν τῷ ἄπαντι. Ι' Ομοίως δὲ καὶ ἐπὶ βαδίσεως καὶ τῶν λοιπῶν εὶ γάρ ἐστιν ἡ φορὰ κίνησις πόθεν ποῖ, καὶ ταύτης διαφοραὶ κατ' είδη, πτήσις, βάδισις, άλσις, καὶ τὰ τοιαῦτα. Οὐ μόνον δ' οὕτως, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῆ τῆ βαδίσει τὸ γὰρ πόθεν ποῖ οὐ ταὐτὸν ἐν τῷ σταδίφ καὶ έν τῷ μέρει, καὶ ἐν ἐτέρφ μέρει καὶ ἐτέρφ, οὐδὲ τὸ διεξιέναι την γραμμήν τηνδε κάκείνην ου μόνον γάρ γραμμήν διαπορεύεται, άλλα και έν τόπω ούσαν, έν έτέρω δ' αύτη έκείνης. Δι' άκριβείας μεν ούν περί κινήσεως έν άλλοις εϊρηται, εοικε δ' ούκ εν άπαντι χρόνφ τελεία είναι, άλλ' αί πολλαί απελείς και διαφέρουσαι τῷ είδει, είπερ τὸ 4 πόθεν ποι είδοποιόν. Της ήδονης δ' έν ότφουν χρόνφ τέλειον το είδος. Δηλον ουν ως έτεραί τ' αν είεν αλλήλων, καὶ τῶν ὅλων τι καὶ τελείων ἡ ἡδονή. Δόξειε δ' ἀν τούτο καὶ έκ του μή ἐνδέχεσθαι κινείσθαι μή ἐν χρόνω,

ήδεσθαι δέ το γαρ εν τω νον όλον τι. Έκ τούτων δέ δήλον και ότι οὐ καλώς λέγουσι κίνησιν ή γένεσιν είναι την ήδονήν. Οὐ γὰρ πάντων ταῦτα λέγεται, ἀλλά τῶν μεριστών καὶ μὴ ὅλων οὐδὲ γὰρ ὁράσεώς ἐστι γένεσις ούδε στιγμής ούδε μονάδος, ούδε τούτων ούθεν κίνησις

ούδε γένεσις ούδε δή ήδονης όλον γάρ τι. Αλσθήσεως 5 4 δέ πάσης πρός το αισθήτον ένεργούσης, τελείως δέ της εὐ διακειμένης πρὸς το κάλλιστον τῶν ὑπό τὴν αἴσθησιν τοιούτον γάρ μάλιστ' είναι δοκεί ή τελεία ένέργεια αὐτην δε λέγειν ένεργείν, ή έν ω έστι, μηθέν διαφερέτω καθ' έκαστον δὲ βελτίστη έστιν ή ἐνέργεια τοῦ ἄριστα διακειμένου πρός το κράτιστον των υφ' αυτήν. Αυτη δ' άν τελειστάτη είη και ήδίστη κατά πάσαν γάρ αΐσθησίν έστιν ήδονή, όμοίως δέ καὶ διάνοιαν καὶ θεωρίαν, ήδίστη δ' ή τελειστάτη, τελειστάτη δ' ή του εὐ έχοντος πρὸς τὸ σπουδαιότατον των ύφ' αυτήν. Τελειοί δε την ενέργειαν 6 ή ήδονή. Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ή τε ήδονή τελειοί καὶ τὸ αἰσθητόν τε καὶ ἡ αἴσθησις, σπουδαία ὅντα, ὥσπερ οὐδ' ή ὑγίεια καὶ ὁ ἰατρὸς ὁμοίως αἴτιά ἐστι τοῦ ὑγιαίνειν. Καθ' έκάστην δ' αίσθησιν ότι γίνεται ήδονή, δήλον 7 φαμέν γὰρ ὁράματα καὶ ἀκούσματα είναι ήδέα. Δῆλον δὲ καὶ ότι μάλιστα, ἐπειδὰν ή τε αἴσθησις ή κρατίστη καὶ πρός τοιούτον ένεργή τοιούτων δ' όντων του τε αίσθητου καὶ τοῦ αἰσθανομένου, ἀεὶ ἔσται ήδονή ὑπάρχοντός γε τοῦ ποιήσοντος καὶ τοῦ πεισομένου. Τελειοί δὲ τὴν ἐνέργειαν 8 ή ήδουή ούχ ώς ή έξις ένυπάρχουσα, άλλ' ώς έπιγιγνόμενόν τι τέλος, οἷον τοῖς ἀκμαίοις ἡ ώρα' ἔως ἀν οὖν τό τε νοητόν ή αἰσθητόν ή οἶον δεί καὶ τὸ κρίνον ή θεωροῦν, έσται έν τη ένεργεία ή ήδονή όμοίων γάρ όντων καὶ πρὸς ἄλληλα τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχόντων τοῦ τε παθητικοῦ καὶ τοῦ ποιητικοῦ ταὐτὸ πέφυκε γίνεσθαι. Πῶς οὖν 9 ούδεις συνεχώς ήδεται; ή κάμνει; πάντα γάρ τὰ άνθρώπεια άδυνατεί συνεχώς ένεργείν. Οὐ γίνεται οὖν οὐδ' ήδονή επεται γαρ τη ένεργεία. Ένια δε τέρπει καινά όντα, υστερον δέ ούχ όμοιως διά ταυτό το μέν γάρ πρώτον παρακέκληται ή διάνοια καὶ διατεταμένως περί

predication bear

manty.

αὐτὰ ἐνεργεῖ, ὅσπερ κατὰ τὴν ὅψιν οἱ ἐμβλέποντες, μετέπειτα δ' οὐ τοιαύτη ἡ ἐνέργεια, ἀλλὰ παρημελημένη 10 διὸ καὶ ἡ ἡδονὴ ἀμαυροῦται. 'Ορέγεσθαι δὲ τῆς ἡδονῆς οἰηθείη τις ἄν ἄπαντας, ὅτε καὶ τοῦ ζῆν ἄπαντες ἐφίενται' ἡ δὲ ζωὴ ἐνέργειά τις ἐστὶ, καὶ ἔκαστος περὶ ταῦτα καὶ ταύτοις ἐνεργεῖ ἄ καὶ μάλιστ' ἀγαπᾳ, οἷον ὁ μὲν μουσικὸς τῆ ἀκοῆ περὶ τὰ μέλη, ὁ δὲ φιλομαθὴς τῆ διανοία περὶ τὰ θεωρήματα, οὕτω δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἔκαστος. 'Η δ' ἡδονὴ τελειοῖ τὰς ἐνεργείας, καὶ τὸ ζῆν δὲ, οῦ ὀρέγονται. Εὐλόγως οὖν καὶ τῆς ἡδονῆς ἐφίενται τελειοῖ

5 11 γάρ ἐκάστῷ τὸ ζῆν, αἰρετὸν ὅν. Πότερον δὲ διὰ τὴν ἡδονὴν τὸ ζῆν αἰρούμεθα ἡ διὰ τὸ ζῆν τὴν ἡδονὴν, ἀφείσθω ἐν τῷ παρόντι. Συνεζεῦχθαι μὲν γὰρ ταῦτα φαίνεται καὶ χωρισμὸν οὐ δέχεσθαι· ἄνευ τε γὰρ ἐνεργείας οὐ γίνεται ἡδονὴ, πᾶσάν τε ἐνέργειαν τελειοῦ ἡ ἡδονή.

"Οθεν δοκούσι καὶ τῷ εἴδει διαφέρειν' τὰ γὰρ ἔτερα τῷ είδει ύφ' έτέρων ολόμεθα τελειούσθαι. Ούτω γάρ φαίνεται καὶ τὰ φυσικὰ καὶ τὰ ὑπὸ τέχνης, οἶον ζῶα καὶ δένδρα καὶ γραφή καὶ ἀγάλματα καὶ οἰκία καὶ σκεῦος. 'Ομοίως δε και τας ενεργείας τας διαφερούσας τω είδει ύπο δια-2 Φερόντων είδει τελειοῦσθαι. Διαφέρουσι δ' αἰ τῆς διανοίας των κατά τὰς αἰσθήσεις, καὶ αὐταὶ ἀλλήλων κατ' είδος καὶ αἱ τελειοῦσαι δὴ ἡδοναί. Φανείη δ' αν τοῦτο καὶ ἐκ τοῦ συνφκειῶσθαι τῶν ἡδονῶν ἐκάστην τῆ ἐνεργεία ἡν τελειοί. Συναύξει γαρ την ένέργειαν ή οίκεία ήδονή μαλλον γάρ έκαστα κρίνουσι και έξακριβούσιν οί μεθ ήδονης ένεργούντες, οίον γεωμετρικοί γίνονται οί χαίροντες τώ γεωμετρείν, και κατανοούσιν έκαστα μάλλον, όμοίως δέ καὶ οἱ φιλόμουσοι καὶ φιλοικοδόμοι καὶ τῶν ἄλλων εκαστοι επιδιδόασιν είς τὸ οἰκείον έργον χαίροντες αὐτώ. Συναύξουσι δὲ αὶ ἡδοναὶ, τὰ δὲ συναύξοντα οἰκεία. Τοῖς

έτέροις δὲ τῷ είδει καὶ τὰ οἰκεία ἔτερα τῷ είδει. "Ετι 3 δε μάλλον τοῦτ' ἄν φανείη ἐκ τοῦ τὰς ἀφ' ἐτέρων ἡδονας έμποδίους ταις ένεργείαις είναι οι γαρ φιλαυλοι άδυνατούσι τοις λόγοις προσέχειν, έὰν κατακούσωσιν αὐλοῦντος, μᾶλλον χαίροντες αὐλητική της παρούσης ένεργείας ή κατά την αὐλητικήν οὖν ήδονή την περί του λόγου ενέργειαν φθείρει. 'Ομοίως δὲ τοῦτο καὶ 4 έπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει, ὅταν ἄμα περὶ δύο ἐνεργῆ· ἡ γαρ ήδιων την έτέραν έκκρούει, καν πολύ διαφέρη κατά την ήδονην, μάλλον, ώστε μηδ' ένεργείν κατά την έτέραν. Διὸ χαίροντες ότφοῦν σφόδρα οὐ πάνυ δρώμεν ετερον, και άλλα ποιούμεν άλλοις ήρεμα άρεσκόμενοι, και έν τοις θεάτροις οἱ τραγηματίζοντες, ὅταν φαῦλοι οἱ ἀγωνιζόμενοι ώσι, τότε μάλιστ' αὐτὸ δρώσιν. Έπεὶ δ' ή μέν οί- 5 κεία ήδουή έξακριβοί τὰς ἐνεργείας καὶ χρονιωτέρας καὶ Βελτίους ποιεί, αί δ' άλλότριαι λυμαίνονται, δήλον ώς πολύ διεστάσιν σχεδόν γάρ αἱ ἀλλότριαι ήδοναὶ ποιοῦσιν ὅπερ αὶ οἰκείαι λύπαι φθείρουσι γὰρ τὰς ἐνεργείας αι οίκειαι λύπαι, οίον εί τω το γράφειν άηδες καὶ ἐπίλυπον ἡ τὸ λογίζεσθαι· ὁ μὲν γὰρ οὐ γράφει, ὁ δ' οὐ λογίζεται, λυπηράς οὕσης τῆς ἐνεργείας. Συμβαίνει δή περί τὰς ένεργείας τουναντίον ἀπό τῶν οίκείων ήδουων τε και λυπών· οίκειαι δ' είσιν al επί τή ένεργεία καθ' αύτην γινόμεναι. Αί δ' άλλότριαι ήδοναί είρηται ότι παραπλήσιόν τι τη λύπη ποιούσιν φθείρουσι γάρ, πλήν ούχ όμοίως. Διαφερουσών δέ των ένεργειών 6 έπιεικεία και φαυλότητι, και των μέν αίρετων οὐσων, των δέ φευκτών, τών δ' οὐδετέρων, όμοίως έχουσι καὶ al ήδουαί καθ έκάστην γὰρ ἐνέργειαν οἰκεία ήδουή ἐστιν. Η μεν οδυ τη σπουδαία οἰκεία ἐπιεικής, ή δὲ τη φαύλη μοχθηρά και γάρ αι έπιθυμίαι των μέν καλών έπαινεται,

andy not in the

τῶν δ' αἰσχρῶν ψεκταί. Οἰκειότεραι δὲ ταῖς ἐνεργείαις αι εν αυταις ήθοναι των δρέξεων αι μεν γαρ διωρισμέναι είσι και τοις χρόνοις και τῆ φύσει, αι δε σύνεγγυς ταις ένεργείαις, και άδιόριστοι ούτως ώστ' έχειν αμφισ-7 βήτησιν εί ταὐτόν έστιν ή ένέργεια τη ήδονή. Οὐ μὴν ἔοικέ γε ή ήδονή διάνοια είναι οὐδ' αἴσθησις· ἄτοπον γάρ· άλλα διά το μή χωρίζεσθαι φαίνεται τισι ταυτόν. "Ωσπερ ούν αί ενέργειαι έτεραι, και αί ήδοναί. Διαφέρει δέ ή όψις άφης καθαριότητι, και ακοή και δσφρησις γεύσεως όμοίως δή διαφέρουσι καὶ αὶ ήδοναὶ, καὶ τούτων αὶ περὶ 8 την διάνοιαν, καὶ έκάτεραι άλληλων. Δοκεί δ' είναι έκάστω ζώω καὶ ήδονή οἰκεία, ώσπερ καὶ ἔργον ή γάρ κατά την ένέργειαν. Καὶ έφ' έκάστω δὲ θεωροῦντι τοῦτ' ἄν φανείη· έτέρα γὰρ ἴππου ἡδονὴ καὶ κυνὸς καὶ ἀνθρώπου. καθάπερ 'Ηράκλειτός φησιν όνον σύρματ' αν ελέσθαι μάλλον ή χρυσόν ήδιον γὰρ χρυσοῦ τροφή ὅνοις. Αἰ μεν οδυ των ετέρων τω είδει διαφέρουσιν είδει, τας δε 9 τῶν αὐτῶν ἀδιαφόρους εὕλογον εἶναι. Διαλλάττουσι δ' ού μικρον έπί γε των ανθρώπων τα γαρ αυτά τους μέν τέρπει, τους δε λυπεί, και τοις μεν λυπηρά και μισητά έστι, τοις δε ήδεα και φιλητά. Και έπι γλυκέων δε τοῦτο συμβαίνει οὐ γὰρ τὰ αὐτὰ δοκεῖ τῷ πυρέττοντι καὶ τῷ ὑγιαίνοντι, οὐδὲ θερμὸν είναι τῷ ἀσθενεί καὶ τῷ εὐεκτικῷ. 'Ομοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐφ' ἐτέρων συμβαίνει.
10 Δοκεῖ δ' ἐν ἄπασι τοῖς τοιούτοις εἶναι τὸ φαινόμενον τῷ σπουδαίω. Εί δε τοῦτο καλῶς λέγεται, καθάπερ δοκεί, καὶ ἔστιν ἐκάστου μέτρον ή άρετή καὶ ὁ ἀγαθὸς, ή τοιούτος, καὶ ήδοναὶ εἶεν ἄν αἱ τούτω φαινόμεναι καὶ ήδέα οίς ούτος χαίρει. Τὰ δὲ τούτω δυσχερή εί τω φαίνεται ήδέα, οὐδὲν θαυμαστόν πολλαί γὰρ φθοραί και λύμαι

ανθρώπων γίνονται ήδέα δ' οὐκ ἔστιν, άλλα τούτοις και

min salpaily a

οῦτω διακειμένοις. Τὰς μὲν οὖν ὁμολογουμένως αἰσχρὰς 11 δῆλον ὡς οὐ φατέον ἡδονὰς εἶναι, πλὴν τοῖς διεφθαρμένοις τῶν δ' ἐπιεικῶν εἶναι δοκουσῶν ποίαν ἡ τίνα φαντέον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι; ἡ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν δῆλον; ταύταις γὰρ ἔπονται αἱ ἡδοναί. Εἴτ' οὖν μία ἐστὶν, εἴτε πλείους αὶ τοῦ τελείου καὶ μακαρίου ἀνδρὸς, αὶ ταύτας τελειοῦσαι ἡδοναὶ κυρίως λέγοιντ' ἀν ἀνθρώπου ἡδοναὶ εἶναι, αἱ δὲ λοιπαὶ δευτέρως καὶ πολλοστῶς, ιὅσπερ αἱ

ἐνέργειαι.

Είρημένων δέ των περί τὰς ἀρετάς τε καὶ φιλίας καὶ β ήδονας, λοιπόν περί εὐδαιμονίας τύπω διελθείν, ἐπειδή τέλος αὐτὴν τίθεμεν τῶν ἀνθρωπίνων. 'Αναλαβοῦσι δή τὰ προειρημένα συντομώτερος ἄν εἴη ὁ λόγος. Εἴπομεν 2 δ' ότι οὐκ ἔστιν έξις· καὶ γὰρ τῷ καθεύδοντι διὰ βίου ύπάρχοι αν, φυτών ζώντι βίον, και τώ δυστυχούντι τὰ μέγιστα. Εί δή ταῦτα μή ἀρέσκει, ἀλλὰ μᾶλλον είς ἐνέργειάν τινα θετέον, καθάπερ έν τοις πρότερον είρηται, τῶν δ' ένεργειών αί μέν είσιν άναγκαΐαι και δι' έτερα αίρεται, αί δὲ καθ' αὐτὰς, δήλον ὅτι τὴν εὐδαιμονίαν τῶν καί! αύτας αίρετων τινα θετέον και ου των δι' άλλο ουδενός γαρ ένδεης ή εὐδαιμονία άλλ' αὐτάρκης. Καθ' αὐτάς δ' 3 είσιν αίρεται άφ' ων μηδέν έπιζητείται παρά την ένέργειαν. Τοιαύται δ' είναι δοκούσιν αί κατ' άρετην πράξεις τά γάρ καλά και σπουδαία πράττειν των δι' αυτά αίρετων. καὶ τῶν παιδιῶν δὲ αἱ ἡδεῖαι οὐ γὰρ δι ἔτερα αὐτὰς αίρούνται βλάπτονται γὰρ ἀπ' αὐτῶν μᾶλλον ἡ ἀφελοῦνται, άμελούντες των σωμάτων και της κτήσεως. Καταφεύγουσι δ' έπὶ τὰς τοιαύτας διαγωγάς τῶν εὐδαιμονίζομένων οί πολλοί, διὸ παρά τοις τυράννοις εὐδοκιμοῦσιν οί έν ταις τοιαύταις διαγωγαίς ευτράπελοι ων γάρ έφίενται, έν τούτοις παρέχουσι σφάς αὐτοὺς ήδεις δέουται

δέ τοιούτων. Δοκεί μέν οὖν εὐδαιμονικά ταῦτα εἶναι διὰ τὸ τοὺς ἐν δυναστείαις ἐν τούτοις ἀποσχολάζειν, οὐδὲν δὲ 4 ίσως σημείον οί τοιούτοι είσίν ου γάρ έν τῷ δυναστεύειν ή άρετη ούδ' ό νους, άφ' ων αί σπουδαίαι ενέργειαι. ούδ' εί άγευστοι ούτοι όντες ήδονης είλικρινούς καὶ έλευθερίου έπὶ τὰς σωματικάς καταφεύγουσιν, διὰ τοῦτο ταύτας ολητέον αίρετωτέρας είναι και γάρ οί παίδες τὰ παρ' αύτοις τιμώμενα κράτιστα οιονται είναι. Εύλογον δή, ωσπερ παισί και ανδράσιν έτερα φαίνεται τίμια, ουτω 5 καὶ φαύλοις καὶ ἐπιεικέσιν. Καθάπερ οὖν πολλάκις εἴρηται, καὶ τίμια καὶ ήδέα έστὶ τὰ τῷ σπουδαίφ τοιαῦτα οντα έκάστω δή ή κατά την ολκείαν έξιν αίρετωτάτη έν-6 έργεια, καὶ τῷ σπουδαίῳ δὲ ἡ κατὰ τὴν ἀρετήν. Οὐκ ἐν παιδιά άρα ή εὐδαιμονία καὶ γὰρ ἄτοπον τὸ τέλος είναι παιδιάν, καὶ πραγματεύεσθαι καὶ κακοπαθείν τον βίον απαντα τοῦ παίζειν χάριν. "Απαντα γὰρ ὡς εἰπεῖν ἐτέρου ένεκα αιρούμεθα πλήν της εὐδαιμονίας· τέλος γὰρ αῦτη. Σπουδάζειν δε καὶ πονείν παιδιάς χάριν ηλίθιον φαίνεται καὶ λίαν παιδικόν παίζειν δ' ὅπως σπουδάζη, κατ' Ανάχαρσιν, ὀρθῶς ἔχειν δοκεῖ· ἀναπαύσει γὰρ ἔοικεν ἡ παιδιά, άδυνατούντες δέ συνεχώς πονείν άναπαύσεως δέονται. Οὐ δή τέλος ή ἀνάπαυσις· γίνεται γὰρ ἔνεκα τῆς ἐνερ-γείας. Δοκεί δ' ὁ εὐδαίμων βίος κατ' ἀρετήν εἶναι· οὕτος 7 δε μετά σπουδής, άλλ' ούκ εν παιδιά. Βελτίω τε λέγομεν τα σπουδαία των γελοίων και των μετά παιδιάς, και τοῦ βελτίονος ἀεὶ καὶ μορίου καὶ ἀνθρώπου σπουδαιοτέραν την ένέργειαν ή δε του βελτίονος κρείττων και εύδαιμο-8 νικωτέρα ήδη. 'Απολαύσειέ τ' αν των σωματικών ήδονων ό τυχών καὶ ἀνδράποδον ούχ ήττον τοῦ ἀρίστου· εὐδαιμονίας δ' οὐδείς ἀνδραπόδω μεταδίδωσιν, εί μή καὶ βίου. ού γάρ έν ταις τοιαύταις διαγωγαίς ή εύδαιμονία, άλλ'

έν ταις κατ' άρετὴν ένεργείαις, καθάπερ καὶ πρότερον είρηται.

Εί δ' έστιν ή εὐδαιμονία κατ' άρετην ένέργεια, εύλο-7 γον κατά την κρατίστην αύτη δ' άν είη του άριστου. Είτε δή νους τουτο, είτε άλλο τι, ο δή κατά φύσιν δοκεί άρχειν καὶ ἡγείσθαι καὶ ἔννοιαν ἔχειν περὶ καλών καὶ θείων, είτε θείον δυ καὶ αὐτὸ, είτε τῶν ἐν ἡμῖν τὸ θειότατον, ή τούτου ενέργεια κατά την ολκείαν άρετην είη αν ή τελεία εὐδαιμονία. "Οτι δ' έστὶ θεωρητική, εἴρηται. 'Ομολογούμερον δε τοῦτ' αν δόξειεν είναι καὶ τοῖς πρότε- 2 ρον καὶ τῷ ἀληθεῖ. Κρατίστη τε γὰρ αῦτη ἐστὶν ἡ ἐνέργεια· καὶ γὰρ ὁ νοῦς τῶν ἐν ἡμῖν, καὶ τῶν γνωστῶν, περὶ ἀ ὁ νοῦς. "Ετι δὲ συνεχεστάτη· θεωρεῖν τε γὰρ δυνάμεθα συνεχώς μάλλον ή πράττειν ότιοῦν, ολόμεθά τε δείν ήδο- 3 νην παραμεμίχθαι τη εὐδαιμονία, ηδίστη δὲ τῶν κατ' άρετην ένεργειών ή κατά την σοφίαν όμολογουμένως έστιν. δοκεί γοῦν ή φιλοσοφία θαυμαστάς ήδονάς έχειν καθαριότητι καὶ τῷ βεβαίῳ, εύλογον δε τοῖς εἰδόσι τῶν ζητούντων ήδίω την διαγωγήν είναι. "Η τε λεγομένη αὐ- 4 τάρκεια περί την θεωρητικήν μάλιστ' αν είη· των μέν γάρ πρός το ζην αναγκαίων και σοφός και δίκαιος και οί λοιποί δέονται, τοις δε τοιούτοις Ικανώς κεχορηγημένων ό μέν δίκαιος δείται πρός οθς δικαιοπραγήσει καὶ μεθ' ων, όμοίως δέ καὶ ό σώφρων καὶ ό άνδρείος καὶ τῶν ἄλλων έκαστος, ό δε σοφός και καθ' αύτον ων δύναται θεωρείν. καὶ ὅσω ἀν σοφωτερος ἢ, μᾶλλον βέλτιον δ' ἴσως συ-νεργούς ἔχων, ἀλλ' ὅμως αὐταρκέστατος. Δόξαι τ' ἀν δ αὐτή μόνη δι' αὐτήν ἀγαπᾶσθαι· οὐδέν γὰρ ἀπ' αὐτής γίνεται παρά τὸ θεωρήσαι, ἀπὸ δὲ τῶν πρακτῶν ἡ πλεῖον ή έλαττον περιποιούμεθα παρά την πράξιν. Δοκεί τε ή 6 εὐδαιμονία ἐν τῆ σχολῆ εἶναι ἀσχολούμεθα γὰρ ἴνα

bing well mongh for

σχολάζωμεν, καὶ πολεμούμεν ίν' εἰρήνην ἄγωμεν. Τῶν μέν οὖν πρακτικών άρετών έν τοῖς πολιτικοῖς ή έν τοῖς πολεμικοίς ή ενέργεια αί δε περί ταυτα πράξεις δοκου-·σιν ἄσχολοι είναι, αί μέν πολεμικαὶ καὶ παντελώς σὐδείς γάρ αίρείται το πολεμείν του πολεμείν ένεκα, ουδέ παρασκευάζει πόλεμον δόξαι γάρ διν παντελώς μιαιφόνος τις είναι, εί τούς φίλους πολεμίους ποιοίτο, ίνα μάχαι καὶ φόνοι γίγνοιντο. "Εστι δὲ καὶ ή τοῦ πολιτικοῦ 🙏 ασχολος, και παρ' αύτο το πολιτεύεσθαι περιποιουμένη δυναστείας καὶ τιμάς ή τήν γε εὐδαιμονίαν αύτῷ καὶ τοῖς πολίταις, έτέραν οδσαν της πολιτικής, ην και ζητούμεν 7 δήλου ώς έτέραν οδσαν. Εί δή των μέν κατά τάς άρετάς πράξεων αι πολιτικαί και πολεμικαι κάλλει και μεγέθει προέχουσιν, αυται δ' δισχολοι και τέλους τινός έφιενται καὶ οὐ δι' αὐτὰς αίρεταί είσιν, ή δὲ τοῦ νοῦ ἐνέργεια σπουδή τε διαφέρειν δοκεί θεωρητική ούσα, και παρ' καικά αύτην ούδενος έφίεσθαι τέλους, έχειν τε ήδονην οίκείαν, αύτη δε συναύξει την ενέργειαν, καὶ το αυταρκες το δολοστικόν καὶ άτρυτον ώς ανθρώπος, καὶ δσα τω γωλίς άλλα τῷ μακαρίῳ ἀπονέμεται, κατὰ ταύτην τὴν ἐνέργειαν φαίνεται ὅντα. Ἡ τελεία δὴ εὐδαιμονία αὖτη ἄν εἴη ἀνθρώπου, λαβούσα μήκος βίου τέλμον οὐθεν γαρ ατελές επίμαι 8 έστι των της εύδαιμονίας. 'Ο δέ τοιούτος αν είη βίος κρείττων ή κατ' ἄνθρωπον- οὐ γὰρ ή ἄνθρωπός ἐστιν οῦτω βιώσεται, άλλ' ή θείόν τι έν αὐτῷ ὑπάρχει. ὅσφ δὲ διαφέρει τοῦτο τοῦ συνθέτου, τοσούτφ καὶ ἡ ἐνέργεια της κατά την άλλην άρετην. Εί δη βείον ό νους πρός τον άνθρωπον, και ο κατά τοῦτον βίος θεῖος προς τον 'ανθρώπινον βίον. Οὐ χρή δὲ κατά τοὺς παραινοῦντας ανθρώπινα φρονείν ανθρωπον όντα ούδε θνητά τον θνητου, άλλ' έφ' όσου ενδέχεται άθανατίζειν, και πάντα

Action was not committee

ποιεῖν πρὸς τὸ ζῆν κατὰ τὸ κράτιστον τῶν ἐν αὐτῷ εἰ γὰρ καὶ τῷ ὅγκῷ μικρόν ἐστι, δυνάμει καὶ τιμιότητι πολὺ μᾶλλον πάντων ὑπερέχει. Δόξειε δ' ἀν καὶ εἶναι ἔκασ-9 τος τοῦτο, εἴπερ τὸ κύριον καὶ ἄμεινον ἄτοπον οὖν γίνοιτ ἀν, εἰ μὴ τὸν αὐτοῦ βίον αἰροῖτο ἀλλά τινος ἄλλου. Τὸ λεχθέν τε πρότερον άρμόσει καὶ νῦν τὸ γὰρ οἰκεῖον ἐκάστῷ τῷ φύσει κράτιστον καὶ ἥδιστόν ἐστιν ἐκάστῷ. Καὶ τῷ ἀνθρώπῷ δὴ ὁ κατὰ τὸν νοῦν βίος, εἴπερ τοῦτο μάλιστα ἄνθρωπος. Οὖτος ἄρα καὶ εὐδαιμονέστατος.

Δευτέρως δ' ό κατά την άλλην άρετην αί γάρ κατ' 8 αὐτήν ἐνέργειαι ἀνθρωπικαί· δίκαια γὰρ καὶ ἀνδρεία καὶ άλλα τὰ κατὰ τὰς ἀρετὰς πρὸς ἀλλήλους πράττομεν ἐν συναλλάγμασι καὶ χρείαις καὶ πράξεσι παντοίαις έν τε τοις πάθεσε διατηρούντες το πρέπον έκάστω. Ταύτα δ' είναι φαίνεται πάντα άνθρωπικά. "Ενια δέ καὶ συμβαί- 2 νειν ἀπὸ τοῦ σώματος δοκεί, καὶ πολλά συνωκειῶσθαι τοις πάθεσιν ή του ήθους άρετη. Συνέζευκται δε και ή 3 φρόνησις τη του ήθους άρετη, και αύτη τη φρονήσει, είπερ αί μεν της φρονήσεως άρχαι κατά τας ήθικας είσιν άρετάς, τὸ δ' ὀρθὸν τῶν ἡθικῶν κατὰ τὴν φρόνησιν. Συνηρτημέναι δ' αὐται καὶ τοῖς πάθεσι περὶ τὸ σύνθετον άν είεν αι δε του συνθέτου άρεται άνθρωπικαί. Και ό βίος δή δ κατ' αὐτὰς καὶ ή εὐδαιμονία. 'Η δὲ τοῦ νοῦ κεχωρισμένη τοσούτον γάρ περὶ αὐτης εἰρήσθω διακριβώσαι γὰρ μείζον τοῦ προκειμένου ἐστίν. Δόξειε δ' ἄν 4 και της έκτος χορηγίας έπι μικρον ή έπ' έλαττον δείσθαι της ηθικής των μέν γάρ άναγκαίων άμφοῦν χρεία καὶ έξ ίσου έστω, εί και μαλλον διαπονεί περί το σώμα ο πολιτικός, καὶ όσα τοιαῦτα μικρὸν γὰρ ἄν τι διαφέρου πρός δέ τὰς ἐνεργείας πολύ διοίσει. Τῷ μέν γὰρ ἐλευθερίω δεήσει χρημάτων πρός το πράττειν τὰ έλευθέρια,

produces

will and

καὶ τῷ δικαίφ δὴ εἰς τὰς ἀνταποδόσεις (αὶ γαρ βουλήσεις άδηλοι, προσποιούνται δὲ καὶ οί μὴ δίκαιοι βούλεσθαι δικαιοπραγείν), τφ ανδρείφ δε δυνάμεως, είπερ έπιτελεί τι των κατά την άρετην, και τφ σφφρονι έξουσίας: 5 πως γαρ δήλος έσται ή ούτος ή των άλλων τις; αμφισβητείται δε πότερον κυριώτερον της άρετης ή προαίρεσις η αί πράξεις, ώς εν αμφοίν ούσης. Τὸ δη τέλειον δηλον ώς εν άμφοιν άν είη. Πρός δε τάς πράξεις πολλών δείται, καὶ όσφ άν μείζους ώσι καὶ καλλίους, πλειόνων. 6 Τῷ δὲ θεωρούντι οὐδενὸς τῶν τοιούτων πρός γε τὴν ένέργειαν χρεία, άλλ' ώς είπειν και έμπόδιά έστι πρός γε την θεωρίαν ή δ' ανθρωπός έστι και πλείοσι συζή, αιρείται τα κατ' αρετήν πράττειν δεήσεται ουν των 7 τοιούτων πρός τὸ ἀνθρωπεύεσθαι. Ἡ δὲ τελεία εὐδαιμονία ότι θεωρητική τις έστιν ένέργεια, και έντευθεν αν φανείη. Τούς θεούς γάρ μάλιστα υπειλήφαμεν μακαρίους καὶ εὐδαίμονας είναι· πράξεις δὲ ποίας ἀπονείμαι χρεών αὐτοῖς; πότερα τὰς δικαίας; ἢ γελοῖοι φανοῦνται συναλλάττοντες καὶ παρακαταθήκας αποδιδόντες καὶ όσα τοιαύτα; άλλά τὰς ἀνδρείους, ὑπομένοντας τὰ φοβερά και κινδυνεύοντας, ότι καλόν; ή τὰς έλευθερίους; τίνι δε δώσουσιν; άτοπον δ' εί και έσται αυτοις νόμισμα ή τι τοιούτον. Αί δε σώφρονες τί αν είεν ; ή φορτικός ό επαινος, ότι ουκ εχουσι φαύλας επιθυμίας; διεξιούσι δὲ πάντα φαίνοιτ' διν τὰ περί τὰς πράξεις μικρά καὶ ανάξια θεών. 'Αλλά μην ζην τε πάντες υπειλήφασιν αὐτοὺς καὶ ἐνεργεῖν ἄρα· οὐ γὰρ δὴ καθεύδειν ώσπερ τὸν Ἐνδυμίωνα. Τῷ δὴ ζῶντι τοῦ πράττειν ἀφαιρουμένου, έτι δε μαλλον τοῦ ποιείν, τί λείπεται πλήν θεωρία; δστε ή του θεου ενέργεια, μακαριότητι διαφέρουσα, θεωρητική αν είη. Καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δὴ ἡ ταύτη

Tomahi

συγγενεστάτη εὐδαιμονικωτάτη. Σημεῖον δὲ καὶ τὸ μὴ 8 μετέχειν τὰ λοιπὰ ζῶα εὐδαιμονίας, τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ἐστερημένα τελείως. Τοῖς μὲν γὰρ θεοῖς ἄπας ὁ βίος μακάριος, τοῖς δὶ ἀνθρώποις, ἐφὶ ὅσον ὁμοίωμά τι τῆς τοιαύτης ἐνεργείας ὑπάρχει τῶν δὶ ἄλλων ζώων οὐδὲν εὐδαιμονεῖ, ἐπειδὴ οὐδαμῆ κοινωνεῖ θεωρίας. Ἐφὶ ὅσον δὴ διατείνει ἡ θεωρία, καὶ ἡ εὐδαιμονία, καὶ οἶς μᾶλλον ὑπάρχει τὸ θεωρεῖν, καὶ εὐδαιμονεῖν, οὐ κατὰ συμβεβηκὸς ἀλλὰ κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτὴ γὰρ καθ αὐτὴν τιμία. "Ωστὶ εἴη ᾶν ἡ εὐδαιμονία θεωρία τις.

Δεήσει δε καὶ τῆς εκτὸς εὐημερίας ἀνθρώπω ὅντι οὐ 9 9 γὰρ αὐτάρκης ή φύσις πρὸς τὸ θεωρείν, ἀλλὰ δεί καὶ τὸ σώμα ύγιαίνειν καὶ τροφήν καὶ τὴν λοιπὴν θεραπείαν υπάρχειν. Οὐ μὴν οἰητέον γε πολλών καὶ μεγάλων δεήσεσθαι τον εὐδαιμονήσοντα, εὶ μὴ ἐνδέχεται ἄνευ τῶν έκτὸς ἀγαθῶν μακάριον είναι οὐ γὰρ ἐν τῆ ὑπερβολῆ τὸ αυταρκες οὐδ' ή πράξις, δυνατόν δέ και μή άρχοντα γης 10 καὶ θαλάττης πράττειν τὰ καλά· καὶ γὰρ ἀπὸ μετρίων δύναιτ' αν τις πράττειν κατά την άρετην. Τοῦτο δ' έστιν ίδειν έναργως οι γάρ ιδιώται των δυναστών ούχ ήττον δοκούσι τὰ ἐπιεική πράττειν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον. δέ τοσαῦθ' ὑπάρχειν' ἔσται γὰρ ὁ βίος εὐδαίμων τοῦ κατά την άρετην ένεργούντος. Καὶ Σόλων δὲ τούς εὐδαί-11 μονας ίσως ἀπεφαίνετο καλώς, εἰπὼν μετρίως τοῖς ἐκτὸς κεχορηγημένους, πεπραγότας δε τὰ κάλλισθ', ώς ώετο, καὶ βεβιωκότας σωφρόνως ἐνδέχεται γὰρ μέτρια κεκτη-μένους πράττειν ἃ δεῖ. "Εοικε δὲ καὶ 'Αναξαγόρας οὐ πλούσιον οὐδε δυνάστην ὑπολαβεῖν τὸν εὐδαίμονα, εἰπων ότι ούκ αν θαυμάσειεν εί τις άτοπος φανείη τοις πολλοίς ούτοι γάρ κρίνουσι τοῖς έκτὸς, τούτων αἰσθανόμενοι μόνον. Συμφωνείν δή τοις λόγοις ἐοίκασιν αὶ τῶν σοφῶν 12

reductally

tetuloreitela

judge by external

وأورون

Πίστιν μέν οδν και τά τοιαθτα έχει τινά, τό δ

αληθές ἐν τοῖς πρακτοῖς ἐκ τῶν ἔργων καὶ τοῦ βίου κρίνεται ἐν τοῦτοις γὰρ τὸ κύριον. Σκοπεῖν δὴ τὰ προειρημένα χρὴ ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ τὸν βίον ἐπιφέροντας, καὶ συναδόντων μὲν τοῖς ἔργοις ἀποδεκτέον, διαφωνούντων δὲ 13 λόγους ὑπαληπτέον. 'Ο δὲ κατὰ νοῦν ἐνεργῶν καὶ τοῦτον θεραπεῦων καὶ διακείμενος ἄριστα καὶ θεοφιλέστατος ἔοικεν εἶναι' εἰ γάρ τις ἐπιμέλεια τῶν ἀνθρωπίνων ὑπὸ θεῶν γίνεται, ὁσπερ δοκεῖ, καὶ εἴη ἀν εἴλογον χαίρειν τε αὐτοὺς τῷ ἀρίστω καὶ τῷ συγγενεστάτω (τοῦτο δ' ἀν εἴη ὁ νοῦς) καὶ τοὺς ἀγαπώντας μάλιστα τοῦτο καὶ τιμῶντας ἀντευποιεῖν ὡς τῶν φίλων αὐτοῖς ἐπιμελουμένους καὶ ὀρθῶς τε καὶ καλῶς πράττοντας. 'Ότι δὲ πάντα ταῦτα τῷ σοφῷ μάλισθ' ὑπάρχει, οὐκ ἄδηλον. Θεοφιλέστατος ἄρα. Τὸν αὐτὸν δ' εἰκὸς καὶ εὐδαιμονέστατον ὧστε κῶν

ούτως είη ό σοφὸς μάλιστ' εὐδαίμων.

''Αρ' οὖν εἰ περὶ τούτων καὶ τῶν ἀρετῶν, ἔτι δὲ καὶ φιλίας καὶ ἡδονῆς ἱκανῶς εἴρηται τοῖς τύποις, τίλος ἔχειν οἰητέον τὴν προαίρεσιν, ἢ καθάπερ λέγεται, οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς πρακτοῖς τελος τὸ θεωρῆσαι ἔκαστα καὶ γνῶναι, ἀλ2 λὰ μᾶλλον τὸ πράττειν αὐτά; οὐδὰ τὰ περὶ ἀρετῆς ἱκανὸν τὸ εἰδέναι, ἀλλ' ἔχειν καὶ χρῆσθαι πειρατέον, ἢ εἶ
8 πως ἄλλως ἀγαθοὶ γινόμεθα. Εἰ μὲν οὖν ἢσαν οἱ λόγοι αὐτάρκεις πρὸς τὸ ποιῆσαι ἐπιεικεῖς, πολλούς ἀν μισθούς καὶ μεγάλους δικαίως ἔφερον κατὰ τὸν Θέογνιν, καὶ ἔδει ἀν τούτους πορίσασθαι νῦν δὲ φαίνόνται προτρέψασθαι μὲν καὶ παρορμῆσαι τῶν νέων τοὺς ελευθερίους ἰσχίκιν, (κικατίλικος)

ήθός τ' είγενες καὶ ὡς άληθῶς φιλόκαλον ποιήσαι ἄν κατοκώχιμον ἐκ τῆς ἀρετῆς, τοὺς δὲ πολλοὺς ἀδινατεῖν πρὸς 4 καλοκαγαθίαν προτρέψασθαι' οὐ γὰρ πεφύκασω αἰδοῖ πειθαρχεῖν ἀλλὰ φόβφ, οὐδ' ἀπέχεσθαι τῶν φαύλων διὰ

Alexander

dep. m pairo . .

τὸ αἰσχρὸν ἀλλὰ διὰ τὰς τιμωρίας πάθει γὰρ ζώντες τας οἰκείας ήδονας διώκουσι και δι' ων αυται εσονται, φεύγουσι δὲ τὰς ἀντικειμένας λύπας, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ ώς άληθως ήδέος οὐδ' έννοιαν έχουσιν, άγευστοι όντες. Τούς δή τοιούτους τίς αν λόγος μεταρρυθμίσαι; οδ γάρ 5 οιόν τε ή ου ράδιον τὰ ἐκ παλαιοῦ τοις ήθεσι κατειλημμένα λόγφ μεταστήσαι. 'Αγαπητον δ' ίσως έστιν εί πάντων ύπαρχόντων δι' ων έπιεικείς δοκούμεν γίνεσθαι, μεταλάβοιμεν της άρετης. Γίνεσθαι δ' άγαθούς οιονται, οί 6 μεν φύσει, οί δ' έθει, οί δε διδαχή. Το μεν ούν της φύσεως δήλον ώς οὐκ ἐφ' ήμιν ὑπάρχει, ἀλλὰ διά τινας θείας αίτίας τοις ώς άληθως εὐτυχέσιν ὑπάρχει ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ διδαχὴ μή ποτ' οὐκ ἐν ἄπασιν ἰσχύη, ἀλλὰ τι/ δέη προδιειργάσθαι τοις έθεσι την του ακροατού ψυχήν ε/ 1155 600 πρός τό καλώς χαίρειν καὶ μισείν, ώσπερ γην την θρέψουσαν τὸ σπέρμα. Οὐ γὰρ ἄν ἀκούσειε λόγου ἀποτρέ- 7 ποντος οὐδ' αὖ συνείη ὁ κατὰ πάθος ζῶν' τὸν δ' οὖτως έχοντα πως οδόν τε μεταπείσαι; όλως τ' οὐ δοκεί λόγω ὑπείκειν τὸ πάθος ἀλλὰ βία. Δεῖ δὴ τὸ ἦθος προϋπάρ-8 χειν πως ολκείον της άρετης, στέργον το καλον καλ δυσχεραίνον τὸ αἰσχρόν. Ἐκ νέου δ' ἀγωγῆς ὀρθῆς τυχείν πρός αρετήν χαλεπόν μή ύπο τοιούτοις τραφέντα νόμοις τὸ γὰρ σωφρόνως καὶ καρτερικώς ζην οὐχ ήδυ τοις πολλοίς, άλλως τε και νέοις. Διὸ νόμοις δεί τετάχθαι την τροφήν και τα έπιτηδεύματα οὐκ έσται γάρ λυπηρά συνήθη γινόμενα. Ούχ Ικανόν δ' 9 Ισως νέους δυτας τροφής και επιμελείας τυχείν δρθής άλλ', έπειδή και άνδρωθέντας δει έπιτηδεύειν αυτά και έθίζεσθαι, καὶ περὶ ταῦτα δεοίμεθ' αν νόμων, καὶ όλως δή περί πάντα τὸν βίον οί γὰρ πολλοί ἀνάγκη μᾶλλον ή λόγφ πειθαρχούσι και ζημίαις ή τῷ καλῷ. Διόπερ 10

Vermelament

208

ΗΘΙΚΩΝ

οἴονταί τινες τοὺς νομοθετοῦντας δεῖν μὲν παρακαλείν ἐπὶ τὴν ἀρετὴν καὶ προτρέπεσθαι τοῦ καλοῦ χάριν, ὡς ὑπακουσομένων τῶν ἐπιεικῶς τοῖς ἔθεσι προτηγμένων, ἀπειθοῦσι δὲ καὶ ἀφυεστέροις υὖσι κολάσεις τε καὶ τιμωρίας ἐπιτιθέναι, τοὺς δὶ ἀνιάτους ὅλως ἐξορίζειν τὸν μὲν γὰρ ἐπιεικῆ καὶ πρὸς τὸ καλὸν ζῶντα τῷ λόγφ πειθαρχήσειν, τὸν δὲ φαῦλον ἡδονῆς ὀρεγόμενον λύπη κολάζεσθαι ὡσπερ ὑποζύγιον. Διὸ καὶ φασι δεῖν τοιαύτας γίνισθαι τὰς λύπας αὶ μάλιστ' ἐναντιοῦνται ταῖς ἀγαπωμέναις ἡδοναῖς.

11 Εἰ δ' οὖν, καθάπερ εἴρηται, τὸν ἐσόμενον ἀγαθὸν τραφῆναι καλῶς δεῖ καὶ ἐθισθῆναι, εἰθ' οὕτως ἐν ἐπιτηδεύμασιν

έπιεικέσι ζην καὶ μήτ' ἄκοντα μήθ' ἐκόντα πράττειν τὰ φαῦλα, ταῦτα δὲ γίγνοιτ' ἀν βιουμένοις κατά τινα νοῦν 12 καὶ τάξιν ὀρθὴν, ἔχουσαν ἰσχύν. 'Η μέν οὖν πατρικὴ πρόσταξις οὐκ ἔχει τὸ ἰσχυρὸν οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον, οὐδὲ δὴ ὅλως ἡ ἐνὸς ἀνδρὸς, μὴ βασιλέως ὅντος ἤ τινος τοιούτου' ὁ δὲ νόμος ἀναγκαστικὴν ἔχει δύναμιν, λόγος ὡν ἀπό τινος φρονήσεως καὶ νοῦ. Καὶ τῶν μὲν ἀνθρώπων ἐχθαίρουσι τοὺς ἐναντιουμένους ταῖς ὁρμαῖς, κὰν ὀρθῶς αὐτὸ δρῶσιν. ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐπαχθὴς τάττων τὸ

γων ό νομοθέτης ἐπιμέλειαν δοκεῖ πεποιῆσθαι τροφῆς τε καὶ ἐπιτηδευμάτων· ἐν δὲ ταῖς πλείσταις τῶν πόλεων ἐξημεληται περὶ τῶν τοιούτων, καὶ ξῆ ἔκαστος ὡς βοῦλε-14 ται, κυκλωπικῶς θεμιστεύων παίδων ἢο ἀλόχου. Κρόην καὶ δρῶν αὐτὸ δύνασθαι· κοινὴν ἐπιμέλειαν καὶ ὀρθὴν καὶ δρῶν αὐτὸ δύνασθαι· κοινὴ δ ἐξαμελουμένων ἐκάστῷ δόξειεν ἀν προσήκειν τοῖς. σφετέροις τέκνοις καὶ φίλοις εἰς ἀρετὴν συμβάλλεσθαι, ἡ προαιρεϊσθαί γε. Μάλιστα δ΄ ἀν τοῦτο δύνασθαι δόξειεν ἐκ τῶν εἰρημένων νομοθετι-

κός γενόμενος αί μέν γάρ κοιναί έπιμέλειαι δήλον ότι

13 επιεικές. 'Εν μόνη δε τη Λακεδαιμονίων πόλει μετ' όλι-

molinies

δια νόμων γίγνονται, έπιεικεις δ' αί δια των σπουδαίων. Γεγραμμένων δ' ή άγράφων, οὐδὲν ἄν δύξειε διαφέρειν, οὐδε δι' ων είς ή πολλοί παιδευθήσονται, ωσπερ οὐδ' έπὶ μουσικής καὶ γυμναστικής καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων. "Ωσπερ γάρ έν ταις πόλεσιν ένισχύει τὰ νόμιμα καὶ τὰ ἔθη, ούτω καὶ ἐν οἰκίαις οἱ πατρικοὶ λόγοι καὶ τὰ έθη, καὶ ἔτι μάλλον διὰ τὴν συγγένειαν καὶ τὰς εὐεργεσίας προϋπάρχουσι γὰρ στέργοντες καὶ εὐπειθείς τῆ φύσει. Ετι δὲ καὶ διαφέρουσιν αὶ καθ ἔκαστον παιδείαι 15 τῶν κοινῶν, ὧσπερ ἐπὶ ἰατρικής· καθόλου μὲν γὰρ τῷ πυρέττοντι συμφέρει ήσυχία καὶ ἀσιτία, τινὶ δ' ἴσως οῦ, ο τε πυκτικός ίσως οὐ πᾶσι τὴν αὐτὴν μάχην περιτίθησιν. Έξακριβοῦσθαι δὴ δόξειεν αν μαλλον τὸ καθ εκαστον ίδίας τῆς ἐπιμελείας γινομένης μᾶλλον γὰρ τοῦ προσφόρου τυγχάνει ἔκαστος. 'Αλλ' ἐπιμεληθείη μὲν ἄν άριστα καθ' έν και laτρòs και γυμναστής και πας άλλος ό τὸ καθόλου είδως, ὅτι πᾶσιν ἡ τοῖς τοιοῖσδε· τοῦ κοινου γάρ αί ἐπιστήμαι λέγονταί τε καὶ εἰσίν. Οὐ μὴν 16 άλλά καὶ ένός τινος οὐδεν ίσως κωλύει καλώς ἐπιμεληθήναι και άνεπιστήμονα όντα, τεθεαμένον δ' άκριβώς τὰ συμβαίνοντα έφ' έκάστω δι' έμπειρίαν, καθάπερ καὶ Ιατροί ένιοι δοκούσιν έαυτών άριστοι είναι, έτέρφ ούδεν άν δυνάμενοι έπαρκέσαι. Οὐδεν δ' ήττον ίσως τῷ γε βουλομένφ τεχνικώ γενέσθαι καὶ θεωρητικώ ἐπὶ τὸ καθόλου βαδιστέον είναι δόξειεν αν, κακείνο γνωριστέον ως ένδεχεται είρηται γὰρ ὅτι περὶ τοῦθ' αἱ ἐπιστημαι. Τάχα δὲ 17 καὶ τῷ βουλομένω δι' ἐπιμελείας βελτίους ποιείν, είτε πολλούς, εἴτ' δλίγους, νομοθετικῷ πειρατέον γενέσθαι, εἰ διὰ νόμων ἀγαθοὶ γενοίμεθ' ἄν. "Οντινα γὰρ οὖν καὶ τὸν προτεθέντα διαθείναι καλώς οὐκ ἔστι τοῦ τυχώντος, άλλ' είπερ τινός, του είδότος, ώσπερ έπ' ιατρικής και των ARISTOT. ETH.

18 λοιπών ων έστιν έπιμελειά τις καὶ φρόνησις. "Αρ' οὖν μετά τουτο επισκεπτέον πόθεν ή πως νομοθετικός γένοιτ αν τις; ή καθάπερ έπὶ τών άλλων, παρά τών πολιτικών; μόριον γὰρ ἐδόκει τῆς πολιτικῆς είναι. *Η οὐχ δμοιον φαίνεται έπὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν τε καὶ δυνάμεων; εν μεν γάρ τοις άλλοις οι αυτοί φαίνονται τάς τε δυνάμεις παραδιδύντες καὶ ένεργούντες ἀπ' αὐτών, υίον ιατροί και γραφείς τὰ δὲ πολιτικά ἐπαγγελλονται μεν διδάσκειν οί σοφισταί, πράττει δ' αὐτῶν οὐδείς, ἀλλ' οί πολιτευόμενοι, οι δόξαιεν αν δυνάμει τινι τουτο πράττειν καὶ ἐμπειρία μάλλον ἡ διανοία ούτε γάρ γράφοντες, ούτε λέγοντες περί των τοιούτων φαίνοντας (καίτοι κάλλιον ήν ίσως ή λόγους δικανικούς τε και δημηγορικούς), ούδ' οὖ πολιτικούς πεποιηκότες τοὺς σφετέρους 19 υίεις ή τινας άλλους των φίλων. Εύλογον δ' ήν, είπερ έδύναντο ούτε γάρ ταις πόλεσιν άμεινον οὐδεν κατελιπον αν, ουθ αυτοίς υπάρξαι προέλοιντ' αν μαλλον της τοιαύτης δυνάμεως, οὐδε δή τοῖς φιλτάτοις. Οὐ μήν μικρόν γε έοικεν ή έμπειρία συμβάλλεσθαι οὐδε γάρ έγίγνοντ' αν διά της πολιτικής συνηθείας πολιτικοί διδ τοις έφιεμένοις περί πολιτικής είδέναι προσδείν έοικεν 20 έμπειρίας. Των δε σοφιστών οι έπαγγελλόμενοι λίαν φαίνονται πόρρω είναι τοῦ διδάξαι. όλως γάρ οὐδέ ποίόν τι έστιν ή περί ποία Ισασιν ου γάρ αν τήν αὐτὴν τῆ ἡητορικῆ οὐδὲ χείρω ἐτίθεσαν, οὐδ ἀν Φοντο ράδιον είναι το νομοθετήσαι συναγαγόντι τους εύδοκιμούντας των νόμων εκλέξασθαι γάρ είναι τούς αρίστους, ώσπερ οὐδὲ τὴν ἐκλογὴν οὖσαν συνέσεως καὶ τὸ κρίναι ὀρθώς μέγιστον, δισπερ ἐν τοῖς κατὰ μουσικήν· οἱ γὰρ ἔμπειροι περὶ ἔκαστα κρίνουσιν ὀρθώς τα έργα, και δι' ων ή πως έπιτελείται συνιάσιν, και ποία

منسلار ور

ποίοις συνάδει τοίς δ' απείροις αγαπητόν το μή διαλανθάνειν εί εὖ ή κακῶς πεποίηται τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐπὶ γραφικής. Οἱ δὲ νόμοι τής πολιτικής ἔργοις ἐοίκασιν πως οδν έκ τούτων νομοθετικός γένοιτ' αν τις, ή τούς άρίστους κρίναι; οὐ γὰρ φαίνονται οὐδ' Ιατρικοὶ ἐκ τῶν 21 συγγραμμάτων γίνεσθαι. Καίτοι πειρώνται γε λέγειν ου μόνον τὰ θεραπεύματα, άλλά καὶ ώς λαθείεν αν καί ώς δεί θεραπεύειν έκάστους, διελόμενοι τάς έξεις. Ταῦτα δὲ τοῖς μὲν ἐμπείροις ἀφέλιμα είναι δοκεῖ, τοῖς δ' άνεπιστήμοσιν άχρεία. "Ισως οδν καὶ τῶν νόμων καὶ των πολιτειών αί συναγωγαί τοις μέν δυναμένοις θεωρήσαι καὶ κρίναι τί καλώς ή τουναντίον καὶ ποία ποίοις άρμόττει, εθχρηστ' αν είη· τοις δ' άνευ έξεως τα τοιαυτα διεξιούσι το μέν κρίνειν καλώς ούκ αν υπάρχοι, εί μή άρα αὐτόματον, εὐσυνετώτεροι δ' εἰς ταῦτα τάχ' ἄν γέ-POLPTO.

Παραλιπόντων οδυ τῶν προτέρων ἀνερεύνητον τὸ περὶ 22 τῆς νομοθεσίας, αὐτοὺς ἐπισκέψασθαι μᾶλλον βέλτιον ἴσως, καὶ ὅλως δὴ περὶ πολιτείας, ὅπως εἰς δύναμιν ἡ περὶ τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφία τελειωθῆ. Πρῶτον μὲν 23 οδυ εἴ τι κατὰ μέρος εἴρηται καλῶς ὑπὸ τῶν προγενεστέρων πειραθῶμεν ἐπελθεῖν, εἶτα ἐκ τῶν συνηγμένων πολιτειῶν θεωρῆσαι τὰ ποῖα σώζει καὶ φθείρει τὰς πόλεις καὶ τὰ ποῖα ἐκάστας τῶν πολιτειῶν, καὶ διὰ τίνας αἰτίας αὶ μὲν καλῶς, αὶ δὲ τοὐνανίον πολιτεύονται θεωρηθέντων γὰρ τούτων τάχ' ἄν μᾶλλον συνίδοιμεν καὶ ποία πολιτεία ἀρίστη, καὶ πῶς ἐκάστη ταχθεῖσα, καὶ τίσι νόμοις καὶ ἔθεσι χρωμένη. Λέγωμεν οὖν ἀρξάμενοι.

h.

INDEX VERBORUM.

Numerus Romanus major librum, minor caput, Arabicus sectionem indicat. Capitum divisione, quam in hâc editione numeri uncinis inclusi indicant, perpetuo usi sumus.

άγαθὰ διττῶς I. vi. 9 : VII. Xii. 1. τριχῆ I. viii. 2. Ισαχῶς τῷ δυτι I. vi. 3. 'Αγαθοντί ι. i. 1; ii. 1; vii. 1: x. ii. 1. Ετερον ανθρώποις VI. vi. 4. εν τοις φαύλοις x. ii. 4. του πεπερασμένου IV. vi. 14. κακφ έναντίον VII. Xiv. 2. τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν I. ii. 7; vii. 15; xiii. 5. πωs άγαθοί γίνονται 11. i. 6; v. 5: x. ix. 1, 6. 'Aγάθων VI. 11. 6; iv. 5. 'Αγαμέμνονα VIII. xi. l. άγαπητόν 1. ii. 8; iii. 4: 1x. x. 6: x. ix. 5, 20. άγευστοι ήδονης είλικρινούς Χ. vi. 4. τοῦ καλοῦ x. ix. 4. άγνοεῖν, άγνοια III. l. passim: v. 8, 9, 12: v. viii. άγοραία φιλία VIII. Xiii. 6. ή διά το χρήσιμον φιλία άγοpalov VIII. vi. 4. άγραφον δίκαιον VIII. Xiii. 5. άγραφοι νόμοι x. ix. 14. άγρωκία 11. vii. 13.

άγροϊκος II. vii. 13. άγροϊκοι 11. ii. 7; vII. ix. 3. dγχίνοια VI. ix. 3. άγωνιζόμενοι Ι. viii. 9 : x. v. 4. άδεκαστοι κρίνομεν ΙΙ. ix. 6. άδελφική φιλία VIII. x. 6; xii. 4, 6. άδίσποτοι οἰκήσεις VIII. X. 6. aduceiv ti v. ix. 4, 6. abtbs αύτον v. ix. 4; xi. passim cf. v. vi. 8, 9. άδικημα τί v. ii. 7; viii. 2, 8. άδικία τί v. i. 3. δλη κακία v. i. 19. μέρος τῆς κακίας ν.
 ii. 3, 9. τῶν ἄκρον ν. ν.
 17, 18. άδικος ποσαχώς λέγεται V. i. 8. περί ποιά έστι v. i. 9. πως άδικων ήδη άδικος v. vi. 1; viii. 11. àδοξία 111. vi. 3: 1v. ix. 1. άθανασίας βούλησις III. ii. 7. αθανατίζειν x. vii. 8. 'Αθηναΐοι ιν. iii. 25. δθλιος τ. x. 4, 13, 14: VIL vii.

5. ἄθλιον IX, iv. 10.

άθλον της άρετης Ι. ix. 3: IV. | ἀκολουθητικός τοις πάθεσι Ι. iii. 15.

albas II. vii. 14: IV. ix. passim. αίδοῖ πειθαρχεῖν x. ix.

αἴσθησις οὐκ ἀρχὴ πράξεως vi. ii. 1. ἡ τῶν ἰδίων vi. viii. 9. τῶν καθέκαστα ΙΙΙ. iii. 16: vi. xi. 4: vii. iii. 9. ἡδεῖα καθ' αὐτὴν IX. ix. 10: x. iv. 5. ἀρχὰς θεωρεί 1. vii. 21. ἐν τη αἰσθήσει ή κρίσις ΙΙ. ix. 8: IV. v. 13.

αίσθητη γένεσις VII. xi. 4; xii. 3. αίσθητον x. iv. 5, 6, 8. αλσθητική ζωή 1. vii. 12. έπισ-

τήμη VII. iii. 14. αλσχρολογία IV. viii. 5. Αἰσχύλος ΙΙΙ. i. 17. αίσχύνη IV. ix. 4. αίτητικός IV. i. 16. αλτιᾶσθαι τὰ ἐκτὸς ΙΙΙ. i. 11. ακινησίας ενέργεια VII. xiv. 8. ακίνητον το φύσει v. vii. 2. ακίνητοι δροι VI. xi. 4.

ακμαίοις ή ωρα x. iv. 8. ἀκολασία πόθεν τὸ ὅνομα 111. xii. 5. περὶ τί 111. x. 8: vii. vi 6. ὑπερβολή 11. vii. 3; viii. 6: 111. xi. 5. ἐκούσιον 111. v. 14; xii. 1, 4. εὐκατάφοροι έσμεν πρός ακολασίαν 11. viii. 8.

ἀκόλαστος τίς II. ii. 7; iii. 1: 111. xiii. 5, 6: v11. vii. 2. ἀκόλαστος καὶ ἀκρατής διαφέρουσι VII. iii. 2; viii. 1; ix. 7.

iii. 6. τῆ φαντασία VII. vii.

ακούσια τα βία ή δι' άγνοιαν 111. i. 3: v. viii. 3. λυπηρά 111. i. 25. ἀκούσιον τὸ ἐπίλυπον ΙΙΙ, i. 13.

άκουστικόν τοῦ πατρός I. Xili. 19.

ἀκρασία φευκτόν VII. i. 1. ψεκ-τόν VII. i. 6; iv. 2, 6. καθ' δμοιότητα VII. v. 5. τοῦ θυμοῦ VII. vi. 1. ἔοικε τοῖς ἐπιληπτικοῖς VII. viii. 1. οὐ λανθάνει ib. aκρασίας είδη vII. vii. 8 ; x. 4.

ακρατής τίς VII. iii. 2; iv. 3; vii. 1; viii. 5. ἐπιθυμῶν πράττει ΙΙΙ. ii. 4. πράττει παρά την βούλησιν ν. ix. 6. μέσος τις VII. ix. 5. οὐ πρακτικός VII. x. 2. ήμιπόνηρος νιι. x. 3. λατός νιι. viii. 1. επλ τὰ εναντία αλ δρμαλ τῶν ἀκρατῶν I. xiii. 15.

ακριβείς επιστήμαι III. iii. 8. τὸ ἀκριβès οὐχ ὁμοίως ἐν ἄπασιν ἐπιζητητέον 1. iii. 1. cf. 11, ii. 3. οἱ ἀκριβέστατοι τὰς τέχνας VI. vii. 1. ἀκρι-Βεστάτη τῶν ἐπιστημῶν σοφία vī. vii. 2.

ἀκριβοδίκαιος v. x. 8. ἀκροατής οὐκ οἰκεῖος ὁ νέος τῆς πολιτικής 1. iii. 5.

άκρότης κατά τὸ ἄριστον ἡ άрет п. vi. 17. ακοοχειριζόμενοι III. i. 17.

άλαζονεία τί 11. vii. 12. αμετακινήτως έχων II. iv. 8. άλαζών τίς 11. vii. 12 : IV. vii. passim. άλας τοὺς λεγομένους συναναλώσαι VIII. iii. 8. άληθεια τὸ Εργον της διανοίας vi. ii. 6. πρακτική vi. ii. 2. δόξης δρθότης VI. ix. 3. δσιον προτιμάν την άληθειαν Ι. Vi. 1. μεσότης 11. vii. 12. cf. IV. vii. άληθεύει ή ψυχή VI. iii. 1. άλη-θεύομεν VI. Vi. 2. άληθεύειν περί τὰς ἀρχὰς VI. Vii. 8. άληθευτικός IV. vii. 1, 6, 17. Αλκμαίωνα 111. i. 8. άλλαγή v. v. passim. άλλότριον άγαθον ή δικαιοσύνη v. i. 17; vi. 6. αλλότριαι ήδοναl x. v. δ. άλογον μέρος της ψυχης 1. χίϊ. 9, 18: v. xi. 9: vi. i. 5. 'Aλόπη VII. vii. 6. άλυπία VII. xii. 7: 1x. xi. 4. άλυπος ή δειλία ΙΙΙ. χίι. 3. άλυποι τοῖς ἐντυγχάνουσιν IV. vi. l. άλυποι ἡδοναὶ x. iii. 7. άμαρτάνειν πολλαχώς II. vi. 14. αμαρτάνουσι της προστάξεως VII. vi. l. ήμαρτημένη — δρθη άρχη VIII. x. 4. ψάρτημα τί v. viii. 7. άμαρτία οὐκ ἔστι τῆς ἐπιστήμης VI. ix. 3. άμαρτία—κακία VII. 4. 2. άμαρτίαι παιδικαί dropela 11. ii. 7; vii. 2: 111. 111. xii. 5. αμαυρούται ή ήδονή x. iv. 9. vii. viii. passim.

άμεταμέλητος δ σπουδαΐος IX. iv. δ. drίατος VII. vii. 2. duryers hoval I. iii. 2. dμφιδέξιοι V. vii. 4. ἀναβολή φιλικόν VIII. xiii. 6. αναγκαστικήν δύναμιν έχει δ νόμος x. ix. 12. ἀναισθησία 11. viii. 6: 111. xi. 7. åναίσθητος II. ii. 7; vii. 3; viii. 2 : III. v. 12. ἀναισχυντία ΙΙ. vi. 18: IV. ix. άνακυκλείσθαι τὰς τύχας Ι. Χ. ἀναλογία v. iii. 8, 13, 14; iv. v. passim. κατ' ἀναλογίαν δμώνυμα i. vi. 12. dναλύειν διάγραμμα 111. iii. 11. draλύσει ξσχατον πρώτον γενέσει 111. iii. 12. dναλυτικοῖς VI. iii. 8, 4. 'Araξαγόρας VI. vii. 5 ; X. viii. 11. 'Arafardolons VII. x. 8. årdπαυσις ἀναγκαία IV. Viii. 11. οδ τέλος X. Vi. 7. draπαύσεις VIII. ix. δ. dranλήρωσις III. xi. 8; x. iii. R. άναπόδεικτοι φάσεις VI. xi. 6. ἀναφορὰ Ι. xii. 3. 'Αναχαρσιε X. vi. 6. ανδράποδον περιέλκειν VII. ii. l. πως εὐδαίμων X. vi. 8.

dreλευθερία II. vii. 4: IV. i. | doργησία II. vii. 10: IV. v. 5. δόριστος κανών V. x. 7. ζωή IX. ix. 8. ήδονή X. iii. 2. passim. ανεμπόδιστος ένέργεια VII. Xii. dudbeiai al aperal II. iii. 5. 3; xiii. 2. ανθρωπεύεσθαι x. viii. 6. dπειροκαλία 11. vii. 6: 1v. ii. ανθρωπικόν πάθος v. viii. 12. cf. 111. i. 27. ανθρωπικαί ενέργειαι x. viii. 1. 4. dποδεικτική ἐπιστήμη VI. iii. 4. dπόδειξις 1. iii. 4: VI. v. 8; ανθρώπινα φρονείν x. vii. 8. vi. 1; xi 4, 6: v11. iii. 8. cf. sub voce dyabby. dποθανετέον III. i. 8. dνθρωπολόγος IV. iii. 31. dποκτινεύναι ξαυτόν V. xi. 1. άνθρωπος doxn 111, iii. 15: VI. ii. 5. φύσει πολιτικόν I. Vii. dπολαυστικός βίος 1. v. 2. dπομάττονται IX. xii. 3. dποσχεδιάζειν V. i. 14. 6: 1x. ix. 3. εὐμετάβολος VII. xiv. 8. νοῦς μάλιστα X. dπόφασις VI. ii. 2. vii. 9. où tò apictor têr de dπροβούλευτος V. Viii. 5: VII. τῷ κόσμφ VI. vii. 3. ἀνθρώviii. 2. που άλλα θειότερα VI. vii. 4. dπροσηγορία φιλίας διέλυσεν vIII. vi. 1. ανθρώπου ξργον I. vii. 10. dπωθοῦνται 11. viii. 3. οίκεῖον Επας Ενθρωπος Ανθρώ-Αργείοι 111. viii. 16. πφ VIII. i. 3. την δυθρωπον vii. v. 2. dργή φιλία ή εξνοια IX. v. 3. drίατος dreλευθερία IV. i. 37. άρεσκος 11. vii. 13: 1v. vi. 1: δ ἀκόλαστος VII. vii. 2; viii. 1x. x. 6. 1. dridtous exopliceur x. ix. άρεταλ έν τῷ ποιῷ λέγονται Ι. vi. 3. ούτε φύσει ούτε παρά φύσιν II. i. 3. ἀπάθειαί τινες 10. dviatūs kakol v. ix. 17. 11. iii. 5. περί πράξεις καὶ πάθη 111. iii. 3. προαιρέσεις τωςς 111. v. 4. έκούσιοι 111. äνισος v. i. 11; iii. 1, 3. äνισοι φίλοι VIII. viii. 5; xiii. 1; xiv. 3. v. 20. πότερον χωρίζονται ἀλλήλων VI. xiii. 6. αl τοῦ συνθετοῦ ἀνθρωπικαί x. viii. ανόνητος γνώσις 1. iii. 7. dσταπόδοσις V. v. 7: VIII. xiii. 10: Ix. i. 8; ii. 5: x. viii. 4. 3. οὐκ ἐπιστῆμαι VI. xiii. 5. ἀντίξουν VIII. i. 6. dνώνυμος 11. vii. 2, 8, 10, 11: οῦ φρονήσεις VI. xiii. 8. τὸ καλὸν τέλος ταῖς ἀρεταῖς ΙΙΙ. vi. 9; vii. 1. vii. 2. dξία έν τοῖς διανομαῖς v. iii. 7. dpert τί ι. xiii. 20 : 11. vi. 15 :

₹1. i. 7. τὸ ἔργον εἶ ἀποτελεί 11. vi. 2. cf. vi. i. 7. διττή I, xiii. 20: 11. i. 1: vi. i. 4. τοῖς μὲν εὐδαιμονία VI. 1. Τοις μεν ευσαμονια δοκεί Ι. viii. 6. πως γίνεται II. i. 4. ἐκ τῶν αὐτῶν γίνε-ται καὶ φθείρεται II. i. 6. περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας II. iii. 1. ἔξις ἐστὶ II. v. 6. τοῦ μέσου στοχαστική 11. vi. 9. ακρότης 11. vi. 17. ἐφ' ἡμῖν 111. v. 1. οὐχ ἡ αὐτὴ κτήματος καὶ ἔργου 1ν. ii. 10. τελεία ἡ δικαιοσύνη ν. 10. τεκεια η οικαισσυσή ν. i. 15. φυσική καὶ κυρία νι. xiii. 2. ή κατά τον όρθον λόγον νι. xiii. 4. ήρωική νιι. i. l. την άρχην σώξει νιι. viii. 4. μέτρον έκάστων IX. iv. 2: X. v. 10. obk de τῷ δυναστεύειν Χ. vi. 4. αριθμητική αναλογία II. vi. 7: v. iv. 3, 9. dριστείων 1. xii. 5. άριστοκρατία VIII. x. 1, 3; xi. 4. άρχη (a) initium. άρχη το δτι I. iv. 7; vii. 20. ημισυ παντός 1. vii. 23. dρχη της σκέψεως VII. iii. 2. ἐπαγωγη άρχη vi. iii. 3. (b) magistratus. doxn avopa dellei v. i. 16. (c) causa efficiens: III. i. passim: 111. iii. 15; v. 6, 8, 14: v. viii. 7; ix. 10: vr. ii. 2, 4, 5; iv. 4. (d) principia universalia. dρχαί βάρβαροι VII. i. 3; v. 6. άλλαι άλλως θεωρούνται Ι.

viii. 21. λόγοι οι από τῶν ἀρχῶν και οι ἐπὶ τὰς ἀρχὰς 1. iv. 5. εξ επαγωγής VI. iii. 3. τῶν πρακτῶν VI. v. 6. τῶν ἀποδεικτῶν VI. vi. 1. των αποσεικτων VI. VI. 1. πρακτικαί VI. xii. 10. τῷ διεφθαρμένο οὐ φαίνεται ἡ dρχή VI. V. 6; xii. 10. cf. VI. viii. 4. δ νοῦς dρχή VII. vi. 7. cf. VII. viii. 5. άρχιτεκτονικός 1. i. 4; ii. 4: vī. vii. 7; viii. 2. dσθένεια elbos της depagias VII. vii. 8. dσυνεσία VI. x. 1. άσωτος 11. vii. 4; viii. 2: 1v. i. passim. dτάραχος 111. viii. 15; ix. 1: ıv. v. 3. dτeλήs x. iii. 4; iv. 2, 3; vii. 7. dτεχνία VI. iv. 6. ατύχημα τί v. viii. 7. αὐξητική ζωή 1. vii. 12. αὐτάρκεια 1. vii. 6: v. vi. 4: x. vii. 4. dφαίρεσις των dρχών VI. viii. ἀφιλότιμος ΙΙ. vii. 8: IV. iv. 3, 4. 'Αφροδίτην VII. vi. 3. αχορήγητον Ι. viii. 15. Κψυχος V. ix. 11: VII. vi. 7: viii. ii. 3; v. 5; xi. 6.

βαναυσία II. vii. 6; IV. ii. 4 βασιλεία VIII. Χ.

Γλαῦκον V. ix. 7.

βαυκοπανούργοι IV. vii. 15.

γεωμετρικοί VI. viii. 5: x. v.

βίαιον τί 111. i. 3, 10, 11, 12. βίαιος τις δ χρηματίστης γλίσχροι Ιν. i. 39. γνώμη τί VI. xi. 1. Blos 1. v. 6. γνώριμα διττώς τ. iv. 5. γνώσις οὐ τὸ τέλος άλλὰ πρᾶξις Blas v. i. 16. 1. iii. 6. cf. x. ix. 1. dróβλάβη v. viii. 6, 7, 8. νητος τοῖς κατὰ πάθος ζῶσι Ι. iii. 7. καθ' δμοιότητα καὶ οἰκειότητα VI. i. 5. βοήθημα 1. vi. 15. βοσκημάτων βίος 1. τ. 3: IX. ix. 10. βούλευσι**ς III.** iii. γυμναστική 1. vi. 4: 111. iii. 8. Βουλευτικός VI. V. 2: VII. x. 3. βουλευτική δρεξις III. iii. 19: VI. ii. 2. βουλευτική φρόκησις VI. viii. 3. v. xi. 7: vi. xii. 7: x. ix. γύναια Ix. xi. 4. Βουλευτόν ΙΙΙ. iii. δαιμόνια είδέναι VI. vii. 5. βούλησις ΙΙΙ. ii. 7, 8; iv. 1: IX. vii. 2. παρά την βούληδέδεται ή διάνοια VII. ii. 8. δειλία 11. viii. 6, 7: 111. xii. σιν πράττει V. ix. 6. al βου-λήσεις άδηλοι X. viii, 4. 1, 3: vii. v. 6: ix. iv. 8. δεινότης VI. xii. 9; xiii. 1, 2: VII. x. 2. Boasida Over v. vii. 1. βωμολόχος 11. vii. 13: 1v. viii. 3, 4, 10. δεσποτικόν δίκαιον v. vi. 8; xi. δεύτερος πλοῦς ΙΙ. ix. 4. γαργαλίζονται VII. vii. 8. Δηλιακόν ἐπίγραμμα 1. viii. γαστρίμαργοι 111. xi. 3. γένεσις ούδεμία συγγενής τοις 14. δημηγορικοί λόγοι χ. ix. 18. Δημοδόκου VII. viii. 3. τέλεσω VII. xi. 4. ή ήδονη VII. xi. 5; xii. 3: x. iii. 4, δημοκρατία VIII. Χ. 5; iv. 4. ξσχατον εν τῆ διάγραμμα 111. iii. 11. ἀναλύσει πρώτον ἐν τῆ γε-νέσει III. iii. 12. τέχνη περὶ διαγραφή (τῶν ἀρετῶν) ΙΙ. τίὶ. γένεσιν VI. iv. 4. διαλάμπει το καλόν Ι. Χ. 12. διάμετρος καὶ πλευρά ἀσύμμετ-ροι ΙΙΙ. iii. 3. ἡ κατὰ διά-μετρον σύζευξις V. V. 8. διανεμητικὸν δίκαιον V. iv. 2; γεννητής των πράξεων ΙΙΙ. ٧. 5 γεωμέτρης Ι. νίι. 19. γεωμετρική άναλογία v. iii. 13.

v. 2.

διανοητική ύρεξις VI. ii. 5. δια-

νοητικαί άρεταί Ι. xiii. 20: 11. i. 1. διανοητικού παντός άλήθεια το Εργον VI. ii. 3. το διανοητικον εκαστος 1x. iv. 3. διάνοια πρακτική VI. ii. 2. αὐτή ούδεν κινεί VI. ii. 5. προαίρεσις μετά διανοίας III. ii. 17. διανοίαι δρθότης ή εὐβουλία VI. ix. 3. ή διάνοια δέδεται VII. ii. 8. παρά την διάνοιαν πράττει VII. iv. 3. παρακέκληται ή διάνοια x. iv. 9. παιδίου διάνοιαν έχων x. iii. 19 διαρθρώσαι Ι. vii. 17. διασπώνται IX. iv. 9. διαστρέφει την δπόληψιν VI. V. 6. ή μοχθηρία VI. xii. 10. διαψεύδεσθαι ἐνδέχεται δόξη VI. iii. 1. περὶ τὰς πρακτικὰς άρχαs vi. xii. 10. διδασκαλία II. i. 1: VI. iii. 3. διδαχή ούκ έν Επασιν ίσχύει X. ix. E. δικαιοπραγείν V. viii. ix. : X. ii. 2; iii. 2; vii. 4; viii. 4. δικαιοπράγημα V. vii. 7; viii. δίκαιος ποσαχώς λέγεται V. i. 8. δίκαιον ἀνάλογόν τι V. iii. 8, 14. διορθωτικόν V. iv. 1. διανεμητικόν v. iv. 2. dντιπεπονθός V. V. 1. πολιτικόν V. vi. 4. δεσποτικόν V. vi. 8 ; xi. 9. οἰκονομικόν v. vi. 9; xi. 9. φυσικόν καὶ νομικόν V. vii. 1. περί ταὐτὰ

ή φιλία και το δίκαιον VIII. ix. 1. cf. xi. passim. &καιον το κοινή συμφέρον VIII. ix. 4. διττόν, το μεν άγραφον, τὸ δὲ κατά νόμον ΥΙΙΙ. Χίϊὶ. 5. δίκαιος τίς II. iv. 4. δικαιοσύνη τί V. i. 3. πρός έτερου V. i. 15. ἀλλότριου ἀγα-ρου V. i. 17; vi. 6, ἡ ἐν μέρει V. ii. 1. φίλων ὅντων οὐδὲν δεῖ δικαιοσύνης VIII. i. 4. δικαιοῦσθαι v. ix. 2, 3. δικαίωμα V. vii. 7. δικαστής v. iv. passim. δικαστική φρόνησις VI. viii. 3. Birn Kpisis Tou Biralou Kal doiκου V. Vi. 4. Διομήδης III. viii, 2; v. ix. 7. διορθωτικόν δίκαιον V. ii. 12; iv. 1; v. 2. δ(χαιον, διχαστής v. iv. 9. δίωξις καὶ φυγή VI. ii. 2. δολοπλόκου VII. vi. 3. δόξα περί πάντα 111. ii. 10. ểπαινείται τῷ ὡς ἀληθῶς III. ii. 13. περί το ένδεχόμενον VI. V. 8. δόξης δρθότης άλή-Beia VI. ix. 3. Boty dubéxeται διαψεύδεσθαι VI. iii. l. dκρατή δόξαν έχοντα VII. ii. 3. δόξα αἰσθητοῦ VII. iii. 13. δυξάζειν 111. ii. 11, 12, 13, 14: v11. iii. 8, 4. δοξαστικόν μέρος της ψυχης VI. v. 8; xiii. 2. δούλος ξμψυχον δργανον VIII. xi. 6.

v. 2, 5: vi. xii. 9, 10: ix. ix. 7. (b) capacitas ex-I. ii. 3, 6: v. i. 4: x. ix. 18. (c) bonum in posse I. xii. 1. culta, ut mos, ars, scientia δυναστεία IV. iii. 18: VIII. i. 1: x. vi. 3; vii. 6. δυσαφαίρετον τάγαθον Ι. ν. 4. δύσελπις 111. vii. 11. δύσερις ΙΙ. vii. 13: IV. vi. 2, 9. δύσπειστοι VII. ix. 2. δωροδόκος VIII. xiv. 3. έγγυητής το νόμισμα ν. ν. 14. έγκράτεια μικτή τις άρετή IV. ix. 8. σπουδαίόν τι VII. i. 6. περί ποΐα VII. ii. 2; v. 9. alperώτερον καρτερίας VII. vii. 4. έγκρατής Ι. xiii. 15, 17: vii. i. ii. iii. iv. vii. ix. έγκυκλίοις Ι. ν. 6. έγκώμια 1. xii. 6, 7.

δύναμις (a) capacitas 11. i. 4;

έγκεχρωσμένον τῷ βιῷ ΙΙ. iii. ἐθίζεσθαι ΙΙ. i. 2, 5, 7, 8; ii. 9: ∣ 111. xii. 2: IV. i. 31: x. ix. 9, 11. ἐθισμὸς I. vii. 21: III. xii. 2: VII. x. 4. toos inde hours Is. i. 1. roonos inde ηθική 11. 1. 2. ματάδεις έξεις έξ έθους VII. Σ. 8. Ελένην II. ix. 6. x. 4. Εθει γίνοται αγαθοί Ελεος ΙΙΙ. i. l, 16. x. ix. 6. δεῖ τοῖς Εθεστι Αλευθέριος 11. vii. 6; viii. 2: ἄχθαι καλῶς 1. iv. 6. δεῖ τν. i. passim; ii. 3, 10.

προδιειργάσθαι τοῖς ἔθεσι x. ix. 6. Cf. ib. 23. είδη I. vi. l. είδος των αγαθών 1. vi. 8, 10. είδός τι γνώσεως vī. viii. 4. eidonoide x. iv. 3. είλικρινής ήδονή X. vi. 4. είναι άγαθον τῷ σπουδαίφ ΙΧ. ix. 10. Ar alobareobai A νοείν 1x. ix. 9. είρων 11. vii. 12: 17. vii. 3, έκβολαί έν τοῖς χειμώσι 111. i. 5. ἐκθέουσι VII. vi. 1. ἐκκαγχάζουσιν άθρόον VII. vii. 6. έκκρούειν τον λογισμόν III. xii.

 7. τὴν λύπην VII. xiv. 4.
 τὴν ἡδονὴν X. v. 4. έκλογή συνέσεως έστι x. ix. 20. κούσιον τί 111. i. 6, 20: v. viii. 3. ἐκούσιοι αἰ πράξεις 111. v. 1. ἐκούσιον μοχθηρία 111. v. 4. αἰ ἀρεταὶ ib. 20. έκστατικός τοῦ λογισμοῦ VII. i.

6; ii. 7; viii. 2, 5. Έκτωρ 111. viii. 2, 4: vii. i. 1. έκων III. i. v. passim: v. viii. ix. passim.

έλαττωτικός δ έπιεικής V. ix. 9;

έλευθεριότης II. vii. 4, 8: IV. xiv. 8. τοῦ ἀγαθοῦ ἡδεῖα IX. του αγαθου ηθεία ΙΧ.
 τ. δ. δ. τίς ἡ βελτίστη x.
 τ. ἡ ζωἡ ἐνέργεἰα τις x.
 τ. 10. ἐσμὰν ἐνεργεία τις x.
 τ. ἐκ τῶν ἐνεργειῶν αὶ ἔξεις II. i. 4, 7. αὶ ἐνέργειῶ έλλέβορον V. ix. 15. **ξ**μβρυα 1. xiii. 11. έμμελως δαπανήσαι IV. ii. 5. παίζειν IV. iii. 3. εἰρῆσθαι 1x. x. 1. φέρειν τὰ εὐτυχή-ματα 1v. iii. 21. τὰς τύχας έν τοις αὐτοις ἔσονται 11. ii. 8. τέλη ἐνέργειαι Ι. i. 2. ἔννοια ΙΧ. χi. 2, 5 : χ. vii. 1; ı. x. 11. έμμενετικός VII. i. 6; ii. 7; ix. 4. ἔνοχος τῷ παροιμία VII. ii. 10. viii. 5; ix. 2. Έμπεδοκλής VII. iii. 8, 13: έντιμόταται δυνάμεις Ι. il. 6. vIII. i. 6. ένυπάρχουσα έξις x. iv. 8. εξέστηκε της φύσεως VII. Vi. 6. Εξις τί II. V. 2. διαφέρει τὸ έμπειρία ανδρεία τις 111. viii. 6. φρόνησις έξ έμπειρίας VI. viii. 6. cf. x. ix. 19. έχειν Бріотон ен Еξеі Я енеруеla I. viii. 9. Eξеіs exaineral al aperal I. xiii. 20. Eξеіs al δμμα έκ της έμπειρίας VI. xi. 6. οί πολιτευόμενοι έμπειρία πράττουσι x. ix. 18. aperal II. v. 6. mola Tis in ήθική άρετή 11. vi. 15. έκ έμποδίζειν I. x. 12: VII. xii. 5; τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν γίνον-ται 11. i. 7. τί σημεῖον τῶν ἔξεων 11. iii. 1. xiii. 2. έμποδιστική ή λύπη VII. xiii. ξμψυχον δίκαιον V. iv. 7. δ δοῦ· etoplicis rous disidrous x. ix. λος ξμψυχον δργανον VIII. xi. 6. ξργον ξμψυχον γενόέξωτερικοί λόγοι I. xiii. 9: VI. μενον IX. vii. 3. iv. 2. ἐπαγγέλλεσθαι IX. i. 2, 4: X. έναντία τὰ πλείστον ἀπέχοντα άλλήλων 11. viii. 5. ix. 18, 20. ἔνδεια 11. ii. 6; viii. 6: 111. xi. 3: 1v. i. 20: vII. iv. 4: έπαγωγή I. vii. 21 : VI. iii. 3. έπαινετον άγαθον I. xiii. 1, 5. vIII. xiv. 2: x. iii. 6, 7. रेमवाम्हा हिंदाइ वां विश्वायो 1. ένδοξα IV. vii. 14: VII. i. 5. xiii. 20. 'Ενδυμίωνα Χ. viii. 7. ξπαινος δι' αναφοράς I. Xii. 4, 6: x. vii. 7. ενέργεια ψυχής I. vii. 14, 15; ἐπανδρθωμα τοῦ ἀδικήματος √. ix. 7; xiii. 1. της κατά φύσιν έξεως VII. xii. 3; xiii. 2. vii. 7. νομίμου δικαίου V. X. 3, 6. κινήσεως και ακινησίας VII.

ξπανδρθωσιν ξχουσι βοηθητέον ix, iii. 3. exaropherico dicaios v. iv. 6. draxons z. iz. 12. erelσακτος ήδουή 1x. ix. 4. επήβολος καλών 1. vii. 9; x. 14 ἐπιβάτην ἐνεγκεῖν 11. ∀i. 2. ἐπίβουλος ἡ ἐπιθυμία VII. Vi. 3. eπίδοσις 1. vii. 17: 11. viii. 8. ἐπιείκεια τί ν. x. 1, 8. ἐπίθετοι ἐπιθυμίαι III. xi. l. έπιθυμητικόν μέρος τῆς ψυχῆς 1. xiii. 8: 111. xii. 8, 9. રેત્રાઉપમીલ ફેર્કેલ્ડ III. ii. 5. τῶν રેત્રાઉપમાῶν al μεν κοιναί, al δε Ιδιαι III. xi. 1. ἐπιθυμία μετά λύτης ΙΙΙ. Χί. 6. κατ' ἐπιθυμίαν ζώσι τὰ παιδία ΙΙΙ. xii. 6. ἐπιθυμία ἐναντία τῷ δρθφ λόγφ VII. iii. 10. ἀκ-ρασία τῶν ἐπιθυμιῶν VII. VI. passim. ἐπίκληροι γυναϊκές VIII. X. 5. ἐπιληπτικαὶ νόσοι VII. V. 6. ἐπιληπτικά νοσήματα VII. viii. 1. ἐπιμέλεια Ι. ix. 4, 8: x. ix. 9, 18, 14, 15, 17. ὑπὸ θεῶν x. viii. 13. duniver vii. ii. 10. ἐπίστασθαι διχῶς λέγομεν VII. iii. 5. ἐπιστήμη τί VI. iii. μετά ἀπο-Beileus VI. V. 8. περί των καθόλου ὑπόληψις VI. vi. 1. cf. x. ix. 16. ἐτιστήμης οὐ-δ; xii. 1, 4, 6: ix. x. δὲν κρεῖττον VII. ii. 3. ἐπι-ἔτερος αὐτὸς ix. ix. 1, 10.

στήμη κυρίως δοκούσα VII. iii. 14. ἐπιστήμαι πρακτικαί I. ii. 7. ἀκριβείς και αδτάρκεις ἐπιστῆμαι III. iii. 8. ἐπιστῆμαι τῶν ἐναντίων V. i. 4. ěπιέπιστημονικόν μέρος τῆς ψυχῆς VI. i. 6. ἐπιστημονικός δρος VII. iii. 13. ἐπιτακτική ή φρόνησις VI. X. 2. enerima III. v. 8; viii. 1. δπιχαιρεκακία II. vi. 18; vii. 15. Ἐπίχαρμος IX. vii. 1. ἐπονείδιστοι ήδοναὶ x. iii. 8. έρανισταί IV. iii. 20: VIII. ix. 6. έργον ανθρώπου I. vii. 10: II. νί. 3. παις το οίκειον έργον άγαπα 1x. νίι. 3, 4. έργον έστι σπουδαίον είναι 11. ix. 2. ξργα τέλη I. i. 2. Ερμαίο III. viii. 9. Ερυθραίνονται οί αλσχυνόμενοι Iv. ix. 2. Έρύξιος ΙΙΙ. χ. 10. "Eσwepos v. i. 15. ξοχατον έν τῆ εδρέσει 111. iii. 11. έν τῆ ἀναλύσει ib. 12. το πρακτον έσχατον VI. viii. 2, 9. φρόνησις τοῦ έσχατου ib. δ νοῦς τῶν ἐσχατων ἐπ λμφότερα VI. xi. 4. δ φρόνιμος τῶν ἐσχάτων τις VII. ii. 5. τον ξσχατον δρον VII. iii. 13. έταιρική φιλία VIII. v. 3; xi. 5; xii. 1, 4, 6: 1x. x. 6. εὐβουλία τί VI. ix. passim. εὐκατάφοροι πρός ἀκολασίαν 17. εὐγνώμων VI. xi. 1, 2. εὐδαιμονεῖτ 1. iv. 2 ; ix. 5 : 111. viii. 8. άλλοι πρὸς άλλα II. ix. 4. εύμετάβολος Ι. Χ. 7, 14. δ ποii. 9: 1x. ix. 5: x. viii. 8, 9. εὐδαιμονία τὸ πάντων ἀκρότατον νηρός VII. ziv. 8. τῶν πρακτῶν ἀγαθῶν I. iv. l. ebµerdπeιστος VII. viii. 4 : iz. δι' αύτην αίρετη Ι. vii. 5, 7. αυταρκες ib. 9. κάλλιστον καὶ ήδιστον Ι. viii. 14. ενέρ-2 εθνοια ΙΧ. v. passim. εὐπαρακολούθητον ΙΙ. vii. 11. γειά τις Ι. χ. 3; χίϊΙ. 1 : χ. νί. 2. μόνιμόν τι Ι. χ. 7. τῶν τιμίων καὶ τελείων Ι. χίὶ. εύπεπτα τὰ κοῦφα VI. vii. 7. εὐπραξία αὐτή τέλος VI. ii. 5; v. 4; ebwpatlas I. x. 3; xi. 8. εὐδαιμονίαν ποιεί ή σοφία 6. 8. εύδαμμονίαν ποιει ή σοφία V1. xii. 5. μεθ' ήδονής V11. xi. 2; xiii. 2. οὐ ποιότης x. iii. 1. οὐχ ἔξις x. vi. 2. οὐκ ἐν παιδιῷ x. vi. 6. ἐν τῷ σχολῷ x. VII. 6. θεωρία τις εδρεσις λόσις της απορίας VII. 12. ἐν τῆ εδρέσει ἔσχα-τον 111. iii. 11. εύρετης δ χρόνος Ι. Vii. 17. Εὐριπίδης 111. i. 8: v. ix. 1: v1. viii. 4: v111. i. 6. Εύριπος 1x. vi. 8. ib. 7; viii. 8. ebbauporiζειν 1. v. 6; ix. 11; x. 1,7; xii. 4: x. vi. 3. εὐστοχία τί VI. ix. 1, 2. εὐδαιμονικός 1. viii. 16: x. vi. ebouveola VI. X. 2. εὐτραπελία 11. vii. 13. 3, 7; viii. 7. εὐτράπελος II. vii. 18: IV. viii. 8, 4, 10; viii. iii. 1; iv. 1; vi. 5: x. vi. 8. εὐδαίμων τίς Ι. Χ. 14, 15. εὐδιάλυτοι φιλίαι VIII. iii. 3. E660gos I. xii. 5: x. ii. 1. εὐτυχεῖς ἀληθῶς x. ix. 6. εὐτυχία I. vii. 17 : vi. xiii. 4. ebedwis 111. vi. 11; viii. 13, 14, 16. edeğla III. xi. 8: v. i. 5. εὐφυΐα 111. v. 17. εὐέργεται VIII. xiii. 10: 1x. ii. 1, 7; vii. 4, 5, 7. εὐετηρία Ι. viii. 6; vIII. i. 1. εὕχεσθαι V. i. 9. ἐφήμερος I. vi. 6. 'Eŵos v. i. 15. ettata n ettamoria I. viii. 4. Zeds Iv. iii. 25: VI. viii. 4: Echvos VII. z. 4. εὐθήρατος ὑπὸ τῶν ἐκτὸς III. i. VIII. x. 4: 1x. ii. 6. ζημία v. iv. passim. ζήτησις III. iii. 12: vi. ix. 8. 1 i. eblaros IV. i. 81: VII. ii. 10; ζωή αὐξητική 1. rii. 12. αἰσθη-

τική ib. πρακτική 1. vii. 13. | ήρεμίαι αι άρεται ΙΙ. iii. 5. ή-φύσει άγαθον ΙΧ. ix. 9. ἐνέρ- | δουή ἐν ήρεμία VII. xiv. 8. ήρωική άρετη VII. i. l. Ήσιόδου I. iv. 7. γειά τις X. iv. 10. Çwor obe ebaumor I. ix. 9: X. viii. 8. del moveî to çãov VII. xiv. 5. Ekonolou konveήττασθαι VII. vii. 1, 4, 8. reî 111. ii. 2.

ηγείσθαι X. vii. 1. τὸ ηγούμεvov III. iii. 17. ήδεσθαι, ήσθηναι X. iii. 4. ήδέα τοῖς πολλοῖς μάχεται Ι. viii. 11. οὐ βίαια 111. i. 11. ήδονή τί VII. xii. 3; xiii : x. iv. 8. σημείον των έξεων II. iii. 1; cf. I. viii. 12. περί ήδονας ή ήθική αρετή ΙΙΙ. iii. 1. ήδοναι ψυχικαί και σωματικαί ΙΙΙ. Χ. 2: VII. Χίν. 1. μικταί και αμιγείς X. iii. 2; vide I. viii.: II. iii.: VII. 11 —14: x. 1—5. †θυκή δρετή Ι. ΧίϊΙ. 20: 11. i. 1; iii. 1: vII. ii. 2, 4; xii. 6: x. viii. 3, 4. ἡθυκή φιλία vIII. Xiii. 5, 7. Alos etyeres x. ix. 3. olkelor της άρετης Χ. ix. 8. το ήθος γεαρός Ι. iii. 7. βοηθητέον els το ήθος ΙΧ. iii. 8. τοῦ #θους άρετη X. ii. 1. πλιξ πλικα VIII. xii. 4. πμιπόνηρος VII. x. 8. ήμισυ παντός I. vii. 28. Ήρακλειτος ΙΙ. iii. 10: VII. θέσιν διαφυλάττων Ι. V. 6. iii. 4: vIII. i. 6: x. v. 8. Θάω IV. iii. 25. ηρεμαία δπόληψις VII. ii. 4. θεωσητική διάνοια VI. ii. 3. ενέρ-

Θαλήν VI. vii. 5. θάνατος φοβερώτατον ΙΙΙ. Vi. 6. λυπηρον III. ix. 4. θάοσος ΙΙ. ν. 2. θαυμαστά περί & δ σοφός VII. vii. 5. θαυμαστικός IV. iii. 30. θεατής τάληθοῦς δ γεωμέτρης I. vii. 19. θείος άνηρ VII. i. 3. θεία άρετη VII. i. l. θειότατοι τῶν ἀνδρών Ι. κίι. 4. Κλλα θειότερα ἀνθρώπου VI. vii. 4. νοῦς θεῖον τι X. vii. 1. Θέογνις ΙΧ. ΙΧ. 7: Χ. ΙΧ. 3. Θεοδέκτου VII. vii. 6. θεόπεμπτος Ι. ix. 8. θεδε μίαν χαίρει ήδονην VII. χίν. 8. έχει καὶ νῦν τὰγαθόν ΙΧ. ίν. 4. ἐξ ἀνθρώπων γί-γονται θεοί VII. i. 2. ἡ τοῦ θεοῦ ἐνέργεια θεωρητική Χ. viii. 7. τους θεούς μακαρίζομεν I. xii. 4: x. viii. 7. θεών δώρημα Ι. ix. 2. παρά τοῖς Beois Bikator V. vii. & θεόσδοτος Ι. ix. 2. θεοφιλέστατος Χ. viii. 13.

γεια Χ. vii. 1, 7; viii. 7. Ιδέα κοινή Ι. vi. passim. ή δια-θεωρητικός βίος Ι. v. 2, 7. φορά πολλή ή κατά την Ιδέαν θεωρητικός βίος Ι. V. 2, 7. θεωρία x. iv. 5; viii. 7, 8. οὐ θεωρίας ένεκα ή παρούσα πραγματεία II. ii. 1. ηνω φρονιμα VI. VII. 4. οὐ πράξεως κοινωνεί VI. ii. 2. θηρίου οὐδὲ κακία οὐδ' ἀρετὴ VII. i. 2. θηρίου θήρια φρόνιμα VI. vii. 4. ύπαρχουσιν έξεις VI. xiii. 1. θηριότης VII. i. 1; v. 5; vi. 7. θηριώδεις έξεις VII. v. passim vi. 6. θιασώται VIII. ix. 5. θνητά φρονείν x. vii. 8. θρασύδειλος ΙΙΙ. vii. 9. θρασὺς 11. ii. 8; vii. 2; viii. 2, 3: 111. vii. 7, 8, 12: vii. ix. 2. θρεπτική ζωή Ι. vii. 12. θρεπτικὸν μέρος τῆς ψυχῆς Ι. xiii. 14: vɪ. xii. 6. θρηνητικός IX. xi. 4. θυμός ἀκούει τι τοῦ λόγου VII. νi. l. φυσικόν τι ib. 2. οὐκ ἄρχει δ θυμῷ ποιῶν V. viii. 9. δ θυμὸς συνεργεῖ τοῖς ἀνδρείοις ΙΙΙ. νίϊί. 11. τὰ διὰ Θυμὸν οὐκ ἀκούσια ΙΙΙ. i. 21. θυσίαι IV. ii. 11: VIII. ix. 5.

lards VII. viii. 1. laτρείαι al κολάσεις II. iii. 4. ai ήδοναὶ VII. xiv. 4. *lατρεύειν Ι.* vi. 16 : VII. xiv. 7. lατρική I. vi. 4: vI. i. 1; vii. 4; x. 1; xii. 1, 2, 5; xiii. 8: x. ix. 15, 17.

v. i. 7. ίδιογνώμονες VII. ix. 8. ίδρυμένος σαθρώς Ι. Χ. 8. 'Ιλιον VI. ii. 6. Ισόρροπυς IX. i. 7. ίσος ὁ δίκαιος v. i. 8; iii. 3. Ισότης λόγων V. iii. 8. φιλότης ή Ισότης VIII. V. 5. φίλοι έν lσότητι VIII. xiii. 1. lσχυρογνώμονες VII. ix. 2, 3. Ιτητικώτατον III. Viii. 10.

καθαριότης x. v. 7; vii. 3.

κακηγορία ν. ii. 13. κακία δλη v. i. 19. ή κακία φθαρτική ἀρχής vi. v. 6, φευκτον vii. i. 1. λανθάνει vii. viii. 1. ἐφ' ἡμῶν iii. v. 1, 15. κακολόγος ΙΥ. iii. 81. κακόν τοῦ ἀπείρου τι. νί. 14. έαυτὸ ἀπόλλυσι ΙΥ. ٧. 7. κάλλος εν μεγάλφ σώματι 17. iii. 5. καλοκαγαθία IV. iii. 16: x. ix. καλόν διαλάμτει 1. x. 12. al-ρετών τι 11. iii. 7. ήδὸ φαίνεται ib. τὸ τέλος III. vii. ἀνδρεία διὰ καλὸν ΙΙΙ.
 νiii. 5, 11, 12, 14; ix. 4. σκοπός τῷ σώφρονι τὸ καλὸν III. xii. 9. τὸ ἀληθὲς καθ αύτό καλόν ΙΥ. vii. 6. φιλία καλόν VIII. i. 5. καλόν τό ed woield vill. Mil. 8: IX.

1x. vii. 6. δ έπιεικής πράττει διά τὸ καλὸν ΙΧ. viii. 1, 5, 7, 9, 10: χ. ix. 10. ἢθος στέργον τὸ καλὸν Χ. ix. 8. Καλυψά 11. ix. 3. Karorijouer II. iii. 8. κανών δ σπουδαίος III. iv. 5. δ μολίβδινος κανών v. x. 7. Καρκίνου VII. Vii. 6. καρτερία VII. i. 4, 6; vii. 4; x. 5. καταπλήξ II. vii. 14. κατασμικρίζοντες VIII. xiii. 10. κατάφασις VI. ii. 2. κατηγορία Ι. vi. 3, 4. κατήκουν λόγου Ι. χίϊι. 18. κατοκώχιμος έκ της άρετης Χ. ix. 3. κατορθοῦν I. viii. 7; II. vi. 14, 18. Keλτοl III. vii. 7. Kert brefis I. ii. 1. κεραμείς VIII. i. 6. κέρδος v. ii. 6; iv. passim. Kepuber VII. vii. 6. κεστὸν Ιμάντα VII. vi. 3. κιβδηλεύουσι IX. iii. 2. κίμβικες IV. i. 39. κίνησις πότερον ή ήδονή X. iii. 4; iv. 2, 4. άρχη δθεν ή κίνησις VI. ii. 4. κίνησις βραδεῖα τοῦ μεγαλοψύχου ΙΥ. iii. 84. κινήσεως ενέργεια VII. xiv. 8. κυπτον v. vii. 4. κίσσηρις 111, i. 17. κλεις δμωνύμως ν. i. 7.

Q

κοινωνία V. v. passim : VIII. ix. x. xii. κολάζειν III. v.7, 8: xii. 6, 8: x. ix. 10. κόλαξ II. vii. 13 : IV. iii. 29; vi. 9. κόλασις ΙΙ. iii. 4: ΙΙΙ. i. 2: x. ix. 10. κολοιδς ποτί κολοιδν VIII. i. 6. κοσμιότης 11. νίϊί. 8. κόσμος τῶν ἀρετῶν 1٧. iii. 16. έξ ὧν δ κόσμος συνέστηκε VI. viii. 4. κόσμου κίνησις x. iii. 4. κουφίζεσθαι ΙΧ. χί. 2. κρᾶσις VII. χίν. 6. Κρητών 1. xiii. 3. κρίσις τοῦ δικαίου V. Vi. 4. ἐν τῆ αἰσθήσει ἡ κρίσις 11. ix. 8: IV. v. 13. κριτής άγαθός 1. iii. 5. κτήμα τι τιμιώτατον IV. ii. 10. ώσπερ μέρος αὐτοῦ v. vi. 8. κτητον άγαθον I. vi. 13. Κυκλωπικώς Χ. ix. 13. κυμινοπρίστης 1V. i. 39. Κυπρογενούς VII. vi. 3. κυρία άρετη VI. xiii. 2, 8. κωμωδίαι IV. viii. 6.

Αακεδαιμόνιοι Ι. xiii. 3: 111. iii. 6: 1x. vi. 2: x. ix. 13. Λάκωνες 111. viii. 16: 1v. iii. 25: γ vii. 15: vII. i. 3. Λαμπρύνεσθαι 1v. ii. 4, 20. Λαμπρώνει ή κακία VII. viii. 1. λείπεται Ι. vii. 13: 11. v. 6:

vi. v. 4; vi. 2; ix. 3: x. viii. 7. λειτουργία VIII. xiv. 1; IX. vi. 4. Λεσ**βίας ο**ἰκοδομῆς V. X. 7. λήθη 1. x. 10: v. viii. 10: vi. v. 8: viii. v. 1. λήκυθος IV. ii. 18. λογικαί άρεταί 11. vii. 16. λογισμός III. i. 26; xii. 7: vi. vii. 6; ix. 4: vii. i. 6; ii. 10; vi. 6. λογιστικόν μέρος της ψυχής vı. i. 6. λόγος (a) ratio το λόγον έχον μέρος 1. vii. 13; xiii. 9. 15, 17, 18: vi. i. 5, 6; v. 8. ἀκούειν τοῦ λόγου VII. vi. 1. (b) discursus, ratiocinatio, όρθος λόγος (περί τὰ πρακ-7d) 11. ii. 2: 111. v. 21; xi. 8: vi. i. 1, 2, 3; ii. 4; xiii. 5: vii. iv. 2; viii. 4. &s & λόγος ΙΙ. iii. 5: 111. vii. 2, 5; viii. 12; xii. 9: 1v. v. 3. λόγος δ ξνεκά τινος VI. ii. 4. δροι ών οδκ έστι λόγος νι. νίιί. 9; κί. 4: cf. νιι. νίιί. 9; κί. 4: cf. νιι. νίιί. 9; κί. αροαίρεσις μετὰ λόγου τιι. ίι. 17. ἄνευ λόγου δοκεί πᾶσιν ν. iii. 3. μετὰ λόγου έξεις VI. vi. 2, 3, 6; iv. 6; vi. 1; ix. 2. (c) ratio, ut apud mathematicos v. iii. passim; iv. 2. (d) verbum, oratio v11. ii. 1, 2; iii. 8; x. ix. 3. λόγους ὑποληπτέον x. viii. 12. λόγοι δικα- | ματαία δρεξις I. ii. 1.

puxol x. ix. 18. (e) argumentum I. v. 3; vi. 8, 15; vii. 2: II. ii. 3, 4: vI. xiii. 6: vII. ii. 8, 9: x. ii. 3; vi. 1; ix. 5. (f) definitio 1. vi. 5; viii. 1, 8; ix. 7. λοιδορείν Ιν. νίιί. 9. λυμαίνεσθαι I. x. 12; x. v. 5. λύτη II. iii. : VII. X-xiv. : X. ii. iii. λύσις τῆς ἀπορίας εδρεσις ₹11. ii. 12. οὐ συμβαίνει ή λύσις vII. xiii. 1. λυτρωτέον IX. ii. 4. λωποδύτης IV. i. 43. μαθηματικός 1. iii. 4: v. iii. 13: VI. Viii. 5. μαθηματικαί ζη-τήσεις III. iii. 12: ἐν τοῖς μαθηματικοῖς ἀρχαί VII. Viii. 4. μαθηματικαί ἡδοναί x. iii. μαθητόν ι. ix. 1: VI, iii. S. μακαρίζειν 1. ix. 10; x. 3, 7; xii. 4. μακάριος Ι. vii. 16; viii. 16; ix. 3: x. 7, 10, 12, 16; xi. 5: v11. xi. 2: 1x. ix. 3, 6: x. viii. 9. μακαριώτερου του βίον ποιείν Ι. Χ. 12. μαλακία VII. i. 4, 6; vii. 3, 5, 6: x. 5. μανθάνειν VI. x. 8, 4: VII. xii. 5. μαντευόμεθα Ι. ₹. 4. Μαργίτη VI. vii. 2. μαστιγοῦσθαι III. vi. 5.

μάχεται τὰ ἡδέα 1. viii. 11. μεταμελεία ἄκων 111. i. 13, 19. μάχεται τῷ λόγῳ I. xiii. 15. μεγαλοκίνδυνος IV. iii. 23. μεγαλοπρόπεια II. vii. 6, 8: IV. μεταμελητικός VII. vii. 2; viii. ii. passim. μεγαλοπρεπής IV. ii. passim. μεγαλοψυχία II. vii. 7, 8: IV. iii. passim. μεγαλόψυχος 1. x. 12: 1v. iii. Meyapeis iv. ii. 20. μέγεθος IV. ii. 1, 10, 14: iii. μίθοδος 1. i. 1; ii. 9; v. i. 2. μεθύουσι διπλά τὰ ἐπιτίμια ΙΙΙ. v. 8. μεθυσκόμενοι 111. viii. 14; VII. viii. 2. μελαγχολικοί VII. vii. 8; x. 3, 4; xiv. 6. μελλητής IV. iii. 27. μένειν βούλεται το νόμισμα ν. 14. μεριστόν Ι. Χίϊί. 10. μεριστά ν. ii. 12: x. iv. 4. Μερόπη 111. i. 17. μεσίδιοι ν. ίν. 7. μόσον τι τὸ Τσον ΙΙ. vi. 4. τὸ μικροψυχία ΙΙ. vii. 7: IV. iii. μόσον λαβεῖν ἔργον ΙΙ. ix. 2. | 37. μέσον λαβείν έργον 11. ix. 2. τὸ δίκαιον μέσον v. iii. 3, 12; iv. 6. ἡ δρεξις τοῦ μέσου μμεταί πράξεις 111. i. 6. ἡδοναί viii. viii. 7. x. iii. 2. μεσότης ή άρετή ΙΙ. vii. πῶς ἡ Μιλήσιοι VII. viii. 3. δικαιοσύνη μεσότης V. V. 17. μεταβαίνων δ λόγος I. vii. 2. μεταβήναι VI. xiii. 5. μεταβολή πάντων γλυκύτατον

VII. xiv. 8. **μετάδοσις** ν. **ν**. 6.

.

μεταμελείας γέμουσιν οί φαῦλοι 1x. iv. 10. μεταπείσαι Χ. ίχ. 7. μεταπεισ-Bels VII. ii. 10. μεταπίπτειν VIII. iii. 5; vi. 7. μεταβρεί ΙΧ. vi. 3. μεταβρυθμίσαι Χ. ix. 5 μετρείν V. V. 10, 11, 15. μέτρον έκάστου δ σπουδαίος 111. iv. 5: IX. iv. 2: μέτρον τὸ νόμισμα V. V. 14: IX. i. 2. τὰ οίνηρὰ καὶ σιτηρὰ μέτρα v. vii. 5. μηνόειν 1. xii. 5; xiii. 18: 11. iii. 4: 1x. vii. 4: x. ii. 1. μητέρες VIII. Viii. 3; xii. 1: Ix. iv. 1; viii. 7, μητρική τιμή Ix. ii. 8. μητροκτονήσαι 111. i. 8. μιαιφόνος x. vii. 6. μικροκίνδυνος IV. iii. 23. μικροπρέπεια ΙΙ. vii. 6 : IV. ii. μικρόψυχος IV. iii. 7, 12, 35. Μίλωνι 11. vi. 7. μισητόν IV. viii. 7. μισητά I. x. 13: III. xi. 4. μισθός δοτέος V. Vi. 7. μισθός δ' ἀνδρλιχ. i. 6. πολλούς μισ-Bobs de Epepor x. ix. 3.

μνησίκακος IV. iii. 30. μοίρα θεία Ι. ix. 1. μολίβδινος κανών ٧. χ. 7. μοναδικός αριθμός V. iii. 8. μοναρχίαι VIII. x. 2, 3. μονάς X. iv. 4. μόνιμος φιλία VIII. iii. 6, 7; Vi. 7; Vii. 2. μόνιμόν τι ή εὐδαιμονία 1. Χ. 7. μονιμώτεραι τῶν ἐπιστημῶν Ι. Χ. 10. μονούμενον I. vi. 10; vii. 6: 1x. ix. 3. μονώτης 1. vii. 6; viii. 16: VIII. v. 8: 1x. ix. 8, 5. μουσικός II. iv. 1: Ix. ix. 6: x. iii. 10; iv. 10; ix. 14, 20. μοχθηρία 111. v. 4: v. i. 14, 18; ii. 5, 10; viii. 8: vι. xii. 10: v11. iv. 5: v. 8; viii. 1, 4: 1x. iii. 3; iv. 8, 9, 10. μυθεύεται Ι. ix. 11. μυρεψική VII. xii. 6. μυριάδες IX. x. 3.

γαυθ ποίησις χ. iv. 2. γαυπηγική Ι. i. 3. γεανική ἐπιθυμία vIII. iv. 4. γεαρός τὸ ἤθος 1. iii. 7. γέμειν ν. iii. 6; vi. 4, 6; ix. 9, 15: vIII. χ. 3; xiv. 1, 2: Ix. ix. 10; viii. 11. γέμεσις II. vii. 15.

μυριοπλάσια κακά VII. vi. 7. μθε ψοφήση VII. v. 6.

μυστικά 111. i. 17.

μωραίνειν VII. iv. 5.

Neorτόλεμος VII. ii. 7; ix. 4. véos ouk olkelos akpourts I. iii. 5, 7. cf. x. ix. 6, 8. ebbbs ex réwr εθίζεσθαι II. i. 8; iii. 2. νέοι γεωμετρικοί φρόνι-μοι δ' οδ γίνονται VI. viii. 5. φιλία τῶν νέων VIII. iii. 4, 5; vi. 1, 4. νεότης VII. xiv. 6. vien I. i. 3 : VII. iv. 25 : VIII. ix. 5. Νιόβη νιι. iv. 5. νοείν τὸ είναι Ix. ix. 4, 7, 9. τὸ νοοῦν ἔκαστος Ιχ. ίν. 4. νόησις Ix. ix. 7. νοητικά μόρια VI. ii. 6. νοητόν x. iv. 8. νομή συνδυάζει V. iii. 11. νομική φιλία VIII. xiii. 5, 6. νομικόν δίκαιον V. ix. 12. νόμιμος δ δίκαιος V. i. 8, 12. νόμιμον δίκαιον V. i. 12; x. 3. νόμισμα v. v. passim: Ix.i. 2; iii. 2: x. viii. 7. νομοθεσία VI. viii. 3: x. ix. 22. νομοθέτης V. x. 5: x. ix. δ. νομοθέται I. xiii. 3 : II. i. 5 : III. v. 7: IV. viii. 9: VIII. i. 4; ix. 4. νομοθετικός Σ. iz. 14, 18, 21. νομοθετική V. i. 12: VI. Viii. νόμος δν ξαυτώ IV. viii. 10. & νόμος καθόλου πας ν. χ. 8. δ νόμος άναγκαστικήν έχει δύ-

ναμιν x. ix. 12. λόγος ἀπὸ φοονήσεως καὶ νοῦ ib. & μὴ

κελεύει δ νόμος, ἀπαγορεύει δγκφ μικρον δ νοῦς Χ. Vii. 8. V. Xi. 1. οἱ νόμοι ἀγορεύουσι ἀθθεῖοι IV. Vi. 5: VIII. ix. 3; περί ἀπάντων ν. i. 13. xii. 6, 8: 1x. iii. 5; ix. 2, νοσηματώδης VII. v. pas-im. νουθέτησις Ι. xiii. 18. 3. ολακιζειν ήδουβ καλ λύπη χ. i. Ž. vous (a) Intellectus, significatione latiore, νοῦς αἰτιον τί 111. iii. 7. ὡς ἐν σώματι ὑψις ἐν ψυχῆ νοῦς 1. vi. 12. olkelos akpoaths I. iii. 5. olkelόν τι τάγαθον Ι. 4. οἰκεία ήδονή x. v. 2, 5. πράξεως καὶ άληθείας κύριος VI. ii. 1. δρεκτικός νοῦς VI. ii. olκειότης v1. i. 5: 1x. ii. 9. οικήσεις άδέσποτοι VIII. X. 6. 5. νοῦς δι' αὐτὸ αἰρετὸν 1. vii. οίκία πρότερον πόλεως VIII. xii. 7. 5. νοῦν ἔχειν ΙΙΙ. i. 5; iii. 2; vii. 1. ἄνευ νοῦ βλαβεραὶ al οἰκοδόμησις VII. xi. 4. φυσικαί έξεις VI. xiii. 1. πας οἰκοδομική I. vii. 1: vi. iv. 3: νοῦς αἰρεῖται τὸ βέλτιστον x. iv. 2. ΙΧ. Viii. 8. νοῦς ἔκαστός ἐστι οἰκοδόμος II. i. 4, 6: v. v. 8, IX. viii. 6: X. vii. 9. Eprot-10. αν έχει περί καλών και θείων olκονομία VI. viii. 3, 4. x. vii. 1. κράτιστον τῶν ἐν οἰκονομικὸν δίκαιον V. vi. 9; xi. ήμων x. vii. 2. θείδν τι ib. 9. ol οἰκονομικοὶ VI. V. 5. συγγενέστατον τοῖς θεοῖς Χ. οίνηρα μέτρα v. vii. 5. viii. 13. (b) Mens significaοἰνοφλυγία III. v. 15. tione arctiore, principiorum οίνωμένος vII. iii. 7, 12, 13; x. facultas. νοῦς τῶν ἀρχῶν VI. vi. 2. τῶν δρων ὧν οὐκ ἔστι λόγος VI. viii. 9; xi. 4. 3; xiv. 6. δκνηροί IV. iii. 35. δλιγαρχία VIII. x. 35. ολιγαρχικοί v. iii. 7. τών έσχάτων έπ' αμφότερα ib. αίσθησις τών καθέκαστα δλιγωρία VII. vi. 1. VI. xi. 5. ἀρχή καὶ τέλος VI. xi. 6. ὁ νοῦς ἀρχή VII. vi. δλόκληρος IV. i. 38; ▼. 7. 'Ολυμπίασι Ι. viii. 9. δτά 'Ολύμπια νενικηκώς VII. iv. 2. Όμηρος III. iii. 18; viii. 2, 10; xi. 4: v. ix. 7: vi. vii. ξενική φιλία VIII. iii. 4; xii. 1. Εενοφάντο VII. vii. 6.

ξηρανθείσα VIII. i. 6.

2: vIII. i. 1; vi. 3: VIII. x. 4; xi. l. δμιλία IV. vi. 1, 7; viii. 1, 10: ύγκηρον φεύγειν IV. vii. 14. viii. iii. 4: vi. 1: 1x xii. 3.

δμμα της ψυχης VI. xii. 10. οργή πάθος 11. v. 2; vii. 10: δμμα έχειν έκ της έμπειρίας v. v. passim: v. viii. 10:
 vII. vi. 4. vi. xi. 6. δργίζειν v. viii. 9. δμογνωμονείν IX. iv. 3; vi. 1; οργίλος 11. i. 7; vii. 10: IV. v. viii. 2. δμοδοξία 1x. vi. 1. 8, 9. όμοεθνείς VIII. i. 3. δρεκτικόν μέρος I. xiii. 18. δρεκτικός νους VI. ii. 6. δμοήθεις VIII. iv. 1; xii. 6. δμοιοπαθείν Ι. ν. 3. δρεκτόν III. iii. 19. δρεξις κενή Ι. ii. l. βουλευτική δρεξις ΙΙΙ. iii. 19. διανοη-τική δρεξις VI. ii. 6. ή τοῦ δμοιος ώς τον δμοιον VIII. i. 6. δμοιότης φιλότης VIII. viii. 5. δίκαιον καθ' δμοιότητα V. Vi. 4; xi. 9. γνώσις καθ' δμοιότητα VI. i. 5. άκρασία καθ' ήδέος δρεξις III. xii. 7. δρεξις κυρία πράξεως VII. ii. 1. ή δμοιότητα VII. iv. 2, 6; v. 5; ix. 6. ἀκολουθεῖν ταῖς δρεξις τοῦ μέσου VIII. Viii. 7. δρθοδοξείν VII. viii. 4. δρθός λόγος vide λόγυς. δρθή κρίσις VI. xi. 1. δρθή παι-δεία II. iii. 2. ή δρθή I. vii. δμοιότησι VI. iii. 2. δμοίωμα VIII. iv. 1: x. 4: x viii. 8. δμολόγως έχειν VI. ii. 3. 19. δρθότης VI. ix. 3, 4, 6, 7. δμόνοια VIII. i. 4: Ix. vi. 1, 2, 3. δρθοῦντες II. ix. 5. δμοφωνείν τ. xiii. 17. δμώνυμα 1. vi. 12. δμωνυμία v. i. 7. δνομάζεσθαι II. vi. 8: IV. i. 39; vii. 6. v. 6; vi. 9: v. iv. 9. δνοματοποιείν II. vii. 11. ix. 12. δνος x. v. 8. ὀνίχων τρώξεις VII. ▼. 3. vi. 1. όξυφωνία IV. iii. 34. δρνίθεια κρέω VI. Vii. 7. δράματα x. iii. 7; iv. 7. δράν λυπηρον VII. xiv. 5. δρασις x. iv. 1, 4.

δργανικά μέρη ΙΙΙ. i. 6.

δργανικά μερή 111. 1. 0. δργανικάς χρήσιμα Ι. ix. 7. δργανον ξμψυχον vIII. xi. 6. δργανα I. i. 4; vii. 3; viii. 15: III. iii. 14.

δρίζεται έκαστον τῷ τέλει ΙΙΙ. δρμαί τῶν ἀκρατῶν Ι. Χίϊὶ. 15. έναντιούμενοι ταῖς δρμαῖς Χ. δρμάν πρός την ἀπόλαυσιν VII. δρος ληπτέος Ι. vii. 7. δρος έστὶ τῶν μεσοτήτων VI. i. l. πρός την εύδαιμονίαν ό δρος ευτυχίας VII. xiii. 4. του υτοχίας vii. xiii. τ. του μέσον δρον ψευδή vi. ix. δ. δ ξοχατος δρος vii. iii. 18. τῶν δρων νοῦς vi. ix. 9; xi. 4. δσιον προτιμῶν τὴν ἀλήθειαν Ι. μαιδεία 11. iii. 2: v. ii. 11: vi. 1. vi. 1.

δτι ἀρχή Ι. iv. 7 ; vii. 20. οδ ένεκα v. viii. 6 : vi. ii. 4 ; παιδιά II. vii. 11, 13: IV. viii. v. 6; xi. 4: vII. viii. 4; x. 3. οὐσία I. vi. 2: IV. i. 30. κατά την οδσίαν II. vi. 17. δφείλημα VIII. xiii. 6 : Ix. ii. δφθαλμιώσι x. iv. 8. δφθαλμοῦ ξργον Ι. vii. 11: 11 vi. 2. δψις 1. vi. 12: 111. v. 17: v1 xiii. 1: v111. iv. 1: 1x. v. 3; xi. 3: x. iv. 9. δψοποιητική VII. xii. 6. δψοφάγος III. x. 9. πάγκακος 1. viii. 16. παθητικόν x. iv. 8. παθητικοί 11. v. 2. πάθος τί ΙΙ. V. 2. κατά πάθος ζην 1. iii. 7: v111. iii. 5: 1x. viii. 6: x. ix. 7. πάθει ζήν x. ix. 4. άρεται περι πάθη 11. iii. 3. οὐ πῶν παθος ἐπι-

δέχεται την μεσότητα 11. ▼ί.

18. πάθος και πράξις ν. iv.

4, 6. πράττειν δια πάθος III. viii. 12: vII. i. 6; vii. 8; Viii. 5; ix. 2. πάθη ἀναγκαῖα ν. viii. 8. οὐχ ἦττον ἀνθρωπικὰ τὰ ἄλογα πάθη

ΙΙΙ. i. 27. πολλά συνφκει-

ωσθαι τοις πάθεσιν ή του

Hous doeth x. viii. 2.

παιδαγωγός III. xii. 8.

1, 4, 11: x. vi. 3, 6. παιδικαὶ άμαρτίαι 111. xii. 5. φιλίαι 1x. iii. 4. παιδικόν δώρον 1v. ii. 18. παιδίου διάνοιαν έχειν x. iii. 12. #a.bla III. xii. 6 : VII. xi. 4 ; xii. 7: x. iii. 12. παιδιώδης VII. vii. 7. #alfeir III. i. 17: 1v. viii. 3: x. vi. 6. παι̂ς οὐκ εὐδαίμων Ι. ix. 10. οὐ φυσικός VI. viii. 6. παμφάγος VII. vi. 6. παναίσχης I. viii. 16. πανουργία vi. xii. 9. παραγγελία ΙΙ. ii. 4. παράδειγμα τ. vi. 14; xiii. 3. παραδείγματα VIII. x. 4. жаракатавния v. ii. 3; viii. 4; x. viii. 7. παράκλησις 1. χίϊί. 18. παρακούειν VII. vi. l. παραλελυμένα μόρια Ι. Χίϊί. 15. παραλόγως V. viii. 7. παραμυθητικόν δ φίλος IX. xi. 3. παράνομος δ άδικος v. i. 8, 11, 12; ii. 8, 9. παραφυάς I. vi. 2. παρέκβασις VIII. x. 1, 2; xi. 6. πάρεργα I. vii. 19. παροιμία VII. ii. 10: VIII. iii 8; ix. 1: tx. viii. 2. παρορμάν χ. ix. 3.

παδόπσιαστικός IV. iii. 28.

Theupites V. xi. 8.

πλημμελές τ. in. 17. παρφασις VII. vi. 3. πατρίδος ύπεραποθνήσκειν 1Χ. viii. 9. πατρική άρχη viii. x. 4; xi. 2; xii. 2. πατρικόν δίκαιον v. vi. 8. πατρική πρόσταξις x. ix. 12. παχυλώς I. iii. 4. πειθαρχείν τῷ λόγφ Ι. xiii. 17: x. ix. 10. αἰδοί x. ix. 4. τῷ νῷ IX. viii. 8. πεπερασμένον II. vi. 14. πεπηρωμένοι πρός άρετην Ι. ix. πέρας I. iv. 5: III. vi. 6. περίαπτον I. viii. 12. περιγεγράφθω Ι. vii. 17. περιέλκειν VII. ii. 1; iii. 13. Περικλέα VI. V. 5. περιμάχητα IX. viii. 4, 9. περισσοί VI. viii. 4. περιττά VI. vii. 5. περιφερεία I. xiii. 10. Πέρσαις V. vii. 2: VIII. x. 4. πέψαι την δργην IV. V. 10. πήρωσις III. v. 15: v. ii. 13: vii. i. 3; v. 1; vi. 6. πιθανολογών 1. iii. 4. πιθανότης I. vi. 15. πικροί IV. v. 10. Πιττακόν ΙΧ. vi. 2. πλάνην έχει τάγαθά I. iii. 3. έν ταις πλάναις VIII. i. 3. Πλάτων 1. iv. 5: 1 1. iii. 2: x. ii. 3. πλεονέκτης v. i. 8, 9, 10; ii. 4. πλεονεξία v. i. 10.

πλους δεύτερος II. ix. 4. πλωτήρες VIII. ix. 5. πνίγειν VII. ii. 10. ποίησις VI. iv. 1, 2, 5; v. 1, 4: x. iv. 2. ποιητής VII. xiv. 8: 1x. vii. 3. ποιητική έξις VI. iv. 2, 3, 6. ποιητικαί προτάσεις VII. iii. 9. ποικίλος 1. x. 14. ποιμήν λαών VIII. xi. 1. ποιότης x. iii. 1. πολεμείν x. vii. 6. πόλεως πλήθος ΙΧ. Χ. 8. άγαθον πόλει I. ii. 8. πολιτεία VIII. x. 1, 8; xi. 1: x. ix. 21, 23. πολιτεύεσθαι 111. iii. 6: vi. viii. 2: x. vii. 6; ix. 18, 23. πολίτης άγαθὸς V. ii. 11. πολιτική κυριωτάτη τῶν ἐπιστημών Ι. ii. 4. περί διν σκο-πείται Ι. iii. 2. οὐ σπουδαιο-τάτη VI. vii. 3. περί τὰ καθέκαστα VI. viii. 2. έμπειplas προσδείται X. ix. 19. πολιτικός φύσει Ευθρωπος Ι. vii. 6: viii. xii. 7: ix. ix. οί πολιτικοὶ Ⅵ. ▼. 5; viii. 4: x. ix. 18, 19. πολιτικόν δίκαιον v. vi. 4, 9; vii. 1. πολιτική φιλία 1x. vi. 2. Πολύκλειτον VI. vii. 1. πολύκυινον Ι. ix. 4. πολυπράγμονες VI. viii. 4. πολυφιλία VIII. i. 5.

```
πολύφιλος 1x. x. 1, 5, 6.
πολυχρόνιος 1. vi. 6: 1v. ii. 16: πρέπον 1v. ii. pa
                                       πρέπον IV. ii. passim.
                                       πρεσβύται οὐ φιλικοί VIII iii.
   VII. x. 4: IX. vii. 6.
πονείσθαι 1. xii. 7; xiii. 2.
                                          4; vi. 1.
                                       πρεσβυτέρων φάσεις VI. xi. 6.
πονηρία V. ii. 2; xi. 4: VII.
   viii. 1; xiv. 8.
                                       Πριαμικαί τύχαι Ι. Χ. 14.
Πόντον VII. V. 2.
                                       Πριάμου 1. ix. 11. Πρίαμον VII
πορνοβοσκοί IV. i. 40.
                                         i. 1.
πορφύρα IV. ii. 20.
                                       προαγωγεία v. ii. 13.
                                       προαίρεσις τί 111. ii. 17; iii.
19: vi. ii. 5. πάσα προαί-
Πουλυδάμας III. viii. 2.
прауматева II. ii. 1; iii. 9, 10.
                                         ρεσις άγαθοῦ ἐφίεται 1. i. 1;
iv. 1. προαίρεσις σπουδαία
VI. ii. 2. προαιρέσεις τινες
πραγματεύεσθαι Ι. χίϊί. 7: 1٧.
  i. 43: x. vi 6.
πρακτικός τοῦ δικαίου V. v. 17.
   δ φρόνιμος πρακτικός VII. ii.
                                         αί ἀρεταὶ ΙΙ. V. 4.
                                       προαιρετική έξις ή άρετή 11. vi.
   5; x. 2. практик ушт 1.
   vii. 18. οί πρακτικοί τιμήν
εὐδαιμονίαν ὑπολαμβάνουσι
                                         15: vi. ii. 2.
                                       проагретду III. ii. 16: iii. 17.
                                         19: vi. ii. 6.
   τ. ν. 4. αί πρακτικαί τῶν ἐπι-
   στημών Ι. ii. 7. δ έν ταίς
πρακτικαίς νούς VI. xi. 4.
                                       προβουλεύειν ν. νίιί. 5, 8.
                                       προγαργαλίζειν VII. vii. 8.
  πρακτική έξις VI. V. 4, 6.
                                       προγινωσκόμενα VI. iii. 3.
                                      προδιειργάσθαι τοῖς Εθεσιν Κ.
πρακτόν άγαθόν I. iv. 1; vi.
13; vii. 1: vi. vii. 6. τέλος
                                         ix. 6.
   άπλῶς τὸ πρακτὸν VI. ii. 5.
                                       προεγείρειν VII. vii. 8.
                                       προνοητική δύναμις VI. vii. 4.
   τό έσχατον πρακτόν VI. viji
  2, 8. αἱ ἀρχαὶ τῶν πρακτῶν
τὸ οὖ ἔνεκα τὰ πρακτὰ VI.
                                       πρόνοια v. viii. 9.
                                      προπέτεια VII. vii. 8.
   v. 6.
                                      προσαναιρείν Χ. i. 3.
πράξις πάσα άγαθοῦ ἐφίεται 1. i.
                                      προσάντης ζήτησις Ι. vi. 1.
  1. τὸ τέλος πρᾶξις 1. iii. 6.
                                       προσκρούει» IX. iv. 1.
   ef. 11. ii. 1: x. ix. 1 wpd-
                                      προσπταίσμα ν. xi. 8.
   ξεις μικταί 111. i. 6. πράξις
                                      πρόσταξις πατρική χ. ίχ. 12.
   καί ποίησις έτερον VI. iv. 1.
                                       πρόταπις ή τελευταίο VII. i'i.
πράος 1. xiii. 20 : 11. i. 7; vii.
                                         13. δύο τρόποι τῶν προτά-
                                      σεων VII. iii. 6. ή ένέρα
πρότασις VI. xi. 4.
ποοτιμών τηι Δλήθειαν I. vi. 1.
  10; ix. 7: IV. v. 3, 4, 13.
πραότης II. vii. 10: IV. v. 1,
```

3, 12,

προϋπάρχευ Ι xi. 4: x. ix. 8. | σοφισταί Ιχ. i. 7: x. ix. 18, Притаубран 1х. і. 5. 20. Πυθαγόρειοι 1. vi. 7: 11. vi. 14 : v. v. 1. πθρ 11. i. 2: v. xii. 2. passours klovos x. iv. 2. Ραδαμάνθυος δίκαιον ν. ν. 3. δαθυμείν VI. i. 2. βέπειν VII. vii. l : x. i. 2. φητορική I. ii. 6. φητορικός 1. iii. 4. δυπαίνειν το μακάριον 1. viii. 16. σαθρώς ίδρυμένος 1. χ. 8. Ζαρδαναπάλλο δμοιοπαθείν 1. v. 3. Σάτυρος VII. iv. 5. σαφηνείας Ένεκεν 11. vii. 11. σείος άνηρ VII. i. 3. σεμνύνεσθαι IV. iii. 26 σημείον των έξεων 11. iii. 1. Σικυωνίοις III. viii. 16. Σιμωνίδη IV. i. 27. σιναμωρία VII. vii. 6 σιτηρά μέτρα v. vii. 5. σκαπτήρ V1. vii. 2. σκοπός I. ii. 2: II. vi. 14: III. xii. 9 : v1. i. 1 ; xii. 6, 9. Σκύθαι 111. iii. 6 : v11. vii. 6. σκυτοτόμος I. x. 3: v. v. 8, 10, 12. σκώπτειν IV. viii. 4, 7, 9. Σόλων I. x. 1, 3: x. viii. 11. vii. 3.

σοφιστικός λόγος ψευδόμενος v11. ii. 8. Σοφοκλέους VII. ii. 7; ix. 4. σοφός τίς VI. vii. 2, 3. σοφός ή φυσικός VI. viii. 6. δ σοφδς καθ' αὐτὸν δύναται θεωρείν χ. vii. 4. μάλιστ' εὐδαίμων x. viii. 13. Zπεύσιππος I. vi. 7: VII. xiii. σπουδάζειν—παίζειν x. vi. 6. στασιάζει ή ψυχή Ix. iv. 9. στασιάζειν Ix. vi. 2, 4. στάσιμος λέξις IV. iii. 34. στέργεω IV. vi. 4, 5: VIII. iv. 4; xii. 2, 6; xiii. 6: Ix. v. 2; vii. 2, 7. στιγμή x. iv. 4. отохаотиков II. vi. 9, 18; ix. 1 : v1. vii. 6. στρατηγική І. і. 2, 4; vi. 4; vii. 1. στρυφνοί VIII. V. 2; V. 1. συγγενής τοις τέλεσω VII. Xi. 4. συγγενες ήμων VII. vi. 2. συγγενέστατον τοῖε θεοῖε νοῦς x. viii. 15. συγγνώμη ΙΙΙ. 1, 7, 15: ΨΙ. χί. 1: ΨΙΙ. ii. 4; ΨΙ. 2. συγγνωμονικός IV. V. 4: VI. xi. 1; VII. vii. 6. των άκουσίων τὰ μέν συγγνωμονικά v. viii. 12. σοφία 1. viii. 6; xiii. 20: συγγράμματα lατρικά x. ix. 21. VI. vii. passim. xii. 1: x. συγκομιδαl καρτών VIII. ix. 5. συς κυβεύειν ΙΧ. χίι. 2.

συνδύαζειν V. iii. 11. συν-δύαζεσθαι IV. i. 30: VIII.

```
σύζευξις v. iii, 12; v. 8.
                                        iv. 5.
                                      συνδυαστικόν ό άνθρωπος VII.
 συζήν IV. vi. 1; vii. 1: VIII.
   iii. 5; v. 3; vi. 4: 1x. ix. 3, 7, 10; x. 3, 4, 5; xii. 1, 2.
                                        xii. 7.
                                      συνείρειν λόγους VII. iii. 8.
                                      συνεπικοσμείν Ι. Χ. 12.
συλλογισμός VI. iii. 3; ix. 5:
VII. ii. 8. συλλογισμοί τῶν
πρακτῶν VI. xii. 10.
                                      συνεργός δ χρόνος τ. vii. 17.
                                      σύνεσις 1. xiii. 20 : VI. x. 1, 3,
συλλογιστέον Ι. χί. 5.
συλλυπείν ιχ. χί. 4.
                                        xi. 2.
συμβλητά ν. ν. 10.
συμβολαίων δίκαι 1χ. i. 9.
συμμετρία v. v. 14: x. iii. 3.
συμπεραίνεσθαι 1. iii. 4: VII.
  ii. 8 ; iii. 9.
συμπλοϊκαί φιλίαι VIII. xii. 1.
συμφιλοσοφείν 1χ. xii. 2.
συμφύναι δεί VII. iii. 8.
συμφωνείν II. vii. 1: III. xii.
  9: x. viii. 12.
συνάδειν τῷ ἀληθεῖ I. viii. 1
τοις έργοις x. viii. 12.
συναίτιοι των έξεων 111. v. 20.
συνακολουθείν ταις τύχαις 1.
  x. 8.
συναλγείν 1x. iv. 1, 2, 9; x.
                                       vii. 5.
  5; xi. 2, 4.
συναλλάγματα II. i. 7: v. ii.
  12, 13; iv. 1, 3; viii. 10:
  x. vii. 1.
συναναλώσαι VIII. iii. 8.
συναριθμείσθαι Ι. vii. 8: ΙΙ.
συναύξεω x. v. 2; vii. 7.
                                     συνώνυμος v. ii. 6.
σύνδεσμος τὰ τέκνα VIII. xii.
                                     σύρματα έλέσθαι χ. ν. 8.
                                     σύστημα 11. viii. 6.
```

συγκυνηγείν ΙΧ. Χίι. 2. συγχαίρειν 1x. iv. 1, 9; x. 5.

> 4 : x. ix. 20. συνετός 1. xiii. 20 : vt. x. 1, 2; συνεχής ἀναλογία v. iii. 9, 14. τὸ συνεχές 11. vi. 5. συνεχεστάτη ενέργεια x. vii. 2. συνηγορήσαι I. xii. 5. συνήδεσθαι IX. iv. 5; x. 5. συνηδύνειν IV. vi. 6, 7, 8, 9. συνήθεις IV. vi. 6: VII. xiv. 5: vIII. xii. 4. συνημερεύειν VIII. iii. 5; v. 2, 3; vi. 1; xiii. 3: 1x. iv. 9; ix. 3; x. 4; xii. 2. σύνθεσις λίθων x. iv. 2. σύνθετον x. vii. 8; viii. 3. συνθήκης κοινωνείν VIII. xi. 7. κατά συνθήκην ν. ν. 11; συνιέναι το μανθάνειν VI. X. 3, σύνοδοι VIII. ix. 5. συντελείν Ι. vi. 12. συντομώτερος x. vi. l. σύντροφος VIII. xii. 4, 6. συνφδός I. vii. 8: x. i. 4.

συστοιχία των άγαθων Ι. vi. 7. | τεκνοποιία VIII. xii. 7. σφάττειν ξαυτόν V. Xi. 1. σφοδρότης VII. vii. 8. σχήμα της άναλογίας ν. ν. 12. τὸ σχημα τοῦ λίθου ν. χ. 7. σχολάζεω x. vii. 6: viii. ix. σχολαστικός Χ. vii. 7. σχολή x. vii. 6. σώζειν την φρόνησιν VI. V. 6. σώζεται τὸ βέλτιστον VII. viii. 5. **Σωκράτης** 111. viii. 6: 1v. vii. 14; vi. xiii. 3, 5: vii. ii. 1; iii. 13. σωματικαλ ἀπολαύσεις VII. iv. 3. ήδοναλ 11. iii. 1 : v11. vi. 5; ix. 6; xiii. 6. σωματικά πάθη x. iii. 6: ἀναγκαῖα τὰ σωματικά VII. iv. 2. σωτηρία 1. vi. 1: 111. i. 5, 17: v. ii. 6. σωφρονικοί νι. χίιί. 1. τως, γιε 1; 1x. ο. σφρων 1. xiii. 17, 20: 11. iii. 1; iv. 1, 3, 4, 5; viii. 2: 111. ix. 5, 8; xi. 9: v11. ii. 6; iv. 3; vii. 2; xii. 7: x. viii. 4.

ταπεινοί IV. iii. 26, 29. τάχος x. iii. 4. τέκνον ν. νί. 8, 9: νιιι. νίι. 1, τιμή τέλος τοῦ πολιτικοῦ βίου 2; xii. 2, 3, 5.

τέκτων Ι. νί. 16; νίί. 11, 19. τέλειος βίος ι vii. 16; x. 15: x. vii. 7. τελεία ἀρετὴ V. i. 15. τέλειον αγαθόν 1. vii. 8, 6. τελεία εὐφυία III. v. 17. τέλειος-άτελης x. iv. init. τελεία εὐδαιμονία X. vii. 1 ; viii. 7. τελειότατος 1. vii. 15: x. iv. 5. τελειοῦν ΙΙ. i. 3: VII. xív. 4: x. iv. passim; v. 1, 2, 11; iv. 22. Texelwous VII. Xii. 3. τελευταία πρότασις VII. iii. 1& τέλος τῶν πρακτῶν 1. ii. 1; vii. i. 8: 111. i. 6. ή εὐπραξία τέλος vi. ii. 5; v. 4. τέλος δράν Ι. Χ. 1, 7. τελών διαφορά 1. i. 2. τέμνειν v. ix. 16. τέμνεσθαι x. iii. 6. τέρπει τὰ καινά X. iv. 9. τετράγωνος άνευ ψόγου Ι. Χ. 11. τεχνάζειν VI. iv. 4. τέχνη τί νι. iv. άγαθοῦ ἐφίεται
ι. i. 1. περί τὸ χαλεπώτερον
ιι. iii. 10. τέχνης ἐστὶν ἀρετὴ νι. v. 7. τεχνικός x. ix. 16. τεχνίτης Ι. vi. 15; vii. 10; x. 13: 11. vi. 9: viii. xi. 6: 1x. vii. 3. τητώμενοι 1. viii. 16. τίλσεις τριχών VII. V. 3.

1. v. 4. της άρετης αθλον IV.

iii. 15. οὐ δι' αύτὸ αίρετὸν VIII. viii. 2. μισθός τῷ δικαστή V. vi. 7. τίμημα VIII. x. 1, 3. τίμιον άγαθον I. xii. 1, 7, 8. τιμιώτερον άρετης VII. i. 2. τιμιώταται ἀνέργειαι Ι. Χ. 10. ἐπιστήμη τῶν τιμιωτάτων ▼Ι. vii. 3, 5. τιμοκρατία VIII. x. 2, 3. τιμωρείσθαι III. v. 7; viii. 12: IV. v. 12. τιμωρία IV. V. 10, 11: V. ix. 12: x. ix. 4, 10. τοιχωρυχείν V. xi. 6. τοκισταί IV. i. 40. τόξοται I. ii. 2. τραγηματίζοντες χ. ν. 4. τραγφδίαι Ι. Χί. 4. τρίγλυφον Χ. iv. 2. τρίγωνον ⅥΙ. ₹. 6. τριηραρχείν 1V. ii. 11. τροπαί 111. iii. 4. τροχίζεσθαι VII. xiii. 3. τουφᾶν VII. vii. 5. Τοώεσσι III. viii. 8. τρώξεις δνύχων VII. V. 3. τυγχάνειν τοῦ δέοντος I. ii. 2. λόγου I. v. 8. τοῦ μέσου καὶ τοῦ eð II. iz. 9. Tubelbys 111. viii. 2. τόπφ 1. ii. 3; iii. 4; xi. 2: 11. ii. 3; vii. 5: 111. iii. 20; v. 21; ix. 7: v. i. 3: x. vi. 1. τυραντική VIII. x. 4.
τυραντίς VIII. x. 2, 3; xi. 6,

τύχη αξτιόν τι 111. iii. 7. τύχη και τέχνη περί ταὐτό VI. iv. 5. ἀπό τύχης όμώνυμα 1. Vi. 11. διὰ τύχην εὐδαιμονεῖν 1. ix. 5. δβρίζει» v. i. 14: vii, vi. 4. δβρίς iii. iv. 5: iv. iii. 32: vII. vi. 1, 4. δβρισταί IV. iii. 21. ύγιαζειν 111. iii. 11 : v. ix. 16. ύγιαίνειν 1. viii. 14 : 111. ii. 9 : v. i. 4: vt. xii. 2: x. iii. 9; iv. 6; v. 9; viii. 9. byleia t. i. 8; vi. 16; vii. 1: v1. xii. 2, 5: xiii. 8: x. iii. 3; iv. 6. ύλακτείν VII. vi. 1. ύμνούμεναι φιλίαι ΙΧ. Χ. 6. ύπάλλαγμα της χρείας το νό*μισμ*α ∇. v. 11. ύπεραποθνήσκειν της πατρίδος ix. viii. 9. ύπερβολή II. vi. vii. passim v. v. 18. ὑπερόπται IV. iii. 18, 21. ύπεροχή Ι. vii. 18. φιλίαι έν ύπεροχή viii. xi. 3. bжертеlvен 111. i. 7; viii. 9: ix. ii. 5; xi. 4. ύπήκοοι τῶν μόνων Ι. Χίἱἱ. 2. δπνος I. xiii. 12, 13. ύπόγυιος ΙΙΙ. vi. 10. ύπόδημα Ι. χ. 13: v. v. 8, 10.

42: v. vi. 5, 7: viii. x. 2,

3: x. vi. 3.

```
υποκρινόμενοι VII. iii. 8.
ύποκρίτης III. ii. 8 : VII. iv. 6.
ύπόληψις VI. iii. 1; v. 6; vi. 1; φιλήσεις VIII. iv. 4; x. 6; xi. 1.
   vII. ii. 4; iii. 4, 11.
ὑπόνοια IV. viii. 6.
ὑποσημαίνειν III. ii. 17: IV. ii. 1.
ύποτυπῶσαι I. vii. 17.
ύφάντης I. vi. 16: IX. i. l.
Φάλαρις VII. v. 2, 7.
φανερόμισος IV. iii. 28.
φανερόφιλος IV. iii. 28.
φαντασία III. v. 17: VII. iii.
  11; vi. 1; vii. 8.
φαντάσματα Ι. χίϊί. 13.
φάρυγξ 111. χ. 10.
φάσις τις VI. ix. 3. φάσεις τῶν | Φιλοκτήτης VIII, ii. 7; Vii. 6;
  πρεσβυτέρων VI. xi. 6.
φαυλότης VII. Vi. 7: VIII. E.
  3 : x. v. 6.
Φειδίαν VI. vii. 1.
φειδωλοί ντ. i. 39.
фенктор III. i. 26; xii. 1: VII.
  i. 1; iv. 6; xiii. 1: x. ii. 2,
   5 ; v. 6.
φήμη VII. xiii. 5.
φθαρτά VII. xiv. 8.
φθαρτική ή κακία της άρχης 
VI. V. 6.
φθόνος II. iv. 18; vii. 2, 15;
  x. vi. 5.
φιλαλήθης IV. vii. 8.
φιλάνθρωπος VIII. i. 3.
φιλάρετος Ι. νίϊί. 10.
φίλαυλος Χ. ٧. 8.
φίλαυτος 1χ. viii. passim.
φίλουτος 1χ. viii. δ: viii. 1; φόβος τί 111. vii. 4.
iii. 7; vii. 2; viii. 1, 4, 5; Φοινίσσαις 1χ. vi. 2.
```

xiii. 1: 1x. iii. 1; vii. 1, 6; viii. 1, 2. φίλησις VIII. ii. 3; v. 5; vii. 2: ix. v. 1; vii. 2, 6. φε λήσεις VIII. iii. 1; vii. 1. φιλητόν VIII. i. 2; ii. 1, 2; iii. 7; v. 4: 1x. 1, 2; iii. 3: iv. 9, 10; vii. 5, 6. φιλία II. vii. 13: VIII.. IX. passim. φιλικόν VIII. i. 4; xiii. 6: IX. iv. 9. φιλικά VIII. iii. 9; vi. 1; xii. 7; 1x. iv. 1; vii. 6; viii. 2. | φιλόκαλος I. viii. 11: IV. iv. 4. ix. 4. φιλομαθής χ. ίν. 10. φιλόμουσος χ. ν. 2. φιλόμυθος ΙΙΙ. χ. 2. Φιλόξενος 111. X. 10. Φιλοπάτωρ VII. iv. 5. φιλοσοφείν ΙΙ. iv. 6: VII. xi. 1. φιλοσοφία I. vi. 13: Ix. i. 7: x. ix. 22. φιλοτεκνότεραι αξ μητέρες IX. viii. 7. φιλότης ή Ισότης VIII. v. 5; viii. 5. φιλοτιμία II. vii. 8: III. x. 2: IV. iv. 5: VIII. viii. 1. Φιλότιμος 11. iii. 8: 17. iv. 3, 4. φιλοτοιούτος I. viii. 10: III. xi. 4: IV. iv. 4.

φορά x. iv. 3. φορτικός ξπαινος X. viii. 7. φορτικοί IV. Viii. 3. φορτικώτατοι 1. V. 2. φρόνησις τί VI. V. 4. δοκεί εὐδαιμονία Ι. viii. 6. τοῦ δο-ξαστικοῦ ἀρετὴ VI. v. 8. πρακτικὴ VI. vii. 7. ἡ αὐτὴ έξις τῆ πολιτική VI. viii. 1.
τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ποιεί ὀρθὰ VII. xii. 6. συνέζευκται τῆ τοῦ ήθους ἀρετή x. viii. 3. φρόνιμος τι. vi. 15: vi. v. 2; viii. 4, 5; xi. 2: vii. ii. 5; x. 1, 2; xi. 4; xii. 7. φυλακτικός Ι. vi. 8: IV. i. 20: v. 1. 13. φύλαξ τοῦ δικαίου V. Vi. 5. φυλέται VIII. ix. 5: Ix. ii. 9. φυλετικαί φιλίαι VIII. xii. 1. φυσικός παΐς ού γίνεται VI. viii. 6. οί φυσικοί λόγοι VII. xiv. 5. τὰ φυσικὰ τῶν ἀπορημάτων VIII. i. 7. φυσικόν δίκαιον V. vii. 1, 5. φυσικαλ δτιθυμίαι III. xi. 1, 3: VII. vi. 2, 6. φυσικά πάθη v. viii. 7. φυσικαί άρεταί vi. xiii. 1, 6. φυσικώτερον δ θυμός VI. Vi. 2. ἀνώτερον καὶ φυσικώτερον ἐπιζητοῦσι VIII. i. 6. δόξειε φυσικώτερον το αίτιον 1x. vii. 2. φυσικώτερον έπισκοπούσι IX. ix. 7. φυσικώς έπιβλέψειε την αίτίαν VII. iii. 9. Φυσιολόγοι VII. iii. 12.

διά το χρήσιμον VIII. xiii. 2.

φύσις αξτιάν τι III. iii. 7. το χρονιζομένη εξνοια IX. V. 3.

φύσει ἀκίνητον V. iii. 2. οὐδὲν τῶν Φύσει δυτων Δλλως ἐθίζεται ΙΙ. i. 2. μοχθηραί φύσεις VII. v. 1. φύσις οὐκ ἐφ' ημιν υπάρχει Χ. ix. 6. ουτε φύσει, ούτε παρά φύσιν αί άρεται ΙΙ. i. 3. фита г. vii. 12: ж. vi. 2. φυτικόν Ι. xiii. 11, 18. χαλεπαίνειν II. ix. 7: IV. V. 1, 11, 13: vII. vi. 1. χαλεπότης v. ii. 2: VII. v. 5; vi. 2. χαλινοποιική 1. i. 4. χαμαιλέων δ εὐδαίμων Ι. Χ. 8. χαρίεντες 1. iv. 2; v. 4; xiii 7: Iv. vii. 16; vii. 4. Xaplτων lepby V. v. 7. χαθνος IV. iii. 6, 13, 35, 36. χαυνότης II. vii. 7: IV. iii. 37. χειροτέχναι VI. viii. 2. χελίδων μία ξαρ οὐ ποιεί I. vii. 16. χιών I. vi. 11. ρηγημένος 1. χ. 15: χ. vii. 4; viii. 11. χορηγείν Ιν. ii. 11, 20. κεχοχορηγία x. viii. 4. χρεία πάντα συνέχει ν. ν. 11, 13. χρηματίζεσθαι VIII. xiv. 8. χρηματισμός VII. xii. 4. χρηματιστής βίος 1. v. 8. χρηματιστική III. iii. 8. χρήσιμον τί VIII. ii. 1: φιλια

ψεύδεσθαι VII. ix. 4. ψευδόμε-νος λόγος VII. ii. 8. ψευδομαρτυρία V. ii. 13. ψεύστης IV. vii. 12. ψήφισμα v. x. 6, 7: v1. viii. 2. ψηφισματώδης v. vii. 1. ψιμμύθιον 1. vi. 11. ψοφείν VII. v. 6: vi. 1.

χρόνος συνεργός ἀγαθός Ι. vii. ψυχὴ στασιάζει Ιχ. iv. 9. ψυ17: πλήθος χρόνου ποιεῖ τὴν
ἐμπειρίαν vI. viii. 5. ἐν χρόνφ πάσα κίνησις χ. iv. 2.
χωρίζονται αὶ ἀρεταὶ vI. xiii. 6.
χωριστὸν ἀγαθὸν Ι. vi. 13.

(Σωριστὸν ἀγαθὸν Ι. vi. 13.

(Σωριστὸν ἀγαθὸν Ι. vi. 13. ψυχικαί ενέργειαι 1. viii. 2. ή-δοναί 111. x. 2.

> ώνεῖσθαι v. iv. 13; vii. 5. δρα x. iv. 8; viii. iv. 1. ἀφέλιμον v. v. 18; ix. 17: vi. ix. 6: viii. iii. 4; xiii. 8. ώχριᾶν IV. ix. 2.

OXONII: EXCUDEBANT J. H. ET J. PARKER.

NOTES.

proposition and the main question is preserved. Observe that the comparative of good is in most, if not in all languages, irregular: there are, properly speaking, no degrees of good, though there are approaches towards it, which seem to be its degrees.

- (5.) 2. It is evident that Aristotle is here not merely giving us a piece of information, as it is commonly explained (see Harris on Happiness); laying down a mere abstract difference between the ἐνέργεια and ἔργον, one signifying the operations which lead to a production, the other the thing produced. This may be a true distinction, but it is not what he has in view here, for he says immediately below that an ἐνέργεια may be an ἔργον; he is laying down a difference of value between them, with a view to the strict argument he is working out.
- (6.) 4. He lays down that in human actions and systems there is a subordination; that there are some subordinate to those above them, and these again to some one highest of all; that this highest is more an object of choice than those below it: and thus by implication he gives the minor to each of the above major premisses. This, to which all else are subordinate and tend, (i.e. τέλος πρακτῶν,) is most οὖ πάντα ἐψίεται, and also is the ἔργον of all other ἐνέργειαι.
- (7.) 3. ἐπιστήμη, a collection of abstract laws. τέχνη, the same applied to practice as rules.
- (8.) 4. ὑπό refers rather to the constitution of nature, whereby one is placed in subjection to another; the same notion often exists in the word κύριος.—αίρετώτερα. Observe that this word always has reference to the opinions of men.
- (9.) 5. διαφέρει δὲ οὐδέν. An ἐνέργεια may be itself an ἔργον: and it is not less a good, or the good, for that. It was necessary to lay this down, as the ἔργον of man is an ἐνέργεια ψυχῆς. Met. viii. 8. p. 186. Ed. Tauchnitz. See also Eth. vii. 12. 3; vii. 13. 2.
- (10.) 5. παρά ταύτας. Besides and beyond the ἐνέργειαι.
- (11.) 5. έπλ τῶν λεχθεισῶν ἐπιστημῶν. ἐπιστήμη is here used loosely for systems or arts, such as ναυπηγική, Ιατρική, &c.

NOTES.

BOOK I.

CHAPTER I.

- (1.) 1. In this chapter Aristotle is laying down definitions or characteristics of the good, preparatory to drawing the conclusion in chapter ii., that the τέλος πρακτῶν is the ἀγαθόν of man. The syllogisms stand thus:—
 - δ πάντα ἐφίεται is the τὰγαθόν of man (opinions of mon).
 τέλος πρακτῶν is οὖ πάντα ἐφίεται.
 τέλος πρακτῶν is τὰγαθόν of man.
 - 2. The έργον of all other ἐνέργειαι is τὰγαθόν of man (constitution of nature).
 τέλος πρακτῶν is the έργον of all other ἐνέργειαι.

τέλος πρακτών is τάγαθόν of man.

- (2.) 1. πασα κ.τ.λ. All human action as it usually exists in the world. τέχνη, systems of contrivance, with a view to production. μέθοδος (ξξις όδοποιητική μετὰ λόγου), systems of rules, with a view to the proper regulation of our intellectual, social, or moral faculties, such as logic, politics. πραξις, actions in moral life. πρααίρεσις, acts of choice.
- (2.) 3. δοκεῖ. This word points to the opinions of men. πέφυκε, is by nature. ἐστὶ, simply is. φαίνεται, evidently is. So in this chapter δοκεῖ is used in the premiss embodying the opinions of men: "Whatever all desire is rightly defined to be the good." πέφυκε is used where the argument is drawn from the constitution of nature; so βέλτιον πέφυκε, "the ἔργον of all ἐνέργειαι is by nature the good."
- (4.) 2. Διαφορὰ δέ τις κ.τ.λ. difference in value. Aristotle is not here merely setting forth a distinction between ἐνέργειαι and ἔργα, but he is doing so with a view to their relation to the good; that one is a greater good than the other—βέλτιον —ἀγαθώτερον. By noticing this, the connection between this

CHAPTER II.

- (12.) He here draws his conclusion from the premisses advanced in the last chapter, that the τέλος πρακτῶν, whatever it may be, is the ἀγαθόν of man.
 - (13.) 1. The leading notion in Aristotle's mind is that man's own nature, with its tendencies and powers, would lead him to happiness; and this is what he practically states when he says that it is τέλος πρακτών. The πρακτά of man are really only the development and exhibition of man's nature and tendencies; and the very presence of these tendencies (operics) implies some τέλος towards which they tend; and the τέλος would be that which most fully comprehended and developed that nature and its opeges: hence the leading proposition of his moral system is that the full and complete development of man's nature is his happiness. He believed man not only designed by nature to be happy, but contrived for happiness; and that his own constitution would lead him to it, if he would honestly follow it. "This is what the Schoolmen mean when, in their way of expression, they say, That the will is carried towards happiness not simply as will, but as nature." Leighton's Lectures on Happiness, II. vol. iv. p. 190, ed. 1830.
 - (14.) 1. Εὶ δή. δή very frequently marks a conclusion in the Ethics. See Grammar, 721, 1.
- (15.) 1. πρόεισι κ.τ.λ. If the elenchus on which this argument rests be worked out, it will bring us to the key-stone of Aristotle's philosophy: οὐθέν ἡ φύσις μάτην ποιεί. It is always worth while to work out compressed arguments of this sort, as well for the mental exercise, as for the sake of the principles up to which they lead us.
- (16.) 1. κενήν, empty in itself; ματαίαν, without result.
- (17.) 1. ἀγαθὸν καὶ ἄριστον, the good and the bravest, as we say; the same thing (summum bonum) viewed under different aspects.
- (18.) 1. δρεξιν. For the senses of δρεξις, see the note 40 on book iii. chap. ii.
- (19.) 2. ή γνωσις αὐτοῦ. Mark the word γνωσις, and compare book x. chap. 9. 1, where he speaks of the result of all the

preceding part of his treatise as τὸ γνῶναι. The Ethics is not a mere practical exposition of virtue, and the way to attain to it, but also, and rather, a search after it, and a proof of what it is in its practical, not its speculative, nature. By such expressions as "τέλος οὐ γνῶσις ἀλλὰ πρᾶξις," on which so much stress is laid, it is meant that the Ethics is not a speculative enquiry into the abstract essence of virtue or happiness, without any further object; but a moral enquiry into their practical nature as they exist in action, and with a view to it.

- (20.) 3. τύπφ γε, at least in an outline, or sketch.
- (21.) 3. $\tau i \pi \circ \tau' \in \sigma \tau i$, what its nature is.
- (22.) 3. τίνος τῶν ἐπιστημῶν ἡ δυνάμεων, to what science or system it belongs. ἐπιστήμη is here both a science and a scientific art, with a definite subject-matter, such as politics, ethics, &c.; δύναμις, an organic art, such as logic or rhetoric, which supplies formulæ, more or less abstract, for any subject-matter. Of course, to whatever system, whether scientific or formal, the good belongs, the knowledge of that science is necessary to its comprehension, and an enquiry into it is necessary to the completeness of that science. Hence πολιτική includes ethics, and ethics is πολιτική τις, a branch of the grand science of politics.
- (23.) 4. Δόξειε δ', would be held, or allowed, to be.
- (24.) 4. κυριωτάτης, that to which most authority is given by nature. ἀρχιτεκτονικῆς, that which is most practically directive.
- (25.) 5. φαίνεται, evidently is.
- (26.) 5. διατάσσει and ὑπὸ ταύτην refer to κυριωτάτης: χρωμένης and περιέχοι αν τὰ τῶν ἄλλων to ἀρχιτεκτονικῆς. — Cf. Pol. 1. 1.
- (27.) 7. τοῦτ' ἄν εἴη τἀνθρώπινον ἀγαθόν. The ἀγαθόν of man belongs to the science of politics, inasmuch as the end of this science embraces all other ends under it, and therefore is practically the τέλος τῶν πρακτῶν.
- (28.) 8. εὶ γάρ κ.τ.λ. This is one of the instances of omission of the sentence to which γάρ refers, which produces so much difficulty in following Aristotle's arguments. The sentence

must be worked out from the context, and supplied, before the bearing of the reasoning can be perceived. It might have been expected that the ἀνθρώπινον ἀγαθόν would belong to ἀνθρωπίνη ἐπιστήμη, and not πολιτική: but this is not so, for in reality ἀνθρωπίνη ἐπιστήμη is the same as πολιτική, and ἀνθρώπινον ἀγαθόν as πολιτικόν ἀγαθόν, being different views of the same thing; but πολιτική is higher than ἀνθρωπίνη, as the πόλις is higher than the individual, resting on higher grounds and aiming at higher results (cf. Eth., bk. vi. 8. 1); and therefore the good may be viewed either as πολιτικής τέλος, οτ πρακτών τέλος.

- (29.) 9. το ύτω ν, either ἀνθρώπινον ἀγαθύν (= πρακτῶν τέλος,) and πολιτικῆς τέλος (=πολιτικὸν ἀγαθύν), or referring back to section 3, τί ποτε ἐστὶ, καὶ τίνος τῶν ἐπιστημῶν ἡ δυνάμεων. Looking to the beginning of chap. iv., it is probably the former of these.
- (30.) 9. πολιτική τις οδσα. Being thus connected with politics, and a necessary branch of that science which aims at the happiness of the state, or, in other words, the ἀγαθών of the individuals composing it, the good of man belongs to the province of politics, and the knowledge of the former is necessary to the completeness of the latter. The Ethics is the accidence of the Politics.

CHAPTER III.

- (31.) Having now laid it down that the ἀγαθόν of man is πρακτῶν τέλος, and that it belongs to the science of politics, he would naturally proceed to the enquiry as to what this πρακτῶν τέλος may be; but he first guards himself against those who would object to his system that it is not demonstrative, and to those who object that it is above their comprehension. The one class would be of the philosophic, the other of the self-indulgent, careless sort.
- (32.) 1. κατά, proportionably to.
- (33.) 1. δημιουργουμένοις, works of art. The perfection required differs according to the material, &c.
- (34.) 2. καλά καὶ δίκαια, the principles of moral and social right.

- (35.) 2. διαφοράν, difference in different nations. πλάνην, vagueness, even where agreed upon in the general. From this statement we may deduce (partly) the influence of oracles, whereby the Greek endeavoured to supply the want of some certain standard and guide, and the necessity of revelation to correct and steady false, shifting views.
- (36.) 2. δοκεῖν νόμφ μὲν εἶναι φύσει δὲ μή. The Sophists are here generally alluded to, though, strictly speaking, they held that some καλά were φύσει, others νόμφ: but that all δίκαια were νύμφ, and none φύσει. Plato, Legg. 889. As a school, however, they practically get rid of the reality of all natural right and wrong.
- (37.) 3. καὶ τὰ ἀγαθά, the principles and views of human good.
- (38.) 4. περὶ τοιούτων, on such subject-matter. ἐκ τοιούτων, from such premisses. παχυλώς, roughly. τοιαῦτα, sc. τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.
- (39.) 5. ἀκοδέχεσθαι, to listen to the proof: we must, in probable matters, be content with probability.
- (40.) 5. πεπαιδευμένου. The man of a highly trained mind has the power not only of discerning truth when it is put before him, but of discerning how far truth is attainable: so he only will see that the proofs which Aristotle is about to bring forward give all the proof of which the subject is capable.
- (41.) 6. κρίνει καλῶς ἀ γινώσκει. This faculty answers to σύνεσις in morals. See bk. vi. c. x.
- (42.) 6. άπλῶs. The generic sense of ἀπλῶs is "keeping out of sight the circumstances mentioned in the context;" here it is generally, leaving out τὰ καθ' ἔκαστα.
- (43.) 7. oixeîos, the proper; the most suitable.
- (44.) 7. των κατά τὸν βίον πράξεων, moral action.
- (45.) 7. ἔτι δὲ κ.τ.λ. The self-indulgent man will not comprehend the real force of moral reasoning: he may listen to it, and possibly apprehend it with his reason, but it will be ματαίως and ἀνωφελῶς, because it will produce no effect on his practice.
- (46.) 7. ἐπειδή τὸ τέλος κ.τ.λ. It is not implied in these

words that the Ethics is a mere practical exposition of virtue, and how to become virtuous. He does not say that he is not going to pursue the subject of morals with a view to the (as far as may be) scientific knowledge of virtue, but merely that he does not mean his treatise to end in mere knowledge, but in knowledge with a view to action. See last chapter, note 19, and also below, where eldérai is spoken of as profitable to those who know how to use it.

(47.) 8. παρά χρόνον, from time. Gr. Gr. 637. 3, c.

CHAPTER IV.

- (48.) Resumption of subject. If there is any agreement among men as to the good, whether viewed as ἀνθρώπινον ἀγαθών or πολιτικῆς τέλος, then the question is settled, and Aristotle might at once have proceeded to politics proper, or the consideration of the most perfect way of developing and securing this ἀγαθών by legislation and government; but such agreement does not exist.
- (49.) 1. ἀναλαβόντες, resuming the subject, after the digression in the last chapter.
- (50.) 1. γνωσις refers to πολιτική: προαίρεσις to πάντων ἀκρότατον των ἀγαθών.
- (51.) 2. εὐδαιμονίαν. Observe the notion implied in this word: compare it with Latin fortuna, from fors, and our happiness, from hap.
- (52.) 2. xapievres, the educated. See Lidd. and Scott.
- (53.) 2. εὖ ζῆν refers to abundance of good things; εὖ πράττειν, to success and good fortune.
- (54.) 2. ὑπολαμβάνουσι, conceive of. This is its usual meaning in the Ethics.
- (55.) 3. ἀποδιδόασιν, explain it.
- (56.) 3. παρὰ ταῦτα, besides and beyond. The Platonic Idea is here alluded to.
- (57.) 4. ἐπιπολαζούσας, most popular. Lidd. and Scott; literally, on the surface.

- (58.) 5. μη λανθανέτω. It is not to be supposed that Aristotle introduces this passage in the middle of his subject to give us a piece of information which belongs rather to logic, or possibly found a place in his Methodica; but being about to examine human opinions as a possible source of truth, it was necessary to vindicate their right to be thus considered, as Plato and his school would look upon such materials as unsound foundations, and inadmissible in the endeavour to build up truth. Aristotle therefore lavs down the principle of the analytical and synthetical methods, and claims for each its proper position in true philosophy, quoting Plato himself as an evidence of the existence of both methods. The opinions of mankind are among the phænomena of the world, and a system based on them would be analytical, i.e. analyzing a confused (τὰ συγκεχυμένα: see Phys. i. 1. 2.) mass of facts, in order to arrive at the truth implied in them. The words analytical and synthetical are explained by the Schoolmen, and after them by Aldrich, in a different sense. This is only noticed to prevent students from confusing themselves by trying to explain this passage by what Aldrich says.
- (59.) 5. $d \rho \chi \dot{\eta}$ in the Ethics signifies a starting-point, whether in reasoning, scientific or moral,—or in action or choice,—or in his treatise.
- (60.) 5. ἀρκτέον οὖν=ἡ ἀρχὴ ἡμῖν ἔστω. He claims the right to proceed from ἀπὸ τῶν γνωρίμων, from whatever presents itself as γνώριμον, whether matters of human experience, observation, opinion; or ἀπλῶς, abstract principles, prior to and independent of such experience, &c.; that is, whether à priori or ὰ posteriori. For the difference between γνώριμα ἀπλῶς and γνώριμα ἡμῖν, see Phys. i. 1. 2; Anal. Post. i. 2. 10.
- (61.) 5. ἴσως ο ἐν κ.τ.λ. The more usual, because the most accessible, sources of enquiry will be γνώριμα ἡμῖν, τὰ ἐγγύτερα τῆς αἰσθήσεως. The facts of moral life—whether these be the facts of our constitution, or the facts of life, as discernible in the actions, the opinions, language, habits of men, set forth either by the οἱ πολλοἱ, or the φρόνιμος οτ σπουδαῖος, οτ πολιτικός, οτ πολιτική—all may be bases of truth, and furnish sound ground for further systems. The characteristic of Aristotle's method is that he claims the right to use both methods, as they may be within his reach. When he draws his arguments

from the abstract constitution of nature he uses the former, but when from opinions of men, the latter; but he usually uses the analytical, because most suited to his subject. It is hardly worth while to enquire at length whether the whole of his treatise is one or the other: perhaps, as he begins with the abstract principle of nature that the $\partial_{\gamma} \partial \theta_{i}$ of every thing is in its $\partial_{\gamma} \partial \theta_{i}$, and proceeds to shew that $\partial_{\gamma} \partial \theta_{i}$ does perform the $\partial_{\gamma} \partial \theta_{i}$, he may be in a certain sense synthetical; but we may remark that he seldom or never brings forward an abstract principle without confirming it by experience.

- (62.) 6. διὸ δεῖ τοῖς ἔθεσιν. As facts form the groundwork of moral science, and as moral facts are appreciable only by men of good morals, hence a right moral education is absolutely necessary for the profitable study of moral or social subjects, or, to speak generally, of politics.
- (63.) 7. δ τοιούτος, SC. δ καλώς τοις έθεσιν ηγμένος.

CHAPTER V.

- (64.) He now examines the opinions of men on the subject, to see if they can give a satisfactory answer to his question.
- (65.) 1. δθεν, see end of sec. 4, last chapter.—γάρ refers to the difference among the opinions which the last chapter mentions.
- (66.) 2. ὑπολαμβάνειν, conceive of; form their notions of.—ἐκ τῶν βίων, from the different sorts of life.—φορτικώτατοι, the vulgar. See Lidd. and Scott ad v.
- (67.) 3. τυγχάνουσι δὲ λόγου, but they obtain consideration, or have a show of reason.
- (68.) 4. ἐπιπολαιότερον, too superficial; too uncertain.
- (69.) 4. μαντευόμεθα, we feel: without going into the reason and proof, we have a sort of instinct about it.
- (70.) 5. γοῦν introduces the proof of a foregoing statement. See Gr. Gr. 737, c.
- (71.) 5. π a ρ* o l s, sc. παρὰ τούτοις o ls, before those by whom, &c. See Gr. Gr. 822, obs. 1.

- (72.) 6. θέσιν διαφυλάττων, maintaining a paradox. Top. i.
 9. 5, p. 107.
- (73.) 6. ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις. In my treatise on general subjects. See Lidd. and Scott ad v. Probably general questions on morals. These were two books of προβλήματα ἐγκύκλω, a passage from which is quoted by Aulus Gellius, xx. 4; and from the character of this passage it seems probable that these are the treatises referred to here. See Fabr. Bibl. Græc. iii. p. 392.
- (71) 7. ἐν τοῖς ἐπομένοις. The next chapter is devoted to a more particular consideration of the supposed αὐτὸ ἀγαθόν, which is the aim and result of the βίος θεωρητικός with respect to the supposed science of happiness. These words are commonly supposed to refer to the discussion in the tenth book; but first, as the doctrine of the ἰδέα, which is the principle of speculative philosophy or βίος θεωρητικός, is, as a matter of fact, considered in the next chapter, it seems difficult to give any reason why these words should not refer to that chapter. Next, if we take the passages in which the words ἐν τοῖς ἐπομένους occur, we shall find that they denote a more real and actual connection than between the first and last book of a treatise. Where he refers to some distant part of his book (as in Rhet. i. 10. 5), he generally gives a more distinct description of the part referred to.
- (75.) 8. τὰ πρότερον λεχθέντα, ε. ήδονή τιμή άρετή.
- (76.) 8. καίτοι πολλοὶ λόγοι κ.τ.λ. The other reading is καί, which would mean that Aristotle had wasted many words on them; and as this could hardly be said to be true, therefore καίτοι is the better reading. But even these do not appear to be final; and yet much reasoning has been spent with regard to them, i.e. to prove them to be τέλη,—not by himself, but by others.

CHAPTER VI.

(77.) He now examines the opinions of those who look for the good in the θεωρητικὸς βίος, and hold that the only true happiness consists in, and is gained by, the mental realisation of the αὐτὸ ἀγαθών,—by the science of the good. It would be beside our purpose to go at length into an account of the

Platonic theory of ideas: it is enough to say that the leading feature of it seems to be, that there existed in the Divine mind certain archetypal forms or qualities, which being communicated to, or at least present in, things visible, gave them these qualities, (Phædo, 100, cf. Arist. Met. xii. 5, pp. 269, 270); and that these archetypal ideas being also impressed on the mind of men, were called out by mental exercise; and when they were thus called out, the true qualities of visible things were recognised in their several shapes and forms of existence. Thus a visible thing was good by virtue of the presence in it of the idea of good, and the mind could recognise and enjoy that good only by virtue of the mental development and realisation of the corresponding idea.

- (78.) 1. καθόλου, sc. the Platonic idea, (Met. vi. 13, p. 155); called καθόλου, from its being the result of the highest abstraction. It may be observed that in the Physics, 1. i., καθόλου has exactly an opposite meaning, viz. the whole fully exhibited in its details and phænomena.
- (79.) 1. τὰ εἴδη. Here the lδέαι, or abstract ideas: when opposed to lδέα, as below, section 10, it seems to mean the concrete to which the lδέα by its presence gives form and quality.
- (80.) 1. δσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν. This passage probably gave rise to the Latinised saying attributed to Aristotle, "Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica veritas." Whenever Plato is spoken of, even when his theories are opposed, it is always with respect, and almost affection.
- (81.) 2. There are five ways in which Aristotle meets the doctrine of the idéa:
 - By taking some abstract principles of the speculative school, (2-4).
 - By calling on them to define the difference between the aὐτὸ ἔκαστον and the thing itself, (5-7).
 - 3. By shewing that their distinction between good independent and good dependent does not help them, (8-11).
 - 4. By shewing that the common name of "good" does not necessarily imply a common idea, (12).
 - 5. By shewing that it would be of no practical use, (13-end).

- (82.) 2. He takes as a major premiss, one of the Platonic dogmas, and proves from it that there can be no one abstract idea of good. It would be quite waste of time to enquire either into the meaning of the Platonic dogma, or how far it is true. Aristotle allows, for the purpose of his argument, that it is true, and we may do the same. The argument is a simple negative syllogism in the first figure, and, as well as the other arguments in this chapter, should be worked out in full.
- (83.) 2. κομίσαντες. This may be translated entertaining. See Lidd. and Scott ad v.
- (84.) 2. λέγεται, is predicated in; that is, may, as a predicate, express substance or quality, &c.
- (85.) 2. ἡ οὐσία. The category of substance. For the other meanings of it,—the essence, the universal, the genus,—see Met. vi. 3, p. 130, where substance is also termed ὑποκείμενον: see also Categ. c. 2, and 3, Met. iv. 8, p. 98.—καθ' αὐτύ. The other categories can only exist ἐν ὑποκειμένω: they have no independent existence; wherefore καθ' αὐτύ is a characteristic of οὐσία.
- (86.) 2. παραφυάδι, offshoot; συμβεβηκότι, property. See Met. iv. 30, p. 119; see also iii. 4, p. 70.
- (87.) 3. loax ωs λέγεται, so. it is predicated in all the Categories. A thing may be spoken of as good in respect of its relation to the end, or the time or place when and where it happened, and so on through the rest. Refer to the end of the second chapter of the Categories.
- (88.) 3. καιρός, opportunity. This argument is an hypothetical destructive.
- (89.) 4. $\tilde{\eta} \nu \tilde{a} \nu$, sc. if there is an idea of good.
- (90.) 5. An argument to show that, waiving the question of there being such a thing as αὐτο ἔκαστον, the difference between it and the ἔκαστον itself is unreal, a mere play upon words; that the Platonists themselves cannot define them in different terms
- (91.) 5. Kai is emphatic: how they even wish to define, &c.
- (92.) 5. δ αὐτὸς λόγος. ἄνθρωπος and αὐτο ἄνθρωπος are defined by the same terms.

- (93.) 6. This is an answer to the argument drawn from the eternity of the αὐτὸ ἔκαστον. The essence of the thing is not altered by its greater or less permanence; that which is white for an instant is as white as that which is white for a thousand years. It may, however, be answered, that permanence being itself a good, a thing which is good for an instant is not so good as that which is so for a thousand years.
- (94.) 7. Σπείσιππος. The nephew and successor of Plato in the Academy, whom Aristotle represents as abandoning, in part at least, the Platonic theory, by making unity an exhibition or phase of good, rather than good a development and phase of unity. See Met. vi. 2, p. 129.
- (95.) 7. ἐν τῆ τῶν ἀγαθῶν συστοιχία. This συστοιχία was a sort of catalogue, or double list, in which ten sorts of good and their corresponding evils were placed over against each other; such as πέρας—ἄπειρον. περιττὸν—ἄρτιον. ἐν—πλῆθος. κ.τ.λ. See Met. i. 5, p. 15.
- (96.) S. τοῖς δὲ λεχθεῖσι, sc. the arguments adduced by Aristotle. He now takes a modified form of the Platonic theory, which distinguishes between independent and dependent good, and applies the ιδέα only to the former.
- (97.) 8. καθ' έν είδος, in one sort.
- (98.) 10. If the goods mentioned above are not independent goods, there can be none such, except the idea; but then the cidos, or concrete, in which the form of good seems to reside, is a delusion,—has no reality: and therefore these are goods. (The argument is a sort of elenchus, whereby the consequent is denied, as άτοπον): and if these are all goods, properly so called, then the former argument is applicable, that there should be identity of predication. The passage is a sort of hypothetical sorites, depending on a reductio ad absurdum.
- (99.) 12. The identity of name, though predicated in different categories, furnishes an argument in favour of there being an lôéa of good. Why, if goods thus differ, is the common name "good" applied to each and all? The three reasons given correspond to the later systems of the Realists, Conceptualists, Nominalists. τῶ ἀφ' ἐνὸς εἶναι, by virtue of all proceeding

from one, gives that of the Realists; τῷ πρὸς ἐν ἄπαντα συντελείν, that of the Conceptualists; η μάλλον καθ' αναλογίαν, that of the Nominalists: and the words ή μαλλον mark that Aristotle took the last of the three. Of the three systems there is a short, but not on that account a worse, account in Magee on the Atonement, vol. ii. p. 25, note.

- (100.) 12. όμωνύμοις, Cat. i.
- (101.) 15. ἐπιστήμαις, scientific arts; the arts and sciences, as we see from the word requires below.
- (102.) 15. To evdees, that which is wanting to their perfection.
- (103.) 16. την ύγίειαν, health in the abstract.

CHAPTER VII.

- Having thus in vain sought for a correct notion of the dyabóv in the practical and speculative views of men on the subject, he now proceeds to discover it for himself; and his mode of proceeding of course forms the characteristic feature of his treatise. Instead of imitating former philosophers, who, forming abstract notions of what happiness was, tried to find out what sort of life afforded the widest and surest sphere for it, Aristotle proceeds by stating what will lead to it, viz. that it will be the development of the Epyov, i.o. of the best and highest tendency or principle of man's nature.
- (105.) 2. μεταβαίνων, changing its ground; by a different mode of proof. In the first chapter the conclusion that mparties τέλος is the τάγαθόν was arrived at by referring syllogistically to major premisses; here by induction and analogy.
- (106.) 3. He now gives some characteristics of the good, whereby εὐδαιμονία is identified with it among the various τέλη in life, as being permanently τέλειον and αυταρκές, which latter is also a sign of the former; and the conclusion he comes to is that εὐδαιμονία is perfect, perfectly developed in itself; self-contained, requiring nothing external to complete it; and the highest end of human action.
- (107.) 4. διὰ τοῦθ' αἰρετόν. τοῦτο, 8C. τὸ μηδέποτε διὰ ἄλλο. There are three divisions:-1. Things sought for their own sake

- alone. 2. Things sought only for the sake of something else. 3. Things sought both for their own sake and for that of something else.
- (108.) 5. Spyava, instrumental goods; which are valuable only as leading to some end.—v o v v, intellectual power, talent.
- (108.) 6. τὸ αὐτὸ συμβαίνειν, the same result, viz. that εἰδαιμονία is τέλειον, and therefore the good.
- (109.) 6. ἐπείδη φύσει πολιτικὸς ἄνθρωπος. Observe this principle, which is the keystone of Aristotle's moral philosophy.
- (110) 7. τούτων δὲ ληπτεὸς ὅρος τις, some bound must be placed to these sympathies.
- (111.) 7. είσαῦθις, see ch. 11.
- (112.) 8. πάντων αἰρετωτάτην. The highest object of choice, in its own essence, even when in its lowest degree, without any adventitious additions, as compared with anything else; and yet αἰρετωτέραν, in its higher degrees, when increased not in essence or kind, but in degree, by the addition of acknowledged blessings, as compared with itself before those additions. The change produced by the addition of external goods is in degree, not in kind.—μη συναριθμουμένην, not reckoned as joined with anything else; hy itself. The word is used again Rhet. i. 7.
- (113.) 9. λέγειν. This word shews that what he has been doing in the preceding sections is to identify that which is called εὐδαιμονία with the ἀγαθύν.
- (114.) 10. It having been laid down that εὐδαιμονία will be attained by the development of the highest tendency of human nature, it is necessary to discover the τργον of man, as this will be the development of his highest and best tendencies; and in it, by a general law of nature, the εὖ of man will be found. We here get at one of the major premisses of the Ethics,—whatever developes the τργον, or highest principle or function, of man will be his ἀγαθύν.
- (115.) 10. The terms ϵργον, τ ϵλος, ϵὖ, ἀρ ϵτ ἡ, ἀγαθόν, only present different views of the same state. ϵργον, the proper development of the proper nature; τ ϵλος, the same state viewed as in its accomplishment; ϵὖ, viewed as a simple

- excellence; $d \rho \epsilon \tau \dot{\eta}$, with the additional notion of obligation or the corresponding one of good desert; $d \gamma a \theta \delta \nu$, with a further notion of good or happiness resulting from it.
- (116.) 10. ἐν τῷ ἔργφ. We have here again Aristotle's recognition of the wise benevolence of nature, which has provided that everything and being shall find its ἀγαθόν in the due performance of the function assigned to it by its constitution and position; and thus human nature, rightly understood, will lead to human happiness.
- (116.) 11. ἀργόν sc. ἀεργόν, without an ἔργον.
- (117.) 11. πότερον οδν τέκτονος, argument from analogy.
- (119.) 11. ἢ κάθαπερ, argument à fortiori. If each of the parts has an ἔργον, much more the whole.
- (120.) 12. ζωή is not the same as βίος, life without, or living, but a principle of life within: so the ζωή of man is afterwards stated to be ψυχῆς ἐνέργεια. It may be translated nature, in the sense of a principle or part of nature; and of course the ἔργον of man will arise from his peculiar ζωή.
- (121.) 12. θρεπτική. In bk. vi. c. 12. 6, he calls θρεπτική the τέταρτον μόριον: the other three being, the intellectual, the moral, and the αἰσθητική.
- (122.) 13. λείπεται marks the conclusion of a disjunctive syllogism, which is implied in what goes before, though not actually stated.
- (123.) 13. πρακτική τις τοῦ λόγον ἔχοντος, the life of a rational agent. It does not mean here practical, as opposed to intellectual, nor a life of moral virtue and activity, as opposed to one of contemplation, for in the subdivision of πρακτική ζωή we find the intellectual energies included. It is opposed to θρεπτική and αἰσθητική, and not to διανοητική. It is necessary to observe this, for it was long the fashion to construe this word practical, and to make it the link between ἡθική ἀρετή and εὐδαιμονία.
- (124.) 13. τούτου δέ, sc. τοῦ λόγον ἔχοντος. Of the rational agent one part is receptive of reason, the other is the state and energy of it. ως, as being.
- (125.) 13. καὶ ταύτης agrees with ζωῆς τοῦ ἔχοντος καὶ διανοου-

- μένου, implied in the context: since the intellect may exist in a passive state (ἔχου, ἔξις), or as an active energy, διανοούμενου; the ἐνέργεια is preferred to the ἔξις.
- (126.) 13. κυριώτερου. More properly and essentially termed the πρακτική ζωή τοῦ λόγον ἔχουτος. The word λέγεσθαι is something more than merely spoken of,—rather predicated as a definition; and therefore representing more or less accurately the essence.
- (127.) 14. κατὰ λόγον ἢ μὴ ἄνευ λόγου. He does not here choose to define the exact proportion which λόγος holds in this ἐνέργεια ψυχῆς: it may be the governing and directing principle, or it may be merely an ingredient. Below he adds the words μετὰ λόγου.
- (128.) 15. κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν, in accordance with—
 according to—the excellence proper to and resulting from
 its nature. It must be observed that ἀρετή here does not
 mean virtue in its technical sense of moral virtue, (for we
 find it afterwards divided into moral and intellectual,) but
 excellence, whatever it may be.
- (129.) 15. εἰ πλείους κ.τ.λ. The great object, then, of his treatise is to discover what is the highest (ἀρίστη) and most perfectly developed (τελειστάτη) ἀρετή of man. This furnishes us with the major premiss of the syllogism: "Whatever is the τελειστάτη ἀρετή developes the ἔργον of man."—τελειστάτη, that which most perfectly developes the ἔργον. See Met. iv. 16, p. 110.
- (131.) 16. ἐν βίφ τελειώ, implying both sufficiency of time and sufficiency of means, (see below, note 175,) though the proverb immediately following applies only to the former.
- (132.) 17. περιγεγράφθω, be sketched. ἀναγράψαι, fill in. δόξειε δ' ἄν παντὸς κ.τ.λ. It would seem to be every one's duty, &c.
- (133.) 18. He now repeats his caution as to the contingent character of his subject, and of the sources whence his phænomena and principles are drawn.
- (134.) 19. δρθήν, either γωνίαν, οτ γραμμήν.
- (135.) 20. τὸ δ' ὅτι πρῶτον καὶ ἀρχή. In the discussion of first principles the ὅτι is sufficient, for this is itself the

starting-point, beyond which it is not possible to go, and which it is not possible to demonstrate, or to require an airia for it; it has its own evidence in itself. See book vi. 6.

(136). 21. τῶν δ' ἀρχῶν κ.τ.λ. Of the various ways in which these generalised facts (ὅτι) are apprehended, Aristotle specifies three which depend more immediately on our senses.

a. a τ σ θ η σ ι s, an immediate perception of, and assent to, a general principle, as soon as suggested to us by the phænomena of nature, or the facts of life, or presented to us by others, (evidentia,) to deny which we feel (μαντευόμεθα) would be a contradiction of our very reason, or instincts; not the same as, but analogous to, the perception of things by the eye. (Book vi. 8. 9. αἴσθησις οὐχ ἡ τῶν ἰδίων, ἀλλ' ὅτφ αἰσθανόμεθα ὅτι τὸ ἐν μαθηματικοῖς ἔσχατον τρίγωνον,) hence termed αἴσθησις; such as in mathematics, "Things that are equal to the same are equal to one another." In morals, apart, of course, from religion, the generalised facts thus perceived are, from our inability to see clearly into human nature and human life, but few, and these comparatively uncertain, not in themselves, but in our convictions of them.

Whether these principles are innate and called out by the intellectual energies, or whether they are matters of experience, it is beside our purpose to enquire; it may suffice to say, that the difficulties started by the partisans of each of these theories against the opposite ones, may be disposed of by supposing, what really seems to be the case, that we have innate powers of receiving them from nature, and that nature is fitted to convey them to us; so that wherever the intellect or the heart is in a right state, they are universally received and held, though not themselves innate.

β. $\vec{\epsilon}$ π α γ ω γ ή. Where the principles are not self-evident, but are the result of experience, or at least require experiment and comparison to confirm them, such as "the $\vec{\epsilon}$ γαθόν of everything is contained in its $\vec{\epsilon}$ ργον." It would be beside our purpose to go into the question of induction.

εθισμός, an acquired αἴσθησις, the result of experience and practice, as where an experienced chymist detects laws and properties which escape other men's notice; or as a man accustomed to measurements judges of distance almost instinctively; or where an experienced lawyer sees at a

glance the real point in a case. The (more or less) slow process of induction is superseded and supplied by this acquired power. There is a sort of intuitive and instantaneous induction.— ἄμα ἐπαγόμενος. Post. Anal. i. 5, book vi. 8, 9, — ἡ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς συνήθεια. See Topics, i. 12, 5.

- (137.) 21. ἄλλαι δ' ἄλλως. This would include all those principles which do not come to us through the medium of αἴσθησις, (if any such there be,) but are developed by the reflexive power of the mind in itself, or are deduced from principles already formed, or by analogy; all, in short, where αἴσθησις does not directly and immediately come in. It was not necessary for Aristotle to specify these, and claim his right to use them, as Plato would not deny their authority as sources of truth, which he would do in the case of those which depended on αἴσθησις. See Phædo, 65, A, sq.; 66, A.
- (138.) 21. μετιέναι δέ κ.τ.λ. Observe the practical wisdom of Aristotle, who does not, on abstract grounds, shut himself out from any sources of truth, but recognises the great principle, that truths are to be sought after according to the nature of their subject-matter. In the Topics, i. 12. 5, p. 110, he gives three heads of προτάσεις: ηθικαί—φυσικαί—λογικαί. It is clear that the ἀρχαί in these three are not to be sought for in exactly the same way. Much confusion would have been avoided if writers on philosophy had imbibed from Aristotle a little of his comprehensiveness of mind.
- (139.) 21. δρισθῶσι, be set out clearly,—as well in thought as in terms.

CHAPTER VIII.

(110.) The notions of εἰδαιμονία were arrived at in the last chapter from the constitutions of nature, deductively (ἐκ τοῦ συμπερώσματος καὶ ἐξ ὧν ὁ λόγος) from the general law that the good of everything consists in the development of its ἐργον, and from the particular facts of human nature. He now proceeds (according to his usual practice of combining both the sources of proof, where possible), to shew that the opi-

nions of men agree with what he has laid down. The principal opinions of men are all combined in Aristotle's definition:—

- 1. Happiness resides in the soul = evépyesa durns.
- 2. Happiness is ἀρετή = κατ' ἀρετήν.
- 3. έκτός εὐημερία = έν βίφ τελείφ.
- 4. ήδονή naturally arises from this ενέργεια.
- (141.) 2. τριχή. Plat. Legg. 697, B.
- (142.) 2. καλῶς ἄν λέγοιτο, our definition would hold good.
- (143.) 3. οῦτω γὰρ κ.τ.λ. It would belong to the soul, for πράξις implies both έργον (without), and προαίρεσις (within),—it is not only an act, but an action.
- (144.) 5. ἐπιζητούμενα περὶ τὴν κ.τ.λ. The further questions raised on happiness. The more particular requirements, as distinguished from the more general notions of τὰ περὶ ψυχήν, οτ τὰ ἐκτός.
- (145.) 5. τφ λεχθέντι, sc. his definition.
- (146.) 7. οὐδετέρους κ.τ.λ. The principle here laid down seems to be the true rule in cases where there are two or more different views, each supported by more or less of sound reasoning,—both are true in some points, both wrong in others. It differs from eclecticism, inasmuch as truth is not compromised, but only sifted and harmonised.
- (147.) 8. ταύτης γάρ κ.τ.λ. For to this (virtue) belongs the energy according to it.
- (148.) 9. ὑπολαμβάνειν, to conceive of.
- (149.) 9. έξηργηκότι, in a torpid state.
- (150.) 9. οι πράττοντες, those who are active,—opposed to those who are εξηργηκότες.
- (151.) 10. τῶν ψυχικῶν. Pleasure is an affection of the soul, and will arise on all energies thereof, according to the disposition of the agent.
- (151.) 11. τὰ ἡδέα μάχεται, their pleasures are inconsistent.
- (152.) 11. διὰ τὸ μὴ κ.τ.λ. Work out the major premiss implied here.

- (153). 12. περιάπτου τινός, as it were an appendage. Lidd, and Scott.
- (154.) 13. εὶ δ' οῦτω κ.τ.λ. From πρὸς τοῖς εἰρημένοις to ἄλλων is in a parenthesis, so that οῦτω refers to ἔχει ἡδονὴν ἐν ἐαυτῷ.
- (155.) 13. ἀλλὰ μὴν καί, further.—σπουδαίος: properly a man who is in earnest,—a man who regards life seriously; hence a good man.
- (156.) 13. κρίνει ὡς εἶπομεν: sc. that they are ἀγαθαὶ καὶ καλαί. The argument is a simple constructive hypothetical: the hypothetical premiss being, "if the good man judges truly, they are what he judges them;" and the minor depending on a reductio ad absurdum, viz., ἀγαθαὶ καὶ καλαί, "if he does not judge rightly, who can do so?"
- (157.) 14. διώρισται, are not separated from each other.
- (158.) 15. φαίνεται, evidently is. He now turns to the opinion of those who hold εκτὸς ἀγαθά to be happiness.
- (159.) 16. öθεν. From this opinion, that ἐκτὸς ἀγαθά are happiness, and that the want of these impair it, some identify it with εὐτυχιά, while others insist on its being ἀρετή, intellectual or moral, whereby, as they think, εὐδαιμονία is placed above the accidents of life.

CHAPTER IX.

- (160.) 1. δθεν. From these two opinions arises a further question as to its attainment. Those who hold it to be intellectual virtue (σοφία), say it is μαθητόν. Those who hold it to be moral virtue, say it is ἐθιστόν, or ἀσκητόν. They who hold it to be εἐτυχία, say it is ἐιὰ θείαν μοῦραν, or τύχην.
- (161.) 1. μαθητόν. See Plato, Meno 1. In more than one of his dialogues, such as the Protagoras, Euthydemus, &c., Plato holds this opinion. The conclusion to which he comes in the Meno seems to be meant as a piece of irony against the Sophists. See Stallb. Pref. ad Menon.
- (162.) 1. παραγίνεται. springs up, as it were spontaneously.

- (163.) 4. πολύκοινον, open to most; those only excluded who were πεπηρωμένοι πρὸς ἀρετήν.
- (164.) 5. εἴπερ τὰ κατὰ φύσιν. Observe the reverential belief in the wisdom and benevolence of nature here laid down. τὰ κατὰ φύσιν, the productions of nature. τὰ κατὰ τέχνην, those things which are in the province of art, or any other productive or directive cause (πᾶσαν αἰτίαν), are also produced in the best way (όμοίως).
- (165.) 6. $\pi \lambda \eta \mu \mu \epsilon \lambda \dot{\epsilon} s$, contrary to analogy; out of tune with the rest of the creation.
- (166.) 7. ἐκ τοῦ λόγου κ.τ.λ. The question raised, i.e. how far happiness is matter of τύχη, is solved by what has been said; for it has been stated that in its essence it is a mental energy of a certain sort (ποία τις), according to virtue; while of external goods, some only exist, as adjuncts, (ἔοικε προσδεῦσθαι τῆς τοιαίτης εὐημερίας, chap. xi. 17), and others only are of the nature of instruments to it (chap. ix. sect. 15); and if ψυχῆς ἐνεργεῖαι κατ' ἀρετήν do not come from τύχη, neither can εὐδαιμονία.
- (167.) 8. τοῖς ἐν ἀρχῆ, to what was said at the beginning of the treatise. This is an argument drawn from the opinions of men, as seen in their practical legislation. The force of the argument lies in ποιῆσαι ἀγαθούς, as shewing that ἀρετή does not come from τύχη.
- (168.) 9. εἰκότωs. An argument from the opinions of men, as seen in their modes of speaking of animals and children.
- (169.) 10. The difference between εὐδαίμων and μακάριος seems to be, that in the former the mental state of the person spoken of is the leading notion, his being in possession of that which constitutes happiness; in the latter, it is rather his happiness externally, so to say, in its relation to gods and men,—favoured by the gods, and envied by men. In Rhet. i. 9. 34, μακαρισμός and εὐδαιμονισμός are said to be in themselves the same, but to differ inasmuch as εὐδαιμονισμός implies the possession of ἀρετή, as comprehending ἔπαινος and ἐγκώμιον: and this seems to lead us to the above distinction between μακάριος and εὐδαίμων, which the words blessed and happy in some degree represent. The distinction, however, naturally enough, is not always observed, and they are often

used indifferently, when it is not required to bring out the proper notion of either one or the other. This will obviate some difficulties from the use of this word in the next chapter.

- (170.) 10. δεῖ γὰρ κ.τ.λ. The reason of what has just been said is, that the elements of happiness are its essence, ἀρετή τελεία, and its adjuncts βίος τέλειος: for which see the next chapter.
- (171.) 11. πολλαὶ γάρ. It requires βίος τέλειος, for a man's life may change, and, in the opinion of men, his happiness would, under great calamities, change with it.
- (172.) 11. εὐδαιμονίζει. This introduces the opinions discussed in the next chapter.

CHAPTER X.

- (173.) The common feeling of men, to which Solon gave utterance, demands investigation. As the opinions of men were to Aristotle, generally speaking, tests of truth, he had to shew how far, and in what sense, it was true that happiness was not attainable in this life.
- (174.) 1. The questions or difficulties started are:—
 - Are we unable to say that a man is happy as long as he lives?
 - If so, is he happy when he is dead?— ἀπορία; "Happiness is an energy."
 - 3. Or is it only meant that we can safely say that he is happy when he is dead?
 - 4. But supposing this, are the events which happen after death to have no influence on his happiness? ἀπορία.
 "But this is contrary to the opinion of men," (δοκεί γὰρ κ.τ.λ.)
 - But if they have such influence, then the dead man would be at one time āθλιος, at another εὐδαίμων.
- (175.) 6. The three first questions practically resolve themselves into another,—how far external reverses destroy happiness?

This may be solved by observing that evolution consists of its essence (άρετη τελεία), and its adjuncts (βίος τέλειος). The later means a life which has performed or arrived at the end for which it was given, (Met. iv. 16, p. 110); and this evidently is when the energies of happiness are exercised without let or hindrance, (bk. vii. 13. 2, οὐδεμία γὰρ ἐνέργεια τέλειος έμποδιζομένη κ.τ.λ.); and to this end we require both sufficiency of time, (μηκος βίου τελείον, bk. x. 7. 7,) for the development and formation of the intellectual and moral energies, and sufficiency of whatever is necessary or conducive to their exercise; both the presence of those things which are necessary to the calm and continuous exercise of the energies, and the absence of whatever may distract or impede their operation. Bios reasons then includes both of these,—sufficiency of time, and sufficiency of external goods; but these destructible things are not the essence (κύριαι), but only the adjuncts, of happiness, and are necessary, because the world is what it is (προσδείται δ' αὐτῶν ὁ ἀνθρώπινος βίος); and therefore they do not affect its real essential existence. Happiness, in its essence, ἀρετή τελεία, is indestructible, unless some great blow (Πριαμική τις τύχη) should paralyse the powers and destroy the balance of mind in which dperf consists; and where this is the case, a sufficient length of time is required for the restoration of what has been destroyed, before happiness can be re-established. If misfortune takes away χορηγία, happiness, though mutilated and hindered, is not destroyed. Questions four and five may be answered by observing that, as in personal happiness, only the greater fortunes have any influence, so the fortunes of relations are not such as to destroy the happiness of the dead.

- (176.) 1. It is perhaps needless to refer to Herod. i. 32. Solon's opinion, or perhaps the opinions of those who held it in an exaggerated form, are answered by shewing the ἀπορίαι which follow, that is, by a reductio ad absurdum.
- (177.) 3. εὶ δὲ μὴ λέγομεν,—not λέγοιμεν. He means, that he does not allow it to be true.
- (178.) 3. μη αισθανομένω, Β. τώς ζώντι.
- (179.) 4. ἀποστήμασι, removes, generations.
- (180.) 5. ἄτοπον: that is, supposing that a man cannot be said to be happy till he is dead.

- (181.) 5. τὸ πρότερον ἀπορηθέν, sc. whether a man cannot be happy as long as he is alive.—τὸ νῦν ἐπιζητούμενον, how far the fortunes of descendants influence the happiness of the dead.
- (182.) 7. τάς τύχας άνακυκλείσθαι, the wheel of fortune revolves.
- (138.) 9. προσδεῖται. Observe the πρός, i.e. as adjuncts. ἀνθρώπινος βίος, the circumstances of human life,—not the ζωή τοῦ λόγον ἔχοντος. We might suppose a state where ἀρετή τελεία would produce happiness, independently of these accidents.
- (184.) 9. kúptat, are the essence.
- (185.) 9. al ἐναντίαι. The energies of vice are the essence of human misery, (see sect. 13, οὐδεὶς ἄν γένοιτο, κ.τ.λ.) Whenever these compressed forms of opposition occur, it is important to work them fully out, not being contented with carelessly construing ἐναντίον contrary, but substituting for it the opposed notion which it represents.
- (186.) 10. τφ λογφ, our definition of happiness.
- (187.) 10. ἐνεργείας τὰς κατ' ἀρετήν. It must be recollected that Aristotle is not speaking necessarily of "moral virtue," but the excellence of man, whatever it is.
- (188.) 11. τὸ ζητούμενον, ε. βεβαιότης.
- (189.) 11. ἐμμελῶς, suitably, gracefully. See Lidd. and Scott.
- (190.) 12. μακαριώτερον τὸν βίον, i.e. his external life.
- (191.) 12. τὸ μακάριον signifies the state as it is viewed by men externally, without any prominent notion of the ἐνέργειαι ἀρετῆς, in which it really consists, though of course it implies these: it is εὐδαίμων viewed from another point. See above, note, 169.
- (192.) 12. τὸ καλόν, the instinctive sense of right,—the principle of ἀρετή, and therefore the test of its presence. In the Greek mind, and hence in their language, there was a strong connection between the physically and morally beautiful: so χάρις.
- (193.) 13. της ζωης,—not τοῦ βίου,—but the internal life of hap-

- piness.— $\mu \iota \sigma \eta \tau \acute{a}$, things of bad desert. Æschylus has expressed something of the same sentiment, Eum. 550.
- (194.) 14. οὐδεὶς ἄν γένοιτο κ.τ.λ. τὸ μακάριον implies both the essence and the adjuncts, and therefore, of course, ceases when the adjuncts cease. The εὐδαίμων continues so long as the essence remains, even though the adjuncts be removed: he will not cease to be εὐδαίμων until the essence is destroyed, i.e. until the balance of mind is disordered by some overwhelming calamity, and the inner man becomes incapacitated for the ἀρετῆς ἐνέργειαι.
- (195.) 14. τελείφ. βίος τέλεως includes, as stated above, both length of time and sufficiency of means: here it evidently means the former.
- (196.) 15. τί οδν κωλύει λέγειν. He now turns from the point, how far a man is happy while he is alive, to the question how far he may be called so.
- (197.) 16. μακαρίους δ' ἀνθρώπους, happy as men; as far as human life admits.

CHAPTER XI.

- (198.) Having thus settled the first point, by saying that he who has ἀρετὴν τελείαν and βίον τέλειον may be called happy, (always bearing in mind the uncertainty of human things,) he goes to the second question which arises from this, viz. whether the fortunes of descendants or friends affect this happiness and thus prevent our speaking of a man as happy.
- (199.) 1. ταῖς δόξαις ἐναντίον. This explains why he enters upon this seemingly unpractical question. If these δόξαι were right, then happiness would be a shifting unreality, and no man could be secure of attaining to it.
- (199.) 4. διαφέρει. There is much more difference between a calamity happening to a living or to a dead person, than there is on the stage between the actual acting of horrors and the relating them as past.—προϋπάρχειν, be represented as past. Hor. Ars Poet. 182.

- (200.) 5. ταύτη, i.e. this difference must be concluded upon in this way, and perhaps still more decidedly (μᾶλλον ἴσως) the question whether the dead are sensible of good or evil, al. ταύτην, which does not make such good sense.—ἐκ τούτων, from what has been said.
- (201.) 5.

 άπλῶς, in themselves.—ἡ ἐκείνοις, or relatively to the circumstances of the dead person;—a great loss of money would not be great if a man had died very rich.
- (202.) 5. εὶ δὲ μή: if it is heavy, then, nevertheless, it only touches them (διὰκνεῖται, supplied from above.) in such a kind and degree, &c.
- (203.) 6. μήτ' ἄλλο τῶν τοιούτων, sc. εὐπραξιῶν ἡ δυσπραξιῶν τῶν φίλων.—μήδεν, sc. φαίνεται συμβάλλεσθαι κ.τ.λ.

CHAPTER XII.

- (204.) 1. Having thus disposed of the current opinion that happiness was unattainable, he now shews that it does not depend on human opinion, (¿παινετόν,) but has an independent value and existence (τίμιον). It was necessary that he should do this at once, for it would have been useless for him to have disproved the popular opinion about it, if, in its own nature and existence, it depended on popular opinion. We must every now and then remember, that what may be termed the philosophical cant of the day obliged Aristotle to enter on questions and to use reasoning of which we do not see the necessity or the force: such men he was obliged to meet on their own ground, and argue with them from the positions and dogmas which they admitted. At first sight it would seem as if this characteristic of εὐδαιμονία would have been discussed most properly in the sixth chapter, with τέλειον, aurapres, &c.; but what is said above shews that there is a reason for its occupying this place.
- (205.) 1. δυνάμεων, things merely instrumental to good or evil; which have no definite character, but may be either good or bad. It must either exist as a good subjectively,

- (ἐπαινετών), or as a good objectively, (τίμιον); for it is not one of those things which may be either good or bad as it is directed by ὅρεξις οτ προαίρεσις. See Met. viii. 5, p. 180, ἐκεῖναι δὲ τῶν ἐναντίων κ.τ.λ.; and xi. 2, p. 241, τὴν ὕλην δυναμένην ἄμφω κ.τ.λ.
- (206.) 5. Eudoxus (who in Aristotle represents the Epicurean philosophy) argued as follows:—Whatever, being a good, is not praised, is the highest good. Pleasure, being a good, is not praised: pleasure is the highest good.
- (207.) 5. συνηγορησαι, to act as advocate for; to plead in favour of.
- (208.) 7. τοῖς πεπονημένοις περὶ τὰ ἐγκώμια, those who have laboured on the subject of encomium. πεπονησθαι: see next chap. sect. 2.
- (209.) 8. $d \rho \chi \dot{\eta} \nu$. The final cause is in one sense the starting-point of action.
- (210.) 8. ταύτης γὰρ χάριν κ.τ.λ. Observe this principle.

CHAPTER XIII.

- (211.) There are not many difficulties which require explanation or remark in this chapter.
- (212.) 5. κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς προαίρεσιν: our purpose at the beginning of our book, which was not merely ἀνθρώπινον ἀγαθόν, but also πολιτικῆς τέλος.
- (213.) 9. ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις. Aristotle's treatises in general have been sometimes divided into ἐσωτερικοί and ἐξωτερικοί, and certain subjects placed in the one division, and others in the other; but the difference lay not so much in the subject-matter, as in the way of treating it. Οἱ ἐξωτερικοὶ λόγοι treated it in a familiar, popular way, and were probably used by Aristotle in his more public disquisitions; while the ἐσωτερικοὶ λόγοι went more into the realities and principles of things, and were used by Aristotle in his exposition to his more select circle of disciples. And that Aristotle had a twofold way of treating the same subject,—one a superficial,

popular method, the other more mysterious and deep,—may be gathered from the correspondence with Alexander, (Aulus Gell. bk. xx. 5;) where Aristotle, being reproached by Alexander with having divulged to the world the mysteries of his philosophy, answers that what he had said would only be understood by those who had heard his more secret expositions. The passage in Aulus Gellius should be referred to.

- (214.) 10. τφ λόγφ, nominally.
- (215.) 12. οὐκ ἀνθρωπίνη, not peculiar to man, quoad man.
- (216.) 13. πλην εῖ πη κ.τ.λ. Mark his notion of the origin of dreams,—as if they were the vibrations of our waking feelings.
- (217.) 13. τυχόντων, ordinary men.
- (218.) 15. ἀτεχνῶς καθάπερ: so the Platonic ἀτεχνῶς ὥσπερ, just like. See Lidd. and Scott ad v.
- (219.) 17. σώφρονος καὶ ἀνδρείου: these are mentioned as being the most important virtues; one being of the concupiscible, the other of the irascible, part of the ἄλογον.
- (220.) 18. ἐπιθυμητικόν καὶ ὅλως ὅρεκτικόν: ὀρεκτικόν would include the impulses of the irascible as well as the concupiscible part.
- (221.) 18. τῶν μαθηματικῶν: as we apply the terms ἔχειν λόγον to the intellectual energies of a scientific man. This is an argument drawn from language.
- (222.) 19. kuplus, in a proper sense.
- (223.) 20. τῶν ἔξεων τὰς ἐπαινετάς κ.τ.λ. This is a property of virtue, and a test of it,—not part of its essence, but joined to it; and this is a good instance of a definition τοῦ διορίζειν, as distinguished from one τοῦ δεικνόναι οἰσίαν. The standard of obligation—that whereby obligation and actions were to be weighed was in Aristotle's system ἔπαινος,—not the mere praise and blame of a fickle multitude, the whim of the moment, the mere passing breath of a mob, but the sentence of the collective conscience of mankind; and as, in Aristotle's system, obligation was owing to man in a social state (πόλις), so it followed that the collective voice of man should be the standard of obligation; just as conscience, or the voice of Him to whom our obligation is due, is to us the standard of actions.

BOOK II.

CHAPTER I.

- In this book he discusses the nature of human virtue generally, and, with the exception of the first section, the practical nature of moral virtue; proving it to be a μεσότης or μέση εξις, preparatory to shewing that it developes the εργον of man as a social being.
- (1.) 1. Of neither part of the soul is the perfection given us by nature, but it is the result of our own exertions and training.
- (2.) 2. ἐξ ἔθου s. An argument from the opinions of men expressed by etymology; so also σωφροσύνην, i. e. σώζωσαν τὴν φρόνησιν, bk. vi. 5. 5. δίκαιος, from δίχα, v. 4. 9.
- (3.) 2. It is worth while to work out these arguments syllogistically. The first is in the second figure, with the major premiss supported by some of the particulars of the induction, which it implies, stated as examples.
- (4.) 3. παρὰ φύσιν, contrary to nature. πεφυκόσι, fitted by nature for it. So Cicero uses natus. This fitness consists in the φυσική ἀρετή, which will be treated of more at length in bk. vi. chap. 13. So Cicero, Tusc. Quæst. iii. 1, semina virtutum. The passage is worth referring to.
- (5.) 4. ἔτι ὅσα κ.τ.λ. Another syllogism in the second figure. —κομιζόμεθα, we enjoy.
- (6.) 5. Argument from the opinions of men, as expressed in legislation.—καὶ διαφέρει κ.τ.λ. Observe this test of a good constitution and government.—ἐθίζοντες, gerundial participle—by habituating them.
- (7.) 6. ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν κ.τ.λ., from the same source, (viz. πάθη, &c.,) and by similar means, (viz. actions). An argument consisting of a simple statement of a fact, supported by the analogy of the arts.
- (8.) 6. φθείρεται, i.e. πᾶσα γίνεται κακία. This word is used because the notion in Aristotle's mind was the destruction of

φυσική ἀρετή, or the ἀρχή of right action. See bk. vii. chap. 8, sect. 4.

- (9.) 7. ὁ ρ γ ά s. The ὀργαί, though coming under θυμοείδες, (see Top. iii. 7. p. 133,) are to be distinguished from θυμός, which has κίνδυνος for its object, the principle or source of bravery, in its various shapes; while ὀργαί are those emotions of resentment which have ὀλιγωρία for their object, and are the sources of πραότης: θυμός is rather opposed to ήδονή or ἐπιθυμία—see chap. iii. 10,—ὀργή to φιλία or πραότης.
- (10.) 7. δμοίως: similar, that is, to the energies of the habit itself.
- (11.) 8. κατὰ γὰρ κ.τ.λ., i. e. for on different energies different habits result.

CHAPTER II.

- (12.) Moral virtue being thus the result of action, it is necessary to find out the rule of action wherein the virtue consists; and this as well in order that we may find out the practical nature of virtue, as that we may learn how to become virtuous.
- (13.) 1. παρούσα πραγματεία, the present treatise. οὐ θεωplas erexa. There is nothing in what Aristotle says here to justify the assertion that his Ethics is merely a practical explanation of and guide to virtue. It really is a scientific treatise, or a proof that virtue is the "pyou and dyabou of man, and intended to have a practical result upon life. It is not a mere speculative enquiry into the abstract nature of virtue, for the sake of θεωρία, and nothing more, the result of which might be some such definition of it, as that it was the agreement of man's soul with the Divine will, or the intercommunion of the soul with the Divine nature, or the soul being in harmony with the intentions and will of nature, without any further result, such as Disciplinæ Theoreticæ (δοπερ al άλλαι), the science of mathematics, or metaphysics; but an enquiry into its pure practical nature, as exhibited in and governing action, and capable of being carried out by any one who will.

- (14.) 1. κύριαι, they decide.
- (14.) 2. κατὰ μἐν ὀρθὸν λόγον. κατά, in conformity with; in obedience to. The sense of κατά, according to, will vary, as that to which it is applied is viewed as a lifeless pattern or a living agent; it gives the prepositions great clearness of expression to bear this principle in mind.—ὑποκείσθω. This may be laid down for the present as a general (κοινόν) definition; and he will afterwards enquire into it more accurately: but it is not sufficiently particular and practical for his present purpose, therefore he proceeds to investigate its actual phænomena, as seen in action. Another reading, of equal authority, is ὑπερκείσθω: but ὑποκεῖσθαι is the Aristotelian word, which he uses to lay down what he means to be a settled fundamental definition or point, or at least one which does not need at present further discussion.
- (15.) 2. δστερον, bk. vi.
- (16.) 3. οὐδἐν ἐστηκὸς ἔχει, have nothing fixed. He does not mean in themselves, (objectively,) but in our perception and application of them, (subjectively).—τὰ ἐν πράξεσι, morals. τὰ συμφέρουτα, politics, and τὰ ὑγιεινά, that is, the whole moral and physical nature of man. He again insists on the uncertain nature of his subject, because he is again about to refer to the shifting particulars of human action. He is anticipating the objection that his science was no science at all, owing to its not arriving at certainty.
- (17.) 3. ὑγιεινά. Aristotle's early medical education makes him delight in medical illustrations.
- (18.) 4. τοῦ καθόλου λόγου, the question in general.—ὁ περὶ τῶν καθ΄ ἔκαστα λόγου, the question when it goes into particulars.—παραγγελίαν, professed system of instruction. The παραγγελίαι were the promises held out by professors, and especially the Sophists, to make their pupils (or victims) perfect in such and such a subject.
- (19.) 4. aὐτούs, the agents themselves.—τὰ περὶ τὸν καιρόν, the circumstances of each particular act.
- (20.) 6. το ια ῦτα, i. e. τὰ ἐν ταῖς πράξεσι. Observe πέφυκεν.— φθείρεσθαι, to be brought into a bad state.—τῶν ἀφανῶν, sc. this moral virtue, into the nature of which he is enquiring.

This is a simple statement of the principle of argument from analogy.

- (21.) 6. σύμμετρα, the exact point or quantity.
- (22.) 7. σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας. These two virtues are here and elsewhere particularised, because the former is the ἀρετή of the concupiscible, the latter of the irascible, (θυμοείδες,) part of our nature. They are frequently thus joined by Plato. See also ἀνδρεία, bk. iii. chap. 6.
- (23.) 8. οὐ μόνον αἱ γενέσεις κ.τ.λ. Butler's theory of active impressions and active habits will illustrate much of what Aristotle says in this and the following chapter.—αἰ γενέσεις καὶ αἰ αὐξήσεις, habits of virtue are formed; φθοραί, habits of vice.
- (24.) 9. καὶ γενόμενοι, when we are so.

CHAPTER III.

- (25.) 1. When pleasure results from our acting in any particular way, apart, of course, from the consequences of the action, (αὐτῷ τούτῳ χαίρων,) it is a sign of the habit being formed; and for this reason: pleasure being the result of energising according to our nature, (κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ψύσιν, Rhet. i. 10.) and habit being a second nature, it follows that pleasure results from it as a matter of course;—and again, virtue being the right regulation of our pleasures and pains, and vice the wrong regulation thereof, it follows that in either case pleasure (good or bad) will wait on the actions proceeding from a good or bad habit.
- (26.) 1. τοις έργοις, acts, as distinguished from actions (πράξεις): the latter imply προαίρεσις.
- (27.) 1. περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας: not merely about pleasure and pain, but the regulation of pleasures and pains,—of the impulses and cheeks of the compound principle of the higher self-love; one urging us to, the other keeping us from, certain actions. To each of the πάθη, which are the sources of the several ἀρεταί, there is an ἡδονή οr λύπη attached to the

gratification, and another ήδονή or λέπη arising from the sense of καλόν or αἰσχρόν, which balance one another; and when these are rightly balanced or regulated, right action follows. (See the particular virtues) It must be remembered that ήθονή has a twofold sense: it is either the feeling, tendency, instinct which is the motive cause of action, or the satisfaction which is the final cause of action; or perhaps the two may more properly be said to be the same thing looked at from a different point of view: at all events, they imply each other; but there are some passages where the context requires one notion or the other to be more prominently brought out. Aristotle insists on apera being mepl abovas kal λύπας, because Plato would give a different view of moral virtue, which he would make to consist in the subordination of the irascible to the rational, and the total subjection of the concupiscible; and therefore Aristotle takes pains to prove that the subject-matter, the raw material, as it were, of apern is the several ήδωταί and λύπαι attached to our nature. See Plato, Rep. 441, 442; Phado, 68, c.

- (28.) 1. The proofs given are eight :-
 - 1. They are the motive causes of human action.
 - They are the results of human action, in the regulation of which ἀρετή consists (3).
 - 3. In governments, pleasure and pain, in the shape of rewards and punishments, are used to counteract vice, and to encourage virtue; and as all remedies act by contraries, it shows that what punishments are used to counteract is pleasure, what rewards are used to counteract is pain: therefore, in the opinion of men, the regulation of pleasures and pains produces right action (4.)
 - 4. They are the productive causes of virtue and vice (5).
 - 5. They comprehend all the final causes of human action (6, 7).
 - 6. They are innate principles of our nature (8).
 - 7. They are, more or less, the practical standards and rules of action (9).
 - Virtue is either περὶ θυμών, or περὶ ἡδονήν: it is more difficult to grapple with and subdue the latter, and therefore ἀρετή is περὶ ἡδονήν (10).
- (29.) 2. ώς ὁ Πλάτων φησίν. Legg. 653, where he speaks

- of the dperή of children as consisting in a right perception of $\eta \delta \sigma \nu \dot{\eta}$ and $\lambda \dot{\sigma} \pi \eta$: $\phi \rho \dot{\sigma} \nu \eta \sigma \iota s$ and $d\lambda \eta \theta \dot{\epsilon} \iota s$ $\delta \dot{\omega} \xi a\iota$ being the privilege of a more advanced stage of life. In the cultivation of this right $a \ddot{\iota} \sigma \theta \eta \sigma \cdot s$ of pleasure and pain consists $\pi a\iota \dot{\omega} \dot{\epsilon} \iota \dot{a}$. The passage should be referred to.
- (30.) 4. ai κολάσεις. Observe this notion of the true nature and object of punishments, as being laτρείαι.—διὰ τῶν ἐναντίων: see bk. x. 9, 10.
- (31.) 5. πρότερον: see last chap., seet. 8.—πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτα τὴν φύσιν ἔχει, is of a nature corresponding to these, and has these for its subject-matter.
- (32.) 5. ύπὸ τοῦ λόγου διορίζεται, or in as many points as reason distinguishes in such matters.
- (33.) 5. δρίζονται, sc. the Cynics, and after them the Stoics, to whose view Plato somewhat approaches, when he speaks of the perfection of the passions consisting in their total subjection to reason. Speusippus used the term ἀοχλησία to express ἀπάθεια.
- . (31.) 5. ἀπαθείας καὶ ἡρεμίας, states of freedom from affections, and of repose. See Butler, Sermon v. p. 82:—"In general, experience will show that as the want of natural appetite to food supposes and proceeds from some natural disease, so the apathy the Stoics talk of, as much supposes or is accompanied with something amiss in the moral character, in that which is the health of the mind." And yet there was truth in it, if they had but said freedom from certain affections, at certain times or ways, &c.
 - (35.) 7. τριῶν ὅντων κ.τ.λ. These are the three final causes of human action,—duty, advantage, pleasure: the last comprehends all, for the other two present themselves to us (φαίνεται) as objects of pursuit under the shape of ἡδύ of different sorts. To the καλόν is attached the ἡδύ of good desert, whereby it operates on us as a motive. These three motives, when viewed in their highest character, are identical in every action of the really good man: a true duty, a true and real expediency, and a true and right pleasure, coincide, just as truly as the picty and benevolence and self-love of Butler.
 - (36.) 7. alσχρόν is not merely shameful or base, but rather bad.

As καλόν is the concrete of ἀρετή, so αἰσχρόν is the concrete of κακία, and implies a breach of moral obligation, viewed as if it were a deformity.

- (37.) 9. την πασαν πραγματείαν, the whole matter.
- (38.) 10. χαλεπώτερον. The argument seems to be,—virtue must be a regulation of ήδονή or θυμός, and of these ήδονή is to be preferred. This refers to Plato's notion, that ἀρετή consisted in the submission of θυμός to λόγος, and the suppression of ήδονή by the combined efforts of these two; making it belong to the irascible rather than the concupiscible part of our nature.
- (39.) 10. Ἡ ράκλειτος: Πeraclitus's saying was χαλεπόν γὰρ θυμῷ μάχεσθαι. Pol. v. 11.
- (40.) 10. $\tau \hat{\eta} = d\rho \epsilon \tau \hat{\eta} = \kappa \alpha \hat{\iota} = \tau \hat{\eta} = \pi \sigma \lambda \iota \tau \iota \kappa \hat{\eta}$, Ethics and Politics.
- (41.) 11. μή ώσαύτως γενομένων, i.e. as those whence virtue springs.

CHAPTER IV.

- (42.) It is necessary to modify, or at least explain, what was laid down as to acts producing habits, for the analogy of the arts would seem to suggest that he who does acts of virtue is already virtuous.
- (43.) 2. η οὐδ' ἐπὶ τῶν τεχνῶν κ.τλ. This is an example of the modes of refuting an argument from analogy,—either by denying the resemblance of relations on which the argument is founded, or the fact which it is attempted to apply from one side of the analogy to the other: here both are used. It is denied that, in the case of the arts, a mere act makes a man an artist; and even if it did, the arts and virtue do not stand on the same ground, (ἔτι οὐδὲ ὅμοιόν ἐστιν): the productions of art are artistic, whatever may be the mental state of the artist; while real acts of virtue imply and presuppose a particular mental state and intention, (πώς ἔχων).
- (41.) 3. πώς ἔχοντα, of a certain sort.

- (45.) 3. ἀμετακινήτως, i. e. whenever occasion offers; so, "pray without ceasing."
- (46.) 3. τὰς ἄλλλας τέχνας. This does not mean that the virtues are arts, nor is τέχνας used for ἔξεις; but τὰς ἄλλας is used in the sense of, "to the others above-mentioned, the arts;" ἄλλας agreeing with τέχνας by attraction. Michelet illustrates it by the French "nous autres hommes."—συναριθμεῖται, taken into account.
- (47.) 6. επί τον λόγον, to reasoning, theories.

CHAPTER V.

- (48.) 1. μετὰ δὲ ταῦτα. Some editions, following the majority of MSS., omit these words. He here distinctly enters upon the enquiry τί ἔστιν ἀρετή, though in chap. 2 he had said, οὐ γὰρ ἵν' εἰδῶμεν τί ἐστιν ἡ ἀρετὴ, σκεπτόμεθα. It need only be repeated that it is into the practical, actual nature of ἀρετή that he enquires, and not into its abstract essence, such as the agreement of the soul with the will of God, &c. See note 13.
- (49.) 1. ἐν τῆ ψυχῆ τρία. These are three phases or shapes which the soul possesses or assumes;—looking at the moral part of the soul, it presents itself to us as a simple δύναμις. (susceptibility of anger,) or as that δύναμις called into being, (πάθος, anger,) or the habitual operation of that πάθος (ἔξις, πραότης). He here uses ψυχή for the ἄλογον part of it; for though reason is a δύναμις, the energy of reason, or διάνοια, is not a πάθος: and therefore, if we were here to include the intellectual under the term ψυχή, it would not be true that these were only τριά ἐν τῆ ψυχῆ.—δυνάμεις. See Met. iv. 12, p. 103; viii. 1, p. 175.
- (50.) 1. The argument of the chapter is a disjunctive, the particulars (denied in the minor) being disproved in the second figure.
- (51.) 2. πρὸς τὰ πάθη, with regard to the πάθη, their nature and objects.
- (52.) 3. δτι οὐ λεγόμεθα, argument from opinions of men, expressed in their modes of speech.

- (53.) 4. προαιρέσεις τινές, acts of προαίρεσεις.
- (51.) 5. πάσχειν, to be affected.
- (55.) 6. λείπεται. Observe this form for the conclusion of a disjunctive syllogism. Though έξεις may be translated habits, it must not be forgotten that it is not a mere phrase, but implies the notion of a state, consisting in certain principles, or operations, or actions: thus έξις διανοητική is the mental exercise of certain powers, and the conscious possession of certain truths; έξις ἡθικἡ is the possession of certain moral principles, and the operation of certain moral powers. In all such words it is important to realize to ourselves what they imply, so that the familiarity of the word may not deprive it of meaning.

CHAPTER VI.

- (56.) 1. ποία τις, in logical language, the difference.
- (57.) 2. ρητέον οδν. Observe his definition, or rather his description, of dpern generally. This furnishes us with a test of ἀρετή; it is the development of (ἀποτελεί) that of which it is the doern, so that it is in a good state, (a v r d ev έχον,) and produces goodness of operation, (καὶ τὸ ἔργον αἰτοῦ εὐ ἀποδίδωσιν): whatever does this, looking to the constitution and final causes of the thing or being in question, is its apern. Whatever, then, does this for man, looking to his nature, and the intentions of nature respecting him, is his $d\rho\epsilon\tau\dot{\eta}$; and the standard of this is (as he told us in the last book) επαινος, or the opinion of men. See note 223, bk. i. Michelet quotes from Cicero, De Leg. i. 8, "est autem virtus nihil aliud quam in se perfecta et ad summum perducta natura. ἀρέτη is connected with "Aρης; warlike strength and courage being, in the earlier generations of the world, the most esteemed excellence.
- (58.) 3. d γ a θ δ s is the concrete of dρετή, when applied to persons, as καλόν is, applied to actions.
- (59.) 4. πωs, i. e. by repeated action.—ηδη, bk. ii. 4. 3.

- (60.) 4. φέσις. This word is used in Aristotle in various ways, just as the designs and operations of nature may be recognised in various parts of the universe, and in different stages of the development of any being. See Met. iv. 4, p. 90. Thus-1. In its widest sense, péous is the point up to which Aristotle could trace the governing power of the universe, and is spoken of as being that governing power, full of wisdom, benevolence, and intelligence. 2. \$\phi\delta\cis\$ is used to signify that subdivision of this nature in the widest sense. which is opposed to drayin and roxy, the general order of nature. See bk. iii. 3. 7; vi. 4. 4. 3. When speaking of the nature or constitution of any being or thing, φύσις is used -a, for the properties and tendencies which that being or thing possesses, (Phys. ii. 1, 10); b, for the energies thereof, (Phys. ii. 1. 14); c, for the perfection thereof, (Phys. ii. 2. 8; Pol. i. 2).
- (61.) 4. συνεχεί καὶ διαιρετώ, in everything which has parts and is divisible; in everything, that is, which implies the notion of quantity. The proper sense of συνεχής is continuous, where the parts or members of the thing spoken of follow in regular succession on each other, such as the parts of a line, or a solid body; while διαιρετός is where there is no such succession or continuity of actual parts, as in numbers; so that these two words may be taken as opposed, and expressing two different sorts of magnitudes,-"in everything which is continuous, and in everything which is not continuous;" but it seems better to take them as expressing together the characteristics of all magnitudes. In the notion of continuity is implied the notion of parts, and διαιρετός may sumply be translated divisible; and so the Paraphrast (quoted by Michelet) takes it. Any πάθος and ποαξις may both be viewed as containing parts and divisible, both in regard of time and degree.
- (62.) 5. τοῦτο, the latter, i. c. τὸ πρὸς ἡμᾶς.
- (63.) 9. ἐπιστήμη, here used loosely for "system," which proceeds on rules, as distinguished from empiricism, which acts without rules.
- (61.) 9. ή δὲ ἀρετή, argument à fortiori.—ἀκριβεστέρα κ.τ.λ., "proceeds more upon rules.

- (65.) 10. ὅλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι. In all of the affections given above there is a principle of pleasure or pain, and this it is which is really regulated by the ἀρετή: it is important to keep this in mind, in order to understand the real meaning of ἀρετή being περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας.
- (66) 13. μεσότης ἄρα κ.τ.λ. He here gets to his full definition of ἡθικὴ ἀρετή.—μεσότης, viewed with regard to the mental state implied by ἔξις, and when ἀρετή is viewed as being περὶ πάθη, is a balance of the compound principle of self-love, pleasure and pain, which finds place in each of the several πάθη. If ἀρετή is viewed as being περὶ πράξεις, (which are also implied in ἔξις,) then it is a mean point in action, equally removed from the too much and the too little; in the former sense it is στοχαστικὴ τοῦ μέσον, in the latter it is τὸ μέσον itself.
- (67.) 14. ως οἱ Πυθαγορίοι εἴκαζον, figured it. See Met. i. 5.
 τοῦ ἀπείρου is a characteristic of the ἄπειρον.
- (68.) 15. ως ᾶν ὁ φρόνιμος ὁρίσειε. He makes the λόγος of the φρόνιμος the standard,—φρόνιμος, the morally wise.
- (69.) 16. εὐρίσκειν καὶ αἰρεῖσθαι: the former is an effort of the understanding, the latter of the will.—ἐν τε τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς πράξεσι. See above, note 66.
- (70.) 17. τὸν τὸ τἱ ἦν εἶναι, the definition declaring its essence,—the τὸ εἶναι τὶ ἦν, the being that which it was laid down to be, (see Gr. Gr. 398, 4.) as conceived of in the mind, the notion we form of it, as distinguished from that which it is in actual nature, (τἱ ἐστι). See Anal. Post. ii. 6. 1.
- (71.) 17. ἀκράτης: in itself it is a μεσότης; in relation to all other moral states it is an ἀκρότης.
- (72.) 18. εὐθὺς ἀνόμασται συνειλημμένα κ.τ.λ., are connected, as soon as named, with the notion of badness; imply in their very names the notion of badness; instead of συνείληπται εὐθὺς ἀνομασμένα. This interchange of the finite verb and participle is not uncommon in Greek, in certain phrases. See Gr. Gr. 696, obs. 7.
- (73.) 18. λέγεται τῷ φαῦλα εἶναι. Bekker reads (on the authority of two MSS.) ψέγεται; but the words, as they

stand, have a definite meaning: "all such are predicated of (as bad) by virtue of their essential and moral badness," (τῷ εἶναι φαῦλα).

- (74.) 18. ἀλλ' οὐχ αἱ ὑπερβολαὶ κ.τ.λ., sc. λέγονται φαῦλαι.
- (75.) 18. ἐν τῷ ἡν δεῖ κ.τ.λ., "in the category of the proper person, or time, or mode, as in the case of anger."
- (76.) 19. δμοίον οὖν κ.τ.λ., "it is the same as if one was to lay it down that there is a mean," &c.
- (77.) 19. ἔσται γὰρ οῦτως: every ὑπερβολή and ἔλλειψις would, on this supposition, have a ὑπερβολή, μεσότης, ἔλλειψις in itself.
- (78.) 20. διὰ τὸ μέσον εἶναὶ πως ἄκρον: the notions of ὑπερβολή and ἔλλειψις are excluded from ἀνδρεία, (for example,) because, though a μέσον, it is also an ἄκρον or ἀκρότης, a fixed point of perfection. A man cannot have too little ἀνδρεία, or too much, and still be ἀνδρείος; so those states or actions in the other extreme, which are fixed points of badness, are not bad from being in ὑπερβολή or ἔλλειψις, but simply from their own nature. A man is not ἄδικος from being too much so, but simply from being so at all.

CHAPTER VII.

- (79.) 1. κενώτεροι: another reading is κοινότεροι, which would mean that such arguments have a wider application, and thus have their advantages, but particular arguments are more accurate and true; while if κενώτεροι be read, there is no opposition between the two clauses: κοινός is used in this sense in ch. ii. 2, κοινὸν καὶ ὑποκείσθω; and Michelet quotes De Anima, i. 1. The Paraphrast undoubtedly read κοινότεροι.
- (80.) 1. διαγραφῆς, a sketch, a table, or tabular view: the latter is the best. This table should be drawn out.—ἐπὶ τούτων; "in the case of these particulars" the universal arguments must hold true. Gr. Gr. 633, 3, c.
- (81.) 2. It will be found that each of these several μεσότητες is a regulation, or balance, of the various instincts of pleasure and pain—the impulses to, and the checks from, certain

- actions—by the $\kappa \alpha \lambda \acute{\nu}$, which acts by virtue of the pleasure attached to it, (see bk. iii. note 15.) or by the pain attached to the $ai\sigma \chi \rho \acute{\nu}$. These $\mu \epsilon \sigma \acute{\nu} \tau \eta \tau \epsilon s$ are, as we shall see more fully in the following books, regulations of the instincts, of $\ell \nu \mu \acute{\sigma} s$. of bodily pleasure, of love of money, of love of power, social instincts, and of the sense of shame, which constitute the heart of man.
- (82.) 2. φόβους καὶ θάρρη. There seem to be four vices belonging to this μεσότης, as also to the δόσις καὶ λῆψις τῶν χρημάτων, but in reality there are only two; but these may be looked at from different points of view. There are two instincts (φύβοι and θάρρη) belonging to this μεσότης, (from either of which it may proceed,) which exist in different degrees of strength in different constitutions, though the former is by far the most common, and therefore, in the particular discussion of ἀνδρεία, it is viewed almost exclusively as a regulation of φόβος by καλύν: but as one or the other instinct is viewed as the motive cause, the extremes are called the excess and deficiency of either the one or the other.
- (83.) 2. πολλά ἐστι ἀνώνυμα. Human language not having recognised them, is a sign that practically they never, or at least very rarely, exist. φόβος is an universal instinct.
- (84.) 3. ἡττον περὶ τὰς λύπας. Temperance consists rather in acts of abstaining from pleasure than endurance of pain; hence, in the third book, it is almost exclusively treated as περὶ ἡδονάς. See bk. iii. 10. 1.
- (85.) 3. οὐ πάνυ, not at all. Soph. Œd. Col. 142.
- (86.) 6. $\delta \iota a \theta \epsilon \sigma \epsilon \iota s = \epsilon \xi \epsilon \iota s$.
- (87.) 8. περὶ μικρὰ διαφέρουσα, having its difference in being about small things.
- (88.) 10. ὑφηγημένον τρόπον, literally, in the way which is our guide.
- (89.) 11. ἔνα μᾶλλον κατίδωμεν κ.τ.λ.: that is, that this μεσότης is the ἀρετή of the moral part of the soul; for he has before laid down τῶν δὲ ἔξεων τὰς ἐπαινετὰς ἀρετὰς καλοῦμεν as his standard of ἀρετή.—ἐπαινετόν, object of good desert; ψεκτά, objects of bad desert.
- (90.) 14. ἐν τοῖς πάθεσι, in the mere affections, which are not

exhibited in any definite πράξις. Thus alδώς is an instinct rather than a virtue; νέμεσις and ἐπιχαιρεκακία are feelings.

- (91.) 16. ἀλλόθι, sc. Rhet. ii. 9.
- (92.) 16. οὐχ ἀπλῶς λέγεται, is not spoken of in one sense only.

CHAPTER VIII.

- (93.) This chapter and the next are rather practical: having shewn his ήθική ἀρετή to be a μεσότης, he gives us practical directions as to its attainment.
- (94.) 1. πασαι πάσαις αντικείνται πως. σωφροσύνη, for instance, is opposed to ακολασία; ακολασία is opposed to αναισθησία.
- (95.) 2. aπωθοῦνται, push him further from themselves.
- (96.) 6. πρὸς δὲ τὸ μέσον κ.τ.λ. Each virtue being the regulation of the impulse of ἡδονή, by the check of λύπη, or vice versa, the extreme, which is an exaggeration of the regulating principle, is less opposed to the mean than the other: thus in ἀνδρεία, the λύπη (φόβος) is regulated by the ἡδονή, (θαρρος, arising from a sense of καλόν,) and hence θρασύτης, which is an exaggeration of θαρρος, is nearer ἀνδρεία than δειλία: so in σωφροσύνη, the ἡδονή is regulated by the λύπη arising from a sense of αἰσχρόν, making us decline pleasure; and hence ἀναισθησία, which is an exaggerated form of declining pleasure, is less opposed to σωφροσύνη than ἀκολασία.
- (97.) 7. όμοιότερον. See last note.
- (98.) 8. ἐτέρα δ' ἐξ ἡμῶν. The passion which, from our constitution, is the one which rises up first within us, is the one to be regulated; and therefore, from what was said in note 96, the extreme, which is the development of this emotion, is more contrary to the mean than the other, which is only the regulating principle carried too far.
- (99.) 8. οἶον αὐτοὶ κ.τ.λ. There is here a recognition of the corruption of human nature.
- (100.) 8. ἐπίδοσις, properly, "that to which the greater increase accrues," i. e. that to which we are mostly inclined,—tendency.

CHAPTER IX.

- (101.) 1. iκανῶς εἴρηται. He speaks as if he had sufficiently proved the point that ἠθικὴ ἀρετή is a μεσότης: it now remains for him to prove that this μεσότης performs the ἔργον of man.
- (102.) 2. ἐπαινετόν refers to the opinion of others; καλόν to our own sense of right.
- (103.) 3. Καλυψώ. A curious instance of Aristotle's memory failing him: it was Circe who gave the advice which Ulysses refers to in the lines quoted from Od. xii. 219.
- (104.) 4. κατὰ τὸν δεύτερόν, φασι, πλοῦν: a proverb, applied to those who having tried and failed, try again, or, according to Eustath. Odys. p. 1453, ὅτε ἀποτυχών τις οὐρίου κώπαις πλέχ κατὰ Παυσανίαν. See Stall. ad Plat. Phæd. p. 99, D,—as our next best.
- (105.) 5. εἰς τοὐναντίον κ.τ.λ. One would hardly expect to see self-distrust and self-denial so fully and practically recognised by a heathen philosopher, at the same time with the distinction between resistance to and total suppression of the passions. But here, as elsewhere, Aristotle's knowledge of human nature and human circumstances, and his sound practical sense, led him right where others went wrong: mark, too, the practical wisdom of making ἡδονή and λύπη the test of our disposition. ἐαυτούς is omitted in some editions: on its use for ἡμᾶς αὐτούς, see Gr. Gr. 654, 2, b.
- (106.) 6. ἐν παντὶ δὲ φυλακτέον τὸ ἡδύ. Aristotle, though of course unacquainted with the doctrine of the corruption of man, had too practical an eye to overlook its actual results on men's hearts and actions.
- (107.) 6. ἀδ έκα στοι, unbribed. See Lidd. and Scott ad v. δεκάζω.—ὅπερ οὖν. Il. γ. 158.—ἐπιλέγειν, to repeat.
- (108.) 7. οὐ γὰρ ράδιον κ.τ.λ. The whole of this passage is a striking instance of the practical wisdom of Aristotle's views and system.
- (109.) 8. τφ λόγφ, in a general argument or principle.
- (110.) 8. οὐδὲ γὰρ ἄλλο οὐδὲν τῶν αἰσθητῶν. He here fully recognises the variable nature of all objects of sense; but he does not, for that reason, discard all that they tell us, as valueless to the philosopher.

- (111.) 8. ἐν τῆ αἰσθήσει ἡ κρίσις. He seems here to recognise a moral sense, which is able to recognise right and wrong in particulars. He connects this αἴσθησις with φρόνησις in bk. vi. ch. 10. 9. How far this moral sense is, in his opinion, given us by nature, or acquired by experience and instruction, is a disputed point; but on the whole, he seems to recognise it as a faculty of our nature, which is improved and developed by education.
- (112.) 9. δ η λ ο ν: another reading is δηλοῖ, which is used intransitively. See Lidd. and Scott ad v. ii. So much, then, is clear.
- (113.) 9. ὅτι ἡ μέση ἔξις κ.τ.λ. He speaks here as if he had quite concluded this part of his subject, viz. that this μεσότης, or μέση ἔξις, is the virtue (ἐπαινετή) of the moral part of the soul.

BOOK III.

CHAPTER I.

- (1.) In this book Aristotle discusses the voluntariness of human actions, and the consequent responsibility of man as a moral being; and then enters into the particulars of the principal virtues of the irascible and concupiscible passions, (ἀνδρεία and σωφροσύνη,) partly to support what he had before shewn, that ἢθικὴ ἀρετή is a μεσότης, and partly to prove that in each particular this μεσότης performs the ἔργον of man, and puts him in right relations to himself and others, which was the test of his ἀρετή, as given in the second chapter of book ii.
- (1.) 2. Before it can be shewn that ηθική μεσότης is the ἔργον of man, it must be proved that human actions, whether good or bad, are voluntary, or rather, the vague theories of certain philosophers to the contrary must be overthrown: for if these are true, and moral action, right or wrong, virtue or vice, is not voluntary, but determined by some overruling influences, (men being mere puppets of the caprice of fate,) the notion of λόγος would be excluded, and thus moral virtue

- could not be the true ἀρετὴ τῆς ζῶης τοῦ λογόν ἔχοντος; the ἔργον of man must be looked for elsewhere: besides which, it has a practical use for politicians, in theory as well as practice, for the adjustment of rewards and punishments.
- (3.) 3. The major premiss of ἀκούσιον διὰ βίαν, which he takes first, is—Whatever is βίαιον has its ἀρχὴ ἔξωθεν.—ὁ πράττων ἢ ὁ πάσχων does not mean the agent and patient of the same action, but the patient of the βιά, whether active or passive.—κύριοι ἄντες, having power over us.
- (4.) 4. δσα δὲ διὰ φόβον κ.τ.λ. It has been said that there is a contradiction between what is said here about καλόν and what is said in sect. 11; but he is talking here of actions in themselves involuntary, which are very different from what he is considering in sect. 11; and the immediate motives to such actions are either a feeling of fear or a sense of duty: these act one against the other. A man sometimes does something which fear would make him decline, from a sense of duty; sometimes something to which his sense of duty makes him averse, from fear.
- (5.) 4. πράξαντος, sc. αὐτοῦ, supplied from the general context. See Gr. Gr. 696, obs. 3.
- (6.) 6. μικταί πράξεις, compound actions. Where there is a mixture of willingness and unwillingness, though the mere fact of the action being done proves that willingness prevails. (μάλλον δ' ἔοικεν έκουσίοις. Sect. 10,) yet unwillingness exists in the abstract (δπλῶς, καθ' αὐτὸ); but willingness, looking at the circumstances: and acts thus done, are to be judged by the state of the will at the moment of action; and hence they are voluntary, or at least partly so, as no action can take place without the will, for some cause or other, consenting (πράξεις δ' έν τοῖς καθ' ἔκαστα, ταῦτα δ' ἐκούσια. Sect. 10). There are four such πράξεις here given: two of negative suffering, where φόβος is overruled by καλόν; two of positive action, where καλόν is overcome by φόβος. The nature of these μικταί πράξεις, and the view taken of them, vary according to the thing done and the motive for doing it: where ἐκούσιον is evidently the strongest element of the compound, there ¿maivos or ψόγος is awarded; where ἀκούσιον is, from the very nature of the action, very strong, even though overpowered, we grant συγγνώμη.

- Where shame or pain is borne for the sake of some great real καλόν — ἔπαινος.
- Where shame or pain is borne for the sake of no καλόν at all, or no equivalent καλόν—ψόγος.
- Where καλόν is violated to escape some horror, ὑπἐρ ἄνθρωπον—(συγγνώμη).
- Where καλόν is grossly violated to escape something less horrible—ψόγος.

Michelet instances Zopyrus and Regulus for the first;—we might add Lady Godiva. alσχρόν is here used in the sense of "shameful" rather than, as usually in the Ethics, of wrong, as opposed to καλόν. Numerous instances of the three other sorts will be found in the histories of any Eastern rule, such as Gibbon's Rome, or Creasy's Ottoman Empire. In our own history, the first is illustrated by the martyrs refusing their pardon at the stake; the second by Quakers preferring to go to prison to taking off their hat in court; the third by Cranmer signing his recantation; and the fourth by any traitor who has turned king's evidence to save his neck.

- (8.) 7. αν άπαλιν, 8c. όταν αισχρόν ή λυπηρόν ύπομένωσιν αντί τινών μη μεγάλων ή καλών.
- (9.) 8. 'A λκμαιῶνα. Alcmæon is made to kill his mother on the plea that his father imprecated curses on himself and his country if he did not do so.
- (10.) 9. Observe how Aristotle refuses to dogmatise in cases where each action must assume its particular hue from the circumstances.
- (11.) 9. ὡς γὰρ κ.τ.λ. The force of the γάρ is difficult to discover at first, especially in connection with what follows, ὅθεν κ.τ.λ., but the whole may be paraphrased thus: "It is difficult to abide by one's deliberate determination, (τοῖς γνωσθεῖσιν,) for the struggle is, for the most part, between duty, which forbids alσχρά, and fear, which urges to them; fear makes us give up what had been, from a sense of duty, resolved on: and hence praise and blame arise on such actions, for the struggle thus being, for the most part, between fear of pain, a wish to avoid τὰ προσδοκώμενα λυπηρά, and a sense of duty, a wish to decline å ἀναγκάζονται αἰσχρά," (αἰσχρά is here used for something "wrong," not merely "shameful;" it is here

opposed to λυπηρόν, before it was joined with it;) "and these being balanced one against the other, then if αἰσχρόν is preferred, it shews that the will is more disinclined to καλόν, and ψόγος is attached to it; if λυπηρόν is preferred, it shews that the will is rather inclined to καλόν, and ἔπαινος ensues; where λυπηρόν is too great to be borne, then there is συγγνώμη, for there is no proof of any lack of inclination to καλόν, as far as is practicable for man; where there is no real καλόν, as in 2, note 6 above, the very act of enduring λύπη or αἰσχρόν unnecessarily is wrong, and hence ψόγος."

- (12.) 10. άπλως, without reference to the μικταὶ πράξεις.
- (13.) 10. καὶ ἡ ἀρχή, sc. ὧν ἡ ἀρχή.
- (14.) 11. The argument is an elenchus, which it may be as well to work out, as well as that in the second figure, immediately following.
- (15.) 11. καλὸν μεθ' ἡδονῆς. This is the pleasure which follows on right action, in the shape of self-approbation.
- (16.) 11. γελοῖον δή. This argument need not be reduced to a strictly logical form, as it is a simple appeal to common sense. Another reading is δέ, but δή marks a new argument, as well as a conclusion: see Gr. Gr. 721, 1. He refers to a modified form of the former theory, which makes ἡδύ alone βίαιον.
- (17.) 13. τὸ δὲ δι' ἄγνοιαν. Bekker here begins chap. ii., which is perhaps the more natural division; but for the convenience of other editions, the sections will be numbered as if in continuation of chap. i.
- (18.) 14. ἔτερον δὲ ἔοικε κ.τ.λ. The difference between doing an action δι' ἄγνοιαν, and ἀγνοῶν, is that in the former the ἄγνοια is the direct cause of the act, in the latter the ἄγνοια is not the direct cause of the act, but of the μοχθηρία, whence the act proceeds. This is illustrated by bk. v. chap. viii. sect. 12, ὅσα γὰρ μἢ μόνον ἀγνοοῦντες ἀλλὰ καὶ δι' ἄγνοιαν ἀμαρτάνουσι συγγνωμονικά.—ὅσα δὲ μἢ δι' ἄγνοιαν ἀλλὰ ἀγνοοῦντες μεν διὰ πάθος δὲ οὐ συγγνωμονικά. The πάθος may make the agent ἀγνοεῖν what he is about, but it is itself the cause of the action, and not the ἄγνοια;—ἄγνοια is but the accident of the action.

(19.) 11. The ayrota, which does not take away responsibility, is either ή καθόλου, ignorance of some general principle of morality, which ought to be known, as, "Honesty is the best policy;" or ή έν τŷ προαιρέσει, ignorance shewn in the act of choice, where, through the bad moral state of the agent, he fails to discern the character of the particular action, but puts sweet for bitter, and bitter for sweet; such as where a man fancies that what is called a white lie is not dishonest. In this case the ayrou is not the immediate, but the remote, cause of the action; indeed, it is not properly the cause of the action at all, for this springs directly from the μοχθηρία, or wicked tendencies, which partly consist in this absence of moral principles, and, in particular cases, in the want of moral perceptions. Thus, if a man does not think impurity wrong, this is a result of guilty demoralization, a want of moral principles; or if he does not think obscene language to come under the category of impurity, this want of moral perception does not make the action aκούσιον; in either case it is not the cause of his doing something which he does not intend, but it is the αἴτιον της μοχθηρίας, of his intentionally doing what is wrong, inasmuch as the bad moral habit is caused by his not knowing better the nature of right and wrong; and thus μοχθηρία leads him wrong, though it might not have acted had he known the real nature of the matter better. Hence the importance not only of moral principles, but also, and, if possible, still more, of right and clear moral perception in particulars.

The case of the $\dot{a}\gamma\nu o\ddot{\omega}\nu$, however, who is ignorant not of the moral character of the particulars, ($\dot{\eta}$ $\dot{\epsilon}\nu$ $\pi\rho oac\rho\acute{e}\sigma \epsilon i$ $\ddot{a}\gamma\nu oaa$,) but of the particulars themselves, ($\ddot{a}\gamma\nu oa$ $\dot{\eta}$ $\kappa a\theta'$ $\ddot{\epsilon}\kappa a\sigma\tau a$,) is very different: here the $\ddot{a}\gamma\nu oa$ is not the cause of his intentionally doing a wrong action, ($\tau \dot{\eta} s$ $\mu o\chi \theta \eta \rho ias$,) but of his doing something which he does not intend; as where a man shoots a friend from not being aware that the gun in his hand was loaded. But in both cases the degree of blame or sympathy would vary with the consideration whether the ignorance was such as might or ought to have been avoided, or the strength of the $\pi \dot{a}\theta os$ which overruled the moral knowledge or perceptions, (see note 18). But on all these points Aristotle refuses to dogmatise.

(20.) 14. διά τι κ.τ.λ., through the drunkenness or the anger,

or, as others interpret it, through ήδονή, or some such motive, not through ignorance of right from wrong. These are instances of τοῦ ἀγνοοῦντα πράττειν: but the τὸ ἀγνοεῖν of the man who is in these states does not relieve him of responsibility, though the moral knowledge which would have restrained him is, by his own fault, suspended. A man indeed, in an angry or drunken fit, might strike his father, not through ignorance of its being wrong to do so, but having mistaken his father for some one else. In such a case there is συγγνώμη, when the state of blindness is considered; but when the person is viewed as having wilfully, and contrary to morality, brought himself into this state, διπλᾶ ἐπιτιμία ensues.

- (21.) 14. ἀγνοεῖ. Mark the state of ignorance in which Aristotle conceives the bad man to be: and if this plea were allowed, there would be no such thing as blame attaching to any bad action, ὅπερ ἄτοπον. Michelet remarks on the contrast between Aristotle and some modern philosophers, who hold that a man is excused in whatever he does, if he does but think it right. Conscience is objective, as well as subjective.
- (22.) 15. βούλεται λέγεσθαι, claims to be defined as. The meaning of it is—λέγεται, simply predicated; βούλεται λέγεσθαι is in theory predicated.—τὸ σύμφερον. The political ἀγαθόν is viewed as implying that of the individual.
- (23.) 15. ἡ ἐν τῆ προαιρέσει ἄγνοια, ignorance at the moment of choice of the character of the particular.—ἡ καθόλου, ignorance of the universal.
- (24.) 15. $\epsilon \nu$ of s, the circumstances; $\pi \epsilon \rho i$ \tilde{a} , the particulars. The former would be when a man shot his friend not knowing he was near; the $\pi \epsilon \rho i$ \tilde{a} , when he did not know the gun to be loaded.
- (25.) 16. où xelpov, it will be as well.
- (26.) 17. ἐκπεσεῖν αὐτούς, it had escaped them unawares; they had let it fall.—ἄσπερ ἡ Μερόπη: see Poet. c. 14. Merope is about to kill her son in ignorance, but recognises him in time.
- (27.) 17. δείξαι, to exhibit in any way.—ἀκροχειριζόμενοι, Anglice, with the gloves.
- (28.) 18. ἐν τοῖς κυριωτάτοις, in the most essential points

- of the action,—those that most decide its character.—ἐν οἶς ἡ πρᾶξις, the circumstances of the action.
- (29.) 20. This definition of ἐκούσιον, the result of the foregoing chapter, will now be applied to human action.
- (30.) 21. γάρ refers to an objection against this definition, on the ground that actions from concupiscible or irascible impulses, though ἐν αἰντῷ, are involuntary.
- (31.) 22. The argument is an elenchus.
- (32.) 24. δεῖ δὲ καὶ ὀργίζεσθαι. For the final causes of anger here recognised by Aristotle, consult Butler, Sermon viii.
- (33.) 25. Argument in second figure.
- (34.) 26. τῷ ἀκούσια εἶναι. What difference is there in faults committed from reason and those committed from desire, in respect of their being voluntary?—it cannot be predicated of the one without being predicated of the other.
- (35.) 27. οὐχ ἢττον ἀνθρωπικὰ εἶναι τὰ ἄλογα πάθη.
 This is the key-stone of Aristotle's moral system, discernible whenever he treats of man, his nature, position, duties, —as in the Rhetoric, for instance. He looks upon him as being of a compound nature, made up of reason and passions: in fact, he looks upon him as he is, and not as he might have been, had he been created differently.

CHAPTER II.

- (36.) 1. περὶ προαιρέσεως: by an examination into the motive cause of human action he will shew it to be voluntary. προαίρεσις is the deliberate act of choice; not the general principle which directs the choice, but the choice of some particular, directed well or ill by the reason, as the agent is good or bad.
- (37.) 1. ολκειότατον, most nearly connected.—τῶν πράξεων: πρᾶξιε is here used in a loose way for ἔργον, as, strictly speaking, πρᾶξιε includes προαίρεσιε.
- (38.) 2. φαίνεται, evidently is. έπὶ πλείον: it is a species of ἐκούσιον.

- (39.) 3. of δ è λ έγοντες. He proceeds to shew, by an analysis of προαίρεσις, that it is not a simple mental impulse or act, but a compound motion: it is not an impulse of the irascible or concupiscible parts of our nature, nor is it merely an opinion on moral matters, in any of which cases it might more or less lose the character of ἐκούσιον.
- (40.) 5. This chapter and the following one will be more clearly understood if we trace the course of an action of our concupiscible part from its first beginnings in the soul of a rational agent up to its completion.

 $i \pi \iota \theta \nu \mu \iota a$ (De Anima, p. 32,—ήδέος ὅρεξις), a general latent appetite or propension towards ήδύ, resulting either from the λύπη of φυσικαὶ ἐνδεῖαι (κοιναί), or from particular propensions of ήδονή (ἴδιαι, ἐπίθετοι), existing differently in different individuals, as the several πάθη exist in them in different degrees of strength.

αἴσθησις, presenting to the ἐπιθυμία, by means of the φαντασία, (see De Anima, p. 30,) an object suitable to the ἔνδεια οτ πάθος.

έπιθυμία, existing actively, (τοῦδε τοῦ ἡδέος ὅρεξις,)—a sensible propension,—appetite in motion.

 $\delta \delta \xi a$, a judgment of the moral reason as to the pursuit or avoidance of the object in question.

βούλησις, will,—an act of the will consequent on the decision of the reason that the object is a proper one for pursuit,—a choice of the end,—will of the end: βούλησις τοῦ ἀγαθοῦ.

όρεξις, again,—confirmed by the assent of the reason,—rational δίωξις: bk. vi. 2; putting in motion,

βούλευσις, a deliberation as to the means proper for the attainment of the object,—will of the means: τοῦ συμφέροντος ἀγαθοῦ γε ὀντός.

προαίρεσις, will of the action,—purpose; a deliberate choice of the whole action and means, combining βούλησις and βούλευσις.

őρεξις again, under the shape of προαίρεσις, (ὁρεγόμεθα κατὰ τὴν βούλευσιν): see end of chap. v.

There are then three sorts of Spekis:-

- The energy of ἐπιθυμία, appetitive, (De Anima, p. 32,) τοῦ ἡδέος.
- The energy of the ἐπιθυμία confirmed by reason, rational, τοῦ τελοῦς.
- Of the whole action,—determinate, της πράξεως ως άγαθοῦ καὶ ήδέος.

It must further be borne in mind that when the character is rightly formed, that is, when the agent is a good man, all the steps previous to Bounnais are merged in the impulses towards action; are rational impulses of the \$100s towards good, inasmuch as nothing presents itself to the desire as good or pleasant, but what the reason simultaneously approves of as really good and pleasant. Here the opegis and βούλησις are synonymous, and the act of desire may be termed either opeges or Bounnes: and this probably is the reason why Aristotle not unfrequently interchanges these terms, using the one for the other. This, though founded on a true view of the phænomena of human action, will confuse the student, unless he is careful to distinguish between cases where a difference, as given above, is made between them, and where they are viewed, as in the case of a good man, as practically identical. Where analysis requires strict accuracy, ¿πιθυμία may be translated desire or propension, - δρεξις, appetite, -βούλησις, will ;-these terms being used in the sense given by Hooker, bk. i. vii. 3: "The object of appetite is whatever sensible good may be wished for; the object of will is that good which reason teaches us to seek." So βούλησις, rather than ορεξις, would be the term for a desire after those things which reason, rather than αισθησις presents as ήδέα, such as a present sacrifice for future gain; but even here spegis might be used to express that assent and energy of the irrational part towards the 300, without which an action cannot arise. In this case, the course of the action would stand thus :-

βούλησις, presenting the αγαθών as ήδύ.

öpe & e s, stretching out after it.

The next stage, the definite βούλησις of an ordinary action, is of course merged in the former impulsive act of βούλησις. The fact is that the irrational part, as the motive cause, must operate in every action: where the irrational presents

the object, reason follows and directs; where reason presents the object, δρεξις, the act of the irrational part, adopts it as a motive: and further, where the motive power of the end is rather considered than its quality (right or wrong), δρεξις is the word used, rather than βουλήσις. Hence, when speaking generally of an action, (as in bk. vi. chap. 2,) it is said to proceed from βούλευσις and ὅρεξις: when viewed in relation to the intellect, βούλησις is the proper term. ὅρεξις, properly speaking, takes cognizance of the end as ἡδύ; βούλησις as ἀναθόν.

βούλησις, again, has degrees, and corresponds both to wish and will, as used in English Ethics: when the object is in itself unattainable, it is a mere imperfect βούλησις, or wish; the question of δύνατον is not taken into consideration; indeed, this properly belongs rather to βούλευσις: but when the object it decides upon is attainable, then it is a perfect βούλησις, or will.

ἐπιθυμία, again, is apparently identical with ήδονή in its sense of a principle of human nature, which impels us to pursuit of the sensible ήδύ, but it has λύπη attached, as implying an ἔνδεια (μετὰ λύπης γὰρ ἡ ἐπιθυμία, chap. xi. 6); and in bk. vii. 7. 3, it is distinguished from it: as ἐπιθυμία is rather a passive feeling, created by irdia, and drawn out by temptations: ήδονή, a general tone, or temper, or mind, in which the motive cause of human nature consists, -(see bk. vii. 7. 3,) -in its bad sense, a tendency towards self-indulgence, either general or particular, which creates temptations and opportunities for itself: it is this which Aristotle is warning us against at the end of bk. ii. It is believed that an attentive consideration and development of what is here said will enable the student to assign to these terms, wherever they are used, their real meaning and value, and to solve the seeming contradictions which the use of them in different meanings produces.

- (41.) 3. ἐπιθυμίαν. It is not a simple energy of our concupiscible nature—ἡ θυμόν, nor of the irascible—ἡ βούλησιν, nor of the rational will—ἤ τινα δόξαν, nor of the moral intellect: in any of these cases, it might be said it was sudden and involuntary.
- (42.) 3, 4. It is not ἐπιθυμία, by arguments in the second figure.

- (43.) 5. ἐπιθυμία δ' ἐπιθυμία οὐ. It seems at first sight as if desire could be opposed to desire; but we must recollect that the opposition here in question must be "de eodem:" there is such an opposition de eodem, and at the same time, between προαίρεσις and ἐπιθυμία: but a man cannot desire the same thing and desire the exact contrary at the same time,— a man cannot be hungry and not hungry at the same time. ἡ δ ἐος καὶ ἐπιλύπου, i. e. ἐπιθυμία is moved either by the presence of some ἡδύ, or by the pressure of some pain such as hunger: so in bk. vii. 7. 3, he speaks of λύπην τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας.—προαίρεσις looks upon an action as ἀγαθόν or κακόν: in the case of the good man, καλόν is coincident with ἀγαθόν, αἰσχρόν with κακόν; to the ἀκόλαστος, or man of reprobate mind, it is the reverse,—αἰσχρόν is his ἀγαθόν, καλόν is his κακόν.
- (44.) 6. θυμός ἔτι ἥττου. He simply appeals to the common sense of mankind.
- (45.) 7. σύνεγγυς, akin to it.—βουλησίς ἐστι τῶν ἀδυνάτων: that is, imperfect βούλησις, or wish, as stated above. The consideration of ἀδύνατον belongs rather to βούλευσις, but real βούλησις, actual will, nevertheless does not exist where ἀδύνατον is manifest. All these arguments may be resolved into the second figure, though perhaps we conclude differences between things which have different objects from a process of perception, rather than of actual reasoning.
- (46.) 10. δόξα, a mere intellectual act.
- (47.) 11. δόξη τινί, an act of the intellect on moral subjects. This δόξα enters into a moral purpose, as shewn above, but it is not the whole of it.
- (48.) 13. ἡ τῷ ὁρθῶς. ἡ is "or," not "than;" as μᾶλλον preceding might suggest.
- (49.) 15. See vii. 7. 4; and below, 4. 5.
- (50.) 17. μετὰ λόγου κ.τ.λ. λόγος, properly, reason; διανοία, exercise of the reason: see De Anima, p. 69.

CHAPTER III.

- He now examines one of the elements of προαίρεσις,—the will of the means, βούλευσις.
- (51.) 4. ὅτι ἀσύμμετροι, that is, that the side and the diagonal of a square have no common measure. This is a favourite illustration of Aristotle's. It probably was a problem then in vogue in the learned world, like squaring the circle with us.
- (52.) 4. διά τινα ἄλλην αλτίαν. He here leaves room for the opinion of those who distinctly held a Divine Providence separate from nature.
- (53.) 7. ταῦτα δὲ καί ἐστι λοιπά, and these are what are left, i. e. when the other causes of action are excluded.
- (54.) 7. alτίαι κ.τ.λ. This is Aristotle's usual theory of causation, in things physical. In the Rhetoric he divides ἀνάγκη into φύσις and βία: but ἀνάγκη there is only used popularly to express the plea of involuntariness, which does away with the responsibility of the agent in a trial, which he is laying down in the passage in the Rhetoric: see also An. Post. ii. 10, p. 217.
- (55.) 7. φύσις, in its widest sense, as the whole system of things natural, is divided elsewhere, as here, into-
 - ἀνάγκη, where the connection between cause and effect, or even antecedent and consequent, is invariable and perceptible,—τῶν ἀεί,—such as fire and heat.
 - φύσις, where this connection is perceptible and general, but not invariable, as clouds and rain. τῶν ἐπὶ τὸ πολύ. Eth. vi. 4.
 - τύχη, (alτία ἄοριστος,) where this connection is neither invariable nor perceptible, τῶν μήτε ἀεὶ μήτε ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. See Met. p. 228; Top. p. 130; Phys. p. 35.
- (56.) 8. ἀκριβεῖς, of which the laws are well ascertained.—α ἀ-τάρκεις, where they do not depend, in part or whole, on some other science or art for their realization: where they do thus depend, there may be deliberation as to what science, or what operations of that science, are necessary to them, as producing or co-operating cause.

- (57.) 9. ἢττον διηκρίβωται, as its principles are less accurately ascertained.
- (58.) 9. περὶ τέχνας κ.τ.λ.: we deliberate more on the application of principles than the principles themselves; and more on scientific arts than on abstract sciences.
- (59.) 10. ἐν οἶς ἀδιόριστον: sc. ἐστί.—συμβούλους δε. Proof of the nature of βούλευσις.
- (60.) 11. ἀλλὰ θέμενοι κ.τ.λ. Mark carefully this analysis of βούλευσις, in every step of which the voluntariness of the action is evidenced. When he considers εὐβουλία in bk. vi., he adds to this analysis that the means thus chosen must be right means: see εὐβουλία.
- (61.) 11. πρῶτον αἴτιον, the first link in the causation.—ἀναλύειν is to resolve anything into its simple elements or parts.
- (62.) 12. ὅσπερ διάγραμμα, sc. ὅσπερ τις ἀναλύων διάγραμμα. If a puzzle were placed before us, we should take out piece after piece, till we had gone backwards through the process of putting it together; and when we proceeded to put it together, the piece which had remained till last (ἔσχατον ἐν ζητήσει) would be the one we should begin with, (πρῶτον ἐν γενέσει). But this is rather an illustration than an explanation of the text, as διάγραμμα is a geometrical figure. If a person resolve a geometrical figure into its simple elements, —a hexagon, for instance, into six triangles,—afterwards wish to construct it, the last step in the analysis would be the first in the reconstruction.
- (63.) 15. ἔοικε δὲ κ.τ.λ. refers to ἡ γὰρ ἀρχὴ ἐν ἡμῖν, just above. He is shewing how it is that these points, which depend on others, are subjects for βουλή.—a i δὲ πράξεις, sc. τῆς βουλῆς: those which βουλή takes cognizance of.
- (64.) 16. τὰ καθ' ἔκαστα: not particulars and their simple qualities, but their fitness for or relation to the end in view. See bk. vi. S, fin.
- (65.) 17. α φ ω ρ ι σ μ έν ο ν, determinate. When by βούλευσις the ἔσχατον ἐν ζητήσει has been discovered, and is in our power, then there arises a determinate purpose to perform the action, and further, a determinate ὅρεξις, called προαίρεσις.
- (66.) 14. δι οδ, through what means. διὰ τινός, through whose help.
- (67.) 17. την ἀρχήν, the starting-point of the action,—the

- πρῶτον ἐν γενέσει. When this point is found to be something immediately depending on oneself, and is approved by the judgment, (αὐτοῦ τὸ ἡγούμενον, the τὸ προαιρούμενον,) or power of moral choice, which decides on pursuit or avoidance.
- (68.) 18. ἀρχαίων πολιτειῶν. This is rather introduced as an ornamental figure than as any actual proof of what he is saying. Homer (Il. E. 53.) has introduced the chiefs declaring to the people what they had thus decided upon as things to be done. The process was ended when προαίρεστε had taken place in their councils.
- (69.) Deliberation, then, is a process of enquiry carried on by the reason, with its various powers and functions, set in motion by the presence of some δρεξις, (approved by reason ==βούλησις.) beginning with the end in view, and proceeding, link by link, through the chain of means, till it reaches the point in our own power, and which our judgment approves. When this is reached, βούλευσις ceases, and the act of choice or purpose supervenes.

CHAPTER IV.

(70.) He now proceeds to consider the other element of προαίρεσιs, the will of the end, or βούλησιs.

The first question is whether the will has for its proper object the real good, $(\tau \dot{a}\gamma a\theta \delta \nu)$, or that which presents itself to us as good, $(\tau \dot{a} \phi a \nu \delta \mu \epsilon \nu \nu \nu \dot{a} \gamma a \theta \delta \nu)$.

- (70.) 2. τὸ βουλητόν, the object of βούλησις.
- (71.) 2. συμβαίνει, it follows. He states the difficulties of the several notions on the subject.
- (72.) 4. The question is solved by saying that (ἀπλῶς) in its own nature the τ ἀ γ α θ ὁ ν is the proper object of will; but as this presents itself differently to different individuals, practically and accidentally, not from its own desirableness, but from the weakness and blindness of human agents, that is to each βουλητόν which presents itself as such: so that there is a proper object of choice, though it is realized by none but the good man. He here again introduces one of his favourite medical illustrations.

- (73.) 4. ὁ σπουδαῖος κρίνει ὁρθῶς. Here is an act of δόξα as to the character of the ἡδύ proposed by ὅρεξις: so in bk. vii. 8, he says that ἀρετὴ ἡ φυσικὴ ἡ ἡθική is τοῦ ὀρθοδοξεῖν περὶ τὴν ἀρχήν. When the moral character or moral sense is formed in its first stage, (as we shall see hereafter, bk. vi., addenda,) nothing presents itself as ἡδύ which is not ἀγαθόν, and the choice of good is instinctive, (ὁρᾶν): earlier, the ὅρεξις presents many objects which the moral reason rejects as undesirable because bad.
- (74.) 5. And herein is one great (if not the greatest) difference between the good man and the bad,—that to the good man the true good presents itself (φαίνεται) as good, and an object of pursuit,—the ἀγαθόν presents itself as ἡδύ; while to the bad man the ἡδύ presents itself as ἀγαθόν: the views of the ἡδύ and the καλόν are affected by the tone and state of mind (ἔξω). The view we take, then, of the several ends we propose to ourselves depending upon our frame of mind, (ἔξως,) this is an ἀρχὴ ἐν ἡμῶν; and therefore the choice of ends is voluntary.
- (75.) 5. διὰ τὴν ἡδονήν, the propension to pleasure, as pleasure, which exists in us, as we should say, by nature. Aristotle would ascribe it rather (though not entirely) to bad education.
- (76.) προαίρεσις, then, as described by Aristotle, is an act of deliberate choice, by a moral agent, of a certain end, by certain means: the whole action lies before the mind, and is resolved upon in all its details; the choice of the end, the selection and adoption of the several means, implies voluntariness and responsibility on the part of the agent. On this act of deliberate choice follows the carrying it out, of which more will be said in the latter part of bk. vi. It may be added here, that there is no more accurate description of a virtuous moral action than that given in the second collect at Evening Prayer,—holy desires, good counsels, just works. Why προαίρεσιε is generally used for "good counsels," see note 79: for the effect of character on our moral judgment, see bk. vii.

CHAPTER V.

(77.) Having thus shewn that each of the parts of προαίρεσιε is ἐν ἡμῶν, he now uses this to shew that the actions proceeding

from it are voluntary. Plato held the contrary opinion, De Legg. ix. 860, D, οἱ κακοὶ πάντες εἰς πάντα εἰσὶν ἄκοντες κακοί: and again, Prot. 343, D, οὐδεὶς τῶν σοφῶν ἀνδρῶν ἡγεῖται οὐδένα ἀνθρώπων ἔκοντα ἐξαμαρτάνειν, οὐδὲ αἰσχρά τε καὶ κακὰ ἔκοντα ἐργάζεσθαι: Timæus, 81, D, κακὸς μὲν γὰρ ἔκων οὐδείς, διὰ δὲ πονηρὰν ἔξιν τοῦ σώματος καὶ ἀπαίδευτον τροφὴν ὁ κακὸς γίγνεται κακός.

(78.) He considers four pleas of necessity:-

Absolute predestination, or controlling power, ή ἀρχὴ ἔξωθεν: to this he answers by his proof that προαίρεσις in itself and its parts is an ἀρχὴ ἐν ἡμῖν.

2. Natural desires, corruption of nature: the ἀρχή is ἐν

ήμίν, and therefore the action voluntary.

- 3. Acquired habits, ἀρχή ἐν ἡμῖν, and therefore voluntary.
- 4. Wrong impressions from external things, the ἀρχή is ἔξωθεν: he answers this by shewing that as this impression (φαντασία) arises from our character and tone of mind, as well as from external things, we are responsible for it, as having formed that character and tone; and, further, that this φαντασία, supposing it to be sudden and irresistible, only affects part of the action,—the choice of the end,—and does not take away the voluntariness of the choice of the means. Contrast this mode of treating the subject with that of Butler, who supposes the plea of necessity true, and shews that, even on this supposition, it would not do away with human responsibility, or the notion of a supreme God.
- (79.) 1. βουλητοῦ μὲν τοῦ τέλους, βουλευτῶν δὲ καὶ προαιρετῶν κ.τ.λ. It is to be observed, both here and in some other places, that he confines προαίρεσις to the choice of means, whereas, in reality, it is a choice both of ends and means. The reason of this is, that where the first stage of the moral character is formed, the right end is chosen instinctively, without any effort on the part of the intellect. τὰγαθόν presents itself as ἡδύ, and then the function of the intellect in the choice of the action is confined to the choice of proper means: see bk. vi. chap. 12.
- (80.) 1. The first argument is in the first figure; the result of the analysis of προαίρεσιε, which has occupied the three last chapters.
- (81.) 2. In the Magna Moralia, i. 9, it is said that Socrates uses

- this opposition between κακία and ἀρετή to shew that as κακία is involuntary, so must ἀρετή be.
- (82.) 3. τοῦτο δ' ἢν κ.τ.λ. should be in a parenthesis. This is a formula for the reference to a former admitted definition or position: see bk. v. i. 12, Gr. Gr. 398, 4.—âγαθοῖς: the dative is in attraction to ἐφ' ἡμῖν.
- (83.) 4. Aristotle here alludes to a proverb, wherein, by a plausible antithesis, the truth of the one true clause is made to throw a shadow of truth over the other, and quietly disposes of it by pointing out which is true and which is false.
- (84.) 5. He then refers to another argument of the fatalists, that a man's actions cannot be said to proceed from him,—that a man is not the source whence his actions flow,—that they proceed from his nature, which he cannot help,—plea of necessity in a man's nature.—τοῖς νῦν εἰρημένοις: what has been said about προαίρεσις, βούλευσις, βούλησις, and the conclusions drawn therefrom.—ἀναγαγεῖν, trace.
- (85.) 6. ταῦτα. = τὰ νῦν εἰρημένα-φαίνεται are evidently so.
- (86.) 7. τούτοις. He has hitherto drawn his arguments from the nature of προαίρεσις: he now (7, 8, 9,) confirms them by the opinion and practice of man. This is much the same as Butler's practical argument.
- (87.) 10. Responsibility not taken away by the plea of acquired habits.
- (88.) 10. Analogy of bodily defects, which arise from former carelessness or dissipation: if they are blamed, they are looked upon as voluntary; and therefore, if mental habits are blamed, they are voluntary likewise.
- (89.) 13. μη βούλεσθαι. It was argued that a man could not wish to do himself harm, and therefore could not do so voluntarily.
- (90.) 17. Another plea of the fatalists is, that the external world conveys certain impressions to the mind, which it cannot help receiving; and therefore the actions proceeding from these are to be considered as caused by the external world acting on the mind, and not by the mind or will of the agent.
- (91.) 17. φαντασία, the impression which external things make on the mind, (φαίνεται,) or the power which receives, and, as

it were, daguerreotypes such impressions: in either sense the meaning is the same, -either that we have no power over the impressions from external things, or no power over the faculty which receives them; in either case, we cannot help receiving them. In the Rhetoric it is called allowois res arbevis: it is used again, in bk. vii. 3. 11, for the impressions from sensible objects of which beasts are capable; and again, bk. vii. 7. 8, for the impression which men follow hastily, without stopping to consult their reason. In the De Anima, p. 61, it is joined with αἴσθησεις—al φαντασίαι καὶ al aἰσθήσεις; and φάντασμα is the impression of the αίσθημα upon the mind. ανευ τη ύλης, of which φαντασία is the power: see De Anima, p. 76. It is important to understand the real meaning of this word in this passage, as it is sometimes translated "imagination," which, in the usual sense of that word, does not give its sense.

- (92.) The answer to this argument is, that if the external world conveys wrong impressions, the tone of the mind must be prepared to receive them; and for this tone the agent is responsible: and further, if the first step, the object of desire, be necessarily impressed upon us by the external world, every subsequent step in the action is voluntary.
- (93.) 17. εὶ δέτις λέγοι. The apodosis, "this is my answer," is suppressed.—εὶ δὲ μὴ, οὐθείς: another reading is, εἰ δὲ μήδεις, making this another protasis, without its apodosis, and referring both to the answer given in sect. 18; both are supported by MSS. The reading in the text makes it a reductio ad absurdum to suppose that we are not φαντασίας αἴτιοι; the other would refer more directly to Plato's words on the subject, and place the false pleas in a string, to be answered in sect. 18.
- (94.) 17. ἡ δὲ τοῦ τέλους ἔφεσις. This is another theory of the fatalists.
- (94.) 19. παρ' αὐτόν, from himself. παρ' αὐτῷ, al.: but see Grammar, 637. iii. 3. d.
- (95.) 20. καὶ εἰ μὴ ἐν τῷ τέλει. Another reading is, καὶ τῷ τελείῳ, as it is to the good man. There is something to say for and against both: the former alludes to the argument above, that the means are in the agent's power, even supposing the end not to be; the latter, to the frequently re-

peated proposition, that the bad man has it in his own power to act or not, as well as the good. Against the former, ϵi $\kappa a i$ is the proper form of introducing an admitted supposition; but Aristotle may have wished to mark that he only admitted it for argument's sake: against the latter, $\sigma \pi o \nu \delta a i o s$ is the term we should expect, not $\tau \epsilon \lambda \epsilon \iota o s$.

- (96.) 22. ἡ πρόσθεσις, the accumulation. It would almost seem as if sections 21 and 22 had got transposed. Section 23 evidently fits on to 21.
- (97.) Aristotle's mode of treating the great question of human responsibility is very simple and practical. Without entering into metaphysical or psychological abstractions, he analyzes the source whence human actions proceed, and demonstrates that, if there is such a thing as voluntariness, it must exist in such actions. He points out some of the absurdities which are involved in the contrary theories, and the practical witness which human opinion and human institutions bear to man's responsibility as a fact.

CHAPTER VI.

- (98.) In this consideration of the several virtues, Aristotle has it in view to explain the nature, the subject-matter, and the mode of each, and, at the same time, to shew, as part of the proof of his book, that each several μεσότης is the ἀρετή of that particular part of human nature of which it is the development and regulation.
- (99.) As ηθική ἀρετή generally is περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας,—the regulation and balance of the impulse and checks of action, so each particular is the regulation and balance of some particular ήδονή and λύπη,—of self-love, directed towards some particular object, in some particular sphere,—of some particular impulse or check, operating in some particular pursuit or avoidance. Where the check would lead from what ought to be done, it is regulated and balanced by the sense of honour and duty arising from τὸ καλόν, partly residing in the feelings, partly recognised by the reason, to which ἡδονή is attached. Where the impulse would lead us wrong, it is regulated and balanced by the sense of shame, arising from the same source, to which λύπη is attached. The sense of

good desert and bad desert counteracts and controls within due bounds the natural impulses of pursuit and avoidance. Where either the original or the counterbalancing impulse operates too much or too little, then we are in one or other of the extremes.

- (100.) 1. ανδρεία, the μεσότης between φόβος and θάρρος, and σωφροσύνη, the μεσύτης περί σωματικάς ήδονάς καὶ λύπας come first, because they are respectively the principal virtues of the irascible and concupiscible natures, which was the usual view taken of man's impulsive constitution by the philosophers of the time; and because in these the impulses and checks are most apparent, as being most readily and instinctively acted upon by external things, and therefore most effective in producing and influencing action. And ανδρεία before σωφροσύνη, because, of the two, the impulse of fear is the most instinctive and effective. We can suppose a person to have an appetite for ήδονή, and yet be too indolent to allow it to move him to pursuit: but where the hours of fear comes, avoidance follows almost instinctively, even where regulated by θάρρος into ἀνδρεία. That ἀνδρεία belongs to the irascible part may be seen from $\phi \circ \beta$ os being placed under the θυμοειδές, Top. iv. 5. 4, p. 170, δ δε φ όβος ἐν τῷ θυμοειδεί, cf. ii. 8. 4, p. 133. It must be recollected that, in Plato's theory, the θυμοειδές was the basis of the moral character, as far as the alongor part of the soul contributed to it; its function was to assist the reason in suppressing the concupiscible impulses.
- (101.) 3. ἔνια γὰρ δεῖ φοβεῖσθαι. He here recognises certain final causes of this feeling implanted in us. Remember to translate καλόν, right, the sense of duty, or rather, perhaps, the sense of honour, which, where positive religion is not the guide, does in some sort supply its place,—αἰσχρόν, wrong,—keeping in mind, at the same time, the connection between physical and moral beauty,—the beauty of holiness, which the Greeks embodied in several words and notions. When καλόν is loosely translated "honourable," and αἰσχρόν, shameful or base, the real notion in Aristotle's mind is lost.
- (102.) 3. ἐπιεικής, as applied by Aristotle to express goodness, and not merely justice or equity, is scarcely to be represented by any English word. Its meaning is derived partly from its primary, partly from its ⇒condary, sense; it signifies

that the agent is acting as he ought, and therefore justly; but, further, it signifies that there is something beautiful and attractive in what he does.—A seemly person,—from whence it probably was used for equity.— $a \wr \delta \dot{\eta} \mu \omega \nu$, possessed of a sense of shame.— $\lambda \dot{\epsilon} \gamma \epsilon \tau a \iota \kappa.\tau.\lambda.$, sc. $\delta \mu \dot{\eta} \phi \sigma \beta o \dot{\nu} \mu \epsilon \nu \sigma s$. $\phi \sigma \rho \dot{\alpha} \nu$: from genus to species.

- (103.) 5. οὐδ' εὶ θαρρεῖ κ.τ.λ.: because ἀδοξίαν δεῖ φοβεῖσθαι.
- (104.) 6. φοβερώτατον δὲ ὁ θάνατος. This notion, that the meeting death with firmness is the final cause of θάρρος, and the perfection of ἀνδρεία, harmonizes with his view of man as a citizen designed for the good of the state.—πέρας γάρ. Stress must be laid, in this passage, on the word δοκεί, to mark that it was the common opinion of which Aristotle was speaking, not his own. See De Anima, i. 5. p. 25, δοκεί γὰρ μᾶλλον ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα συνέχειν: ἐξελθούσης γοῦ διαπνείται καὶ σήπεται. The word διαπνείται is taken from the Phædo, 80, c.
- (105.) 11. οὐ μὴν ἀλλά κ.τ.λ. The ἀνδρεῖος will be ἀδεής in storm or sickness; but still his ἀνδρεία will have no sphere for exercise.
- (106.) 11. οὐχ οὕτω δὲ ὡς θαλάττιοι. The man who is sick and the sailor in a storm look upon death nearly in the same way; and the latter is used to illustrate the absence of ἀνδρεία in both cases .- οί μέν, οἱ δέ, may be two sorts of θαλάττιοι. That is, in the case of the badárrioi, there is either (of μέν) utter despair of life and a dislike of a death in which there is no καλόν, or (οί δέ) there is a hope of escape, arising from their skill or experience: or of µév may be the ἀνδρεῖοι, and ol δέ the θαλάττιοι. — ο ί μέν referring to the ἀνδρείοι, being, with reference to this particular case, diesis, (though in a different way from the θαλάττιοι,) and not ἀνδρείοι. The ἀνδρείος is not here ἀνδρείος because there is no καλόν; and though his tone of mind prevents his fearing death, yet he would escape it if he could, whereas the ἀνδρεῖος would not. The sailor is adens, because his experience prevents death from threatening him as it does the landsman. Neither case is that of death being willingly met, when it is possible to avoid it, for the sake of the τὸ καλόν. In real ἀνδρεία there must be within reach a means of averting death, (a)xi, and a counterbalancing motive to meet it.

(107.) 12. avôpiζονται, act bravely.

CHAPTER VII.

- (108.) The conditions, then, of true ἀνδρεία are:—1. The presence of the really φοβερόν. (i. e. death). 2. φόβος, an impulse (see chap. ix.) arising from it, to avoid it, (λύπη). 3. A means of averting it, (ἀλκή). 4. θάρρος, (ἡδονή,) arising from a sense of καλόν,—an impulse towards meeting it. 5. προαίρεσις. 6. ἔξις, (see chap. viii. 15.) it must be ready to act on emergencies, without reasoning and persuading itself on each particular occasion. The absence of any one of these conditions destroys the character of ἀνδρεία.
- (109.) 1. In ἀνδρεία the λύπη comes first, and is balanced by ἡδονή; αἴσθησις presents the φοβερόν, and there is an impulse to avoid it: this is checked and regulated by θάρρος, suggested by καλόν, which acts as a motive, by virtue of the ἡδονή of good desert attached to it.
- (109.) 2. $\dot{\omega}_s$ $\ddot{a}\nu\theta\rho\omega\pi\sigma_s$, as far as humanity can bear. Mark the sound practical wisdom which Aristotle shews in all his views of the nature, the position, and the duties of man.
- (110.) 2. ώς ὁ λύγος, 80. κελεύει.
- (111.) 3. τοῦτο γὰρ τέλος ταῖς ἀρεταῖς. So the θάρρος, which is to regulate the φόβος, must not be mere animal courage, nor yet a mere fear of shame, but must be suggested by a sense of καλόν. The final cause which should set men on right action is the καλόν, to which the sense of good desert is attached, so that it shall be ἡδύ: see iii. 1. 11, τὸ δὲ διὰκαλὸν μεθ' ἡδονής. The καλόν in the Rhetoric is defined as having a twofold source,—either our internal impressions, δ ᾶν ἀγαθὸν δν, ἡδύ ἢ ὅτι ἀγαθόν, or the praise of men, ὅ αἰρετὸν ὅν, ἐπαινετόν ἐστι. The notion of καλόν embraces both these,—one in its sense of beautiful, the other in its sense of honourable. The καλόν, as the motive of virtue, must be an internal sense of right and good desert, (see note 101,) not only ἐπαινετόν: see chap. viii. sect. 1.
- (112.) 5. κατ' ἀξίαν. = ὡς δεῖ in section 2,—with the additional notion of "as becomes him."
- (113.) 6. πάσχει καὶ πράττει, both enduring and doing,—
 passive as well as active. Leonidas would be an instance

of the latter; a martyr, to whom a pardon is offered on condition of apostacy, of the former.

- (114.) 6. τέλος δέκ.τ.λ. The μεσότης between the two extremes fulfils the conditions of ἀρετή, ἃ δεῖ, &c. He now shews more definitely that it has for its object τὸ καλόν, because that which is in accordance with the habit (τὸ κατὰ τὴν ἔξιν) is the τέλος; that is, if the ἔξις is καλόν, this is its τέλος,—if the ἔξις is αἰσχρόν, αἰσχρόν is its τέλος; and ἀνδρεία is καλόν, therefore the τέλος is καλόν, for everything takes its character (ὁρίζεται) from its τέλος; so that if you know the character of the τέλος, you know the character of the ἔξις, and νίce νersα.—ἔκα στον γὰρ κ.τ.λ. This is a sort of prosyllogism to the sentence, τέλος δὲ πάσης ἐνεργείας κ.τ.λ., which seems to have struck him as necessary when he had worked out the argument.
- (115.) 7. τῶν δὲ ὑπερβαλλόντων. Each of the extremes stands in a double relation,—an excess of one principle, a deficiency of the other; and hence ὑπερβαλλόντων is used for both extremes. Even ἀφοβία (the deficiency of fear) may be viewed as an excess of θάρρος, though different from the real excess, (θρασύτης,) inasmuch as it would consist in the absence of an instinct inseparable from human nature in its proper state. And, as was said in the second book, one of these extremes is less opposed to the mean, and is better in itself than the other: it will be found that the excess of the regulating principle is the better. Thus in ἀνδρεία, φόβος is regulated or counterbalanced, by θάρρος, the excess of which is θρασύτης, and this is better than δειλία.—ἐν τοῖς πρότερον: bk. ii. 7. 2.
- (116.) 9. ἐν τούτοις = ἐν οἶς δύναται μιμεῖσθαι.
- (116.) 13. έν οίς είρηται, sc. τοις μεγίστοις: see chap. viii. 6.
- (117.) 10. καὶ ἐν ταῖς λύπαις. δειλία is rather passive than active: it is not that the δειλός has no instincts towards bravery, but that the prospect of pain influences him too strongly; hence it is viewed rather as a ὑπερβολή of φόβος than a deficiency of θάρρος.
- (118.) 12. περὶ ταὐτά, al. περὶ ταῦτα: but the former is the better, though there is MSS. authority for the other.—βουλόμενοι, ready and eager.

- (119.) 13. The suicide is not ἀνδρεῖος, because one of the conditions for ἀνδρεία given above is wanting, viz. the καλόν as a motive.
- (120.) 13. ὅτι is to be taken after αίρεῖται καὶ ὑπομένει.—ὑπομένει, εc. θώνατον, ὅτι καλόν ἐστι.

CHAPTER VIII.

- (112.) Each of the spurious imitations of arδρεία considered in this chapter is deficient in one or more of the conditions of arδρεία given above.
 - a. ή πολιτική: the true internal καλόν wanting, and its
 place artificially supplied by external honour and disgrace.
 - b. έξ έμπειρίας: no φοβερόν.
 - c. ἐκ θυμοῦ: 110 φοβερόν,—it is overlooked; no καλόν, rather διὰ πάθος; no προαίρεσις.
 - d. τῶν εὐελπίδων: no φοβερόν,—there is however a δεινόν, which distinguishes these from the next sort.
 - e. έξ άγνοίας: no φοβερόν, or rather no δεινόν.
- (122.) 1. ἡ πολιτική. It is difficult to find any equivalent word for this; "political" does not convey the required meaning; it may be called the courage displayed by citizens, as citizens, i. e. which would not influence them if they were removed from social life.—μάλιστα γὰρ ἔοικεν: first πολιτική, for this is most like the true. ἐκ τῶν νόμων: see Thuc. ii. 39.
- (123.) 2. Πουλυδάμας κ.τ.λ.: see II. xxii. 100. Διομήδης: II. viii. 148.
- (124.) 3. δι' ἀρετήν. It arises from a good state of mind, viz. respect for oneself and others, (aiδū,) and the desire for καλόν in the shape of honour; but not like ἀνδρεία, from that internal καλόν which is its own reward.
- (125.) 4. εls τάυτο, 8c. τοῖς πολιτικοῖς... ον δε κ.τ.λ. Il. β. 391; and quoted again Pol. iii. 14... τύπτοντες: see Hdt. vii. 223.
- (126.) 6. δθεν καὶ κ.τ.λ. Protagoras, 350; Laches, 195.
- (127.) 6. κενά, al. καινά: both have MSS. authority. Michelet quotes from Tacitus, Hist. ii. 69, "inania belli;" and Cicero

ad Att. v. 10, "scis enim dici quædam πανικά, dici item τὰ κενὰ τοῦ πολέμου." καινά, on the other hand, is supported by Thuc. iii. 30, τὸ καινόν τοῦ πολέμου: so Dion. 40, τὸ καινὸν τοῦ πολέμου: so Dion. 40, τὸ καινὸν τοῦ πολέμου. If the former is preferred, we must translate it "vain alarms;" if the latter, "surprises." Section 15, "ἐν τοῖς ἀφνιδίοις φόβοις" seems to favour καινά.—συνεωράκασιν, take in at a glance.

- (128.) 7. ποιῆσαι: sc. κακόν, act on the offensive.—ὁποῖα ἄν εἴη: the ἄν belongs to the εἴη,—which may be. Gr. Gr. 832.
- (129.) 8. 1816 tals, amateurs.
- (130.) 9. τὰ πολιτικά, for οἱ πολῖται, opposed to the mercenaries, στρατιῶται—ἐπὶ τῷ Ἑρμαίῳ. Onomarchus of Phocis having occupied the Hermæan plain, at the city of Coronæa, the levies of the citizens fought to the death against him, while the Bœotian auxiliaries took to their heels.
- (131.) 10. ἐτητικώτατον: see Arist. Nub. 445: so ἔται and ἐταμοί, Plato. "Ομηρος: Π. xvi. 529; Π. v. 510; Odyss. xxiv. 317.
- (132.) 10. θνμός is the animal instinct, which, when regulated and elevated into a rational instinct, and directed towards the καλόν, may become ἀνδρεία: it is the natural instinct towards doing and suffering.—συνεργεῖ: cf. Plato, Rep. 440, B.
- (133.) 12. ἔζεσεν αίμα: Theoer. xx. 15.—φυσικωτάτη, engrained in our nature.—ἡ διὰ τὸν θυμόν, sc. λεγομένη ἀνδρεία.
- (134.) 12. τὰ δι' ἀλγηδόνος, sc. τὰ θηρία.—διὰ ταῦτα, for the sake of λυπηρόν in ὀργή, and ἡδύ in τιμωρία.
- (135.) 13. διὰ τὰ προειρημένα, sc. διὰ τὸ καλὸν καὶ ώς ὁ λόγος.
- (136.) 15. ἢττον ἐκ παρασκευῆς, less a matter of preparation.—τὰ δὲ ἐξαίφνης κ.τ.λ. That is, λογισμός is merged in the ἔξις, so that the impulses of passion and the suggestions of reason are both lost in the rational instinct.
- (137.) 16. ἀξίωμα, no notion of their own powers.—ἔκεινοι δέ, sc. ἔχουσι ἀξίωμα.
- (138.) 16. ol 'Aργεῖοι: Xen. Hell. iv. 10. The Spartans, arming themselves with the shields of the vanquished Sicyonians,

advanced upon the Argives, who, taking them for Sicyonians, received them with contempt, but when they found out who they really were, fled.

CHAPTER IX.

- (139.) In this chapter he shews that λύπη and ἡδονή are the real springs of ἀνδρεία, and that it is the regulation of the λύπη, (φόβος,) by the ἡδονή, (θάρρος).
- (140.) 1. μ â λ λ ο ν π ε ρ ὶ τ à φ ο β ε ρ ά. It is φόβος which strikes on the mind from external objects: the θάρρος is supplied afterwards from within, as a corrective to the φόβος.
- (141.) 2. τὸ κατὰ τὴν ἀνδρείαν τέλος, 8C. τὸ καλόν. This connection between the καλόν and ἡδύ is recognised in "dulce et decorum est," &c.—ὑπὸ τῶν κύκλφ, by circumstances.— εἴπερ σάρκινον, if they are flesh and blood.—πᾶς ὁ πόνος, 8c. ἐστὶ λυπηρόν—ταῦτα: τὰ ἐν κύκλφ.
- (141.) 3. καὶ ἄκοντι: see Gr. Gr. 599. 3.
- (141.) 4. τφ τοιούτφ. Compare this with what Socrates says in the Phædo, 62.
- (142.) 5. ο ὐ δ ή κ.τ.λ. ο ὑ δ ή, al. οὐδί, not in all: it does in σωφροσύνη, for instance, in which there is enjoyment in moderate indulgence, besides that arising from the καλόν. In ἀνδρεία it arises from the καλόν alone.—ἐφάπτεται, attains to: τὸ ἐνεργείν is the supplied nom. Michelet,—"aliter quam in fine positum est."
- (143.) 6. Στρατιώτας κ.τ.λ. Take these words, οὐδὰν κελεύει κρατίστους εἶναι στρατιώτας, μὴ τοὺς τοιούτους, (sc. τοῦς ἀρετὴν ἔχουτας πᾶσαν) ἀλλὰ κ.τ.λ. "There is no reason why the best soldiers should be, not these above-mentioned but, those who, though having less ἀνδρεία, have less to lose in dying."

CHAPTER X.

(144.) σωφροσύνη, which, as it is treated of here as one of the virtues, is the regulation of the animal impulses of pleasure, has, both in Aristotle and in strictly classical Greek, especially in its adjectival form of σώφρων, the far wider signification of self-control: so that σώφρων is sometimes used almost in the same sense as φρόνιμος, and it has this signification,—first, in a metaphorical or applied sense,—for as ἀρετή generally is περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, so σωφροσύνη is περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας in their simplest form; secondly, because the regulation of the animal impulses is so difficult, that he who has really won the mastery over them must have arrived at a considerable degree of moral virtue; and thirdly, because, since all wrong actions spring from wrong notions and conceptions of ἡδονή and λύπη in general, the right regulation of the all-powerful motive seems right action, (σώζει τὴν φρόνησιν: bk. vi. 5. 5).

- (145.) 1. αὖται, sc. σωφροσύνη and ἀνδρεία: the one is the principal virtue of the concupiscible, the other of the irascible, parts of the soul; they spring directly from the very instincts of our animal nature, which no one is without; so that where they are supposed to be wanting, he is obliged to coin the words ἀναισθησία and ἀφοβία. The objects which excite them are presented simply by αἴσθησις, without the intervention of reason (ἄλογα); while the impulses of the other virtues, such as ambition, are taken cognizance not by αἴσθησις alone, but by αἴσθησις and reason, (οὐδὲν πάσχοντος τοῦ σώματος ἀλλὰ μᾶλλον τῆς διανοίας). They are νοητικαὶ ὀρέξεις, which could hardly rise up in an animal who was without some share or shadow of reason or intelligence.
- (146.) 1. περὶ ἡδονάς. As in ἀνδρεία the λύπη (φόβος) is regulated and counteracted by the ἡδονή, (θάρρος,) so in σωφροσύνη the ἡδονή is counteracted and regulated by the λύπη arising from a sense of the αἰσχρόν, which is, so to say, the negative side of the καλόν: (chap. xii. 1, ἡ μὲν γὰρ δι' ἡδονήν,—ἡ δὲ διὰ λύπην). First of all a desire arises,—if it be a bad one, there arises almost coincidently a sense of the bad desert which will wait upon it; and this acts, or ought to act, as a check upon our passions; hence it is ἦττον καὶ οὐχ ὁμοίως περὶ λύπας.
- (147.) 1. ἀκολασία. Mark the derivation. The state where no correction can avail,—thorough depravity,—where all sense of alσχρόν is lost.—φαίνεται evidently is.
- (148.) 2. Mark his practical appeal to the general language of men.

- (149.) 2. διηρήσθωσαν. The division here of ήδοναί is:—1. σωματικαί and ψυχικαί. 2. σωματικαί is divided into those τῆς ἀφῆς which arise from the organs of sensation, (αἰσθητήρια,) and which we share with animals, and those arising, not directly, from αἰσθητήρια, but from some higher sort of αἴσθησις, (taste,) in which our intellectual nature bears some part, as of beauty and harmony, &c., whether presented to us by the eye or the ear,—what are known in modern philosophy by the name of æsthetics, in which, though not directly the result of reasoning, our intellectual nature bears some part, and which may be formed and improved by study.
- (150.) 6. κατὰ συμβεβηκός, in a metaphorical or applied sense, i.e. arising from the associations accidentally connected with the objects on which sense proceeds, and not from the sense itself.—ἐπιθυμητῶν, al. ἐπιθυμημάτων, the objects or acts of their desire.
- (151.) 8. κατά, in; literally, corresponding to: see Gr. Gr. 629.
 11. 3, b.—πλὴν κατὰ συμβεβηκός, except as an accidental result;
 by an accidental association with some other merely animal perception.—τὴν δ' αἴσθησιν, sc. τῆς βρώσεως.
- (151.) 10. οι γε ἀκόλαστοι. The thoroughly depraved man's habits will be without even the elegance and taste which sometimes disguise vice: he will get drunk on anything, so that he gets drunk.
- (152.) 10. δψοφάγος. Some editions give the name Φιλόξενος δ 'Ερύξιος before δψοφάγος, but Bekker omits them. Athenœus, p. 6, b, (1. 10,)—ἐκεῖνος ἐπιμεμφόμενος γὰρ τὴν φύσιν εἰς τὴν ἀπόλανσιν ηΰξατό ποτε γέρανου τὴν φάρυγγα σχεῖν: and again, 341, d, (viii. 26,)—Φιλόξενος ποθ' ὡς λεγουσ', ὁ Κυθήριος ηὔξατο τριῶν ἔχειν λάρυγγα πήχεων.—α ὑ τ ῷ, al. αὐτῷ: see Gr. Gr. 656. 1, and obs.
- (153.) 11.
 ^π ζω a. This gives at once a simple and yet complete definition of the subject-matter of σωφροσύνη.—τρίψεως, friction.—θερμασίας, warmth, as in a bath.

CHAPTER XI.

- (154.) Having thus discussed σωφροσύνη in its relation to the affections, and explained what sorts of pleasure and pain come properly within the sphere of σωφροσύνη, he now goes on to shew how far propensions or desires are regulated by this habit of mind.—ἐπιθυμία, when distinguished from ήδονή, differs from it, in that it springs from ἔνδεια, and therefore is painful: see below, sect. 6.
- (155.) 1. κοιναί, universal, generic. ἔδιαι, peculiar and individual. ἐπιθετοί acquired.
- (156.) 2. ἡμέτερον, to be of our own making; nevertheless, Nature has some hand in it.—ἐνία κ.τ.λ. Every one has particular objects which are to him more pleasant than general ones.
- (157.) 3. ἐφ' ἐν, in one direction, viz. in quantity; while in the τδιαι ἐπιθυμίαι, as he tells us below, the ὑπερβολή is not only in indulging too much, but indulging at wrong times, &c.; all which shew the passion within us to be stronger and less under control than it ought to be.
- (158.) 3. α ἐτήν, sc. γαστέρα, οτ τὴν φυσικὴν ἐπιθυμίαν.
- (159.) 4. περὶ τὰς ἰδίας τῶν ἡδονῶν. ἡδονῶν is used here instead of ἐπιθυμιῶν, because, in reality, the peculiar propensions are not from the ἐνδεῖαι of nature, but from particular views of pleasure; these give rise to ἐπιθυμίαι: see chap. i. note 40. In the other sort, ἐπιθυμία exists previously to any notions of pleasure whatever.
- (160.) 4. ἡ τῷ μᾶλλον ἡ ὡς οἱ πολλοί, more than most men do; χαίρειν ὡς οἱ πολλοί could never, in Aristotle's view, make a man ἀκόλαστος.—ἡ ὡς: for ἡ, see Gr. Gr. 779, obs. 2.
- (161.) 4. μισητόν is to αλσχρόν what ἐπαινετόν is to καλόν; the one referring to the disapprobation of others, the other to that of our consciences.
- (162.) 5. He first takes the two habits of mind in relation to ήδονή, and then to ἐπιθυμία. — ψ εκτόν is evidently a less strong term than μισητόν: it expresses the opinions of men, while

the other expresses their feelings. $-\pi \epsilon \rho i \tau \dot{\alpha} s \lambda \dot{\nu} \pi a s$. $\sigma \omega - \phi \rho \rho \sigma \dot{\nu} \nu \eta$ is not, like $\dot{\alpha} \nu \delta \rho \epsilon i a$, the regulating and counteracting of pain by pleasure, but of pleasure by pain. Pain does not enter into the composition of $\sigma \omega \phi \rho \rho \sigma \dot{\nu} \nu \eta$, as presenting objects whence the moral action springs: $\sigma \omega \phi \rho \sigma \dot{\nu} \nu \eta$ is not resistance to an attack of $\lambda \dot{\nu} \pi \eta$, nor $\dot{\alpha} \kappa \partial \lambda a \sigma i a$ the yielding to it. As far as $\lambda \dot{\nu} \pi \eta$ is concerned, the $\dot{\alpha} \kappa \partial \lambda a \sigma \tau \sigma s$ feels pain when he fails of his desire; and to the $\sigma \dot{\omega} \phi \rho \omega \nu$ the absence of the object of desire is accompanied by pain. And so far pain is connected with these states of mind; but $\dot{\eta} \delta \sigma \nu \dot{\eta}$ is the essence of them.

- (162.) 6. ὁ μὲν οὖν κ.τ.λ. In the matter of ἐπιθυμία, again, the ἀκόλαστος is its slave, and as every ἐπιθυμία is a painful feeling, the success as well as the failure of the ἀκόλαστος causes him pain; and hence may be seen the folly and absurdity of such a man, (ἀτόπφ δὲ ἔοικε).
- (163.) 7. Asceticism was unknown to Aristotle. What would he have said to those who refused the good things of God's providing merely because they were good?
- (164.) 8. The σώφρων has his notions of ήδονή purified and chastened; his ἐπιθυμίαι moderated and directed.
- (165.) 8. δσα δὲ πρὸς κ.τ.λ., al. â. The final causes of these bodily appetites are evidently the health and well-being of the body. Whatever the σώφρων seeks will either contribute directly to these, or, at the least, not hinder them. This rule for cases where positive laws are not laid down, is of universal application, and one much to be remembered as a practical law of action.
- (166.) 8. οῦτως ἔχων, 80. δρεγόμενος τῶν ἄλλων ἡδέων, ἐμποδίων τούτοις. Τὰ περ τὴν οὐσίαν, beyond his means.

CHAPTERX II.

(167.) It might be argued that there was some excuse for ἀκό-λαστος, inasmuch as he was hurried away by passion, while the δειλός acted more slowly. In this chapter Aristotle, who always shews a peculiar abhorrence of ἀκολασία, proves the contrary.

- (168.) 1. ἡ μὲν γὰρ κ.τ.λ. ἀκολασία is the excess of the influence of ἡδονή, unmoderated by the λίπη of shame; δειλία is the influence of λύπη, uncontrolled by the ἡδονή of καλόν. —αἰρετόν: hence ἀκολασία is more voluntary.
- (169.) 2. διὸ καὶ ἐπονειδιστόπερον καὶ γὰρ κ.τ.λ.: being voluntary, it is a reproach to any one who falls into it, for he must do so voluntarily; and it is easy to habituate one-self against it; for there are so many ἢδία in life that a man may, without much trouble, exercise himself in temperance: while ἀνδρεία, from the comparatively rare opportunities for its exercise, which are to most men few, and always attended with pain and risk, is less easily attained.
- (170.) 3. δόξει ἐ τε κ.τ.λ. Voluntariness is mostly tested by the τὰ καθ' ἔκαστα: and hence, as no one wishes to be δειλός, and only is so under pressure from without, it is less voluntary at the moment of action than ἀκολασία, where the motive cause of the evil is ἐπιθυμία and ὅρεξις from within. ἀκολασία, however in the abstract, is as little an object of desire as δειλία, (τὸ δ' ὅλον ῆττον οὐδεὶς γὰρ κ.τ.λ.): in this respect both are equally (if at all) involuntary.—τοῖς καθ' ἔκαστον: the dative marks the middle term of the argument: Gr. Gr. 609. 5.
- (171.) 3. αὐτή, sc. ἀκολασία.
- (172.) 6. μετενήνεχθαι, to be applied. έν τούτοις, SC. παιδίοις.
- (173.) 7. εὐπειθές, the nom. is τὸ αἰσχρῶν ὀρεγόμενον.—καὶ πανταχόθεν, from whatever quarter it comes.—τὸ συγγενές, that which is kindred to it in the soul, or that whence it springs.—Michelet, "that which is in our nature."
- (174.) 7. The notion of the struggle between ἐπιθυμία and λόγος, so frequently spoken of by Aristotle, the key-stone of his Ethics, as applied to education, would suggest the great problem of all systems of education,—how to subdue the passions to the reason,—the great difficulty of right action, and, even apart from the Scriptures, the best proof for the necessity of divine grace.
- (175.) 8. αὐτάς, sc. ἐπιθυμιῶν ἐνεργείας.
- (176.) 9. άμφοῖν, της σωφροσύνης καὶ λόγου.

BOOK IV.

CHAPTER I.

- (1.) THE virtues of fortitude and temperance are the regulation of the animal appetites, instincts of human nature, the immediate impressions of the senses. Those in the fourth book are the regulation of other human appetites or instincts, with which the senses are less directly concerned.-love of money, love of power, love of honour,-the instincts towards social intercourse in every-day life. Thus they are no longer those of the man as an individual, but as a social being: for fortitude and temperance relate rather to the well-being and right action of a man in his relation to himself; liberality, &c., rather refer to his relations and behaviour towards others. Hence the notions of ήδονή and λύπη come in less visibly, though not less really, inasmuch as actual pleasure and pain have less to do with such actions. But still there is an ήδονή and λύπη, an impulse towards, or a check from, a certain course of action, (see chap. i. 28); and whichever of these is, from the constitution of the agent, or the nature of the circumstances, the prevailing motive, is regulated, as the case may be, by the λύπη or the ήδονή arising from the sense of αλοχρόν or καλόν: and as in σωφροσύνη and ἀνδρεία the better of the two extremes is that which is the excess of the regulating principle, so in many of these virtues, where there is any general tendency towards one extreme, (where we are συμφυέστεροι μάλλον,) there the error in the other extreme is the better; while in others of these virtues the impulses and checks are not the same in all men, but vary according to character and circumstances: so that if the better extreme is specified at all, it is not from its being the excess of the regulating principle, (for either extreme may be this, according to character or circumstances,) but έξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος,—the nature and effects of the thing itself.
- (2.) 3. ἐπιφέρομεν συμπλέκοντες, we apply, in connection with other notions.

- (3.) 5. Boύλεται εlvas, properly is; claims to be.
- (4.) 5. διὰ τούτων, sc. χρημάτων; implied in οὐσίας.—ἐκδεχ όμεθα, we use the term.
- (5.) 9. καὶ ὁ ἔπαινος δέ, and praise too: see Gr. Gr. 769. 2.
- (6.) 9. τὸ γὰρ οἰκεῖον ἣττον προίενται μᾶλλον. μᾶλλον belongs to the whole sentence, ἢττον το προίενται. It is easier not to take than to give; for men have a reluctance to give away (ἢττον προίενται) what is their own, rather than (μᾶλλον ἤ) not to take what does not belong to them.
- (7.) 10. οὐχ ἤττον, rather; so οὐχ ἥκιστα, most. Lidd. and Scott ad v. 3.
- (8.) 11. των ἀπ' ἀρετῆς, i.e. σπουδαίων: see Gr. Gr. 620. 3, b.
- (9.) 15. τοῦ μὴ τιμῶντος τὰ χρήματα, al. τοῦ τιμῶντος, —but there is no sense in this. The same characteristic as that in the text is given again in sect. 26, and more fully in sect. 20,—μὴ τιμῶντα δι' αὐτὰ τὰ χρήματα.
- (10.) 18. τὸ ὑπερβάλλειν. This has no connection with the ὑπερβολή, (going beyond the mean,) but simply to give largely, —more than most people would, or more than what might have been expected of him.
- (11.) 19. τὸ γὰρ μὴ βλέπειν. Here, again, we have the absence of self as an ingredient of virtue.—ο ἐδἐν δὲ κωλύει. This is one distinction between ἐλευθερίστης and μεγαλοπρέπεια.—The widow's mite will, of course, occur to every reader.
- (12.) 20. ἐλευθεριώτεροι κ.τ.λ., are, it would seem, more given to liberality.—παραλαβόντες, inheriting it.
- (13.) 21. έγκαλ εῖται: neuter passive: blame is thrown on.
- (14.) 23. ἄσωτος: from à and σωζω. τυράννους, monarchs.
- (15.) 24. ἐπόμεναι, thus connected with each other. ἐναντίαι, opposed to each other.
- (16.) 25. λυπήσεται. This will shew μεταμελεία, and make the action οὐκ έκούσιον.
- (17.) 26. δύναται άδικείσθαι, is open to wrong.
- (18.) 27. Σιμωνίδη. He was notorious for his love of money: see Rhet. iii. 2; Arist. Pax, 698, Σιμωνίδης; πῶς; ὅτι γέρων ὧν καὶ σαπρὸς κερδοῦς ἔκατι κᾶν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοι.

- (19.) 29. πλην ἐπὶ μικροῖς, but in small matters, or with petty objects. Liberality is displayed in large gifts as well as small; but illiberality shews itself in petty gains. Where the wickedness is on a large scale, it is hardly illiberality, but rather πλεονεξία: see sect. 44.—τὰ τῆς ἀσωτίας, the actions of ἀσωτία.
- (20.) 30. ἐπεί. Michelet rightly observes that ἐπεί does not always require an apodosis, but can stand independently for moreover, then, thus: see bk. vi. 8. 6. This may be an elliptic construction for "since this is so, then," &c.—οὐ πάνυ συνδυάζεται, do not always go together; cf. bk. viii. 4. 5: συναύξεται, on the authority of several MSS.
- (21.) 30. ο ἔπ ερ. The ἄσωτος is a man who outruns his private means: see above, sect. 23.
- (22.) 31. ἔχει γὰρ κ.τ.λ. ἀσωτία is nearer the mean, inasmuch as it is only an exaggeration of the virtuous principle. Men, by nature, are prone to think of self, and to feel reluctance (λύπη.) to give to others,—(37, συμφυέστερον τοῖς ἀνθρώποις: cf. 44): the regulating principle, the ἡδουή of the καλόν attached to giving, comes in; and this, if carried too far, i.e. beyond the καλόν, becomes ἀσωτία. The καλόν never occurs to the ἀνελεύθερος as ἡδύ, and is therefore no principle of action,—(cf. 34, διὰ τὸ μηδὲν τοῦ καλοῦ φροντίζειν).
- (23.) 33. κάθαπερ εἴρηται, as is implied in what has been said.
- (24.) 35. οὐδὲ τούτου ἔνεκα, SC. τοῦ καλοῦ.
- (25.) 36. πορίζουσιν, dat. plur.
- (26.) 36. είς ταῦτα: ἀκολασία—δαπάνη—ήδονή.
- (27.) 38. όλόκληρος, in all its forms.
- (28.) 39. τινὰ ἐπιείκειαν, a sort of rectitude, differing from the real, because it is not from love of καλόν, but from the inferior motive, a cautious, selfish fear (εὐλάβειαν) of αἰσχρόν. —αἰσχρόν is not a legitimate motive of right action, where positive καλόν should come in: αἰσχρόν here is "disgrace," not "wrong."
- (29.) 39. ωνόμασται,—sc. κυμινοπρίστης, this name is thus proverbially applied.
- (30.) 40. κατά μικρόν ἐπὶ πολλφ, al. μικρά: those who lend

in small sums at high interest. κατὰ μικρόν,—Gr. Gr. 629, 11. 3, f.—al. καὶ τὰ μικρά. Michelet interprets it, "who give small things for large," joining it with ἐργαζόμενοι.

- (31.) 41. ἐπ' αὐτοῖς: is a term common to these: see Gr. Gr. 634. 3, a, fin.
- (32.) 44. ἐπὶ ταύτην, in the direction of this.

CHAPTER II.

- (33.) 1. ἐν μεγέθει πρέπουσα δαπάνη. Alcibiades' speech furnishes a good illustration: Thucyd. vi.
- (34.) 2. πρὸς αὐτόν. The three points in the μεγαλοπρεπής are:

 the man's own rank and character;
 ἐν ῷ, the circumstances in which he is placed;
 περὶ ὅ, the matter in hand, the sum expended,—al. καὶ ἄ: that is, Alcibiades was μεγαλοπρεπής in his magnificent display at the Olympic games, for the Olympic prize. He would have been βάνανσος, had he made the same display at an insignificant meeting, or for an object of mean repute. An Athenian of lower rank would have been βάνανσος, had he made the display anywhere;—all the conditions of the πρέπον would have been violated.
- (35.) 4. απειροκαλία, want of taste.
- (36.) 5. ἐπιστήμονι ἔοικε, is as it were a man of knowledge, inasmuch as the ἐπιστήμων can, in physical truth, discern the true point; so can the μεγαλοπρέπης in his habits of life and expenses.—ἐμμελῶς, in fit proportion.
- (39.) 6. ή εξις δρίζεται ταις ενεργείαις (80. τῷ πρέποντι εν ῷ καὶ περὶ δ) καὶ δν ἐστίν, (80. τῷ πρέποντι πρὸς αὐτόν.)—τ ὴν δα πάν ην, 80. ἀξίαν είναι.
- (40.) 10. ο ἴον μέγεθος. This is a difficult passage: the best interpretation seems to be to join it with ἐλευθεριότητος: "In these the μεγά is the characteristic of the μεγαλοπρεπής;" as it were an increased degree of liberality, which has the same subject-matter; or if ταῦτα be read: is on these matters. ἐλευθεριότης, on a large scale; or it may be: "But in these points the μεγά of the μεγαλοπρεπής comes in, as if it were a greatness of something; the notion of greatness is implied in the

- very term of magnificent. The μεγαλοπρεπής has the characteristic of greatness, though ελευθεριότης is concerned with the very same actions."
- (41.) 10. καὶ ἀπὸ τῆς ἔσης κ.τ.λ.: and not only when the thing done is greater in itself, "but even when the expense and pains are equal, the μεγαλοπρεπής will produce something more magnificent." Aspasius, quoted by Michelet, illustrates this by saying that the Olympian Jupiter of Pericles was more magnificent than if, at the same cost, he had made a smaller statue, but more richly adorned: in this case, too, the μεγά of the μεγαλοπρεπής exhibits itself. μεγαλοπρεπέστερον seems to have here the sense it would have anywhere else, without any peculiar technical reference to μεγαλοπρέπεια.
- (42.) 10. οὐ γὰρ ἡ αὐτή κ.τ.λ.: for the τση δαπάνη does not make an equality, as it would if both were κτήματα, which are valued by their cost; but the nature of the action and character of the agent come into account.
- (43.) 12. τὸ τίς ων, the question who he is: see Gr. Gr. 457.
- (44.) 14. τὰ τοιαῦτα, such actions.—ὧν αὐτοῖς μέτεστιν, those in whom they have some interest,—such as living relations, &c.
- (45.) 15. των δέ Ιδίων όσα, ες. μεγαλοπρεπή έστί.
- (46.) 16. ἐνταῦθα, that which, in this or that case, is great, falls under μεγαλοπρέπεια.
- (47.) 19. εὐυπ έρβλητον, is not to be surpassed; that is, it is as great as it can be.—καί refers to τὸ γὰρ τοιοῦτον, not to εὐυπέρβλητον.
- (48.) 20. παρὰ μέλος: literally, out of tune; unsuitably.—πορφύραν. In comic exhibitions the παραπέτασμα (or curtain to decorate the scene) was usually of leather, not of purple cloth.—ὥσπερ οἱ Μεγαρεῖς: they were proverbial for their bad taste, and probably had committed some such solecism as that in the text.

CHAPTER III.

- (48.) 1. FOIKED Elvai, we should suppose to be.
- (49.) 4. σ ώ φ ρ ων, a man of well-ordered mind; modest. This word has a generic sense of controlling in some one way or other and restraining our natural tendencies; and the particular sense varies according to the context.
- (50.) 5. ἀστεῖοι, natty, and well made.
- (51.) 6. ὁ δὲ μειζόνων ἡ ἄξιος οὐ πᾶς χαῦνος. The essence of χαῦνος is that he is ἀνάξιος μεγάλων:—if a man is ἄξιος μεγάλων, and thinks himself ἄξιος μεγίστων, this is rather a spurious μεγαλοψυχία than χαυνότης.
- (52.) 7. αν δόξειεν, Β. μικρόψυχος είναι.
- (53.) 8. ol 8 i, the others.
- (54.) 9. περὶ ἔν, sc. δ θεοῖς ἀπονέμομεν = τιμήν.—ἡ δ' ἀξία κ.τ.λ. This is put in to confine it to its particular subject-matter, viz. some one of τὰ ἔκτος ἀγαθά.
- (55.) 11. ἄνευ λόγου, without argument, -of itself.
- (56.) 13. οὐ μὴν τόν γε κ.τ.λ. SC. πρὸς τόν γε κ.τ.λ.
- (57.) 15. παρασείσαντι, demissis manibus; wringing his hands. μέγα, of consequence.
- (58.) 16. κοσμός, the setting of the virtues.
- (59.) 17. τφ μη ἔχειν: dative of cause considered as instrument: see Gr. Gr. 607.
- (60.) 20. φ δ' αμφω, sc. ή ἀρετή καὶ τὰ ἔξωθεν ἀγαθά.
- (61.) 21. ἐκείνων μέν, others.—αὐτοί, they themselves do what they fancy; their life is without rule: hence they are ὑπερόπται.
- (62.) 24. δ ὑπάρξας, he who first did him a kindness.
- (63.) 25. οθς ἄν: οθς is in attraction, while ἄν in the next clause depends directly on μνημονεύειν.
 - 25. Θέτιν. II. a. 503.—ol Λάκωνες. The interchange of the infinitive, (λέγειν,) and finite verb, (ἔλεγον, implied after Λάκωνες,) is curious: in the former, the notion in Aristotle's mind was that Homer had not made Thetis λέγειν, &c.; in

the other, that οἱ Λάκωνες did not, as a fact, recount, &c.: or it is possible that in the former construction διό is equivalent to τοῦτο αῖτιόν ἐστι, after which λέγεω would follow naturally.

- (64.) 26. ἡ μόγις, or very reluctantly.—ἐν ἐκείνοις, al. ἐπ', but not so well.
- (65.) 27. άλλ' ή, except.
- (66.) 28. The former reading of several MSS.—παρρησιαστικός γὰρ διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι, καὶ παρρησιαστικὸς δέ διὸ καταφρονητικὸς καὶ ἀληθευτικός κ.τ.λ.—is evidently corrupt. The reading in the text is given in one MS., and makes good sense. Perhaps τὸ καταφρονητικὸς εἶναι might have been substituted from the majority of MSS. for καταφρονεῖν; and the following words, which really create the difficulty, may have easily crept in, by some carelessness, from the preceding line.
- (67.) 28. πλήν ὅσα μή, except what; after the analogy of πλήν εἰ μή, except...ὅσα μὴ καὶ = εἰ μή τινα... εἴρονα, al. εἰρωνείαν. He does not think it worth while to say what he really means to the common sort.
- (68.) 29. πρὸς ἄλλον ζῆν: literally, to live looking to another;
 to order his life by another.
- (69.) 31. ἀνθρωπόλογος, he does not talk of men or human life, but of something higher.
- (70.) 32. σπουδάζοντος, of one who cares for such things.
- (71.) 34. λέξις στάσιμος, and his style stately.—σύντονος, eager.
- (72.) 33. où d' ovrou: see chap. ii. 22.
- (73.) 35. ὀκνηροί, lazy; not caring to take the trouble to act worthily of themselves; al. νοεροί, sharp, i.e. looking too sharply into themselves; al. νωθροί, stupid = ἐαυτοὺς ἀγνοοῦντες.
- (74.) 37. γίνεται μᾶλλον, there is a greater tendency to it; men are more apt to act below themselves: so that χαυνότης is merely an excess of that proper pride which regulates and elevates self-distrust into self-knowledge, and, where true merit really exists, leads to the self-esteem wherewith the μεγαλόψυχος regards himself (in a human sense, not improperly) as the possessor of virtue.

(75.) 38. The μεγαλόψυχος is doubtlessly, at first sight, contrary to Christian humility, and contains many repulsive features; but we must remember that a Christian is to walk worthily of the vocation wherewith he is called, and that there is nothing unchristian in what Leighton speaks of in Serm. xiv. vol. iii. p. 256: "It is a thing both of unspeakable excellence and usefulness for a Christian often to consider the excellence of that state to which he is called. It cannot fail to put him upon very high resolutions, and carry him on in that divine ambition of behaving daily more suitably to his high calling and hopes;" and again, Serm. xv. p. 271: "There is a greatness and height of spirit in the love of God and union with Him that doth vainly swell and lift it up, but with the deepest humility joins the highest and truest magnanimity." Who can read the end of Montrose, and say that his uevaλοψυχία made his death less Christian? The μεγαλοψυχία of the heathen is founded on his own merit,-that of the Christian on the position in which he is placed by God; but with this distinction, the μεγαλοψυχία of Aristotle contains a great principle of Christian ethics, which it is much to be wished might be more recognised, especially by the young. It must be borne in mind, too, that the μεγαλόψυχος must be aξιος before he can pay respect to virtue in his own person; and that it is revelation only which teaches us distinctly that we never can be personally agios. The features which are so repulsive and ridiculous in this character are its accidents, and arise from the fashions and notions of the time, which made them seem proper ways of exhibiting one's self-esteem before the world.

CHAPTER IV.

- (76.) 1. ἐν τοῖς πρώτοις. Bk. ii. 7. 8.
- (77.) 1. ἀφεστάσι, lay no claim to,—have nothing to do with.
- (78.) 1. τιμῆς ὁρέξει. In μεγαλοψυχία there is no ὅρεξις τιμῆς: the really magnanimous is content, whether he is praised or blamed by those around him.
- (79.) 4. έπ l τὸ αὐτό, we do not refer it to the same standard.
- (80.) 5. έρήμης, 8c. μεσότητος. -καὶ τὸ μέσον, 8c. 'στί, where

- there are extremes, there is also a mean.—drwvvpos, an evidence of such a character being practically unrecognised.
- (82.) 5. φαίνεται δὲ κ.τ.λ. When contrasted with φιλοτιμία, such a well-regulated desire of honour would seem short of what was proper; when with ἀφιλοτιμία, it would seem to exceed it; while contrasted with both at once, it would seem, in some way or other, to combine both: it would seem to be either, according to the light in which it was held.
- (83.) 6. ἔοικε κ.τ.λ. This, it seems, is the case in the other virtues,—the mean is opposed to each and both the extremes, while the extremes are only accidentally opposed to each other, as being each opposed to the mean; but here the only apparent opposition is between the two extremes, as the mean, though really existing, is not practically recognised: hence over-ambition seems to be directly opposed to under-ambition; but in reality each is opposed to a well-regulated ambition.

CHAPTER V.

- (84.) 1. μεσότης περὶ ὀργάς. The regulation of those emotions of our irascible nature, (Top. iv. 5, 5. p. 172, ἡ δὲ ὀργὴ ἐν τῷ θυμοείδει: cf. Top. ii. 7. 4. p. 133,) which are created by the actions of others towards us, and in which θυμός, with ἡδονή attached to it in prospect, (see Rhet. ii. 2. 2.) furnishes the impulse, rather than any pleasurable ὅρεξις: it is ὅρεξις μετὰ λύπης, not μεθ' ἡδονῆς, (sect. 10, τιμωρία παύει τῆς ὀργῆς, ποιοῦσα ἡδονῆν ἀντὶ λύπης). For the meaning and function of θυμός, see bk. iii. note 10.
- (85.) 1. ἀνωνύμου ὅντος κ.τ.λ. There is some difficulty in treating of this virtue, because it does not seem as if there were three distinct degrees or forms of anger; both ὀργή and πραότης which are the only recognised forms in which this πάθος shews itself, being rather simple affections, than affections controlled or uncontrolled: hence πραότης is by some men, and under certain circumstances, looked upon as the right habit of mind, and at other times, ὀργή: but Aristotle contents himself with shewing that in their prais recognise a mean between rage and in

mean or regulation of anger, which he calls πραότης, is stamped as the virtue of these instincts of our nature by that approbation of men which in the end of the first book he laid down as the standard or sign of virtue, (see sect. 14, infra: τό γε τοσοῦτον δῆλον ὅτι ἡ μὲν μέτη ἔξις ἐπαινετή).

- (86.) 3. βούλεται γάρ: see bk. iii. note 15.
- (87.) 6. τὸ δὲ προπηλακιζόμενον κ.τ.λ. It is scarcely necessary to call attention to the contrast between this feature of heathen ethics and Christianity.—περιορᾶν, sc. προπηλακιζομένους.
- (88.) 7. ὁλόκληρον, occupied the whole character; or was developed in all its points.
- (89.) 8. ἀνταποδιδόασιν, return the injury; al. ἀποδιδόασιν.—

 ἢ φανεροί εἰσι, in the way in which their anger is felt, (see Rhet. ii. 2.1, and 3.16). Michelet takes it, "so that through their sharpness of mind they discover their anger;" but it seems better to join διὰ δξύτητα with ἀνταποδιδόασιν, and to take ἡ φανεροί as above, especially when we refer to the characteristic given in the Rhetoric, as to the necessity of their revenge being felt to come from them: they do not wish to do a harm secretly, but openly.
- (90.) 12. τη πραότητι: the lack of anger is merely an excess of the controlling principle; for anger is the instinct which, being properly regulated, becomes πραότης,—μᾶλλον γίνεται, sc. ἡ ὑπερβολή.
- (91.) 14. The mean, though ἀνώνυμος, is recognised by the praise of men generally as the virtue of this part of our nature.

CHAPTER VI.

- (92.) We come to the virtues of the social, or what perhaps may be more properly called the sociable, instincts of man.
- (93.) 2. τοις εντυγχάνουσιν, in whose society they may be.
- (94.) 3. ὅτι ἡ μέση ἔξις ἐπαινετή. The point proved in this chapter likewise is, that the mean is recognised as the virtue of the sociable instincts, considered apart from φιλία, or the affections.

Tai, he will approve.

- (96.) 5. τῷ τοιοῦτος εἶναι, from his social instincts being properly regulated, and in the mean.—οὐδ' αὖ λυπεῖν, to grieve for them.
- (97.) 6. καθόλου κ.τ.λ.: speaking of it generally in its abstract character, it is merely habitual propriety in social intercourse; but when we consider how far it takes cognizance of what is individually or socially right, (ἀναφέρων πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ σύμφερον.) we shall find that it is habitual propriety in regard of the sympathies of social life, and the pleasures and pains attached to them; that such pain and pleasure is the subject-matter of it, and that the mean consists in the regulation of our natural desire to please and sympathize with others, (καθ' αὐτὸ μέν αἰρούμενος συνηδύνειν,) by the higher considerations of private and public good: that when it is for another's good, he will not hesitate to give pain by not sympathizing with the evil or harmful pleasures of others, but rather opposing them. And this virtue, as given by Aristotle, is no small ingredient in the practical Christian propriety which refuses to join in the scoff or the jest of ribaldry; and which, knowing that such things are worthy of death, can find no pleasure in those that do them. There are few points of practical Christianity more habitually needed, few more neglected. It is a jewel both precious and rare.
- (98.) 8. τοῖς δὲ ἀποβαίνουσιν κ.τ.λ., following its accidental results; that is, private or public good.
- (99.) 9. The ἄρεσκος οτ κόλαξ seems to be the only contrary to the δύσερις, through the mean to which really both are opposed having no name; δύσερις is opposed to κόλαξ, and both to the μέσος.

CHAPTER VII.

- (100.) 1. προσποιήμασι, pretensions.
- (101.) 2. τῶν ἐνδόξων: of what might be, but is not.
- (102.) 4. αὐθέκαστος, simple, straightforward; without pretence; just what he really is: Eud. iii. 7, ἀληθὴς καὶ ἀπλοῦς ὅν καλοῦσιν αὐθέκαστον.
- (103.) 8. επιεική s, a good, honest man.

- (104.) 9. ἐπὶ τὸ ἔλαττον κ.τ.λ. The μᾶλλον belongs to ἀποκλίνει: he rather tends to make things seem less than they are.
 10. οὐ γὰρ ἄν, 8c. εἰ μὴ οὕτως ἦν.
- (105.) 12. οὐκ ἐν τῆ δυνάμει. The same phrase occurs in the Rhetoric about the sophist, on reference to which, and the context, its meaning will be seen to be, that the sophist has no separate formulæ, or false system of logic, (οὐ κατὰ την ἐπιστήμην); but he uses true logic as well as false if it suits his purpose, (προαίρεσις τοῦ φαίνεσθαι σοφός): so here the ἀλά-(we has no formulæ or system to guide him in the choice and treatment of his subject-matter; but uses whatever comes to hand, just as it may for the time suit his purpose. of making him seem a greater man than he is: what he says is not even always false, but simply so said as to produce false impressions about the greatness of his own merits. Others translate + n & v v á μ ει by what he can do, by his having the power to do so,-referring to Top. iv. 5. 7, p. 170; but the passage seems to refer to something else,-to the cases where the person has been blamed merely because he has it in him to do wrong, whereas the will (προαίρεσις) is the point in question. - τῶ τοιόσδε είναι, i. e. by his disposition, (προαιρέσει).
- (106.) 12. ὅσπερ καὶ ψεύστης, κ.τ.λ. as the liar is so, i. e. κατὰ τὴν ἔξιν καὶ τῷ τοιόσδε εἶναι;—one sort lying for the mere sake of lying, the other from his tendency to ambition or covetousness, (δόξης ὀρεγόμενος ἡ κέρδους); or ὅσπερ καὶ ψεύστης may be in a parenthesis, as the liar proper, and ὁ μέν and ὁ δέ refer to two sorts of ἀλάζονες, and not of ψεῦσται.
- (107). 13. of μèν οδν κ.τ.λ. Supply ἐστίν after ἐφ' οδς; after κέρδους, supply ἀλαξονευόμενοι προσποιοῦνται τοιαῦτα ὧν καὶ κ.τ.λ.—διαλαθεῖν which may be undetected, if they do not exist: pretensions which cannot be tested; as a false prophet, or a quack, can always give reasons why their predictions or their remedies turn out wrong—μάντιν σοφόν, al. μάντιν ἡ σοφόν, i. e. two persons, a seer, or a sophist or philosopher. In the reading in the text, σοφόν is only an ironical epithet of μάντιν, like our wise man for a fortune-teller.
- (108.) 13. τοι αῦτα, such things as; sc. μαντείαν, σοφίαν, laτρείαν.—τὰ εἰρημένα, sc. δόξα, ἀπόλαυσις, λαθεῖν.

- (109.) 15. βαυκοπανοῦργοι, affected fellows: ἀπὸ τῶν Βαυκίδων δ ἐστιν είδος ὑποδημάτων Ἰωνικῶν.
- (110.) 15. οἶον ἡ τῶν Λακώνων ἐσθής: the ultra-simplicity of the Spartan costume is in reality not modesty, but conceit. Cf. Xen. de Rep. &c., ii. 3. 4.
- (111.) 16. ἐμποδών, before one's feet, -obvious.

CHAPTER VIII.

- (112.) 1. δμιλία ἐμμελής, a certain well-timed sociability. Another virtue of social life consists in the proper regulation of the instincts towards relaxation and society.
- (113.) 3. βωμολόχοι: properly, those that waited about the alters to get the refuse of the sacrifices; a lickspittle, buffoon.
- (114.) 4. εὐτράπελοι, witty. We have a similar metaphor in our well-turned jest, compliment, &c.—χαρίεντες, amusing, pleasing.
- (115.) 4. ἐπιπολάζοντος, being very common. Cf. bk. i. 4. τὰς μάλιστα ἐπιπολαζούσας δόξας.
- (116.) 5. ἐπιδεξιότη s, neatness, tact.
- (117.) έν παιδίας μέρει, jestingly, in sport.
- (118). 6. ὑπόνοια, the under or hidden sense; wit, jest, play on words.
- (119). 9. ἔδει ἴσως καὶ σκώπτειν, perhaps they ought to have forbidden joking a person.
- (120.) 10. ηττων ἐστί κ.τ.λ., is a slave to his jest.

CHAPTER IX.

- (121.) 1. πάθει. This aldώs is one of the elements of φυσική αρετή.
- (122.) 2. ἀποτελεῖται, its results are of like nature with those of fear and danger; literally, it is perfected, or develops itself, in much the same way as fear; i.e. both are σωματικά.
- (123.) 3. ὑπὸ τῆς aἰδοῦς. Here we see the function of aἰδώς: men are also hindered by the fear of aἰσχρόν; but this rather is a rational, the other an instinctive, emotion.

- (114.) 5. οὐδέτερα πρακτέα, we should avoid the very appearance of evil.
- (115.) 6. τὸ δὲ οῦτως ἔχειν κ.τ.λ. The notion that shame, or sorrow for vice, is the same as being virtuous, is absurd, for the notion of virtue implies abstinence from indulgences or actions on which shame would follow.
- (116.) 7. εἴη ἄν: "shame would be the feeling of a virtuous man on the supposed case (ἐξ ὑποθέσεως) of his doing what was wrong;" but this is really and practically impossible (οὕκ ἐστι δὲ τοῦτο περὶ τὰς ἀρετάς): ἐπιεικοῦς would be a better reading, were there MS. authority for it.

BOOK V.

CHAPTER I.

(1.) Having now treated of the particulars of our moral obligation separately, and shewn that in each part of our moral nature the μεσότης, or balance of the impulses and principles proper to that part, is the ἀρετή and performs the ἔργον thereof,—he now proceeds to our social nature, and shews, first, that looking on δικαιοσύνη as a habit of mind, these ἀρεταί of our moral nature are collectively the performance of social obligation, which is the highest law to which man, as man, is subject; and secondly, looking on δικαιοσύνη as a political system, that as the perfection of man's nature lies in the mean, so does the perfection of the state. The ή ἐν μέρει δικαιοσύνη is not, as we shall presently see, primarily a balance περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, as the other virtues are, but περὶ ἴσον καὶ ἄνισον in a social system. The former completes the proof of ἡθικὴ ἀρετή being the proper ἔργον of man's nature,—

δικαιοσύνη developes the έργον of man, (is ἀρετὴ τελειστάτη: see bk. i. c. 7);

ήθική άρετή is δικαιοσύνη;

ήθική άρετή developes the έργον of man;

while the latter is an additional proof in the way of analogy that the moral excellence of man lies in the mean habit: for in ancient philosophy, so close an analogy was conceived to

- exist between the state and the individual, that if the excellence of the state were not in a mean, it would have been, according to the rule of the scholastic philosophy of those days, an almost conclusive argument against a μεσότης being the ἀρετή of the individual.
- (2.) 2. δρῶμεν δὲ πάντας κ.τ.λ. The most usually received notion of δικαιοσύνη views it as a habit of mind which makes us just both in will and act. We must examine in what just action consists. He takes the opinions and notions of men on the subject, just as he had referred to them in forming his notion of εὐδαιμονία, and in discussing the several ἀρεταί, (κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον τοῖς προειρημένοις).
- (3.) 4. οὐδέ γὰρ κ.τ.λ. The γάρ refers to some such suppressed sentence as "this general outline of the nature of the two, and the opposition between them, will help us to define justice, for, &c." δύναμις γάρ κ.τ.λ. In the sciences or the formal arts, opposite results proceed from the same system, as logic is equally used by the logician for a good and by the sophist for a bad end; so that a bad result is no evidence of a bad science or art, but only of a misuse of a good one; while in moral matters, opposite actions must proceed from opposite habits: and thus from bad actions a bad habit is proved to exist, and from good actions a good habit; hence, from unjust actions we may argue the existence and nature of abisia, and άδικία must have a contrary habit (δικαιοσύνη), whence just actions arise; and from knowing what is aduror we may find what is αδικία (al έξεις ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων), and from knowing άδικία we may find out δικαιοσύνη (γνωρίζεται ή έναντία έξις ἀπὸ της έναντίας): and in this case this is the easiest and most certain way; for δικαιοσύνη embraces so much, and is so high a perfection, that men have scarcely formed any positive notion of it, while doute is so much a matter of every-day life, that there is no difficulty in pointing out what men hold to be unjust; and this done, we easily get at a positive notion of ἀδικία, and thence of the ἐναντία ἔξις, viz. δικαιοσύνη.
- (4.) 4. ο ΰ, sc. δοκεῖ εἶναι τῶν ἐναντίων: the opposite habit does not belong to opposite results, i. e. an habit which has some other habit opposed to it, cannot produce the results which belong to that opposite. Thus health cannot produce the same result as sickness, but the art of medicine may be used

to produce either. Some commentators leave out of; i. e. "but the contrary habit is of (i. e. has) contrary results." The sense is much the same.

- (5.) 6. πλεοναχῶς λέγηται, spoken of in more senses than one. —ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, not in all cases: the Paraphrast instances φιλεῦν and μισεῦν, where μισεῦν has not all the meanings opposed to φιλεῦν.
- (6.) 7. ἀλλὰ διὰ τὸ σύνεγγυς κ.τ.λ. For ὁμωνυμία, see Categ. i. 1. Where the identity of name arises from a close similarity between the things, the difference between them is apt to be overlooked.
- (7.) διαφορά ή κατά την ίδέαν, the generic difference.
- (8.) 8. καὶ ὁ ἄνισος, al. καὶ ἄδικος; but the former is the better, dividing ἄδικος into παράνομος, πλεονέκτης and ἄνισος: the two last are afterwards combined.
- (9.) 8. ἐπεὶ δὲ καί. He gives his reasons for omitting πλεονέκτης in his division of the ἄδικον and δίκαιον just given, though spoken of by men as a sort of injustice. καί is omitted in some MSS.
- (10.) 9. οί δ' ἄνθρωποι down to ἀγαθά is in a parenthesis.
- (11.) 9. δεῖ δ' οῦ, ἀλλ' εῦχεσθαι κ.τ.λ. Aristotle here seems to recognise the necessity for some change of heart: men have wrong notions of ἀγαθόν; they do not recognise the real ἀγαθόν as good to them. This ought not to be so; their notions of good ought to undergo some change. This cannot be done by themselves, but they must pray for it.
- (12.) 10. ἀλλ' ὅτι δοκεῖ κ.τ.λ. He is merely explaining why there is no such term as μειονεξία.
- (13.) 11. τοῦτο γὰρ περιέχει κ.τ.λ. The term ἄνισον embraces both πλεονεξία and μειονεξία. Michelet reads the passage, ἔστι γὰρ ἄνισος, (τοῦτο γὰρ περιέχει καὶ κοινὸν,) καὶ παράνομος τοῦτο γὰρ, (ἡ παρανομία ἤτοι ἡ ἀνισότης,) περιέχει πᾶσαν ἀδικίαν καὶ κοινόν ἐστι πάσης ἀδικίας; but this is probably a gloss. Cardwell's edition has καὶ παράνομος before τοῦτο γὰρ περιέχει, but this destroys the meaning of the passage, which is to shew that ἄνισος comprehends and is applicable to both πλεονεξία and μειονεξία. This is fully stated in what follows in some editions, but is probably a gloss, (τὸ γὰρ ἄνισον ἔχει καὶ τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον).

- (14.) 13. οί δὲ νόμοι κ.τ.λ.: δίκαιον in this its widest sense and sphere embraces the whole political system,—every thing which is ποιητικόν οτ φυλακτικὸν τῆς εὐδαιμόνιας καὶ τῶν μορίων αὐτῆς τῆ πολιτικῆ κοινωνία.—This is ὅλη δικαιοσύνη, which comprehends under it the δικαιοσύνη κατ' ἀρετήν, and ἡ ἐν μέρει δικαιοσύνη.
- (15.) It may be as well to give at once the scheme of δικαιοσύνη, as it will throw light on what is coming:
 - a. ὅλη δικαιοσύνη, (given in ch. i. 13,) the whole system of political arrangement (νόμιμον), the ἀδικία of which is παράνο ον in its widest sense.
 - β. ἡ κατὰ τὴν ὅλην ἀρετήν, (ch. i. 14 and 19,) ordering and encouraging habits and acts of the several virtues; the ἀδικία of which is not ἄνισον, but παράνομον, though this in its wider sense comprehends both divisions. This exists first as an habit energising in the performance of virtues considered as duties towards others; secondly, as a political system of laws, rewards, punishments, guiding to such an habit.
 - γ. ἡ ἐν μέρει τῆς ὅλης, (ch. ii.), regulation of political union; the ἀδικία of which is ἄνισον. This exists first as a political regulation of the principles of political union, and of distributive, retributive, catallactic arrangements, (παρὰ τὴν ἀρετήν); secondly, as a habit of mind or disposition towards acting on such principles, (ἐν μέρει ἀρετῆς,) a regulation of the covetous tendencies with especial view to others: hence it is that this δικαιοσύνη is said at one time to be παρὰ τὴν ἀρετήν, (ch. ii. 7,) and at another, ἐν μέρει ἀρετῆς, (ch. ii. 1).
- (16.) 13. πᾶσιν, democracy: ἀρίστοις, aristocracy; ἡ τοῖς κυρίοις, or the governing body.—ἡ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον τοιοῦτον ἡ κατ' ἀρετήν, selected for virtue or some other principle, such as wealth, birth, &c. The difference between the ἄριστοι and the κύριοι κατ' ἀρετήν would be, that in the former the interest of the better sort, whether in office or not, would be consulted; in the latter, the interest only of those who in consequence of their merit hold office: the latter would be rather oligarchical. ἡ κατ' ἀρετήν is omitted in some editions, and in one MS.
- (17.) 15. αῦτη μὲν οὖν δικαιοσύνη. This is the δικαιοσύνη which answers to ἡθικὴ ἀρετή, and performs one part of the function of δικαιοσύνη generally, (the general prosperity of the

state,) by enjoining and encouraging virtue, (τὰ δὲ ποιήτικα τῆς ὅλης ἀρετῆς ἐστὶ ὅσα νενομοθέτηται περὶ παιδείαν, ch. ii. 11).

(18.) 15. ἀρετὴ τελεία. Here then is solved the question started at the outset, (bk. i. ch. vii. 16,) and this gives the middle term for the syllogism of the book:—

Whatever is τελειστάτη ἀρετή performs the ἔργον of man; ἡθικὴ ἀρετή πρὸς ἔτερον is this (for it = δικαιοσύνη, which is τελειστάτη ἀρετή);

ήθική άρετή πρός ετερον performs the εργον of man.

In the after-part of this book he shews that there is no higher law, or $\tilde{\epsilon}\rho\gamma\sigma\nu$, than $\delta\iota\kappa\alpha\iota\sigma\sigma\dot{\nu}\nu\eta$, as he has before shewn that each particular $\mu\epsilon\sigma\delta\tau\eta$ s performs the $\tilde{\epsilon}\rho\gamma\sigma\nu$ of the passions or tendencies to which it belongs, making the habit of mind good, with relation to oneself and to others.

- (19.) 15. οὐχ ἀπλῶs, not without some limitation; not in its most literal sense.—οῦθ Ἦσπερος κ.τ.λ. This saying is ascribed to Euripides, Theognes, or Aristotle himself, all equally without authority.
- (20.) 15. τελεία μάλιστα: because it is social, which is the highest standard we can take for man, as man. ἡθική ἀρετή taken ἀπλῶς could not have been the ἀρετή of social man, but it becomes so when it is connected with δικαιοσύνη.
- (21.) 16. ἀρχή ἄνδρα δείξει: cf. Soph. Ant. 175.
- (22.) 20. ἔστι γὰρ ἡ αὐτή: in themselves, they are identical; each being the possession of the same habits and the performance of the same duties. —τὸ μέντοι εἶναι: their essence is different; they will be differently defined. ἀρετή = the possession of the habits and performance of the duties with reference to individual or moral perfection, (ἀπλῶς); δικαιοσύνη = the possession of the same habits and performance of the duties with reference to social perfection, (πρὸς ἔτερον). τὸ εἶναι is used in Aristotle in different senses, (πολλαχῶς γὰρ τὸ εἶναι λέγομεν, Met. xii. p. 264): when opposed to λόγος, it signifies the actual objective existence of anything, as opposed to a verbal or merely subjective notional existence, (Met. xii. 2, p. 263); in another sense, (as here,) it means the full mental notion or definition of the thing, as opposed to an accidental, incomplete view of it. So De Anima, iii. 2, ἡ δὲ τοῦ

alσθητοῦ ἐνέργεια καὶ τῆς αἰσθήσεως ἡ αὐτὴ μέν ἐστι καὶ μία—τὸ δὲ εἶναι οὐ ταὐτὸν αὐταῖς): accidentally, the reception of the image of the alσθητόν and its transmission from the alσθητόν are the same; but in essence they differ, inasmuch as one is an energy of the subject, the other of the object: so the words spoken are the same to the hearer and speaker, but they would be differently defined in relation to each.

CHAPTER II.

- (23.) 1. There is some difficulty in determining the exact relation in which ή έν μέρει δικαιοσύνη stands to δικαιοσύνη in general, and to ήθική ἀρετή; whether the ἐν μέρει refers to its being a subdivision of δικαιοσύνη, or as contained under ήθική άρετή: either of these views seems at variance with expressions used in these chapters. ήθική ἀρετή and δικαιοσύνη are not convertible terms, as that would exclude the ή ἐν μέρει δικαιοσύνη in its function of a regulation of διανομή and χρεία. It will be found best, I think, to adopt the general division given above, and to view ή έν μέρει δικαιοσύνη as a subdivision of όλη δικαιοσύνη when considered as a regulation of the above principles of social life, and as contained under δλη ἀρετή when viewed as a habit of mind; so that ή έν μέρει άδικία is παράνομον in its widest sense of a violation of the whole νόμιμον, as well as in its lesser sense of a violation of ηθική ἀρετή. The twofold nature of ή ἐν μέρει δικαιοσύνη as a social arrangement and mental habit, necessitates this seeming cross-division; had there been a separate term for each, this of course would have been avoided. - έν μέρει άρετης: as being an habit of mind, it falls under the general class of apern; it is a particular virtue. The arguments here fall into the second figure.
 - (24.) 3. τοῦ παρὰ τὸν νόμον: in the widest sense of παράνομον, in which it is opposed to νόμιμον, to the whole system of political arrangement.
 - (25.) 4. The argument here is also in the second figure.
 - (26.) 5. ἐπ' οὐδεμίαν μοχθηρίαν: no moral vice.
 - (27.) 6. παρὰ τὴν ὅλην: as being a political regulation of διανομή and χρεία, and thus having a different subject-matter

this ἀδικία is distinct from ὅλη κακία, and this δικαιοσύνη from ὅλη ἀρετή.—ἐν μέρει: as being an habit of mind, or habitual disposition to act unfairly in these points, διὰ τὴν ἡδονὴν ἀπὸ τοῦ κέρδους:

- (28.) 8. διώρισται κ.τ.λ. This may be thus paraphrased:—"ἄδικον being divided into παράνομον and ἄνισον, there is a δικαιοσύνη and ἀδικία proper to each of these, which we must discuss; and the ἀδικία and δικαιοσύνη of these two stand to each other in the relation of whole and part." The object is to shew how it is that, though ἄνισον and παράνομον are contrasted divisions of ἄδικον, yet one falls under the other as a subdivision, and of the two sorts of δίκαιον corresponding to these, one is contained under the other, (ἐν μέρει ἀρετῆς,) just as πλέον and ἄνισον, though likewise contrasted divisions of ἄδικον, stand to each other as part to whole.—ή πρότερον εἰρημένη ἀδικία, sc. that which is opposed to χρῆσις ὅλης ἀρετῆς.
- (29.) 9. καὶ τὸ ἄδικον καὶ ἡ ἀδικία κ.τ.λ. The way to construe this is: "the ἄδικον and ἀδικία of the παράνομον and ἄνισον (ἐκείνων referring to the division given above, note 28,) are different; the former includes as a whole the latter, just as ἄνισον includes as a whole the πλέον." Some editions read παράνομον for πλέον, which confuses the passage: the MSS. vary; but the reading in the text is the best.
- (30.) 9. της ἐν μέρει δικαιοσύνης: see above, note 23. αὕτη ἡ ἀδικία, sc. περὶ τὸ ἄνισον.—ὅλης ἀδικίας: that is, the ἀδικία which is the violation of ὅλη ἀρετή. The words "ψέγομεν γάρ" in the first section shew that he is speaking of this particular ἀδικία as a part of the violation of ὅλη ἀρετή, (ἐν μέρει κακίας,) and not merely as a subdivision of δικαιοσύνη generally. See note 15.
- (31.) 10. πραττόμενα, al. προσταττόμενα.
- (32.) 11. άπλῶs, generally, properly speaking; considered as an individual.—ἔστερον: briefly in the last chapter of the book, but at length in the Politics.—ἡ ἐτέρας: sc. whether education should be of public or private concern.
- (33.) 11. οὐ γὰρ ἴσως κ.τ.λ. There may be, indeed are, states in which the rewards and punishments of the law do not coincide with the impulses and checks of conscience, nor

- even with the recognised duties of a moral being. It would be easy to give instances in which this is the case. In the $\beta \epsilon \lambda \tau i \sigma \tau \eta \pi \sigma \lambda \iota \tau \epsilon i a$, the model state, they would coincide. The matter is discussed in Pol. iii.
- (34.) 12. The motive powers of the state, answering to [†]ηδονή and λύπη in an individual, are διανομή and χρεία; and Aristotle proceeds to shew that the perfection of the state is arrived at by a mean, and thus to confirm his view, that the perfection of an individual lies in a mean.
- (35.) 13. τῶν γὰρ συναλλαγμάτων, κ.τ.λ. The ἐκούσια belong to catallactic, the ἀκούσια to diorthotic or corrective justice, so called from its correcting evils: distributive justice would exist even in the βελτίστη πολιτεία, as being an adjustment of the common property which must find place in every society; but the other would cease to exist where δικαιοσύνη was superseded by φιλία, in that ideal state to which theorists thought it possible to mould society, and with a view to which they would admit (as Plato in his Republic) such institutions as community of property, wives, children, &c.

CHAPTER III.

(36.) 1. ἐπεὶ κ.τ.λ. Since the ἄδικος is ἄνισος, it is further to be observed that there is a mean (μέσον) implied in the notion of ἄνισον, (as containing a πλέον and ἔλαττον,) viz. the ἴσον; and the ἄδικον being ἄνισον, it follows (ἐξ ἐναντίων) that there is an ἴσον: δίκαιον is this ἴσον, and hence also μέσον; it is not only an absolute equality (ἴσον), but also a relative equality (μέσον), as equally removed from πλέον and ἔλαττον: where the equality is absolute, the δίκαιον will be simply ἴσον, but being ἴσον, it will also be a μέσον; where the equality is relative, the δίκαιον will be a μίσον between πλέον and ἔλαττον, and hence also ἴσον: in both cases it is δίκαιόν τισιν; hence the following arrangement holds:—

Distributive justice.

δίκαιον is

δίκαιον τι σιν = general, soldier.

μέσον τινῶν: things in which, looking to the position of the parties, there is in the διανομή neither πλέον nor ἔλαττον, but a μέσον,—relative equality: see sect. 12.

Catallactic justice

δίκαιόν τισιν.

ἴσον δυοίν, absolute equality between two things, without reference to their character, (see ch. iv. sect. 3,) but still, as being ἴσον, it is a μέσον, (see iv. 6).

- (37.) 6. δταν ή ἴσοι μή ἴσα κ.τ.λ. Here are given the two faults which prove οἰκεῖαι φθοραί to a constitution admitting them; -the French system before the revolution is an instance of the former, and the American constitution of the
- (38.) 7. έλευθερίαν, i. e. that every free man is entitled to an equal share .- e vyéverav. This was the principle of the old constitutions of Athens and Rome, in which the belonging to certain tribes or families was the agia of the constitution.
- (39.) 8. μοναδικοῦ ἀριθμοῦ, number proper, such as 1, 5, 10, &c., by which we count; δλως ἀριθμοῦ, numbers generally, -wherever the notion of quantity exists.
- (40.) 9. ἀλλὰ καὶ ή συνεχής: this is merely to answer a plausible trotages against his statement that all analogy has four terms. In arithmetic this continuous proportion may occur, (as 3:6:: 6: 12,) but in geometrical proportion, (έκάτερον πρός έκάτερον ώς όλον πρός όλον,) which is the proportion of distributive justice, the same term cannot be used twice, and therefore it is not continuous: see sect. 13. Michelet thus illustrates this :-

έκάτερον πρός έκάτερον

Ajax Nummi Achilles Nummi Ajacis Achilles 3 8

6 4

ἐναλλάξ

Achilles Nummi Achilles: Ajax Nummi Ajacis

όλον πρός όλον, όπερ ή νομή συνδυάζει

Achilles et Nummi Ajax et Nummi Achilles : Ajax

(8+6=) 14 : (4+3=) 7 ::Hence τὸ ὅλον πρὸς ὅλον ὡς ἐκάτερον πρὸς ἐκάτερον.

(41.) 11. ἐναλλάξ, interchanging them. —συνδυάζει. The act of distribution attaching the proper proportion to each person, forms by combination the $\delta \lambda o \nu$, Achilles and his share, $(a + \gamma)$; πρὸς δλον, Ajax and his share, (β + δ).

(42.) 12. τοῦ παρὰ τὸ ἀνάλογον, of the ἄδικον which is contrary to proportion. The syllogism is—

ἀνάλογον is μέσον,—as being the point between πλέον and

έλαττον:

δίκαιον is ἀνάλογον; δίκαιον is μέσον.

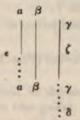
- (43.) 13. γεωμετρική: Gorg. 518, A.
- (44.) 13. ἐν ἀγαθοῦ λόγφ γίνεται, is regarded as ἀγαθόν.

CHAPTER IV.

- (45.) 1. τὸ δὲ λοιπὸν ἔν: divided into two—corrective and catallactic,—each διορθωτικόν as correcting existing inequalities.
- (46.) 2. είσενεχθέντα, the terms introduced.
- (47.) 3. οὐδέν γὰρ διαφέρει. There may be cases where the character and circumstances of the plaintiff and defendant respectively are taken into consideration in estimating the amount which will make them equal; that is, the ζημία suffered by one, and the κέρδος gained by the other, (την τοῦ βλάβους διαφοράν): as, for instance, in an action for libel, a minister of state or a clergyman would, from his position, suffer a greater thuia than another person would from the same act, and therefore the amount of damages would properly be greater; but supposing the right value to be thus fixed for the the the damages would not be assessed according to the proportion existing between the parties. Thus, supposing a plaintiff in one case to = 4, and the defendant 4, that is, both to be in respect of station, &c. exactly equal, the ζημία might be represented by 3; while in another exactly similar act, where the two parties were unequal in their position, as plaintiff = 6, the defendant = 2, the ζημία might be represented as 10; and this would be the damages: whereas, if proportion was introduced, the balance would be struck thus, as 6:2:30:10, and the defendant would have to pay, not 10, the actual ζημία, but a threefold one,-and this is what Aristotle is guarding against here.
- (48.) 5. τισίν, to some cases .- οίον, as if there was κέρδος.
- (49.) 6. άλλ' ὅταν κ.τ.λ. The most proper application of these terms, though even this is improperly used in some cases, is

of profit to the agent, loss to the patient; but when $(d\lambda\lambda)^2$ $\delta \tau a \nu$) the $\pi \dot{a} \theta o s$ has been estimated, that which the agent restores to the patient is called $\zeta \eta \mu i a$, as well as the loss which the patient suffered at first. He seems to be accounting for the phrase $\tau \hat{\eta} \zeta \eta \mu i a$ $\delta \sigma \dot{\alpha} \zeta \epsilon \nu$, inasmuch as the term $\zeta \eta \mu i a$ is properly confined to the injury inflicted on the patient, and not to the restitution made to him.

(50.) 12. This may be illustrated by the lines given in the text:—

Then from $\gamma\gamma\delta$ must be taken $\gamma\delta$, and added to $\alpha\epsilon$, to make it equal to $\beta\beta$. The patient's and agent's case is represented by $\alpha\alpha$, $\gamma\gamma$: $\beta\beta$ is only used to set the inequality clearly before us.— $\tau\delta$ $\dot{\epsilon}\phi'$ $\delta\nu$. This cannot properly be applied to a single line. It seems to have crept in either as part of the formula, or by a clerical error. If it is omitted, then $\tau\delta$ $\gamma\delta$ answers to $\tau\hat{\varphi}$ $\alpha\epsilon$; and below we have $\tau\hat{\varphi}$ $\gamma\delta$. The passage beginning, $\tilde{\epsilon}\sigma\tau\iota$ $\delta\hat{\epsilon}$ $\tau\hat{\epsilon}$ $\tau\hat{\epsilon}\hat{\nu}$ $\tau\hat{\epsilon}\hat{\nu}$ $\tau\hat{\epsilon}\hat{\nu}$ $\tau\hat{\epsilon}\hat{\nu}$ $\tau\hat{\nu}$ τ

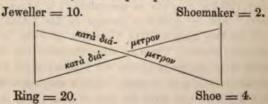
(51.) 13. abeiav, liberty to act as one will.

(52.) 13. ἀλλ' αὐτὰ δι' αὐτῶν γένηται. This is a difficult passage. Michelet suggests that ἀλλά is to be taken for "præterquam, except when," and translates it thus:—"When there is neither excess or deficiency except when they are caused by themselves, (taking δι' αὐτῶν as masculine,) i. e. by consent on both sides;" and he quotes a passage in De Anima, i. 1. 17, p. 5, for this sense of ἀλλὰ ἡ οὐκ ἔστι τις ὁ περὶ τὰ πάθη ἀλλ' (except) ὁ ψυσικός. There are some others in Xen. Vect. iii. 6, Anab. vi. 4. 2, (given in Gr. Gr. 773, 4,) which might bear out this meaning of "except:" if it is adopted, a stop should be put before and after ἀλλ' αὐτὰ δι' αὐτῶν; but it does not

seem to be the sense required; and I would rather explain the δι' αὐτῶν by the sense of διά in such phrases as διὰ φόβου, to be in fear,—one thing being in another, (see Gr. Gr. 627. 1, 3, b,)—and construe it, when they (the two sides) are contained in themselves, i. e. self-contained; do not encroach upon each other, and thus are equal. He is shewing that there is a middle point to which neither ζημία nor κέρδος is applicable.

CHAPTER V.

- (55.) 1. Πυθαγόριοι. They defined justice to be ἀριθμὸς ἰσάκις ἴσος, (Magna Moral. i. 1).
- (54.) 3. εἴ κε πάθοι, placed by Gaisford (Poet. Min.) among the Fragments of Hesiod.
- (55.) 6. συνέχει κ.τ.λ., is the principle or bond of.—τὸ ἀντιπεπονθὸς κατ' ἀναλογίαν, taking into consideration the value of the things to be exchanged, (καὶ μὴ κατ' ἰσότητα); not giving one for one, or two for two. They are considered, not with regard to quantity, but quality.
- (56.) 6. τφ ἀντιποιεῖν κ.τ.λ. The state is said by Aristotle, in different passages, to depend upon an interchange of offices,—on demand (χρεία,)—on φιλία. The first is the practical view of the working of social life; the second views it as arising from the mutual needs of men; the third from the instinct towards social life.—τ δ κακῶς, sc. ποιεῦν.
- (57.) 7. Χαρίτων ἱερόν, moral beauty expressed in physical beauty. The number of the Graces represents the threefold sense of χάρις,—the feeling of kindness, the kind action, the kind feeling in return; while their being interwoven represents the inseparable connection which does, or at least ought to, exist between the three.
- (58.) 8. ἡ κατὰ διάμετρον σύζευξις: such as exists between A and O, or E and I, in the logical scheme of opposition, cross combination, De Interp. x. p. 81, thus:—

The jeweller takes the shoe, the shoemaker the ring;—the difference between them being 16: the shoemaker gives four more pairs of shoes, or their value, to make the exchange equal.

- (59.) 8. πρῶτον, at first; at once; that is, if before the exchange takes place, the value of the two things is considered relatively to each other and to their producers, and then an exchange is made, (εἶτα τὸ ἀντιπεπουθὸς γένηται,) that (fair exchange) we speak of (τὸ λεγόμενον) will take place;—οτ τὸ λεγόμενον may refer to the proverbial expression mentioned above, τὸ δίκαιον τὸ ἀντιπεπουθὸς ἄλλφ.—τοῦ ἐκείνου ἔργον: partitive genitive; al. τὸ ἐκείνου ἔργον.
- (60.) 8. εὶ δὲ μή, if the quality or value is not first considered, but only the quantity or numerical value, &c.—οὐδὲ συμμένει, εc. ἡ πόλις οτ τὸ δίκαιον.
- (61.) 9. ἔστι δὲ τοῦτο. This relative equality, and not an absolute equality, obtains in all arts of life. The value of an article is not settled by the seller or producer and his production alone, but relatively to the consumer and his wants and wishes. "An urt would be destroyed unless, of whatever sort or in whatever quantity, the producer (τὸ ποιοῦν) produced, the consumer also (πάσχον takes this sense as the patient of ποιοῦν) wanted this thing in that same quantity and quality." That is, an exact exchange, where each offered to the other exactly what the other offered to him, such as bread for bread, could not go on: nor where there was no way of equalizing products of dissimilar quantity. Others make τὸ ποιοῦν and τὸ πάσχον refer to the same person,-the former as producing something, the latter as receiving something of the same quality and quantity in exchange for it; but the interpretation given above is the better. Others, again, make these two words refer to the giver and receiver: that arts would be destroyed unless the consumer (τὸ πάσχον) was willing to suffer (i.e. to give, ἔπασχε,) as much as the producer had earned; but this is, I think, the worst of the three.
- (62.) 10. διδκ.τ.λ.: hence there must needs be some way of comparing the value of these dissimilar articles of commerce, viz. money, which thus represents the difference (ὑπερβολή and ἔλλειψιε) between two articles differing in value and kind.
- (63.) 10. πόσα ἄττα: this depends on μετρεί. ὅπερ κ.τ.λ.

The value will be determined by the materials, time, and labour of each, and the demand for the thing produced: as the time, labour, materials, and demand of the architect exceed those of the shoemaker, he will want so many pairs of shoes in exchange for his house; he will want some means of equalizing the pairs of shoes and the house, or there will be no recurvia.

- (64.) 11. ή χρεία. This is supplied by the market value, and its representative, money. If, in the market, a house will fetch so many times more than a pair of shoes, the difference between them is immediately found; and a means of stating and equalizing that difference is supplied by the common measure of value, "money."
- (65.) 11. ἡ πάντα συνέχει, is the bond of social union, viewed as arising from the reciprocal wants of men. Thus Cicero views it.—ὑπάλλαγμα, the representative.
- (66.) 12. ὅπερ σκυτοτόμος κ.τ.λ. The relative position and character and skill of the two parties are to be taken into account in estimating the value of the production of each: the higher the art, and the greater the learning and skill, &c. it requires, the higher will be its value, supposing the materials employed and the time occupied in each case to be the same; but the value of each work once being ascertained, the relation between them is not to be taken into account at the moment when the balance is struck; nor can it be expressed by the σχήμα ἀναλογίας (geometrical proportion), when the exchange has been made, (ὅταν ἀλλάξωνται: see Gr. Gr. 842. 6,) though the previous process of estimating the value of their respective productions may be so expressed. When once this has been ascertained, they are to be made actually, not relatively, equal. Thus, supposing the jeweller to be worth six times as much as the shoemaker, the jewel would be worth six pairs of shoes,—jeweller = 6, shoemaker 1; then the jewel = 12, the pair of shoes 2, the relative value of the ring and the shoe stands thus, as 6:1::12:2; and the value of six pairs of shoes (= 12) must be given by the shoemaker. If they were to be made relatively, not absolutely, equal, then as: 12:2:72:12; and on this principle the shoemaker would have to give the value of 72 instead of

- 12, and he would thus have an extreme on either side of the just mean, i.e. an excess of labour and expense, and a deficiency of profit, (ἀμφοτέρας ἔξει τὰς ὑπερβολὰς τὸ ἔτερον ἄκρον).—τὸ αὐτῶν: their proper share.
- (67.) 13. ὅτι δ ἡ χρεία κ.τ.λ. That mutual wants are the bond of commerce is clear from the fact, that where these wants are lacking in both or either of the parties, there is no dealing. Thus, if one person needs some wine, and can give nothing but some of the produce of his fields, (σίτου ἐξαγωγῆs,) of which the other at the moment is not in want, money comes in as a surety (ἐγγυητήs) that when he does want it, he will be able to get it.—ἐξαγωγήν, al.; but the partitive genitive is best.
- (68.) 14. πάσχει κ.τ.λ. The value of the precious metals sometimes varies: the expected results of the gold discoveries illustrate this. This is parenthetical.—βούλεται, has a tendency to remain fixed.
- (69.) 15. συμμετρίας, common measure.
- (70.) 15. ἐξ ὑποθέσεως, is conventional; it is not so actually, but is accepted as such. νόμισμα, i.e. τῷ νόμῳ, conventionally.
- (71.) οἰκία ἐφ' ἡ s, al.; but the weight of authority is against it.
 —ἡ ἀξία: the ἥ refers to ἴσον, equal, or of the same value.
- (72.) 17. ο ἐ τ ὸ ν α ἐ τ ὸ ν τ ρ ὁ π ο ν: in its most prominent character, it is not περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας, a regulation of pleasures and pains, but περὶ διανομὴν καὶ χρείαν, a regulation of the principles of social life; secondarily, as a habit of mind, (ἐν μέρει ἀρετῆς,) it is a disposition to act on these principles of fair distribution and exchange, arising from the proper regulation of the ἡδονὴν ἀπὸ τοῦ κέρδονς.
- (73.) 18. ή δ' ἀδικία, ΒC. καθ' ἡν λέγεται πρακτικός τοῦ ἀδίκου.—
 τοὐναντίον, SC. διανεμητικός τοῦ ἀνίσου κ.τ.λ.—τοῦτο, SC. τὸ
 ἄδικον.
- (74.) 18. ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεὡς ἐστιν κ.τ.λ.: because it is of the nature of ὑπερβολῆ and ἔλλείψις. With regard to oneself, it is always too much of the good, and too little of the bad; with regard to others, the ἀδικία, which is a violation of ἢθικὴ ἀρετῆ, (τὸ μὲν ὅλον,) is always the taking too much nough evil,—seeking pleasure, or shunning

pain at another's expense. - 6 μοίως, sc. to the case of io αύτοῦ just given. In the distributive injustice (τὸ παρὰ τὸ ἀνάλογον) it may be either ὑπερβολή or ἔλλειψις of good or bad, as the case may be, (ὁποτέρως ἔτυχε). It may be giving too much good, or too little good, or too much or too little evil, to another.

CHAPTER VI.

- (75.) He now distinguishes briefly between unjust acts and injustice, and proceeds to shew that the only disaw, or law of obligation, really binding upon man as an individual, is that πολιτικον δίκαιον which is equivalent to ήθική άρετή; the other sorts of δίκαιον are only so in a secondary and analogical sense, and form no element of the aperi or tpyou of man.
- (76.) 1. δ ποῖα, al. ὁποῖα.—ο ῦτω, sc. looking to the acts only.
- (77.) 4. δεί δὲ μὴ λανθάνειν κ.τ.λ. The following is an analysis of δίκαιον, as laid down by Aristotle:-

The principles.—Natural justice.

Otki	HOP
άπλῶς δίκαιον.	πολιτικόν δίκαιον.
κοινός, ἄγραφος νόμος: Rhet.	ίδιος, γεγραμμένος νόμος: Rhet.
i. 10, i. 13, ii. 3.	i. 10, i. 13. 11.
α. ἐπιείκεια. β. ὑπερβολή ἀρετής.	φυσικόν νομικόν.
The second second	γεγραμμένος ἄγραφος.
ἄγραφος γεγραμμένος: Rhet. i	. 13. 11.
Common law. Statute law.	

Rhet. i. 13.11.

- 1. δίκαιον in the abstract, existing prior to any formal declaration of it by states or individuals.
- 2. That part of the δίκαιον which is adopted by the legislator and embodied in the laws and institutions of the state.
- 3. That part of the δίκαιον which the legislator did not or could not transfer to his laws or institutions, consisting-
- a. of the spirit of the laws, which he could only take imperfectly, -έπείκεια.
- B. the principles or quasi duties which he did not take, (ὑπερβολή ἀρετῆς); works of imperfect obligation.

- 4. φυσικόν, that part of πολιτικόν which is drawn directly and positively from the abstract δίκαιον, (i.) divided into
 - c. That which is ordained by actual statute, (statute law).
 - d. That which has obtained by consent, (common law).
- 5. νομικόν, that part of πολιτικόν which is not drawn directly from natural justice, but arises entirely from the wants or whims of men; care being taken that it is not contrary to natural justice. This, too, is divided into statute and common law.
- (78.) 4. τὸ ζητούμενον, sc. κυρίως δίκαιον; that δίκαιον, the violation of which would make a man ἄδικος.
- (79.) 4. τοῦτο δέκ.τ.λ. The only justice or law of obligation really binding upon man is the πολιτικόν; that which is embodied in the laws and regulations of a social state, and which is represented in the individual by ἢθικὴ ἀρετή; for real obligation cannot exist except where there are social relations. He proves this by the following argument:—δίκαιον can exist only where there is νόμος, (ἔστι γὰρ δίκαιον οἷς καὶ νόμος πρὸς αὐτούς,) νόμος where there is ἀδικία, (νόμος δ' ἐν οἷς άδικία,) ἀδικία where it is possible to take too much good and too little evil, (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ πλέον αὐτῷ νέμειν); and this can only be where there are social relations,—common properly and interchange, (ἐπὶ κοινωνῶν βίου πρὸς τὸ εἶναι αὐτάρκειαν,)—so that where these social relations do not exist there can be no real δίκαιον, but only κα θ' ὁ μοιότητα.
- (80.) 4. ἐλευθέρων καὶ ἴσων κ.τ.λ., where there are some relations of equality between the persons in the state: either absolute equality, as in a democracy where each man is on an equality with the rest, (κατ' ἀριθμόν,) or relative equality, (κατ' ἀναλογίαν,) where the several parties in the state are equal according to their several claims arising from a principle of blood, as in an oligarchy of families; or education, as in an aristocracy; or property, as in a timocracy.—μή ἐστι τοῦτο, sc. κοινωνία.—ἀλλά τι down to ὁμοιότητα is parenthetical.
- (81.) 4. νόμος ἐν οἶς ἀδικία. This may best be understood by tracing society from its simplest to its most complex form. In good old patriarchal days, when persons of the same family lived naturally together in mutual love, there was no mention of δίκαιον, no notion of rights; as time went

on, and the ties of blood daily became less close, and interests more distinct, the notion of personal rights took the place of affection; injuries or invasions of these rights took place, the notion of δίκαιον was evolved, and the question was referred to the κριτής, who decided between right and wrong, and by his decision gave a definite existence and shape to δίκαιον, which was then, as society became more extended, embodied in the vouos. The order of things was this; xorνωνία, φιλία, άδικον, δίκαιον, κρίσις, νόμος; hence νόμος is an evidence of the existence of disalor, and can only exist where there is κοινωνία, for where this is not, the question of άδικον and Signor cannot arise. This is illustrated by the history of the early Church: at first they had all things in common, (φιλία,) then complaints arose, then δίκαιον stepped in, and called for the appointment of arbitrators, (deacons,) and the operation of a νόμος. - τοῦτο δέ έστι, sc. άδικία.

- (82.) 5. δίο κ.τ.λ., wherefore, (= a proof of ἀδικία being this taking to ourselves the good, is that) fearing ἀδικία, we do not entrust the supreme power to a single man's will,—because we are afraid of his doing this from the natural impulses of human selfishness; but we place ourselves under the government of reason expressed by law, of which the chief magistrate is the interpreter and administrator. And the chief magistrate, to whom we thus intrust the state, is ex officio the guardian of justice and of that equality which excludes the notion of πλέων αὐτῷ νέμειν, therefore it is clear that ἀδικία, against which we are thus guarding, consists in πλέων αὐτῷ νέμειν; hence we see that it can exist only where this inequality is possible, i. e. in κοινωνία. He seems to be bringing forward men's notion of government as an evidence of his proposition, that true δίκαιον exists only where κοινωνία exists.
- (83.) 5. δ ἄρχων. Some persons make ἄρχων refer to λόγος, but this breaks the connexion with what follows, where he is evidently speaking of a person.
- (84.) 6. ἐπεί. The apodosis being some sentences off, is introduced by ἄρα: μισθὸς ἄρα τις δοτέος.—ο ὐδὲν αὐτῷ κ.τ.λ., there seems to be no advantage to him to be ἄρχων.
- (85.) 7. ὅτφ δὲ μἢ κ.τ.λ. Whosoever is not content with this, but tries to seize upon an unfair share of good, commits ἀδικία, and becomes a τύραννος. In the case of the ἄρχων,

άδικία, which is embodied in the very notion of τύραννος, would arise from the attempt πλέον αὐτῷ νέμειν.

- (86.) 8. There are certain relations of life in which quasi justice obtains, viz. the δεσποτικόν and the πατρικόν: in the former, the slave, being merely a chattel, has no κοινωνία, no claims or rights whatever, and therefore acts which are unjust in themselves are not unjust towards him; and a child may be viewed in the same light, as one who has no rights as against his father.
- (87.) 9. η ν, it was laid down to be, Gr. Gr. 389.4: so η σ αν, below.
- (88.) 9. o ls ὑπάρχει κ.τ.λ. There must be some relations existing between the governors and governed; in other words, a constitution on some principle of equality.

CHAPTER VII.

- (89.) 1. τὸ μὲν φυσικόν. Whoever framed the constitution and laws for any social state would take from natural justice such principles as were suitable to his purpose, and these, when adopted by the public voice, either expressed or implied, fall under πολιτικὸν φυσικόν, or that portion of the social arrangements and laws which are drawn directly from the law of nature,—enactments of moral obligation. The other sort are only of positive obligation.
- (90.) 2. τὰ ψηφισματώδη, matters of special enactment.
- (91.) 2. δοκεῖ δὲ ἐνίοις. The argument is in the second figure, and Aristotle meets each premiss with an ἔνστασις; denying that all natural things are invariable, and that all justice is variable. It should be worked out at length.
- (92.) 3. παρὰ τοῖς θεοῖς. In the βελτίστη πολιτεία which may be supposed to exist among the gods, those principles of justice, which among men are variable, may well be believed to be fixed and invariable.
- (93.) 3. κινητὸν μέντοι πᾶν. In Eth. Eudem. we find κινητὸν, οὐ μέντοι πᾶν.—putting the stop before οὐ; but this is not supported by the majority of MSS. It gives, however, a very good sense. If the reading in the text is to be preferred, Aristotle is drawing a distinction between the αὐτοδίκαιον of the gods and the δίκαιον of men. This latter, though variable, is, in some cases, at least, from nature, and not merely conventional.

- (94.) 4. φύσει. His constant definition of things φύσει is ώς ἐπὶ τὸ πολύ, being a subdivision of that higher φύσις which comprehends τὸ ἀεὶ, (ἀνάγκη.) as well as ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, (φύσει). —δῆλον: that is, it is not matter of proof, but of perception.
- (95.) 4. ἐπὶ τῶν ἄλλων, sc. in matters of pure physics, where νομικόν and συνθήκη do not come in, it is equally true to say that some things which are natural are variable.—ἡ δεξία κ.τ.λ.: an ἔνστασις from a particular. See Analyt. Prior. ii. 28. p. 140.
- (96.) 5. τὸ σύμφερον, that which merely depends on human expediency: as in a place of wholesale trade, (οδ ἀνοῦνται,) a nominal cwt. is practically 112lb., and in a retail shop (οδ πωλοῦσιν) only 100lb., and yet the measure which thus varies is in itself the same; so there is a similar variation in δίκαιον depending on the caprice or convenience of men, and it varies as the constitutions to which it is attached vary. These constitutions are not the same everywhere, and consequently δίκαιον is not in its practical details the same everywhere, though there is such a thing in the designs of nature as a constitution, and consequently δίκαιον, which ought to obtain everywhere.
- (97.) 6. As you cannot argue from particular to universal, neither can you argue from the variableness of the single phenomena of justice, as seen in the particulars of action, (τὰ πραττόμενα,) that the principle whence they proceed is variable also.
- (98.) 7. διαφέρει κ.τ.λ. ἄδικον is injustice in the abstract, the principle; ἀδίκημα, the act; ἀδικία, the evil or vice. όμοίως κ.τ.λ.: so δίκαιον, δικαίωμα, δικαιοσύνη; or for δικαίωμα we may better use δικαιοπραγία of the act, for δικαίωμα is rather the remedying injustice, and therefore is not properly applied to every sort of just act.

CHAPTER VIII.

- (99.) 1. ο ίς γάρ κ.τ.λ., ες. πράττουσιν ταῦτα, οἶς συμβέβηκε κ τ.λ.
- (100.) 3. ἀγνοῶν is here used in the sense of δι ἄγνοιαν, bk. iii. ch. 1.—τίς λαβὼν χεῖρα αὐτοῦ. αὐτοῦ refers to the perwhose hand some one has taken, and struck another it.—τὸ τοιοῦτον διωρίσ 6ω, let the same distinction be

drawn also as to the motive; sc. to decide whether the act is ἐκούσιον, or not.

- (101.) 4. ἔστι δ' ὁμοίως κ.τ.λ., the συμβεβηκός also (καί omitt. al.) is the same, i. e. it prevents what is seemingly a just or unjust action from being so.
- (102.) 6. τριῶν οῦσων κ.τ.λ., sc. ἀτύχημα, ἀμάρτημα, ἀδίκημα. βλαβῶν, as distinguished from ἀδικία, which is a fourth case, ὅταν ἐκ προαιρίσεως. In Rhet. i. 13,16, ἀδίκημα includes the ἀδικία. Of course, the distinction here drawn suggests to every one the words of our Litany,—sins, negligences, ignorances.
- (103.) 7. συνίβη οὐχ οὖ ἐνέκα ὦήθη, a result happened which he had not thought of as the end.
- (104.) 8. ὅσα τε διὰ θυμόν κ.τ.λ. The passion, which hurries the agent so rapidly away that he has no time to reflect, is the cause of the action, not κακία. See bk. iii. 1. 21, where he says that desire or anger do not abstractedly destroy ἐκούσιον. Here he looks at what accidentally and occasionally accompanies them.
- (105.) 9. ἀναγκαΐα, hunger, thirst, &c.; φυσικά, love, anger, &c.
- (106.) 10. ἔτι δ' ο ὐ δ έ. If in a court of justice an enquiry arises as to whether a man who committed some wrong act under the influence of anger is accountable for it, the question is not whether the act was committed or not, but whether the anger was justifiable; whether there was any ἀδικία φαινομένη to justify the anger: it is not the act which makes a man ἄδικος, for that is admitted, but the mode and manner of it.
- (107.) 10. ὁ δ' ἐπιβουλεύσας. The man who has attacked another even under the influence of anger cannot plead ἄγνοια. ἄστε κ.τ.λ. Hence, the fact being allowed, one party looks upon himself as injured, the ὀργή being unjustified; the other denies it, pleading the provocation; and this is the question to be settled: and hence it is clear that προαίρεσις is necessary to the notion of ἀδικία. Michelet takes it differently, making the clause ὁ δ' ἐπιβουλεύσας οὐκ ἀγνοεῖ, a parenthetical statement of the difference between the act done from anger and one done from προαίρεσις. The angry man may plead ἄγνοια, but the ὁ ἐπιβουλεύσας cannot. And conceiving the question to be, whether the angry man who retaliates an injury is just or unjust, he makes the words ἄστε κ.τ.λ. to mean that he upon whom the angry man

retaliated thinks he has been injured by the angry man, while the angry man denies it; but this both destroys the force of the passage, and is, I think, contrary to the sense of the words: for επιβουλεύσας is not the same as προβουλεύσας; and it is clear from the words έπὶ φαινομένη άδικία ή δργή έστιν. that the question is not whether the angry man has apoaiρεσις, but whether the φαινομένη άδικία by which his anger was provoked had it so as to make it really adiaia, and therefore to justify the anger. Aristotle seems to mean that it is not pretended that the person who provoked the anger by an act of aggression (ἐπιβουλεύσας) can plead excusable άγνοια of particulars, so that he may on this plea deny the injustice which the other asserts, but he can do so on the plea of want of mpoalpeous to do an unjust action: the act of aggression (τὸ ἐπιβουλεύειν) is admitted; the question is, it was done whether ἐκ προαιρέσεως, with a deliberate intent to be unjust, so as to justify the anger of the other party.

- (108.) 11. η δη, sc. where there is προαίρεσις.
- (109.) 12. τῶν δ' ἀκουσίων. He uses this word in a looser sense than in bk. iii. 1. 2, (where he says, ἴσως γὰρ οὐ καλῶς λέγεται ἀκούσια εἶναι τὰ διὰ θυμὸν ἢ δι' ἐπιθυμίαν: see note 104,) for any actions done without definite προαίρεσις, even those which arise from ignorance of the general principles under the impulse of πάθος; such as where a starving man, under the pressure of hunger, loses sight of his knowledge of the nature of theft, and his abstract προαίρεσις against it; his act does not arise from a bad προαίρεσις, but from the pressure of the hunger, which obscures, for the time, his προαίρεσις: it is therefore συγγνωμονικόν. Where the πάθος is less urgent it is not so.—δι' ἄγνοιαν: see bk. iii. note 19.

CHAPTER IX.

(110.) The questions discussed are as follows :-

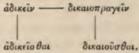
Can a man be injured if he consents to the act? (πρῶτον μέν – ἔκοντες).

2. Is the recipient of an injury always injured? (ἐπεί—δικαιοπραγούντος.)

And this latter one branches off into two other points, (sect. 9).

- a. Whether he who receives, by an unjust sentence, more than he ought, is himself unjust?
 - β. Whether a man can injure himself?
 ἀτόπωs, paradoxically.
- (111.) 2. εδλογον ἀντικείσθαι ὁ μοίως. The opinion that ἀδικείσθαι is not always the same, either voluntary or involuntary, but sometimes one, sometimes the other, according to circumstances, arises from the consideration that though δικαιοπραγείν is always invariable in respect of voluntariness, yet δικαιοῦσθαι does not follow it, but is sometimes voluntary, sometimes involuntary (ἔνιοι γὰρ δικαιοῦνται οὐχ ἔκοντες); and it might reasonably be expected (εὐλογον) that ἀδικείσθαι would stand in the same relation (ἀντικείσθαι ὁμοίως) to ἀδικείν as δικαιοῦσθαι does to δικαιοπραγείν, and therefore, as δικαιοῦσθαι is variable, so would ἀδικείσθαι be also, and hence, though ἀδικείν is always voluntary, yet it might be sometimes voluntary, sometimes involuntary.

(112.) ἀντικεῖσθαι δμοίως:-

αδικείσθαι and δικαιοῦσθαι ἀντίκεινται as occupying similar positions in this scheme of opposition, each being the patient of their respective agents; so in this sense in the logical scheme of opposition I would be said ἀντικείσθαι to O. The questions stated in the first four sections arise from the opposition and relation of the several terms to each other.

- (113.) 3. ὁ ἄδικον πεπονθώς: not only the sufferer, but the recipient of an act of injustice; so that under this head fall both the questions a and β above, note 110. The ἀπορία here is, whether ὁ ἄδικα πάσχων αlways ἀδικεῖται, or whether it may not be sometimes κατὰ συμβεβηκός, as ἐπὶ τοῦ πράττειν, where the agent acts unknowingly; the answer is, that it may be so when he is injured voluntarily; then ἄδικον πάσχει, but οὐκ ἀδικεῖται.
- (114.) 3. κατὰ συμβεβηκός κ.τ.λ. In the case of δίκωον the act may be κατὰ συμβεβηκός in respect both of the agent and the patient (ἐπ' ἀμφοτέρων); so we may expect it to be the same with ἄδικον: whether it is so or not is the question to be discussed below.

- (115.) 3. όμοιως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ δικαιοπραγεῖν κ.τ.λ. Again a similar question arises with regard to these, for a patient implies an agent, and as ἀδικεῖν being κατὰ συμβεβηκός makes the ἀδικεῖσθαι κατὰ συμβεβηκός, so likewise may we suppose that if συμβεβηκός obtains in δικαιοπραγεῖν, it does also in δικαιοῦσθαι.
- (116.) 8. δώ: involved in question 2, above, note 110.
- (117.) 9. τὸ πρότερου λεχθέν, sc. εὶ άδικεῖ ὁ νείμας.
- (118.) 12. νομικόν = πολιτικόν: he is considering the case of δ νείμας παρὰ τὴν ἄξίαν.—τ ὸ πρῶτον = δίκαιον ἀπλῶς.
- (119.) 13. διὰ ταῦτα, sc. χάριν or τιμωρίαν.—ἐπ' ἐκείνων, in the case of those who divide the unjust spoil between them.
- (120.) 14. δοῦναι κ.τ.λ. This is an act of liberality equally easy with the acts of vice mentioned in the same sentence; but to do a liberal action, which supposes a certain state of mind, and certain circumstances, is not easy.—οῦτ' ἐπ' αὐτοῦς. Aristotle here recognises the great fact in human nature,—the weakness of the will for good.
- (121.) 16. From supposing that every wrong act is a vicious action, every unjust act an act of injustice, it is said that a just man may act unjustly: but not so; for though, under certain circumstances, a just man might act in the same way as an unjust man, or a brave man act as a coward might, it would not be an unjust or cowardly action, unless it was done in the frame of mind and purpose which are necessary to injustice or cowardice.—ἐπ' ὁποτεραοῦν, right or left; al. ὁποτερανοῦν.
- (122.) ἔστι δε κ.τ.λ. Justice and social obligation exist among κοινωνοὶ τῶν ἀπλῶς ἀγαθῶν.—ἔχουσι is dative plural agreeing with τούτοις: who are capable of having too much or too little thereof. Justice cannot exist among the gods, for having all things, they cannot be supposed to have too much; nor among the reprobate, for being incapable of having anything, they cannot be said to have too little: but as men in general occupy a middle position, they are capable of it; wherefore it exists among men in a social state, and is the ἔργον of man as a social being. Some editors omit οῦκ before ἐστιν ἱπερβολή, understanding Aristotle to say that the gods are above these human ἀπλῶς ἀγαθά: the ἀπλῶς κακοὶ are below them.

CHAPTER X.

- (123.) 1. ἐπιείκεια represents the spirit of the natural δίκαιον, which the legislator was unable to transfer to his system of polity; and as it provides for those cases in which that system is wanting, it is the ἐπανόρθωμα or complement of the δίκαιον νόμιμον, which here=πολιτικόν: see also Rhet. i. 13, 12.—ἐπὶ τὰ ἄλλα ἐπιφέρομεν, we refer in our praise to something besides justice.
- (124.) 2. διὰ ταῦτα, for these reasons; ἄπαντα, all these.—ὑπεναντίον, these have nothing contradictory to themselves.—δικαίου τινὸς ὅν, belonging to a sort of δίκαιον, sc. natural justice.
- (125.) 4. e i θ i s, " from the first."
- (126.) 5. συμβή ἐπὶ τούτου, and there happens in this particular case.
- (127.) 6. τινός δικαίου, SC. πολιτικού.
- (128.) 6. διὰ τὸ ἀπλῶς, the fault arising from its generality.
- (129.) 7. της Λεσβίας οἰκοδομίας. In Λεσβία οἰκοδομία the stones were rough, and the κανὼν μολίβδινος fitted itself to the inequalities of the stone:—

Æsch. Fragm. 70, ἀλλ' ὁ μέν τις Λέσβιον κῦμ' ἐν τριγώνοις ἐκπεραινέτω ῥυθμοῖς.—κῦμα, a waved moulding.

(130.) 8. ἐλαττωτικός, yielding.

CHAPTER XI.

- (131.) 1. φανερὸν ἐκ τῶν εἰρημένων, first, from what has been said, it is clear that he who commits suicide injures somebody, for he violates the law; secondly, that it is not himself whom he injures, for he does it willingly, but it is the state.
- (132.) 4. The question whether a man can injure himself is important; for it might be urged, that if a man put restraint on himself for the sake of others, he might be unjust to himself, and then ἠθικὴ ἀρετή would be in this view wrong. There is no law of obligation to a man's own self which obliges him to take care of his own interests in preference to those of his

neighbour. The contradictory notion is embodied in popular expressions, and more or less covertly in several moral systems of ancient and modern times. The only sense in which a man can be said to injure himself, (and then only by a metaphor;) is when the lower part of his nature governs the higher.

- (133.) 4. καθ' δ. Even under the view that he who commits merely an unjust act is unjust, though not bad in its widest sense, one cannot injure oneself.
- (134.) 4. τοῦτο γὰρ ἄλλο ἐκείνου, (I mention this) for this is different from the former case, where injustice is considered as a violation of right generally,—as ἀδικία παρὰ τὴν ὅλην ἀρετήν.
- (135.) 4. ἔστι γάρ κ.τ.λ. This means, there is an ἡ ἐν μέρει ἀδικία, which is merely πλεονεξία, and not even in this sense can a man injure himself; for being both the patient and agent of the injustice, he would both gain and lose by the same act.—ὅπερ ἀδύνατον: there must be more than one party in an injustice.
- (136.) 5. καὶ πρότερον: a man, to be unjust, must be the aggressor; for retaliation is no injustice.—αὐτὸς δ' αὐτόν, sc. ἀδικῶν.—ἄμα: so that it is not πρότερον.
- (137.) 6. πρὸς δὲ τούτοις κ.τ.λ.: no one acts unjustly without committing some particular, definite act of injustice, and this a man cannot do towards himself: a man cannot steal his own property.—ὅλως, generally, as well as by the settled principle οὐχ ἐκόντα ἀδικεῖσθαι.
- (138.) 7. ἡ ἐγγύς, or bordering on it—; it is not in every case τελεία κακία, for in some cases, though the action is voluntary, it is not complete ἀδικία, as where there is excusable ἄγνοια.
- (139.) 8. οὐδἐν μέλει κ.τ.λ., to the act or system. Medicine, as a system, takes no cognizance of the accidental character of the matter in hand.
- (140.) 9. ἐν τούτοις γὰρ λόγοις, on these theories or views. διέστηκε, is separate from.—ἐν τούτοις, sc. the two parts of the soul.

BOOK VI.

CHAPTER I.

- (1.) Having now practically proved that ἡθικὴ ἀρετή is the ἔργον of man, both as being the right operation of our several feelings and instincts, and also as agreeing with that δικαιοσύνη besides which there is no duty really binding on man, he now proceeds to consider in what kind and in what degree the intellectual part of our nature is an ingredient of this ἡθικὴ ἀρετή. That it is so in some kind and degree was before implied, when ὀρθὸς λόγος was said to be our guide to right action. He now considers what this ὀρθὸς λόγος is, and in what faculties or habits of our reason it consists.
- 1. ὅρος τῶν μεσοτήτων, the limits or sphere of the mean habits.
- (3.) 3. τούτων τίς δ δρος: what is its definition or nature.
- (4.) 5. ὑποκείσθω, let it be laid down that there are.
- (5.) 5. δμοιότητα, the adaptation of the powers to receive the impressions and conceptions of the several objects of perception and thought. οἰκειότητα, the affinity between them. This is rather a trenching upon the higher metaphysics, and probably, like some other similar passages, was used by Aristotle as a recognised principle, which would compel the assent of those, who received it, to the point he wished to prove.
- (6.) 7. η δ' ἀρετή: that is the excellence of anything which developes its ἔργον; we must therefore discover what is the ἔργον of the two parts of the soul. Cf. bk. ii. 6. 2.

CHAPTER II.

- (7.) 1. The end of the logistic part of the soul is right moral action; we must therefore discover what produces this.
- (8.) 1. There are in the soul three powers of moral truth, (πρά-

- ξεως καὶ ἀληθείας,) scil. αἴσθησις, νοῦς, ὄρεξις: in one of these three the ἔργον and the ἀρετή of the logistic part must reside.
- (9.) 2. τούτων—κοινωνείν. Of these, perception need not be considered, as it is no immediate cause of moral action; it merely conveys to the senses an object which may lead to a moral action, if the recipient be capable thereof; but if not, as in the brute creation, it produces nothing but a mere sensual act.
- (10.) 2. ἐστὶ δ' ὅπερ κ.τ.λ. The other two powers of moral action, vous and opeges, are intimately connected. The assent and dissent of the poor are what pursuit and avoidance are in the opeges, and they mutually imply each other. As, therefore, the mpoaipeous is made up of opeges and hoyos, (or vous,) if it is to be good, the vois must be αληθής in decision, and the ορεξις ορθή in its pursuit, (τὰ αὐτὰ τὸν μὲν φάναι τὴν δὲ διώκειν). The ορεξις cannot be ορθή unless the νοῦς be ἀληθής, nor can the νοῦς be ἀληθής unless the ὄρεξις is ὀρθή: if the νοῦς assented to a wrong ὅρεξις, it would be ψευδής; if the ὅρεξις accepted a false decision of the reason it would not be δρθή. (See bk. iii. note 40); hence, as a good προαίρεσις is made up of δρεξις and λόγος, or νοῦς, it follows that the ἀλήθεια νοῦ, working with, and implying, a right opegis, is the epyov of the logistic part of the soul, as producing, and securing, (or combining to produce,) right action.
- (11.) 2. ωστ' ἐπειδή κ.τ.λ. Since, then, right action implies a good act of choice, and this good act of choice is simply a true decision and a right end, it follows that ἀλήθεια τοῦ νοῦ, which, as we have seen, implies both, will produce good moral action: he assumes, as he has a right to assume, that right action, and therefore right προαίρεσιε, is the ἔργον of the logistic part of the soul.
- (12.) 2. δφὰ ταῦτα, for these reasons, viz. the nature of ἀρετή and προαίρεσιε, and the connection between the reason and the desire given above.
- (13.) 2. αῦτη μὲν οὖν: this, then, is the moral intellect and moral truth, which performs the ἔργον of the logistic part.
- (14.) 3. τῆς δὲ θεωρητικῆς: of the pure intellect, truth is the acknowledged ἔργον: see Met. ii. 1, p. 35.—τοῦ δὲ πρακτι-

κοῦ καὶ διανοητικοῦ, of the moral intellect, truth corresponding to and implying a right ὅρεξις; hence truth, moral or intellectual, is the ἔργον of both parts of the soul.

- (15.) 4. To shew that προαίρεσις is not merely an intellectual act, as some would have it, nor yet a mere orectic appetite or desire, as others hold, but a combination of the two, we may examine the efficient and motive powers of human action.
- (16.) 4. πράξεως. The motive cause (ὅθεν η κίνησις) of right action is προαίρεσις; the material cause or constituents of προαίρεσις are ὅρεξις and λόγος ὁ ἔνεκά τινος; not mere ὅρεξις, but ὅρεξις approved of by λόγος. The first point proved is that ὅρεξις by itself is not enough.
- (17.) 4. δίο. This being the nature of προαίρεσις, it is clear that the intellect is an ingredient of right moral choice; not merely the intellect (νοῦς) as being a necessary ingredient in the act of an intellectual being, but the actual exercise of that intellect (διάνοια) in acts of choice and pursuit.
- (18.) 4. οὐδ ἄνευ ἡθικῆς ἔξεως: this is not the same as πάθος, but it is that right moral state which has the intellect worked into it, and therefore implies the moral truth as one of its elements.
- (19.) 4. εὐπραξία γάρ κ.τ.λ.: for right being and acting, which is the object of προαίρεσιε, cannot exist without the action of the intellect and that right moral state in which the intellect and πάθη are combined, (ἤθος).
- (20.) 5. It being thus clear that the διάνοια is an active cause of right action, it now must be proved that it is not the only one, but that δρεξις must be joined with it.

The mere intellect (διάνοια αὐτή) is not properly motive cause at all, (οὐδὲν κινεῖ); it is true that the moral intellect is concerned in action, (πρακτική,) and when it is working towards an end (ἔνεκα τοῦ) is such a motive cause, for it sets in motion (ἄρχει) the contriving faculty; that is, when the intellect in the shape of βούλησις and βούλευσις has decided on the end, and that such and such steps are necessary and practicable towards the end proposed, then the productive or contriving faculty (ποιητική) commences its operations; when the ζήτησις is ended the πρᾶξις begins, (τὸ ἔσχατον ἐν τῆ ἀναλύσει πρῶτον ἐν τῆ γενέσει,

lib. iii. 3.12): it cannot be the pure intellect which thus works in morals, for every one who contrives, necessarily contrives to an end; and though the moral intellect is the motive cause of these contriving powers, something must have preceded it, for the subject of the contriving powers $(\pi \iota \iota \eta \tau \acute{\nu} \iota \iota)$, which is thus supplied by the moral intellect, is a $\tau \acute{\epsilon} \lambda os$ only in a secondary sense, $(o \iota \iota \chi \ \acute{a} \pi \lambda \acute{\omega} s,)$ and only relative $(\pi \rho \acute{o} s \ \tau \iota)$ and subordinate $(\tau \iota \iota \iota \acute{\nu} \acute{o} s)$ to some further end, but the subject of moral action is the real $\tau \acute{\epsilon} \lambda os$ $(\grave{a} \lambda \lambda' \ \tau \acute{\sigma} \ \pi \rho a \kappa \tau \acute{\sigma} \iota)$, al. $\grave{a} \lambda \lambda' \ \tau \acute{\sigma} \ \tau \rho a \kappa \tau \acute{\sigma} \iota$, al. $\grave{a} \lambda \lambda \acute{\sigma} \ \tau \rho a \kappa \tau \acute{\sigma} \iota$, al. $\grave{a} \lambda \lambda \acute{\sigma} \ \tau \rho a \kappa \tau \acute{\sigma} \iota$, which must be construed, but it is not the subject of moral action, for this, $\mathring{\epsilon} c$.

- (21.) 5. διάνοια αὐτὴ οὐθὲν κινεῖ. There is a point of view in which this seems to be wrong, viz. where the object of desire is not perceptible by the senses, but by νοῦς, such as some future good: but this perceptive νοῦς which performs the functions of αἴσθησις where the thing is invisible, is not really the ἀρχή of the action; it is only a channel whereby the ἡδύ reaches the πάθος. There are two sorts of φαντασία which present the ἡδύ to the ὅρεξις; one (αἰσθητική) of visible, the other (νοητική) of invisible, objects: see ch. vii. 9, where he speaks of a sort of a νοητικὴ αἴσθησις, οὐχ ἡ τῶν ἰδίων ἀλλ' οἴα κ.τ.λ.: so bk. vii. ch. 6. 1, ἡ δὲ ἐπιθυμία, ἐὰν μόνον εἵπη, ὅτι ἡδὺ, ὁ λόγος ἡ αἴσθησις: see also Met. vi. 10, p. 148.
- (22.) 5. διό κ.τ.λ.: whence προαίρεσις may be viewed as νοῦς accompanied by ὅρεξις, or as ὅρεξις assented to by νοῦς, (see bk. iii. note 40); at all events, it implies both these as necessary: and this complex principle of action is humanity, (ἡ τοιαύτη ἀρχὴ ἄνθρωπος): whatever habit of mind, then, secures, as far as it is in the province of the intellect to do so, that these two shall be right, secures right προαίρεσις, right moral action, and therefore is the ἔργον of the logistic part of the soul; and in the beginning of the chapter we have seen that ἀλήθεια τοῦ νοῦ does this.
- (23.) 6. οὐκ ἔστι κ.τ.λ. Προαίρεσις has nothing to do with that sort of πρακτική διάνοια, the subject of which may be moral action, but which has no end beyond its own exercise, as that which considers past events.

CHAPTER III.

- (24.) 1. Truth, then, in one shape or the other, being the ἔργον of both parts of the intellectual faculties, we now proceed to investigate what is the state or habit of mind which most perfectly and certainly arrives at truth in each.
- (25.) Things or notions are said to be true in different relations:—
 - In respect of their corresponding to the designs of nature, things are said to be in a true state: Physic. i. 8. 1,
 ^λλ ή θ ει αν καὶ τὴν φ ύ σ ιν τῶν ὅντων; see Hooker, Sermon on Justification.
 - In respect of their correspondence to the external natures which they profess to represent, notions and conceptions of the intellect and reason are said to be true, αληθεύει ή ψυχή.
 - 3. In respect of their expressing real relations between the subject and predicate, *judgments* and *propositions* are said to be true.
 - 4. In respect of its operating as nature designed, and so as to discover and represent truth to the mind, the reason is said to be true,—λόγος ἀληθής, and λόγος ψευδής, ch. iv. 6.
- (26.) 1. dρξάμενοι κ.τ.λ. Having thus cleared the way, we may consider the habits or states of mind whereby the intellectual faculty arrives at truth in its decisions, and is in a state of truth (ἀληθεύει). These are five in number: neither scientific knowledge, nor intelligence, nor art, nor moral wisdom, nor wisdom generally, admit of falsehood. They vanish respectively into their contraries when falsehood encroaches upon them.
- (27.) 1. ὑπο λήψει καὶ δόξη κ.τ.λ. ὑπόληψις is a general conception, (Met. i. 1, p. 2, ὅταν ἐκ πολλῶν τῆς ἐμπειρίας ἐννοημάτων μία γένηται περὶ τῶν ὁμοίων ὑπόληψις: Anal. Post. i. 16,) right or wrong, of the nature of any thing, arising from αἴσθησις, or νοῦς, or συλλογισμός, (Anal. Post. i. 16. p. 172, ὅταν διὰ συλλογισμοῦ λάβη τὴν ὑπόληψιν: ibid., ὅταν ἀπλῶς ὑπολάβη ὑπάρχειν ἡ μὴ ὑπάρχειν: ibid., τῆς ἀπλῶς ὑπολήψεως ἀπλῆ ἡ ἀπάτη, τῆς δὲ διὰ συλλογισμοῦ πλεῖους,) and may be quite false, and yet would be an ὑπόληψις: so in ch. ix., the distinguishing epithet ἀληθής is applied to it. So δόξα is a judgment (φάσις) on a

matter of probable truth, of which though it took a false view, it would still be a δόξα, (Anal. Post. i. 33. p. 199, sq., and ix. 15, 8): ὑπόληψις differs from δόξα inasmuch as the latter is a φάσις, and implies a subject, copula, and predicate, while the former conceives of the subject and predicate as a whole, without the intervention of the copula; δόξα is of two notions separately, ὑπόληψις is of the two notions combined. The mental process may be thus represented: αἴσθησις, φαντασία, νόησις, ἐμπερία, ὑπόληψις, then δόξα on contingent, φρόνησις on moral, ἐπιστήμη on necessary, matter. The complex idea contained in δρισμός, the τὸ τί ἢν εἶναι, is an ὑπόληψις: so Anal. Post. i. 33, ὑπόληψις τῆς ἀμέσου προτάσεως.

- (28.) 2. ἐπιστήμη. This word has two senses:—1. an intellectual state, or habit; 2. a scientific system, or collection of principles and laws of necessary matter. It is, of course, in the former of these two senses that it is used here.—ταῖς ὁμοιότησι. See Anal. Post, i. 2. 1, for spurious sorts of science.
- (29.) 2. λανθάνει εἰ ἔστι ἡ μἡ, (cf. Met. vi. 15, p. 158): therefore they are not fit subjects for ἐπιστήμη; and hence the subject-matter of ἐπιστήμη is ἐξ ἀνάγκης, things necessary and unchangeable. Aristotle recognises in the order of things which he expresses by φύσις in its higher sense: 1. ἀνάγκη, τῶν ἀεί, where the connection is invariable and perceptible; 2. φύσις in a second sense, (τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ,) where the connection, though perceptible, is variable, (τὰ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν); 3. τύχη, where the connection is variable and imperceptible: δόξα belongs to the second and third, ἐπιστήμη to the first.

2. άπλωs, to speak generally.

- 3. τὰ ἀίδια κ.τ.λ.: we here get his views of the past and future eternity of the universe.
- (30.) 3. ἔτι δὲ διδακτή κ.τ.λ. Science falls under teaching, as whatever may be known scientifically may be taught and learnt: as teaching and learning presuppose certain principles from which to start, it follows that science implies having such principles to refer to; therefore science is a habit, or habitual state of the intellect, which is able to refer what it knows to certain principles or alτίαι, (ἔξις ἀποδεικτική;) or rather, speaking more accurately, as a state or habit of mind is only the presence of certain emotions, perceptions, con-

ceptions, or principles in the mind, science is the principle or universal conception itself, (ch. vi., ή ἐπιστήμη περὶ τῶν καθόλου ἐστὶν ὑπόληψις,) it is the certain conscious possession of fixed conceptions or principles (ἀρχαί), and their application to less abstract, and apparently less evident, truths. Thus the ἐπιστημών in mathematics would possess the principles of mathematical reasoning laid down by others, (λαμβάνων ὡς παρὰ ξυνιέντων, Anal. Post. i. 1, p. 145,) and be able to apply them to the various theorems and problems following therefrom, which, not self-evident in themselves, would become certain to him from their resting on principles of fixed truth: of this the instrument is syllogism, referring back these problems or theorems to their principles or αἰτίαι.—ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς: Anal. Post. i. 1.

- (31.) 3. ἡ μἐν δἡ ἐπαγωγή. This passage would be enough to shew Aristotle's view of induction, and its relation to syllogism as necessary to it. There are numberless passages of the same sort throughout his writings. Among others, see Anal. Post. i. 18, ii. 15. 7; Anal. Prior, ii. 25. 8, p. 139.
- (32.) 3. δνοὐκ ἔστι συλλογισμός. Syllogism is not the only channel or evidence of truth. There are certain fixed truths which, so far from being arrived at by a syllogistic process, furnish to that process its starting-point and foundation. So great and so entirely un-Aristotelic is the mistake of those who would wish to reduce all the processes of arriving at truth to the syllogistic form.
- (33.) 4. ἔξις ἀποδεικτική. ἀπόδειξις is the proving some fact or position in necessary matter, (cf. Met. v. 3, p. 100; Top. i. 1. 4, p. 15,) by referring it back to the αἴτιον, or cause of it: ἐπίστασθαι δὲ οἰόμεθα ἔκαστον ἀπλῶς, (i. e. διὰ ἀποδείξεως: see end of sect. 3,) ὅταν τὴν αἰτίαν οἰώμεθα γνωρίζειν, Anal. Post. i. 2, the whole of which chapter should be read in connection with this passage. See also Phys. i. 1; Anal. Post. i. 31; Met. i. 3.—ἐν τοῖς ἀναλντικοῖς: Anal. Post. i. 2, sqq., 33.
- (34.) 4. ἐπίσταται: he stops in his enquiry. This is the way in which ἐπίστασθαι comes to signify "to know."—See Phys. vii. 3, p. 166, τὸ γὰρ ἦρεμῆσαι κ.τ.λ.
- (35.) 4. κατὰ συμβεβηκός: he will indeed know that, the possession of which is in itself knowledge; but it will not be knowledge to him, for if the principles are not more cer-

tain to him than the deductions, the deductions will have nothing to rest on; there will be no alrow of their being true. True science says, "This is true, because the other is true;" and supplessed science will say, "This is true" when it has no door to rest on: or "This is true if the other is true," when the door is not more certain than what is referred to it. See Anal. Post. i. 2.

CHAPTER IV.

(36.) Another energy of the intellect is contribunce; and when this faculty is so strengthened and sharpened by its use as to discern with truth and readiness the nature of the result required, and the instruments and combinations necessary to produce it, and is able practically to call it into being, then we are said to have Art, or the productive habit. This habit arises from experiment and experience, (Met. i. 1, yiνεται δέ τέχνη όταν έκ πολλών της έμπειρίας νοημάτων καθόλου μία γένηται περί των όμοίων ὑπόληψις: cf. Anal. Post. ii. 15,) and its functions are, 1. to produce results similar to those of nature; 2. to develope what nature has left, as it were, in embryo, (Phys. ii. 8. 5, όλως τε ή τέχνη τὰ μέν ἐπιτελεί å ή φύσις άδυνατεί ὑπεργάζεσθαι, τὰ δὲ μιμεῖται); 3. to detect the laws and powers latent in results apparently accidental, and by arrangement and combination to make them matters of rule and comparative certainty. It differs from ἐπιστήμη as it regards the things and laws of nature, not in their abstract essence or relations, but only so far as it may arrange and combine them with a view to production. Hence those things which are subject to an invariable law of nature (ἀνάγκη), such as the motion of the heavenly bodies, are out of its province; or those things wherein, whenever they occur, nature works for herself, and by her own inherent motive power (φύσις), as in the production of rain from clouds: art has to do only with such things as it is in the power of man to call into being, or not, as he likes. It investigates, indeed, and reflects (θεωρεί) on the properties and laws of the universe, but not as a mere speculation ending in itself. This knowledge of the properties and laws is not properly its subject-matter, but only accidentally, as being conducive to production. It

is this mental power which is most cultivated and most prized at the present day, and has hence almost appropriated the word "philosophy." We must not, in reading what Aristotle says of $\tau i \chi \nu \eta$, expect to find his view of it agree with our conceptions of it as drawn from what it is now; for it has made so much progress since that time, and its functions and sphere are so much enlarged, as to make it difficult to understand how it can be said that the universal or general laws of the universe do not fall within its province; as, though many are excluded, yet others again (such as the production of an electric current) are evidently now matters of art, or the contriving faculty.

- (37.) 2. έξωτερικοῖς λόγοις: see bk. i. note 213.
- (38.) 3. This is an instance of the universal conclusion, per simplicem enumerationem. Architecture, and every other intellectual habit of production, is an art.

Every art is an intellectual habit of production, consequently these two are identical.

- (39.) ο ὅτε τοι α ὑτη is merely a repetition of the other side of the induction, ἐπεὶ δὲ ἡ οἰκοδομική.
- (40.) 3. ἔξις μετὰ λόγου ποιητική. The word "habit," though it may be conveniently used to express ἔξις, yet does so very imperfectly. ἔξις ποιητική is not so much a habit of production, as the productive faculty trained and exercised to habitual operation. "Εξις denotes that power of the mind, to which it is applied, as in a particular state of development and perfection, and might perhaps be expressed by the word power, as opposed to faculty; and in using the word "habit," we must be careful not to lose sight either of the faculty itself, or of the state of development in which it is.
- (41.) 3. λόγου ἀληθοῦς: true, inasmuch as it judges rightly of external things, and their fitness for the particular object of our contrivance.
- (42.) 4. ἐστὶ δὲ τέχνη κ.τ.λ. In the Metaphysics, p. i. 1, he says, γίνεται ἡ τέχνη ὅταν ἐκ πολλῶν ἐμπειρίας ἐννοημάτων καθόλου μία γένηται περὶ τῶν ὁμοίων ὑπόληψις. Art is the possession and application of the general principles of production: of course things necessary, or out of our power to produce, are excluded. We must be careful (as in the case of ἐπιστήμη) to

- distinguish between the word rixm when used to denote a state or power of the mind concerned in contrivance, and when used to express a system, or collection of rules for the production of any given result.
- (43.) 4. περὶ γένεσιν, the production of something as its τέλος, and the contriving the means thereto (τεχνάζειν), and considering what they are (θεωρεῖν). They seem to be placed in this order because looking at the object of τέχνη as completed, and going backwards as it were in process of completion, (γένεσις,) comes first, then τεχνάζειν, or the active part of τέχνη, and then the reflective, deliberative process of θεωρεῖν, or examining into the nature of the object, and the powers or combinations which will produce it.
- (44.) 4. τῶν ἐξ ἀν άγκης κ.τ.λ. In this chapter we have the division given above, (note 29,) of φύσις into ἀνάγκη, φύσις, τύχη: see Met. x. 8, p. 228.
- (45.) 5. ἐν αὐτοῖς γὰρ κ.τ.λ. The same notion of the independent, self-moving powers of nature we find in Phys. ii. 8, μάλιστα δὲ δῆλον ὅταν ἐαυτὸν ἱατρεύη ὁ ἴατρος, τούτφ γὰρ ἔοικεν ἡ φύσις.
- (46.) 5. περὶ τὰ αὐτά κ.τ.λ.: Met. i. 2, ἡ μὲν ἐμπειρία τέχνην ἐποίησεν ἡ δ' ἀπειρία τύχην: cf. Plato, Gorgias, 448. Many of our most valuable discoveries in art were made by chance combinations and results. These being observed and experimented upon, the connections between cause and effect discerned, the art was gradually called into being. The well-known history of the discovery of glass-making is an instance in point.
- (47.) 6. ἀτεχνία. The contrary habit, or rather the want of the contriving faculty, consists in the reason judging falsely of the nature of the end to be pursued, of the combinations or instruments necessary for the work, and thus failing in the object.

CHAPTER V.

(48.) We have examined the faculties and habits of contemplation and production; we now proceed to those of reflection and action, and to the consideration of φρόνησις, or moral wisdom; a term which, as the mental state it expresses differs according to its different functions, is used in different senses. The chief difficulty of this book is to reconcile what he says of $\phi\rho\delta\nu\eta\sigma\sigma\iota$ s in one place with what he says of it in others. The difficulty will be removed if we get a clear notion of the functions of $\phi\rho\delta\nu\eta\sigma\iota$ s, and are careful to observe the particular one in which it is at the moment spoken of. For this the reader is referred to the table at the end of the book; and it will suffice at present to call attention to the following distinctions:—

1. Between perfect and imperfect opoings. In the latter the reason acts outside, as it were, of the passions, directing and checking them so as to mould them into virtues. In the former it works in the passions, so that they operate rightly by virtue of the rational instinct which arises from their union, or rather amalgamation, with the reason.

2. a. The practical knowledge of the right principles of moral action, (ἀρχιτεκτονική).

β. A right judgment on each particular of choice and action, (ή περὶ καθ' ἔκαστα).

3. a. A right judgment in particular objects of pursuit and avoidance, with regard to the end, (φρόνησις τοῦ τέλους—τοῦ ἐσχάτου). When this is perfectly developed, the simple term νοῦς is applied to it.

β. A right judgment on the means, (εὐβουλία.) See ch. xi. 2. For another sort of φρόνησιε, arising from δεινότηε, see notes on ch. xii.

- (49.) 1. εδ ζην, well-being, according to his proper ζωή, whatever that is.
- (50.) 2. ων μή ἐστι τέχνη, for which there are no rules laid down.
- (51.) 2. φρόνιμος βουλευτικός. The most usual notion of φρόνησις, as an intellectual operation, is the consideration of the means towards a good end, which is presented to us as an object of pursuit by ἡθικὴ ἀρετή, in its first stage, (see ch. xiii. 6); but φρόνησις has to do, not only with βούλευσις, or the τὰ πρὸς τέλος, but with the τέλος itself. See ch. ix. 7.
- (52.) 3. πάντα, sc. τοιαῦτα ων αὶ ἀρχαὶ ἐνδέχονται άλλως ἔχειν.
- (53.) 4. περὶ τὰ ἀνθρώπῳ ἀγαθά κ.τ.λ. The connection between these paragraphs is this:—In ποίησις we arrange well

certain materials with a view to produce some end; in right πρᾶξις we arrange and regulate certain actions, not with a view merely to εἰπραξία, for such arrangement in itself is εἰπραξία; so that the energy and the end are one and the same thing: wherefore φρόνησις has τὰ ἀνθρώπω ἀγαθά for its subject-matter, though this is at the same time its τέλος: if φρόνησις were ποιητική, it could not be said to be περὶ τὰ ἀνθρώποις ἀγαθά, but περὶ τὰ ἀνθρώποις ἀγαθά, but περὶ τὰ ἀνθρώποις ἀγαθά; but we must recollect that many of these short arguments in the Ethics, and, indeed, more or less, in all his works, seem obscure and needless at first sight. It is not easy to see why they are introduced, but it is probably with reference to some subtle theories or distinctions of one or other of the schools of his day, which he answers thus parenthetically.

- (54.) 4. ποιήσεως ἔτερον τὸ τέλος: the end of ποίησις is something beyond the ποιητόν, and therefore its end and its subject-matter differ; not so with φρόνησις, for, &c.
- (55.) 4. της πράξεως οὐκ ἀν εῖη. Michelet reads οὐκ ἀεὶ, following four MSS., and on the ground that there are some πράξεις of which this is not true, sc. where they are instrumental to some higher τέλος; but still it would be true of them qua πράξεις, and they would be complete in themselves, though there was something beyond them.
- (56.) 5. διὰ τοῦτο, as a proof of this.—ἔνθεν. From φρόνησις enabling a person to judge rightly on human action, the word σωφροσύνη has been formed.
- (57.) 6. τοιαύτην, i.e. an ὑπόληψις περὶ τὰ πρακτά, or περὶ τὰ ἀνθρώπῳ ἀγαθά, for it secures right notions of pleasure and pain; and these notions are the causes of human action: wherefore that which σωφροσύνη preserves is right notions on human action.—τὸ οὖ ἔνεκα τὰ πρακτά, the final cause of the action.
- (58.) 6. εὐθύs, ipso facto. The right motive to action, the right view of good and evil, will in action not present itself to one who is thoroughly demoralised by pleasure or pain; and this is what the contrary habit (σωφροσύνη) preserves and improves; whence φρόνησις preserves a right view of good and evil in action.

- (59.) 6. οὐδὲ δεῖν τούτου ἔνεκεν. That this right end is the true final cause (τούτου ἔνεκα) and motive (διὰ τοῦτο) of moral action and moral choice (οὐ φαίνεται).—φθαρτικὴ ἀρχῆς: hence φθείρεται is used in bk. ii. for the formation of habits of vice. See note 8, bk. ii.—μετὰ λόγου ἀληθῆ: not merely μετὰ ἀληθοῦς λόγου, as τέχνη.
- (60.) 7. τέχνης ἀρετή. There are degrees of development in art, and consequently an excellence of it; while of φρόνησις, properly speaking, there are no degrees,—it implies perfection in itself. He who is truly φρόνιμος has all the virtues, and if he fails in any one, so that his φρόνησις is defective, he cannot be said to have φρόνησις, but only to approach to it.
- (61.) 7. ἐν μὲν τέχνη. Another reason why φρόνησις is the ἀρετή of the logistic part of the soul, rather than τέχνη, is that it has the characteristic of virtue which τέχνη has not, viz. that voluntary failing in it is worse than where it is involuntary; whereas, in art, if a man makes a mistake on purpose, he is not the less master of his art for that.
- (62.) 7. ἀλλὰ μήν. Moral wisdom is not merely an intellectual habit or faculty, as τέχνη or ἐπιστήμη are, for it is so worked into the πάθη and the πάθη into it, that it becomes an energy of our whole nature rather than merely of the intellectual part of it; it is a part of our self-consciousness and self-existence; so that it is not possible that it should be forgotten, -τῆς τοιαύτης (μετὰ λόγου μόνου) ἔξεως λήθη ἔστιν, φρονήσεως δ' οἰκ ἔστιν.

CHAPTER VI.

(63.) 1. νοῦς, or the intellect, is the foundation of the whole reasoning process, and yet in a less strict sense is used for the whole of that process; it is the power of διάνοια, (δ διανοούμεθα, De An. iii. 4, p. 69), but it is here used for that power of the mind which intellectually perceives particular objects and their invisible qualities, compares them, and evolves from them the general notions and the general principles which are involved therein: it resembles αἴσθησις, inasmuch as it is an intellectual perception of things and qualities invisible; while αἴσθησις is, properly speaking, con-

fined to objects of sense and visible qualities; but as it is an intellectual αἴσθησις, that word is used sometimes for it, and the verb αἰσθανόμεθα for νοοῦμεν. Νοῦς is the intellectual eye, and its characteristic is that it sees whatever may be presented to it. The act of intellectual vision may be more or less acute and searching, just as powers of sensible vision differ in kind as well as degree. Its use in the Ethics is, at first sight, somewhat wide; but all its meanings are connected together by its general sense of the intellectual perception of the qualities of things; and its functions may be stated to be:—

- 1. The νοῦς τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιστήμης,—νοῦς τῆς ἀμέσου προτάσεως, the perceptive and inductive power which perceives or works out the immutable qualities and laws of things necessary; and this again (as well as that given below, 2.) is divided into what is called αἴσθησις, where the laws and principles are self-evident; or ἐπαγωγή, where a process of comparison and combination is necessary; or ἐθισμός, where the intellectual eye of the soul has been so sharpened and perfected by use as to discern ἀρχαί instinctively: (Eth. i. 7, τῶν δὲ ἀρχῶν αἱ μὲν αἰσθήσει θεωροῦνται αἱ δὲ ἐπαγωγῆ, αἱ δὲ ἐθισμῷ τινί).
- 2. The νοῦς τῶν ἀρχῶν in morals; the moral intellect; the perceptive and inductive power, which perceives the moral qualities and works out the moral laws from the moral world in general, on which φρόνησις is founded, (τοῦ ἐσχάτου καὶ ἐν-δεχομένου καὶ τῆς ἐτέρας προτάσεως, ch. xi. 4); which, when it has the shadowy notions of καλόν and αἰσχρόν worked into it, and is itself worked into the πάθη, becomes (see below, 3.) the moral sense.

Hence we may see that $a\vec{i}\sigma\theta\eta\sigma is + the intellect = \nu o \hat{v}s$: $\nu o \hat{v}s$ as the moral sense $= \phi \rho \delta \nu \eta \sigma is \tau o \hat{v} \delta \sigma \chi \acute{a}\tau o v$: hence $a\vec{i}\sigma\theta\eta\sigma is$ is sometimes used for $\nu o \hat{v}s$, and $\nu o \hat{v}s$ for this $\phi \rho \delta \nu \eta \sigma is$.

Observe that νοῦς is not said to be τῶν πρὸς τὸ τέλος. This is the office of deliberation, διανοίας, which implies a longer and more complex intellectual process than Aristotle assigns in the Ethics to νοῦς. Could this process (the φρόνησις τῶν πρὸς τὸ τέλος) become instinctive, so that a man could at a glance see the right means, it would be termed νοῦς: of course νοῦς is employed in it as enabling us to see the nature of the means which βούλενσις suggests to us as desirable.

- (64.) 1. μετὰ λόγου γάρ: as ἐπιστήμη uses λόγος, and λόγος starts from certain principles, there must be some power to arrive at them.—περὶ ἐνίων, sc. τῶν τιμιωτάτων.
- (65.) 2. λείπεται, conclusion of disjunctive syllogism.

CHAPTER VII.

(66.) 1. In the study and contemplation of things immutable, we have seen that there are two separate habits or powers of mind: the one discerning, tracing, and laying down fixed laws and principles from the shifting particulars in which they operate; the other discerning the connection between these first principles and results, and what follows or depends upon them. The one is the inductive, the other the deductive, or, perhaps, more properly retroductive power, because it refers back principles and phænomena to the higher and more fixed principles on which they depend. There is, however, another habit or power, in which both the others are combined; whereby a man becomes thoroughly master of that which is within the compass of human knowledge, - at one glance seeing the laws, and their results. This man is the oodos; he has ideas in each particular branch, and is completely master of the subject; while the universal σοφός is master of everything within the compass of human knowledge which is worthy his attention, and especially the higher and more eternal subjects, such as the laws of the material universe, (έξ ων συνέστηκεν ὁ κοσμός). In mathematics, for instance, Euclid would be a σοφός, as having both invented and applied the laws of mathematics; while the professor who thoroughly understood the connection between the laws of Euclid and the problems and theorems which depend on them, would be ἐπιστημών.

- (67.) 1. την δὶ σοφίαν κ.τ.λ. The word is loosely applied to excellence in the several arts; but besides this, which is recognised as well in common speech as in the verses of Homer, its most proper and highest meaning is accurate and perfect knowledge, not only of the truths which may be referred back to higher principles, but of the highest and most ultimate principles themselves. The ἐπιστημών accepts these ultimate principles as starting-points, and believes in them, the σοφός, as it were, detects them; they have to him not only a subjective, but an objective reality; they are not merely convictions in his own mind, but facts which he realizes in external nature.
- (68.) 3. κεφαλὴν ἔχουσα, containing within itself, or the summing up, or the perfection: it may be taken either way.—τῶν τιμιωτάτων. πολιτική and φρόνησις, though the highest excellencies of man's social and moral nature, are nevertheless not the highest attainments man is capable of, inasmuch as man, their subject-matter, is inferior to the immutable and eternal elements and powers of nature. In ancient philosophy, permanence was a main standard of excellence, and the short-lived man, with his shifting and perishing societies and affairs, naturally seemed inferior to the apparently everlasting things of nature, of which no one knew the beginning nor the end, and which had outlived so many ages of humanity.
- (69.) 4. εὶ δή κ.τ.λ. If, then, the bodily and moral good of man is variable, and the physical properties, such as whiteness and straightness, always the same, it would be also (καί) allowed that τὸ σοφόν, which contemplates the former, is as invariable as its subjects, and that τὸ φρόνιμον, which contemplates shifting particulars, is variable, and therefore both different from and inferior to σοφία.
- (70.) 4. διὸ καί κ.τ.λ. That φρόνησις has for its subject these particulars of shifting life, is clear from its being applied even to those animals who shew in any degree a faculty for providing for their every-day lives. (There is a curious passage in Metaph. i. 1, on the application of this term to animals: φρόνιμα μὲν ἄνευ τοῦ μανθάνειν ὅσα μὴ δύνατα ψόφων ἀκούειν, οἶον μέλιττα καὶ εἶ τοιοῦτον ἄλλο γένος ζώων ἔστι.)
- (71.) 4. φάνερον δέ κ.τ.λ. Plato, Rep. 473, holds the contrary theory: ἐὰν μὴ—ἡ οἱ φιλόσοφος βασιλεύσωσιν ἐν ταῖς πόλεσι ἡ οἱ

βασιλής—φιλοφήσωσι γυησίως καὶ ίκανῶς καὶ τοῦτο εἰς ταὐτὸν συμπέση δύναμις πολιτική καὶ φιλοσοφία—οὐκ ἔστι κακῶν παῦλα ταῖς πόλεσι κ.τ.λ.

(72.) 5. περιττά, superfluous matters.

CHAPTER VIII.

- (73.) 6. ἡ δὲ φρόνησις. It would seem as if ch. viii. ought to begin here. He has finished the examination of σοφία, and now proceeds to a further examination of that intellectual virtue which has to do with morals; but inasmuch as he is contrasting φρόνησις with σοφία, it may also be viewed as properly belonging to ch. vii.
- (74.) 7. φρόνησις is divided into the knowledge of general principles and the knowledge of particulars, and their relation to those general principles; it is not merely a καθόλου ὑπόληψις, but περὶ τὰ καθ' ἔκαστα.
- (75.) 7. εὶ γὰρ εἰδείη. If one has the general principle, but is ignorant of the nature of the particular, it is not so practically useful as if one knew the nature of the particular. Therefore φρόνησις is rather περὶ τὰ ἔκαστα, though both are desirable.
- (76.) 7. είη δ' ἄν κ.τ.λ. It is probable that there will be some governing power or system to direct and inform this particular φρόνησις. The following scheme of the relation between φρόνησις and πολιτική will set this forth clearly :- First, we must observe that πολιτική and φρόνησις are practically identical; the propositions and principles of which they consist are the same in themselves (n avrn μεν εξις,) though both these habits themselves, and these principles would be defined differently, (τὸ μέντοι είναι οὐ ταὐτὸν αὐταῖς). Thus φρόνησις, consisting of a number of general principles on human good, might be defined to be the science of moral good, while πολιτική, consisting of exactly the same principles, might be defined to be the science of social good. Such a principle as "honesty is the best policy," which belongs alike to πολιτική and φρόνησις, would, with regard to one, be said to be a principle of social, to the other, a principle of moral, wisdom. Now the two habits of mind being in themselves iden-

tical, and the same principles existing in both, it is evident that their practical connection must be very close.

Now we shall find that poornous is deficient in the power of forming moral principles for herself. Very few, if any, men would work out for themselves a perfect, or even a partial system of moral wisdom, (καίτοι ἴσως οὐκ ἔστι τὸ αὐτοῦ εὖ ἄνευ οἰκονομίας οὐδ' ἄνευ πολιτείας: cf. Plato, Legg. 874, E. Preller, p. 223). She requires to be informed: for this she goes to πολιτική. whose function it is to lay up and hand down in laws and institutions these general principles of human good; while, on the other hand, πολιτική is deficient in the power of carrying these principles out in the every-day particulars of life. She can pass decrees, and create rewards and punishments, but still she cannot compel any one to obey. This can only be secured by the existence and energies of φρόνησις περὶ τὰ καθ' εκαστα in the minds of the individuals. Where this exists, the individual carries out the principles of πολιτική vi nature. and thus each supplies what the other lacks,

πόδας χρήσας δμματα χρησάμενος.

Thus the full scheme of moral and social wisdom would stand thus:—

The καθόλου φρόνησιs is supplied by πολιτική,—the particular πολιτική is supplied by particular φρόνησιs; and thus does πολιτική become ἀρχιτεκτονική to φρόνησιs, while φρόνησιs is πρακτική to πολιτική: φρόνησιs has rather to do with particulars, πολιτική with principles.

- (77.) 2. νομοθετική. This answers to the φρόνησις καθόλου, as its function is to lay down in laws the general principles whereby the social good is to be attained.
- (78.) 2. ή δὲ ὡς τὰ καθ' ἔκαστα. That which answers to the particular φρόνησις has appropriated to itself the common name πολιτική, as it is in the attempt to frame decrees and create institutions for the carrying out of the general principles laid down in the laws, that the πολιτικός busies himself.
- (79.) 2. αῦτη δὲ πρακτική κ.τ.λ. This particular πολιτική is πρακτική, inasmuch as it frames and passes decrees, which are

the nearest approach to practice of which πολιτική is capable, (τὸ γὰρ ψήφισμα πρακτὸν ὡς τὸ ἔσχατον).

- (80.) 3. δοκεῖ δέ. As πολιτική is rather concerned with the general principles of good, so is φρόνησις rather concerned with the application of those principles to oneself; and hence this has appropriated to itself the name φρόνησις, though it properly includes the general principles as well as the particular application of them.
- (81.) 3. ἐκείνων. From ἐκείνων to δικαστική is parenthetical. ἐκείνων, sc. the divisions given above,—the different sorts of πολιτική:—

οἰκονομία, the system of family government.

νομοθεσία, the laying down general principles of social good. πολιτική, the practical application of these principles,—

a. by ψηφίσματα-βουλευτική.

by rewards and punishments, (δικαστική).

- (82.) 4. είδος κ.τ.λ. This is to be connected immediately with the sentence in which φρόνησις is said to be περὶ αὐτὸν καὶ ἔνα; and Aristotle goes on to shew that this particular φρόνησις really requires that knowledge of the general principles of social good which is supplied by πολιτική, (καίτοι ἵσως οὐκ ἔστι τὸ αὐτοῦ εὖ ἄνευ οἰκονομίας οὐδ' ἄνευ πολιτείας).
- (83.) 4. ἐκ ταύτης κ.τ.λ. From this received notion, that the φρόνιμοι mind their own affairs, the πολιτικοί the public affairs, it has resulted that particular φρόνησις is supposed to be the only φρόνησις, although general principles are needed to enable a person to see and to carry out his private good; and these being supplied by πολιτική, the ἡ καθόλου φρόνησις is lost sight of.
- (84.) 5. τοῦ εἰρη μένου, sc. that φρόνησις practically is τῶν καθ' ἔκαστα: that it is not merely the possession of moral principles, but the acting on them in particulars, is evidenced by the fact that the young can become μαθηματικοί, but cannot become φρόνιμοι,—the point which they lack being experience in the particulars of every-day life.
- (85.) 6. ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἄν τις σκέψαιτο κ.τ.λ. That this arises from the particular nature of the subject may be seen from the fact that the same observation holds good in those sciences or systems which depend for their principles on

experience. A boy may be a mathematician, because mathematics start from abstract principles, (&' dipaupioeus,) and not from experience; he cannot be a philosopher, because that implies an acquaintance with particulars as well as principles; nor yet can he study physics, for this too is the science of the phænomena of the natural world.

- (86.) 6. 81' à φαιρέσεως, abstract.
- (87.) 6. τῶν δὲ τὸ τἱ ἐστιν οὖκ ἄδηλον. Abstract principles of mathematics are in their very nature to be received before they are understood, for their nature and meaning is hidden; but matters of experience must be comprehended to be received, as their nature and meaning is not hidden, but manifest. It is no proof that a person has not abstract principles because he does not understand them; but if a person does not understand matters of experience, he evidently has no experience of them.
- (88.) 7. ἔτι κ.τ.λ. This passage seems rather to be connected with what he said above, (sect. iv.) as to the necessity of knowledge of the general principles furnished by οἰκονομία οr πολιτική.
- (89.) 8. ὅτι δ' ἡ φρόνησις κ.τ.λ. This is a difficult passage, and requires much attention to master it.—τοῦ ἐσχάτου, i. e. τέλους: of the particular object of a particular προαίρεσις, (οὖ ἡ φρόνησις ἀληθὴς ὑπόληψίς ἐστιν, ch. ix. fin.). The first function of the moral reason is to direct us in forming a right judgment (δόξα) on the true nature of any object of desire, (τοῦ ἐσχάτου,) and in deciding whether it is to be sought or declined. When this function is by practice become habitual, it operates instinctively, and is called νοῦς, as being an immediate perception of a moral fact, of the moral quality of an action or thing, which is one of the functions of νοῦς. See note 62. 3.
- (90.) 9. ἀντίκειται κ.τ.λ. This does not mean that it is opposed to νοῦς as a contrary, but that it stands over against νοῦς, and is analogous to it. (See Metaph., p. 100.) Thus:—

 Moral action. Intellectual operation.

φρόνησις του τέλους.

νοῦς τῶν ὅρων.

(91.) 9. He is shewing why the term νοῦς is applied to this moral perception, φρόνησις. φρόνησις stands (ἀντίκειται) to moral action,

as νοῦς does to scientific operations, supplying the startingpoint to morals, as νοῦς does to science: νοῦς, as used here, is
reason without reasoning; so φρόνησις, when the first stage of
the moral character is formed, is moral reason without reasoning, (rational sense). νοῦς is used (ch. xi. 2.) to denote
this φρόνησις when it has become so instinctive as to operate as a δύναμις, (like αἴσθησις of things visible,) to see instinctively and immediately the qualities in any object which
make it fit to be pursued, and to accept it as an object instantaneously and without any effort or deliberation.

- (92.) 9. νοῦς τῶν ὅρων ὧν οὐκ ἔστι λόγος. νοῦς, as we have seen in ch. v., discovers the ἀρχαί or principles which are not capable of demonstration, but are perceived by αἴσθησις, οτ ἐθισμός, οτ ἐπαγωγή.
- (93.) 9. ή δὲ τοῦ ἐσχάτου: that is, of the particular τέλος, with which ἐπιστήμη has nothing to do, but which is matter of αἴσθησις; not the simple αἴσθησις of visible properties, such as whiteness in an object, (οἰκ ἡ τῶν ἰδίων,) but that sort whereby we perceive some invisible quality, (ἀλλ' οἵα αἰσθανόμεθα κ.τ.λ.,) and in which νοῦς operates instinctively,—as, when seeing a triangle by simple αἴσθησις we see its visible shape, and also by νοητική αἴσθησις, (cf. Anal. Post. i. 31. 8, p. 197; also De Anim. iii. 3. 1,) by the power of an habituated νοῦς, we recognise its invisible quality of being the simplest figure, and capable of no further resolution, (ὅτι τὸ ἐν μαθηματικοῖς ἔσχατον τρίγωνον); for when we have arrived at a triangle we stop, knowing instantaneously and immediately that we cannot go further, (στήσεται γὰρ κἀκεῖ).
- (94.) 9. ἀλλ' αὕτη κ.τ.λ. This latter, the instinctive power of νοῦς to see the invisible and remote qualities of material objects, is not called φρόνησις, but αἴσθησις, for it resembles the perception of visible properties more closely than it does the perception of moral qualities, (μᾶλλον αἴσθησις ἡ φρόνησις,) both being supposed to be instantaneous and immediate; but the former, φρόνησις, (the perception of moral qualities,) belongs to a different species of intellectual perception from αἴσθησις, (ἐκείνης δ' ἄλλο εἶδος,) and therefore, having nothing to do with sensual perception, is not simply called αἴσθησις, but νοῦς. We shall see in ch. xi. that this φρόνησις τοῦ τέλους is simply called νοῦς.

CHAPTER IX.

- (95.) 1. φρόνησιε being thus viewed as a simple instinct of the moral intellect, an ἀληθὴε ὑπόληψιε τοῦ τέλουε, Aristotle now proceeds to consider that intellectual process which directs us in the choice of the means.
- (96.) 1. πότερον ἐπιστήμη: whether it is a purely scientific intellectual process of the reason alone, directed to moral action. The syllogism whereby this is answered is in the second figure.
- (97.) 2. εὐστοχία, a mere instinct,—a lucky knack of guessing at the right means; implying much natural talent, but no intellectual process. This too is answered in the second figure.
- (98.) 3. ἀγχίνοια: Anal. Post. i. 34. 1, ἡ δὲ ἀγχίνοιά ἐστιν εὐστοχία τις ἐν ἀσκέπτφ χρόνφ τοῦ μέσου.—ο ὐδὲ δὴ δόξα: nor, again, is it a mere intellectual decision on moral action. —ἀλλ' ἐπεί κ.τ.λ. As error always attaches to bad counsel, and correctness always to good, it follows that good counsel is a certain correctness, (ὀρθότης). This argument is from the perception of a certain quality inherent in a certain subject, tested and confirmed by the perception of the contrary quality in the contrary subject.
- (99.) 3. ἐπιστήμης. Science does not admit of error; if error comes in, science ceases: therefore we cannot talk of anything as the correctness of that which is essentially right. There is no such notion as ὀρθότης ὀρθότητος.
- (100.) 3. δόξη s. Opinion is liable to error, and therefore has an δρθότης; but this is ἀλήθεια, and therefore not εὐβουλία.

Again, δόξα is the result of an intellectual process. Whenever δόξα has taken place the matter is settled, (ὅμα δὲ καὶ τρισται ήδη πῶν οὖ δόξα ἐστίν). It is a decision more or less certain on some point, (ἡ δόξα οὐ ζήτησις ἀλλὰ φάσις τις ήδη,) while εὐβουλία is evidently the seeking for a decision, (ὁ δὲ βουλευόμενος—ζητεῖ τι); but then εὐβουλία is an intellectual process, (ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἄνευ λόγου ἡ εὐβουλία,) and it must be either an ὀρθότης ἐπιστήμης, or δόξης, or διανοίας: it is not of the two first, therefore it remains that it is of the last, i.e. of some intellectual operation or process, (λείπεται ἄρα διανοίας,)—λείπεται being constantly used to denote the con-

clusion of a disjunctive syllogism. It is hardly credible that for a long time this was, and perhaps is still, construed, "It is therefore inferior to the διάνοια."—διανοίας: see the De Anima, iii. 4.

- (101.) 4. ἐπεὶ δέ κ.τ.λ. There are different senses of ὀρθότης: as applied to εὐβουλία it means correct judgment towards a right end, and by right means. Thus the ἀκρατής οτ φαῦλος has an ὀρθότης βουλῆς inasmuch as he takes right means towards his end, but his end being bad, he has not εὐβουλία, because his βουλή is not ἀγαθοῦ τευκτική. Again, a man may have a good end and attain it, but by means not good or proper: he has not εὐβουλία any more than a man who arrives at a right conclusion by a faulty syllogism is a logician.
- (102.) 5. ἀλλ' ἔστι κ.τ.λ. Some persons perplex themselves needlessly by trying to refer this to the moral syllogism which he speaks of in the seventh book as preceding moral choice or moral action, but it seems best to take it merely as an illustration drawn from logic.
- (103.) 6. οὐκοῦν. Where the process of deliberation is slow and tedious the power of εὐβουλία is not yet formed, though there is some progress made towards it.
- (104.) 7. οδ ή φρόνησιε ὰληθήε ὑπόληψίε ἐστιν. φρόνησιε is here viewed as perfect in its first stage or function of choosing the right end, to which εὐβουλία considers and chooses the means.

CHAPTER X.

(105.) The intellectual processes or habits necessary to an act of good προαίρεσις, viz. the choice of a good end and right means, being thus laid down, it remains to consider two other faculties or habits which are aids, or, as they are termed, handmaids, to moral wisdom. The first of these is σύνεσις, or apprehension, whereby, being unable to form for ourselves right moral principles, we are able to apprehend them, to go along with them (συνιέναι) when stated by another person, (ἄλλου λέγοντος,) and to decide upon their being right or wrong, (κριτική,) so as to adopt the one and reject the other.

Of course, now, when teaching is carried on by books, rather than orally, άλλου λέγοντος must have a wider sphere than in the time of Aristotle, (άλλου λέγοντος ή γράφοντος). Things of ἀνάγκη or τύχη are not taken cognizance of by σύνεσις, but whatever is matter of deliberation. It has therefore the same subject-matter as opomous, from which it differs inasmuch as φρόνησις has a directive function which σύνεσις has not. Nor, again, is σύνεσις the possession or formation (ἔχειν ή λαμβάνειν: see Anal. Post. ii. 15, p. 231.) of φρόνησις, for the former is φρόνησις itself, the latter is a function of the moral vovs; but as in matters of science a person is said συνιέναι when he goes along with his teacher, when he uses the science he has so as to apprehend a subject laid before him, so in morals, a person is said συνιέναι when he uses his moral intellectual powers on contingent matter (865a) to judge in moral matters, whether what is advanced by another person (ἄλλου λέγοντος) is right or wrong, true or false,—so that we can apprehend and learn truth from the teaching or direction of another; and hence the name, for συνιέναι (to go along with what another person says) is often used for μανθάνειν.

- (107.) This σύνεσις is the ear of the mind,—" he that hath ears to hear let him hear,"—and depends on the moral state or tendencies of the individual. If a man's moral state, as far as it may be developed, is good, he will apprehend and adopt truth, and if not, he will not be able to comprehend it; so in every subject he who is not πεπαιδευμένος, ματαίως ἀκούσεται. Cf. bk. i. ch. iii. 5.
- (108.) Many persons suppose σύνεσις to be an intellectual virtue, consisting in a habit of judging of a person's character from what he says; whereas Aristotle throughout is talking of the powers of the mind which are concerned in producing right moral action; not those whereby and wherein a person judges of another, but those whereby he guides himself.
- (109.) 2. ἐπιτακτική. Aristotle did not recognise the judicial function of conscience.
 - (110.) 3. οὅτε τὸ ἔχειν. So in Anal. Post. i. 2. 9, p. 148, εἰδέναι, the possession, is distinguished from ξυνιέναι, the comprehension, of knowledge.
 - (111.) 3. οδτε λαμβάνειν. So in Post. Anal. ii. 15. 4, p. 231,

λαμβάνειν rather denotes the formation of principles for oneself; σύνεσις is μανθάνειν φρόνησιν rather than λαμβάνειν.

- (112.) 3. ἄλλου λέγοντος. So Dem. 67. 14, ἄλλου λέγοντος ξυνειῆτε: Eth. x. 9. 7, οὐ γὰρ ἄν ἀκούσειε λόγου ἀποτρέποντος οὐδ' ἄν ξυνείη ὁ κατὰ παθὸς ζῶν: see ibid., sect. 20.
- (113.) 4. λέγομεν γάρ κ.τ.λ. That συνιέναι is to judge of what another person puts before us, and to receive it from him, is clear from its being frequently used as synonymous with μανθάνειν.

CHAPTER XI.

- (114.) The next habit which is necessary to moral wisdom is, that we should be able to apply rightly to our own particular selves and circumstances those principles which by σύνεσις we have received from others. This power is γν ώ μη, discretion, discernment; as συγγνώμη is the fair and right application of general principles to the persons and cases of others, so dropping the σύν, (which in this compound word gives the notion of others,) γνώμη by itself is a right and sensible application of general principles to ourselves; and thus γνώμη corrects possible errors into which we might be led by adopting general principles from others.
- (115.) 2. εἰσὶ δὲ πᾶσαι αὶ ἔξεις κ.τ.λ. These four habits, as we might expect from their nature. (εὐλόγως,) have a relation and bearing towards the same point, that is, any moral action. Their functions are as follows:—

νοῦς, perceiving the character and quality of any τέλος which presents itself = φρόνησις τοῦ τέλους. See note 91.

φρόνησις, choosing the right means towards such an end.

σύνεσιε, supplying us with principles by enabling us to judge of, and apprehend rightly from others, the principles of right and wrong.

γνώμη, enabling us to apply these principles rightly to our needs.

On this we must observe :-

That νοῦς is substituted for that φρόνησις which is ἀληθής ὑπόληψις τοῦ τέλους, because φρόνησις, being perfected in its first stage as the right choice of the end, becomes a rational instinct, or δ ὑ ν α μις, whereby, without any intellectual pro-

cess, the moral eye of the soul perceives right or wrong in particulars, just as αἴσθησις perceives some visible, or νοῦς some invisible, attribute of an object. In fact, this function of moral perception is exercised directly by νοῦς morally instructed; it is a simple energy of the intellectual eye, operating instinctively and immediately. We now see the meaning and bearing of the passage (ch. viii. 9.) beginning "ἀντίκειται τῶ νῶ."

2. εὐβουλία is omitted and φρόνησις substituted for it, because the first stage of φρόνησις being thus perfected, so that the slow deliberation of moral wisdom is supplied by the immediate energies of a moral intellectual perception (νοῦς), the only intellectual process that remains—i. e. the proper function of φρόνησις as an intellectual process—is concerned with the means. It may be observed that this is the moral state of most, or rather of all, men. The choice of the end is very often matter of instinct, and immediate,—in fact, where a man is good at all, it must be so, more or less,—that of the means very seldom, if ever. It is almost impossible practically to conceive a man so good, so thoroughly exercised in virtue, that the means as well as the end should present themselves to the eye of his soul without any effort on his part.

Practically, then, the good man does not arrive at a higher degree of moral perfection than an instinctive choice of an end and a slow, deliberative choice of means: and Aristotle, with his usual faithful portraiture of human nature as it is, assigns the several functions necessary to right moral action, to the habits or powers which practically perform them.

- (116.) 2. δυνάμεις. In proportion as they become matters of habit, and perform their functions invariably and rapidly, and truly, they become powers or faculties whereby we choose the end, or the means, or learn rightly the principle of others, or apply them to ourselves.
- (117.) 2. τὰ γὰρ ἐπιεικῆ. Supply "is not confined to δίκαιον, (οὐ τοῦ δικαίου μονόν ἀλλὰ) κοινά κ.τ.λ."
- (118.) 3. τῶν ἐσχάτων. The τέλος is termed ἔσχατον as being the extreme point of the whole moral action, where it stops; and it is also used to denote τὸ καθ' ἔκαστον, οτ τὸ πρακτόν, as being the τέλος.

- (119.) 3. καὶ ἡ σύνεσις κ.τ.λ. Though σύνεσις is the reception of general principles from others, yet it is of general principles with reference to particular actions, and hence it is τῶν ἐσχάτων as well as φρόνησις.
- (120.) 4. This difficult passage may be mastered with a little attention. Nove has to do with extremes in both science and morals: in science it has to do with first principles, whence scientific reasoning starts, or to which it returns. These cannot be arrived at or proved by reasoning (λόγος), but are perceived by νοῦς. But in morals, νοῦς (=φρόνησις τοῦ τέλους) is of the shifting particular τοῦ ἐσχάτου (ἔσχατον as being τέλος) καὶ ἐνδεχομένου, because by it we perceive immediately the good or bad in what presents itself to us as an end, and pursue or avoid it accordingly; and also of the major premiss, (The étépas προτάσεως,) which is applied instinctively in that energy of the moral vovs: for the sources of the ov evera, that whereby anything becomes an ov evera, a final cause of action to us, are these: 1st. the principle or standard of pursuit and avoidance, (in which pursuit is predicated of certain qualities,) and 2ndly, the perception of these qualities in some particular. It is from these two combined that anything becomes to us an object of pursuit or avoidance, (άρχαὶ τοῦ οὖ ἔνεκα αὖται,) thus :-

πᾶν καλὸν διωκτόν, general principle, laid down by the νοῦς of ourselves or others.

τοῦτό ἐστι καλόν, perceived by νοῦς in its moral function. τοῦτό ἐστι διωκτόν, that is, τοῦτο becomes an οὖ ἔνεκα to us.

- (121.) 4. ἐτέρας προτάσεως. It is generally assumed that ἐτέρα πρότασις is the minor premiss. In Anal. Prior, i. 8. 1, it is either one of the premisses. But the fact is, that it is the premiss which has not been spoken of before; so that it is only the minor when the major has been mentioned or implied: here the ἔσχατον καὶ ἐνδεχόμενον, the shifting particular, clearly indicates a minor premiss; so ἐτέρα πρότασις is the major.
- (122.) 4. ἐκ τῶν καθ' ἔκα στα γάρ: 1. Anal. Post. i. 31. 5.
 This γάρ refers to the ἔτέρα πρότασις: νοῦς is of the ἔτέρα πρότασις as well as of the particular, because this ἔτέρα πρότασις is formed (ἐκ τῶν καθ' ἔκαστα) by that intellectual αἴσθησις which is called νοῦς,—αῦτη δ' ἐστὶ νοῦς.

- (123.) 5. διὸ καὶ φυσικά. As a proof of this, that these powers of moral action do not spring from or belong to σοφία, but are of τὰ καθ ἔκαστα, we may remark that they are conceived of as more or less natural gifts, which σοφία is not; and a proof of their being natural gifts is found in the notion that they are held to be attached in different degrees to different natural states and ages of life, (σημεῖον δὲ ὅτι καὶ ταῖς ἡλικίωις οἰόμεθα ἀκολουθεῖν κ.τ.λ.,) as if nature was the author of them. This passage is in a parenthesis.
- (124.) 5. διδ καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος νοῦς. This διό refers to the passage preceding the parenthesis.

νοῦς is the ἀρχή as forming the major premiss inductively from particulars. So Anal. Post. ii. 15. 8, ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς ἄν εἴη.

It is the $\tau i \lambda_0 s$ as applying deductively the principle so formed instinctively and almost unconsciously, so as to judge at sight of the character, good or bad, desirable or undesirable, of an action.

- (125.) 6. ἐκ τούτων, sc. τὰ καθ' ἔκαστα.—al ἀποδείξεις, moral reasoning,—ἐκ τούτων, as data; περὶ τούτων, as conclusions.
- (126.) 6. ὅστϵ δεῖ κ.τ.λ. Since moral reasoning is mostly about the particulars of moral action, the qualities, good or bad, of particular actions, men of experience, or age, or moral excellence, are enabled to judge, as it were by sight, of moral actions, and therefore their axioms and opinions, even though not supported by reasons, are to be followed as guides with as much confidence as the conclusions of the moral reason of ourselves or others who are not thus qualified.
- (127.) 6. ἐκ τῆς ἐμπειρίας ὅμμα: cf. St. Matt. vi. 22, 23; Heb. v. 14.

CHAPTER XII.

(128.) The question now arises, what is the use or advantage of these intellectual perfections, scientific or moral? Wisdom, it is urged, has no practical value, for it leads to no action; while moral wisdom, allowing it to lead to action, is not necessary to right action; for, first, if moral wisdom consists in the knowledge of right and wrong in action, of what advantages.

tage is this knowledge? for the virtues are habits, and when we have them we act from that habit, and not from the knowledge which may be implied therein: so in bodily health, we are not more healthy or strong for knowing medicine or gymnastics scientifically, (sect. 1). Or, secondly, suppose we allow that moral wisdom does not merely consist in the knowledge of right and wrong, but also plays an important part in the formation of the habits, then it may be asked, of what use is it to those who have the habit? and even those who have it not can form it under the direction of others, as in matters of health, (sect. 2).

And again, it is absurd to suppose that moral wisdom, inferior as it is to intellectual perfection, is to govern it, as will be the case if we assign to moral wisdom the supreme direction of our lives, (sect. 3). These points Aristotle answers.

- (129.) 1. τοῦτο μέν, sc. γένεσιν εἶναι πράξεων. δίκαια, social good, (benevolence); καλά, individual excellence, (piety); ἀγαθά, (individual good), self-love. ὅσα μἢ τῶ ποιεῖν: whatever are matters of πράξις, and not of τέχνη.
- (130.) 4. πρῶτον μὲν οὖν. First, they are desirable ingredients of human happiness, as being human excellencies, and this even if they actually contributed nothing productively to that happiness; but, secondly, they do contribute something,—they are ingredients thereof, the essential causes: as health is the cause of being healthy, though it is not the productive cause of it as medicine is, so is intellectual perfection a cause of happiness, as existing and operating in it.
- (131.) 6. ἔτι κ.τ.λ. With regard to moral wisdom, it is actually one of the productive causes of moral excellence, for it is concerned in the development of the ἔργον of man; for take that stage of moral development in which a right choice of the end is made instinctively, by the so far formed moral habit, ἢθικὴ ἀρετή (ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸν σκόπον ποιεῖ ὀρθόν,) then moral wisdom, in its function of εὐβουλία, judges of, selects, and determines on the means, (ἡ δὲ φρόνησις τὰ πρὸς τοῦτον,) and this is necessary to the whole moral action.
- (132.) 6. τοῦ δὲ τετάρτου κ.τ.λ. The ἀρεταί of the other three parts—the strictly scientific, the moral intellect, the æsthetic,—having been mentioned under the names of ἐπιστήμη, φρόνησις,

- άρετή (ἡθική), he is induced to mention parenthetically the fourth principle or part of humanity. The perfection of the æsthetic part is here represented by ἀρετή, because that stage of the moral character is here supposed to be formed, in which ἀρετή operates instinctively, as a sort of αἴσθησις, in distinguishing a good end from a bad one.
- (133.) 7. περί δέ τοῦ μηδέν κ.τ.λ. He now turns to the other point put by the objectors, viz. that if φρόνησις is useful for the formation of ηθική ἀρετή, it is useless as soon as the habit is formed. He recapitulates (μικρον ἄνωθεν ἀρκτέον) what he has said as to virtue not only consisting in action, but in action deliberately chosen (διὰ προαίρεστν). Now supposing the moral character completely formed, there is an instinctive, though rational, choice of the whole action, both end and means, by the operation of the moral habit, (The were over προαίρεσιν δρθήν ποιεί ή άρετή). The whole action then being supposed to be the instinctive operation of the perfectly formed character, the question now comes of what further use is ppoints? It must be remembered that this is a supposed case. The moral character is rarely so perfectly formed as to choose both means and end instinctively: the usual stage is that which Aristotle recognises elsewhere, viz. where the end is chosen instinctively, and the means are still matters of deliberation and doubt. In section 6 it is said that, άρετή ποιεί τὸν σκόπον ὀρθόν: see also ch. xiii. sect. 7: this instinctive choice of the end being the first stage of the moral character, which in the passage before us is viewed as in a further stage of perfection, the φρόνησις of the means being merged in the moral habit as well as that of the end.
- (134.) 7. φρόνησιν τῶν καλῶν καὶ δικαίων. Moral know-ledge, and moral sense of individual and social right; or the genitive may depend on πρακτικωτέρους.—δι' ἄγνοιαν: where ἄγνοια is the cause of the action.
- (135.) 8. τὰ δὲ ὅσα κ.τ.λ. Supposing the whole action to be deliberately chosen by the instinctive moral habit, it yet remains to carry it out into act,—to contrive and execute the means which we have selected. This is not within the province of ἀρετή, even when most perfectly formed into a δύναμις, (οὐκ ἔστι τῆς ἀρετῆς ἀλλ' ἐτέρας δυνάμεως). No moral excellence can give a man this power, and therefore some fur-

ther consideration is necessary, (λεκτέον δ' ἐπιστήσασι (more carefully: see Lidd. and Scott ad v.) σαφέστερον περὶ αὐτῶν).

(136.) 9. That φρόνησις which recognises and selects the right end and means, whether together or separately, springs from pous in its function of perceiving the moral qualities and uses and tendencies of things or acts; but there is another function of the intellect, or, it may be said, another function of vovs, which has the distinct name of decretings, which perceives (not the moral, but) the useful qualities of things; sees how these necessary means may be carried out and obtained, (ώστε τὰ πρὸς τὸν σκόπον συντείνοντα δύνασθαι ταῦτα πράττειν καὶ τυγχάνειν αὐτῶν: cf. Magn. Mor. i. 34, p. 48, της δε δεινότητος σκέψασθαι εκ τινών αν έκαστον γένοιτο των πρακτών καὶ ταῦτα πράττειν;) and from this δύναμις of δεινότης there springs a second sort of φρόμησις, which is able to devise, carry out, obtain the means predetermined upon towards a good end; for unless the end is good, the habitual and deliberate exercise of this contriving faculty is not φρόνησις, but πανουργία. And it is very important to the understanding of this chapter, to keep in mind the different nature and functions of the poornous which springs from vous, and that which springs from delvorns; that which chooses the means because they are good and right, and that which carries such good and right means out: hence it is seen how moral wisdom, or φρόνησις, is necessary even after the habit has been perfectly formed, see note 133,as perfectly as it is possible to conceive it,-more perfectly than it practically can be,-certainly than it ever has been, except in the single case of Him Who had our nature without our imperfections.

δεινότης. Soph. Ant. 332, πολλὰ τὰ δεινὰ κοὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει. Our word cunning represents δεινότης more fully than any other, but still it does not give the notion of fear which exists in δεινός. Cunning is used in old authors both in a good and bad sense, though in later times it is mostly confined to the latter,—a tacit evidence of the way in which the faculty is generally used.—πανούργους δεινοί.

(137.) 10. ἔστι δ' ή φρόνησις κ.τ.λ. φρόνησις, when thus ap-

plied to the carrying out our choice, is not the same as this faculty; for, first, it implies a greater degree of intellectual exertion, as δεινότης is rather an instinctive power; and secondly, φρόνησις implies a good end, while δεινότης is indifferent to the character of the end : but still δεινότης is an ingredient of active moral wisdom, for without it we should choose, but not act; our moral character would remain unproductive, from our inability to carry out our determinations. Practically, we do meet such people not unfrequently, to whom nature seems to have denied deworns, and hence, though they have φρόνησις as moral knowledge and moral perception, their light is hid under a bushel; indeed, in this world, as it is at present ordered, their very moral excellence often makes them shrink from doing what is necessary to secure their end. It must be remembered, that though the oponyous of the end often becomes actually instinctive, and the opómous (choice) of the means can be conceived of as instinctive, the φρόνησις which consists in a rational and right use of δεινότης cannot, from its nature, ever become an instinct, and therefore remains even when the moral character is looked upon as perfectly formed; see note 133.

- (138.) 10. ή δὲ ἔξις κ.τ.λ. The habit of contriving and carrying out the means to a good end arises to this eye of the soul, when to it is joined ἀρετή; for the end must be good, or else it will be πανουργία, and good ends do not present themselves (as good) except to those who have ἀρετή.
- (139.) 10. ὅμματι τῆς ψυχῆς may either be "φρόνησις ἀπὸ τῆς δεινότητος, or δεινότης: in either case the meaning is the same, viz. that to the exercise of this practical faculty moral excellence is necessary.
- (140.) 10. οἱ γὰρ συλλογισμοὶ. In acts of moral choice there is a reasoning process more or less distinct; a reference of the particular to some principle, some standard of right, which may be syllogistically stated. This standard of right, this major premiss, by reference to which we draw our conclusion as to the pursuit or avoidance of the particular object in question, is not known except to the good man. The man without ἀρετή has a bad standard by which he measures acts in the moral syllogism, (see bk. iii. 4. 4, 5,) and there-

fore his end is wrong, and his δεινότης becomes πανουργία, and not φρώνησις; therefore without ἀρετή we cannot have the φρώνησις ἀπὸ τῆς δεινότητος.

(141.) 10. & στε ἀδύνατον κ.τ.λ. This seems to be a mere repetition, for the greater part of the book has been occupied in shewing the way in which φρόνησις and ἀρετή are connected: but he is speaking, not of the φρόνησις which works in βούλησις and βουλεῦσις, but of the φρόνησις ἀπὸ τῆς δεινότητος, and shews that to the development of δεινότης into φρόνησις it is necessary that ἀρετή should exist. φρόνησις ἀπὸ νοῦ requires δεινότης to carry it out, otherwise it would have eyes but not hands; but in the case supposed above, and considered here, where the ἡθική ἀρετή secures both the right end and right means, the φρόνησις ἀπὸ τῆς δεινότητος is the only definite energy of φρόνησις, as the operation of the moral intellect, distinguished from moral sense.

CHAPTER XIII.

(142.) 1. ή ἀρετή παραπλησίως έχει κ.τ.λ. δεινότης stands in such a relation to the φρόνησις which belongs to it, that the latter is a development of the former by the addition of certain ingredients; so does φυσική άρετή stand to κυρία, or ήθική ἀρετή, as the latter is likewise developed from the former by the addition of certain ingredients. This φυσική ἀρετή consists in certain instinctive impulses towards good, (δρμαὶ ἄνευ λόγου: Magn. Mor. i. 34. 49, οίον δρμαί τινες εν εκάστω άνευ λόγου πρὸς τὰ ἀνδρεῖα κ.τ.λ.: - the passage should be read, as it illustrates what is said here: see also Eth. x. 9. 8, δεῖ δὴ τὸ ἦθος προϋπάρχειν πως οἰκείον της ἀρετης στέργον τὸ καλὸν καὶ δυσχεραίνου τὸ αlσχρόν,) - certain shadowy visions of καλόν and alσχρόν, which float indefinitely before the mind of every one who possesses human nature, unless, perhaps, we are to except those savage nations or individuals whose nature has by long corruption and degeneracy fallen below even the original

- fall. The shadowy instincts, residing in the imagination rather than the reason, are the guide of the child while yet his reason is dormant: as his powers in course of nature unfold themselves, these shadowy instincts impregnate his reason, and become rational, ($\mu\epsilon\tau\dot{\alpha}$ $\lambda\dot{\delta}\gamma\sigma\nu$ $o\dot{\delta}\sigma\alpha\iota$,) until, as the child grows into the man, instinct is no longer his guide, but reason; he knows why he avoids the evil and seeks the good, and thus $\phi\nu\sigma\iota\kappa\dot{\gamma}$ $\dot{d}\rho\epsilon\tau\dot{\gamma}$, which resides in the $\pi\dot{a}\theta\eta$ (especially in $a\dot{\delta}\delta\omega$ s) by the admixture and impregnation of the reason, becomes $\dot{\eta}\theta\iota\kappa\dot{\gamma}$; and this again, as has been before said, the nearer it approaches to perfection, becomes in its operation more instinctive, more a $\delta\dot{\nu}\nu\alpha\mu\nu$ s.
- (143.) 1. ἀλλ' ἄνευ νοῦ κ.τ.λ. φυσική ἀρετή then is ἀρετή minus νοῦς.—οῦτω καὶ ἐνταῦθα. These shadowy feelings sometimes lead one wrong.—ἐὰν δὲ λάβη νοῦν. It is not by the addition of δεινότης that φυσική ἀρετή becomes κυρία, but by the addition of that φρόνησις which springs from νοῦς.
- (144.) 2. ή δὲ ἔξις ὁμοία οδ σα. Both φυσική and κυρία ἀρετή consist in avoiding what is wrong and doing what is right; but the latter energizes thus upon rational grounds.
- (145.) 2. ὅ στ ε καθάπερ κ.τ.λ. As in the moral intellect there are the two powers of δεινότης and φρόνησις, which are so connected, (at least as far as φρόνησις is considered as an habitual and rational exercise of the contriving and acting power,) that δεινότης becomes φρόνησις by the addition of ἀρετή, so in moral action these states φυσική and κυρία ἀρετή are similarly related, inasmuch as φυσική by the addition of φρόνησις becomes κυρία.
- (146.) 2. ἄνεν φρονήσεως. Here φρόνησις is that moral wisdom which arises from νοῦς, (see above, ἐὰν δὲ λαβῆ νοῦν): ἀρετὴ ἢθική can exist without the φρόνησις ἀπὸ τὴς δεινότητος, (see last chapter, sect. 8,) though it cannot act.
- (147.) 3. διόπερ κ.τ.λ. From this admixture of the intellect in the moral habit some persons think that the virtues are wholly intellectual.—φρονήσεις, acts or energies of φρόνησις.—πάσας τὰς ἀρετάς, the whole of the several virtues.

- (148.) 4. σημεῖον δέ. That he was partly wrong and partly right is proved by the way in which men speak of any virtue as ἔξις κατὰ τὸν ὁρθὸν λόγον, which shews on the one hand that ὀρθὸς λόγος is not the whole, and on the other that it is part of it.
- (149.) 4. μαντεύεσθαι, to feel. It is applied to those convictions or impressions which we have without being able to give any definite reason for them, which come over the mind as the supposed inspirations of the prophet. Rhet. i. 13, μαντενόμεθα γὰρ πάντες κ.τ.λ.
- (150.) 5. μεταβηναι, to change our ground.—οὐ γὰρ μόνον κ.τ.λ. ἀρετή is not only the πάθη under the government of reason, as of some power external to them, (κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον,) but it is a compound state of which ὀρθὸς λόγος is an essential ingredient, (μετὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου). It is not the moral governed by the intellectual, but it is the moral-intellectual. It may be said to be κατὰ λόγον with regard to the subordination of the passions to the reason, but μετὰ ὀρθοῦ λογοῦ when viewed as an ἔξις, or state of mind made up of certain emotions or energies.
- (151.) 5. ὀρθὸς δὲ λόγος κ.τ.λ. This marks the distinction between the two sorts of φρόνησις,—ἡ ἀπὸ τοῦ νοῦ and ἡ ἀπὸ τῆς δεινότητος. The latter would very inadequately express ὀρθὸς λόγος περὶ πρακτῶν.
- (152.) 5. λόγους, acts of reason; μετὰ λόγου, in which reason is an ingredient; ἐπιστήμας, states of the pure intellect.
- (153.) 6. ο ἐδ ἐ φρόνιμον. From there being a sort of φρόνησις which arises from δεινότης, and which is not in its idea inseparable from right action, it might be supposed that a man might be φρόνιμος without being ἀγαθός, but from what has been said it is clear even this sort of φρόνησις implies ἀρετή.
- (154.) 6. διαλεχθείη, argue.
- (155.) 6. εὐφνέστατος. The ἄλογοι ὅρμαι, in which φυσικὴ ἀρετή mainly consists, are not all equally strong. In fact, the different nature and strength of these makes different dispositions.— ἀπλῶς, strictly, properly.
- (156.) 6. ἄμα γὰρ τῆ φρονήσει. Until φρόνησιε is formed, and is in active operation as the guide of every-day life, the

virtuous acts we may perform are only the energies of φυσική ἀρετή more or less advanced towards ἀρετή κυρία. When φρόνησις is formed, it operates throughout the whole πάθη, and moulds them into virtues by proper regulation. So St. James: "If a man offend in one point, he is guilty of all." That is, disobedience to God in one point proves the want of that faith which conforms the whole man to obedience. The virtues may exist separately when they are only in posse, as the man is advancing towards moral excellence; but they cannot when they are in esse, inasmuch as virtue does not consist in this or that action, but in a particular frame of mind exhibiting itself in action. φρόνησις is a focus which collects the several scattered rays of light, and transmits them through itself the same, though changed.

- (157.) 7. He now sums up his answer to the difficulties started in the 12th chapter, by saying, that even were it true that φρόνησις was not concerned in moral action as a productive cause and necessary ingredient, yet, as being an excellence of part of man's nature, it would be a part of happiness: but it is a productive cause and necessary ingredient. Nor is any superiority or authority given to it over σοφία hereby,—for it is merely with relation to man that its functions are thus assigned it,—any more than medicine is superior to health because it exercises authority over it, but with a view to it,—any more than because we say πολιτική is the highest science with regard to man, we mean that it is to direct the gods.
- (158.) 8. ή δὲ τὰ πρὸς τὸ τὲλος. φρόνησις is here considered again (as in ch. xii. 6.) as it practically exists and operates in men; the moral character giving the end, the means being found by the slower intellectual process of φρόνησις.

νοῦς.-φράνησις.

As one of the difficulties in this book is the different senses in which the words $\phi\rho\delta\nu\eta\sigma\iota s$ and $\nu\sigma\hat{\nu}s$ are used, it may be as well to give them. Their being used sometimes as different, sometimes as the same, arises from the functions of the one being in certain parts and stages of the moral character the same, (see ch. viii. 8,) in others different.

voûs.

 Perception of the invisible physical qualities of things, whence and whereby the ἀρχαί of scientific reasoning are perceived or formed; differing from αἴσθησιε, which is the perception of the visible qualities of things.

 Perception of moral qualities of things, whence moral premisses or principles are inductively formed, (ἀρχή, ch.

xi. 6).

3. Perception of the moral quality of a particular action, by an instinctive reference to, and application of, a moral principle; instinctive perception of the end, (τοῦ τέλους, ch. xi. 6,) followed by φρώνησις in its shape of εὐβουλία, (ch. xi. 2,) which is also ascribed to ἀρετή, (ch. xii. 6,) inasmuch as it is by the existence of ἀρετή in the soul that this rational perception is able to operate as an instinct towards good, and in it the ἀρετή τοῦ τέλους consists.

α. φρόνησις ἀπὸ νοῦ.

1. The possession of moral principles.

2. The application of these principles to a particular, called also νοῦς, because the intellect sees instinctively the moral quality, as νοῦς proper sees the physical quality, (ch. viii. 8). In this sense it is an ἀληθὴς ὑπόληψις τοῦ τίλους, (ch. ix. 7). Whenever the φρόνησις is thus worked into the πάθη, a moral sense is formed.

3. The discovery of the right means by the perception of their moral qualities, as well as of fitness for the purpose in hand. This is the proper function of φρόνησις when, in its first function, it has become that moral intuition which is called analogously νοῦς; and it is its usual function in most men, because it rarely happens that the perception of the means becomes intuitive; hence it is used for εὐβουλία, (ch. xi. 2).

β. φρόνησις ἀπὸ τῆς δεινότητος.

The perception of the way in which the means determined on are to be accomplished, and the end obtained, coming in after the προαίρεσιε of the end and means: this would remain a definite energy of the intellect in every action, even if the above προαίρησιε could become an instinctive energy of ἡθικὴ ἀρετή, (ch. xii. 8).

Formation of the moral character.

Antagonistic Neutral vous, έπιθυμία - ήδονή at first dormant, and λύπη working but daily dein the πάθη. veloping. ήδύ άγαπητόν. Actions of simple selfishness impregnating vovs. becoming αίσθητική ἐπιστήμη, παν ήδυ διωκτόν, πᾶν λυπηρόν φευκτόν. ἀκολασία, bad end, bad means, or only accidentally good. δεινότης. πανουργία.

φρόνησις δευτέρα.

principles.

Shadowy sense of καλόν and αἰσχρόν. φυσικὴ ἀρετή, with an ἠδύ of self-approbation attached. Instinct towards good ends; αἰσχρὸν μισητόν—καλὸν ἀγαπητόν.

Actions of καλόν impregnating νοῦς.

κυρίως ἐπιστήμη, οτ φρόνησις. (See bk. vii. 3, 13.) πῶν καλὸν διωκτόν. πῶν αἰσχρὸν φευκτόν.

 Choice of ends. βούλησις, directed by φρώνησις.

Sense of καλόν and αἰσχρόν gradually superseded by a rational apprehension of them,—πάθη submitting to it.

φρόνησις τοῦ τέλους, gradually merged in πάθη, choosing right ends instinctively, ἡθικὴ ἀρετὴ τοῦ σκόπου = δύναμις of moral νοῦς.

2. Choice of means.—
βούλευσις, directed by φρόνησις: if by practice merged
in ήθος, becoming also a
mere δύναμις — character
perfectly formed: ήθική
ἀρετή τὴν προαίρεσιν ποιεῖ
ὀρθήν, (supposed case).

The undeveloped nature of man seems to have been viewed by Aristotle as consisting,—1. Of the tendencies of $\dot{\eta}\delta\sigma\nu\dot{\eta}$ and $\lambda\dot{\epsilon}\pi\eta$, residing in and working by the several $\pi\dot{\epsilon}\theta\eta$, more or less strongly in different individuals. 2. Of the antagonistic instinct of $\dot{\phi}\nu\sigma\nu\dot{\eta}\dot{\alpha}\dot{\rho}\epsilon\tau\dot{\eta}$,—a shadowy sense of $\dot{\kappa}a\lambda\dot{\delta}\nu$ and $al\sigma\chi\rho\dot{\delta}\nu$, chiefly the latter, residing in the imagination, and not in the reason, with the $\dot{\eta}\dot{\delta}\dot{\nu}$ of self-approbation attached to them as a motive. 3. The neutral power of $\nu\sigma\dot{\nu}s$, or intel-

lect, as first dormant, but daily developing itself.

From the first of these proceed the actions of simple selfishness; from the other the actions of καλόν; and as νοῦς is developed it is impregnated by one or the other of these, and whether it is by the one or the other settles in the main the question of the future character. If the passions have their way, and the pous is impregnated by them, its judgments and views are simply sensual, and it results in the αλσθητική ἐπιστήμη, (the law of the members,) which holds πῶν ἡδὺ διωκτόν -πᾶν λυπηρὸν φευκτόν. If, on the other hand, the shadowy sense of καλόν and αλοχρόν controls the passions, the rous is impregnated by it. These motives daily find their way more and more into the reason, and the reason apprehending and receiving them, the result is κυρίως ἐπιστήμη,—a rational apprehension of the principles of καλόν and αἰσχρόν, as facts in morals and as motives of action. This shews itself first in βούλησις, which, under the direction of poornous, makes a right choice of the end, judging rightly of the fitting objects of pursuit and avoidance, as well as of the nature of the objects presented for its decision, (ἡθική ἀρετή κατὰ λόγον); and when this has become habitual, it impresses itself in the ἐπιθυμίαι, gives right notions of pleasure and pain, so that the true ήδύ alone presents itself as ήδύ, and the motive and cause of action in its shape of βούλησις becomes an instinct, with this difference, that it is now a rational instinct, (ήθική άρετή μετά λόγου); not only the mere shadowy sense of καλόν and αἰσχρόν, but an instinct founded on the views and judgments of reason. The first stage of the moral character (φρόνησις τοῦ τέλους) is now formed, and this is the highest stage of perfection to which men can ordinarily rise. The second function of φρόνησις is that of choosing the right means, (βούλευσις,) and this also we may conceive of as being merged in the moral character, so as to act instinctively; but it is

practically impossible, or at least nearly so, for mere men Should it take place, then the second stage of the mora character is completed,—and ή ἀρετὴ τὴν προαίρεσιν (not only σκόπον) ὀρθὴν ποιεί,—and the man has as perfect an ἔξιι or ἦθος as we can conceive him to have: but men generally (may we not say of mere men universally?) are incapable of this, and this function of φρόνησις remains as a distinct intellectual operation, capable, of course, of various degrees of perfection, as the nature of things is better and more instinctively understood, and therefore the choice of the means carried on with greater readiness and truth. But there is yet another function of φρόνησις, arising from δεινότης, which is necessary to the ἐνέργειαι of the good man, and which is developed and formed coincident with the other two: for this see note 136.

BOOK VII.

CHAPTER I.

(1.) In the theory of moral virtue, as laid down by Aristotle, the intellect has only a limited authority over the passions. His virtues are not merely acts or states of the intellect, but of the passions and intellect combined, each contributing its share to the action. Hence, as it practically happens that the proper relation between the intellect and passions is seldom attained, it might be argued that the Platonic theory, which assigns a more despotic authority to the intellect, would remedy the contradictions which arise from the rebellion of the appetites against the reason, and that in the Aristotelic system the intellect was not sufficiently developed, being liable to be dragged about by the passions at their will. And that φρόνησις which allows itself to be thus dragged about by the passions is not really knowledge, for it is impossible to act contrary to such knowledge. In answer to this, he shews how it is that φρόνησις, from the inseparable conditions of human action, fails always to obtain the proper degree of mastery, and how it is that a man may act contrary to his

knowledge; and in explaining this he at the same time completes his portraiture of our moral nature.

- (2.) 1. ἄλλην ποιησαμένους ἀρχήν, taking a fresh starting-point. He has discussed the nature of moral virtue, its relation to the ἔργον of man, and its connection with his intellectual nature; he now proceeds to fresh ground—to the examination of certain difficulties in his moral theory, and certain facts in our social position, with a view to illustrate still further the relation between moral virtue and the destinies and happiness of man.
- (3.) 1. There are three stages of moral evil,—vice, incontinence, brutality; and it is the second of these whence the difficulties which present themselves in our moral theory arise. aspacia is but vaguely rendered by incontinence, but for want of a better the term may be retained,—care being taken that it represent to our minds, not the notion which is conveyed by its ordinary English meaning, but the more technical one of its Greek original,—want of power over oneself.
- (4.) 1. θηριότης. In ἀρετή the rational perception of καλόν agrees with the impressions of ἡδύ; in ἐγκράτεια the impressions of ἡδύ differ from, but succumb to, the perception of καλόν; in the τῆ θηριώδει ἀντιθεμένη ἔξις the whole being and nature is above the mere rational perception of καλόν, and exempt from any impulse of ἡδύ; while in κακία the rational perceptions of right and wrong are so distorted, that the αἰσχρόν presents itself as ἡδύ: in ἀκρασία the rational perceptions of καλόν differ from, and are overcome by, the impulse of ἡδύ; in θηρίστης all rational perceptions of right and wrong are lost, and the desires, in consequence of the obscuration of reason, are so utterly deprayed, that they belong to a nature lower than that of man.
- (5.) 2. εἰ καθάπερ φασίν κ.τ.λ. Mark the use of the indicative mood, not the conditional. It is not at all impossible but that this passage really represents Aristotle's impression on the subject.
- (6.) 2. καὶ γὰρ ἄσπερ οὐδὲ θηρίου κ.τ.λ. The brute creation are, from their lack of reason, incapable of that choice of

good or evil which constitutes ἀρετή or κακία, while the gods are removed from that sphere of action in which alone these habits can exist.

- (7.) 3. ἔτερόν τι γένος κακίας: not a different sort of κακία, but a sort different from κακία.
- (8.) 3. Seios: Lac. for Ocios.
- (9.) 3. ἐν τοῖς βαρβάροις. In such people there is no cultivation of the reason, and therefore the passions, left to themselves, grow more and more degraded.
- (10.) 3. νόσανς καὶ πηρώσεις. Where the reason is deranged or impaired, and the natural tastes and desires vitiated, either by the failure or loss of some faculty or instinct; as where Nebuchadnezzar, being deprived of his understanding, lived and fed as the beasts of the field; or where mental or corporeal disease have so affected the organs or senses as to make things repugnant to human nature agreeable and natural.
- (11.) 4. ἀκρασίας-μαλακίας-τρυφής. The former is properly the moral temper or state acted upon by ήδύ or λυπηρόν. - μαλακία is the disposition to avoid trouble, whereby λυπηρόν is more able to convey its impression. - τρυφή, the tendency to self-indulgence, a certain luxury-loving softness, whereby how operates more rapidly and sensibly; but it is here used in connection with the two last, rather as a natural tendency towards ordinary pleasure and aversion to pain, which exists in every one. All these vary according to the particular constitutions of men, and thus are different phases of moral weakness different in different people.έγκράτεια is the general moral state opposite to ἀκρασία, (self-denial generally,) and also the particular temper which does not care much for things of sense. - * aprepia is a certain manliness of character which stands up against Auπηρόν, rather glorying in hardships than flying from them, resists the softer solicitations of the ήδύ.
- (12.) 4. ως περὶ τῶν αὐτῶν ἔξεων. The more natural construction would be, ως τὰς αὐτὰς ἔξεις, but περὶ κ.τ.λ. depends directly on ὑποληπτέον: "We must not form a conception of these severally, as if the conception were about," &c.

- (13.) 5. ἐπὶ τῶν ἄλλων: see bk. i. ch. 4. The whole of this passage is valuable, as giving a distinct statement of Aristotle's method of enquiry. There is not much trace here of his being the patron of a deductive as opposed to an inductive method.
- (14.) 6. δοκεῖ κ.τ.λ. The dogmas and difficulties which are started on the subject, and each of which resolves itself, more or less easily, into a question:—
 - That ἐγκράτεια is good, ἀκρασία bad, which may be stated as a question: "Is all ἐγκράτεια good, all ἀκρασία bad?"
 - Is adherence to reason always ἐγκράτεια, departure therefrom always ἀκρασία?
 - 3. The ἀκρατής acts contrary to what he knows to be right, under the influence of passion; the ἐγκρατής, with the same knowledge, resists his desires, through reason. Have the ἀκρατής and ἐγκρατής knowledge?
 - 4. The ἐγκρατής or καρτερικός is held by some to be identical with the σώφρων, and the ἀκρατής with the ἀκόλαστος; by others only partially so; while others say they are always different.
 - Can ἀκρασία and φρόνησις exist together? and if so, in what sense?
 - 6. To what objects may the term ἀκρασία be applied, and in what senses is it applied to such matters as anger, gain, &c.?

CHAPTER II.

(15.) 1. He here starts some difficulties which are suggested or implied in these several views of ἀκρασία.—πῶς ὑπολαμβάνων ὀρθῶς, i. e. with a right ὑπόληψις on moral subjects; that is, with φρόνησις. Some say that φρόνησις is incompatible with ἀκρασία. Others distinguish between φρόνησις and ἐπιστήμη, (ἐπιστάμενον μὲν οὖν,) and say that such a habit of mind is incompatible with the degree of intellectual conviction expressed by ἐπιστήμη; while Socrates denied the possibility of any one erring against his mental conviction, whether it were weak or strong; that is, he denied such a sort of action as ἀκρασία at all, but said

that when any one did so err, it was not contrary to their better knowledge, but from lack of it, (&i ayrour).

- (16.) 2. This, like many of Socrates' views, he rejects on the simple ground of its being contrary to experience.—ὅτε γὰρ οὖκ οἴεταί γε, sc. δεῖν πράττειν: see ch. x. 3. 2, last line.
- (17.) 3. He next states the objections which attach themselves to the view which distinguishes between complete (ἐπιστήμη) and incomplete knowledge (δόξα). It must be borne in mind that he is stating not his own difficulties and arguments, (though he may agree with some of these,) but the opinions and arguments of others, which give him, as it were, the questions which he begins to consider in the next chapter. Almost all these opinions are open to objections, and this it is which makes an enquiry into ἀκρασία so complicated as well as so necessary, in order to form a clear conception of its nature.
- (18.) 4. The argument here is a destructive conditional syllogism. If it be a weak conviction, then there is συγγώμη, but the action of the ἀκρατής is μοχθηρόν and ψεκτόν, therefore it is not a weak conviction.
- (19.) 5. φρονήσεως κ.τ.λ. ἄρα is emphatic then, marking a new supposition, and referring it to the former one. Supposing that ἀκρασία is the acting against φρόνησις, an objection arises here too.
- (20.) 5. ἄτοπον. This supposition is met on the other side by the elenchus, that the logical deduction of such an hypothesis (that the φρόνιμος was ἀκρατής) would be contrary to mental phenomena: we may see that the φρόνιμος cannot be ἀκρατής: such a supposition would imply that the φρόνιμος could knowingly act wickedly, which is contrary to the opinions of men, (οὐδ' ἄν φήσειέ τις,) as well as to the practical character of the φρόνιμος, (ὅτι πρακτικὸς ὁ φρόνιμος).
- (21.) 5. τῶν γὰρ ἐσχάτων τις, for he is one who has to do with the particulars, not the principles of action only. If he is φρόνιμος, his single actions must be good; which, if the above hypothesis be correct, they will not be.
- (22.) 6. ἔτι ἐν μέν κ.τ.λ. These are the arguments and difficulties connected with the fourth question in the preceding

chapter. It must be remembered that these are not stated as Aristotle's own arguments, even though he may agree with the position advanced. The whole passage is a complicated argument, consisting of a syllogism in the second figure,—ἐγκρατής being the minor, σώφρων the major term,—the minor premiss being supported by a double conditional syllogism.

- (23.) 6. οῦτε γὰρ τὸ ἄγαν κ.τ.λ. Excess does not belong to the σώφρων. The desires of the σώφρων must be both modified and purified.
- (24.) 6. ἀλλὰ μὴν δεῖ γε, sc. that ἐγκρατής should have desires both excessive and evil,—both ἰσχυραί and φαῦλαι—combined.
- (25.) 6. εὶ μὲν γάρ κ.τ.λ. If the desires are χρησταί, then the declining them is bad.—εὶ δ' ἀσθενεῖς καὶ μὴ φαῦλαι, οὐδὲν σεμνόν. If they are weak and not bad, it is no such wonderful thing to control them; the negation of the consequent takes away the μή from φαῦλαι, therefore the desires are φαῦλαι: the emphasis of this part of the argument rests more on the μὴ φαῦλαι than on the ἀσθενεῖς.
- (26.) 6. εὶ δ' φ αῦλαι καὶ ἀσθενεῖς (=μὴ ἰσχυραί). The negation of the consequent takes away the μή from ἰσχυραί, without touching upon φαῦλαι at all,—the emphasis of this part of the argument rests wholly upon ἀσθενεῖς; therefore they are φαῦλαι (proved before), and ἰσχυραί, proved by negation of ἀσθενεῖς: without keeping this in mind, the conclusion of this hypothetical would be, the desires are μὴ φαῦλαι and μὴ ἀσθενεῖς.
- (27.) 7. The real question is the kind and degree of intellectual firmness which constitutes ἐγκράτεια.
- (28.) 8. ὁ σοφιστικὸς λόγος ψευδόμενος. The sophistical trick of reasoning called mentions, (see Aldrich, iii. 8. 12): either an illustration; as in this fallacy of mentions the mind feels itself logically bound to the conclusion which common sense rejects, so in ἀκρασία the mind feels the falsity of the moral fallacy from which it is unable practically to loose itself; or that the fallacy itself suggests a question on the nature of ἀκρασία, whether he who abides by such a conclusion is ἐγκρατής, and he who leaves it ἀκρατής; i.e. whether

these habits obtain in matters of pure intellect: in which case ἀκρασία would be good, ἐγκράτεια bad.

- (29.) 8. διὰ γάρ κ.τ.λ. See Soph. Elench. i. 6, sqq.—ὅταν ἐπιτύχωσιν, when they make a hit.
- (30.) 9. ἔκ τινος λόγου, from a certain conceivable mode of stating it.— ὧν ὑπολαμβάνει, 80. δεῖν πράττειν.
- (31.) 10. 8 ó gelev av, may be held to be.
- (32.) 10. μή ἐπέπειστο. Most MSS. omit μή: "If the apparis had done it from a (bad) conviction that he ought to do it, he would have had a chance of altering when his conviction is changed; but now with a different conviction, viz. that he ought not to do it, he does it." But μὴ ἐπέπειστο, which seems on the whole preferable, is supported by one or two MSS .: "If he had not had a right conviction," (that he ought not to do it,) "he might have changed when he got that conviction, (μεταπεισθείς); but now, though he has that conviction, he does it." In the reading without μή, πεπεῖσθαι and ἐπέπειστο mean the false conviction of the ἀκόλαστος, while πεπεισμένος refers to the right conviction, implied in μεταπεισθείς. If μή is read, πεπείσθαι refers to the wrong conviction of the ἀκόλαστος, and ἐπέπειστο and πεπεισμένος to the right conviction of the departs. In either case it is awkward to construe the same word differently in the same passage, but it is less so to do this with πεπείσθαι and επέπειστο than with ἐπέπειστο and πεπεισμένος: if we take these two last to mean the same, then we must read μή.
- (33.) 11. The last words of the chapter are worth remark:—ή γὰρ λύσις τῆς ἀπορίας εὔρεσίς ἐστιν.

CHAPTER III.

- (34.) 2. τῷ περὶ å ἢ τῷ πῶs, differ in their subject, or their method of handling the subject.
- (35.) 3. οὐκ οἵεται, sc. δεῖν πράττειν.
- (36.) 3. περί μέν οδν κ.τ.λ.: cf. Plat. Rep. 479, Ε.—παρ' ην, contrary to which.

- (37.) 4. δηλοῖ δ' Ἡράκλειτος. See Preller, page 21, Plato, Cratyl. 402, E. Heraelitus professed to have δόξα only; yet his δόξα was practically as strong as Plato's ἐπιστήμη: it is merely a difference in words.
- (38.) 5. There are various ways of accounting for a man's acting contrary to his knowledge, founded on the practical difference between active (χρώμενος) and inactive (οὐ χρώμενος τῆ ἐπιστήμη) knowledge:
 - a. By the difference between the knowledge of the universal principle, and the knowledge of the character of the particular thing which presents itself for the time to the will: a mistake in the latter does not prove the absence of the former.
 - β. By the varieties of this knowledge of the universal and particular which are concerned in a simple action; the knowledge of a general principle as regards such things generally; the knowledge of a principle as regards men, or some class of men generally: and to each of these belongs a particular; so that frequently four varieties of knowledge are concerned in a single act, and the absence of any one of these may cause error, though the agent may be in conscious and active possession of the other three. What Butler, in Sermon X., calls self-partiality, continually operates to prevent men applying to themselves principles, which they believe abstractedly.
 - γ. By the various temperaments and states which are favourable to the exercise of knowledge, or the contrary. Not only is there abstractedly a great difference between knowledge when active and when dormant, but practically the knowledge is called into action, or suppressed, by different temperaments, or by those changes of temperament to which human nature is liable; so sleep, anger, excitement, mental or bodily, suspend the active operation of the knowledge of which, at other times, we may be in conscious possession;— a veil is thrown over the intellect at such times by the general suspension of our faculties, as in sleep, or by the overactivity of one part of our nature: how this veil is removed, and activity restored to our knowledge, is a question for pathology. Such persons cannot be said to have knowledge,

and therefore to act contrary to it at the moment of action, though they have it at other times.

- (39.) S. συμφῦναι, to be worked into the nature. The whole phænomena of moral action depend on the degree in which knowledge of good and right is worked into the whole system, so as to become part of our self-consciousness, and to operate instinctively, or exists externally, as it were, to ourselves, and operates only with great effort. In ἀκρασία the φρόνησις may exist externally; in ἐγκράτεια it is partially, in σωφροσύνη it is wholly, worked into our being. See below, note 42.
- (40.) 9. φνσικῶς, psychologically; according to its nature, and hence here psychologically.— ὅν αἴσθησις ἥδη κυρία, which thenceforward depends on the senses.—ἤδη: the function of ἡ καθόλου δόξα has ceased.
- (41.) ὅταν δὲ μία κ.τ.λ., when these agree. This syllogistic process of reasoning in moral action seems to be a true account of what goes on, though, as in scientific reasoning, the process is often instantaneous and imperceptible.

He supposes two premisses or principles in the mind, arising, the one from the law of the mind, the other from the law of the members; the one may be represented by $\pi \tilde{a} \nu$ γλυκύ αίρετον, the other by παν αlσχρον φευκτόν (ή κωλύουσα γενέσθαι). The mind assents, and the will follows whichever of these is called most strongly and sensibly into being, by having its particular attached to it. If it is τοῦτό ἐστι γλυκύ, then the major premiss, παν γλυκύ αίρετόν, is aroused (αὖτη δ' ἐνεργεί), and the conclusion of the will follows, (τοῦτό ἐστι αίρετόν): whereas, if the premiss τουτό ἐστι aloxpow had suggested itself with equal strength, the major premiss, παν αλσχρον φευκτόν, would have presented itself in full force, and the conclusion of the will would have been τοῦτό ἐστι φευκτόν. Now where sensual desire or propension is present (τύχη δ' ἐπιθυμία ἐνοῦσα), the sensual minor premiss, τοῦτό ἐστι γλυκύ, presents itself with more readiness and force than the moral one, τοῦτό ἐστι αἰσχρόν. It is true that, except where the mind is quite depraved, the moral major premiss virtually forbids it (ή μεν λέγει φεύγειν τοῦτο); but the mind is carried away by the impulsive impression of desire (ή ἐπιθυμία δ' ἄγει), so that the warning voice is disregarded: thus the man is overcome not wholly

contrary to knowledge, but yields to a sensual knowledge, and the syllogistic process arising from it, which represents the end as an object of rational desire. Hence it is of the greatest importance to right action that the tone of the mind, according to which we take a sensual or moral view of particulars, should be in a true and healthy state, so that the particular should strike us in its moral rather than its sensual view; hence the Apostle's direction for holy living,—"to have our loins girt about with truth," so that it may be always ready for use.

(42.) Our actions in matters of sensual pleasure and pain depend really on the greater or less degree in which φρόνησιε is worked into our moral nature.

In ἀκολασία the φρόνησιε is totally absent, and a sensual wisdom (αἰσθητικὴ ἐπιστήμη) is substituted for it,—πᾶν γλυκὸ διωκτόν: sometimes, in cases of utter depravity, αἰσχρόν ἐστὶ γλυκό obtains. The principle which should counterbalance and restrain the passions (πᾶν αἰσχρὸν φευκτόν) is lost (ἀρχὴ διαφθείρεται), and "he imagineth mischief to himself as a law."

In $d \kappa \rho a \sigma t a$ the moral principle and the moral view is so far worked into our nature, that though external objects strike us in the sensual view rather than the moral, and the sensual principle consequently acts more instinctively and forcibly, yet there is a slight reaction on the part of the latter, though not sufficient to prevent the wrong action.

In $\dot{\epsilon}\gamma\kappa\rho\dot{a}\tau\epsilon\iota a$ the moral principle and moral view is more completely worked in, so that the reaction is sufficient to overpower the $\dot{\epsilon}\pi\iota\theta\nu\mu\dot{\iota}a$, and the moral fallacy connected with it.

In $\sigma \omega \phi \rho \rho \sigma \sigma \dot{\nu} \nu \eta$ the $\phi \rho \delta \nu \eta \sigma \iota s$ is so wholly worked in, that the moral principle and moral view has become part of our very being, and takes the lead; and though there may be some slight reaction on the part of the senses, yet it does not affect or hinder right action, or even produce wrong $\delta \rho \epsilon \xi \iota s$.

- (43.) 9. ἄμα τούτφ, i. e. as soon as the φάσις has taken place.
- (44.) 10. ὅταν οδν κ.τ.λ.: cf. Plato, Rep. 439.—τύχη depends on ὅταν, which is carried on by δέ.—ἔκαστον, the passions and the reason.—ὑπὸ λόγον, sc. the reasoning process, πᾶν γλυκὸ ἡδὸ, τουτὶ γλυκὸ, τουτὶ ἡδύ.—δόξης, a result of a reasoning process; sc. τουτὶ ἡδύ.

- (45.) 10. ο ὖκ ἐναντίας κ.τ.λ., sc. ὀρθῷ λόγῳ. This δάξα is not essentially opposed to right reason, though it is so accidentally, in consequence of the ἐπιθυμία making it a practical guide to an action which ὀρθὸς λόγος disapproves: there is no struggle between this δάξα and ὀρθὸς λόγος, but between the ἐπιθυμία and the ὀρθὸς λόγος. From οὐκ ἐναντίας to λόγῳ is in a sort of parenthesis, so that the sentence beginning τοτε καὶ διὰ τοῦτο belongs to the sentence immediately preceding οὐκ ἐναντίας κ.τ.λ.
- (46.) 11. ὅστε καὶ διὰ τοῦτο κ.τ.λ. This is brought forward as a proof that ἀκρασία is founded on some sort of reasoning process, on some general principle which, true in itself, is κατὰ συμβεβηκός, a right guide for practice under certain circumstances; it is not a mere impulse. Hence animals are not termed ἀκρατεῖς because they are not capable of these general principles, but act on the impulse of the senses.
- (47.) 11. φαντασία, the impression received from external things, from τὰ φαινόμενα.
- (48.) 12. πῶς δὲ λύεται κ.τ.λ. It being thus shewn how the principles of moral wisdom are lost sight of by the active influence of desire, it is no business of ours to enquire how and when they return in power to the mind: that is a question for pathology.
- (49.) 13. ἐπεὶ δὲ ἡ τελευταία κ.τ.λ. It is the particular premiss of the moral syllogism, the judgment we form of the object before us (δόξα αἰσθητοῦ), which mainly influences our action (κυρία τῶν πράξεων); and he who is under the influence of desire does not take the moral view of the particular object, but only a sensual view. The object suggests to him τουτὶ γλυκύ, which calls forth πῶν γλυκύ ἡδύ, and not τουτὶ αἰσχρόν, which would call forth πῶν αἰσχρόν φευκτόν, and prevent the action. And it may be again said, that it is of the utmost importance to right action that the tone of the mind should be right, that things should strike us in a moral, and not a sensual, point of view;—this is the object of right education.
- (50.) 13. καὶ διὰ τὸ κ.τ.λ. Since a right judgment on particulars is not necessarily implied in the knowledge of the general principle (διὰ τὸ μὴ καθόλου δοκεῖν εἶναι), and, being of particulars, is not matter of ἐπιστήμη (μηδ' ἐπιστημονικὸν ὑμοίως),

the want of right judgment on a particular does not imply the want of the general principle: if the particular were ἐπιστημονικὸν ὁμοίως, then a wrong view of the particular would imply the entire absence of the general principle.

- (51.) 14. ο ἐ γ άρ κ.τ.λ. Socrates appears to be right (ἔοικε ὁ ἐζήτει Σωκράτης σ ν μ β α ἱ ν ε ι ν), for ἀκρασία does not take place when ἐπιστήμη, properly so called, (κυρίως ἐπιστήμη, the law of the mind,) is present in power in the mind. This is hindered and obscured, though it exists passively. But there is a sort of ἐπιστήμη present, viz. ἡ αἰσθητική, the law of the members, such as πᾶν γλυκὸ ἡδύ; and this does exist when ἀκρασία takes place. ἀκρασία is not a mere animal impulse, but, by the aid of a reasoning process, it operates in spite of our better knowledge, which exists, though not actively, (ἐνέστι, not παρέστι). The natural reference which a reasoning creature would make to reason to approve his actions is supplied by the operation of the sensual syllogism, and thus φρόνησις is suspended as a principle of action.
- (52.) 14. οὐδ αῦτη—πάθος is in a parenthesis, so that τῆς αἰσθητικῆς is in the same construction as κυρίως ἐπιστήμης, depending on παρούσης.

CHAPTER IV.

- (53.) Having thus discussed the nature of ἀκρασία, he now goes on to the subject-matter. ἀκρασία, properly speaking, does not apply to all the particulars of moral action, but only to such bodily pleasures and pains as are necessarily part of our nature, (the ἀναγκαῖα ἡδία): when honour or wealth have become, as it were, ἀναγκαῖα, then the term is applied metaphorically to the wrong pursuit of them, contrary to our better judgment.
- (54.) 1. ἐγκρατεῖς καὶ καρτερικοί. See notes at the end of the book.
- (55.) 2. ἔχοντα ὑπερβολήν, liable to excess.—ἀπλῶς, in its proper sense.—ἄσπερ ἄνθρωπος. As we add an epithet or characteristic to the man who thus differs from other men; the common term "man" has a slight difference attached to

it to mark the individual: it is a slight difference; but nevertheless, by it he differed from other men, $\tilde{a}\lambda\lambda'$ $\delta\mu\tilde{\omega}s$ $\tilde{\epsilon}\tau\epsilon\rho\sigma s$ $\tilde{\eta}\nu$. Another interpretation is, that a man named Anthropus won the Olympic prize, and that in order to prevent it being supposed, when the individual Anthropus was spoken of, that the class $\tilde{a}\nu\theta\rho\omega\pi\sigma s$ was meant, they attached to his name δ $\tau\dot{a}$ $\Delta\lambda'$ 0 $\Delta\nu$ 0 $\Delta\nu$ 1 $\Delta\nu$ 2 so that the $\Delta\nu$ 2 so $\Delta\nu$ 3 so $\Delta\nu$ 4 so $\Delta\nu$ 4 so $\Delta\nu$ 5 so $\Delta\nu$ 5 so $\Delta\nu$ 6 so $\Delta\nu$ 7 so $\Delta\nu$ 8 so $\Delta\nu$ 9 so

- (56.) 2. ἐκείν φ, sc. τῷ τὰ ᾿Ολύμπια νενικηκότι.—κατὰ τὸ μέρος, as ἀκρατὴς πότου, ἀκρατὴς ὄψου κ.τ.λ., which are all varieties of ἀκρασία proper. The argument here is in the second figure.
- (57.) 3. τῷ προαιρεῖσθαι, modal dative.—οὐ κατὰ πρόσθεσιν, not with an addition.
- (58.) 4. μαλακοί. This term, which expresses one phase of άκρασία proper, is not (like ἀκρατής) used metaphorically, and is only applied to bodily pleasures: if ἀκρατής were properly applied to all the above, then it would be applicable to them in all its shapes and phases; but it is not so. Another reading is ἀκόλαστος, taking the meaning to be, if ἀκόλαστος cannot be properly applied to ὀργή τιμή, &c., so neither can ἀκρασία; but the former is best. - περὶ ταύτας, sc. περὶ ås ἀκρατής λέγεται απλως. - ἐκείνων refers to περὶ τάδε, ὀργήν, τιμήν, &c. The argument consists of an affirmative and a negative conclusion in the third figure .- où k έκείνων οὐδένα is parenthetical, so that διὰ τό κ.τ.λ. belongs to the preceding clause: the meaning is, we do not place departs opyns, runs κ.τ.λ. in the same category with ἀκόλαστος, as we do the simple άκρατής. - μή ἐπιθυμῶν. The ἀκόλαστος is rather bent on indulgence from the tone of his mind and taste (ήδονή), than hurried into it by vehement desire. Mark the distinction here drawn between ἐπιθυμία and ἡδονή.
- (59.) 5. τῷ γένει, generically of the number of things fair and esteemed. The first sentence of the next chapter, however, suggests that τῷ γένει may mean "to the species man."
- (60.) 5. τῶν γὰρ ἡδέων κ.τ.λ. This is a difficult passage, especially when compared with sect. 2; but it is solved by taking τὰ μεταξύ to be the ἀναγκαῖα of sect. 2; standing, that is, between τὰ φύσει αἰρετά and τὰ φύσει φευκτά, being neither the one nor the other; not being αἰρετά, matter of choice at all,

but simply avayraia, in which we have no choice. The division then stands thus:—

- φύσει αἰρετά—τιμή—νική κ.τ.λ. ἐν ὑπερβολῆ ψέγεται ὡς φευκτά.
 - 2. φύσει φευκτά θηριότης άπλως ψέγεται.
- τὰ μεταξύ: μηδὲ φύσει αίρετά μηδὲ φευκτά, food and raiment, &c., ἐν ὑπερβολῆ ψέγεται ὡς ψεκτά.

No one would call the last καλά καὶ σπουδαΐα.

- (61.) 5. καθάπερ διείλομεν πρότερον; sect. 2, that is, as far as the φύσει αίρετά and the τὰ μεταξύ are concerned.
- (62.) 5. τὰ τοιαῦτα: τὰ φύσει αἰρετά. οὐ τῷ πάσχειν, not by the simple affection.
- (63.) 5. δ σ ο ι, all are blamed who —. Supply ψέγονται. We must distinguish between ψέγεσθαι and ψεκτά: the latter has got a technical sense of things of bad desert, and thus is contrasted to those things which, as we see below, are simply φενκτά. ψέγεσθαι simply means to be found fault with. Another way of taking the sentence is to suppose that from "καὶ γὰρ ταῦτα" down to "μωραίνειν" is in a parenthesis, to support the introduction of the new terms, τὰ περὶ τέκνα καὶ γονεῖς, and that the words after this parenthesis, "μοχθηρία μὲν οὐν οὐδεμία περὶ ταῦτα," is an anacoluthon for μοχθηροὶ οὐκ εἰσί; and on the whole this, perhaps, is the best.—τ αῦτ α, sc. τὰ περὶ τέκνα καὶ γονεῖς.
- (64.) 5. κρατοῦνται refers rather to the mental state of such persons; διώκουσι to the practical result thereof: he turns his attention only to one of the above divisions, the τὰ φύσει αἰρετά.
- (65.) 5. Σάτυρος ὁ Φιλοπάτωρ. Satyrus having been aided by his father in obtaining an object of unlawful desire, loved him to such a degree, that on his father's death he threw himself from a precipice.—περὶ ταῦτα, εc. τὰ φύσει καλὰ καὶ σπουδαία.
- (66.) 6. ἀλλὰ καὶ ψεκτῶν. Mark the distinction between φευκτόν, ψεκτόν, μισητόν: the first to be avoided as excess in things καλὰ καὶ σπουδαῖα; the second, objects of evil desert, as ἀκρασία; the third, objects of abhorrence, as θηριότης.
- (67.) 6. δι' δμοιότητα κ.τ.λ. Analogously, not strictly, the word

ἀκρατής is applied to these cases, as the word κακός is to one who is unskilful or unlearned.— $\pi \epsilon \rho i \ \delta \epsilon \ \theta \nu \mu \delta \nu \kappa.\tau.\lambda$. His endeavour to shew that ἀκρασία is properly confined to ήδονή σωματική has reference to his opposition to Plato's theory of morals,—that $\theta \nu \mu \delta \varsigma$, and not ήδονή, is the real motive cause of human action.

CHAPTER V.

- (68.) In this chapter he shews that the gross violations of right and decency are not to be classed under ἀκρασία, or from acting contrary to knowledge, but proceed from a perverted nature, where there is a complete confusion, or rather absence, of principles of right and wrong.
- (69.) 1. τὰ δὲ οὐκ ἐστίν, sc. οὐκ ἐστὶν φύσει ἡδέα,—are not objects of desire by nature.
- (70.) 2. την ἄνθρωπον. Lamia, a lady of Pontus: Hor. Ars Poet. 340.—περὶ τὸν Πόντον: Arist. Pol. viii. 3, p. 260, and bk. iv. 18, p. 106. —τὸ περὶ Φάλαριν λεγόμενον. Phalaris is said to have eaten his son.
- (71.) 5. οὐκ ἡ ἁ πλη ἀκρασία. Supply ἢ ἐγκράτεια.—π ερὶ τοῦς θυμοὺς, angry passions. See Gr. Gr. 355, obs. 1.—τοῦ πάθους sc. ἀκρατῆ θυμοῦ, not ἀκρατῆ ἀπλῶς.

CHAPTER VI.

- (72.) 1. ἡττον αἰσχρά, less wrong, less a violation of duty. αἰσχρόν gives the neuter notion of κακία, as καλόν of ἀρετή.
- (73.) 1. φαντασία, the faculty which receives impressions (ἄνεν τῆς ἔλης) from external things and acts, following on αἴσθησις, so that below αἴσθησις is used for it. ὕβρις, properly speaking, is not matter of αἴσθησις, but of φαντασία; it is not any thing or act actually seen, but it arises from some such thing or act.
- (74.) 1. δ λόγος ἡ ἡ αἴσθησις. The two channels whereby ἡδύ presents itself, the one of things absent, the other of things present, are here distinctly recognised.
- (75.) 2. ἡ δ' ἐπιθυμία ο δ. He is here speaking of right reason, which puts forth its directions under the form of δ ε î, as a matter of duty, which ἐπιθυμία does not, as we have seen in

ch. iii., allow to operate. The sensual λόγος, αἰσθητικὴ ἐπιστήμη, may have operated so far as to shew that this particular thing is ήδύ, or that πᾶν ήδύ διωκτόν, and so far it operates in ἀκρασία as to sanction the ὁρμή of ἐπιθυμία, but it does not say δ ε ῖ πᾶν ἡδύ διώκειν: in θυμός, a sort of right reason, something which pretends to be so, lends its sanction to the action: δ ε ῖ τοιούτω πολεμεῖν.

- (76.) 2. καὶ ἡ χαλεπότης κ.τ.λ. Supply τοῦ θυμοῦ ἐστὶ φυσικωτέρα τῆς τῶν ἐπιθυμιῶν.
- (77.) 3. δολοπλόκου. The force of the quotation of course lies in the δόλος of the compound.
- (78.) 3. ὅστ' εἴπερ κ.τ.λ. The way to construe this is, "If ἀκρασία proper is more a violation of justice than that of anger, it is also (καί) worse (αἰσχίων), and it is most properly termed ἀκρασία, and in a certain sense is vice."
- (79.) 4. This sorites is somewhat difficult, from the short way in which the argument is stated, and from there being a change from the first middle term,—the greater cause for resentment in ἐπιθυμία, and consequently greater injustice—to that which implies this, but does not state it,—the less cause for resentment in ὀργή, and consequent less injustice: "and ἀκρασία δὶ ἐπιθυμίαν is worse than that from anger, for it is a fitter object for resentment, (ἀδικωτέρα); for ὀργή, being accompanied with λύπη, can have no ῦβρις, and therefore is a less fit object for resentment, and therefore less unjust."

Or it may be stated in another way :-

Whatever has pain has no UBpis:

δργή has pain;

δργή has no δβρις.

Whatever is a more fitting object of resentment than ὀργή is ἀδικωτέρα τῆς ὀργῆς.

ἀκρασία δὶ ἐπιθυμίαν is more an object of resentment than ὀργή, (for ὀργή has no ὕβρις). Rhet. ii. 2. 5.

άκρασία δὶ ἐπιθυμίαν is άδικωτέρα.

- (80.) 4. καὶ ἡ ἀκρασία κ.τ.λ., sc. ἐστὶ ἀδικωτέρα.—μεθ' ἡ δον ῆς: see Rhet. ii. 2. 5.
- (81.) 6. κατ' ἀρχάς: the beginning of this part of his book.
 Cf. ch. i., ἄλλην ποιησαμένους ἀρχήν.

- (82.) 6. τῷ γένει καὶ τῷ μεγέθει, in kind and degree; i. e. both in their nature, and when they exceed proper bounds.
- (83.) 6. άλλὰ ἡ κατὰ μεταφορὰν καὶ εἴ τινι κ.τ.λ., except by a figure, and that when any kind of animal, &c. οῦ γὰρ ἔχει belongs to the sentence ending λέγομεν, being the reason why those terms are not applied to animals except in a figure. ἀλλὰ ἐξέστηκε, but nevertheless it has transgressed its nature by its excesses, and therefore in a figure we do apply these terms.
- (84.) 7. ἔλ αττον κ.τ.λ., sc. κακόν.—φοβερώτερον from the amount of evil it might inflict, is clear from the words in the end of the chapter, which say that the evils it can inflict are less than what a man with νοῦς can cause. φοβερώτερον, therefore, must mean in itself, in the impressions it creates. Thus a madman at large is more awful—creates stronger impressions of fear for the time, though he is really less able to do injury than a deliberate villain. (Cf. Plato, Republic, 519.) In the next sentence the emphasis lies on διέφθαρται, as opposed to οὐκ ἔχει.—θηριότης, the state of beasts,—whether it be in the brute creation, or in men who are "as brute beasts." The words οὐ γὰρ διέφθαρται τὸ βέλτιστον ἄσπερ ἐν τῷ ἀνθρώπφ, mark, he considers such men merely brute beasts in human form.
- (85.) 7. ἀσινεστέρα, less harmful. See last note. —τοῦ μὴ ἔχοντος ἀρχήν: that which has no principle or power of action, no power of originating action, viz. νοῦς. —παραπλήσιον οὖν. This sentence is in a parenthesis, down to κάκιον, so that μυριοπλάσια γάρ κ.τ.λ. refer to the clause ending ὁ δὲ νοῦς ἀρχή, to shew that the φανλότης of the one which has νοῦς is more harmful than the other which is without it.

CHAPTER VII.

(86.) The habits of mind on bodily pleasure and pain, mentioned in this chapter, exhibited in the characters corresponding thereto, are—

1. ἀκόλαστος: seeks pleasure and avoids pain, (προαιρούμενος); this is the law of his life. ἡδύ presents itself to him as his sole ἀγαθόν, λυπηρόν as his sole κακόν,—ἀρχή διαφθείρεται, conscience reprobate.

ἀκρατής: indulges in evil pleasure contrary to his conscience and sense of right. The ἡδύ presents itself as ἀγαθόν, but not as τὰγαθόν.

3. μαλακός: shrinks from right pains. λυπηρόν presents

itself for the time as κακόν.

4. καρτερικός: abides right pains for conscience' sake. λυπηρόν presents itself as a κακόν, but is counterbalanced by fear of αίσχρόν, or love of καλόν, as the case may be.

έγκράτης: declines evil pleasures for conscience' sake. ἡδύ presents itself as a good, but is overpowered

itself by fear of αἰσχρόν or love of καλόν.

- 6. σώφρων: evil pleasures do not present themselves as ήδύ, nor proper pains as λυπηρόν, but the καλόν presents as ήδύ, the αἰσχρόν as λυπηρόν.
- (87.) 1. μεταξὺ δέ κ.τ.λ. Observe this expression of Aristotle's view of human nature.
- (88.) 2. ὁ μὲν τὰς ὑπερβολάς κ.τ.λ.: excessive pleasures, out of the way, extraordinary indulgences,—such as are told of the old Roman epicures.—ἡ καθ' ὑπερβολάς, sc. ἡδέα; carrying common pleasures to excess,—such as the drunkard or sensualist. The ἡ before διὰ προαίρεσιν is evidently out of place, as the ἀκόλαστος always acts with προαίρεσις: it is found, however, in almost all the MSS. Nevertheless, the Paraphrast and some other commentators omit it. It certainly creates hopeless confusion. Michelet suggests εἰ for ἡ, but it seems quite as simple an alteration to omit it: it may have crept in from the ἡ καθ' ὑπερβολάς.
- (89.) 3. τῶν μἢ προαιρουμένων, sc. Aristotle here draws a distinction between the man whom an internal bias towards self-indulgences (ἢδονή) leads to act against his conscience, and one who acts thus under the pressure of a strong desire, an urgent external temptation, (ἐπιθυμία,) of which the former is the worse. This is the principle of the rhetorical way of putting a wrong act, (τὰ ἐλάχιστα μέγιστα,) the less the external temptation, the greater the natural tendency to wrong.
- (90.) 3. διδ κ.τ.λ. is introduced parenthetically, as what may be called "a proof by instance."

- (91.) 3. τῶν δὴ λεχθέντων, sc. ἀγόμενος δι' ἡδονήν, and ψευγῶν τὴν λύπην τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας: of these, the latter is a species of μαλακία, the former approaches nearer (μᾶλλον) to the ἀκόλαστος, inasmuch as the motive cause of the evil act is his own evil tendencies.
- (92.) 5. τρύφη: a species of μαλακία, a certain indolent, self-indulging temperament, which, above all things, dislikes trouble. —την λύπην: equivalent accusative to πονήση. —καὶ μιμούμενος κ.τ.λ. The man who does this affects the gait and indolent bearing of a sick person, but does not fancy that he is to be pitied for his affectation, though he is so as much as a sick man.
- (93.) 6. Kaρκίνου. I have so often heard a false quantity in this word that I think it as well to refer the student to Arist. Vesp. 1508.—ἐντῆ ᾿Αλόπη, a play of Carcinus.—Κερκύων. In this play Cercyon killed himself on finding out his daughter's disgrace.—Ξενοφάντφ. A Xenophantus is mentioned by Seneca as having been a minstrel at the court of Alexander; and thus Aristotle became intimate with him.—Σκὺθας: see Hat. i. 105.
- (94.) 7. παιδιώδη s. He seems to seek ήδύ ἐν ὑπερβολῆ from προαίρεσιs, but he is really trying to escape from λυπηρόν.— ἄνεσιs, a cessation from toil.
- (95.) 8. σφοδρότητα, their vehemence. See ch. xiv. 6, for an account of this.

In $\pi \rho \circ \pi \acute{\epsilon} \tau \acute{\epsilon} \iota a$ the $\kappa \nu \rho \iota \omega s \acute{\epsilon} \pi \iota \sigma \tau \acute{\eta} \mu \eta$ has not time to make itself heard.

In the case of $\mu \in \lambda a \gamma \chi \circ \lambda i \times o i$, it speaks to ears closed by the dogged vehemence of the desire for some self-indulgence,—such as when a man tries to drown care by pleasure.

In ἀσθένεια the κυρίως ἐπιστήμη is partially heard, but ἐπιθυμία leads the mind to the wrong course of reasoning, and thus carries it off.

CHAPTER VIII.

- (96.) 1. ὅσπερ ἢπορήσαμεν: see ch. ii. 10.—λανθάνει, it escapes the person's notice. The ἀκόλαστος is so without being aware of his wretchedness. The ἀκρατής is reminded of it by the stings of conscience.
- (97.) 2. αὐτῶν δὲ τούτων, sc. the different sorts of ἀκρατεῖs: there is a parenthesis down to ἄτεροι, and we might not unreasonably suspect it to be an interpolation.—ἐκστατικοί, sc. ὀξεῖs: see last chapter.—ἡττῶνται, sc. οἱ τὸν λόγον ἔχοντες μὴ ἐμμένοντες δέ.—ὅμοιος γάρ refers to οὐ λανθάνει.
- (98.) 3. Here, instead of stating the similarity or dissimilarity between them separately, he states it together, and proves each separately, so that the clause τὸ μὲν γὰρ παρὰ . . . ἐστιν belongs to the former clause, ὅτι μὲν οὖν . . . φανερόν, and the clause οὐ μὴν . . . ἀδικοῦσι δέ to ἀλλὰ πῷ ἴσως, "but perhaps in some respects they are the same."—τὸ Δημοδόκου. All that is known of Demodocus is that he was a native of a small island near Miletus, who made the Milesians butts for his wit.—ἄδικοι οὐκ εἰσί,—because the προαίρεσις is wanting.
- (99.) 4. ἐν δὲ ταῖς πράξεσι κ.τ.λ.: see bk. iii. ch. 4. The final cause is the starting-point in moral reasoning or actions, as in scientific reasoning we start from the hypothesis.—ἐκεῖ in mathematics: see bk. vi. 11. 4; and ch. 2. 3.—ὁ λόγος, reasoning, as opposed to νοῦς.
- (100.) 4. ἀλλ' ἀρετὴ ἡ ψυσικὴ ἡ ἡθικὴ τοῦ ὀρθοδοξεῖν περὶ τὴν ἀρχήν. We here gather that a δόξα of some sort is necessary to a moral action. After the ἐπιθυμία has been roused, and the ὅρεξις moved, there is then a decision of the moral intellect (δόξα) as to the fitness or unfitness of the end. We are guided aright in this decision by the general tone of our mind,—either by the shadowy instincts of right and wrong (ψυσικὴ ἀρετή) in the yet unformed character, or by the rational principles or instincts (ἡθικἡ) in the more developed mind. When this δόξα has pronounced the proposed οῦ ἔνεκα to be right, βούλησις follows, and the οῦ ἔνεκα becomes an actual end to us, (see bk. iii. note 40). The σώφρων is of such a character that right always presents itself to him as right, and good, and pleasant; the ἀκόλαστος views

pleasure as good, and consequently very often the $\dot{\eta}$ δύ as the good. He imagines it to himself as a law.— τ οῦ ἀρθοδοξεῖν depends on διδασκαλική.

(101.) 5. ἔστι δέ τις. He is setting forth the two characters already described, not introducing new ones.—ἀνέδην δεῖν, "that he ought unrestrainedly to follow evil pleasures." The ἀρχή, the sense of right and wrong, οὐ διαφθείρεται, while in the ἀκόλαστος it is destroyed.

CHAPTER IX.

- (102.) The question started in ch. ii. 7 divides itself into three:-
 - 1. Is έγκράτεια merely intellectual firmness?
 - 2. Is it intellectual adherence to a right opinion?
 - 3. Is intellectual rectitude the essence of it, intellectual firmness the accident?
- (103.) 1. ἡ ὁ τῷ ψενδεῖ refers to the case supposed in ch. ii., such as that of Philoctetes:—is such a man to be considered ἀκρατής?
- (104.) 1. ἡ κατὰ συμβεβηκός. A man to be ἐγκρατής must have intellectual firmness; but this is not enough—it is καθ΄ αὐτό possessing and acting on right moral judgment and principles, to which the peculiar circumstances (κατὰ συμβεβηκός) of the case make intellectual firmness necessary. The essence of ἐγκράτεια is moral, the way in which it accidentally operates is intellectual; the intellectual is a means to the moral, therefore the latter is the essence, the former the accident, (κὶ γάρ τις—τό πρότερου).
- (105.) 2. ὅσπερ ἄσωτος κ.τ.λ., i. e. it is an exaggeration of the right principle.—ἐπεὶ εὕπειστος: the ἐγκρατής may change διὰ λόγον, though not διὰ πάθος: the difference between firmness and obstinacy.—ὁ δὲ οὐχ ὑπὸ λόγον, sc. μεταβάλλει.—λαμβάνουσι, receive from external things.
- (106.) 3. & σπερ ψηφίσματα. The ψήφισμα does not carry with it any power of effecting what it decrees; as far as itself goes, it is inoperative.—& στε μᾶλλον κ.τ.λ.: because they are influenced, not by reason, but by pleasure and pain.

- (107.) 4. ἀλλὰ καλήν, sc. διὰ καλήν ήδουήν. Remark the distinction here drawn between the sorts of ήδουή, καλή, and αἰσχρά.
- (108.) 5. He here shews that ἐγκράτεια is a mean, as well as those properly termed virtues.—ἢ τοιοῦτος: that is, as far as this point in his character is concerned. This is supported by three MSS. ὁ τοιοῦτος al. is a mere repetition of the first words of the clause: ἐστὶ must be supplied, ὁ τοιοῦτος οἰκ ἐμμένων ἐστὶ τῷ λόγω.—διὰ τὸ μᾶλλόν τι: through his sense of pleasure being too strong; while the other does not allow himself the indulgences which reason allows, owing to his sense of pleasure being too weak, (διὰ τὸ ἢττόν τι).
- (109.) 6. ἡκολούθηκεν, is derived from it in the way of analogy.

CHAPTER X.

- (110.) 1. He now shews that wherever ἀκρασία takes place, perfect φρόνησις is wanting. It is not that φρόνησις is not a sufficient development of the intellect, but because it is not sufficiently worked into the πάθη.
- (111.) 2. τον δ è δεινόν. As δεινότης does not involve any moral considerations, but is merely a power of carrying out the necessary means to a desired end, the δεινός may be ἀκρατής, and vice versa, for the ἀκρατής may shew great δεινότης in arriving at his end.
- (112.) 2. κατὰ τὸν λόγον. δεινότης and the φρόνησις ἀπὸ τῆς δεινότητος are, as far as the intellect is concerned, an exertion of nearly the same faculty, but the latter has a right end in view, while the former may have either one or the other; οτ κατὰ τὸν λόγον may be construed, "as to their definition," for both might be defined to be δύναμις τοῦ πράττειν τὰ πρὸς τὸ τέλος, though in the case of φρόνησις it must be ὀρθὸν τέλος.
- (113.) 3. ἐπίβουλος, "with malice intent."—ὁ μἐν γὰρ αὐτῶν, sc. ἀσθενής: does not abide by his intent. The μελαγχολικός is a person of morbid temperament, upon whom a temptation comes suddenly, and is embraced as a relief from the pain of existence.
- (114.) 4. των βουλευσαμένων, sc. the ἀσθενείς.

CHAPTER XI.

- (115.) Having discussed and explained the nature of ἀκρασία and ἐγκράτεια, he now proceeds to ἡδονή and λύπη as the motive causes of human action; while in the tenth book he rather considers them in their relation to, and connection with, the end, εὐδαιμονία.
- (116.) The fact that Aristotle discusses the question again in bk. x., and goes over, in many points, the same ground as here, has led some to suppose that these last chapters have found their way from the Eudemian Ethics (in which they occur verbatim) into this place; but the distinction given in the last note will point out a difference in his way of looking at pleasure and pain in this book and the tenth, while their close connection with departa will suggest a sufficient reason why he should have introduced them here.
- (117.) 3. ἔνιαι μέν είναι, sc. ἀγαθαί.
- (118.) 4. He gives the arguments by which these three opinions are supported.—γένεσις, transition state.—συγγενής, coexistent with. While the γένεσις (οἰκοδόμησις, for instance) is going on, the τέλος thereof (οἰκία) is not in existence; when the τέλος (οἰκία) is in existence, the γένεσις (οἰκοδόμησις) has ceased: therefore, if ἡδονή is a γένεσις, it cannot ever be coexistent with the ἀγαθόν, for this is a τέλος.

CHAPTER XII.

(119.) Aristotle in this chapter is giving the arguments on the other side of the question. We must not suppose that these are held all by the same persons, but they probably were used by differing schools or individuals, so that we must not expect the same facts to be assumed or the same results deduced in the several positions:—

 That there is a difference between the āπλως ἡδύ and the τινὶ ἡδύ, so that what may be true of the latter is not true necessarily of the former, (sect. 1).

2. That there is a difference between the ἐνέργεια of pleasure and the ἔξις of pleasure, (sect. 2).

- That even those pleasures which seem to be γενέσεις are not so really, but rather ἐνέργειαι, (sect. 3).
 Sects. 4, 5, 6, and 7 are evident.
- (120.) 1. πρῶτον μέν κ.τ.λ. The argument here is, that the objections urged above may be true as against ήδονή τινι, but not ήδονή άπλῶς.
- (121.) 1. ἀκολουθήσουσιν. As there is an ἀγαθὸν ἀπλῶς, and ἀγαθόν τινι, so there are φύσεις and ἔξεις, which are ἀγαθαὶ ἀπλῶς, and others only ἀγαθαὶ τινι; and further, there are some κινήσεις and γενέσεις ἀγαθαὶ ἀπλῶς, and others only ἀγαθαί τινι,—as, for instance, the γένεσις, or process of the act of sight, is ἀγαθή ἀπλῶς, the γένεσις, or process of recovery from sickness, is ἀγαθή τινι.
- (122.) 1. ἔνιαι δὲ οὐδὲ τῷδε, sc. ἀεὶ οτ καθ' αὐτάς.
 The divisions of ἡδονή in this respect are,—
 ἀγαθαὶ ἀπλῶς.
 ἀγαθαί τινι ἀεί,
 ἀγαθαί τινί ποτε.
 φαινόμεναι ἡδοναί.
- (123.) 2. ἔτι κ.τ.λ. Further, we must distinguish between the ἀπλῶς ἡδύ and the κατὰ συμβεβηκὸς ἡδύ; for as not only an εξις, or completed state, is αγαθόν, but also the ενέρyear which precede and lead to that state, so also those evepyeur which may be viewed as yevégers, carrying us onward and producing in us some state which is agreeable to nature. αί (ἐνέργειαι, sc.) καθιστάσαι (ἡμᾶς) είς τὴν φυσικὴν έξιν: see Rhet. i. 10,) are pleasures, though only accidentally so, as being the ἐνέργειαι which are working towards a yet imperfect and deficient state, (ὑπολοίπου ἔξεως, so below, sect. 3,) εἰς τελείωσιν αγομένων της φύσεως, in order to get rid of the pain, ἔνδεια. They are not καθ' αὐτάς or ἀπλῶς ἡδεῖαι, because they are only ήδείαι when the έξις is ὑπόλοιπος; while to those who have no such lack or deficiency they are not pleasant. But all ήδονή is not such a γένεσις, since (ἐπεί) some exist without any preceding ένδεία or ἐπιθυμία, i. e. without any such ὑπόλοιπος έξις. Michelet reads ὑπολύπου ἔξεως, i. e. connected with pain, that is, with an «pôcia; but the other reading has the same meaning. Aspasius interprets these words as above, -της λοιπαζομένης φύσεως καὶ ἐν ἐνδεία ούσης: the Paraphrast, -ή δὲ ἐνέργεια τὴν ἐλλείπουσαν ἔξιν ἀναπληροῦ. Others interpret ὑπολοίπου, the re-

mains of our former nature; i.e. those appetites and wants which arise from the recollection of our former nature: but the former interpretation is the best, though the sense given to ὑπόλοιπος is unusual; but the words ο ὑκ ἐν-δεοῦς ο ὕσης below point to this sense. Cardwell reads, with one MS., "ὅτι αὶ ἐνέργειαι" for "ἔστι δ' ἡ ἐνέργεια," making this sentence the reason or explanation of the former one: but the reading in the text comes to much the same thing. The clause beginning ἐπεὶ καὶ ἄνευ λύπης seems to belong to the one ending with ἡδεῖαι, εἰσῖν, so that ἔστι δ' ἡ ἐνέργεια—ἔξεως is in a sort of parenthesis, and we must supply before good, &c. But all are not of this sort.

- (124.) 2. ἔτι ἐπεὶ κ.τ.λ.—ἔξις. The connection of these words with what follows seems to be, that as the ἀγαθόν shews itself in an ἐνέργεια or an ἔξις, so the ἡδύ exists either as an ἐνέργεια or an ἔξις, though in the former it is only κατὰ συμβεβηκὸς ἡδύ, as tending towards a desired ἔξις.
- (125.) 2. τῆς φύσεως οὐκ ἐνδεοῦς οὕσης. This expression gives us the sense of the one opposed to it, viz. ὑπολοίπου ἔξεως.
- (126.) 2. σημείον κ.τ.λ., sc. that the pleasures belonging to the ἐνέργεια of ἀναπλήρωσις and those belonging to the state which is the result of that ἀναπλήρωσις are different, so that what may be true of the one is not necessarily true of the other.
- (127.) 2. ἀναπληρουμένης: in the process of ἀναπλήρωσις. καθεστηκυίας: in a state of κατάστασις, or satisfaction; a settled, quiescent state.—συνέστηκεν, clash, differ.
- (128.) 3. ἡ δ ο ν ἡ does not necessarily stand to ἀγαθόν as a γένεστε to the τέλος, which is the completion of it; for some sort of pleasure is simply an ἐνέργεια and a τέλος in itself, without anything beyond it.
- (129.) 3. οὐδὲ γινομένων κ.τ.λ. Nor do such pleasures arise when we are in the transition state of γένεσις, (γινομένων,) but when we are in the possession and enjoyment of them, (χρωμένων).
- (130.) 3. καὶ τέλος κ.τ.λ. The τέλος of such pleasures (sight, for instance) is not distinct from the pleasure itself, but only of those which conduce to the supplement of some natural want, (ὑπολοίπου ἔξεως, sect. 1).—διό κ.τ.λ.: see ch. xì. 4.

- (131.) 3. ἐνέργειαν τῆς κατὰ φύσιν ἔξεως, the operation or energy of a state consonant to nature. This is the definition of άπλῶς ἡδουή: the others, as we have seen above, are only κατὰ συμβεβηκὸς ἡδεῖαι—αἰσθητὴν γένεσιν, a perceptible state of transition towards something.
- (132.) 3. δοκεῖ δέκπλ. It may be said that the very notion of pleasure being a γένεσις arises from its being in the most proper sense, (κυρίως) ἀγαθόν; for as that which is properly ἀγαθόν is an ἐνέργεια, and ἡδονή being properly such an ἐνέργεια τοῦ ἀγαθοῦ, people confound it with a γένεσις, fancying that the two are identical. The way people got at the notion of its being a γένεσις was—ἡδονή must be an ἐνέργεια, because it is ἀγαθόν, and an ἐνέργεια must be a γένεσις. He brings forward the source of the error (that ἡδονή is a γένεσις) which he has just been confuting, in proof of his position that ἡδονή is in the proper sense an ἀγαθόν, (though not τὰγαθόν).
- (133.) 4. τὸ αὐτὸ καί, the same as if (you were to call) healthy things bad, because, &c.—πρὸς χρηματισμόν, money-making, business.—ταύτη. Viewed relatively, both ἡδία and ὑγιείνα are sometimes bad; but this does not prove them absolutely bad.
- (134.) 6. οὐδὲ γὰρ ἄλλης κ.τ.λ. An art is that which sets out and regulates the productive powers of a δύναμις: that which sets out and regulates the operation of an ἐνέργεια is a law, not an art.—καίτοι: "and yet the objection does not seem to be founded in fact, for," &c.
- (135.) 7. τὸ δὲ τὸν σώφρονα φεύγειν, sc. τὴν ἡδονήν.—τὸν ἄλυπον βίον, sc. ἀλυπία in preference to ἡδονή.

CHAPTER XIII.

- (136.) 1. ή δὲ τῷ πῆ ἐμποδιστική, is an evil to particular persons, (opposed to ἀπλῶς,) as being in some way an hindrance to them: al. πῆ τῷ, opposing πῆ to ἀπλῶς.
- (137.) 1. ως γὰρ Σπεύσιππος κ.τ.λ. The method devised to meet the foregoing argument (ἐξ ἐναντίων) was simply this: as the two extremes are not only opposed to the mean as good, but each to the other as an evil, so the opposition between λύπη and ἡδονή may be of this latter kind, and both be evils. Aristotle answers—if both were evils, both would be alike avoided. Cf. bk. i. 12.

- (138.) 2. τοῦτο, εc. ἐνέργεια ἀνεμπόδιστος.—ο ὑ δ εμία γ ὰρ κ.τ.λ.

 The argument is, " ἐνέργεια τέλειος is ἡδονή, (as being ἀνεμπόδιστος,) εὐδαιμονία implies ἐνέργεια τέλειος, εὐδαιμονία implies ἡδονή."
- (139.) 3. οί δέκ.τ.λ.: see bk. i. ch. x. The essence of the εὐδαιμονία would remain, though the adjuncts perished; the εὐδαιμονία would remain, though the man would not be εὐδαίμων: see bk. i. note 175.—ἡ ἐκόντες ἡ ἄκοντες, whether they really mean it or not.
- (140.) 5. φήμη δ' οὐ κ.τ.λ., Hes. Opp. 762.—λαοί, sc. φημίζουσω, Hesiod.
- (141.) 6. οὐχ ἡ αὐτή, sc. πᾶσι.
- (142.) 6. ἀλλὰ τἡν αὐτήν. In reality, there is a divine instinct within men, which prompts them to desire and seek after true pleasure, though in their views and practices they recognise and seek only the lower sort, because these are commonly received as the only pleasures. Reasonable self-love is at bottom a motive cause to every one.—παραβάλλειν is neuter.—πάντα γὰρ κ.τ.λ. These words give an important feature in Aristotle's view of human nature.
- (143.) 7. ή ἐνέργεια, 8C. της ήδονης.—ἐνδέχεται ζην, 8C. τὸν εὐδαίμονα.

CHAPTER XIV.

- (144.) 2. ov v, if then this is the case.
- (145.) 2. ἡ οῦ τω s. This is another opinion, which Aristotle, on the whole, adopts. He frequently introduces such opinions of his own by ἡ οῦτως.—τὸ μὴ κακόν, sc. the getting rid of the λύπη τῆς ἐπιθυμίας.—μέχρι τοῦ ἀγαθαί: that is, as long as they are within proper limits.—τῷ διώκειν: modal dative.
- (146.) 2. ο ὐ δ ἐ τῆ s ἡ δ ο νῆ s, sc. ὑπερβολή ἐστι, i. e. where the energy or state is such as not to admit of its being indulged in too much, (such as sight, or thought,) there is no possibility of the pleasure arising from it being desired too much.

 —τὰ s ἀναγκαία s, sc. ἡδονάς.—ἐναντίω s δ' ἐπὶ λ ὑπη s. In the case of ἡδονή a man is bad, not for pursuing pleasure at all, but its excess; in the case of λύπη a man is bad, not from avoiding the excess of pain, but pain altogether.— ὅλω s, sc. ὁ φαῦλοs.
- (147.) 2. οὐ γάρ ἐστι. This is an answer to the second ques-

- (148.) 3. τὸ διὰ τὶ φαίνεται ἀληθές is the nominative case to φανῆ.—ἐπεὶ δ' οὐ. The apodosis begins in sect. 4, πρῶτον μὲν οὖν κ.τ.λ.: when a reasonable cause can be given for the origin of an error, it confirms the truth. Cf. Hooker, Ecc. Pol. I, viii. 3.
- (149.) 4. ωs οῦσης ἐατρείας, sc. τῆς ἡδονῆς.—σφοδραί. These remedies against violent pain are in themselves violent, hence the two are placed in strong contrast.—διὸ καὶ διωκονται διὰ τὸ παρὰ τὸ ἐναντίον (by the side of the contrary,) φαίνεσθαι, sc. ἡδεῖαι. These false pleasures appear to be pleasures from their contrast to the pain to which they are opposed.—διὰ δύο ταῦτα may be either, the two reasons above do not prove these pleasures to be good, for the following reasons; or δύο ταῦτα may refer to the following reasons themselves.—ὅτι αὶ μέν κ.τ.λ. He is giving one reason for the view which some men, looking only at bodily pleasures, and these in excess, take of ἡδονή as an evil.
- (150.) 4. al δ è laτρεῖαι κ.τ.λ. This is another reason for the same. The full sentence is, al δ è laτρεῖαι (οὐ σπουδαῖα εἶναι δοκοῦσι) ὅτι ἐνδεοῦς (εἰσὶ) καὶ (ὅτι) ἔχειν (τί) βελτιόν ἐστι, ἡ (τοῦτο) γίνεσθαι: "But the pleasures which are of the nature of remedies are held to be bad, because they imply a deficiency, and because it is better to be in possession of any thing, than that this thing should be in course of production," or ἔχειν may be rendered "an ἔξις, and γενέσθαι" and γενέσθαι towards that ἔξις. It is better to be well than to have recourse to remedies for getting well: an laτρεία implies an evil, rather

than is itself a good. Such pleasures seem to be of the nature of evil, because they are merely remedies for a defect.

- (151.) 4. al δὲ συμβαίνουσι τελειουμένων: "And other pleasures accidentally arise while the defect is in course of being supplied," (present participle, τελειουμένων,)—see below, sect. 7,—and therefore are only accidentally good, not in themselves, but in consequence of the previous defect.
- (152.) 5. ἔτι διώκονται: this is another reason why these pleasures appear to be the best.—ὅταν μὲν οὖν ἀβλα-βεῖς, sc. παρασκευάζωσιν.—τὸ δε μηδέτερον, a passive, neutral state; with neither pleasure nor pain.
- (153.) 6. ολνώμενοι. Their desires are more active and insatiable, as drunken men are more thirsty the more they drink.
- (154.) 7. ai δ' ἄνεν λυπῶν: such as the pleasures of thought, sight, &c.; and as these are never ἐν ὑπερβολῆ, they are σπουδαΐαι.—τοῦ ὑπομένοντος κ.τ.λ. Health is restored, not by the action of the medicine, but by the operation of the yet surviving principle of health. All that the antidote does is to check that which would prevent this principle working; and therefore, though it is for the time an object of desire, it is only accidentally so, as hindering a greater evil.— ἃ ποιεῖ πρᾶξιν τῆς τοιᾶσδε φύσεως, which performs the actions suitable to such nature. In the Rhetoric this would be stated—ἃ ποιεῖ πρὸς ἃ φιλοτοιοῦτος, οτ τὰ καταστάντα εἰς τὴν ὑπάρχουσαν φύσιν.
- (155.) 8. ο ὖ κ ἀ ε ἐ κ.τ.λ. St. James i. 8, "A double-minded man is unstable in all his ways." In proportion as the parts of our nature are harmonized so as to work together, our pleasures will be consistent and enduring.—κ α θ ὸ φ θ α ρ τ ά, as being destructible; since we are destructible.—ὅταν δ' ἰσάζη, when these balance each other.—δ ι ὸ ὁ θ ε ό ς κ.τ.λ. Here is a distinct recognition of a God, and of the divine nature.—ἀ λ λ ὰ κ α ὶ ἀ κ ι ν η σ ἱ α ς. Sleep, for instance, is an ἐνέργεια ἀκινησίας.
- (156.) It may be useful to subjoin a general view of ἀκρασία and ἐγκράτεια:—

ἀκρασία is twofold: a. improper pursuit of pleasure.
β. improper avoidance of pain.
ἐγκράτεια is twofold: a. avoidance of wrong pleasure.
β endurance of right pain.

In both the will is supposed to be in a passive state, and two principles—one sensual, the other moral—existing passively in the mind. If the former were wanting, it would be $\sigma \omega \phi \rho \rho \sigma \sigma \dot{\nu} \nu \eta$; if the latter, it would be $\dot{a} \kappa \sigma \lambda a \sigma \dot{\iota} a$.

ἀκρασία, α. pursuit of improper pleasure; sensual perception of particulars,—"τουτὶ γλυκύ;" ἐπιθυμία, of the senses roused,—the sensual principle called out; πῶν γλυκὺ ἡδύ: sensual syllogism: φ άσις representing it as an object of rational desire; τουτὶ ἡδύ—ὄρεξις, of the will consequent thereon, apparently sanctioned by reason: slight but intellectual reaction of moral principle,—ἡ μὲν λέγει φεύγειν τοῦτο; ἐπιθυμία ἄγει, with the sanction of the αἰσθητικὴ ἐπιστήμη,—action as ἡδύ.

ἐγκράτεια, a. sensual perception of particular τουτὶ γλυκὸ ἐπιθυμία: effective reaction of moral perception, τουτὶ αἰσχρόν: moral principle called into being, πᾶν αἰσχρὸν φευκτόν,—φ άσις; τουτὶ φευκτόν, action declined, though ἡδύ.

ἀκρασία, β, (μαλακία), avoidance of pain, τουτὶ λυπηρόν; sensual principle, πᾶν λυπηρόν φευκτόν; φάσις, τουτὶ φευκτόν: slight ineffective reaction of moral principle, πᾶν καλὸν διωκτόν,—action declined as painful.

έγκράτεια, β. (καρτερία), sensual perception, τουτὶ λυπηρόν; reaction of moral perception, τουτὶ καλόν; moral principle, πᾶν καλόν διωκτόν.—φάσις: τουτὶ διωκτόν, action performed, though painful.

μή βουλευσάμενοι.

ἀκρασία διὰ ὀξύτητα: τουτὶ γλυκύ, hasty decision, τουτὶ ἦδύ, τουτὶ διωκτόν,—without giving time for the moral principle to make itself heard.

ἀκρασία διὰ σφοδρότητα (μελαγχολικοί): τουτὶ γλυκύ, τουτὶ διωκτόν, violent impulse to escape pain,—obstinate ἐπιθυμία, moral principle not allowed to speak.

άκρασία δί' ἀσθένειαν: βουλευσάμενοι, taking counsel with right reason, but not having the moral principle in sufficient strength to be effectual;—given above.

ἀκρασία δὶ ἐθισμοῦ: where self-indulgence has given increase to the ἐπιθυμία, quickened sensual perception, and strengthened the sensual principle.

For ἀκρασία ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας, and ἀκρασία ἀπὸ τῆς ἡδονῆς, see note 89.

BOOK VIII.

CHAPTER I.

(1.) Aristotle in this book discusses the social instincts of man apart from any notion of social or political obligation, which he has treated of in the fourth (ch. vi.) and the fifth book. While going through the principles and the phænomena of φιλία, he shews that ἡθικὴ ἀρετή secures the most perfect and enduring exercise of the social instincts, as he has shewn in the fifth book that it secures the due performance of social obligation.

The actual difficulties in this book are fewer than in any of the preceding, but it requires considerable attention and clearness to master and retain the details, and the relation in which the matters treated of stand to each other: such as the conditions of $\phi_i \lambda_i a$ in general, and of true $\phi_i \lambda_i a$ in particular,—the points of identity and difference between this true sort and the spurious imitations of it; and the relation between the several spheres of the social instincts,—domestic, social, political.

- (2.) 1. ἀρετή τις. For the proper development of one of the energies of the social instincts, the mean between κολάκεια and ἀήδεια, see bk. iv. 6. 4.—τηρηθείη, sc. εὐητερία.
- (3.) 2. ἐν π ενία τε, al. δέ, as an emphatic reference to what goes before.—βοηθεῖ, sc. ἡ φιλία, al. βοηθείας, supported by a majority of MSS.: it must be taken as acc. plur. in apposition to καταφυγήν. The plural is used in this way in Œcon. i. 3.—σύν τε δ' ἐρχομένω: Il. x. 224.
- (4.) 4. ἔοικε δὲ τὰς πόλεις συνέχειν ἡ φιλία. In the fifth book χρεία is spoken of as the bond of society. Mankind there are viewed in their artificial, as here in their natural, state. The earliest bond of society is φιλία, of which χρεία supplies the lack or the deficiency. φιλία is natural δικαιοσύνη, δικαιοσύνη is artificial φιλία: but where φιλία exists there is no need of its artificial substitute; where δικαιοσύνη supplies its place as the formal bond of union, there is still a necessity for φιλία in a greater or less degree,—at the very

6, 7; c. ii., iii. 2.] ETHICS.—BOOK VIII.

- least in its shape of $\delta\mu\delta\nu$ oia.— $\tilde{\epsilon}\chi\theta\rho a\nu$, al. $\tilde{\epsilon}\chi\theta\rho\delta\nu$.— $\tau\delta$ μ δ - λ i σ τa ϕ i λ i κ δ ν ϵ $\tilde{i}\nu$ ai δ o κ ϵ \tilde{i} , the highest sort of δ ikaio ν seems to be founded on ϕ i λ ia.
- (5.) 6. διαμφισβητεῖται κ.τ.λ. These views of the nature of φιλία differ as it is supposed to be founded on καλὸν, ἡδύ, or χρήσιμον: if either of the two former, identity of feelings and interests is the principle of φιλία, (ὅμοιος πρὸς ὅμοιον); if the latter, diversity, (κεραμεῦς κεραμεῖ). See ch. viii. 6.
- (6.) 6. ὅθεν τὸν ὅμοιον: Od. xvii. 218.—κεραμεῖς: Hes. Opp. 25, καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων.—ἀνώτερον, more deeply.—φυσικώτερον, on physical principles: Εὐριπίδης: Frag. ἀδήλων δραμάτων, iv.—τὸ ἀντίξουν, a surface with corresponding indentations.—'Ηράκλειτος: cf. Plato, Symp. 187, Α.—ἔριν: Eth. Eud. vii. 1, 'Ηράκλειτος ἐπιτιμᾶτῶ ποίησαντι "ὡς Ερις ἔκ τε θεῶν ἔκ τε ἀνθρώπων ἀπόλοιτο."
- (7.) 7. This is the same practical principle on which he acts in his investigation of ἀρετή, where he says he does not discuss τί ἐστιν ἡ ἀρετή.—καὶ τὰ ἔτερα: καί is even.—ὅτι ἐπιδέχεται. The meaning of this argument is, that those things which admit of change of degree do not differ in kind.
 —ἔμπροσθεν. Michelet approves of Zellius's reference to bk. ii. 8, where it is shewn that the extremes on either side of the mean do differ from the mean in kind, though they are also different degrees of the same πάθος.

CHAPTER II.

- (8.) The conditions of φιλία are:—1. φιλητόν.
 2. φίλησις.
 3. βούλησις ἀγαθοῦ οτ εὔνοια.
 4. ἀντιφίλησις.
 5. μὴ λανθάνουσα.
 6. συζῆν.
- (9.) 2. άπλῶς, in the abstract.

CHAPTER III.

(10.) 2. οὐχ η ὁ φιλούμενός ἐστιν, not in respect of that which the person beloved is in himself; al. φιλούμενος ἔστιν, not, as in true friendship, where his mere existence, without further results, is the object of friendship. $\tilde{\eta}$ $\tilde{\epsilon}\sigma\tau l\nu$, al. $\tilde{\eta}$ $\tilde{\epsilon}\sigma\tau \nu\nu$, as above: but $\tilde{\epsilon}\sigma\tau l\nu$ is here evidently the copula. $-\tilde{\sigma}\sigma\pi\epsilon\rho$ $\tilde{\epsilon}\sigma\tau l\nu$, whatever he may be, (e.g. good, $\tilde{\eta}$ $\tilde{a}\gamma a\theta \delta s$,) not for himself, but for what he is to them.

- (11.) 6. τελεία. φιλία is perfected by ηθική ἀρετη.—αἰ αὐταὶ η ὅμοιαι, al. τοιαῦται η ὅμοιαι, are of some particular sort, or like them; but the former reading is the better.
- (12.) 7. ταύτη δὲ ὑπάρχει κ.τ.λ., herein exist all the above-mentioned requisites in the parties themselves,—essentially, and not accidentally.—ταύτη ὅμοια, sc. τὰ εἴδη τῆς φιλίας. The other sorts of friendship are merely resemblances and shadows of this: al. ταύτη γὰρ ὅμοια, in this they are similar, &c.
- (13.) 8. τοὺς λεγομένους ἄλας. Michelet quotes Cic. de Amicitia, c. 19, Verumque illud est quod dicitur multos modios salis simul dandos esse ut amicitiæ munere expletum sit. End. vii. 2: εἰς παροιμίαν ἐλήλυθεν ὁ μέδιμνος τῶν ἀλῶν.
- (14.) 9. αῦτη, sc. φιλία κατ' ἀρετήν.—κ ατὰ τὸν χρόνον, in regard of duration.—τ α ὐτά, al. ταῦτα.

CHAPTER IV.

- (15.) 2. μηδέτερον, he who is neither really good nor really bad (neither ἐπιεικής nor φαῦλος) can be a friend to any sort of man. —οί γὰρ κακοί κ.τ.λ. Mark the analogy between φιλία and φιλαυτία, which is more fully drawn out hereafter.
- (16.) 3. ο δ δ ενί, 8c. διαβάλλοντι. έν το ύτοις, 8c. τοῖς ἀγαθοῖς.
- (17.) 5. συνάπτουσι, combine.
- (18.) 6. τα ύτη, sc. τῆ τῶν ἀγαθῶν φιλία: ὅμοιοι being used as ὁμοίωμα, in sect. 1: οτ ταύτη in this respect, sc. χρεία οτ ἡδονῆ.

CHAPTER V.

- (19.) 3. ἀποδεχόμενοι, taking to one another.—οἱ μακάριοι.
 The word expresses here both virtue and prosperity.
- (20.) 5. ήδεῖ. The common reading is εἴδει, but it seems difficult to make any sense of this word; and the reading in

the text $(\dot{\eta}\partial_{\epsilon}\hat{\iota})$ is not much better. $\beta_{\nu\nu}\lambda\dot{\eta}\sigma_{\epsilon\iota}$ is by some taken to mean $\tau\hat{\phi}$ $\dot{a}\gamma a\theta\hat{\phi}$, in which case $\dot{\eta}\partial_{\epsilon}\hat{\iota}$ would do very well; but this seems doing violence to the word $\beta_{\nu\nu}\lambda\dot{\eta}\sigma_{\epsilon\iota}$. I would suggest $\ddot{\epsilon}\rho\gamma\phi$, which is not a violent alteration.

CHAPTER VI.

- (21.) 4. μᾶλλον ἔοικε φιλία κ.τ.λ, that friendship is most like friendship. I should be inclined to read φιλία.
- (22.) 6. ἐὰν μὴ καὶ τῆ ἀρετῆ ὑπερέχηται κ.τ.λ., unless he (ὁ ὑπερέχων) be surpassed in virtue. If this be not the case, he does not, by being in his turn inferior, (ὑπερεχόμενος,) preserve an analogous equality. If the one who is superior in one point is inferior in another, there is, analogously, an equality between them.
- (23.) 7. τοιοῦτοι, sc. ὑπερεχόμενοι. Those in power are not wont to look on themselves as ὑπερεχόμενοι τῆ ἀρετῆ.—αἱ εἰρημέναι, the three sorts of φιλίαι.—βούλονται, sc. τὰ αὐτά.—καὶ μένουσιν, sc. καὶ ὅτι ῆττον μένουσιν.—κακείνη, sc. τῆ κατ' ἀρετὴν φιλία.

CHAPTER VII.

- (24.) He now examines the nature and operation of the social instincts, where the parties are not on absolute, but only on a relative, footing of equality; where there is not an exact interchange of feelings, but such an interchange as answers to the relative position of the parties.
- (25.) 2. ἐπιεικής φιλία, such as is seemly; answering to ἐπιείκεια in justice,—not strictly φιλία, but such as suits the circumstances.
- (26.) 3. ἔστι γὰρ ἐν μέν κ.τ.λ. In φιλία each does not consider the exact rights of himself and the other; he does not think how much he is bound to give, but how far his abilities go. In δικαιοσύνη the main question is that of rights: he does not think how much he has power to give,

but how much the other has a right to claim. If φιλία and δικαιοσύνη were conceived to be at the opposite points of a line, then as φιλία degenerated into δικαιοσύνη, the πόσον would be exchanged for the ἀξία; as δικαιοσύνη was replaced by φιλία, the ἀξία would be lost sight of in the πόσον.

φιλία——ἀξία——πόσον——δικαιοσύνη.

In proportion as the question of ἀξία is forced upon us in the φιλία ἐν ὑπεροχῆ, the character of φιλία is lost.

- (27.) 5. ἀφαιρουμένων: many of the points of friendship being destroyed by inequality.—μένει, sc. ὁ φίλος, or ἡ φιλία.

 —χωρισθέντος, sc. τοῦ φίλου: al. χωρισθέντες, in which case we must supply μένουσι.
- (28.) 6. ἀνθρώπω ὄντι, to him as a man. Whatever goods belong to humanity: hence not such as pertain to the gods.

CHAPTER VIII.

- (29.) 1. ὑπερεχόμενος, in an inferior condition. τοιοῦτος είναι, al. om. είναι.
- (30.) 4. ἐν οίς τοῦτο γίνεται κατ' ἀξίαν. He is speaking of the φιλίαι ἐν ὑπεροχή.
- (31.) 5. όμοιότης (sc. ἐστὶ) φιλότης—ἐπιτρέπειν: the common reading has ὑπηρετεῖν after ἐπιτρέπειν, but the reading in the text is the better, supplying ἀμαρτάνειν.
- (32.) 6. φιλητούς ὅντας. This accusative depends on δεῖ in ἀξιωτέον = δεῖ ἀξιοῦν: Gr. Gr. 613, Obs. 5.

CHAPTER IX.

(33.) He now discusses the nature and operation of the social instincts in domestic and political life.—ἐν ἀρχῆ, sc. ch. i. 4. Some persons have argued from this expression, here and elsewhere, (bk. viii. and ix.,) that these chapters do not properly belong to the Nicomachean Ethics: but there is no reason

why $\dot{\epsilon}_{\nu}$ $\dot{a}_{\rho}\chi_{\bar{n}}^{\alpha}$ here may not mean "the beginning of this part of the subject;" and there are other passages in these books where the words $\dot{\epsilon}_{\nu}$ $\dot{a}_{\rho}\chi_{\bar{n}}^{\alpha}$, used somewhat differently, imply connection with the earlier parts of the Ethics.— $\phi i\lambda ia \delta \dot{\epsilon}$: $\delta \dot{\epsilon}$ is emphatic; Gr. Gr. 761, 2.

- (34.) 1. καθ' ὅσον κ.τ.λ. As δίκαιον is the substitute for φιλία, it follows, that wherever there is φιλία there might be δικαιοσύνη; wherever there is δικαιοσύνη there might have been φιλία; so that either can be brought to prove the possible or actual existence of the other. Both depend on κοινωνία, wherefore, in whatever social relation there is δίκαιον, there must be a possibility of φιλία.
- (35.) 3. a δ ξ ε σ θ a ι κ.τ.λ. The nature of φιλία and δίκαιον is such that they vary in degree in a common ratio. Wherever the claims of φιλία are strongest, the claims of δίκαιον are so too. On the other hand, we must remember that where φιλία ought most to be, there δίκαιον ought least to be: but still, looking at it practically, as φιλία is so much set aside, the position in the text is perfectly true,—that where φιλία has most right to look for mutual good offices, there δίκαιον lays down the claims of each most authoritatively. For the use and progress of δίκαιον from a state of φιλία, see bk. v. ch. 8, note.
- (36.) 3. πασαι, al. πάσι, wrongly. τοῦ συμφέροντος χάριν δοκεί. So in the fifth book he speaks of χρειά as the bond of social union. The social instincts which bind man to man do generally assume their lower form of φιλία διὰ χρήσιμον, which differs but little from δικαιοσύνη, except that this latter is more definite. φιλία proper is a higher bond of union in the abstract, but practically does not work when the society grows from a family to a state. In the early Church we have an instance of an attempt to frame a society on the purer principle of φιλία, individual rights being for a time forgotten in the common interest,—the agia merged in the πόσον; but individual rights soon made themselves heard, and complaints from individuals that their claims were neglected reintroduced & kator into the Church: and surely, if there ever could be a society in which pilia might have held her (abstractedly) natural place in society, it was a body of Christians who had received the especial grace of God. Yet

human nature refused to obey, and fell back on the artificial system of δικαιοσύνη. See note.—δοκεῖ. Michelet observes truly, that Aristotle does not mean to give this bond of social union as the best and truest, but only as the practical and historical view of it.

(37.) 5. θυσίας τε ποιοῦντες at first sight seems to agree with the plural implied in πολιτική: but Michelet's observation is right, that πολιτική is an abstract noun, and therefore does not admit of this construction. See instances in Gr. Gr. 379, b. He refers ποιούντες to φυλέται καὶ δημόται, making from "Evias down to Blov in a parenthesis, to mark that he is passing from the σύμφερον to the ήδύ, but that what he has advanced equally holds good. Grammatically speaking, · ποιούντες might be viewed as the nominative to πολιτεύονται χάριν.- τοῦ παρόντος κ.τ.λ., implied in ή πολιτική έφίεται,-see Gr. Gr. 708, 1; but Michelet's way seems the best. - οὐ γὰρ τοῦ παρόντος κ.τ.λ.: politics does not merely provide for the points of common weal as they from time to time arise, but for every part of life; not only for the actual σύμφερον, but for the ήδύ as far as it is σύμφερον: hence all these associations which have idi in view come under politics, as well as those which look to σύμφερον. - π ε ρ l ταύτας, sc. θυσίας. - συνόδους depends on ποιούντες, making assemblies for these, i. e. for sacrifices.

CHAPTER X.

(38.) He now examines the social instincts as they are developed in the political or domestic life. The subject is discussed at length in the third and fourth books of the Politics.—πολιτείας. A constitution may be defined as a system or arrangement (τάξις: see Pol. iii. 1.) which embodies the rights and duties arising from the relations in which the various parties in the state stand, or are viewed as standing, to each other; and as the principle (ἀξία) on which these relations are estimated varies, the constitution varies likewise. It is to be distinguished from a government which takes care that these rights and duties are performed and exercised without let or hindrance. A good constitution is that which fitly embodies

the really existing relations. A constitution is bad when it embodies relations which do not exist, or does not embody relations which do exist.

- (39.) 2. δ μἡ αὐτάρκης, not independent.—τὶς εἴη βασιλεύς, al. ἡ βασιλεύς. There is about equal authority for each. If ἡ is read, we must supply μᾶλλον before it: Gr. Gr. 579, Obs. 3. If ἡ is omitted, then κληρωτός βασιλεύς is the same notion as we find in Pol. iii. 10, p. 102.
- (40.) 3. περὶ πλείστου ποιούμενοι τὸ πλουτεῖυ. In oligarchy wealth is looked upon as an instrument of unconstitutional power. In timocracy it is a test of the relations in which the individuals of the state stand to each other; either of the amount of interest or stake which each person has in the common weal, or as a presumptive test of education and ability. Observe Aristotle's theory of revolutions.—βούλεται, claims or pretends to be = is in theory.
- (41.) 4. παραδείγματα, models.—πατρική, patriarchal. αὕτη, sc. ἡ δεσποτική. It is right, because it truly embodies the relations which really exist between a master and a slave: the slave, viewed in the relation of a κτήμα, has no rights or duties properly so called. The patriarchal authority, as set forth in Asia, is wrong, because the supposed relation between father and son, on which it is founded, as if they stood in the relation of master and slave, is not the true or real one.—διάφοροι: not merely different in species, but have a different character; are to be differently thought of; as in the cases just quoted.
- (42.) 5. ἀνδρός κ.τ.λ. Supply κοινωνία.

CHAPTER XI.

- (43.) 1. ἐφ' ὅσον καὶ τὸ δίκαιον: see note 34.
- (44.) 2. ή πατρική, sc. φιλία.—διαφέρει, sc. της βασιλείας. απονέμεται, attributes.
- (45.) 6. ἐν οἶς μηδὲν κοινόν: where there is no common interest the slave has no interest in what his master does,—no mutual relations.

- (46.) 6. οὐδὲ γὰρ δίκαιον. The argument here is, "If there is φιλία there would be δίκαιον; there is no δίκαιον, therefore no φιλία." The absence of δίκαιον is a token, not a cause, of the absence of φιλία; the lack of φιλία, on the other hand, is a cause of the absence of δίκαιον.—ἀφελεῖται μὲν γάρ κ.τ.λ. There is an ἀφέλεια between the parties, but still no κοινόν, therefore neither φιλία nor δίκαιον.—μὲν γάρ: there is no δίκαιον, "for these indeed are benefited:" it is almost equivalent to "for though,"
- (47.) 6. ¾ δοῦλος. Aristotle seems never to have been able to get rid of the fact that every man had some claim upon his fellow-men, by virtue of his humanity: he was obliged to recall to his mind the artificial view of individuals as slaves, in order to justify what he says as to their position.
- (48.) 7. δοκεῖ γὰρ εἶναι κ.τ.λ. This is the ἀπλῶς δίκαιον of the fifth book.
- (49.) 7. καὶ φιλίας δή. καὶ δὴ (φιλία) πρὸς πάντα τὸν δυνάμενον κοινωνῆσαι φιλίας:—unless the proper reading be καὶ φιλία δή. Michelet suggests that φιλίας depends on τί, supplied from τι δίκαιον.

CHAPTER XII.

- (50.) 1. π â σ α φιλία. He is here speaking of πολιτικαὶ φιλίαι, or φιλίαι κατ' ἀξίων.— ἀ φ ο ρ ί σ ει ε δ' ἄ ν τις κ.τ.λ. One might perhaps eliminate or exclude from this definition the friendship of relationship and companionship, which might be viewed as arising from the φυσικὴ φιλία mentioned in chap. xiv. 4, from a similarity of feelings (ὁμοπαθεῖς), or of character (ὁμοήθεις), rather than from any community of interest between the parties. Eudem. vii. 10, λέγονται δὲ φιλίαι, συγγενικὴ, ἐταιρικὴ, κοινωνικὴ, ἡ λεγομένη πολιτική.
- (51.) 2. ἐκείνω, al. ἐκείνων δὲ οὐδενί, sc. to none of these is the possessor an object of interest; but the new reading is by far the better.
- (52.) 3. τῷ ἐξ αὐτῶν πεφυκεναί. Cf. 1 Ep. St. John 5.—ταὐτὸν αἶμα: Π. ζ. 211. ῥίζαν: Eur. Ion. ix. 76.—καὶ ἐν διηρημένοις, in the separate branches.—εἰσί, sc. αἴμα καὶ ῥίζα.

- (53.) 4. ηλιξ γάρ ηλικα, sc. τέρπει. συνοικείωνται, are connected.
- (54.) 5. ως πρὸς θεούς. Observe his notion of the care of the Divine Being for man.
- (55.) 6. ή τοιαύτη φιλία, sc. ή συγγενική.—τῶν ὁθνείων, sc. τῆς φιλίας. — ὁ βίος κ.τ.λ., their daily lives have more in common.—μᾶλλον ἐν τοῖς ἐπιεικέσι: that is, where there is ἀρετή. — ὑπάρχουσι στέργουτες. Supply εἰσί before οἰκειότεροι; al. ὑπάρχουτες στέργουσι.
- (56.) 7. ὅσ φ πρότερον κ.τ.λ. In the Politics he speaks of the πόλις as πρότερον τῆ φύσει: in that passage he is speaking naturæ intendentis,—πόλις, οἰκία, ἄνθρωπος; the ἄνθρωπος being formed with a view to the family, the family with a view to the state: in this passage he is speaking naturæ operantis, (ἄνθρωπος, οἰκία, πόλις,) as in order of development the individuals form themselves into families, and families become states.
- (57.) 7. η πως δίκαιον, sc. συμβιώναι. The requirements of φιλία are the same as those of δίκαιον, though on different principles: as the relations differ, so will the δίκαιον; and hence also the φιλία must be different.—τα ὑτόν, sc. δίκαιον.

CHAPTER XIII.

- (58.) 2. à μύνεται, al. άμείβεται.
- (59.) 6. συναλλάξωσι: neuter. See Lidd. and Scott ad v.
- (60.) 6. φελεκήν δὲ τὴν ἀναβολὴν ἔχει, but it admits of a friendly delay: φιλικόν, Bekker; but friendship admits of delays: cf. Plat. Legg. 915. But the former reading is the better, as the neuter adjective for the abstract noun requires the article τό: see Gr. Gr. 436, γ.
- (61.) 7. ὅτιδήποτε ἄλλο, for whatever other services he does to the other, are as to a friend: al. ἄλλφ, sc. παρέχει. This is the old reading, but ἄλλο has MS. authority, and is better.
- (62.) 7. δυναμένω. If he is able, he must repay the debt.—καὶ ἐκόντι, and with good-will. ἄκοντα γάρ κ.τ.λ., for we must not make a man a friend against his will, as we should be doing if we were to suppose that as friendship is not ἐπὶ

onrois, therefore we need not repay it, -that it was no debt. From κομίζεσθαι down to εὐεργετεῖσθαι we have the expectation of the benefactor, that though it is not a matter of debt, yet he expects to receive something in return; so that δυναμένω κ.τ.λ. refers to the clause ή δ' ήθική οὐκ ἐπὶ ρηrois,—he is not to make a return unless he is able; and at the same time to the expectation of the donor,-he is to make a return if he is able. διαμαρτόντα may either refer to the act of repaying, (ἀποδοτέον,) the case being changed after ώς, (see Gr. Gr. 703.) or may better depend on διαλυτέον below, (Gr. Gr. 613, obs. 5;) the clause οὐ γὰρ ὑπὸ φίλου being evidently a parenthetical explanation of εὖ παθόντα ἰφ' οὖ οὖκ ἔδει. In this interpretation έκόντι and ἄκοντα refer to different persons, one the agent, the other the recipient of the apodosis; and sal έκόντι has not the emphasis which it evidently is meant to have. It is better to take both for the same person, making έκόντι to refer to the will of the recipient, as δυναμένω does to the power of the agent, and making it depend on anodovva in anodovéov, (Gr. Gr. 613, 3,) and not on the passive verbal notion. "A return is to be made to him who did the benefit, if the person benefited is able to do it, and if he is willing to receive it; for one must not make a man a friend against his will," which would be the case if you were to treat a man as if he had done you a service as a friend, while he declares he did not do it as your friend, that he has no such claim upon you: as where a person had accidentally benefited another, without the least notion of doing him a service, or done it from friendship to some one else. In such a case the person benefited ought not to have received the benefit, and all he has to do now is to allow the matter to be settled, (διαλυτέον,) as if it had been ἐπὶ ῥητοῖς; in which case, as no mention of return was made beforehand, no return would be expected afterwards. This gives καὶ ἐκόντι its emphatic force, and gives the two conditions of the ἀνταπόδοσις, viz. the ability of one party and the willingness of the other; and moreover describes a case which is perpetually happening in every-day life. A man refuses to accept a return for a benefit conferred, because such acceptance would imply a friendship which does not exist, and was not implied in the original act.

(63.) 9. ὁμολογήσαι ἄν; κ.τ.λ. As the words καὶ ἐκόντι are explained by ἄκοντα γάρ κ.τ.λ., so here we have an explanation of

the condition δυναμένω:—"Any one would allow that he ought to repay it, if he is able; if not, no one would expect it;"—al. δμολογήσαι, which is not right; al. ὁ μολόγησε δ' ἄν, which would favour the former of the two interpretations, by shewing that the ἐπὶ ῥητοῖς refers to the ἀπόδοσις to which he would have agreed beforehand, and not, as suggested in the second interpretation, to there being no bargain for an ἀπόδοσις, and therefore no case for it.

(64.) 11. ἐπαρκεῖ, sc. ἔτερος.

CHAPTER XIV.

- (65.) 3. εἰς χρήματα κ.τ.λ., by him who is on the debtor side with respect to money or to excellence.—ἀνταποδιδόντα depends on δεῖ in ἀνταποδοτέον = δεῖ αὐτὸν ἀποδοῦναι.
- (66.) 4. οὐδεὶς γάρ κ.τ.λ. Observe here again his notions of the gods.—ὀφείλοντα, same construction as ἀνταποδοτέον above.—ὑπερβάλλοντος. sc. νἰοῦ.—τῷ δὲ φευκτόν, sc. νἰῷ μιχθηρῷ ὅντι.—εὖ πάσχειν, the father cannot hope for any benefit from a very bad son, and men do not usually benefit those for whom they cannot hope for some return.

BOOK IX.

CHAPTER I.

- (1.) Aristotle in this book considers certain questions connected with our social instincts, their development and operation. καθάπερ εἴρηται sc. viii. 14. 4.
- (2.) 2. δ ἐρώμενος, sc. ἐγκαλεῖ.—ἐπαγγελλόμενος, sc. δ ἐραστής.
- (3.) 3. ή τῶν ἡθῶν, sc. ἡ ἡθική.
- (4.) 4. κιθαρφδφ, Plut. Fort. Alex. c. i. Dionysius is said to have answered a poet who claimed a promised reward, that he had repaid him by the pleasures of hope which his promise had given him.

196

- (6.) 6. $\mu \iota \sigma \theta$ ο ς δ' $d \nu \delta \rho i$ φίλ φ είρημένος άρκιος έστω, Opp. 368.
- (7.) 7. δι' αύτούς, those who benefit their friends for their sake, i. e. δι' ἀρετήν.
- (8.) 8. τὸν προέχοντα, he who first received the benefit.—à λαβών, 80. ὁ ἔτερος.
- (9.) 8. ev rois &viois, in shops. The buyer fixes the pric will give according to the benefit or pleasure he thinks article will give him, and will not give more; whereas seller tries to get as much as he can. The need of the bugives the article its marketable value; and the person has been benefited in the same way ought to fix the value it was his need which determined it.
- (10.) 9. έκουσίων συμβολαίων: see v. 2. 13.

CHAPTER II.

- (11.) He now considers some questions of casuistry. The log description of casuistry would be, where the particular mi or fact being realized, a deliberation arises as to what m premiss or principle we should refer that known particular Honest casuistry is where the doubt implied in such deliberation is real. Dishonest, or casuistry in its usual acception, is where the proper major is really known, but it is tempted to refer the minor to some more palatable principand thus escape from an inconvenient conclusion or agreeable duty.— δ μο ίως, sc. πότερον.
- (12.) 5. ἐαυτοῦ, than himself. He ought rather to ransom father, than procure his own liberty.—τὴν προϋπαρχήν, al. ἐταίρου.—τῷ δ ἐ refers to the sa person as ὁ μέν, while the nominative to οἴεται is suppl from σπουδαίου.—ο ἴονται δ έ, but they suppose it so.
- (13.) 8. τροφης ἐπαρκεῖν. For gen. see Gr. Gr. 535.

CHAPTER III.

- (14.) 1. ἐν ἀρχῆ, ch. i. 4. These words seem frequently to have the sense of "before," unless we choose to adopt the notion of their denoting that the Ethics are made up of a number of separate treatises, so that the beginning of each one may be referred to as the ἀρχή.
- (15.) 3. γένηται δὲ μοχθηρὸς καὶ δοκῆ, al. ἡ καὶ δοκῆ. οῦτε δεῖ, om. al.

CHAPTER IV.

- (16.) He here commences an analysis of our social nature, and its connection with self-love.
- (17.) 1. προσκεκρουκότες, those who have met with some offence;—they continue friends, even though they look for no return.
- (18.) 2. τοιοῦτοι, sc. ἐπιεικεῖς.—μέτρον, the standard whereby the perfection or right operation in human affairs is estimated; so that in the case of φιλαυτία he is most perfectly φίλαυτος who is σπουδαιότατος.
- (19.) 3. τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ. It is the property of the good man, that he aims and works out his highest good, and for the sake of that which is most properly himself,—his reason: he aims at a rational existence; and hence, as this is the highest good of man, he is most truly φίλαντος who developes it.—τᾶγαθὰ καὶ τὰ φαινόμενα: these coincide. The good presents itself as good to him. There is no double-mindedness in him, no difference between his abstract idea of good, and his practical appreciation of it.—τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ, sc. ἀνθρώπου.
- (20.) 3. τοῦ διανοητικοῦ χάριν. The good man lives a life of reason, not of sense, according to the κυρίως, not the αlσθητική, ἐπιστήμη: even those parts of his sensual nature which enter into his life are governed by, or rather leavened by, reason. Cf. ch. 8. 6, sqq., whence it is clear that by διανοητικοῦ here he means the practical, not only the scientific, intellect.
- (21.) 4. ἔκαστος δ' ἐαυτῷ βούλεται κ.τ.λ. The point he wishes to prove is, that the good man, as most completely

realizing his nature, or personality (ἐκαστότης), i. e. that which we properly call ourselves,—is most truly fond of himself, and most truly wishes good to himself, and hence is most truly φίλαντος.

The good of every creature depends on its personality (ἐκαστότης), i. e. must be suitable to, and be the development, or energy of, that living being which each man calls himself. He proves this—

1. By the fact that when a living being, (man, for instance,) having a distinct personality and nature, by virtue of which he wishes himself a particular sort of good, partially throws off this personality, and assumes a fresh one, (γενόμενος άλλος,) as if he were to become an animal, as Circe's swine, or to live a mere animal life, he would not be content that his new nature (ἐκεῖνο τὸ γενόμενον) should be his all in all, (πάντ' ἔχειν); retaining an instinctive consciousness of his former nature and personality, he has desires suitable to it: so that hence we see that a man's notion of his proper good, and his possession of it, depends on his proper personality.

2. The Divine Being has some good; but even this is by virtue of some nature or personality unknown to us, (& » 6 74

ποτ' ἔστι,) to which this good is suitable.

So that, if in proportion as any one realizes and developes his personality or true nature he wishes the truest good to himself, it follows that a good man, leading a life of reason, (which is the ἐκαστότης of man,) wishes most truly good to himself.

- (22.) 5. τῷ δὴ πρὸς ἐαυτόν—ὑπάρχειν. Dative of proof: see Gr. Gr. 609, 5.
- (23.) 5. εἶναί τι δοκεῖ, seems to be something real: τι is emphatic. So Plato, Phædr. 242 Ε, σεμνύνεσθαι ῶς τι ὄντε.
- (24.) 6. ταύτη, here.—τὰ εἰρημένα, the above-named conditions of friendship, viz. ἐαυτοῖς συνδίαγειν βούλεσθαι; συναλγεῖν από συνήδεσθαι: or some take them to be those named in the beginning of the chapter, but not so well; others (and among them the author of the Eudemian Ethics, (vii. 6,) and the Paraphrast) interpret it, "Friendship towards a man's self can exist in the degree in which a man has in himself two parts or principles, viz. the ἄλογον and λόγον ἔχον." In the Magna Moralia, p. 18, we find both interpretations.

- (25.) 8. ἐτέρων μὲν κ.τ.λ. ἐπιθυμοῦσιν (the sensual desire); ἄλλα δὲ βούλονται (the rational desire); so that their senses and their reason differ.—δοκοῦντων. This word here implies δόξα, a definite act of the reason.—μισοῦσί τε καί, al. μισοῦνται without τε καί: both have about equal MSS. authority. The Paraphrast evidently read μισοῦνται.—μοχθηρίαν may refer to what goes before, as in the text, or to what follows.
- (26.) 9. διασπώντα agrees with τὸ μέν-τὸ δέ.
- (27.) 10. εἰ δὲ μὴ οἰόν τε κ.τ.λ. If the pleasure and pain cannot be coincident, at all events (ἀλλά γε) pain follows very quickly on the pleasure.—οὐκ ἃν ἐβούλετο—γένεσθαι, and he would not wish that these pleasures should (again) be his.

CHAPTER V.

- (28.) 1. πρότερον, viii. 2.—διάτασιν, intentness, earnestness.
- (29.) 3. οὐδὲν μᾶλλον, not a whit the more for that reason. ἀλλ' ὅταν, except when.—οὐκ ἔοικεν εὕνους εἶναι. The object of εὔνοια is another; when the χρήσιμον οτ ήδύ of oneself comes in, it is rather spurious φιλαντία.

CHAPTER VI.

- (30.) 1. όμόνοια, harmony of feeling, sympathy.
- (31.) 2. πᾶσιδοκῆ, when by common consent it is agreed. ἄρχειν Πίττακον κ.τ.λ. Pittacus, leader of the Mityleneans, is related by Diogenes Laertius (i. 75) to have had this privilege granted him, and to have exercised it for ten years, on account of certain victories gained by him.—οὐ γάρ ἐστιν κ.τ.λ. ὅμόνοια does not consist in identity of feeling, but identity of feeling for the same object, and in the same circumstances.
- (32.) 3. ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὅντες, "being, so to say, in the same ship,"—ἄσπερ Εῦριπος. The tides of the Euripus, the παλίρροθοι Αὔλιδος τόποι, are used as emblems of inconstancy both in Greek and Latin writers.
- (33.) 4. ¿ ¿ e + á [e +, " watches," enquires into.

CHAPTER VII.

- (34.) 1. οἱ δ' εὐεργέται. This is an unusual introduction of an ἀπορία by stating it as a fact.—There is a conjunction wanting here. γινόμενον is in apposition to the sentence: and this being so, &c.
- (35.) 1. 'Επίχαρμος. These words may be an actual quotation of the end of an iambic from Epicharmus, or may only represent his meaning.—ɨκ πονηροῦ: either "from the bad part of human nature," or from a bad point of view.
- (36.) 2. φυσικώτερον, to be more founded on the nature of the thing. — φυσικώτερόν τε, al. τῷ. — περί, in the case of. —κάν μήδεν δισι—γένοιντο. The conjunctive points to the present, the opt. to the future. (Cardwell.)
- (37.) 4. ἐσμὲν δ' ἐνεργεία. This observation is founded on a profound knowledge of the human mind. It is the principle which stirs men up to activity and toil where no definite advantage is to be gained by it.
- (38.) 4. ἐνεργεία δή—ἔστι πως, exists as it were in his energy. Michelet takes τὸ ἔργον as the nominative, and reads ἐστί πως; and this interpretation is recognised by the Paraphrast. The argument is, that the act of benefiting another is an act of existence, is a realization to us of our existence, and therefore pleasant; while the act of being benefited is something passive, and does not realize to us our existence, as we do not co-operate in it, but we are simply recipients of the act of the agent.—δ γάρ ἐστι δυνάμει: that which has a virtual, in posse (δυνάμει) existence, is set forth actually in esse (ἐνεργεία) by its act or result.
- (39.) 5. χαίρειν ἐν ῷ τοῦτο, so that he to whom this pertains feels pleasure. οὐδὲν καλὸν ἐν τῷ δράσαντι. The words καλὸν ἐν τῷ δράσαντι must be taken together: the feeling of καλόν which exists in the agent.
- (40.) 6. ἀνάπαλιν. In the benefactor the memory of the καλόν is sweet, and he therefore dwells with pleasure on his act and its object. In the person benefited the remembrance of the σύμφερον is less vivid; and he rather looks forward to some new benefit, than backwards to what he has received. It is in this sense that gratitude has been defined

as a lively sense of favours to come.—ποιήσει, a productive act. τῷ πάσχειν, a passive act: the former produces feelings of στέργειν ὥσπερ τέκνα: εὐεργετεῖν gives a notion of ὑπεροχή,—εὐεργετεῖσθαι a notion of ὑπερόχεσθαι; hence also the benefactor loves his act for the feeling of superiority which it gives him.

(41.) 7. τῶν παραλαβόντων, than those who inherit it.—μᾶλλον ἴσασι, i. e. more than the children know them as the authors of their being, or than the fathers know the children to be theirs.

CHAPTER VIII.

- (42.) 1. ἀφ' ἐαυτοῦ, losing sight of himself and his own interests.
- (43.) 2. οἶς ὁ φίλος ὁρίζεται, which are the characteristics of friendship.
- (44.) 4. προσηγορία, "appellation."
- (45.) 5. σπουδάζοι, al. σπουδάζει, which is quite as good. The indicative signifies the every-day fact of a good man's zeal for right; the optative denotes that he may be viewed as greedy of right action.
- (46.) 6. ἐαντοῦ τῷ κυριωτάτφ, his most essential part. πόλις, the state (= the citizens in their corporate, not their individual, capacity,) is the most essential, and most to be considered in the commonwealth, as every other compound body (πᾶν ᾶλλο σύστημα) is most to be considered when taken as a whole, and not in its several parts: so in human nature, the whole of the parts together is the most proper essence of man, and more to be considered than each or all of the parts separately.
- (47.) 6. τοῦτο ἀγαπῶν, ες. ἐαυτοῦ τὸ κυριώτατον.—ὁ ρέγεσθαι, al. ὀρέγεσθαι ή.
- (48.) 7. ἀποδέχονται, welcome.—πάντων δ' ἀμιλλωμένων. This brings to mind what Butler says of the tendencies of virtue, part i. ch. 3. The public as well as the individual good would be secured by true φιλαντία.
- (49.) 8. πās γὰρ νοῦς. The reason, when not perverted and p d

overwhelmed by the passions, as in the case of the ἀκόλαστος or πεπηρωμένος, chooses the highest good: perhaps even in these desperate cases the good is occasionally perceived by the reason, though not even in wish acted upon.

(50.) 9. άληθὲς δὲ περὶ σπουδαίου, al. τὸ περὶ σπουδαίου, what is said of the good man.—ὑπεραποθνήσκουσι, those who die for their country or friends.—ἐφ' ῷ λήψονται. See Grammar, 836, 5, c.

CHAPTER IX.

- (51.) 1. δθεν τό κ.τ.λ.: Eur. Orest. 667.
- (52.) 2. εὐτυχούντων οῦς, sc. δεομένων. οῦς in attraction to ποιήσουσιν.
- (53.) 4. ἐπεισακτοῦ ἡδονης, adventitious.
- (54.) 5. ὅτι γίνεται. If the word ἐνέργεια had not preceded, this passage might have been correctly translated, is an energy (γίνεται), and not a state, (ὑπάρχει): it is an active process, not a passive state, and therefore requires to be, as it were, in perpetual motion; and this is attained, even though we are unable to energize continuously in ourselves, by the cognate energies of our friends, which are, as it were, our own feelings and actions reproduced in others.—ἔστι δὲ τὸ οἰκεῖον, and that which belongs to ourselves is classed among things pleasant.—ἐαντούς, ourselves: Gr. Gr. 654, 2, b.
- (55.) 5. ἄμφω, sc. την ἐνέργειαν, and τὸ οἰκεῖον.
- (56.) 7. ἄσκησις, discipline.—Θέογνις. Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἀπὶ ἐσθλὰ διδάξεαι, "Ην δὲ κακοῖσι συμμίσγης ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον. —Φυσικώτερον: looking more into the principles and reason of the matter,—psychologically.
- (57.) The argument here used seems to be simply this:—To live is pleasant to the good man above all others. This life consists in the energies of Perception and Intellect, and the pleasure arises from the consciousness, whether perceptive or intellectual, of such energies: in proportion, then, as this consciousness is increased, the pleasure of the good man is increased likewise; and the good man so deeply sympathizes

with the energies of his friend's life, his acts of perception and consciousness, that he feels his own life, as it were, in his; and therefore, if he had no friends, he would be deprived of no small part of his pleasure in living.

- (58.) 7. τὸ δὲ ζῆν ὁρίζονται. Life is defined (by calling it), in the case of animals, the power, &c. ὁρίζεσθαι is to give its definition, i.e. to state the difference or essence. That the acts of αἴσθησις and νόησις, not the mere power thereof, constitute human life, is proved in what follows.
- (59.) 7. ἡ δὲ δύναμις—ἀνάγεται. The power is referred to its operation, i.e. the power has no value or real existence except when viewed in its development; therefore the real value of the human δύναμις τῆς αἰαθήσεως and νοήσεως depends on the acts of perception and thought. A man is not man by virtue of possessing the power, but by having further the power and opportunity of exercising it.—τὸ δὲ κύριον, and essence of the human ζωή is in the acts of αἴαθησις and νόησις.— ἔοικε κ.τ.λ. τὸ ζῆν, then, seems to consist not merely in the power, but in the acts, of αἴσθησις and νόησις,—the same conclusion as before, but arrived at differently.—ὡρισμένον γάρ, for there is something settled and defined in it, which is of the nature (and therefore one of the tests) of good; while that which is ἀόριστος is made up of a variety of unsettled, shifting particulars,—καὶ τῷ ἐπιεικεῖ, sc. ἐστί ἀγαθόν.
- (60.) 8. οὐδ' ἐν λύπαις, nor one overwhelmed with sorrow.—τὰ ὑπάρχοντα, its circumstances and details.
- (61.) 9. εὶ δ' αὐτό κ.τ.λ. The apodosis is difficult to see. Some make καὶ ἡδύ the apodosis, supplying ἐστί; but that would be only a repetition of what is said above. Michelet better places it at καθάπερο οὖν, taking the clauses between as a series of parentheses; but this is a long way off: and it may be placed at τὸ δ' αἰσθάνεσθαι ὅτι ζῷ, which would make very good sense, as this is a consequence from the εὶ δ' αἰντό κ.τ.λ., and δέ is used to take up the sense interrupted by a parenthesis, (see Gr. Gr. 767, 4); and the words φύσει γὰρ ἀγαθὸν ζωή is a repetition of the protasis, in consequence of the long parenthesis.—βίος, life; ζωἡ, existence. Mark the difference between these two,—βίος referring rather to external circumstances, ζωή to internal constitution and state.—νοο ῦν-

μεν ὅτι νοοῦμεν: Met. xi. 9, p. 255, νόησίς ἐστιν νοήσεως νόησις: i. e. thought consists in the intellectual perception of thought.—τὸ δὲ ὅτι αἰσθανόμεθα ἡ νοοῦμεν ὅτι ἐσμέν. This perception, (τὸ δὲ) ὅτι αἰσθανόμεθα ἡ νοοῦμεν, is really a perception ὅτι ἐσμέν, and therefore every such consciousness is a consciousness of our being living beings, and therefore brings pleasure.

(62.) 10. ω΄ς δ έ κ.τ.λ. The rest of the argument is clear enough, that a man receives these impressions of his own existence from seeing them in his friends.

CHAPTER X.

- (63.) 1. μήτε πολύξεινος: Hes. Op. et Dier. 713.
- (64.) 3. ο ὅτε γάρ κ.τ.λ. This is a curious dogma, when illustrated by modern history; but the real fact is, that except where the representative principle is admitted, which it was not in antiquity, it seems to be true.—τὸ δὲ πόσον. The exact quantity is not one point in all, but varies, according to circumstances, between two given points, which mark the too much or the too little.
- (65.) 5. συμπίπτειν, happen coincidently.
- (66.) 6. ἐν δυσὶ λέγονται: Pylades and Orestes, &c.—πλήν πολιτικῶς. except politically, i. e. as members of the same state, or belonging to the same party.

CHAPTER XI.

- (67.) 2. τὸ λεχθέν, ες. κουφίζονται οἱ λυπούμενοι.
- (68.) 3. αὐτὸ-τὸ ὁρᾶν, the very sight of one's friends, &c.
- (69.) 4. συλλυπεῖν, al. συλλυπεῖσθαι.—ὑπερτείνη τῆ ἀλυπία. ὑπερτείνη depends on ἀνδρώδης, implied in ἀνδρωδεῖς: Gr. Gr. 390, 1, b. The meaning of this is, that if he is not excessively callous to painful impressions, he cannot bear the sight of his friends grieving for him. The Paraphrast and Thomas Aquinas give another interpretation: "Unless the friend out-

weighs their grief by his own ἀλυπία, they do not bear to communicate their grief to him;" but this is very forced.

- (70.) 5. ἄλις ἐγὰ δυστυχῶν. Cf. Eur. Orest. 239; Soph. Œd. Tyr. 1061.
- (71.) 6. τὸ μὴ ἀξιώσαντας. The common reading is τούς. τό here equals τοῦτο, (Gr. Gr. 444. 5,) and refers to τὸ ποιεῖν: "and those who do claim it."—δόξαν ἀηδίας. We must take care, when we decline the sympathy of a friend from a reluctance to give him pain, that we do not give him an impression that we are acting from a dislike to his company.

CHAPTER XII.

- (72.) 1. \$ pa. He sums up what he has said :- Is not then, &c. ?
- (73.) 1. ή αἴσθησις ὅτι ἔστιν, the perception of existence.
- (74.) 2. τούτων κοινωνοῦσι κ.τλ., share (with them) these things whereby they think to live.
- (75.) 3. ἀπομάττονται, they take impressions from one another. See Lidd. and Scott ad v.

воок х.

CHAPTER I.

(1.) As Aristotle had, in the end of the seventh book, treated of pleasure and pain as the motive causes of human action, as the subject-matter, in the regulation of which consisted the several habits of Σωφροσύνη, Έγκράτεια, 'Ακρασία,—how far it was an admissible motive, how far to be suppressed and eradicated,—so here he considers pleasure in its immediate connection with the Good, or Happiness; how far it differs from, how far it agrees with it: and he shews that, while pleasure is an universal object to

man, the highest pleasure results from the best energies, and that, therefore, the highest pleasure generally attainable by the compound being man arises from the ἐνέργεια ψυχῆς κατ ἀρετήν: and hence pleasure itself, as a simple tendency of our nature, bears witness to the happiness of man, as man, being developed by ἡθικὴ ἀρετή.

- (2.) 1. πρὸς τὴν τοῦ ἤθους ἀρχήν. Either the starting-point in the formation of the moral character, or the first step in moral action, viz. the choice of the particular act, of the τὸ πρακτόν. It is equally true, whether it be taken of the one or the other. ἀρετήν is the common reading.
- (3.) 3. μή ποτε—λέγεται. See Grammar, 873, 4; 814, a. τοιαύτην οὖσαν ἄπασαν: as if it were all αίρετόν.
- (4.) 4. διό, because they are believed.—τοὺς συνιέντας, those who comprehend them.

CHAPTER II.

- (5.) 1. E 500 gos represents the doctrines afterwards held by Epicurus. He lived about B.C. 366.—The arguments in favour of pleasure, as stated here, are—
 - 1. Its being the common desire and end of human nature.
 - 2. From contraries.
 - 3. From its being a final and complete end.
 - 4. From its increasing all other goods in degree, when added to them.
- (6.) 1. ἐπιεικές: here simply good.—καὶ τὸ μάλιστα, and that which is most so.—κράτιστον, the best, or bravest, as our old authors use the word.
- (7.) 2. αῦξεσθαι αὐτὸ ἐαντῷ, change of degree, not of kind. This is necessary to the argument. If it were a change in kind, it might be argued that the thing added to was good, while that which changed it was less so; but if the universal characteristic of pleasure is that it enhances every good, however different in kind, it would seem to have the good in itself.
- (8.) 3. τῶν ἀγαθῶν, of the number of goods.—Πλάτων: in the Philebus, 20, E, sqq.—ἀναιρεῖ, argues destructively.—οὐ-

δενὸς προστεθέντος κ.τ.λ., by no addition is good made better.—δηλον δέ κ.τ.λ. This is not Aristotle's own argument, but from Plato, Phileb. 20, E. Aristotle, in bk. i. 7, 8, contemplates the possibility of εὐδαιμονία being increased in degree. See also i. 11, 12.

- (9.) 4. τί οὖν ἐστὶ τοιοῦτον. οὖν, as Michelet rightly observes, has here an adversative sense, (Gr. Gr. 737, 4,) marking an objection to Plato's doctrine; not, however, as he would have it, a direct objection to his ἰδέα: it is rather, against his notion, that any good which is capable of increase in degree by the addition of other good things, cannot be the good. What is there such? It can only be an abstract idea, not anything οὖ ἡμεῖς κοινωνοῦμεν: and this is a further requisite (ἐπιζητεῖται) to what we are looking for, that, in addition to the other characteristics of good, it should be κτητὸν καὶ πρακτὸν ἀνθρώπφ.—ἐνιστάμενοι, objecting; by the logical form ἔνστασις.—μὴ λέγωσιν. See Grammar, 873, 4; 814, b. λέγουσιν, Michelet.
- (10.) 4. ὁ γὰρ πᾶσι δοκεῖ τοῦτ' εἶναί φαμεν. Remark the epigrammatic brevity of this great principle of his philosophy.—ταὐτὴν τὴν πίστιν, sc. ὁ πᾶσι δοκεῖ κ.τ.λ.—εἰ γάρ: Michelet, ἢ γάρ.—ἀρέγετο, al. ὀρέγεται.—τὶ φυσικὸν ἀγαθόν: the dictates and reproofs of conscience; the shadowy sense of καλόν, which is perhaps never wholly obliterated.—κρεῖττον ἡ καθ' αὐτά, above and better than their evil state. It may be said that the wholly bad desire ἡδύ as ἡδύ, not as ἀγαθόν. The answer is, that even these people have unconsciously instincts towards ἀγαθόν, which are really their motive causes, though apparently ἡδύ alone animates them. See. vii. 13. 6.
- (11.) 5. οὐκ ἔοικε. See vii. 13. 2.—οὐ γάρ φασιν, they deny. ἄμφω τῷ μηδετέρ ῳ, both these two evils are opposed to that which is neither, i. e. to the μέσον. The argument here, as in bk. vii., is, that as each of the extremes is opposed, not only to the mean, but to the other extreme, it cannot be argued ἐξ ἐναντίων, that if one thing is evil, that which is opposed to it is good, for it may be the other opposed extreme, which is evil. There are two sorts of opposition,—good and evil, and evil and evil,—and the opposition between pleasure and pain

may be of the better sort. Aristotle answers this by saying, if both were evil, both would be φευκτά.

(12.) 5. μηδετέρων δέ, sc. ὅντων κακῶν.—μηδέτερον, sc. εἶναι φευκτόν,—ἡ ὁμοίως; or, at all events, whether they were avoided or not, both must be either avoided or pursued alike.

CHAPTER III.

- (13.) 1. A ποιότης is that whereby a thing can be defined, its nature and essence set forth, (Cat. vi., τὰ γὰρ δεδεγμένα αὐτὰς ποῖα λέγεται κατ' αὐτάς: cf. Met. v. 2, p. 112); and the notion advanced in the major premiss is, that every thing which is a good defines and sets forth the nature and essence of that to which it is attached; while, to say that a thing is pleasant, or the contrary, defines nothing of its real nature, for it may be applied indifferently to various things differing in nature. The major premiss is clearly a dogmatic assumption, which Aristotle quickly destroys by giving instances to the contrary, as a being or thing would be not defined by saying its operations were right, or that it was happy; and yet both these are confessedly goods.
- (14.) 1. The arguments against ήδονή being an ἀγαθόν, are :— All ἀγαθόν is ποιότης :

ήδονή is not a ποιότης: ήδονή is not an αγαθόν.

To the major premiss of which Aristotle brings an ἔνστασιε, using ἀρετῆς ἐνέργειαι and εὐδαιμονία as the middle terms.

(15.) 2. Nothing which admits of degrees is a good, for the aγαθόν is something definite and fixed, (ώρισμένον); while every thing which admits of degrees is indefinite and shifting, (ἀόριστον).

ήδονή admits of degrees: ήδονή is not a good.

(16.) 2. ἀγαθδν ἄρισθαι. The moral fact that good, viewed absolutely, does not really admit of degrees, is curiously embodied in the grammatical fact, that the comparative of good, in most, if not in all languages, is irregular. A thing, to be good, must be perfect. "Why callest thou Me good? there

- is none good but one, that is, God." (St. Matt. xix. 17.) When we speak of things being more or less good, we mean that they approach more or less nearly to the absolute standard.
- (17.) 2. η δ ε σ θ α ι, middle verb: the (being in a) state of pleasure; pleasure in the concrete, viewed as residing in a subject.
- (18.) 2. καὶ περὶ τὴν δικαιοσύνην κ.τ.λ. If pleasure is viewed in the concrete, so that it may properly be said that a man is more or less pleased, it may so be said of justice and the other virtues, that a man is more or less just, &c.; and yet this does not exclude justice, &c. from the category of Good.—κατὰ τὰς ἀρετάς, in respect of the several virtues.
- (19.) 2. el d' ev rais hovais, if (they judge this indefiniteness to exist) in pleasures in the abstract: it is true that they, too, in a certain fashion and in a certain sense, admit of degrees, even as health does. Pleasure, viewed by itself, and not in combination with any object in which it might reside and work, (ἀμιγής,) may be something absolute and definite, not admitting of degrees; so that any degree short of this abstract point is not pleasure, but only an approach to it; though, at the same time, when residing in a subject and combined with other elements, (μικταί,) it may, in regard of the state of that subject, be said to be a greater or less degree of pleasure: so that, being in its own nature a single definite point, it is in this way capable of degrees; just as health, being in itself an absolute and perfect freedom from disease, and the perfect well-being of the body, yet is said to exist more or less in individuals,-individuals are said to be in a greater or less state of health. So likewise, though pleasure in the concrete does admit of degrees, pleasure in the abstract, the simple idea of pleasure, does not; and therefore the argument, whatever be its value, is answered.
- (20.) 3. ὡρισμένη οὖσα: being a fixed absolute point, not admitting of degrees.—συμμετρία, the same common measure; the same degree in all the subjects in which it may reside.—ἀλλ' ἀνιεμένη κ.τ.λ., but falling short of its abstract perfection, it still exists up to a certain point,—differing in different subjects. A man may not be in absolutely perfect health, and yet one would say he was in good health.—ὂια=

φέρει τῷ μᾶλλον καὶ ἢττον. The measure of differs in coming more or less near to the abstracted fect health.—τὸ περὶ ἡδονήν, the case with pleasure.

(21.) 4. τέλειόν τε κ.τ.λ.

άγαθόν is τέλειον:

ήδονή is not τέλειον, for it is a κίνησις or γένεσις:

ήδονή is not αγαθόν.

τέλειον, perfect in itself.—ἀτελεῖς, not ending in them

—πάση γάρ κ.τ.λ. Every κίνησις has τάχος οτ βραδυτής
ήδονή has not:

ήδονή is not κίνησις.

προς αλλο: if not absolutely, at least relatively.

- (22.) 4. ἡ σ θ η ν α ι, passive: to be put into a state of pla (μεταβάλλειν εἰς τὴν ἡδονὴν ταχέως καὶ βραδέως).—ἢ δ ε ι middle: to be in a state of pleasure, (ἐνεργεῖν κατ' α A person may receive impressions of pleasure mo less rapidly, but the pleasure itself has no notion of α ness or slowness.
- (23.) 5. γένεσις, a transition state.—δοκεῖ γάρ κ.τ.λ. Τ one of the formal, abstract arguments of the schoo rather porticos, of Athens, which Plato delighted to use which carried great weight in the philosophy of the though to us it may seem to be scarcely worthy of the rof such a mind as Aristotle's. The argument, however, as it is, stands thus:—Any γένεσις, which we may take not arise from any chance subject-matter, (οὐκ ἐκ τοῦ τυ τὸ τυχὸν γενέσθαι), but that from whence it rises i same as that into which it is resolved when it ceases, γίνεται εἰς τοῦτο διαλύεσθαι,) so that if ἡδονή is a γ there would be ἡδύ, (ἐξ οῦ γίνεται,) ἡδονή, (γένεσις, again, (εἰς ὁ διαλύεται); whereas the real order is-ἡδονή, λυπηρόν, λύπη, (οὖ γένεσις ἡ ἡδονή τοῦτον ἡ φθορά).
- (24.) 6. ἔνδειαν τοῦ κατὰ φύσιν, the lack or want of which nature requires, and pleasure the supplying the so that ήδονή, if thus viewed, is a γένεσις.—οὐ δοκεῖ mind, and not the body, is the seat of pleasure; pleasures are mental sensations arising from the bod ἀλλὰ γινομένης κ.τ.λ. The ἀναπλήρωσις is the γένε

which ήδονή is the coincident result.—ή δ ε δ ό ξα κ.τ.λ. From the accidental connection of ήδονή and ἀναπλήρωσις in bodily pleasures, they argue their identity; whereas there are many pleasures, not bodily, which are in no ways connected with ἀναπλήρωσις.

- (25.) 10. ἡ τῷ εἴδει, or, admitting that the above-mentioned really are ἡδοναί, must we divide ἡδοναί into right and wrong, and denying good of the latter, assert it of the former?
- (26.) 11. η διαφόρους είδει, sc. τὰς ήδονάς.
- (27.) 12. οὐδείς κ.τ.λ. There is a manifest difference between the pleasure of the child and of the man.—οὐδὲ χαίρειν, the pleasure arising from bad sources is evidently not αἰρετόν, but the contrary.—μηδέποτε μέλλων λυπηθῆναι, though he were never likely to smart for it. See Bishop Butler, Tendencies of Virtue.
- (28.) 12. περὶ πολλὰ κ.τ.λ. In some things pleasure is the final cause, while in others it is not; as the pleasure of seeing, &c.: hence, too, pleasures differ from each other.

CHAPTER IV.

- (29.) 1. ἀπ' ἀρχῆς ἀναλαβοῦσι: having considered the common opinions on the subject, and their difficulties and solutions, retracing our steps, and beginning the subject afresh. He shews—
 - 1. What it is not :- it is not a kingous.
 - 2. What it is.
- (30.) 1. τελεία εἶναι. Take any point in any prolonged energy of sight, the act of sight so taken is perfect in itself, though no other act of sight had preceded it, and none were to follow.—ὅλον τι, indivisible.
- (31.) 2. ἐν χρόνω γὰρ πᾶσα κίνησις. Α κίνησις is a progression from one state to another,—from that which is ἐν δύναμει to that which is in ἐντελέχεια, (see Phys. iii. 1;) and therefore involves not merely a point of time, but a space of time: when that space of time is ended the κίνησις ceases, the τέλος towards which it was a κίνησις being arrived at: wherefore ἐν χρόνω πᾶσα κίνησις.

- (32.) 2. ή ἐν ἄπαντι τῶ χρόνω ή ἐν τούτω. This major premiss of a disjunctive syllogism, one alternawhich has to be supplied. If a kingus is releia, it is so έν ἄπαντι χρόνφ ή έν τούτφ, or not at all. The first step is the characteristics of κινήσεις έν μέρεσι, viz. that they are τῷ εἴδει and ἀτελεῖς. This latter disposes of the claim κινήσεις έν μέρεσι to be τέλειαι, and he then goes on to e upon the point of their specific difference, with a vi prove that the whole kingus thus made of specifically dit portions is not τελεία. You must view κίνησις either totality, extending from the δύναμις to the ἐντελέχεια, then it is έν ἄπαντι τῷ χρόνω in its whole duration, - or in the various parts of the whole, and then it will be in to that particular space of its duration. Michelet reads \$\dagger\$ &v δή τῷ χρόνω τούτω, confining the view of κίνησις to its duration; but this destroys the argument given above.
- (33.) 2. καὶ ἔτεραι τῷ εἴδει κ.τ.λ. As the several κινήσεις from one another, and from the whole which they tog constitute, it is clear that they are several independent κι rather than one whole: though they result in one enthey are not continuations of one another, but are ἔτερείδει; and therefore the whole κίνησις cannot be view τελεία, for each of the independent parts has passed before the whole is complete. That this is what he h view in shewing the several κινήσεις to be ἔτεραι τῷ εῖ clear from the end of section 3.
- (34.) 2. ραβδώσεως, fluting: Lidd. and Scott.—κρηπίδος, ment.—τριγλύφου, a three-grooved tablet, placed at distances along the frieze. Id.
- (35.) 2. καὶ οὐκ ἔστιν κ.τ.λ. If a κίνησις be taken at point of its duration, it is imperfect, inasmuch as it in lation to what has preceded and what is to follow, and out these it has no real existence: if perfection can be dicated at all of a κίνησις (ἀλλ' εἴπερ τελείαν δεῖ λέγειν), it be viewed in its whole duration, from the moment who begins to the moment when it ceases (ἐν τῷ ἄπαντι, sc. χ. This is another way of stating the disjunctive premiss a (note 32,) one of the alternatives (the ἐν τούτῷ χρόνῷ κιν having been eliminated.—κ αὶ ταύτης: particular κίνησε also specifically different.

- (36.) 3. οὐ μόνον γάρ κ.τ.λ. The act is not merely a motion across a point, but across a point with the accident of locality attached to it, which is sufficient to make one such act differ from the other, (ἐν ἐτερῷ, sc. τόπφ αὕτη ἐκείνης).—ð ί' ἀκριβείας: Phys. iii. 1.
- (37.) 3. ἐν ἄπαντι χρόνφ, in its whole duration. A κίνησις is not really perfect and complete in its whole duration, for the very same moment that it is completed it ceases to exist as a κίνησις: when viewed as a whole it is merely a succession, or series of imperfect κινήσεις, specifically differing from each other, (ἀλλ' αὶ πολλαὶ καὶ διαφέρουσαι τῷ εἴδει,) inasmuch as each starts from a specific point, and tends to a specific and special end, (εἴπερ τὸ πόθεν ποῦ εἰδοποιόν). We must supply the conclusion of the disjunctive syllogism: "therefore a κίνησις is not τελεία."
- (38.) 4. τῆς ἡδονῆς δ' ἐν ὁτφοῦν τέλειον τὸ εἶδος. Each sort of pleasure, and each several one of a succession of pleasurable emotions, (i. e. of a state of pleasure,) is perfect and complete in itself; each several emotion is not a step in an imperfect process, as in the case of κίνησις, but in itself, and by itself, realizes a definite notion: so that if there was nothing either before or after, yet its notion and definition (εἶδος) would be complete.—τῶν ἕλων καὶ τελείων, belongs to the indivisible and perfect.
- (39.) 4. τὸ γὰρ ἐν τῷ νῦν ὅλον τι. A κύησις does not exist merely in present time; it has a before and an after, without which it has no meaning; whereas an emotion of pleasure implies no notion of time, except just so much as is implied in present existence: and that which can exist perfectly in the minutest portion of time, to the notion and perfection of which time is not necessary, is of the nature of things whole and indivisible.
- (40.) 4. τῶν μεριστῶν: such things as are made up of parts imperfect in themselves, none of which has separately an existence independent of the whole of which it is a part. It is true that a state of pleasure may be divided into its successive pleasing emotions, but each of these is in itself a whole, and capable of existing independently of the whole state of pleasure, just as the portions of a divided crystal are in themselves perfect crystals.

- (41.) 4. οὐδὲ γὰρ ὁράσεως κ.τ.λ. ὅρασις is ὅλον τι; for if a being were only to enjoy his sight for a single moment of time, the act of sight would for that moment be as perfect an act of vision as if it were continued for an hundred years: it cannot be divided into energies so minute, but that each is in itself perfect and complete.
- (42.) 5. alσθήσεως κ.τ.λ. Having now shewn what ήδονή is not, he now proceeds to say what it is. To every act of the senses, or of the active or contemplative intellect, there is an ήδονή attached, (κατὰ πᾶσαν γὰρ αἴσθησίν ἐστιν ήδονή-δμοίως δὲ καὶ διάνοιαν καὶ θεωρίαν,) arising from and upon the realization and attainment of the object of sense or intellect; i. e. pleasure follows on the sensual reception of the object of sight, or on the intellectual conception of whatever object in the world of thought the intellect is for the time employed. The higher and more perfect the being, and the object on which it is employed, the higher and more perfect will the energy be, and the higher and better the pleasure; and therefore the highest pleasure will result coincidently on the realization and completion of the highest energy of the highest being. See Butler, Sermon on "Love of our Neighbour."
- (43.) 5. alσθήσεως δὲ πάσης κ.τ.λ. Every sense is directed towards some object as its end, in which it rests; and every act of sense is an energy towards such an object. The most perfect energy is that of the most perfect sense, or of the sense in the most perfect state, working towards the best object which falls under its powers.
- (44.) 5. αὐτἡν δέ κ.τ.λ. The psychological question whether the sense itself works and energizes towards its object, or the being in whom the sense resides, is foreign to the present question.
- (45.) 5. αὖτη δ' ἀν εἴη κ.τ.λ. He here anticipates a conclusion which properly can only be drawn after the next clause, (κατὰ πῶσαν αἴσθησίν ἐστιν ἡ ἡδονή,) and lays it down that that energy which is most perfect would also bring with it the highest pleasure, as every act of sense or intellect has its pleasure; and that pleasure will be the highest which results from the highest and most perfect energy, as before defined; i. e. the energy which works towards its highest and best object.

- (46.) 6. τελειοῖ δὲ ἐνέργειαν κ.τ.λ. Pleasure crowns and perfects the energy, not as a producing or instrumental cause, but as a result; as health is the perfection of, or perfects, the body, but not in the same way in which the instrumental causes, such as the physician or medicine, perfect it. The αἴσθητον is an ingredient in the completion of the energy, as being the object on which it works; the αἴσθησις perfects it as being its instrument; the ἡδονή perfects it as being its result,—just as beauty is the perfection of the prime of youth, without being necessary to its existence, or in any way producing it.
- (47.) 7. τοιούτων δὲ ὅντων κ.τ.λ. If the αἴσθησις and αἰσθητόν are good of their sort (τοιούτων), ἡδονή will always follow, as being the result of the realized correspondence between the αἴσθησις and the αἴσθητον: if the energy is incomplete, so that the αἴσθησις fails to realize the object, ἡδονή will not follow; but when they are adapted one to the other, and the αἴσθησις works towards the αἰσθητόν on the one hand, and the αἰσθητόν satisfies the αἴσθησις on the other, then pleasure is the result. αἰσθανόμενον is here "that which is to receive the impression, = αἴσθησις.
- (48.) 7. ὑπάρχοντός γε τοῦ ποιήσοντος καὶ τοῦ πεισομένου. The generic sense of ποιείν and πάσχειν when thus opposed, is of things or persons standing in the relation of agent and patient, subject and object, active and passive: their specific or particular signification varies according to the subject-matter of the context. Thus in the fifth book the former signifies the producer, the latter the consumer, (see bk. v. note 61;) and in this passage, as the context relates to the mental energies or acts, these words would relate-the one, to some active energy of the mind, the other, some passive impression. Hence the sense seems to be, "It naturally is a condition of pleasure arising from the correspondence between the aloθησις and the aloθητόν, that there should be some being who has a capability of the active energies of αΐσθησις, (τοῦ ποιήσοντος = μέλλοντος ποιέῖν,) and a capacity for receiving the passive impressions of sense, (τοῦ πεισομένου = μελλοντος παθείν)." The αλοθητόν might clearly exist without producing any pleasure, if the active alothous were wanting, and the αισθησις would produce no pleasure if the αισθητόν

were lacking; but even where they both exist, that in which they exist must be in such a state, both actively and passively, as to allow of their being called into being. Thus the $allow of active energies of allow of active energies of allow of the passive impressions receivable from <math>ala \theta \eta \tau \delta \nu$ are suspended, no pleasure is produced.

- (49.) 8. οὐχ ὡς ἔξις κ.τ.λ., not as an ingredient, but as a result and crown. This is the practical difference between Eudoxus and Aristotle. The former would say happiness is a result of the highest pleasure; pleasure is an essential ingredient of happiness: Aristotle, that pleasure was the result of happiness; happiness could exist without it.
- (50.) 8. δμοίων γάρ ὄντων. Being similar, and there being the same correspondence and adaptation (πρὸς ἄλληλα τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχόντων) between the active energies, (the κρίνον οτ θεοροῦν,) τοῦ ποιητικοῦ and the qualities of the object thereof, (the νοητόν or αἰσθητόν), τοῦ παθητικοῦ, the same result, viz., ήδονή, follows, as in the case of the simple αΐσθησις, (ταὐτὸ πέφυκε γενέσθαι): το κρίνον is here the active energy, which has νοητόν for its subject-matter; and αλσθητόν is here the subjectmatter of θεωρία, which is a highly intellectual αἴσθησις,—the perception of things, their qualities, laws, &c. It is possible that ποιητικού may mean the αἰσθητόν which produces (ποίει) the impression, and παθητικού the faculty which receives it. (πάσχει); but on the whole it seems better to adopt the sense given above. - 8 , à Tai Tó, for the same reason, sc. because we are weary of it. -διά ταῦτα, al. for these reasons, sc. which have just been mentioned. - παρακέκληται, is excited.
- (51.) 9. [†] κάμνει. Michelet follows the old interpretation, by taking this as an answer to the preceding question, πως οὖν κ.τ.λ., is it that he is weary of it?
- (52.) 10. τελειοῖ is the τέλος of—the perfection—crown; it is a necessary result.—τοῦ ἐνεργεῖν, in which life consists; and therefore of life itself.

CHAPTER V.

- (53.) 1. δ θ ε ν, sc. from its connection with ἐνέργειαι: as the ἐνέργειαι are different, so must the pleasures which result from and crown them be different. The contradictory opinions about pleasure being or not being a good, arise from there being different sorts of pleasure, and one party looking at one sort, the other at another sort. And again, if there are different sorts of pleasure, true pleasure may arise from the pure intellect, and the moral nature, and even from the mere senses; each being a true pleasure in its kind and degree.
- (54.) 2. ἐπιδιδόασιν, gain ground and are improved. This is one of the final causes of pleasure.
- (55.) 5. ἐξακριβοῖ, perfects.
- (56.) 6. καὶ γὰρ αὶ ἐπιθυμίαι, the desires which arise from definite feelings and passions, and whence spring definite emotions of desire, (ὅρεξις;) while ἡδονή is the more general, indefinite love of enjoyment,—the general tone of mind, which, up to a certain point, regulates and directs the ἐπιθυμίαι.—ἡ δον αί, the emotions of pleasure which are the result of the ἐνέργειαι, of sense or reason. We must distinguish between ἡδονή as a motive cause preceding, and as a result following on, the action.—ἡ γὰρ κατά κ.τ.λ., sc. ἐστὶν οἰκεία.
- (57.) 6. at μἐν γὰρ διωρισμέναι κ.τ.λ. The ὅρεξις may precede the ἐνέργεια by a long time. It differs from it in its nature as much as the act in posse differs from the act in esse, while the pleasure arising from any energy is so closely connected with it as to be almost identical.—σύνεγγυς, coincident.
- (58.) 8. ή γὰρ κατὰ κ.τ.λ., sc. ἐστὶν οἰκεία.
- (59.) 10. εἶναι τὸ φαινόμενον, sc. τὸ φαινόμενον τῷ σπουδαίῳ εἶναι κυρίως ἡδύ.—εἰ δὲ τοῦτο καλῶς λέγεται. If pleasures then differ in excellence according to the ἐνέργειαι whence they arise, and the good man is the true standard, then the ἡδονή of ἀρετή is the highest ἡδονή of man.—ὁ ἀγαθὸς ἢ τοιοῦτος, i. e. in respect of his ἀρετή, as far as he has ἀρετή he is the standard of excellence.

(60.) 11. ἀλλὰ τούτοις, except to individuals..—εῖτ' οὖν μία κ.τ.λ, the energy or energies of the man who has arrived at the highest happiness, the greatest perfection of which he is capable, have the highest and most perfect pleasures attached to them.

CHAPTER VI.

- (61.) He now proceeds to sum up his book by stating that towards which he has been throughout working,—the nature of human happiness;—and first, happiness being an energy and τῶν καθ' αὐτὰ αἰρετῶν, what energies apparently of this class are nevertheless not εὐδαιμονία.
- (62.) 2. οὐκ ἐστὶν ἔξις: bk. i. 7.—ἀναγκαῖαι, necessary as means.—αὐτάρκης, self-contained. It needs not pleasure nor anything else to complete or perfect it. It would be what it is if nothing were to be joined with it. Of course, if other good things are added to it, it is increased in degree, just as youth is rendered more desirable by the beauty which accompanies it; but it is youth still, even though there be no beauty superadded. So pleasure is not essential to it, though necessarily joined to it as a coincident result. It is in its essence always αἰρετωτέτην, compared with everything else; but if it has other goods, as accidents and results, it is αἰρετωτέρα αὐτὴ ἐαυτῆς. See bk. i. ch. vii. note 112.
- (63.) 3. εὐδαιμονιζομένων, of those who are thought happy.
- (64.) 7. ή δη, ipso facto.
- (65.) 8. εὶ μὴ καὶ βίον, external life; social life;—they have ζωή, but not βίος. The slave has no existence of his own: his daily life, and all in which it consists, is his master's.

CHAPTER VII.

(66.) In this chapter he lays down the conclusion of his whole treatise, that εὐδαιμονία is the energy of the highest excellence of man; that in itself the ἐνέργεια and ἀρετὴ κατὰ νοῦν is the highest energy, looking upon man merely in respect of his intellect as an intellectual being; but looking upon man as a compound being, his highest good, being what he is—a moral being,—is a life according to moral virtue.

- (67.) 1. κατὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν, according to its proper perfection.
- (68.) 2. καὶ γὰρ ὁ νοῦς (κράτιστος) τῶν ἐν ἡμῖν, καὶ τῶν γνωστῶν (ἄριστα) περὶ ἃ ὁ νοῦς. Of subjects of knowledge, the subjects of νοῦς are the best.
- (69.) 3. εἕλογον δὲ τοῖς εἰδόσι κ.τ.λ. It is reasonable that life should be more agreeable to those who are in possession of knowledge than to those who are only seeking after it. It is assumed that all men are either searching after knowledge or in possession of it.
- (70.) 6. παρ' αὐτὸ τὸ πολιτεύεσθαι, besides and beyond the mere energies of political life.
- (71.) 7. ἡ τελεία δὴ εὐδαιμονία. In itself, and looked upon as the highest energy which the nature of man admits of, the energy of the pure intellect is εὐδαιμονία,—of which it in every respect realizes the idea, and fulfils the condition; but as man is a compound being, such an energy would not be the energy of man, but as partaker of a nature above humanity. It is a perfection which every one ought to aim at and realize as far as possible, but it is the perfection of ἀθάνατος rather than the θνητός.
- (72.) 8. κατὰ τὴν ἄλλην ἀρετήν, moral virtue; ἐνέργεια (τοῦ θείου διαφέρει) ἐνεργείας τῆς κ.τ.λ.—κατὰ τοὺς παραινοῦντας, according to moralists. Either Theognis, or Solon, or Epicharmus. Cf. Rhet. ii. 21.
- (73.) 9. δόξειε κ.τ.λ. The essence of the life of the rational creature, man, is reason, wherefore it is but reasonable that he should try to develope and realize this wherein his life essentially consists.
- (74.) 9. τὸ λεχθέν πρότερον, sc. about άρετή and ήδονή.

CHAPTER VIII.

- (75.) 1. δ ε ν τ έ ρ ω s. Secondarily, and viewed as the proper energy of the compound being, man, εὐδαιμονία consists in ἢθικὴ ἀρετή.
- (76.) 3. εἴπερ αὶ μὲν τῆς φρονήσεως ἀρχαί. ἢθικὴ ἀρετή, supposing it to be formed, τὸν σκόπον ὀρθὸν ποιεί, (see bk. vi. 12), and thus supplies the ἀρχαί of action to φρόνησες as the deliberative faculty in moral action. See bk. vi. note 133.—
 τὸ δὲ ὀρθόν, and the direction of moral actions is the function of φρόνησες.
- (77.) 3. τοῖς πάθεσι περὶ τὸ σύνθετον, with the passions in the compound being.—ai δὲ τοῦ συνθετοῦ ἀρεταὶ ἀνθρωπικαί κ.τ.λ. He thus reconciles the Platonic theory, which is founded on the abstract excellence of θεωρία, with his own, which is founded on the actual practical nature and position of man.—ή δὲ τοῦ νοῦ κεχωρισμένη, sc. from the passions.
- (78.) 4. ¿ξουσίας, liberty, opportunity.
- (79.) 7. ἀνθρωπεύεσθαι, to play his part as a man.—τοὺς θεούς. This is not the language of a man who disbelieved in a Divine Being.—αὶ δὲ σώφρονες, sc. πράξεις. εἰ δὲ σώφρονες, al.
- 80.) 8. οὐ κατὰ συμβεβηκός, not in its accidental results.
- 81.) 9. δεή σει κ.τ.λ. A being such as man requires external goods for perfect happiness, for even θεωρία looks for some of these as conditions and pre-requisites.—ο ὖ μ ἡ ν κ.τ.λ. Here is the same distinction drawn between μακάριον and εὐδαιμονία as in bk. i.—ο ὖ γ ὰ ρ ἐν τ ŷ ὑ π ε ρ β ο λ ŷ. He here passes away almost insensibly from the abstract happiness of θεωρία to the political happiness of πρᾶξις.—τ ὸ α ἔ τ α ρ κ ε ς, the sort and degree of external goods necessary to θεωρία.—ἡ π ρ ᾶ ξ ι ς, the action of moral virtue which requires external things as its subject-matter. Hence the real meaning of the passage, "Neither θεωρία nor ἡθικὴ ἀρετή require an excessive amount of external goods."
- (82.) 12. πίστιν μὲν οὖν κ.τ.λ. Observe the practical character of Aristotle's mind.
- (83.) 13. εὶ γάρ τις ἐπιμέλεια κ.τ.λ. Here again is a distinct recognition of Divine Providence.

CHAPTER IX.

- (84.) 1. οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς πρακτοῖς. Here he is speaking of the result of the whole of the preceding treatise, as 70 θεωρήσαι καὶ γνώναι. He has been giving, not merely practical directions for virtue, but laying down and proving a theory of virtue and happiness; not an abstract theory with no further result, (où θεωρίας ένεκα, bk. ii. 2,) but a practical theory, with a view to right action, and to the system of politics which has human good for its end. His theory of virtue so far agrees with Plato's, that he holds intellectual energies to be in themselves the highest excellence of a being possessing intellect; but he has proved that the epyon, and hence the excellence of man as a compound being, is realized by ήθική ἀρετή. Though his Ethics necessarily have a practical bearing, yet their object is mainly γνῶσις τῆς άρετης καὶ τοῦ ἀγαθοῦ; but the τέλος of this γνῶσις is πράξις. See bk. i., note 46.
- (85.) 3. Θέογνιν. Theognis, 532.—ποιῆσαι ἄν, might or would make. Gr. Gr. 429, 1.—κατοκώχιμον ἐκ τῆς ἀρετῆς, possessed, occupied by; al. κατακώχιμος. Il. β. 669, ἐφίληθεν ἐκ Δίος.
- (86.) 5. κατειλημμένα, possessed by; much the same as κατακώχιμος above.
- (87.) 6. μή ποτ' οὐκ ἰσχύη: Gr. Gr. 814.—προδιειργάσθαι, to be cultivated beforehand.
- (88.) 7. συνείη, take it in.
- (89.) 8. στέργον τὸ καλόν κ.τ.λ. This is φυσική άρετή.
- (90.) 9. ἐπιτηδεύειν αὐτά, ε. τροφήν καὶ ἐπιμέλειαν ὀρθήν.
- (91.) 9. λόγος ὅν κ.τ.λ. Observe this definition of law.—ἀπό τινος φρονήσεως, proceeding from a particular sort of φρόνησις; that which takes cognizance of human good in general: bk. vi. 5. 5, 8. 1.
- (92.) 13. μετ' δλίγων, with a few others. See i. 13. 3.—Κυκλωπικῶς: Od. ix. 114.
- (93.) 17. ὅντινα γὰρ ο ὖν; quemvis; any one.—προτεθέντα, committed to one's care. Some refer it to νόμον.

- (94.) 18. παρὰ τῶν πολιτικῶν; i. e. "Is it a matter of διδαχή?" — δυνάμεων: properly, organic sciences or art; here, opposed to ἐπιστῆμαι, arts: see bk. i. note 22.—οὐ πολιτικοὺς πεποιηκότες: see Plat. Protag. 166, sqq.
- (95.) 19. οὐ μὴν μικρόν γε κ.τ.λ. This formula, οὐ μήν γε, refers to the question stated above,—"Is it matter of διδαχή?" (ἡ παρὰ τῶν πολιτικῶν;) and when this has been discussed by stating and examining the opposite question, (ἡ οὐχ ὅμοιον κ.τ.λ. φιλτάτοις,) he resumes the subject by οὐ μήν γε: "But truly, at all events, (γέ, however this may be,) experience seems to contribute not a little, otherwise (οὐ γὰρ ἄν κ.τ.λ.) men would not have become politicians from political practice."
- (96.) 20. τὴν αὐτὴν τῆ Ἡ τορικῆ: see Rhet. i. 2.—ωσπερ οὐδέ κ.τ.λ. ωσπερ = δοκοῦντες: Gr. Gr. 703.
- (97.) 21. λαθεῖεν, 8c. ἔκαστοι.—ἐκάστου ς. ἐκάστου, Michelet; 8c. θεραπεύματα.
- (98.) 22. παραλιπόντων. This is interpreted to mean that no one had treated of it with sufficient accuracy.—αὐτούς, ourselves.
- (99.) 23. πρῶτον μέν κ.τ.λ. Michelet observes that πρῶτον μέν refers to the Politics i. 11; εἶτα, to iii.—vi.; Θεωρηθέν-των, to vii., viii.
- (100.) 23. ἀρξάμενοι: having made this ἀρχή or introduction. The true view of the Ethics is, that it is the introduction or grammar of the Politics.

INDEX TO MATTERS CONTAINED IN THE NOTES.

Alcibiades, illustration of μεγαλόψυχος, ABSTRACT and practical sciences, differiv. 33, 34. ence between the acquisition of, vi. 87. άγαθός, force of, ii. 58. άγνοια των καθ' έκαστα, iii, 19. - ή καθόλου, iii. 19, 23. - ἐν τῆ προαιρέσει, ibid. άγνοῶν, actions of, iii. 18. άγχίνοια, meaning of, vi. 98. άδέκαστοι, meaning of, ii. 107. άδικία ή έν μέρει, how far an ὑπερβολή and Exxervis, v. 74. albus, function of, iv. 123. αίσθησις, άρχαί, arrived at by, i. 136. - importance of in Aristotle's system, ii. 111. - in moral action, iii. 40. αίσθησις νοητική, vi. 93. αίσθητική ἐπιστήμη, vii. 51-75. alσχρόν, meaning of, ii. 36; iii. 6; vii. 72. ἀκολασία, meaning and nature of, iii. 147. 168; vii. 42, 86, 100. ἀκόλαστος, Aristotle's dislike to, iii. 167. ἀκούσιος, looser use of, v. 109. ἀκρασία, general view of, vii. 156: meaning of, vii. 3: founded on quasi reasoning, vii. 75. - phænomena of, explained, vii. 38, 41. ---- nature of, vii. 11-86. - subject-matter of, vii. 53. - why shewn to be περί ήδονάς, vii. ἀκρατής may be δεινός, vii. 111.

ἀκρότης, how virtue is, ii. 71.

άλας τους λεγομένους, νίϊί. 13.

άληθεία τοῦ νοῦ, how it secures right action, vi. 10. ανάγκη, meaning of, vi. 29; iii. 55; divisions of, iii. 54. ἀναιρεί, meaning of, x. 8. Analogy, modes of refuting argument from, ii. 43. ἀναπλήρωσις, pleasure resulting from, vii. 123, 126. άνδρεία and σωφροσύνη, why particularized together, ii. 22; iii. 100. - virtue of the θυμοειδές, iii. 100. - progress of an action of, iii. 109. - conditions of, iii. 108. - ή πολιτική, meaning of, iii. 122. - spurious sorts of, iii. 121. - why treated of before σωφροσύνη, iii. 100. ἀνδρείος, sphere of, iii. 106. Anger, mean of, why avovouces, iv. 85. - how far a plea of involuntariness, v. 104. ἀντίκειται, meaning of, vi. 90. αντιπεπουθός, how far a true principle of exchange, v. 55. άξία, principle of in δικαιοσύνη, viii. 26. ἀπάθεια καὶ ἡρεμία, how far a true description of virtue, ii. 34. åπλωs, sense of, i. 42. - δίκαιον, ν. 77. ἀπόδειξις, meaning and nature of, vi. 33. ἀποδέξεται, meaning of, iv. 95. ἀποστήμασι, meaning of, i. 179. aperth, excellence, not necessarily moral virtue, i. 128.

άρετή, how a μεσότης, ii. 66. - how an ἀκρότης, ii. 71. - how περί ήδονας και λύπας, ii. 27. - a balance of ήδονή and λύπη, ii. 81. - function of in choice of good end, vii. 100. - τελεία, how far indestructible, i. 175. - why the perfection of αλσθητική is so called, vi. 132. - effect and test of, ii. 57. Aristotle's moral system, key-stone of, iii. 35: his data, i. 58, 140. - his philosophy inductive, vii. 13. - does not dogmatize, iii. 10. - his mode of searching after happiness, i. 13, 104. - practical wisdom of ii. 105. - rejects views which are contrary to experience, vii. 16. - his ways of searching after truth, i. 138. way of treating responsibility, iii. 97. - and Eudoxus, different views of, on pleasure and happiness, x. 49. Art and chance, connection between, vi. 46. άρχή, meaning of, i. 59; iii. 67. άρχαί, ways of arriving at, i. 136. ἀρχή τοῦ ήθους, x. 2. Asceticism unknown to Aristotle, i. 63. ἀσθένεια, cause of ἀκρασία, vii. 95. ἀστείοι, meaning of, iv. 50. ἀσύμμετρος, meaning of, iii. 51. ἀσωτία, nature of, iv. 22. ασωτος, derivation of, iv. 14. arexvia, nature of, vi. 47. αὐτὰ δι' αύτῶν, ν. 52.

B.

βελτίστη πολιτεία, where existing, v. 92. Benefactor, why his feelings are strongest, ix. 40.
Eenefits conferred on others are pleasant, ix. 38, 39.

Blos, external life, i. 190, 193.

Barbarians, why degraded, vii. 9.

Bios and ζωή, difference between, ix. 61.

— τέλειος, meaning of, i. 175.

Bodily appetites, final causes of, iii. 165.

Bodily pleasures, how realized, x. 24;
cause of, vii. 123.

Βούλεται, meaning of, iii. 22.

Βούλευσις, nature of, iii. 40.

Βούλησις, nature of, iii. 40.

Butler's practical argument on necessity, how far used by Aristotle, iii. 86.

Buver fixes the value, ix. 9.

C.

Casuistry, nature of, ix. 11.

Catallactic justice: δίκαιον and ἴσον, v. 36.

interchange in, v. 58.

Causation in Physics, Aristotle's views on, iii. 54.

Chance and art, connection between, vi. 46.

Change of heart recognised by Aristotle, v. 11.

Channels whereby ἡδύ reaches us, vi. 21; vii. 74.

Circumstances of parties, how far considered in diorthotic justice, v. 47.

Concupiscible and irascible emotions, i. 219; ii. 22.

Conscience, objective, iii. 21.

Constitution, definition of, viii. 38.

Contrary opinions, what to be deduced from, i. 146.

Contrivance (τέχνη), vi. 36.

D.

Death, events after—how far they affect happiness, i. 174.

— in what sense termed πέραs, iii. 104.
δειλία, nature of, iii. 117.
δεινός may be ἀκρατής, vii. 111.
δεινότης, nature and function of, vi. 133, sqq.

— and φρόνησις, differences between, vi. 137.

Deliberation, what, iii. 69.

Descendants, how far their fortunes influence happiness, i. 198. δεσποτικόν δίκαιον, ν. 86. δεύτερος πλους, meaning of, ii. 104. δι' άγνοιαν, actions, iii. 19. διαιρετός, meaning of, ii. 61. δίκαιον, how μέσον, v. 42: divisions of, v. 77: origin of, v. 79; confined to man, v. 122. δικαιοσύνη, notion of, why arrived at from άδικία, ν. 3. - and ήθική ἀρετή, identity and difference of, v. 22. - proof of ἡθικὴ ἀρετή being the ξργον, ν. 1. 18. and φιλία, what is considered in each, viii. 26. - substitute for φιλία, viii, 36, 4. - how far a proof of φιλία, viii. 34, δικαιοσύνη, ή έν μέρει, twofold nature of, v. 15. - relation of, to δλη δικ. and ἡθικἡ ἀρετή, ib. - not περί ήδονάς καί λύπας, ν. 72. how different from other virtues, v. 72. how εν μέρει αρετής, v. 23. Diorthotic justice, how applied, v. 50. Distributive justice, δίκαιον and μέσον, v. 36. δόξα, in moral action, iii. 40. - nature of, vi. 27. Dreams, Aristotle's notions on, i. 216. δυνάμει, meaning of, iv. 105. δυνάμεις, how far habits become, vi. 116. δύναμις, meanings of, i. 22, 205.

E.

ἐν ἀρχή, meaning of, viii. 33. έν βίφ τελείφ, i. 131, 175. έν μέρει άρετης δικαιοσύνη, meaning of, v. 23. έν τῆ δυνάμει, meaning of, iv. 105. Enquiry, Aristotle's method of, vii. 13, έξις, meaning of, ii. 55; vi. 40. έξ ὑποθέσεωs, meaning of, v. 70. έξωτερικοί λόγοι, what, i. 213. ἐπαγωγή, source of ἀρχαί, i. 136. ἐπαινετόν and καλόν, difference between, ii. 102. ξπαινος, how the standard of virtue, i. 223. έπεί, used independently, iv. 20. ἐπιδιδόασιν, meaning of, x. 54. ἐπίδοσις, meaning of, ii. 100. ἐπιείκεια, nature of, iii. 102; v. 123. ἐπιθυμία, iii. 40. - influence of in akpasia, vii. 41. - and hoovh, how different, iii. 40, 154; vii. 58-89, 91; x. 56. ἐπίσταται, meaning of, vi. 34. ἐπιστήμη, nature of, ii. 63; vi. 28, 30. - κατά συμβεβηκός, vi. 35. ἐπιστήμων, vi. 30. Equality, how far necessary in daily life, v. 61. έσμεν ένεργεία, meaning of, ix. 37. ξσχατον, meaning of, vi. 118; καὶ ένδεχόμενον, meaning of, vi. 120. έτέρα πρότασις, what, vi. 121. Ethics, in what sense a practical treatise, i. 46; ii. 13. - a scientific treatise, ii. 13; x. 84: introduction to Politics, x. 100. Etymology, arguments from, ii. 2. εὐδαιμονία, meaning of, i. 51; energy of highest excellence, x. 66. εὐδαιμονισμός and μακαρισμός, i. 169. Eudoxus, x. 5; i. 206. - and Aristotle, different views of, on pleasure and happiness, x. 49. εδ ζην, vi. 49. εὐθύς, meaning of, vi. 58. εὐστοχία, νί. 97. έφάπτεται, meaning of, iii. 142. έχειν λόγον, meaning of, i. 221.

Exchange, in catallactic justice, v. 36. External goods, how far necessary to happiness, i. 175; x. 81.

Extremes and mean, how opposed, iv.

- how one, more opposed to the mean than the other, ii. 96; iv. 1.

H.

ήδέα, divisions of, explained, vii. 60. ηδεσθαι, meaning of, x. 17, 22. ήδη, meaning of, x. 64. ήδοναί, divisions of, iii. 149; vii. 122. ήδονή, twofold sense of, ii. 27; nature of, vii. 131; x. 42; arguments

against its being ἀγαθόν, x. 14; not a γένεσις, vii. 123; x. 23; why thought to be such, vii. 132.

- and ἀναπλήρωσις, not identical, x. 24.

- and λύπη, how they enter into all the virtues, ii. 65; iii. 99: iv. 1; how they act in formation of character, ii. 27: arising from καλόν and αἰσχρόν, ii. 27; iii. 11, 15: how considered in Books vii. and x., vii. 115; x. 1.

- and ἐπιθυμία, difference between, iii. 40, 154; vii. 58, 89, 91; x. 56.

— of aperή highest, x. 59.

ήδύ and καλόν, views of, different in different moral states, vii. 4.

ήδύ, difference between ἀπλῶs and τινί, vii. 119; and συμβεβηκός, vii. 123.

ήθική άρετή, how περί ήδουας και λύπας, iii. 99.

- how said to secure a right end, vi. 131.

προαίρεσις, vi. 133.

and δικαιοσύνη, identity and difference of, v. 22.

a right

† οῦτως, meaning of, vii. 145.

ήσθηναι and ήδεσθαι, difference between,

Fear, when right, iii. 101.

Final cause, why called ἀρχή, vii. 99. Final causes of action, ii. 35.

Forms of opposition, compressed, to be worked out, i. 185.

Fortitude and temperance, of what the regulation, iv. 1.

Friends, actions of, why pleasant, ix. 54,

r.

γένεσις, nature of, x. 23.

γνώμη, nature and functions of, vi. 114. - and συγγνώμη, difference between,

vi. 114.

γνῶσις, how far the object of Ethics, i. 46; ii. 13; x. 84.

God recognised by Aristotle, vii. 155; viii. 54; ix. 21; x. 79, 83.

Good, an absolute point, x. 16: no regular comparative of, ibid.

- highest, chosen by reason, ix. 49. - how far recognised by bad men, ix. 49; x. 10.

- the, admits of degrees, x. 19.

- depends on personality, ix. 21.

- man, his life one of reason, ix. 19. Government, function of, viii. 38.

H

Habit, how far expressive of the word έξις, vi. 40.

Habits cannot have opposite results, v. 3.

- of mind on pleasures and pains, vii. 86.

- how discernible from actions, v. 3. Happiness, essence and adjuncts of, i. 175, 194.

- how to be attained, i. 160.

- whether attainable during life, i.

- why shewn to be vimor, and not ἐπαινετόν, i. 204.

Happiness, highest, of man, x. 66.

— complete in itself, x. 62: how increased by additions, ibid.

Human nature, Aristotle's view of, ii. 81;
vi. 158.

I.

Ignorance, when an excuse, iii. 19. Hliberality, nature of, iv. 19. Incontinence, inadequate translation of àκρασία, vii. 3. Individual, how prior to state, viii. 56. Induction, recognised by Aristotle, vi. 31. Innate principles, i. 136. Instincts of human nature, iv. 1. Intellect and passions, both necessary to moral action, vi. 17, sqq. - channel of impressions on πάθη, vi. 21: not a motive cause, vi. 20: how it ἄρχει της ποιητικής, ib. Intellectual development in virtue, vii. 1. ---- energy, in what sense the highest, x. 66, 71. firmness, how far the same as ἐγκράτεια, vii. 104. process, how concerned in action, vi. 115. Irascible and concupiscible emotions, i. 219; ii. 22. Ισον, how μέσον, v. 36.

K.

καθεστηκυίαs, meaning of, vii. 127.
καινὰ τοῦ πολέμου, iii. 127.
καλόν, meaning of, i. 192; iii. 3.
—— final cause of ἀνδρεία, iii. 114; of virtue, iii. 113.
καλόν and ἐπαινετόν, ii. 102.
—— αἰσχρόν, shadowy visions of, vi. 138, 142.
καρτερία, vii. 86.
κατά, meaning of, ii. 14.
κατὰ διάμετρον σύζευξις, v. 58.
κατὰ τὸν δεύτερον πλοῦν, ii. 104.
—— λόγον, vii. 112.
κατοκάχιμος, meaning of, x. 85.

κενὰ τοῦ πολέμου, iii. 127.
κέρδος, meaning of in diorthotic justice,
v. 47, 49.
κεφαλὴν ἔχουσα, vi. 68.
κίνησις not τελεία, x. 31: parts of, not
τέλειαι, x. 32.
Κποwledge, actions contrary to, explained, vii. 38.

σf general and particular, vi.
74, sqq.
κύριος, meaning of, i. 175, 184; ii. 14.
κυρίως, meaning of, i. 122.
ἐπιστήμη, vii. 51.

X.

χαῦνος, nature of, iv. 51.

κυριώτερον, meaning of, i. 126.

Λ.

λαμβάνειν φρόνησιν, vi. 111. Law, definition of, x. 91. λέγεσθαι, meaning of, i. 126. λείπεται, ii. 55. Λεσβία ἀκοδομία, v. 129. Liberality, nature of, iv. 19. Living, pleasure in, ix. 57.

M.

μαθητόν, whether happiness is, i. 161. μακάριον, meaning of, i. 191, 194. μακαριομός and εὐδαιμονισμός, i. 169. μαλακία, vii. 11, 80.

Μαη, α compound being, iii. 35; x. 77. μαντεύεσθαι, meaning of, i. 136; vi. 149. Mean and extremes, how opposed, iv. 83. μεγαλοπρεπής, character of, iv. 34, 41. μεγαλόψυχος, character of, iv. 75.

Μεdical illustrations, Aristotle's fondness for, ii. 17. μελαγχολικοί, why ἀκρατεῖς, vii. 95, 113. Mental process, vi. 27. Mentiens, fallacy of, vii. 28. μεριστά, nature of, x. 40.

μεσότης how αρετή is, ii. 66: not capable of degrees, ii. 78.

μετὰ ὀρθοῦ λόγου, meaning of, vi. 150. μικται πράξεις, iii. 6.

μισητόν, meaning of, iii. 161; vii. 66.

Money, use of, v. 64.

Moral action, course of, iii. 40: how far instructive, iii. 40.

Moral actions, mental habits concerned in, vi. 115.

and states, how they depend on φρόνησις being worked into our nature, vii. 39, 42.

energies, in what sense the best, x. 66, 71, 75.

------ character, how formed, vi. 91, and page 152.

- evil, sorts of, vii. 3.

----- tone and view of great importance in Ethics, vii. 41.

and physical beauty, connection between, iii. 101; v. 57.

and political virtue, how not identical, v. 33.

Moral wisdom, see φρόνησις.

Morals, shifting, ii. 16.

Mutual wants, bond of commerce, v. 67.

N.

Nature, self-moving, vi. 45.

of man, how viewed by Aristotle, page 153.

Necessity, pleas of, answered by Aristotle, iii. 78.

νομικόν δίκαιον, γ. 77.

νόμος, origin of, v. 81; voice of δίκαιον, v. 79.

νοούμεν έτι νοούμεν, ix. 61.

νοῦς, meaning of, vi. 63: functions of, page 151: in science and morals, vi. 120: why termed αἴσθησις, vi. 63, 93: why substituted for φράνησις, vi. 89, sqq., 115: why not τῶν πρὸς τὸ τέλος, vi. 63: ἀρχὴ καὶ τέλος, in morals, vi. 120, 124: and ὅρεξις, how they imply each other, vi. 10.

Number of citizens in a state, ix. 64.

0, 0.

Obligations, how and when to be returned, viii. 62.

δργή, distinguished from θυμός, ii. 9. δρεκτικόν, meaning of, i. 220. δρεξις, nature and sorts of, iii. 40.

and βούλησις, why interchanged,

how different from ἐνέργεια, x. 57. ås ἄνθρωπος, meaning of, iii. 109.

п.

παραγγελίαν, meaning of, ii. 18.

παραπέτασμα, iv. 48.

παρασείσαντι, meaning of, iv. 57.

Particular virtues, Aristotle's object in treating of, iii. 98.

Particulars, view of important, vii. 49.

knowledge of, not implied in ἐπιστήμη, vii. 50.

Parties concerned, when considered in catallactic justice, v. 59.

Passion and reason, struggle between, iii. 174.

Passions, a part of man's nature, iii. 35. Passive impressions and active habits, ii. 23.

πάσχον and ποιοῦν, meaning of, v. 61; x. 48.

Patriarchal authority in Asia, why wrong, viii. 41.

πατρικόν δίκαιον, ν. 86.

Physical and moral beauty, connection between, iii. 101.

nature, why superior to humanity, vi. 68.

Plato, how Aristotle reconciles his notions with, x. 77, 84.

notion of our moral perfection, ii.

Pleasure, nature of, x. 42, sqq.; result of highest ἐνέργεια, ibid.; sorts of, x. 53; arguments in favour of, x. 5; how it completes the ἐνέργεια, x. 46; different views on, how caused, vii. 149; x.

49; how it admits of degrees, x. 53; abstract and concrete, x. 19; τελεία, as a whole, and in its parts, x. 32; how treated in Books vii. and x., vii. 1; x. 1

Pleasure, remedy against pain, viii. 150,

and pain, Eudoxus' argument from contraries, x. 111.

when both evils, vii.

147.

Pleasures, false, why held to be pleasures, vii. 149: why held to be bad, vii. 149, 150.

πλημμελές, meaning of, i. 165.

πλην δσα μή, meaning of, iv. 67.

ποιότης, meaning of, x. 13.

πόλις how πρότερον φύσει, viii. 56.

πολιτική requires φρόνησις, vi. 76; divisions of, vi. 81.

πολιτικόν δίκαιον, why alone binding on man, v. 79.

πόσον, how principle of φιλία, viii. 26. Powers of moral action, how far natural

gifts, vi. 123.

value of, consists in develop-

ment, ix. 59.

πραγματεία, meaning of, ii. 13.

Πριαμική τις τύχη, effect of on happiness, i. 175.

προαίρεσιs, nature of, iii. 36, 39, 40, 41, 76; vi. 16, 17; motive cause of action, vi. 16.

and βούλευσις, why interchanged, iii. 79.

προπέτεια, cause of ἀκρασία, vii. 95.

Proportion in catallactic justice, v. 40.

Propriety of speech, nature of, iv. 97.

πρὸς ἄλλον ζην, iv. 68.

προϋπάρχειν, meaning of, i. 199.

Prudence, see φρόνησις.

Punishment, object of, ii. 30.

Φ.

φαντασία, meaning of, iii. 91; vii. 47—73; sorts of, vi. 21. φευκτόν, distinguished from ψεκτόν and μισητόν, vii. 66.

φθείρεται, meaning of, ii. 8.
φιλία, conditions of, viii. 8; how far a
proof of δικαιοσύνη, viii. 34, 46.

and δικαιοσύνη, relations between,
 viii. 4, 26: bond of society, viii. 4.

— cause of different views on, viii. 5. φιλοτιμία, nature of, iv. 82.

φόβοs and θάρροs, means and extremes of, ii. 82.

φρόνησις, function of, vi. 115: subjectmatter of, vi. 53: divisions of, vi. 48, 76; connection with νοῦς—why called νοῦς, vi. 89, sqq.

- two sorts of, vi. 136 : ἀπὸ νοῦ, page 151: ἀπὸ τῆς δεινότητος, ibid.: requires ἀρετή, vi. 141: connection with πολιτική, vi. 76, 84: viewed in its first stage, vi. 104: τοῦ τέλους, vi. 48: τοῦ ἐσχάστου, vi. 93; why equivalent to εὐβουλία, vi. 115: why spoken of as of the means, vi. 158: always implies aperth, vi. 153: all the virtues, vi. 156: not merely intellectual, vi. 62, perfect, wanting in akpaola, vii. 110: how preserved by σωφροσύνη, vi. 57; how far worked into our natures in different stages of character, vii. 42; why no apert of, vi. 60: how applied to animals, vi. 70: questions as to use of, vi. 128; objections that it is not a sufficient intellectual development, vii. 1: and δεινότης, differences between, vi. 147.

φρόνιμος, why called βουλευτικός, vi. 51. φυσική άρετή, nature of, vi. 142; how formed into κυρία, vi. 142.

different in different individuals, vi. 155.

φυσικόν πολιτικόν, nature and divisions of, v. 77, 89.

φυσικώς, meaning of, vii. 40. φύσις, senses of, ii. 60; iii. 54; vi. 29.

Ψ.

ψεκτόν, meaning of, iii. 162; distinguished from μισητόν and φευκτόν, vii. 66. R.

Rational sense, result of first stage of moral character, vi. 91.

Reason and passion, struggle between, iii. 174.

Reasoning process on acts of moral choice, vi. 140.

Right reason, how far violated in ἀκρασία, vii. 41, 45, 51.

S.

Sailors, why not ἀνδρεῖοι, iii. 106. Science and moral wisdom, how useful, vi. 128.

and moral habits, not equally of opposites, v. 3.

Self, absence of, an ingredient in virtue, iv. 11.

— how far a man may injure himself, v. 110, 132.

Self-love, ix. 16, sqq.

Self-partiality, cause of ἀκρασία, vii. 38. Semina virtutum, ii. 4.

Sense, variable nature of objects of, recognised by Aristotle, ii. 110.

Seventh Book, whether interpolated, vii.

Slave, has no Blos, x. 65; position of, viii. 41.

Slavery, Aristotle's views on, viii. 47.

Sociable instincts, virtues of, iv. 92. Social relations necessary to δίκαιον, v. 79.

Society, progress of, v. 81.

Solon's opinion examined, i. 173, 176.

Soul, states of, ii. 49.

σοφία, nature of, vi. 67.

σοφός, who is so, vi. 66.

Spartan costume, iv. 110. Stages of moral evil, vii. 3.

Standard of virtue, i. 223.

State, of more importance than citizens, ix. 46.

motive powers of, v. 34; on what it is said to depend, v. 56.

Struggle between passion and reason, iii. 174. σύζευξις κατὰ διάμετρον, v. 58. Suicide, how unjust, v. 131: why not ἀνδρεῖος, iii. 120.

συνδυάζει, meaning of, v. 41.

σύνεσιs, meaning and function of, vi. 105. συνεχής, meaning of, ii. 61.

συνηγορήσαι, meaning of, i. 207. συνιέναι, meaning of, vi. 105.

Syllogism, not the only channel of truth, vi. 32.

σφοδρότης, how cause of ἀκρασία, vii. 95. σωφροσύνη, nature of, iii. 144: process of action of, iii. 146.

and ἀνδρεία, why particularized together, ii. 22; iii. 145: how different from other virtues, iii. 145. σώφρων, character of, iv. 49; vii. 42, 86.

T.

τὰ πολιτικά = οἱ πολῖται, iii. 130. τελειοτάτη ἀρετή, middle term of the treatise, i. 129.

τέλος, why called ἔσχατον, vi. 118. Temperance, of what the regulation, iv. 1. τέχνη, nature of, vi. 36, 42: process of, vi. 43: what excluded from, vi. 36.

τέχνη, ancient and modern notions about different, vi. 36.

τί ἐστι, meaning of, ii. 70.

τίμιον, characteristic of happiness, meaning of, i. 204.

τὸ είναι, meaning of, v. 22.

τὸ τί ἢν εἶναι, meaning of, ii. 70.

τοῖς ἐν ἀρχῆ, meaning of, i. 167.

True—in what sense things are said to be true, vi. 25.

τρυφή, nature of, vii. 11, 92.

τύχη, meaning ot, iii. 55; vi. 29.

τυχόντων, ordinary men, i. 217.

 $τ \hat{\varphi}$ λόγ φ , nominally, i. 214.

Θ.

θηριότης, whence arising, vii. 10: how φοβερώτατον, vii. 84.

θυμός, nature of, iii. 132: distinguished from ὀργή, ii. 9.

T.

δπόλοιπος έξις, meaning of, vii. 123.

v.

Virtue, enquiry into nature of, proposed by Aristotle, ii. 48.

standard of, i. 223: practical direc-

tions for, ii. 93.

Virtues, in Bk. iv., of what the regulation, iv. 1.

W.

Wants, mutual, bond of commerce, v. 67.
Wealth, how viewed in different constitutions, viii. 40.
Weights and measures, how different in

Weights and measures, how different in different places, v. 96.

Will, weakness of, for good, v. 120.

ERRATA.

Page 25, for note 138 read 183.

- 37, note 49, for τριά read τρία.
 55, note 45, for βουλησίς read βούλησίς.
- 56, note 55. for hopistos read adpistos.
- 68, for note 112 read 121.
- _ 100, for note 55 read 53.

